

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
PERFORMANCE ACCORDING MISSION BY IDDHIPĀD IV OF TAMBON NAIN
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION.PICHAIR DISTRICT,
UTTARADIT PROVINCE.

พระครูวาปีธรรมวิจิตร (สุรศักดิ์ วิจิตตธมโม)*

PhrakruWaphithammawichit (SurasakWichittathammo)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริมกิตติวัฒน์,ดร., ดร. ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อยู่เขตปกครองในองค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓,๖๑๑คนซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ตามขั้นตอนคือ ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของของทาร์ยามาเน่(Taro Yamane)ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๖๐ คน จากนั้นจึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชาชนตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน โดยทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Sampling) ด้วยการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหา ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ(Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

*นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๖ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙)

**อาจารย์ควมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(In-Depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant)และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.349)ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ ที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การปฏิบัติงานด้านต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมสนับสนุน ในด้านงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนให้ตำบลมีความเจริญก้าวหน้าตอบสนองความต้องการของประชาชน อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ภารกิจ, อิทธิบาท

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, 2) to compare the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, classified by personal factors, 3) to study the problems / obstacles. and suggestions the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province and 4) to study the guideline for development the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, The study was a mixed methods research. Population and sample were 3,611 people. The samples were 360 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in social sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was

to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results showed that

1) the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province was found that the opinions of people in the area of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province towards the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda overall word at the high level ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.425$), when considering in each aspect was found that the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, the Chittaastect was as the highest level ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.425$), the second Vimungsa aspect was the high level ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.613$), Chanta aspects was as the high level ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.663$) and Viriya aspect was the high level ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.479$.)

2) The comparison the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province by base hypothesis and analysis classification personal factors: sex, age, incomes, education, occupation was found that the people who had sex, incomes, education, occupation were different mean statistic level 0.05 accepted hypothesis. In part of age factors was not different mean rejected hypothesis.

3) Results of the study problems, obstacles, and suggestions the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province was found that it had delay in the performance of some issues within the community. The budget was not sufficient for the operation of the Nain Sub-District Administrative Organization, the officer was not diligently working along the assignment, lack the knowledge and ability for using technology. Nain Sub-District Administrative Organization did not intend to solve the problem of the people, lack of accountability in the work as well. They were not skill development in performance. Considering the suggestions were found that Nain sub-District Administrative Organization should reduce the procedure in the performance, should organize the training to the officer in Nain sub-District Administrative Organization for adding the knowledge and ability, they should make the creating their conscious to love, they should have ability for flexibility, and should train about specific skill in their work.

4) The guidelines for development the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province were found that the performance of Nain sub-district Administrative Organization must be supported the budget from the organization concerned which will contribute to the effectiveness the performance of the District Administration is progressive and response the needs of the people.

๑. บทนำ

ในประเทศไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยคณะราษฎรซึ่งนำโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในการเมืองการปกครองของไทย เพราะเป็นการเปลี่ยนจากระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบการปกครองโดยรัฐธรรมนูญมีเป้าหมายจะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นหลักในการปกครองเมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้ว ก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก แม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และหลักจากนั้นประเทศไทยก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอด แม้จะมีการยุบเลิกรัฐธรรมนูญบ้าง ก็เป็นการชั่วคราวซึ่งครั้งชั่วคราวในที่สุดก็จะต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป^๑

การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังของส่วนกลางลงสู่ราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้นมีอัตรากำลังมากขึ้นรวมทั้งมีภารกิจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งหมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนให้ชัดเจนมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ^๒

ในปัจจุบันการบริหารมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากในปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมและวัตถุนิยมที่เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การ

^๑ พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักตร์), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๒ กรมการปกครอง, กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙.

ดำเนินการบริหารองค์กรตกอยู่ในกระแสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การบริหารงานมีองค์ประกอบสำคัญที่นักบริหารงานควรคำนึงเพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จประกอบไปด้วยเงิน (money) วัตถุดิบ (materials) เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ (machine or equipment) และแรงงานหรือคน (man) องค์ความรู้ในการบริหารงานในยุคต้นๆของการพัฒนาการบริหารงานสมัยใหม่จะคิดถึงองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวเพื่อพิจารณากำหนดเป้าหมายขององค์กรว่าจะมีทิศทางหรือแนวทางในการบริหารองค์กรอย่างไรต่อมาเมื่อมีการพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรตามโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูงจึงมีการสร้างระบบการบริหารที่เน้นคนมากยิ่งขึ้นรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้นจึงได้มีแนวคิดในการบริหารคนหรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของตนเพื่อความสำเร็จโดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ๆที่เข้ามาสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือการดำเนินการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องมีการศึกษาเรียนรู้บุคลิกลักษณะความเชื่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานทำให้การบริหารประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์^๓

องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ได้ประสบปัญหาในการบริหารงานหลาย ๆ อย่างที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการว่างงานของประชาชน เพราะประชาชนขาดความรู้จึงไม่มีอาชีพทำอย่างถาวร ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ปัญหาที่ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เส้นทางคมนาคมในบางพื้นที่ยังชำรุดหรือไม่มีสัญญาณจราจร เพราะงบประมาณในการปรับปรุงไม่เพียงพอ ปัญหาน้ำอุปโภคไม่เพียงพอ การดำเนินการขยายเขตประปายังไม่ทั่วถึง ปัญหาการแพร่ระบาดของไข้เลือดออกในพื้นที่ เพราะมีแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ประชาชนบางหลังคาเรือนไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปัญหาการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และขยะมูลฝอย ซึ่งจำนวนถึงขยะรองรับและรถเก็บขนขยะที่ยังมีไม่เพียงพอ^๔

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอินอำเภอฟิชัยจังหวัดอุดรธานีเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิผลต่อไปทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

^๓ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร :นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕๙.

^๔ องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี, เอกสารแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑), หน้า ๕. (เอกสารถ่ายเย็บเล่ม)

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์”เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม(Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๔. สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านฉันทะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านฉันทะอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) ด้านวิริยะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) ด้านจิตตะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านวิมังสาการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านวิมังสาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์และบูรณาการกับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน

๒. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน

๓. ควรลดขั้นตอนความซับซ้อนยุ่งยากของการปฏิบัติงานให้สะดวก รวดเร็ว มากยิ่งขึ้น

๔. เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอความต้องการและปัญหาในชุมชนและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับข้อมูลปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๕. สร้างความสามัคคีปรองดองกันขึ้นในองค์กรเป็นตัวอย่างของคนในชุมชนไม่แบ่งพวกแบ่งพวก ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวประสานงานให้เป็นระบบให้ทันเหตุการณ์

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลควรบริหารงานโดยนำหลักธรรมมาบูรณาการใช้อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

๒) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น

๓) ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ

กรมการปกครอง. กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๕๖.

(๒) วิทยานิพนธ์

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักแตร์). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๓) เอกสารที่ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่

องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์, เอกสารแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑), หน้า ๕. (เอกสารถ่ายเย็บเล่ม)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์

The Human Resource Administration in Accordance with Iddhipada of
The Sub-District Administrative Organization
in Tron District, Uthradit Province

พระครูอุดมภาวนานุสิฐ (เสถียร จันทิรธรรม)*

Phakru Udombhavananusith (Sathian Chanruaw)

ดร.ดำเนิน หมายดี, พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโณ, ดร.**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ๕ แห่ง จำนวน ๑๘๖ คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล

* นิสิตปริญญาโท ๕๗๐๘๔๐๖๐๒๒ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (ศูนย์บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๘)

E-mail: semasiri@hotmail.com

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีการพรรณนาเป็นความเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สูตร ไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิริยะมีระดับสูงสุด คือ ($\bar{X}=4.52$) รองลงมา คือ ด้านฉันทะ มีระดับ ($\bar{X}=4.43$) และที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือด้านวิมังสา มีระดับ ($\bar{X}=4.40$) ตามลำดับ

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลตามหลักอิทธิบาท ไม่สอดคล้องจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีระดับการศึกษา มีความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลตามหลักอิทธิบาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ด้านฉันทะ มีปัญหาด้านการสรรหาบุคลากรส่วนมากจะเป็นระบบอุปถัมภ์, บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามความถนัด, ด้านวิริยะ มีปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์, ความพยายามในการสรรหาบุคลากรที่มีทักษะและประสบการณ์เข้ามาปฏิบัติงานบุคลากรในองค์การ ด้านจิตตะมีปัญหาการวางแผนยังไม่มีความเป็นเอกภาพ, การมีส่วนร่วมให้บุคลากรวางแผนในหน่วยงานยังมีน้อยด้านวิมังสา การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในอนาคตยังไม่ครอบคลุม

๔. แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า ควรมีการสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์การตามความรู้ความสามารถอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค, การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจำเป็นต้องพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาทางด้านจิตใจเสมอ, ควรกระตุ้นและชักจูงเพื่อนร่วมงานให้เกิดการพัฒนาตนเอง เป็นการสร้างความพร้อมและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน, ควรให้ความสนใจในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานในทุกๆ ด้าน, ควรยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน, ควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานและให้รางวัลแก่บุคลากรที่ประพฤติดีปฏิบัติชอบควรมีการประเมินผลในการบริหารงานในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง, การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ และท่าทีในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกหน่วยงานจะต้องพัฒนาตัวเองอยู่แล้ว

คำสำคัญ: การบริหารทรัพยากรมนุษย์, อิทธิบาท

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the human resource administration in accordance with Iddhipāda of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province, 2) to study the relations between personal factors and human resource administration of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province, 3) to study the problem, obstacle, and the suggestion in human resource administration in accordance with of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province and 4) to study the guidelines for the human resource management in accordance with of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province. The methodology was a Mixed Methods Research, by using quantitative research and qualitative research. The populations were people from 5 Sub-Districts administrative organization. The sample was 186 cases obtained by purposive sampling. The data were collected by using questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, In part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion that the researcher was arranged group according to issue of open-end. Then, they were analyzed by frequency and, the researcher was gather data on the essence of the interview by content analyzed, descriptive interpretation and the data analysis was done with Chi-Square Test.

The results of this research were found as follows;

1) The opinions of the officer towards human resource management in accordance with Iddhipāda with of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province were found that in overall was at the high level ($\bar{x}$ =4.43), When considering in each aspect; Viriya aspect was at the highest level ($\bar{x}$ =4.42), the second Chanda aspect was at the high level ($\bar{x}$ =4.47) and the last Citta aspect was at the high level ($\bar{x}$ =4.32)

2) The relationship between individual factors consist of sex, age, educational background experience and position, was found that sex, age, educational background, experience and position to related between individual factors according to Iddhipāda was not corresponded which was rejected the hypothesis. While the education levels were corresponded statistically significant at 0.01 level which was accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and the suggestion for human resource management in accordance with Iddhipāda Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province were found that, in the Chanda aspect: aspiration, the most personnel recruitment problem was patronage system, the personnel cannot work according to aptitude, In the Viriya aspect: effort was defectively public

relations problem by skill and experience person to work in organization. In the Citta aspect thoughtfulness; non uniqueness planning problem, less personnel involved in the planning in administrative organization. In the Vimaṇā aspect: investigation; analysis strengths and weaknesses in work of personal in administrative organization, consider for revision efficiency was not in the covered future.

4) The guidelines the human resource administration in accordance with Iddhipāda of Tron Sub-District administrative organization, Uttaradit Province was found that they should recruit the personnel to work by fairness and equality, develop livelihood infrastructure with psychical, encourage and induce colleague for self - development, build up preparedness and inspiration in work, should concentrate on personnel ability, accept and build up conscious mind, employee motivation, should be award to good person in work, constantly performance appraisal, develop attitude, personality and self- development.

Keywords: The human resource administration, Iddhipāda

๑. บทนำ

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอนมีระบบการบริหาร คือ กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยนำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาแล้วรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนาที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้พบปัญหาที่จำเป็นจะต้องแก้ไข ปรับปรุง หลายด้านได้แก่ (๑) ด้านการวางแผน (๒) การสรรหา (๓) ด้านการพัฒนา และ (๔) ด้านการธำรงรักษา ที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการในองค์การ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนมากมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการองค์การในด้านวัตถุภายนอกหรือด้านกายภาพแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กันไป จึงทำให้การบริหารจัดการภายในคือด้านจิตใจของบุคลากรในองค์การนั้นค่อนข้างจะมีน้อยหรืออาจจะกล่าวได้ไม่ค่อยจะได้รับความสนใจในเรื่องนี้เท่าที่ควร

พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทางสังคมในด้านต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนากล่าวว่า “ผู้นำหรือผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานร่วมมือกันและดำเนินไปสู่จุดหมายที่ดียิ่งร่วมกัน

การบริหารทรัพยากรมนุษย์องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักอิทธิบาทซึ่งเป็นหลักหรือแนวทางแห่งความสำเร็จ จำนวน ๔ ด้าน ประกอบด้วย (๑) ด้านฉันทะ คือ สร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีใจรัก พอใจจะทำงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป (๒) ด้านวิริยะ คือ สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ให้แก่พนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความพากเพียรทำ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุน เอาจริง ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดเลย เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนทำงานอยู่ก้าวไปข้างหน้า (๓) ด้านจิตตะ คือ มีการกระตุ้นให้เกิดความตั้งใจฝักใฝ่ในการทำงานแก่พนักงานองค์การบริหาร

ส่วนตำบล (๔) ด้านวิม้งสา คือ ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่อง ขัดข้อง ในการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

อาจกล่าวได้ว่า นักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยุคปัจจุบันจะต้องให้ความสนใจในการจัดการความรู้ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรมีขีดความสามารถในการแข่งขันได้อีกด้วยและนอกจากนี้สิ่งที่สำคัญก็คือ องค์กรและผู้ที่มีหน้าที่ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลจะต้องประเมินได้ว่าบุคลากรมีหรือขาดคุณลักษณะใดๆ ที่อยู่ในกลุ่ม (Competency) แล้วจึงจัดกระบวนการพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับสภาพขององค์กรและบุคลากรด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรม การให้การศึกษา การมอบหมายงานพิเศษ การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เป็นต้น อย่างเหมาะสม^๑ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสามารถนำไปวางแผน กำหนดนโยบายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่างๆ ภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและเพื่อเป็นตัวอย่างในการบริหารทรัพยากรมนุษย์แก่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑. เพื่อศึกษาระดับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

๒.๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

๒.๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการสรรหา ๓) ด้านการพัฒนา และ ๔) ด้านการธำรงรักษา^๒

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่

^๑ ศรัณย์ ศรีสวัสดิ์, ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามความคิดเห็นของพนักงานในบริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์ จังหวัดเชียงราย, การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๑), หน้า ๔๖.

^๒ วิลาวรรณ รพีพิศาล, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกร, ๒๕๕๐), หน้า ๕๖.

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย ๑) ด้านการวางแผน ๒) ด้านการสรรหา ๓) ด้านการพัฒนา และ ๔) ด้านการดำรงรักษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ พนักงาน และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ๕ แห่ง จำนวน ๑๘๖ คน พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ – เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ๕ แห่ง จำนวน ๑๘๖ คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในส่วนข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีการพรรณนาเป็นความเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ โดยใช้สูตร ไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

๕. ผลการวิจัย

๑. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิริยะมีระดับสูงสุด คือ ($\bar{X}=4.52$) รองลงมา คือ ด้านฉันทะ มีระดับ ($\bar{X}=4.43$) และที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือด้านวิมังสา มีระดับ ($\bar{X}=4.40$) ตามลำดับ

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลตามหลักอิทธิบาท ไม่สอดคล้องจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีระดับการศึกษา มีความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลตามหลักอิทธิบาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ด้านฉันทะ มีปัญหาด้านการสรรหาบุคลากรส่วนมากจะเป็นระบบอุปถัมภ์, บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามความถนัด, ด้านวิริยะ มีปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์, ความพยายามในการสรรหาบุคลากรที่มีทักษะและประสบการณ์เข้ามาปฏิบัติงานบุคลากรในองค์การ ด้านจิตตะมีปัญหาการ

วางแผนยังไม่มีความเป็นเอกภาพ, การมีส่วนร่วมให้บุคลากรวางแผนในหน่วยงานยังมีน้อยด้านวิม้งสา
การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เกิด
ประสิทธิภาพสูงสุดในอนาคตยังไม่ครอบคลุม

๔. แนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์พบว่า ควรมีการสรรหาบุคลากรเข้ามาทำงานในองค์การตามความรู้
ความสามารถอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค, การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจำเป็นต้อง
พัฒนาควบคู่กับการพัฒนาทางด้านจิตใจเสมอ, ควรกระตุ้นและชักจูงเพื่อนร่วมงานให้เกิดการพัฒนา
ตนเอง เป็นการสร้างความพร้อมและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน, ควรให้ความสนใจในการ
พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานในทุกๆ ด้าน, ควรยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและสร้าง
จิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน, ควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานและให้รางวัลแก่บุคลากรที่ประพฤติดี
ปฏิบัติชอบควรมีการประเมินผลในการบริหารงานในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่าง
ต่อเนื่อง, การพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพ และท่าทีในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกหน่วยงานจะต้อง
พัฒนาตัวเองอยู่แล้ว

๖. อภิปรายผล

๑) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัด
อุดรดิตถ์ ด้านฉันทะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การ
บริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน โดยยึด
หลักอิทธิบาทคือความพึงพอใจในการทำงาน

๒) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัด
อุดรดิตถ์ ด้านวิริยะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน
โดยยึดหลักอิทธิบาท คือ ความพากเพียรพยายามในการทำงาน

๓) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัด
อุดรดิตถ์ ด้านจิตตะ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลใน
เขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน
โดยยึดหลักอิทธิบาท คือ ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริ่งจัง เอาใจใส่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และ
ทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยในการทำงาน

๔) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความคิดเห็นต่อ
การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตรอน จังหวัด
อุดรดิตถ์ ด้านวิม้งสา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การ
บริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านวิม้งสา อยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลใน

เขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน โดยยึดหลักอิทธิบาท คือ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลงานของตน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการวางแผน การสรรหา การพัฒนา และการธำรงรักษาบุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๗. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านฉันทะ คือ ความพึงพอใจการเริ่มต้นที่ดีในสิ่งที่ทำ มีความรักสามัคคี มีแนวทางที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมสามารถนำพาองค์การให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จได้

๒. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านวิริยะ คือ ไม่ตรีจิต มีตรึกตรองที่ดีต่อกัน มีเป้าหมายในทิศทางเดียว ย่อมนำพาหน่วยงานไปสู่เป้าหมายและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ทุกเรื่อง

๓. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจิตตะ คือ บุคลากรควรมีความรับผิดชอบต่องาน รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาลเวลา รู้บุคคลที่จะเข้าหา รู้สถานที่ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๔. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านวิมังสา ควรมีการทบทวนผลงานของตน ไม่ละทิ้งงาน มุ่งมั่นตั้งใจในงานนั้นๆ จนกว่าจะบรรลุผลประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาระบบการทำงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กับบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การ

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรมในหัวข้ออื่นๆ

๓. ควรศึกษางานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยการประยุกต์หลักธรรมตามบริบทของหน่วยงานในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

๘. บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) ตำรา/หนังสือทั่วไป: (General Books)

กัลยา วานิชปัญญา. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๖,

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

จิรประภา อัครบวร. สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เต๋า, ๒๕๕๖.

ชาญชัย อาจิณสมาจาร. ศัพท์บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๐.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๕๑.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด มหาชน, ๒๕๕๖.

ดนัย เทียนพุฒิ. การจัดการทรัพยากรบุคคลภารกิจที่ท้าทาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บุ๊คแบงค์, ๒๕๕๑.

(๒) วิทยานิพนธ์: (Thesis)

- กาญจนา ทับทิมทอง. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล
วังน้อย อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๑.
- กัญญ์วาทการณ์ กลิ่นนิมมวล. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- ฉัตรชัย นิลพัฒนศิริผล. การบริหารทรัพยากรมนุษย์กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา,
๒๕๕๑.
- ชวฤทธิ์ บริสุทธิ์. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล
ลาดชิด อำเภอดงหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๑.

ความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่
THE BUDDHIST RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS AND STUDENTS
OF PHRAOWITTAYAKOM SCHOOL IN CHAINGMAI PROVINCE

พระฉัตรชัย กตปุณฺโณ (ไชยสีธิ)*
PhraChatchaiKatapunnho (Chaisithi)

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ ในโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคาลสูตร โดยนำเอาองค์ความรู้ดังกล่าว นำมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของครูกับศิษย์ในปัจจุบัน ตลอดจนถึงวิธีการประยุกต์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความปรารถนาดีและความอ่อนน้อมถ่อมตนในสถาบันการศึกษาและสังคมไทย

การศึกษานี้พบว่า ความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างศิษย์และครู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพ พบว่าศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยความความเชื่อฟังและตั้งใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ ($\bar{X}=4.26$)ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการปรนนิบัติ บริการ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการปรนนิบัติ บริการ ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$)ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยเชื่อฟังและตั้งใจเรียน พบว่า ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยเชื่อฟังและตั้งใจเรียน ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$)ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการแนะนำ ฝึกฝน อบรมให้เป็นคนดี พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการแนะนำ ฝึกฝน อบรมให้เป็นคนดี ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.67$)ได้แก่ แนะนำให้ศิษย์ให้เข้าค่ายคุณธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการสอนวิชาการต่าง ๆ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการสอนวิชาการต่าง ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$)ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการยกย่องและป้องกัน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครู ศิษย์ ด้านการยกย่องและป้องกัน ที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$)

ครูและศิษย์ ต่างมีความสัมพันธ์และพฤติกรรมเชิงบวก ในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพนับถือ และมีความคิด พฤติกรรม เป็นไปตามแนวทางหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์เชิงพุทธ, ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๓๐๔๔๐๕๖๕๔ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ พุทธศักราช ๒๕๕๘

Abstract

This study aims to study the analysis of the Buddhist relationship between teacher and pupil. Phrao Wittayakomschool in Phrao, Chiang Mai. According to the formula, Singhalby bringing such knowledge to analyze the problems of teachers with students today. All the way up to the application to build a good relationship with love, passion and humility in the institution and Thailand.

This study finds the Buddhist relationship between teacher and pupil Graduates should treat teachers with respect. That disciple should treat teachers with a dogged and determined the threshold level ($\bar{X}$ = ๔.๒๖), the relationship between student and teacher. Students towards teachers by the ministry found that the relationship between student and teacher services. Graduates should treat teachers with the minister at the high level ($\bar{X}$ = ๔.๐๙), the relationship between student and teacher. Graduates should treat teachers with obedient and willing to learn that disciple should treat teachers with obedient and willing to learn. The high level ($\bar{X}$ = ๓.๙๕), the relationship between students and teachers to guide students in training to find a good relationship between students and teachers to guide students in training as well. The high level ($\bar{X}$ = ๔.๖๗) are introduced into the disciple's virtue. The relationship between student and teacher, student teaching various aspects of the relationship between student and teacher, student teaching foreign scholars. The high level ($\bar{X}$ = ๔.๓๔), the relationship between students and teachers and students praised the defense found that the relationship between student and teacher, the students honored and protected. The high level ($\bar{X}$ = ๔.๔๑).

Teachers and students have different relationships and positive behavior. To support one another to respect the ideas and behavior according to the principles of Buddhism.

Keyword: the Buddhist relationship, the relationship between teacher and pupil

บทนำ

สังคมไทยให้ความสำคัญเคารพยกย่องว่าครูเป็นปูชนียบุคคล กำลังจะค่อย ๆ เลือนหายไปจากสังคมไทยในขณะเดียวกันศิษย์หรือผู้เรียนในปัจจุบันก็ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากเกินไปเช่นกัน ในท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนไปเทคโนโลยีเจริญขึ้นทุกวัน แต่จิตใจศิษย์เสื่อมลงจากที่เคยอ่อนน้อมถ่อมตนเคารพบูชาครู ก็เปลี่ยนไปต่อหน้าสรรเสริญลับหลังนินทาครูก็มี นอกจากนี้การดูแลเอาใจใส่ศิษย์ไม่ทั่วถึงก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ดังที่รองศาสตราจารย์ยงค์ ชุ่มจิต กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับมีจำนวนมาก บางระดับครูหนึ่งคนต้องสอนนักเรียนหลายห้องหลายชั้น การที่จะควบคุมดูแลนักเรียนให้ทั่วถึงจึงทำได้ยาก ครูต้องสอนเป็นชั่วโมง ๆ เมื่อหมดชั่วโมงก็ต้องเข้าสอนในห้องอื่นต่อไป เมื่อเป็นเช่นนี้ ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างครูกับศิษย์ก็น้อยลงตามลำดับ ความผูกพันทางจิตใจน้อยลง เมื่อความผูกพันทางจิตใจไม่มี ความสำนึกในบุญคุณก็น้อยลง ศิษย์จึงไม่ค่อยสำนึกในความสำคัญของ

ครูที่มีต่อพวกตน กล่าวได้ว่า จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ปัจจุบันระบบความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าเป็นห่วง

ปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ดังกล่าวข้างต้นนับวันก็จะเป็นปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ๆ เพราะนอกจากบิดามารดาแล้วก็เห็นจะมีครูเท่านั้นที่ปรารถนาดีอยากให้ศิษย์ได้อ่านาคตก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีชีวิตที่ดีใด ปัจจุบันปัญหาความขาดสติยั้งคิดของครูกับศิษย์ก็มีปรากฏให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ ยกตัวอย่างจากข่าววิทยุ โทรทัศน์หนังสือพิมพ์ เช่น ข่าวครูข่มขืนศิษย์ ศิษย์ข่มขืนครู ข่าวครูกระทำชำเราติดอวัยวะเพศศิษย์ ข่าวครูลงโทษศิษย์บังคับให้ยืนแก้ม้า ข่าวครูเขียนตีศิษย์ด้วยวิธีการที่รุนแรงถึงกับล้มหมอนนอนเสื่อ ข่าวครูชกต่อยเตะศิษย์ถึงได้รับบาดเจ็บ ข่าวผู้ปกครองเด็กพาลูกเข้าแจ้งความกรณีลูกครูข่มขืนจนตั้งครุภ

ข่าวต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยซึ่งมีให้เห็นไม่เว้นแต่ละวัน สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาของครูกับศิษย์ ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจและต้องหาแนวทางแก้ไขและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการศึกษา ในฐานะที่เป็นผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะการที่ครูกับศิษย์ขาดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักธรรมในสังคัลลสูตร ในประเด็นที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ หากได้มีการศึกษาและนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์และเกิดผลในทางที่ดี ดังนั้น การนำเอาระบบความสัมพันธ์ตามหลักทศ ๖ ในสังคัลลสูตรมาศึกษาวิเคราะห์ในมิติทางสังคมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในเรื่องระบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ทั้งในด้านแนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลในฐานะครูกับศิษย์ที่ดีในสถาบันการศึกษาและตัวอย่างให้แก่สถาบันสังคมอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและประยุกต์เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดจากครูกับศิษย์อย่างที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาหลักความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ตามหลักสังคัลลสูตร โดยนำเอาองค์ความรู้ดังกล่าวมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของครูกับศิษย์ในปัจจุบัน ตลอดจนถึงวิธีการประยุกต์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมีความรักความปรารถนาดีและความอ่อนน้อมถ่อมตนในสถาบันการศึกษาและสังคมไทยต่อไป

๒. ขอบเขตด้านเอกสารมุ่งเน้นศึกษาค้นคว้าเอกสาร คัมภีร์และตำราทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับระบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎกอรุณกถา ฎีกา หนังสือ ตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. ขอบเขตด้านประชากร มุ่งศึกษาคูกับศิษย์ที่กำลังสอนและเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการศึกษาได้แก่

(๑) ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพร้าวิทยาคม จำนวน ๕๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๐ คนโดยสุ่มตัวอย่างตามสูตรเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

(๒) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๗๖๓ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๖๐ คน โดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตรเครจซี่และมอร์แกน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษา วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ตามหลักสังคาลสูตร โดยนำเอาองค์ความรู้ดังกล่าวมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของครูกับศิษย์ในปัจจุบัน ตลอดจนถึงวิธีการประยุกต์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมีความรักความปรารถนาดีและความอ่อนน้อมถ่อมตนในสถาบันการศึกษาและสังคมไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จะเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษาพร้อมทั้งนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง แบบสอบถามมี ๒ ชุด คือ ชุดที่ ๑ แบบสอบถามนักเรียน และชุดที่ ๒ แบบสอบถามครู

วิธีการสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและแนวคิดจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของครูและนักเรียน

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงและสร้างเป็นแบบสอบถาม

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและสำนวนภาษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

(๑)อาจารย์ ดร. พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

(๒)ผศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

(๓)ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า ๐.๕๐ ในทุกประเด็น

๔) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง หลังจากนั้นได้นำไปทดสอบ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มครู โรงเรียนแม่หอพระวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒๐ คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนแม่หอพระวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำนวน ๕๔ คน รวมทั้งสิ้น ๗๔ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทดสอบด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้เท่ากับ ๐.๘๗

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มประชากรมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ตามลำดับดังนี้

๑. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามคำนวณหาค่าร้อยละ
๒. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับครูความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครูศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการปรนนิบัติบริการและศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยเชื่อฟังและตั้งใจเรียนคำนวณหาค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)
๓. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ด้านการแนะนำฝึกฝนอบรมให้เป็นคนดีด้านกายวาจาใจด้านการสอนวิชาการต่างๆและด้านการยกย่องและป้องกันคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

๑. หลักความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในพระพุทธศาสนา

จากผลการศึกษาหลักความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในพระพุทธศาสนาพบว่าหลักการสร้างความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนนั้น นอกจากครูจะต้องทรงไว้ซึ่งความเป็นครูแล้วก็ต้องประกอบไปด้วยคุณธรรมหลายประการ อาทิ อิทธิบาท ๔ คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ หมายถึง การทำงานให้บรรลุหน้าที่ทางการศึกษา ได้แก่ ฉันทะ คือความพอใจในสิ่งในอาชีพครู วิริยะ คือขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ จิตตะ คือเอาใจฝักใฝ่ไม่ทอดธุระ เป็นครูมีอาชีพ ตั้งใจให้ความรู้อย่างเต็มที่ และวิมังสา คือหมั่นทบทวนบทบาทในด้านการสอนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอมีโลกบาลธรรม ได้แก่ มีหิริและโอตตปปะ คือ ความละอายและความเกรงกลัวบาป เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับศิษย์ที่เป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา และมีธรรมอันทำให้งาม ๒ อย่างคือ ขันติ ความอดทนอดกลั้น เนื่องจากศิษย์ยังเป็นนักเรียนเยาวชนที่ขาดความยังคิดและประสบการณ์ชีวิตที่น้อยกว่า และโสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม มีอัธยาศัยไมตรี มีวาจาสุภาพและเป็นกันเอง ไม่เย่อหยิ่งตนในฐานะผู้สูงกว่า นอกจากนั้นก็ยังต้องเป็นผู้อยู่ในพรหมวิหารธรรม กล่าวคือ มีความเมตตา กรุณา มุทิตา คือ พลอยยินดีเมื่อลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ และอุเบกขา คือ วางเฉยเมื่อศิษย์ไม่เชื่อฟัง รวมไปถึงความเป็นผู้ไม่มีอคติ ๔ คือ ไม่ลำเอียงเพราะรัก เพราะโกรธ เพราะหลง หรือเพราะกลัว บำเพ็ญตนตามหลักกัลยาณมิตร ๗ คือ ปิโย ประพฤติให้เป็นที่ยรัก ครุโก เป็นผู้นำเคารพ ภาวนีโย เป็นผู้น่ายกย่อง วัตตา จ รู้จักพูดให้ได้ผล เป็นที่ปรึกษาที่ดี วจนกขโม อดทนต่อถ้อยคำคำตำหนิหรือคำล่วงเกินคมกริณจกถกต วัตตา รู้จักสอนให้เข้าใจง่าย และโน จฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำศิษย์ในทางเสียหาย เมื่อครูมีคุณธรรมเช่นนี้แล้ว ก็จะเป็นเหตุให้แสดงความสัมพันธ์ที่ดีตามหลักทศ ๖ คือ สั่งสอนแนะนำให้ศิษย์เป็นคนดี ให้เรียนวิชาความรู้ที่ดี สอนวิชาความรู้ในศิลปวิทยาทุกอย่างให้หมดสิ้น ยกย่องให้เกียรติแนะนำกับหมู่มิตรสหาย และออกตัวช่วยเหลือป้องกันลูกศิษย์

ส่วนผู้เป็นศิษย์นั้น เมื่อได้รับความเอื้ออาทรจากครูก็ควรประพฤติตนให้เป็นลูกศิษย์ที่ดี คือ ลูกขี้นยืนรับ หมายถึง ประพฤติตนให้เกียรติให้ความเคารพครูอาจารย์ ช่วยทำกิจธุระของครูอาจารย์ คือ การเข้าไปช่วยทำกิจธุระที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหรือกิจธุระอื่น ๆ อันเป็นการแบ่งเบาภารกิจของครูอาจารย์ เชื่อฟังคำแนะนำสั่งสอนของครูอาจารย์ คือ ตามธรรมดาครูอาจารย์ที่ดีนั้น ท่านย่อมจะสั่งสอนศิษย์ด้วยจิตเมตตาด้วยความปรารถนาดีเสมอ ดังนั้น เมื่อท่านสั่งสอนหรือว่ากล่าวตักเตือนอะไร ต้องตั้งใจฟังด้วยความเคารพ ให้ฟังก่อนจึงเชื่อเรียกว่าเชื่อฟัง แล้วตั้งใจปฏิบัติตามคำสอนนั้น ๆ ข้อนี้สำคัญมากเพราะถ้าไม่เชื่อฟังแล้ว การ

ปฏิบัติตามหน้าที่อื่น ๆ ก็เกิดขึ้นไม่ได้ อุปัญญาได้แก่ การแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่โดยการหาโอกาสเข้าไปช่วยเหลือ บำรุงตอบแทนบุญคุณท่านตามโอกาสอันควร เป็นการแสดงความมีน้ำใจ ประณินัตติช่วยเหลือครู อาจารย์ทำกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ตนเห็นสมควร โดยอาสาทำเองไม่ต้องรอให้ครู อาจารย์ใช้ ก็จัดเป็นหน้าที่ของศิษย์ที่ควรแสดงออก และเรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ ได้แก่ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้เกิดความรู้จริงด้วยความเคารพครูในฐานะทักษิณยบุคคลและปูชนียบุคคล

ทิส ๖ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หรือจรรยาบรรณของบุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยความเป็นบิดา มารดา กับ บุตร ธิดา ครู อาจารย์กับศิษย์ หรือนักเรียน นักศึกษา เพื่อน กับ เพื่อน นาย กับ คนรับใช้และสมณพราหมณ์ กับทายาททายิกาต่างก็มีจรรยาบรรณในตัวเองตามหลักทิส ๖ ในสังคาลสูตร ดังที่สังคาลมาณพได้ทำกรณอบน้อมทิส ๖ ตามที่พ่อสั่งไว้ และพระพุทธเจ้าได้ปฏิรูปทิส ๖ นั้นมาเป็นหน้าที่หรือจรรยาบรรณของบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องกันและกันดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นที่มาของมนุษยสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนา

มนุษยสัมพันธ์ตามหลักทิส ๖ นั้น ได้แจกแจงหน้าที่แตกต่างกันออกไป ในงานวิจัยนี้ จะขอกล่าวถึงความสัมพันธ์เฉพาะครูกับศิษย์ ซึ่งครูและศิษย์ต่างก็มีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกันโดยความเป็นครู อาจารย์กับศิษย์ ในสังคาลสูตร ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ไว้อย่างชัดเจน

หลักมนุษยสัมพันธ์ในพระพุทธศาสนาซึ่งปรากฏในสังคาลสูตร ที่ทิมิกาย ปาฏิภรรค ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคลหรือมนุษย์ที่เกี่ยวข้องโดยความเป็นบิดามารดา บุตรธิดา ครูอาจารย์ ศิษย์ เป็นต้นนั้น ทางพระพุทธศาสนาเรียกหลักความสัมพันธ์นั้นว่า “ทิส” มี ๖ ทิส สำหรับมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางที่ดี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “จรรยาบรรณ” ถ้ามนุษย์ทั้งหลายต่างก็ทำหน้าที่ปฏิบัติตามทิส ๖ อย่างถูกต้อง สังคมหรือสถาบันนั้น ๆ ย่อมไม่เดือดร้อนวุ่นวาย จะมีแต่ความสงบสุข เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ตลอดถึงเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์อย่างยั่งยืน

ในพระสูตรและอรรถกถาแปล ที่ทิมิกาย ปาฏิภรรค เล่มที่ ๓ ภาคที่ ๒ ยังได้กล่าวอธิบายถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับศิษย์ ในฐานะที่ครูอาจารย์ได้รับการบำรุงจากศิษย์แล้ว ครูอาจารย์พึงอนุเคราะห์ศิษย์ ดังต่อไปนี้

๑. แนะนำดี ความว่า อาจารย์ทั้งหลายย่อมให้ศิษย์ศึกษา คือแนะนำมารยาทนี้ว่า เธอควรนั่งอย่างนี้ ควรเคี้ยวอย่างนี้ ควรบริโภคอย่างนี้ ควรเว้นมิตรชั่ว ควรคบมิตรดี

๒. ให้เรียนดี ความว่า อาจารย์ทั้งหลายชำระอรรถและพยัญชนะชี้แจงประโยคแล้ว ให้ศิษย์เรียนโดยอาการที่ศิษย์จะเรียนได้ดี

๓. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง ความว่า ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้โดยไม่ปิดบังอำพราง ไม่หวงวิชาความรู้ที่ตนมีอยู่ สอนให้ศิษย์เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งลึกซึ้งจริง ๆ

๔. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง ความว่า อาจารย์ทั้งหลายกล่าวถึงคุณของศิษย์อย่างนี้ว่า ศิษย์ของเราคนนี้ ฉลาดเป็นพหูสูตรเท่า ๆ กับเรา พวกท่านพึงยึดเหนี่ยวศิษย์นี้ไว้แล้ว ให้ศิษย์ปรากฏในเพื่อนฝูงทั้งหลาย

๕. ทำการป้องกันในทิสทั้งหลาย ความว่า อาจารย์ย่อมทำการป้องกันศิษย์ในทิสทั้งปวงด้วยให้ศึกษา ศิลปะ เพราะว่า ลากสักการะย่อมเกิดแก่ผู้เรียนศิลปะในทิสที่ไปแสดงศิลปะ ลากสักการะนั้นเป็นอันชื่อว่า อาจารย์กระทำแล้ว มหาชนแม้เมื่อจะกล่าวถึงคุณของศิษย์นั้น ย่อมกล่าวถึงคุณของอาจารย์ก่อนโดยแท้ว่า ศิษย์ของท่านนี้เป็นศิษย์ที่ล้างเท้าอาจารย์อยู่แล้ว ลากเกิดขึ้นแก่ศิษย์นั้นแม้ประมาณถึงพรหมโลก ก็เป็นของอาจารย์นั่นเอง อีกอย่างหนึ่ง โจรทั้งหลายในดง ย่อมไม่เห็น อมนุษย์ก็ดี ภูเป็นต้นก็ดี ย่อมไม่เบียดเบียน ศิษย์คนใด ผู้ยากได้วิชาเดินไป อาจารย์แม้ให้ศิษย์คนนั้นศึกษาก็ชื่อว่าย่อมทำความป้องกันในทิสทั้งหลาย อาจารย์ทั้งหลายแม้ยกย่องศิษย์อย่างนี้ว่า ศิษย์ของเราอยู่ในทิสนี้ ไม่มีต่างกัน ศิลปะนี้ของศิษย์และของเรา พวกท่าน

จึงไปถามศิษย์นั้นเถิด แก่มนุษย์ผู้เกิดความสงสัยจากทิศที่ศิษย์นั้นไปแล้วมาหาตน ก็ชื่อย่อมทำการป้องกัน เพราะลาภสักการะเกิดขึ้นแก่ศิษย์ในที่นั้น อธิบายว่า ย่อมทำให้เป็นที่พึ่ง

๒. ความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัด เชียงใหม่

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงพุทธระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนพร้าววิทยาคม อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐ รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐๐ ส่วนกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖๐ รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๐ ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เป็นส่วนใหญ่ จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๐ รองลงมาคือ ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๐ และศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙๐

ความคิดเห็นของกลุ่มครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของศิษย์ที่มีต่อครู ๕ ประการ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยด้วยความเคารพส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๔$, $S.D.=๐.๗๔$) ได้แก่ ยิ้มแย้มแจ่มใส ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการปรนนิบัติบริการ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๗$, $S.D.=๐.๘๔$) ได้แก่ การบริการช่วยเหลืองานครูตามที่ครูให้วาม ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการเชื่อฟัง ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๗$, $S.D.=๐.๘๔$) ได้แก่ มีความกตัญญู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการตั้งใจเรียน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๔$, $S.D.=๐.๗๔$) ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของครู และศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการเข้าไปรับใช้ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๓๖$, $S.D.=๐.๘๕$) ได้แก่ ช่วยเหลือครูจัดกิจกรรมในห้องเรียนด้วยความเต็มใจ

ความคิดเห็นของกลุ่มครูเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของครูที่มีต่อศิษย์ ๕ ประการ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการยกย่องของครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๑$, $S.D.=๐.๖๒$) ได้แก่ ยกย่อง ชมเชย เมื่อศิษย์ทำความดี ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการช่วยเหลือปกป้องครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด ($\bar{X}= ๔.๔๘$, $S.D.= ๐.๕๘$) ได้แก่ สอนให้ศิษย์รู้จักประกอบอาชีพสุจริต ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ในด้านการฝึกฝน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๔๗$, $S.D.=๐.๖๐$) ได้แก่ สอนศิษย์ให้เป็นคนตรงต่อเวลา ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการบอกความรู้ทุกอย่างด้วยดี ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๓๒$, $S.D.=๐.๖๒$) ได้แก่ ตั้งใจถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง และครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการแนะนำของครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๒๓$, $S.D.=๐.๖๙$) ได้แก่ สอนศิษย์ให้รู้จักกตัญญูต่อบิดามารดาและผู้มีพระคุณ

ความคิดเห็นของกลุ่มศิษย์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของศิษย์ที่มีต่อครู ๕ ประการ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยด้วยความเคารพ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๒๔$, $S.D.=๐.๗๐$) ได้แก่ ลูกขื่นยืนเมื่อครูเดินผ่าน ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการตั้งใจเรียน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๓$, $S.D.= ๐.๗๒$) ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของครู ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการเชื่อฟัง ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๐$, $S.D.= ๐.๗๒$) ได้แก่ เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู ไม่ดื้อดึง ศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการปรนนิบัติบริการ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๐$, $S.D.= ๐.๗๔$) ได้แก่ บริการให้ความช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน และศิษย์พึงปฏิบัติต่อครูด้วยการเข้าไปรับใช้ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= ๓.๙๕$, $S.D.= ๐.๙๒$) ได้แก่ มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยครู

ความคิดเห็นของกลุ่มศิษย์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของครูที่มีต่อศิษย์ ๕ ประการ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการแนะนำของครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๓๔$, $S.D.= ๐.๖๗$) ได้แก่ แนะนำศิษย์ให้เข้าค่ายคุณธรรม ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการช่วยเหลือปกป้องครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๓๔$, $S.D.= ๐.๗๒$) ได้แก่ สอนให้ศิษย์รู้จักประกอบอาชีพสุจริต ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ในด้านการฝึกฝน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๓๒$, $S.D.= ๐.๖๘$) ได้แก่ สอนศิษย์ให้เป็นคนไม่เอาเปรียบคนอื่น ครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการยกย่องของครู ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๒๘$, $S.D.= ๐.๗๑$) ได้แก่ ให้รางวัลแก่ศิษย์ที่ขยันและเรียนดี และครูพึงปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยการบอกความรู้ทุกอย่างด้วยดี ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($\bar{X}= ๔.๑๗$, $S.D.= ๐.๗๔$) ได้แก่ สอนให้ศิษย์รู้จักค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนั้นแล้ว ความสัมพันธ์ที่กระหว่างครูและศิษย์เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา และเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นที่ที่มีความอบอุ่นและปลอดภัย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการที่ดีของนักเรียนทางด้านอารมณ์ สังคม และการเรียน จะสังเกตได้จากการมีบรรยากาศการเรียนที่เป็นมิตร ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส ครูผู้สอนมีความไวต่อปฏิกริยาของนักเรียนและให้การตอบสนองได้อย่างเหมาะสม ครูใส่ใจต่อความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคน ถ้ามถึงความคิดเห็นหรือมุมมองของนักเรียนในระหว่างคาบเรียนด้วย สิ่งที่สำคัญในการทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีคือการได้ใช้เวลาที่ตรงร่วมกัน เช่น การกินข้าวกลางวันร่วมกันในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำกิจกรรมนอกห้องเรียนร่วมกันครูจัดช่วงเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนต้องการ เป็นรายบุคคล ครูได้สื่อสารความตั้งใจอันดีไปให้กับนักเรียนผ่านการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น ครูสามารถแสดงออกถึงความเอาใจใส่ ได้ด้วยการสังเกต หรือสอบถามทุกข์สุขของนักเรียนเป็นระยะแสดงการยอมรับในตัวนักเรียนด้วยการฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างตั้งใจหรือแสดงให้นักเรียนเห็นว่าครูเป็นที่พึ่งให้แก่เขาได้โดยการรับฟังปัญหาและช่วยกันคิดวิธีแก้ไขร่วมกัน เป็นต้น มีวิธีการในการตอบสนองต่อนักเรียนที่เหมาะสม เน้นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีความไวต่ออารมณ์ของนักเรียน รู้จักและเข้าใจนักเรียนรายบุคคล มีวิธีการตอบสนองต่อนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างอย่างเหมาะสม เช่น ให้ความเวลาในการปรับตัวกับนักเรียนที่ช้ากังวล วางระเบียบที่ชัดเจนให้กับนักเรียนสมาธิสั้น เป็นต้น เน้นการให้คำชม ให้รางวัลกับพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน มากกว่าการลงโทษ ซึ่งครูต้องมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องในโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนๆ ในการจัดกิจกรรม เป็นการแสดงออกถึงความยอมรับและเชื่อมั่นในศักยภาพของนักเรียน รวมไปถึงการเข้าพบปะกันระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล ช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ครูให้คำแนะนำกับผู้ปกครองในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนอย่างเหมาะสม เป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจ ความใส่ใจ และสามารถเป็นที่พึ่งพาให้กับนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ในประเด็นต่าง ๆ สามารถนำไปปรับเปลี่ยนหรือกำหนดเป็นนโยบายในการสร้างกิจกรรมหรือภารกิจ ในความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์ ให้เป็นไปในกรอบตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ที่นอกเหนือจากครูและศิษย์จะได้รับ สังคมภายนอกโรงเรียนก็จะได้ประโยชน์ ดังกล่าวด้วยเช่นกัน

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์โรงเรียนพร้าวิทยาคม อำเภอพร้า จังหวัดเชียงใหม่ปีการศึกษา ๒๕๕๘ พบข้อที่ควรเสนอแนะดังนี้

๑) จากความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของศิษย์กับครูด้านการปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพด้านการปรนนิบัติบริการและการปฏิบัติต่อครูด้วยเชื่อฟังและตั้งใจเรียนเมื่อพิจารณาคำความคิดเห็นโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ดังนั้นศิษย์หรือนักเรียนควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขความสัมพันธ์ของตนเองกับครูที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นกว่าเดิมควรให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะศิษย์ดังเช่นหลักความสัมพันธ์ในทศ ๖ ซึ่งบ่งบอกไว้อย่างชัดเจนว่าศิษย์พึงบำรุงครูอาจารย์ด้วยลูกขี้เียนับด้วยการรับใช้ด้วยการเชื่อฟังด้วยการปรนนิบัติและด้วยการตั้งใจเรียนศิลปะโดยเคารพถ้าศิษย์ปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลายแล้วความสัมพันธ์ของศิษย์กับครูน่าจะเป็นไปในทางที่ถูกต้องและยั่งยืนตลอดไป

๒) จากความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครูเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์ด้านการแนะนำฝึกฝนอบรมให้เป็นคนดีด้านการสอนวิชาการต่างๆและด้านการยกย่องและป้องกันเมื่อพิจารณาคำความคิดเห็นโดยรวมแล้วจัดอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนั้นจึงนับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดีในระดับหนึ่งแต่เพื่อให้เป็นความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้นครูควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขความสัมพันธ์ของตนเองกับศิษย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่โดยปฏิบัติตนอยู่ในหลักทศ๖ซึ่งบ่งบอกถึงหน้าที่ที่ครูพึงอนุเคราะห์ศิษย์ไว้ด้วยฐานะ ๕ คือแนะนำดีให้เรียนดีบอกศิลปวิทยาให้สิ้นเชิงยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูงและทำการป้องกันในทิศทั้งปวงถ้าครูปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนาแล้วความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์น่าจะเป็นไปในทางที่ดีและแน่นแฟ้นมากและเป็นความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์โรงเรียนพร้าวิทยาคม อำเภอพร้า จังหวัดเชียงใหม่ปีการศึกษา ๒๕๕๘ พบข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑) หลักการทางพระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ทำการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ถูกหยิบยกมาจากพระไตรปิฎก พุทธวจนะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา ยังมีหลักการและหลักธรรมต่าง ๆ ที่ดี ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกมากมาย ที่มีความสำคัญ สามารถนำมาเป็นหัวข้อหรือประเด็นศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ ครั้งต่อไป ซึ่งจะส่งผลดีไม่เพียงแต่เรื่องของการศึกษาแต่ยังรวมถึงองค์กรต่าง ๆ อีกด้วย

๒) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเพียงแต่โรงเรียนพร้าวิทยาคม เพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงอยากให้มีการเปรียบเทียบระหว่างสถาบันการศึกษาที่อยู่ภายในอำเภอพร้า และต่างอำเภอด้วย เพื่อลวิจยทางด้านการศึกษาจริยธรรมและคุณธรรม ในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและระบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อไป ให้ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น

๓) ควรทำการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้แต่ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภออื่นๆในจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดอื่น

๔) ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ในเชิงศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ในด้านของความสัมพันธ์ทางพฤติกรรม อารมณ์ และจิตใจ

๕) ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มคนตามหลักการอื่นของพระพุทธศาสนานอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์และหลักการแห่งทศ

บรรณานุกรม

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

หนังสือ

จรรยา ทองถาวร. มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๓๑.
ยนต์ ชุมจิตร รัช.. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๑.
เรียม ศรีทอง. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร : เวิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น, ๒๕๔๒.
วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔.

วิทยานิพนธ์

พระพิรุณ วุฑฒิธมโม. “การพัฒนานุคลิกภาพในพระพุทธศาสนา”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
มนัส กันจินะ. “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมืองเชียงใหม่”.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย,
๒๕๕๑.
รุ่งสุรีย์ สิงหาราช. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ที่ส่งผลต่อเจตคติและ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖”.วิทยานิพนธ์ครุศา
ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

๒. ภาษาอังกฤษ

Books

Benton, D. A..Applied human relations : An organization approach.NJ : Prentice Hall :
5th ed.Englewood cliffs, 1995.
HuneryagerS.G..Personnel Management.New York: American Book Company, 1995.
Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan.Educational and psychological measurement.
New York :McGraw-Hill, 1970.

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปริหานิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาล
ตำบลบ้านเกาะอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์
Peple's Participation according to Aparihāṇiyadhamma
in policy Formulation of bankoh sub-district Municipality,
muanguttaradit district, uttaradit province

พระณกรณชัยเขมวณโณ(แก้วยอด)*

PhraNakornchaiKhemavanno(Kaewyod)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวณโณ,ดร.,อาจารย์ ดร.ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก อปริหานิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ (๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปริหานิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปริหานิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ (๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปริหานิยธรรมไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (MixedMethodsResearch)ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๙,๐๐๙ คน ที่มีตั้งแต่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเทียบสัดส่วน(Proportional Multi-Stage Random Sampling)โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของของ ทาโร่ ยามาเน่ (TaroYamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๓ คนและ ทำการเปรียบเทียบสัดส่วนด้วยวิธีการนับเรียงลำดับความถี่และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire)และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่(Frequency)ค่าร้อยละ(Percentage)ค่าเฉลี่ย(Mean)และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(StandardDeviation)และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที่(t-test)และค่าเอฟ(F-

*นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๔ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, E-Mail:nakornchai2014@gmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,๒๕๕๘).

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ ,มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่

test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว(One-Way Anova)เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด(Least Significant Difference: LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่

แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม ปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่(Frequency)และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล(Data Grouping)สาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงเนื้อหา(Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปปรานิยธรรมในการกำหนดนโยบาย ของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๒.๙๕ , S.D.= ๐.๖๖๖) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปปรานิยธรรมใน การกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ($\bar{X}$ = ๓.๐๙ , S.D.= ๐.๑๒๗) รองลงมาคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข ($\bar{X}$ = ๒.๙๙ , S.D.= ๐.๑๑๑)และน้อยที่สุด คือด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม($\bar{X}$ = ๒.๘๕ , S.D.= ๐.๐๙๓) ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับของประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมี ส่วนร่วมตามหลักอปปรานิยธรรมในการกำหนดของนโยบายเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัด อุดรดิตถ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมตามหลักอปปรานิยธรรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอปปรานิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า เทศบาลตำบลยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ยังไม่ทั่วถึงประชาชนจึงขาดการมี ส่วนร่วม ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริม การรณรงค์ และการวางแผนในการพัฒนา

๔. ผลการสัมภาษณ์ พบว่า แนวทางการพัฒนาในการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลัก อปรานิยธรรมในการกำหนดของนโยบายเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์พบว่าด้านการ พัฒนาคุณภาพชีวิตควรจัดให้มีการอบรมและประชาสัมพันธ์ทางเรื่องต่างๆ ให้กับประชาชนรับรู้และควร เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการออกข้อบัญญัติ กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ, ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข ควรต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันยา เสพติดและเทศบาลต้องมีบทบาทที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับภารกิจนั้นๆ ประชาชนในพื้นที่ควรมีภารกิจหลักใน ให้ข้อมูล ,ด้านการส่งเสริมอาชีพ การลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวควรส่งเสริมอาชีพที่ได้รับการ แนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างเหมาะสมโดยการให้ทดลองฝึกงานบ้างตามโอกาสอัน ควร และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ในการทำงานมีการวางแผนและควรที่จะรณรงค์ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพอย่างคุ้มค่าที่สุด

คำสำคัญ :การมีส่วนร่วม,หลักอภิธานิยธรรม

Abstract

The objectives of this Research study were 1) to study the level people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District municipality, MuangUttaradit District, UttaraditProvince, 2) to compare the opinion of the people regarding people's participation according to Aparihāṇiyadhammain policy formulation of Bankoh Sub – District Municipality, MuangUttaradit District, UttaraditProvince, 3) to investigate the problem, obstacle, and the suggestion in people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District municipality, Muang Uttaradit District, Uttaradit Province and 4) to study the development guidelines for people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of BankohSub – District Municipality, MuangUttaradit District, Uttaradit Province.The methodology was Mixed Methods Research.Thepopulation were 9,009 people's who was age 18 up , live in BankohSub – District Municipality, MuangUttaradit District, UttaraditProvince , by using proportional multi-stage random sampling , sample group hypothesis of Taro Yamane,383 people by using proportional multi-stage random sampling.The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesistest with T-test, F-test, one way ANOVA and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency an interview collecting data from data grouping,the researcher will gather data on the essence of the in-depth-interview and then by content analysis technique.

The results of the research were found as follows :

1) The levelofpeople's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District municipality, Muang Uttaradit District, Uttaradit Province were found that the overall was at the medium level($\bar{x}$ 2.95 ,S.D.=0.666). When considering in each aspect;people's participationaccording to Aparihāṇiyadhamma

in policy formulation of Bankoh Sub – District Municipality, MuangUttaradit District, UttaraditProvince were at the medium level all aspect,by descending order;the quality of live development was the highest level ($\bar{x}$ = 3.09, S.D.= 0.127),prevention and solution from drug and all vices was the medium level ($\bar{x}$ = 2.99 , S.D.= 0.111)and nature and environmental conservationwas the least level($\bar{x}$ = 2.85 , S.D.= 0.093).

2) The result of comparison of the level of people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District Municipality, Muang,Uttaradit District, UttaraditProvincewas hypothesis tested by analyzing in aspects of individual factors consist of gender, age and occupation, it was found that no significant different .Which was not accepted the hypothesis. While difference educational background,performance efficiency were statistically positive related at a .05 level of significance mean accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and the suggestionfor people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District Municipality, MuangUttaradit District, UttaraditProvincewas defectively public relations problem ,people keep away, defective knowledge and comprehension for campaign, encouragement and planning to development.

4)The result of interview people's participation according to Aparihāṇiyadhamma in policy formulation of Bankoh Sub – District Municipality, MuangUttaradit District, Uttaraditprovince was found that the quality of live development should train and publicize for people, furnish to federate code of law, regulation. In prevention and solution from drug and all vices, should participate of people to coordinate, give information by people in area. In promotion of occupation, Investment, commerce and tourism, should promote the occupation, was introduced to development by training and nature and environmental conservation, should furnish to people in participation in job planning. Shouldcampaign about the resources efficiency.

Keyword: Participation, Aparihāṇiyadhamma

๑. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้วางเกณฑ์สำหรับใช้ในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและมีอิสระในการดำเนินงาน หลักสำคัญในการกระจายอำนาจ คือ มาตรา ๗๘ ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวด ๕ แผนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยมีใจความสำคัญ คือ “มาตรา ๗๘(๓) รัฐต้องดำเนินการตามแผนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”^๑

การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น รัฐธรรมนูญได้เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๘๗ ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิในการมีส่วนร่วมบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วยปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เช่น หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ผ่านมามีปัญหาอุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งคือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่จะปรับปรุงรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นประชาธิปไตยมีความเหมาะสมสอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบัน^๒ และจากการมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายสาธารณะ มีผลมาจากการปรากฏตัวของขบวนการทางสังคมใหม่ (New social movement) ภายใต้กรอบโครงสร้างอำนาจและพื้นที่ทางการเมือง (Political space) เพื่อให้ส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบาย (collective choice) กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือสาธารณะคือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหา หรือร่วมกำหนดเป้าหมาย ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะ หากวิเคราะห์ในมุมมองนโยบายสาธารณะ (Public policy analysis) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มตั้งแต่กระบวนการของการกำหนดนโยบาย (Policy formulation process) กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy implementation process) และการประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)

การมีส่วนร่วม สามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็นสองแนวคิด กล่าวคือ การมีส่วนร่วมเป็นเพียงวิธีการ (Means) โดยพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือที่จะนำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจที่มีความรอบด้านมากขึ้น ได้รับการยอมรับมากขึ้น หรือใช้ในการระดมทรัพยากรจากชาวบ้าน แต่ก็ไม่ยอมให้การมีส่วนร่วมของประชาชนกลายเป็นเรื่องเสียเวลามากเกินไป หรือเสียค่าใช้จ่ายมากนัก การมีส่วนร่วมในแง่หนึ่งจึงเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ส่วนแนวคิดที่สอง มองการมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายโดยตัวของมันเอง (Goal) โดยมองว่าการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงส่งโดยตัวมันเอง

^๑รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, หน้า ๒๑-๒๒.

^๒โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘๘.

เนื่องจากจะทำให้ชาวบ้านได้รับการเรียนรู้ กลายเป็นประธานแห่งการกระทำอย่างมีจิตสำนึกและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้แก่พวกเขา ในแง่นี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ขณะเดียวกันก็จะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพเป็นอันดับรอง^๓

การพัฒนาท้องถิ่นจะบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือหากประชาชนมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง การบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามความต้องการของประชาชน หรือสนองความต้องการของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่นนั้นก็จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย นำความสุข ความเจริญมาสู่ประชาชนและประเทศชาติ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๒ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา ๑๖ กำหนดให้เทศบาล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดระบบการคมนาคมขนส่ง การจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การส่งเสริมอาชีพและพาณิชยกรรม การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเทศบาลต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด การที่เทศบาลจะดำเนินการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุดและมีความยั่งยืนมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่เทศบาลต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้หลักธรรมาภิบาล และควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเสริมสร้างความยั่งยืน เสริมสร้างจิตสำนึกร่วมกันในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตน

เทศบาลตำบลบ้านเกาะ เป็นรูปแบบหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ หมู่ มีประชากรทั้งสิ้น ๙,๐๐๙ คน จากอดีตที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงของเวลา เพื่อสนองความต้องการ หรือการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้ไม่เต็มที่ มักพบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน เทศบาลจึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองภายในเทศบาลน้อย ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์การกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาลทำให้สมาชิกภายในพื้นที่เทศบาลขาดการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมกัน ขาดการประสานร่วมมือกัน ไม่มีจิตเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความร่วมมือในการประชุมร่วมคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อสนองตอบประชาชนภายในเทศบาลจึงเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเสริมสร้างการเข้ามามี

^๓เทียมพบ ก้านเหลือง สุภาพร นุ่มน้อย และ นิพนธ์ เพชรกำเนิด, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลวังไผ่ จังหวัดชุมพร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.annualconference.ku.ac.th/cd53/13_051_P250.pdf [๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘].

^๔เทศบาลตำบลบ้านเกาะ, แผนยุทธศาสตร์และการพัฒนา ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐, ๒๕๕๗ (เอกสารอัดสำเนา).

ส่วนร่วมในการเสนอความคิดในการพัฒนา สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกัน หมั่นประชุมปรึกษาหารือแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยใช้หลักอภิธานิธรรม เข้ามาช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้สมาชิกในองค์กรมีความปรองดองสามัคคีกัน เพราะหลักอภิธานิธรรม เป็นหลักธรรมที่ทำให้องค์กรไม่เินไปเพื่อความเสื่อม มีแต่เจริญฝ่ายเดียว มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม สร้างความเจริญให้กับองค์กร เพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน และเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนของการบริหารจัดการเทศบาลในการบริการสาธารณะแก่ประชาชน สนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ เพื่อประชาชนในพื้นที่ได้มีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอภิธานิธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอภิธานิธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอภิธานิธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำหลักอภิธานิธรรมไปใช้ในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งและอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จากจำนวนทั้งสิ้น ๙,๐๐๙ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๘๓ คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า เอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมในการวิจัย

๔. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ดังนั้น จากการวิจัยได้สรุปผลการวิจัยแล้วทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่ปรารถนาจะทำให้การบริหารองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้โดยได้นำหลักอธิปไตยมาประยุกต์ใช้กับการกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ ๔ ด้าน คือด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข ด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ การลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเทศบาลตำบลบ้านเกาะจะต้องใช้หลักอธิปไตยเป็นกรอบแนวคิดในการวางแผน พัฒนาองค์กรให้เกิดสัมฤทธิ์ผล และเกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่าเทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยอาศัยชุมชน บ้าน วัดในการวางแผนและประชาพิจารณ์ ควรมีสื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

จากการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักอธิปไตยในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า เทศบาลต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดและเทศบาลต้องมีบทบาทที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับภารกิจนั้นๆ ประชาชนในพื้นที่ควรมีภารกิจหลักในการให้ข้อมูล จัดกิจกรรม

เสริมสร้างคุณธรรมและให้ประชาชนมีโอกาสดูแลชุมชนของตนเอง ป้องกัน ปราบบราม กำหนดโทษโดยใช้กติกาสังคมเป็นหลัก

จากการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมอาชีพ การลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า การส่งเสริมอาชีพควรได้รับการแนะนำแนวทางที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างเหมาะสมโดยการให้ทดลองฝึกอาชีพบ้างตามโอกาสอันควร ควรสนับสนุนและส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยการส่งเสริมการรวมตัวของกลุ่มอาชีพ

จากการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรมในการกำหนดนโยบายของเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ อุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า ภายในพื้นที่ของชุมชนควรจัดให้มีป้ายรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ข้อมูลหรือเตือนใจแก่ผู้พบเห็น และกระตุ้นเตือนให้คนในชุมชนตระหนักถึงความร่วมมือ ร่วมใจกัน รักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ปฏิบัติกิจสำนึกให้คนในชุมชนรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากขึ้น และใช้ทรัพยากรเท่าที่มีความจำเป็นเพื่อให้มีไว้ใช้ได้นานๆ และเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑) เทศบาลตำบลบ้านเกาะ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ร่วมคิด ร่วมทำ รับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างตรงจุด ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และควรส่งเสริมการปลูกฝังเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา เช่น ส่งเสริมการอบรมปฏิบัติธรรมร่วมกับคณะสงฆ์เพื่อขัดเกลาจิตใจให้รู้จักนำธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประจำวันและป้องกันการระบาดของยาเสพติด เป็นต้น

๒) เทศบาลตำบลบ้านเกาะ ควรมีผู้ที่ให้บริการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาของประชาชนอย่างชัดเจน แล้วควรนำปัญหาที่ประชาชนเข้าประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน และควรรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแล้วดำเนินเรื่องแก้ไขให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ

๓) เทศบาลตำบลบ้านเกาะ ควรรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นและควรมีกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้ดีขึ้น

๔) เทศบาลตำบลบ้านเกาะ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้พิจารณาข้อกฎหมาย ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ ทุกๆ เรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่

๕) เทศบาลกับผู้นำชุมชนต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด และเทศบาลต้องมีบทบาทที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับภารกิจนั้นๆ ประชาชนในพื้นที่ควรมีภารกิจหลักในให้ ข้อมูล และเทศบาลกับผู้นำชุมชนที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดและ อายุมุขต้องสามารถร่วมกันดำเนินงานไปพร้อมกัน

๖. บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ, ราชกิจ
นุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน, ๒๕๔๔.

(๒) เอกสารที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่

เทศบาลตำบลบ้านเกาะ, แผนยุทธศาสตร์และการพัฒนา ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๐, ๒๕๕๗ (เอกสารอัดสำเนา).

_____, ข้อมูลประชากร ณ วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ (เอกสารอัดสำเนา).

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เทียมพบ ก้านเหลือง สุภาพร นุ่มน้อย และ นิพนธ์ เพชรกำเนิด, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาเทศบาลตำบลวังไผ่ จังหวัดชุมพร, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
http://www.annualconference.ku.ac.th/cd53/13_051_P250.pdf [๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘].

(๔) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ พระครูวิহারกิจจานุยุต เจ้าคณะตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

สัมภาษณ์ นายเศรษฐไชย หทัยวรรณ ปลัดเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง

สัมภาษณ์ นายสมหวัง น้อยมาต่วน ประธานสภาเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง

สัมภาษณ์ นายวิเชียร เอี่ยมประพันธ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง

สัมภาษณ์ นายสุชิน อินทะสอน สารวัตรกำนันตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

สัมภาษณ์ นายมณฑิร สร้อยกลิ่น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง

สัมภาษณ์ นายวีระศักดิ์ เรืองรักษา ประชาชน,ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

สัมภาษณ์นายทิน ทับเกษม ประชาชน,ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์,

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการ
หมู่บ้านศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

THE ROLE OF LOCAL LEADERS TOWARDS THE PROMOTION OF THE
VILLAGE OF THE FIVE PRECEPTS PROJECT OF MUANGJEE SUB-DISTRICT,
MUANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

พระธิดิ ญาณเมธี (พิทวงค์)*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาสัมพันธระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำท้องถิ่นตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมืองลำพูน จำนวน ๑๒๐ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด และการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับบทบาทในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๘

๒. ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับบทบาทการ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ส่วนเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมืองลำพูน พบว่า ยังขาดความร่วมมือจากผู้นำและประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ผู้นำท้องถิ่นยังไม่เข้าถึงแก่นแท้ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และไม่สามารถเป็นผู้นำประชาชนในการรักษาศีล ๕ ได้อย่างที่โครงการกำหนด และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์บอกกล่าวอย่างต่อเนื่องและการกระจายข่าวสารสู่ประชาชนยังไม่ทั่วถึง ส่วนด้านการรณรงค์การมีส่วนร่วม พบว่า ขาดความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน หรือให้ความร่วมมือน้อย และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี พบว่า บางชุมชนในตำบลมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้อย่างดี และได้รับความร่วมมือทั้งพระภิกษุและผู้นำท้องถิ่นในการดำเนินงาน

๔. แนวทางในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมืองลำพูน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ยึดถือประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ และยึดมั่นในศีลธรรม เป็นสิ่งที่เราควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตของเราเอง ศีลทั้ง ๕ ข้อ เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นการทบทวนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำท้องถิ่น, ส่งเสริม, โครงการ, ศีล ๕

ABSTRACT

The objectives of the thesis entitled “The Role of Local Leaders towards the Promotion of Village of the Five Precepts Project of Muangjee Sub-district, Muang District, Lamphun Province” were as follows: 1) to examine the role of local leaders towards the promotion of village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province, 2) to find out the relation between personal factor and the role of local leaders towards the promoting of the five precepts project, and 3) to investigate the problems and obstacles of local leaders towards the promotion of village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province. 4) to explore the guideline of local leaders towards the promotion of village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province. The research used mixed method research. The populations and analysis performed by a computer program for social science research and standard deviation: SD and examined the relationship between personal factors by testing the hypothesis with (Chi – Square Test) (χ^2) there was statistically significant at 0.05 level. In the part of open-ended questions showed the problems,

findings were as follows :

- 1) The role level of the promotion of village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province was overall at the high level with mean equal to 4.18.
- 2) The result of testing the hypothesis of relation between personal factor and the role of local leaders towards the promoting of the five precepts project Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province classified by personal factors, it was found that age, education, occupation and income there was relation with the promotion role of village of the five precepts project.
- 3) The problems and guideline of solving problem about the role of local leaders towards the promotion of village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province was found that the lack of cooperation from the leaders and people of sub-district there was the providing activity for promoting the village of the five precepts project well and participated both the Buddhist monks and the local leaders in operation.
- 4) The guideline of promoting the village of the five precepts project of Muangjee sub-district, Muang district, Lamphun province was found that the local leaders promoted the people for following the principle of the five precepts and abode in moral that they should always practice for prosperity of our own lives. The five precepts were the basic of good practice for reviewing and applying in daily life.

Keywords : Role, leader, Promote, Project, Five Precepts

บทนำ

คณะสงฆ์ โดย เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริในการจัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและสร้างความตระหนักให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ไปปฏิบัติตามหลักศีล ๕ สุวัธสีวิตประจำวันของคนทุกคน กับทั้งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการจัดตั้ง “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของทุกจังหวัดทั่วประเทศ^๑

เทศบาลตำบลเหมืองจี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่ประกอบด้วย ประชากรจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน มีวัดจำนวน ๑๒ วัด ๑ อาราม ๒ สำนักสงฆ์ ดังสภาพปัจจุบันการอยู่ร่วมกันในสังคมหมู่บ้านย่อมต้องมีกฎ มีระเบียบ แต่ก็ยังดูแลไม่ทั่วถึงครอบคลุมจนทำให้เกิดปัญหาที่ตามมา อาทิเช่น ปัญหา

^๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล ๕, (สำนักงานพระพุทธศาสนา. : มปท, ๒๕๕๗), หน้า ๑.

การทะเลาะวิวาท ปัญหาการลักขโมย ปัญหายาเสพติด และปัญหาการเล่นการพนัน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเทศบาลตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๒ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๓ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พร้อมทั้งศึกษาประเด็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) ด้านการประชาสัมพันธ์ ๓) ด้านการรณรงค์การมีส่วนร่วม ๔) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นมีต่อบทบาทการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเทศบาลตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) ด้านการประชาสัมพันธ์ ๓) ด้านการรณรงค์การมีส่วนร่วม ๔) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้นำชุมชน จำนวน ๑๒๐ คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๙ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในเทศบาลตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

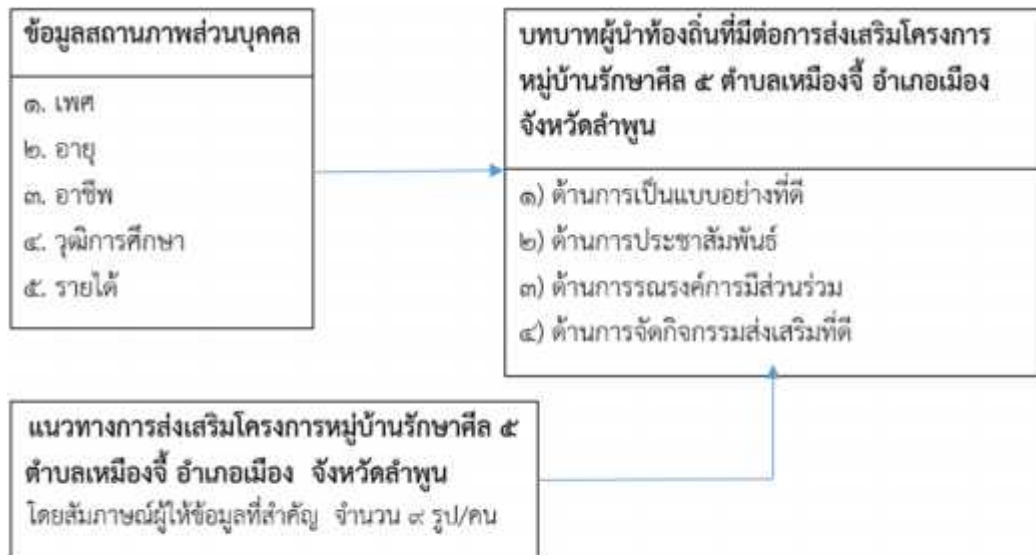
การศึกษาในครั้งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา, อาชีพ, รายได้ ต่างกันมีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๒๐ คน

๕.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๙ รูป/คน ได้แก่ ๑) ผู้นำชุมชน จำนวน ๓ คน ๒) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเหมืองจี้ จำนวน ๓ คน ๓) พระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๓ รูป

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัย เรื่อง “บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” และ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรและพรรณนาถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตำบล เหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล ได้กำหนดตามกรอบของการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท โดยการเขียนแบบพรรณนา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศชาย จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓ มีอายุระหว่าง ๓๖-๕๐ ปี จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐ มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒ มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒

๖.๒ บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\mu = ๔.๑๘$, $\sigma = ๐.๗๔๐$) และเมื่อจำแนกเป็น รายด้าน แล้วพบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = ๔.๔๗$, $\sigma = ๑.๔๖๖$) รองลงมาคือด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดีมีค่าเฉลี่ย ($\mu = ๔.๓๕$, $\sigma = ๐.๗๔๘$) และรองลงมาด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\mu = ๔.๐๖$, $\sigma = ๐.๖๙๘$) และด้านการรณรงค์การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\mu = ๔.๐๑$, $\sigma = ๐.๖๙๕$)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๒, ๓, ๔, และ ๕ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๑ ตัวแปรต้นคือ เพศ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้นำท้องถิ่นตำบลเหมืองจี้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือภายในชุมชน ประชาชนในชุมชนมุ่งเน้นการเสพสุราของมีนเมาโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน มากที่สุด รองลงมาเป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติการเป็นตัวอย่างผู้นำที่ดีมีน้อยที่จำทำได้จริง

๒) ด้านการประชาสัมพันธ์

ผู้นำท้องถิ่น มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

๓) ด้านการรณรงค์การมีส่วนร่วม

ผู้นำท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการรณรงค์การมีส่วนร่วม ในเรื่องของการขาดความร่วมมือของคนในชุมชน มากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาขาดการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการหรือหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำโครงการ

๔) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี

ผู้นำท้องถิ่น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี ในเรื่องของความรู้ของผู้นำไม่เพียงพอในการแนะนำ มากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหางบประมาณดำเนินโครงการไม่เพียงพอ

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้นำ
ท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ปัญหา อุปสรรค ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการแก้ไข
ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนยิ่งขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพ
องค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากได้วิจัย

ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีแนวทางในการส่งเสริมไม่ประทุษร้ายร่างกายผู้อื่นไม่เบียดเบียนเอาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยใช้อำนาจของตัวเอง รักครอบครัวไม่นอกใจคู่สมรส ไม่พูดส่อเสียดไม่พูดให้ผู้อื่นและ ไม่ดื่มสุราไม่เสพยาเสพติด คือการยึดหลักธรรมของศีล ๕ มาใช้ในการดำเนินชีวิต

ด้านการประชาสัมพันธ์ มีแนวทางในการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโครงการให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลทั้งทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน วิทย์ และสื่อออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประชาสัมพันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหอกระจายข่าวหมู่บ้านทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างเต็มที่ ด้านการณรงค์การมีส่วนร่วม มีแนวทางในการส่งเสริมการณรงค์การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมและให้ความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นในการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาทิเช่น ผู้นำร่วมกับประชาชนในการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าที่คาดหวัง

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี มีแนวทางในการส่งเสริมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและงานทั่วไปตามเทศกาล ประเพณีที่จัดขึ้น และยังมีการส่งเสริมกิจกรรมปฏิบัติธรรมสำหรับกลุ่มเยาวชน และผู้สูงอายุ รวมทั้งจัดบอร์ดนิทรรศการการส่งเสริมการรักษาศิลป ๕ โดยภาพรวมด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมที่ดี อยู่ในระดับมากซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ที่ผู้นำท้องถิ่นได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ยึดถือประเพณีปฏิบัติตามหลัก ของศิลป ๕

๘ ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

- ๑) ควรส่งเสริมให้ผู้นำท้องถิ่นให้พึ่งพาตนเองได้ ไม่รอแต่ให้ผู้อื่นนำมาแจก ให้รู้จักประหยัดอดออม และไม่นิยมตามแบบระบบทุนนิยม
- ๒) ควรปลูกจิตสำนึกให้ผู้นำท้องถิ่นและคนในชุมชนนึกถึงปัญหาที่จะตามมาด้านครอบครัว สังคม และธรรมาธิปไตยของการแต่งกายสุภาพแบบไทย รักนวลสงวนตัว
- ๓) ควรส่งเสริมเข้มงวดเรื่องวัฒนธรรมภาษา และต้องปลูกฝังให้เป็นคนซื่อสัตย์ไม่เห็นแก่ตัว ไม่พูดเท็จเพื่อเอาตัวรอด หรือการพูดกับผู้ป่วยและญาติผู้ป่วย ควรพูดสุภาพ สุขุม นุ่มนวล ฟังแล้วสบายใจ

๘.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

- ๑) ให้ผู้นำท้องถิ่นควรมีการจัดอบรมธรรมะให้แก่ประชาชน เพื่อให้ทราบถึงหลักธรรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
- ๒) ควรวิเคราะห์ข่าวสารตามหลักศีล ๕ อย่างเคร่งครัดถึงเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อรับทราบปัญหาที่แท้จริงแล้วนำไปแก้ไขได้ตรงจุด

๘.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักศีล ๕ ให้ละเอียด และนำหลักนั้นๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน
- ๒) ควรศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาในด้านอื่นๆ
- ๓) ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองกับชุมชนในการส่งเสริมโครงการรักษาศีล ๕

บรรณานุกรม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์
โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล ๕, (สำนักงานพระพุทธศาสนา. :
มปท, ๒๕๕๗).

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
AN APPLICATION THREEFOLD TRAINING FOR HUMAN RESOURCE
DEVELOPMENT IN SECONDARY SCHOOL IN PHICHAI DISTRICT,
UTTARADIT PROVINCE

พระปรวดี จันทวโส (คำภา)*

Phra Porawat Candavamso (Kampa)

ผศ.ดร. สมจิต ขอนวงศ์**

อาจารย์ ดร. สายัณห์ อินันใจ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของครูและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตของอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๔.๑๙) และนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๓.๙๗) เมื่อพิจารณาแต่ละรายด้านพบว่า การพัฒนาด้านศีล อยู่ในระดับมากที่สุด ครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๔.๓๐) และนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๔.๐๖)

๒. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ การพัฒนาด้านศีล พบว่า ระดับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๔.๑๙,) ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า การพัฒนาด้านศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๔.๐๖)

* นิสิตปริญญาโทรหัส ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๔ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,
(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๙).

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตของอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านศีล ได้แก่ การใช้เวลาไปกับการทำงาน การประกอบอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรในการรักษาศีล ด้านสมาธิ ได้แก่ ข้ออ้างเรื่องเวลาในการฝึกสมาธิ สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย สติไม่นิ่ง สมาธิสั้น ด้านปัญญา ได้แก่ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียน การพัฒนาปัญญา ขาดวินัย ความรับผิดชอบ และคนส่วนใหญ่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ ปัญหา ส่วนข้อเสนอแนะ ด้านศีล ได้แก่ ควรชี้แจงให้เข้าใจในเรื่องศีล ข้อปฏิบัติ และประโยชน์ของศีลแต่ละข้อ เปลี่ยนทัศนคติของตนเอง ด้านสมาธิ ได้แก่ ควรให้มีการทำสมาธิ หรือกิจกรรมที่สงบก่อนเข้าเรียน จัดฝึกอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม บ่อยๆ ด้านปัญญา ได้แก่ รู้จักหาสาเหตุของปัญหา และวิธีแก้ปัญหามา ตั้งใจทบทวนบทเรียน ฝึกคิดให้เป็นนิสัย ควรใช้สื่อต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ ด้วยการศึกษาหาความรู้

๔. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ด้านศีล ควรมีการปฏิบัติตนและมีการฝึกฝนพัฒนาตามพฤติกรรม หรือการฝึกหัดทางกาย วาจา เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น มีความเมตตาต่อบุคคลอื่นและสังคม ด้านสมาธิ ควรมีการอบรมจิต ผู้ที่ได้รับการอบรมทางจิตให้ถูกวิธี สามารถพัฒนาจิตได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” ก็จะควบคุมดูแลและบังคับพฤติกรรม รวมถึงการปฏิบัติในหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการสอนก็ดี ถ้ามีจิตใญ่รักในการเรียนการสอนก็จะทำให้งานทุกๆ อย่าง ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ด้านปัญญา ควรให้ความสำคัญด้านการอบรม ด้านปัญญา เพราะองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา และเรียนรู้ รวมถึงประสบการณ์ เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการเรียนหรือการสอน ก็จะสามารถแก้ไขได้ด้วยสติและปัญญา และพิจารณาแก้ไขปัญหามีเหตุและผลได้ดี.

คำสำคัญ : การพัฒนา, ไตรสิกขา

ABSTRACT

The objectives of this study were, 1) to study an application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province, 2) to compare opinion of teachers and students towards application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province, 3) to study the problem and obstacle about an application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province and 4) to study the guidelines in development an application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province.

The results showed that

1. The level an applications Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province was found that there were applied the Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province overall

were at the high level by the teachers' was at the high level ($\bar{x}$ =4.19) and the student was at the high level ($\bar{x}$ =3.97). When considering in each other was found that the precept aspect was at the highest by the teachers was at the high level ($\bar{x}$ =4.30) and the students was at the high level ($\bar{x}$ =4.06).

2.The result of comparisons the opinion of teachers and students an applications Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province was found that opinion on development on precept aspect of teachers overall was at high level ($\bar{x}$ =4.19) and the result of comparisons opinion of students on development on precept aspect was at high level ($\bar{x}$ =4.06).

3. The problem, obstacle and suggestion about application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province were found that, In part of percept aspect, they spent the time with working, career, take care of family that were variable in keeping the percept. In part of meditation, it was pretext in practicing concentration, not well in environment, hyperactivity disorder. In part of wisdom aspect, the students didn't focus studying, wisdom development, had no discipline and responsibility. The most of people used the bad emotion for solving the problems. The suggestion of percept aspect, they should be explained for making understand about percept, practice, benefit of each percept and changing attitude. The suggestion of meditation should be made a meditation or make peaceful activity before study and the morals and ethics's training. The suggestion of wisdom should be known cause of problems and the way to solve, attended to review the lessons, thinking practice and use many Medias to get knowledge.

4. The guidelines application Threefold Training Principle for Human Resource Development in Secondary School in Phichai District, Uttaradit Province were found that in term of percept aspect, they should have self practice and training and developing in behavior or body and speech practicing that was useful for oneself and the others, kindheartedness to people and social. In the part of meditation aspect, they should have mind training. If anyone have right mind developing, they will mind development as the word "Mind over matter" that you could control your behavior or good for work and study. If we believe and love in our duty we would be get successfully. In past of wisdom, it's very important because wisdom was knowledge, understanding and ability. The construction had got from studying, learning and experience when the problems and obstacle happened in work or study, we could solve it by consciousness and wisdom.

Keywords : Development, Threefold Training

๑. บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทำให้โรงเรียนจำเป็นต้องปรับปรุงทั้งด้านโครงสร้าง การบริหารจัดการและวิธีการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน ตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฯ แม้ฉบับที่ ๑๑ จะไม่ได้กำหนด “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง”^๑ เพราะการศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย และความรู้ทักษะความสามารถ และความเป็นผู้นำให้เพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม.^๒ ในสภาพสังคมที่กำลังเป็นอยู่นี้ จำเป็นที่จะต้องเน้นให้มนุษย์มีคุณธรรม จริยธรรม และการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่นๆ ด้วย ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของสมเด็จพระญาณสังวร ที่ว่า “การจัดการศึกษานั้นดูผิวเผินก็มุ่งให้เจริญในทางแห่งความรู้ แต่อันที่จริงนั้นต้องให้ปฏิบัติด้วยจรณะควบคู่กับความรู้ด้วย คือ ให้มีความรู้และประพฤติดีควบคู่กันไป”^๓ และคนที่ได้รับการศึกษา นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องเป็นคนดีมีคุณธรรมและวินัยควบคู่กันไปด้วย ในสังคมปัจจุบันบุคคลต้องมีระเบียบวินัยทั้งนี้ เพราะวินัยเป็นหลักประกันความสุขทางสังคม แต่ถ้าหากทุกคนในสังคมต่างพากันฝ่าฝืนระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ของสังคมแล้ว สังคมนั้นย่อมประสบความวุ่นวายไม่มีความมั่นคงและไม่มีความเจริญก้าวหน้าในที่สุด.

โรงเรียนและครู จึงมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างสำคัญยิ่ง ในการดูแลแนะนำสอนสั่ง ฝึกฝน กล่อมเกลา จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการของนักเรียน เพื่อให้เจริญเติบโตเป็นมนุษย์เต็มตัว ทั้งด้านความคิด ความสามารถ และมีความสุข ครูทุกคนต้องรับภาระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ เพราะครูเป็นกลไกที่สำคัญของสังคมที่จะคอยชี้แนะความประพฤติของนักเรียนให้เหมาะสม โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่สังคมยอมรับ ซึ่งจะคอยควบคุมแก้ไข และป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ช่วยวางแนวทางให้นักเรียนมีการปรับปรุงตัวที่ดี อันจะทำให้ลดปัญหาในด้านความประพฤติของนักเรียนได้อีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันนักเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในอนาคตสำหรับคนเรานั้นเริ่มต้นที่โรงเรียนเป็นจุดแรกของการศึกษาในชีวิต ซึ่งในสภาวะสิ่งแวดล้อมที่นักเรียน

^๑ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง”, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔, หน้า ๒๗๑-๒๗๒.

^๒ ภัสวรรณ ปรังค์พันธุ์, การพัฒนาคุณธรรมผู้นำเยาวชนตามหลักขรรษาธรรม ๔ : ศึกษากรณีโรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์-ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

^๓ สมเด็จพระญาณสังวร, พระธรรมเทศนา เรื่องภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกัมมัฏฐาน, ในโครงการสมานานศีล ฟังธรรมที่วัดของราชการครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ในวันหยุดเรียนตามปกติและพระธรรมเทศนาบางเรื่องในโครงการส่งเสริมให้ข้าราชการฟังธรรมที่วัดในวันหยุดราชการ, กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา, ๒๕๒๖.

ส่วนใหญ่นั้น ไม่ค่อยสนใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพราะเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งสื่อ อินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมถึงการให้เวลาและความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าการเรียน อีกทั้งยังมุ่งเน้นไปทางอบายมุขมากขึ้น เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ ยาเสพติด รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยเรียน เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมมีผลเสียต่อ เพื่อน ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน ต่อชุมชน และต่อสังคมตลอดจนถึงประเทศชาติ นับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออนาคตก็เป็นได้ เพราะนักเรียนคืออนาคต และเป็นความหวังของประเทศชาติ ซึ่งเปรียบเสมือนผ้าขาวที่รอคอยการย้อมจากช่างที่ชำนาญ แต่ในปัจจุบันนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นและพบเห็นบ่อยที่สุดของนักเรียน มี ๒ ปัจจัย คือ ๑) ปัญหาในโรงเรียน ได้แก่ พฤติกรรมลูกจากที่นั้ง การคุยกัน การเล่นกัน การส่งเสียงดัง รวมถึงการเล่นโทรศัพท์ ในขณะที่มีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหารบกวน ในขณะที่ดำเนินการเรียนการสอนของครู และพระสงฆ์อีกด้วย ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินการไปได้ เมื่อนักเรียนไม่สนใจในการเรียน จึงส่งผลกระทบต่อ การเรียน และทำให้ผลการเรียนตกต่ำลง อีกทั้งปัญหาการขาดเรียน หรือเลิกเรียนกลางคัน เนื่องจากเรียนไม่ทันเพื่อน รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกโรงเรียน ส่วนปัจจัยที่ ๒) คือ ปัญหาในชุมชนซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาความอยากจน ปัญหาครอบครัว แตกแยก ปัญหา ยาเสพติด การทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น และแหล่งอบายมุขต่างๆ ตลอดจน ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ที่นับวันจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น ถ้าหากมิได้รับการแก้ไขที่ดีพอ ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม และความมั่นคงของชาติในอนาคตได้ ถ้าหากนักเรียนเหล่านี้ได้เรียนรู้ และรับแบบอย่างที่ดีจากครู อาจารย์ คนในครอบครัว คนในชุมชน รวมถึงพระสงฆ์ ย่อมสามารถพัฒนาตนเองได้ รวมถึงการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างดี.

จากข้อมูลเบื้องต้นที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ คือ ครู และนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนเพราะว่านักเรียนเป็นอนาคตของชาติ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง หลายๆ ด้าน เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย ความคิดจิตใจ อารมณ์และสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง ต้องการอิสระเสรี หากขาดการเอาใจใส่ดูแล ฝึกฝน อบรม ประคับประคองที่ดีแล้ว ก็จะหลงผิด ติดอบายมุขต่างๆ มีสุรา ยาเสพติด เป็นต้น การพัฒนาครู และนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ ที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้ครู และนักเรียน ของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม วิธีการหนึ่งที่น่าจะให้ผลดีในการปลูกฝังและพัฒนา คือการมีคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้หลักไตรสิกขา ๓ ด้าน คือ ศีล , สมาธิ , และปัญญา เนื่องจากไตรสิกขาเป็นกระบวนการในการพัฒนา ฝึกฝน อบรม มนุษย์ใน ๓ ด้าน คือ การพัฒนาด้านพฤติกรรม เรียกว่า ศีล การพัฒนาด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ การพัฒนาด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีการดำเนินชีวิตไปในวิถีที่ถูกต้องดีงาม การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (ไตรสิกขา) มาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาครู และนักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ.

จากสภาพปัญหาและข้อมูลดังกล่าวในเบื้องต้น ผู้วิจัยในฐานะที่มีความเกี่ยวข้อง คือ เป็นครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่ามีแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้

หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของครู และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นอย่างไร และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เป็นข้อมูลเชิงปฏิบัติการสำหรับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของครูและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
๔. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้กำหนดวิธีการไว้ ๒ วิธีคือ ๑) สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๗ รูป/คน ๒) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro, Yamane) การคำนวณหาขนาด กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑,๑๐๑ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๙๒ คน

การวิเคราะห์ค่าโดยการทดสอบค่าที (t-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่าง (Che sglee) นัยสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference : LSD)

๔. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า ครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา โดยกลุ่มตัวอย่างของครู และนักเรียน จำนวน ๒๒๕ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑ ส่วนเพศชาย ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙

ส่วนในหลักไตรสิกขาทั้ง ๓ ด้านนั้นพบว่า ในด้านศีล อยู่ในระดับมาก ครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๔.๓๐, S.D ๐.๓๗) ส่วนนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$ =๔.๐๖, S.D ๐.๔๓) ศีล หมายถึง การพัฒนาความประพฤติต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นที่บุคลากร คือ ครู และนักเรียนจะต้องมีการพัฒนาด้านร่างกายให้เหมาะสม พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอพิชัย ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู และนักเรียนเป็นอย่างมาก องค์กรจะสำเร็จได้อยู่ที่การพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนางาน

ส่วนด้านสมาธิ อยู่ในระดับมาก ครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=๔.๑๘$, S.D ๐.๔๙) นักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D ๐.๔๙) สมาธิ หมายถึง การฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ เพราะจิตใจเป็นฐานของพฤติกรรม จิตที่ฝึกดีแล้ว และพัฒนาอย่างได้ผล เมื่อจิตสงบ มีสมาธิ ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ในการปฏิบัติหน้าที่การงานก็จะดี ถ้าคนในองค์กรมีสมาธิจะทำให้องค์กรไม่วุ่นวาย เพราะจิตใจที่นิ่งและมั่นคงจะส่งผลต่อการเรียน การสอน สมาธิดีการเรียนการสอนก็มีความสุข ซึ่งแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขากับการพัฒนาบุคลากรครู และนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งมาก ฉะนั้นการฝึกการอบรมจิตใจตนเองเป็นวิธีการที่จะช่วยให้มนุษย์ได้ปัญญา ได้ความรู้สูงสุดผ่านสมอง ซึ่งเป็นเครื่องมือมนุษย์ที่เป็นรูปธรรมสืบต่อไป

และข้อสุดท้ายด้านปัญญา อยู่ในระดับมาก ครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=๔.๐๙$, S.D ๐.๕๐) นักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D ๐.๕๑) ปัญญา หมายถึง การพัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็นตัวนำทาง และควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด ในการเสริมสร้างปัญญาที่ดีนั้น จะต้องเป็นการพัฒนาในด้านที่ดีมีประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน สังคม รวมถึงประเทศชาติ ซึ่งการพัฒนาปัญญาให้ดีขึ้นต้องมีความพร้อมทางกาย (ศีล) ทางจิต (สมาธิ) เมื่อจิตพร้อมสมบูรณ์ มีความพร้อมในการที่จะคิด วิเคราะห์และพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อการพัฒนาปัญญานั้นจะสมบูรณ์แบบ และสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียน การสอนได้อย่างเหมาะสม ทั้งหลักการและเหตุผล ปัญญาจะช่วยในการแก้ไขปัญหามนุษย์บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง (ให้ละเอียดเหมือนนักธรรม) โดยเฉพาะคณะครู อาจารย์ ในโรงเรียน เพื่อที่จะได้นำมาสอนนักเรียนได้.

๒. ควรเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และ ทักษะคติในทางที่ถูกที่ควรต่อครู นักเรียน เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบัน และอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. มุ่งเน้นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าการศึกษายุคปัจจุบันจะเน้นให้ความสำคัญแก่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งด้านการจัดการ เนื้อหาการเรียนรู้ ระดับความยากง่าย และเทคนิควิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ตรงกับ ความสนใจ ความต้องการของครู และนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยถามความคิดเห็นจากการแจกแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ครู และนักเรียนในเขตพื้นที่ต่างกับการใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิต และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือพัฒนาบุคลากรในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ

๒. ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาการจัดการเรียนรู้หลักธรรมในสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอนรวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสถานศึกษาต่างๆ แบบองค์รวม ที่สามารถจัดเป็นหลักสูตรประจำหรือวิชาหลักของการเรียนรู้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

พุทธทาส ภิกขุ (อินทปญโญ). คู่มือมนุษย (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาจัดพิมพ์
เผยแพร่. พ.ศ. ๒๕๐๐.

สมเด็จพระญาณสังวร. พระธรรมเทศนา เรื่องภาระหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการและข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับกัมมัฏฐาน. ในโครงการสมาทานศีล ฟังธรรมที่วัดของราชการครู อาจารย์ นักเรียน
นักศึกษา ในวันหยุดเรียนตามปกติและพระธรรมเทศนาบางเรื่องในโครงการส่งเสริมให้
ข้าราชการฟังธรรมที่วัดในวันหยุดราชการ. กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา. ๒๕๒๖.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการปฏิรูป
ประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๔.

วิทยานิพนธ์/ภาคานิพนธ์/รายงานวิจัย:

ภัสวรรณ ปรารักษ์พันธุ์. การพัฒนาคุณธรรมผู้นำเยาวชนตามหลักขรรยาวาสธรรม ๔ : ศึกษากรณี
โรงเรียนสามพรานวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์-ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๑.

พิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน

THE RITUAL THERAPY OF TAI KHEUN BUDDHIST IN KHAN BASIN

พระปารวต ฐิตโสภโณ (ปัญญาเจริญ)*

Phra Parawat Thitasophano (Panyajarean)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน และเพื่อศึกษาพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระสงฆ์ มคทายก หมอพื้นบ้าน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๔๕ ราย และผู้ให้ข้อมูลทั่วไปได้แก่ ผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัด หรือผู้ที่เคยรับการบำบัด และประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีกรรม จำนวน ๓๐ ราย ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านของบริบทชุมชนพบว่า ชาวไทเขินลุ่มน้ำขานได้อพยพมาจากเชียงตุง เนื่องจากความไม่สงบของบ้านเมือง และการแสวงหาที่อยู่ใหม่ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ สภาพพื้นที่หมู่บ้านเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำขานไหลผ่าน ปัจจุบันสภาพแวดล้อมมีความเปลี่ยนแปลงไปแม่น้ำขานเริ่มแห้ง ต้นไม้สักและต้นไม้หนวดน้อยลง เนื่องจากประชาชนตัดไปสร้างบ้านเรือน

การบำบัดโรคพบว่ามี ๙ พิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมสูตรกัณฑ์บาตร พิธีกรรมสืบทอดอายุ พิธีกรรมส่งเทวดา ๙ หมู่ พิธีกรรมบูชาข้าวลาดเคราะห์ พิธีกรรมส่งพ่อเกิดแม่เกิด พิธีกรรมส่งชนหน้าชนหลัง พิธีกรรมส่งปู่แฉกย่าแฉก พิธีกรรมส่งเคราะห์นระรา และพิธีกรรมช้อนขวัญ-ฮ้องขวัญ ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ นี้ ส่วนใหญ่ใช้กับเด็ก ใช้กับผู้ที่มีอุปนิสัยไม่ดี ผู้ที่ถูกทำนายนายทนายหัก หรือผู้ที่มีอาการป่วยเรื้อรัง มีการใช้บทสวดมนต์ มีการใช้คาถาและมีการใช้น้ำบำบัดโรค มีการให้ทำทานและรักษาศีล การระลึกถึงพระรัตนตรัย การใช้สมุนไพรและการงดของแสลงเช่นเดียวกับในพระพุทธศาสนา ผลการรักษาโรคทางร่างกายและทางจิตใจพบว่า ส่วนใหญ่มีอาการทุเลาลง ผู้ประกอบพิธีกรรมมีกระบวนการที่หลากหลาย และมีเครื่องมือที่ใช้ประกอบพิธีกรรมการบำบัดบางอย่าง เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : ชาวพุทธไทเขิน, การบำบัดแนวพุทธ, ผู้ประกอบพิธีกรรม

ABSTRACT

This Thesis as a qualitative research entitled, "The Ritual Therapy of Tai Kheun Buddhists in Khan Basin", consists of two objectives: 1) to study the context of the Tai Kheun Buddhist communities in Khan basin, and 2) to study the ritual

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. อีเมล: parawatt99@gmail.com

treatment of disease of Buddhists. Those who provide the data are 45 monks, the ritual leaders, the traditional healers (therapist) and the local scholars. There were 30 main informed participants of the recent or former treated patients who have participated in the therapeutic ritual.

The result of the first objective found that Buddhist communities in Khan Basin immigrated from Chiang Tung due to the civil war and seek for the new fertile land to settle. The communities in Khan river basin is in lowland along Khan River. Now, the river is dried with less of the tree which was cut to build houses.

Regarding the ritual treatment of disease, it is found that there are three groups of ritual therapist e.g. monks, the ritual leaders and the traditional healers. In this research, the nine rituals are studied namely the *suttakuambāta* rite, the *suebjātā* rite, the nine groups of gods offering, the food-offering of fate decreasing rite, the former fathers and mother offering, the *Connā-conlang* offering, the offering to THAN grandfather and grandmother, the nine celestial bodies rite and the *SonKwan – HongKwan* rite. These different rituals are mainly performed to children, the accident victims, the misfortune fate or the chronic ill-one. The verses of chanting are used to make the holy water. On the ritual, they inaugurate to give offerings to the Triple Gem, preserve the five precepts, and make offering for ill relieving. Food charity not only for monks but for all also. The herbal medicine is used and food must be only for good health which is not against the Disease and the chanted water is used to heal as the therapy. The ritual performer performs the multiple methods for the purpose and all the above therapeutic rituals are linked to the principles of Buddhism.

Keywords: Buddhists Tai Kheun, Buddhist Therapy, The master of Ceremony

๑. บทนำ

ภาวะความเจ็บป่วยของมนุษย์ จัดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิต หากมนุษย์มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ปราศจากการเจ็บป่วย จะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แต่เมื่อเกิดการเจ็บป่วย มนุษย์จะแสวงหาการบำบัดโรคให้หายเป็นปกติ ถึงแม้ว่าภาวะความเจ็บป่วยนั้น เป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ถึงเรื่อง การแก่ การเจ็บ การตาย ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้^๑ พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความเจ็บป่วยไว้ ๒ ประเภท ได้แก่โรคทางกาย และโรคทางใจ^๒ ซึ่งโรคทางกายนั้นมีสมุฏฐาน มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากดี เสมหะ ลม ไข้สันนิบาต ฤดูแปรปรวน การบริหารไม่สม่ำเสมอ การใช้ความเพียรเกินกำลัง ผลของกรรม หนาว ร้อน หิวกระหาย ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ ธาตุ ๔ ไม่สมดุล^๓ การไม่ปริมาณในการบริโภค การถูกสัมผัสจากเลื้อยบุงและสัตว์เลื้อยคลาน การถูกทำร้าย และการมีอายุมาก ส่วนสมุฏฐานของการเกิด

^๑ อิง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๗/๙๙-๑๐๐.

^๒ อิง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๕๗/๒๑๗.

^๓ อิง.ทสก. (ไทย) ๒๔/๑๑/๑๗.

โรคทางใจ ซึ่งเกิดจากกิเลส ตัณหา ครอบงำจิตใจได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง^๔ นอกจากนั้น ยังพบว่าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงวิธีการบำบัดโรคหรือการดูแลสุขภาพไว้หลายวิธี เช่น การบริโภคอาหาร การใช้ความร้อน การใช้สมุนไพร (เภสัช ๕)^๕ การออกกำลังกาย การบริหารจัดการ การผ่อนคลาย อิริยาบถและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการใช้หลักธรรมต่าง ๆ เช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสติปัฏฐาน ๔^๖ หรือหลักอิทธิบาท ๔ และการใช้พุทธมนต์ เช่น โพชฌงค์ ๗^๗ เป็นต้น

ในดินแดนล้านนามีชาติพันธุ์หลายกลุ่ม และมีวิถีชีวิตของตน ที่บ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของสังคมชุมชนนั้น ๆ เช่น ชาวไทลื้อ ชาวไทเขิน ชาวไทยวน ชาวไทใหญ่ ฯ ส่วนใหญ่ ชาติพันธุ์หลายกลุ่ม นั้นนับถือศาสนาพุทธเป็นหลักร่วมกับการนับถือผีเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ อาศัยพิธีกรรมบวงสรวง เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยปกป้องคุ้มครองดูแลให้ชีวิตดำเนินได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวล้านนาที่มีความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์มาก่อนทำให้พิธีกรรมมีลักษณะเป็นการยึดถือสิ่งเหนือธรรมชาติ^๘ โดยชาติพันธุ์หลายกลุ่มนี้ ต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้ประกอบด้วย ภาษา ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี ภูมิปัญญาโดยมีการรักษาวรรณธรรมดั้งเดิมของตนไว้

ความเชื่อในเรื่องของความเจ็บป่วยชาวล้านนาเชื่อว่าเป็นเรื่องของกรรมหรือความสัมพันธ์ภายในร่างกาย และความสัมพันธ์ภายนอก เช่น ระหว่างคนกับคน คนกับชุมชน คนกับธรรมชาติ หรือสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้นชาวล้านนาจึงมีพิธีกรรมต่างๆ เพื่อดูแลรักษาสุขภาพของคนในชุมชน การทำนายการเจ็บป่วย การขจัดปัดเป่ารักษาอาการเจ็บป่วย การสร้างเสริมกำลังใจ จะเห็นได้ว่าชาวล้านนามีองค์ความรู้ภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่บุคคลถึงชุมชน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติที่ไม่ได้แบ่งแยกออกจากวิถีชีวิต แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไปเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ชาวล้านนาส่วนใหญ่มิยังคงยึดถือปฏิบัติ และรู้จักที่จะเลือกรับวัฒนธรรมมาประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตน^๙ ชาวไทเขิน เป็นชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ถูกกวาดต้อนไพร่พลเข้ามาพัฒนาเมืองเชียงใหม่ ในยุคเก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง เข้ามาอาศัยอยู่ในล้านนาเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งถิ่นฐานสร้างบ้านเรือนตามริมน้ำขาน และลุ่มน้ำขาน ในพื้นที่คือชุมชนที่อาศัยอยู่ลุ่มน้ำขาน ได้แก่ ชุมชนชาวพุทธไทเขินบ้านป่าสัก บ้านต้นแห่นหลวง และบ้านต้นแห่น้อย อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่^{๑๐} โดยชุมชนชาวพุทธไทเขินนี้มีประเพณีวัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแม้กระทั่งการประกอบพิธีกรรมการบำบัดโรคก็มีลักษณะเฉพาะตัวอยู่เป็นต้น

^๔ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๕๙., ม.ม. (ไทย) ๑๒/๘๙/๘๓.

^๕ วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๖๐-๓๓๖/๔๓-๑๙๗.

^๖ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๔๐๔/๓๓๘.

^๗ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๐/๒๒๑., ๓๕๗/๒๕๘., อัง.สตต.ก. (ไทย) ๒๓/๒๖/๒๑.

^๘ ยุพิน เข้มมุกด์, “ความเชื่อ พิธีกรรม สายใยในวิถีชีวิตล้านนา”, (เชียงใหม่ : แสงศิลป์, ๒๕๕๔), หน้า ๔๐.

^๙ ยิ่งยง เทาประเสริฐ, พิชรา ก้อยชูสกุล และคณะ, “การแพทย์พื้นบ้านล้านนา : ภูมิปัญญาของคนล้านนา”, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.leeradio.com/index.php/2013-04-17-10-27-14/8-2013-04-17-17-11-04> [๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖].

^{๑๐} สงกรานต์ สมจันทร์, วัดป่าสัก : การศึกษาจากเอกสารและศิลปกรรม, (กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕๓.

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ในด้านของบริบทในชุมชนและพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน ว่ามีความสอดคล้องกับการบำบัดโรคในพระพุทธศาสนาอย่างไรตลอดถึงการยึดถือปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆ เหล่านี้อยู่เพราะเหตุใด ในกระแสการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งเป็นการศึกษาความศรัทธาในด้านศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมและพิธีกรรมต่างๆ ที่มีการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาชนของชุมชนชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขานต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน
๒. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อการศึกษาพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ประกอบพิธีกรรมการบำบัดโรค ได้แก่ พระสงฆ์ มัคทายก หมอพื้นบ้าน จำนวน ๔๕ รูป/คน (๒) ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General informants) ได้แก่ ผู้ป่วยที่มารับการบำบัดหรือผู้ที่เคยรับการบำบัด ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธีกรรม จำนวน ๓๐ ราย

๒. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป และแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (interview guide)

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่ค้นหาพระสงฆ์ มัคทายก หมอพื้นบ้าน ผู้ประกอบพิธี และปราชญ์ชาวบ้าน สอบถามข้อมูลส่วนตัวเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติให้ตรงกับคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างความสัมพันธ์ และขอความร่วมมือในการวิจัย เมื่อได้รับความร่วมมือผู้วิจัยแจ้งให้ทราบว่าต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ๒-๓ ครั้ง ประกอบกับใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล (๑) ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยายประกอบตารางโดยใช้สถิติร้อยละ (๒) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านบริบทในชุมชน และพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน โดยวิเคราะห์เนื้อหา จัดเก็บแฟ้มข้อมูล โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงบรรยาย มาทำการแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูล

๔. ผลการศึกษา

๑. บริบทชุมชนชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน พบว่า ชาวไทเขินลุ่มน้ำขานได้อพยพมาเนื่องจากสงคราม ความไม่สงบของบ้านเมืองและการแสวงหาที่อยู่อาศัยใหม่ที่มีความสมบูรณ์ สภาพภูมิภาคเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำขานไหลผ่านชุมชน ปัจจุบันสภาพแวดล้อมมีความเปลี่ยนแปลงไป แม่น้ำขานเริ่มแห้งขอด มีการเจาะบ่อน้ำเพื่อใช้ในครัวเรือนและมีการใช้สารเคมีมากขึ้น ต้นไม้สักและต้นไม้ขนาดเล็กน้อยลง เนื่องจากประชาชนตัดไปก่อสร้างบ้านเรือน ชาวพุทธไทเขินส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีเอกลักษณ์ภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวไทเขิน ได้แก่ การทำเครื่องเงิน มีประเพณีที่ปฏิบัติตามความเชื่อของบรรพบุรุษ ได้แก่ ประเพณีเดือน ๔ ประเพณีเดือน ๗ ประเพณีเดือน ๑๐ ประเพณีเดือน ๑๒ และประเพณีแห้วหาบ

๒. พิธีกรรมบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน พบว่า มีผู้ประกอบพิธีกรรมบำบัดโรคอยู่ ๓ กลุ่ม คือ พระสงฆ์ มัคทายก และหมอพื้นบ้าน ในงานวิจัยนี้ศึกษาอยู่ ๔ พิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมสูตรกัณฑ์บาตร พิธีกรรมสืบทอดอายุ พิธีกรรมส่งเทวดา ๔ หมู่ พิธีกรรมบูชาข้าวลดเคราะห์ พิธีกรรมส่งพ่อเกิดแม่เกิด พิธีกรรมส่งชนหน้าชนหลัง พิธีกรรมส่งปู่แฉนย่าแฉน พิธีกรรมส่งเคราะห์นะรา และพิธีกรรมซ้อนขวัญ-ฮ้องขวัญ ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ นี้ ส่วนใหญ่ใช้กับเด็ก ใช้กับผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ ผู้ที่ถูกทำนายทายทัก หรือผู้ที่มีอาการป่วยเรื้อรัง มีการใช้บทสวดมนต์ มีการใช้คาถา และมีการใช้น้ำบำบัดโรคในการประกอบพิธีกรรม เช่น มนต์คาถาใส่น้ำมันต์ โดยใช้บทสวดมนต์ในบทพระปริตร เพื่ออาบหรือประพรม ถือว่าเป็นมงคล มีการให้ทำทาน โดยการทานข้าว ถวายสังฆทาน และรักษาศีล เพื่อให้อาการเจ็บป่วยทุเลาเป็นการบำบัดทุกข์ทางใจ มีการใช้ดอกไม้ ธูป เทียน เพื่อสื่อถึงการระลึกถึงพระรัตนตรัย มีการใช้สมุนไพรและมีการงดของแสลงเช่นเดียวกับในพระพุทธศาสนาที่ให้ภิกษุผู้ป่วยใช้งดเว้นของแสลงต่อโรค ผลการรักษาโรคทางร่างกายและทางจิตใจพบว่า ส่วนใหญ่มีอาการทุเลาลง

๕. บทสรุป

จากศึกษาบริบทชุมชนชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน พบว่า ชาวไทเขินในอำเภอสันป่าตองอพยพมาจากเมืองเชียงตุง และตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบลุ่มลำน้ำขาน ได้แก่ หมู่บ้านป่าสัก หมู่บ้านต้นแห่น มีการขยายหมู่บ้านไปอีกฟากหนึ่งของลำน้ำขาน เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้น และได้ตั้งชื่อใหม่ว่าหมู่บ้านแห่นน้อย ทั้ง ๓ หมู่บ้านจึงเป็นเครือญาติกัน มาในรูปแบบพ่อค้าวัวต่าง (ขบวนพ่อค้าที่ใช้วัวเป็นพาหนะต่างผลผลิตมาแลกเปลี่ยน) สอดคล้องกับ สงกรานต์ สมจันทร์^{๑๑} พบว่า บรรพบุรุษชาวไทเขินในอดีต ส่วนใหญ่ถูกพระเจ้ากาวิละ กวาดต้อนมาอยู่ในล้านนา ยุค เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง เมื่อชาวไทเขินมาตั้งถิ่นฐานในล้านนา จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อหมู่บ้านเดิมในแคว้นเชียงตุง ชาวไทเขินในอำเภอสันป่าตองบางกลุ่มยังคงรักษาเอกลักษณ์ของต้นน้ำคือภาษาพูดได้อย่างเหนียวแน่น เช่น หมู่บ้านดงก้า บ้านป่าสัก บ้านต้นแห่นน้อย บ้านต้นแห่นหลวง บ้านต้นกอก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบพิตร วิทยาวิโรจน์ และคณะ^{๑๒} พบว่า ชาวไทเขินบ้านต้นแห่นน้อยได้อพยพมาจากเมืองเชียงตุง ตั้งแต่สมัยพระเจ้ากาวิละ โดยการดำรงวิถีชีวิตยังคงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ใกล้เคียงกับชาวไทเขินที่เมืองเชียงตุง ในอดีตทั้ง ๓ หมู่บ้านส่วนใหญ่มีสภาพภูมิอากาศเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำขานที่ไหลมาจากเขื่อนอำเภอสะเมิง ไหลผ่านชุมชนมีสภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปแม่น้ำขานเริ่มแห้งขอด อีกทั้งต้นไม้สักและต้นไม้แห่นลดลง เนื่องจากมีการโค่นต้นไม้ไปก่อสร้างบ้านเรือน ปัจจุบันมีการสร้างบ้านเรือนแบบชั้นเดียวได้สูงเนื่องจากมีน้ำท่วมทุกปี ละ ๒-๓ ครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศาพิมพ์ จันทรพรหม^{๑๓} พบว่า จากสภาพแวดล้อมโดยรวมที่พบในการตั้งถิ่นฐานของชาวไทเขินและชาติพันธุ์อื่นนั้น มีการสรรหาที่ตั้งที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์

^{๑๑} สงกรานต์ สมจันทร์, วัดป่าสัก : การศึกษาจากเอกสารและศิลปกรรม, (กรุงเทพมหานคร : จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๕).

^{๑๒} บพิตร วิทยาวิโรจน์ และคณะ, “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา เรือนไทเขินชุมชนบ้านต้นแห่นน้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”, งานวิจัย, (ม.ป.ท. : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

^{๑๓} พิศาพิมพ์ จันทรพรหม, “แนวทางการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่”, งานวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาพยาบาล, ๒๕๕๓).

มากที่สุด เมื่อเกิดการเจ็บป่วยส่วนใหญ่เข้าพบกับหมอเมือง เพื่อรักษาพยาบาล และมีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ นอกจากการนับถือพระพุทธศาสนา แล้ว ยังมีการนับถือเทพเป็นส่วนใหญ่ เพราะเชื่อว่าเทพนั้นจะคอยคุ้มครองรักษาหมู่บ้านให้เกิดความสงบสุข โดยมีการสร้างหอขึ้นไว้บริเวณกลางหมู่บ้าน ในปีหนึ่งนั้นจะมีการเลี้ยงห่อเสื่อบ้านเพื่อเป็นการสักการบูชาต่อเทพ อีกทั้งยังเชื่อว่ามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบรรพบุรุษด้วย เมื่อมีการกระทำผิดต่อผีปู่ย่า จะต้องทำพิธีกรรมแก้ไขให้ถูกต้องตามจารีตของชาวไทเขิน

ส่วนด้านพิธีกรรมการบำบัดโรคของชาวพุทธไทเขินลุ่มน้ำขาน พบว่า การบำบัดและวิธีการบำบัดโรคของชาวไทเขินทั้ง ๓ หมู่บ้าน มีความสอดคล้องกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ มีการใช้บทสวดมนต์และคาถาบำบัดในการประกอบพิธีกรรม เช่น มนต์คาถาใส่น้ำมัน การให้ทานและการรักษาโรค โดยการทานขันข้าว ถวายสังฆทาน และรักษาโรคเพื่อให้อาการเจ็บป่วยทุเลา เป็นการบำบัดทุกข์ทางใจ มีการใช้น้ำในการบำบัดโรค ได้แก่ น้ำมัน การกรวดน้ำ เป็นต้น การใช้น้ำมัน คือ น้ำที่เข้าพิธีทางพระพุทธศาสนาเพื่ออาบหรือประพรม เป็นต้นถือว่าเป็นมงคล^{๑๔}

๑. ข้อเสนอแนะให้ประโยชน์ต่อสังคมทั่วไป

๑) ด้านป้องกันโรค พระภิกษุและฆราวาส สามารถนำความรู้จากงานวิจัยไปปฏิบัติ เช่น การรักษาโรค การเข้ากรรมฐาน ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เพื่อเป็นการป้องกันโรคทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๒) ด้านการรักษาโรค พระภิกษุและฆราวาส สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้บำบัดโรคได้ เช่น การใช้น้ำมัน การใช้บทสวดมนต์ การใช้สมุนไพร การถวายทานต่างๆ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก นำมาใช้บำบัดโรคทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ

๒. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยในครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในพระพุทธศาสนา ที่มีผลต่ออาการเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๒) ศึกษาแนวคิดและวิธีการปฏิบัติในด้านการรักษาผู้ป่วย ตามแนวพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก

บรรณานุกรม

คณะทำงานโครงการถอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลเวียงยอง. **พิธีกรรมต่างๆ เล่ม ๑ฉบับ**

ภาษาไทย. ลำพูน : องค์การบริหาร ส่วนตำบลเวียงยอง, ๒๕๕๘.

บพิตร วิทยาวิโรจน์ และคณะ. “การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย วัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา เรือนไทเขินชุมชนบ้านต้นแห่น้อยตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”. **งานวิจัย, (ม.ป.ท.) :** สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

^{๑๔} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : นามิบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๖๒๘.

- พิศำพิมพ์ จันทรพรหม. “แนวทางการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทเขินในจังหวัดเชียงใหม่”. งานวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา ภาควิชาพยาบาลเชียงใหม่, ๒๕๕๓.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย** ฉบับมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- ยิ่งยง เทาประเสริฐ, พัชรา ก้อยชูสกุล และคณะ. การแพทย์พื้นบ้านล้านนา : ภูมิปัญญาของคนล้านนา.[ออนไลน์].แหล่งที่มา
- ยุพิน เข้มมุกด์. ความเชื่อ พิธีกรรม สายใยในวิถีชีวิตล้านนา. เชียงใหม่ : แสงศิลป์, ๒๕๕๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่๒.กรุงเทพมหานคร : นามิบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, ๒๕๕๖.
- สงกรานต์ สมจันทร์. วัดป่าสัก : การศึกษาจากเอกสารและศิลปกรรม. กรุงเทพมหานคร: จรัส สนิทวงศ์, ๒๕๕๕.

ความสัมพันธ์ระหว่างธาตุ ๔ กับการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
THE RELATIONSHIP AMONG THE FOUR ELEMENTS AND ACHIEVEMENT
OF DHAMMA IN THERAVADA BUDDHISM

พระภิรมณ์ ฐิริปัญโญ (เสมารัมย์)
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บทคัดย่อ

ผลการวิจัยพบว่า ธาตุ ๔ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสัมพันธ์กัน ๓ ด้าน คือ ๑) ร่างกาย ๒) จิตใจ ๓) และหลักธรรม ธาตุ ๔ ในร่างกายเมื่อเกิดการแปรปรวนเป็นเหตุไปกระตุ้นใจ ให้ได้รับเวทนา คือ ทุกข์ สุข และเฉยๆ ตามสภาพที่แปรปรวนมากหรือน้อย จิตที่ไปกำหนดรู้ สภาวะธรรม โดยอาศัยหลักการปฏิบัติทั้งสมถะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานจนรู้แจ้งตามกฎไตรลักษณ์ตามเป็นจริง จึงคลายจากการยึดติดและนำไปสู่การบรรลุธรรมได้ ความสัมพันธ์ทั้ง ๓ นี้สัมพันธ์ กันได้ เพราะอาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือในการนำมาปฏิบัติธรรมหรือพิจารณาธรรมเพื่อต่อการเกิดดับ ตามความเป็นจริงของชีวิต

หลักและวิธีปฏิบัติสู่การบรรลุธรรม กลุ่มหลักธรรมที่นำมาใช้นั้น เบื้องต้น ต้องแสวงหา กัลยาณมิตรที่ดี ตั้งอยู่ในศีล ตัดปليโพธ อบรมกรรมฐานทั้งสมถะและวิปัสสนา ตลอดทั้งโพธิ ปักขยธรรม ๓๗ ประการ และวิธีในการปฏิบัติตามหลักของสิกขา ๓ หรือมรรค ๘ ธาตุ ๔ เป็น ประโยชน์ในการเอามาเป็นเครื่องมือของการปฏิบัติกรรมฐาน เพื่อศึกษาสาระธรรมที่ลึกลงไปในเรื่อง ธาตุชั้นๆ ทำให้เข้าใจตามความเป็นจริงของกฎไตรลักษณ์ และการปรับอาหารให้เหมาะสมขณะปฏิบัติ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน เพื่อความสมดุลของธาตุ ๔ ลำพังเพียงธาตุ ๔ ที่แปรปรวนจนเสียความ สมดุลอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้บุคคลบรรลุธรรมได้ ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกและภายในสนับสนุน ด้วย เช่น วิบากแห่งกรรม กัลยาณมิตร อุปนิสัย และสติปัญญา แม้แต่ธาตุ ๔ ก็ยังสามารถทำให้ผู้นามา พิจารณาบรรลุธรรมได้

คำสำคัญ: ธาตุ ๔, ความสัมพันธ์, การบรรลุธรรม

ABSTRACT

The results revealed that the 4 elements in Theravada Buddhism related into 3 aspects as 1) body 2) mental and 3) doctrines. Whenever four elements are changed inside the body that caused sufferings, happiness and neither pain nor happiness more or less depend on the natural condition. It can be known by one who are practicing or developing the tranquility and insight meditation until realizing the Three Characteristics. They can detach and achieve enlightenment. Those three relationships depend on the body and can be used as a tool for practicing or considering to the mental factors as they are.

The method and path to deliverance, at the first step, ones need to have the best friends or Kalyāṇamittatā, observing the morality or Sāla, cutting off Palibodha or obstruction, developing the tranquility and insight meditation through the Bodhipakkhiya-dhamma: virtues partaking of enlightenment. In addition, one should develop the Threefold Training or the Eightfold Noble Path. The four elements are beneficial for developing meditation in order to realize in the deep of the elements and understanding the Three Characteristics. The suitable food or eating is considered as the main factors for the four elements. The imbalance of the four elements cannot encourage one to attain enlightenment. The one who attains enlightenment needs the internal and external factors to supports viz., the fruit of Kamma, good friend, intrinsic nature of a person, wisdom and the four elements.

Keywords: the Four Elements, Relationship, to have gained the Deliverance

๑. บทนำ

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องธาตุ ๔ และธาตุมีความเกี่ยวข้องกับทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต มนุษย์ทุกคนประกอบด้วยธาตุ ๔ ชั้น ๕ ไม่มีสิ่งอื่นใดนอกเหนือไปจากนี้ที่จะเข้ามาควบคุมให้ กระบวนการของธาตุ ๔ ชั้น ๕ แม้ชีวิตก็ต้องดำเนินไปตามนั้น การที่เราให้ความสำคัญในการ พิจารณาเรื่องของชีวิต เพราะว่าชีวิตมีธาตุชั้นเป็นทั้งตั้งจึงเป็นทุกข์ ธาตุ ๔ มีการแปรปรวนอยู่ ตลอดเวลา ความทุกข์ที่เกิดจากการแปรปรวนของธาตุที่รุนแรงจนขาดความสมดุล ทำให้ร่างกาย เจ็บป่วยเกิดความทุกข์ขึ้นจากธาตุสมุฏฐานความเจ็บป่วยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เพราะชีวิตประกอบด้วยธาตุ ๔ ชั้น ๕ ตกอยู่ในลักษณะ ๓ ประการ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาความเจ็บป่วยที่เกิดกับธาตุชั้นเป็นความทุกข์กระทบทั้งกายและใจ การ พิจารณาไปตามกระบวนการของธรรมที่ดี จะเห็นสัจธรรมของชีวิต และการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง พอประมาณต่อร่างกายก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ธาตุ ๔ เกิดความสมดุล การปฏิบัติต่อร่างกายที่ถูกต้อง เป็นการปฏิบัติธรรมไปด้วย^๑

ร่างกายของคนและสัตว์ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้ นั่นคือรูปขันธ์ที่ ประชุมกันขึ้นมา ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “มหาภูตรูปทั้งสี่”^๒ มหาภูตรูป ๔ อย่างนี้ เป็นที่มาของ ความทุกข์ และความเจ็บป่วยของสัตว์โลกทั้งปวง เพราะว่าเมื่อมหาภูตรูปเกิดความแปรปรวนย่อมเป็น เหตุให้เจ็บป่วยและตายไปในที่สุด พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรื่องธาตุ ๔ กระบวนการเกิด และธรรมชาติของธาตุ การตั้งอยู่ การดำเนินไป และเสื่อมสลายไป ความสัมพันธ์ ของธาตุ ๔ กับมนุษย์ และประโยชน์ที่ได้รับจากธาตุ ๔ เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้อาธาตุมาเป็น

^๑ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๒๕๕.

^๒ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๒๓๘/๒๓๗.

อารมณ์กรรมฐาน พิจารณาเพื่อให้เห็นกฎของไตรลักษณ์ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต “ที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นแปรปรวนในท่ามกลางและแตกสลายในที่สุด”^๓ มนุษย์มีปัญหา คือ ความทุกข์แยกเป็น ๒ อย่าง คือ ทุกข์ทางกายและทางใจ ร่างกายจึงเป็นกองทุกข์ที่ใหญ่ เพราะเป็นที่ประชุมของธาตุ ๔ ชั้น ๕ และการยึดในธาตุชั้นจึงเป็นที่มาของปัญหา คือทุกข์ใจไปด้วย

ชีวิตของคนเรานั้นมีรูปกับนาม และรูปชั้นก็เป็นลักษณะของธาตุดินอย่างหนึ่ง ถือว่าเป็นสมุฏฐานของการแปรปรวน และมีความจำเป็นที่จะทำให้เราสามารถสืบค้นเพื่อบำบัดให้ธาตุทั้ง ๔ เกิดความสมดุลกัน ทำให้สุขภาพร่างกายมีกำลังและทำการงานหรือประพฤติปฏิบัติธรรมที่สะดวกได้ คนเราทุกคน ถ้าธาตุในร่างกายธาตุใดธาตุหนึ่งบกพร่องไป จะทำให้มีผลกระทบทั้งทางร่างกาย และจิตใจ แต่ถ้าธาตุ ๔ สมดุลดีร่างกายและจิตใจ ก็ได้รับผลดีด้วยทำให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข หรือที่เรียกว่า สบายะ อันเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมนำไปสู่การบรรลุธรรมได้

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการศึกษาธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ ธรรมชาติที่เกิดจากปัจจัยชั้น^๔ อันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ หรือรูปกับนาม^๕ รูปแห่งกายนี้เกิดจากองค์ประกอบสำคัญ ๔ ชนิดมารวมตัวกันปรากฏเป็นรูปร่างขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญทั้ง ๔ ชนิดนี้ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าธาตุ ๔^๖ และธาตุทั้ง ๔ จะสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน^๗

พระพุทธเจ้าสอนให้มนุษย์หันมาพิจารณาธาตุชั้นตัวเอง เพราะทุกข์เป็นปัญหาใหญ่ของมนุษย์ โดยการปฏิบัติตามหลักธรรมต่างๆ หรือพิจารณาดูเพื่อให้เห็นความเป็นจริงของกายสังขาร เช่น การพิจารณาแยกธาตุต่างๆ ในร่างกายเพื่อให้เห็นตามกฎไตรลักษณ์ และคลายการยึดติดในธาตุ ๔ ชั้น ๕ เพื่อออกจากปัญหา คือ ความทุกข์ ด้วยเหตุที่ธาตุดังกล่าวมีประโยชน์ พระพุทธองค์จึงสอนให้นำมาเป็นเครื่องมือในการพิจารณาธรรม เพื่อพัฒนาชีวิตและจิตใจในการคลายจากการยึดติด อันนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ การบรรลุธรรมได้

เนื่องจากความทุกข์ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และทุกชีวิตร่างกายจะต้องประกอบด้วยธาตุ ๔ การจะเข้าใจเรื่องทุกข์อย่างลึกซึ้ง ต้องเข้าใจธาตุ ๔ เพราะเป็นส่วนประกอบของชีวิต เห็นความสัมพันธ์ของทุกข์กับเหตุปัจจัยอื่นที่เกิดขึ้นในธาตุชั้นแห่งชีวิต ทางพระพุทธศาสนาได้สอนเรื่องธาตุชั้นของชีวิตไว้อย่างครบถ้วน ทั้งความหมายของธาตุ ๔ การเกิดขึ้นมาของธาตุ ๔ อันเป็นองค์ประกอบของชีวิตเป็นต้น หากเข้าใจธาตุ ๔ ได้อย่างถูกต้องก็จะเป็นเหตุให้เข้าใจความทุกข์ตลอดทั้งปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชีวิต และจะทำให้ถือเอาประโยชน์จากธาตุ ๔ ได้อย่างเต็มที่ ทำให้เข้าใจชีวิตที่ประกอบด้วยธาตุชั้น เข้าใจโลกภายในและภายนอกได้อย่างถูกต้อง จนสามารถนำไปสู่เป้าหมายการหลุดพ้นหรือการบรรลุธรรมได้ในที่สุด

^๓ ม.มู. (ไทย) ๑๒/๓๕๘/๓๕๔-๓๕๖.

^๔ ม.มู. (ไทย) ๑๒/๓๖๑/๓๕๘-๓๕๙.

^๕ อ.ฉก. (ไทย) ๒๒/๔๖๒, อ.ก. (ไทย) ๓๗/๙๐๖/๙๓๔-๙๓๖.

^๖ ม.มู. (ไทย) ๑๒/๓๐๐/๓๓๐-๓๓๖.

^๗ วิ.ม. (ไทย) ๔/๑-๓/๒-๖, ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๗-๖๑/๓๑-๓๕, ๙๖-๑๑๖/๕๗-๖๖, ม.มู. (ไทย) ๑๒/๑๒๖/๑๖๔, อ.ต.ก. (ไทย) ๒๐/๖๒/๒๔๒-๒๔๓, พ.จ. (ไทย) ๓๐/๔/๕๕-๕๖.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๒.๑ เพื่อศึกษา ธาตุ ๔ ในพระพุทธานุภาพ
- ๒.๒ เพื่อศึกษาหลักและวิธีปฏิบัติสู่การบรรลุธรรมในพระพุทธานุภาพ
- ๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างธาตุ ๔ กับการบรรลุธรรมในพระพุทธานุภาพ

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙
๒. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ วรรณคดี และคัมภีร์ต่างๆ ในพระพุทธานุภาพที่เกี่ยวข้องเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างธาตุ ๔ กับการบรรลุธรรม วิทธานิพนธ์ ตำรางานเขียนนักวิชาการทางด้านพระพุทธานุภาพ เอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเรื่องธาตุและการบรรลุธรรมได้เขียนไว้
- ๓ รวบรวมข้อมูลเอกสารที่ได้ค้นคว้า นำมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และเสนอผลการวิจัย

๔. ผลของการวิจัย

คำว่า “ธาตุ” หมายถึง สิ่งที่ทรงสภาวะของมันอยู่เองตามธรรมดาของเหตุปัจจัย^๘ คำว่า “บรรลุ” ตรงกับบาลีว่า “อริคม” รูปกิริยาเป็น อริคจฺฉติ^๙ ย่อมถึงทัพบ, ย่อมบรรลุ^{๑๐} นิยมว่า “ธมม” เชื่อมประกอบเข้าเป็น “อภิสมโย” เป็น “ธมมภิสมโย” และยังมีคำอื่นที่ใช้ในความหมายว่าบรรลุอีก คือ ปาปุณาติ, ปาปุณฺณติ^{๑๑} ฉะนั้น คำว่า “บรรลุ” พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ความสำเร็จ^{๑๒} ซึ่งเป็นการระบุงการบรรลุธรรมในระดับต่างๆ การศึกษาธาตุ ๔ ในทางพระพุทธานุภาพได้อธิบายว่า เป็นองค์ประกอบของร่างกายมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย โดยแบ่งองค์ประกอบหลักออกเป็น ๔ ส่วน คือ ๑) ส่วนที่เป็นธาตุดินเรียกว่า ปฐวีธาตุ ม้องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ ๑๙ ประการ ๒) ส่วนที่เป็นธาตุน้ำเรียกว่า อาโปธาตุ ม้องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ ๑๒ ประการ ๓) ส่วนที่เป็นธาตุไฟเรียกว่า เตโชธาตุ ม้องค์ประกอบย่อย ๔ ประการ ๔) ส่วนที่เป็นธาตุลมเรียกว่า วาโยธาตุ ม้องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ ๖ ประการ^{๑๓} ร่างกายมนุษย์จึงมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ๔ ประการคือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ และธาตุลม และทำหน้าที่ของตนให้ร่างกายอยู่ได้

^๘ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๔๖), หน้า ๙๓.

^๙ ดูรายละเอียดใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒. หน้า ๓๖๕.

^{๑๐} บุญสืบ อินสาร, พจนานุกรมบาล-ไทย ธรรมบทภาค ๑-๔ พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง ๒๕๕๕), หน้า ๓๘.

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ตีความเสียที จากความเท็จของหนังสือ “เหตุเกิด พ.ศ. ๑”, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

^{๑๒} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๑๐๘.

^{๑๓} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๓๐๒-๓๐๕/๓๓๐-๓๓๕.

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคว่า ปฐวีธาตุที่ปนเป็นชิ้นเล็กอย่างยิ่ง เป็นดุจธุลีละเอียด อันพระโยคีกำหนดอยู่ โดยอย่างกลางในสรีระนี้ พึงมีประมาณได้เท่านั้นหนึ่ง ปฐวีธาตุนั้นอันเอาไปธาตุประมาณเท่ากึ่งแต่เท่านั้นนั้นยึดไว้แล้ว อันเตโชธาตุนี้เลี้ยงรักษาแล้ว อันวาโยธาตุพัดให้หวั่นไหวแล้ว จึงไม่เรียกราย ไม่กระจัดกระจาย ปฐวีธาตุนั้น เมื่อไม่เรียกรายไม่กระจัดกระจาย ย่อมเข้าถึงการกำหนดเป็น เพศหญิงเพศชายเป็นต้นเป็นอนึ่ง และประกาศความผอมอ้วนสูงต่ำแข็งแรงและอ่อนแอเป็นต้น^{๑๔}

การที่บุคคลจะบรรลุธรรมได้นั้น ต้องมีหลักและวิธีในการปฏิบัติที่ถูกต้อง หลักที่เป็นองค์ประกอบในการปฏิบัติ เช่น สมณะกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน ตลอดทั้งโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ และวิธีในการปฏิบัติตามหลักของสิกขา ๓ หรือมรรค ๘ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สอนเรื่องธาตุ ๔ มีความสัมพันธ์กันทั้งร่างกาย จิตใจ และหลักธรรม ๓ ด้าน คือ

๑. ความสัมพันธ์ทางด้านร่างกาย มนุษย์มีธาตุ ๔ เป็นโครงสร้างใหญ่ รวมทั้งชั้น ๕ มนุษย์หรือทุกสรรพสิ่งมีธาตุ ๔ เรียกว่า มหาภูตรูปอยู่ในร่างกาย ... ถือว่าเป็นกองแห่งทุกข์ เพราะเป็นที่รวมทั้งหมดของธาตุชั้น ๕ และเกี่ยวข้องกับร่างกายของมนุษย์โดยตรง ธาตุ ๔ นี้มีคุณสมบัติในตัวของตัวเอง พร้อมทำหน้าที่ของตนโดยธรรมชาติ เพื่อให้ร่างกายอยู่ได้ ดังที่ พระธรรมปิฎก กล่าวไว้ว่า ๑) ปฐวีธาตุ คือ สภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ เรียกสามัญว่า ธาตุแข็งแข็ง หรือ ธาตุดิน ๒) อาโปธาตุ คือ สภาวะที่เอบอบดูดซึม เรียกสามัญว่า ธาตุเหลว หรือธาตุน้ำ ๓) เตโชธาตุ คือ สภาวะที่ทำให้ร้อน เรียกสามัญว่า ธาตุไฟ ๔) วาโยธาตุ คือ สภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว เรียกสามัญว่า ธาตุลม^{๑๕}

๒. ความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจ มีความสำคัญมาก เมื่อคิดผิย่อมเป็นผลที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดไปด้วย ตัวอย่าง เช่น พระพุทธเจ้า เมื่อครั้งยังเป็นพระโอรสศรัท พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ภูเขาดงคสิริ ขณะนั้นพระองค์ทรงทำทุกรกิริยาอย่างหนักเป็นเวลาถึง ๖ ปี ทรงเสวยพระกระยาหารน้อยลง จนกระทั่งไม่เสวย ทำให้ธาตุ ๔ ร่างกายได้รับการแปรปรวนอย่างหนัก เสียความสมดุล จิตใจเศร้าหมองเป็นทุกข์ แต่ก็ไม่สามารถบรรลุธรรมได้ จนกระทั่งเปลี่ยนความคิดกลับมาเสวยพระกระยาหารเหมือนเดิม พวกปัญจวัคคีย์ไม่พอใจจึงหนีไปอยู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสมแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาทางจิตของพระองค์สืบไป ทางด้านความคิดนี้ ทางพระพุทธศาสนาจำแนกไว้เรียกว่า ทิฐิ มี ๒ อย่าง เช่น สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิด^{๑๖}

๓. ความสัมพันธ์ทางด้านหลักธรรม ธาตุ ๔ ในฐานะที่เป็นแหล่งรวมของสรรพสิ่งทั้งปวง ซึ่งเราจะเรียกว่าเป็นธรรมธาตุ มีความสัมพันธ์กับสมณะกรรมฐาน เพราะเป็นกรรมฐานเบื้องต้นเกี่ยวข้องกับธาตุ ๔ ท่านให้อาธาตุ ๔ นั้นมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติกรรมฐาน ทั้งสมณะกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน เมื่อผู้ปฏิบัติจิตใจสงบแล้วสามารถยกจิตขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐานได้ ด้วยการกำหนดดูสภาวะธรรมของธาตุ ๔ นั้น ตามความเป็นจริง เช่น สภาพที่แข็ง อ่อน หย่อน ตึง เป็นต้น เพื่อ

^{๑๔} วิสุทธิมรรค (ไทย) ๖๒๓-๖๒๔

^{๑๕} ดูใน พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๑๑๓.

^{๑๖} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๕๒๙.

ไม่ให้หลงยึดติดในรูปนาม เช่น กรณีพระภิกษุรูปหนึ่งหลงใหลในรูปที่งดงามของนางสิริมา เมื่อได้พิจารณาซากศพจึงคลายจากความรักในการยึดติดในรูปทำให้ปฏิบัติธรรมจึงก้าวหน้าได้^{๑๗}

สมณะกรรมฐานเป็นอุบายทำให้จิตสงบจากนิรณที่อยู่ในรูป คือ ธาตุ ๔ เพราะนิรณ ๕ นั้นอาศัยธาตุ ๔ คือ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ทั้งรูปและอุปาทายรูปจึงสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่ในรูปของธาตุ ๔ วิปัสสนากรรมฐานทำให้รู้แจ้งธาตุ ๔ ได้ด้วยปัญญา ลำพังสมณะกรรมฐาน ไปรู้สภาวะธรรมที่ชัดเจนของธาตุ ๔ ยังไม่ได้ ธาตุ ๔ เป็นสภาวะธรรม ส่วนสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานเป็นวิธีการปฏิบัติ ... ทุกธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นรูปหรือนาม ย่อมมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับว่า ธรรมชาตินั้นจะเกิดเร็วหรือช้าเท่านั้น^{๑๘}

๕. บทสรุป

ในการศึกษางานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างธาตุ ๔ กับการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทนี้ มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านร่างกาย ๒) ด้านจิตใจ ๓) ด้านหลักธรรม เหตุผลที่สัมพันธ์กันได้ เพราะมีร่างกายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติทั้งสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน การเอาร่างกายมาเป็นเครื่องมือของการปฏิบัติธรรม เพื่อให้จิตได้ไปศึกษาธาตุ ๔ ขั้น ๕ ภายใน ด้วยการแยกสอนต่างๆ ที่ถูกปรุงแต่งด้วยธรรมมาเรียบร้อยแล้วเรียกว่า สังขาร มี ๒ อย่างคือ รูปสังขารกับนามสังขาร รูปสังขารถูกปรุงแต่งด้วยธาตุ ๔ นามสังขารถูกปรุงแต่งด้วยธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล คนจึงเป็นบุญและเป็นบาป จิตที่รู้แจ้งในธาตุ ๔ ที่ปรุงแต่งขึ้นโดยเห็นไปตามไตรลักษณ์ ทำให้คลายจากการยึดติดในรูปนาม ธาตุ ๔ สัมพันธ์กับร่างกาย เพราะทุกส่วนของร่างกายเป็นธาตุ ๔ สัมพันธ์กับจิตใจ เพราะร่างกายที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ เคลื่อนไหวได้ตามใจสั่ง และจิตใจสวຍเวทนาเพราะธาตุ ๔ แปรปรวนตามสภาวะมากน้อยของธรรมนั้นตลอดเวลา สัมพันธ์กับหลักธรรมทั้งสมณะกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน และทั้งหมดนั้น เป็นไปในจุดหมายเดียวกัน คือ ๑) อนิจจัง ความไม่เที่ยง ๒) ทุกขัง ความเป็นทุกข์ ๓) อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตัวตน

๖. ข้อเสนอแนะ

- ๑) ควรวิจัยการปฏิบัติในขณะธาตุแปรปรวน โดยใช้วิธีอาศัยธาตุปรับธาตุเจาะลึกเข้าไป
- ๒) ควรวิจัยเรื่องธาตุ ๔ กับการปฏิบัติทั้ง ๒ อย่างว่า ควรปรับความเห็นในระดับไหนจึงจะทำให้เข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปสู่การปฏิบัติที่สามารถบรรลุธรรมได้
- ๓) ควรมีการศึกษาธรรมโอสธในการปรับธาตุ ๔ เพื่อรักษาโรคทางกายและทางจิตใจ

^{๑๗} ดูรายละเอียดใน พ.ธ.อ. (ไทย) ๔๒/๒๑/๑๔๘-๑๕๓.

^{๑๘} ดูเพิ่มเติมใน สมบูรณ์ ตาสนธิ, *อันทรรณธรรม*, (นนทบุรี : ธิงค์ บียอนด์ บุ๊คส์, ๒๕๕๔), หน้า ๕๒.

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพฯ
: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- บุญสืบ อินสาร, พจนานุกรมบาล-ไทย ธรรมบทภาค ๑-๔ พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินต์
ติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง ๒๕๕๕.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐,
กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๔๖.
- _____. (ป.อ.ปยุตฺโต), ตื่นกันเสียที จากความเท็จของหนังสือ “เหตุเกิด พ.ศ. ๑”, พิมพ์ครั้งที่ ๓,
กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๗.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑,
กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- พระพุทธโฆสเถระ. วิสุทธิมรรค แปลและเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาจาสมมหาเถร),
พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพฯ : ธนาเพรส, ๒๕๕๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๒๙.
- สมบูรณ์ ตาสนธิ, อันตรธานธรรม, นนทบุรี : ธิงค์ ปัยออนด์ บั๊คส์, ๒๕๕๔.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัด
เชียงใหม่ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒
Factors Affecting to the Success of the Moral Teaching Monk in
the School : A Case Study of the Office of Chiang Mai
Educational Zone 2

พระสมุห์ปัญญา ปญฺญารโ (ชัยรัตน์)*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒” มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ และ (๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนใน ๘ ประเด็น คือ การสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แนวทางในการพัฒนาด้านการเรียนรู้หรือด้านทักษะของผู้เรียน วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนการสอน วิธีการในการจัดระบบการปกครองในชั้นเรียนให้เรียบร้อย การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน วิธีการประเมินผลการเรียน การปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและนักเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ทั้ง ๘ ด้านโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการปกครองในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

คำสำคัญ: ปัจจัย, ศีลธรรม

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

Abstract

The research entitled “Factors Affecting to the Success of the Moral Teaching Monk in the School : A Case Study of the Office of Chiang Mai Educational Zone 2” consists of 2 objectives as 1) to study the role of moral teaching monks in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2 and 2) to study the factors affecting to the success of monks teaching morality in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2.

The results of the research revealed that recent advances in prenatal testing technology have made for a diagnosis of genetic disorders and fetal anomaly. Most of the time termination of pregnancy is accepted for a proven fetal disease and agreement terminate of pregnancy. Termination of pregnancy after Prenatal diagnosis raised important ethical dilemma, Physicians and midwives are faced with a conflict between the woman’s right to self-determination on one hand and the right to life of the child on the other.

Regarding to monks teaching morality in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2, it was found that they have played their roles in the school for eight aspects e.g. familiarize themselves with students, provide the appropriated learning activities for students, develop the learning skill for students, develop the teaching technique, manage the classrooms, create the classroom atmosphere, create the learning evaluation and adjusting their personalities to suit the school and students.

The relationship between the factors that affects to the successful teaching of monks teaching morality in schools, it was found eight aspects in overall at high level ($\bar{X} = 3.95$). When specifically considered, it was found that the highest mean on the instructors’ personality ($\bar{X} = 3.99$) followed by the classroom management at high level ($\bar{X} = 3.98$). In case of the lowest, it was found in the teaching technique ($\bar{X} = 3.92$).

Keywords: Factors, Moral Teaching

บทนำ

สังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตทางศีลธรรม ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วยังเป็นรากเหง้าของวิกฤตต่าง ๆ อีกมากมายในปัจจุบัน อาทิ วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม วิกฤตทางการเมือง และวิกฤตทางเศรษฐกิจ (ซึ่งสามารถหวนกลับมาได้ตลอดเวลา) รวมไปถึงช่องว่างที่ถ่างกว้างขึ้นระหว่างคนรวยกับคนจน และความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นภายในชาติ นอกจากนี้วิกฤตศีลธรรมดังกล่าวมายังเป็นภาพสะท้อนถึงความล้มเหลว สถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ในการเสริมสร้างศีลธรรมในสังคมไทย อาทิ ครอบครัว

ชุมชน วัด และโรงเรียน^๑ซึ่งปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้น สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้คนนิยมทางวัตถุมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่น อาทิ ปัญหาสังคม ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และปัญหาอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษาดังกล่าว พบว่ารากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริง คือ การที่นักเรียน นักศึกษา ได้รับการกล่อมเกลாதงัดใจไม่เพียงพอและในบางกรณีถูกละเลยจากสถานศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ขาดความสำนึกต่อหน้าที่ ขาดความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เว้นแต่นักเรียน นักศึกษา จะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันด้านทาน ด้วยหลักธรรมทางศาสนา^๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ได้แก่ อำเภอแมริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว และอำเภอสะเมิง ได้ประสบปัญหาเนื่องมาจากตัวของพระสอนศีลธรรมจำนวนหนึ่งสมัครเข้าโครงการแต่ไม่ปฏิบัติงานตามสัญญา เช่น อ้างว่าเป็นเจ้าอาวาสต้องรับกิจนิมนต์ไม่สามารถมาสอนตามกำหนดได้บางรูปลาสิกขาบางรูปย้ายวัด และบางรูปเลิกสอนกลางคันเป็นต้น ทำให้งบประมาณสูญเปล่า และนักเรียนขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาจากพระที่มีคุณภาพ และเต็มใจมุ่งมั่นในการสอน ส่วนใหญ่พระสอนตามหลักสูตรวิชาพุทธศาสนาในโรงเรียนและเป็นเพียงผู้ช่วยสอนได้เวลาน้อย พระจำนวนมากสอนโดยการบรรยาย อาศัยตำรา และให้นักเรียนท่องจำข้อเท็จจริง จะเห็นได้ว่า เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ยังขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย ซึ่งอาจจะมีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพในการสอน ส่งผลให้เยาวชนไทยได้รับความรู้เรื่องศีลธรรมจริยธรรมอย่างไม่เต็มที่ ไม่สามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอนต่อไป

๑.วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒

^๑ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานหน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๒ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการสอน ได้แก่ ประสิทธิภาพในการสอน ภาระงาน บุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อการสอน

๒.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๑) พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ รูป ประกอบด้วย ๕ อำเภอ แยกออกเป็นอำเภอแม่ริม จำนวน ๔ รูป อำเภอแม่แตง จำนวน ๔ รูป อำเภอสันทราย จำนวน ๔ รูป อำเภอพร้าว จำนวน ๒ รูป อำเภอสะเมิง จำนวน ๑ รูป

๒) ผู้บริหารหรือครูประจำ จำนวน ๓๐ คน แยกออกเป็น ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒ คน

๓) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๑๐ คน

๒.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีครูพระไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ ประกอบด้วย อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว อำเภอสะเมิง

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบประสานวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และสอบถามครู นักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๔. ผลการวิจัย

จากผลการจัดเก็บข้อมูลจาก ๓ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ รูป ประกอบด้วย ๕ อำเภอแยกออกเป็นอำเภอแม่ริม จำนวน ๔ รูป อำเภอแม่แตง จำนวน ๔ รูป อำเภอสันทราย จำนวน ๔ รูป อำเภอพร้าว จำนวน ๒ รูป อำเภอสะเมิง จำนวน ๑ รูป กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้บริหารหรือครูประจำ จำนวน ๓๐ คน แยกออกเป็น ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒ คน และกลุ่มที่ ๓ กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๙๕ รูป/คน

จากผลการศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนใน ๘ ประเด็น คือ

๑. การสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน โดยการเข้าหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นที่ปรึกษาให้นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การเอาใจใส่และติดตามพฤติกรรมของนักเรียน การพบปะและให้เวลากับนักเรียน การสอนโดยใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์และเน้นความสนุกสนาน

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เช่น การจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อจัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียน

๓. แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อาชีพหรือด้านทักษะของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ เพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้านทักษะฝีมือ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน เช่น ความขยัน อดทน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ

๔. วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ยึดหลักการเรียนรู้ จากสิ่งใกล้ตัวที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และวิถีชุมชน ออกแบบการเรียนรู้ของศิษย์ให้เริ่มที่สิ่งใกล้ตัว สิ่งที่น่าสนใจเริ่มที่ความสนใจของศิษย์ แล้วชวนคิดเชื่อมโยงออกสู่ประเด็นการเรียนรู้ให้เด็กคิด ลองทำ และนำเสนอผลสำเร็จ

๕. วิธีการในการจัดระบบการปกครองในชั้นเรียนให้เรียบง่าย โดยการฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

๖. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย นักเรียนและครูจะยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีเหตุผล นักเรียนจะรู้สึกสบายใจในการเรียน เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

๗. วิธีการประเมินผลการเรียน การประเมินผลที่ดีต้องได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะเดียวกันจะต้องใช้เวลาน้อยที่สุดในการประเมิน เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาและจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๘. การปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน ซึ่งบุคลิกภาพของครูในการสอน ครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด รวมไปถึงการแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นครูจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดีบุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียน

๕.๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒ พบว่า

ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ รูป/คน เป็นเพศชาย จำนวน ๑๔๕ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๖ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ มีสถานภาพเป็นนักเรียน จำนวน ๑๕๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓ เป็นครู จำนวน ๒๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ และเป็นผู้บริหาร จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๐๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗ รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๗ รูป/คน คิด

เป็นร้อยละ ๑๕.๐ และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแสดงออก ด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส ในขณะที่สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๖$) รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ผลิตเปลี่ยนกันพูดให้เหตุผลเพื่อการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเสมอต้นเสมอปลายเมื่อนักเรียนมีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$)

การจัดเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ในแต่ละบท อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๒$) รองลงมา คือ ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และน่าสนใจ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีตำรา / เอกสารประกอบการสอน ความเหมาะสมกับรายวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$)

การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองและเข้าใจผู้อื่นด้วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$) รองลงมา คือ ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และน่าสนใจ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดกิจกรรมเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$)

กลวิธีการสอนและอุปายในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์เมื่อเริ่มสอนแต่ละครั้งชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) รองลงมา คือ กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยการใช้ตัวอย่าง การแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ภาษาเล่นคำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการวางแผนเพื่อสร้างกฎระเบียบในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$) รองลงมา คือ มีความยุติธรรม เที่ยงธรรม ในการปกครองชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๐$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๓$) รองลงมา คือ มีความสามารถสร้างบรรยากาศที่มีความอบอุ่น ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๓$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถในการจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลก่อนการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$) รองลงมา คือ วัดผลและประเมินผลตรงตามผลการเรียนรู้ที่

คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวัดผลตามสภาพที่แท้จริง โดยวัดจากแฟ้มผลงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

บุคลิกภาพของผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางตัวอย่างเหมาะสมกับความเป็นครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ ความสนใจต่อผู้เรียนและการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจและความอดทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒ ทั้ง ๘ ด้านโดยรวม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการปกครองในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

๕. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชนในโรงเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการเข้าไปมีส่วนร่วมของครูพระสอนศีลธรรมในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเยาวชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและความสนใจในเรื่องครูผู้สอน นักเรียน สถานที่สอน สื่อการสอน การวัดผลที่ได้ประสิทธิภาพและการจัดการหลักสูตรที่ต้องมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับหลักสูตรสามัญ และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินการ ควรจัดให้มีความเหมาะสม และควรมีการวางรูปแบบการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างเดียวกันและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญสืบไป

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนา และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพระสอนศีลธรรมมีความรู้ในด้านต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทั้งในแง่ของวิชาการ เทคโนโลยี ตลอดจนเครื่องมือที่ทันสมัยต่างๆ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรอบรู้มากขึ้นและสามารถที่จะนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหล่านั้นมาผนวกเข้ากับวิชาสามัญที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนและสามารถสอดแทรกหลักธรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การสอนศีลธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่นๆ ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร

๒. ควรศึกษาเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ครูพระสอนศีลธรรมมีศักยภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น

๓. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๔. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ

๕. ควรศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ

๖. ควรมีการศึกษาแนวทางการประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในการส่งเสริมดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ปีงบประมาณ ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

..... แนวทางการดำเนินงานหน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต). “โรงเรียนวิถีพุทธเพื่อสังคมไทย” บทความใน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑.

สุนทร สุนันท์ชัย. เทคนิคและวิธีสอนพุทธศาสนาในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐.

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕
ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
RELATIONSHIP BETWEEN WORK EFFICIENCY AND QUALITY OF LIFE
IN ACCORDANCE WITH THE FIVE PRECEPTS OF THE PERSONNEL OF
SANKAMPHAENG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

พระสุกิจ อุดมหาเสนาวิโส (อัครมหาเสนาวงศ์)*

ดร.วิชัยพล ผลมาก**

ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง จำนวน ๑๔๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

๑) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{x} = ๔.๑๑$) ด้านบุคคล ($\bar{x} = ๔.๐๑$) และด้านผลผลิต ($\bar{x} = ๓.๘๖$)

๒) คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ($\bar{x} = ๔.๒๐$) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ($\bar{x} = ๔.๑๙$) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = ๔.๑๔$) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา ($\bar{x} = ๔.๑๑$) และด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ($\bar{x} = ๔.๐๙$)

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๓) ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) การบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ (๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต พบว่าผู้บริหารควรค้นหาสาเหตุของปัญหา ใช้วิธีการพูดโน้มน้าวชี้ให้เห็นโทษของการเบียดเบียน การว่ากล่าวตักเตือน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน (๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน พบว่า ผู้บริหารควรชี้แนะให้บุคลากรให้ตระหนักถึงโทษของการทุจริต เป็นผู้นำในการให้ทาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ (๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว พบว่า ควรให้ความรู้แก่บุคลากรในการแต่งกายให้ ชู้ให้เห็นโทษ ของการประพฤติดิฉันในภาม และมีมาตรการในการป้องกัน (๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน พบว่า ควรมีการปลูกฝังมารยาทที่ดีในการพูดตั้งแต่การรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้แรงเสริมทางบวก ด้วยการให้คำชม และควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูด (๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา พบว่า ควรจัดกิจกรรมการอบรมสัมมนาโน้มน้าวให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาสุขภาพ และการลดจัดกิจกรรมที่อาจจะทำให้เกิดการดื่มสุรา

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, คุณภาพชีวิต, ศีล ๕

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the work efficiency of Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai Province, 2) to study the quality of life according to the five precepts of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province, 3) to study the relationship between work efficiency and the quality of life according to five precepts of the personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province and 4) to study the quality of integration according to five precepts and work efficiency and the quality of life according to five precepts of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. This research was a mixed method research by using the quantitative research. The research study was survey research. The sample includes 142 of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. The research data were collected by questionnaires and the data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard, deviation and analysis and correlation using the Pearson Correlation Coefficient with statistically significant at the 0.05 level. This study was qualitative research by using documentary research and to in-depth interview with a group of key 11 persons and the data was analyzed by descriptive interpretation.

The findings of this research were found as follows:

1) The work efficiency of Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai Province, the overall was at high level ($\bar{x}=3.99$). When considering into each aspect was at

the highest all aspects, with an average of descending order the following; processes ($\bar{x}$ = 4.11), individuals ($\bar{x}$ = 4.01) and output ($\bar{x}$ = 3.86).

2) The quality of life according to the five precepts of San Kamphaeng sub-district municipality, Chiang Mai province, the overall was at high level ($\bar{x}$ = 4.15), when considering into each aspect was at high level for all sides, with an average of descending order, the provision of security to the property ($\bar{x}$ = 4.20), the safety of life ($\bar{x}$ = 4.19), the sincerity in the performance ($\bar{x}$ = 4.14) and the protection of intellectual ($\bar{x}$ = 4.11), and the provision of security to families ($\bar{x}$ = 4.09).

3) The relationship between work efficiency and quality of life according to the five precepts of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality, San Kamphaeng district, Chiang Mai province found that the overall work efficiency were positive correlation high level with the quality of life according to the five precepts of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality with statistically significant at the 0.05 level .

4) The integrating quality of life according to the five precepts and work efficiency of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality, San Kamphaeng district, Chiang Mai province as follows: (1) the provision of security of life found that the administrators should find the cause of the problem, pointed out the danger of encroachment, to warn and evaluate of working. (2) the provision of security to the property found that the administrator should aware of the danger of corruption, to be the leader to give alms, duties with devotion. (3) the providing security for the family found that provide the knowledge to the dressing of personnel, indicated the penalty of sexual misconduct and having the measures of deterrence. (4) the sincerity of performance found that should be cultivated the good manners of speech when getting people into work. Administrators should provide positive reinforcement by giving praise and should be a good example in speaking. (5) the protection of intellectual found that should be provided the seminar activity, persuade the importance of maintaining healthy and reducing activities that may cause of drinking.

Keywords : Efficiency, Quality of Life, The Five Precepts

บทนำ

กำเนิดพัฒนาการเทศบาลในประเทศไทยเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีวัตถุประสงค์แรกเริ่มที่จะให้เทศบาลทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการป้องกันโรคติดต่อ และบำรุงทางสัญจรไปมาให้สะอาดยิ่งขึ้น^๑ ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ.๒๔๙๖ กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่หลายประการ อาทิ การรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ การป้องกันโรคติดต่อ^๒ มีโรคไข้เลือดออก และโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ในกรณีโรคไข้เลือดออก ในบางครั้งเทศบาลต้องใช้สารเคมีในการกำจัดยุงลายซึ่งเป็น

^๑ ปธาน สุวรรณมงคล, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓๙.

^๒ เสน่ห์ จัยโต, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖), บทที่ ๙ หน้า ๓๘.

พาหะของโรค หรือการกำจัดสุนัขที่มีลักษณะสุนัขเสี่ยงต่อการเป็นพาหะของโรคพิษสุนัขบ้า การกระทำเช่นนี้ทำให้เทศบาลมีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์โดยรวมของประชาชน แต่การเบียดเบียนสรรพสัตว์จะก่อให้เกิดเป็นอุปนิสัยในการเบียดเบียน การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ยังเป็นปัจจัยช่วยกระตุ้นให้เกิดการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน คิดที่จะตำหนิติเตียนเพ่งโทษผู้อื่นผู้อื่นด้วยเจตนามุ่งร้าย การเบียดเบียนนั้นทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทสร้างความเดือดร้อนวุ่นวาย สร้างความวิตกกังวลหวาดระแวงซึ่งกันและกัน สุขภาพจิตของบุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานก็จะเสื่อมโทรมเพราะเกรงจะว่าตนจะถูกเบียดเบียน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง ตลอดจนถึงการที่บุคลากรของเทศบาลจะต้องออกพบปะประชาชน ไปร่วมงานในโอกาสสำคัญ การจะหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา ก็เป็นไปได้โดยยาก การดื่มสุราเป็นการทำร้ายตนเอง ทำลายสุขภาพร่างกาย ทำลายสติสัมปชัญญะ เมื่อขาดสติสัมปชัญญะทำอะไรไม่ยั้งคิด ควบคุมร่างกายตนเองไม่ได้ นอกจากนั้นสามารถกระทำการทุจริตได้ด้วยอำนาจของสุรา เป็นผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็ลดน้อยลง

ศีล ๕ เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตได้ครบถ้วน เพราะศีล ๕ จะรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักของศีลธรรม เมื่อมนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วการปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าเทศบาลตำบลสันกำแพง จะมีนโยบายในการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างไร ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามหลักทฤษฎีตะวันตก ควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตโดยยึดถือปฏิบัติศีล ๕ และน่าจะเป็นแนวทางตัวอย่างให้แก่เทศบาลทั่วประเทศ ในการนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาชนบทสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับ การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านบุคคล ๒) ด้านกระบวนการทำงาน ๓) ด้านผลผลิต และผู้วิจัยศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักของศีล ๕ ทั้ง ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

๒.๒ **ขอบเขตด้านตัวแปร** ได้แก่ ตัวแปรที่ ๑ คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑.ด้านบุคคล ๒.ด้านกระบวนการ

ทำงาน ๓. ด้านผลผลิต และตัวแปรที่ ๒ คือ คุณภาพชีวิตตามหลักศีลทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ๒. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ๓. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ๔. ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ๕. ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑๔๒ คน จากประชากร จำนวน ๒๒๕ คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ ท่าน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

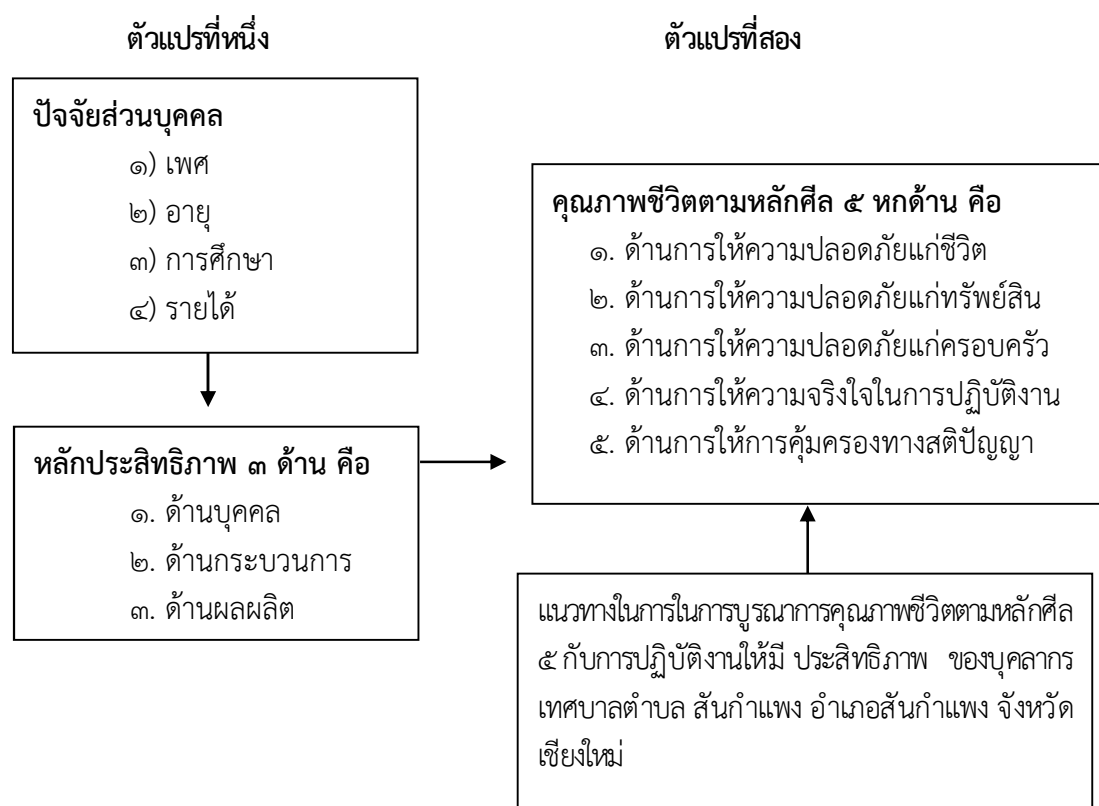
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและ คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นกรวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒๒๕ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจากการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๒ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๑ ท่าน ได้แก่ ๑) พระสงฆ์ จำนวน ๒ รูป ๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ ท่าน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและ คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

๒. การวิเคราะห์คำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการพรรณนาแบบความเรียงตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชายจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑๕ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๔ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘๖ และมีอาชีพเป็นลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๙

๖.๒ ระดับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้ ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๑$, S.D. = ๐.๕๔) ด้านกระบวนการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๕๘) และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๘๖$, S.D. = ๐.๕๙)

๖.๓ ระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้ ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๖๔) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๗๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๙$, S.D. = ๐.๘๖) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๔$, S.D. = ๐.๖๗) และด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๘๙)

๖.๔ ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง ในภาพรวมพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖.๕ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต

ควรมีการเลือกใช้แนวทางอื่นเพื่อป้องกันโรค การโน้มน้าวชี้แนะให้เห็นโทษของการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนถึงควรมีการประเมินผลการทำงาน

๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน

ผู้บริหาร และสื่อมวลชน ควรมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการทุจริต มีการตรวจสอบการทำงาน และต้องมีการลงโทษตามระเบียบข้อกฎหมาย และควรชี้แนะให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการไม่ลักขโมย ผู้บริหารก็ควรเป็นผู้นำในการทำบุญให้ทาน อันจะทำให้บุคลากรได้นำเอามาเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงาน

๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว

ควรรณรงค์ให้ความรู้ แนะนำให้บุคลากรแต่งตั้งตัวในการปฏิบัติงานให้รัดกุม ชี้ให้เห็นโทษของการประพฤติดีกในกาม การสร้างค่านิยมที่ดีในการยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชายหญิง และควรจัดให้มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร มีมาตรการในการป้องกัน โดยการว่ากล่าวตักเตือน หรือการพิจารณาไม่ต่อสัญญาจ้าง

๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน

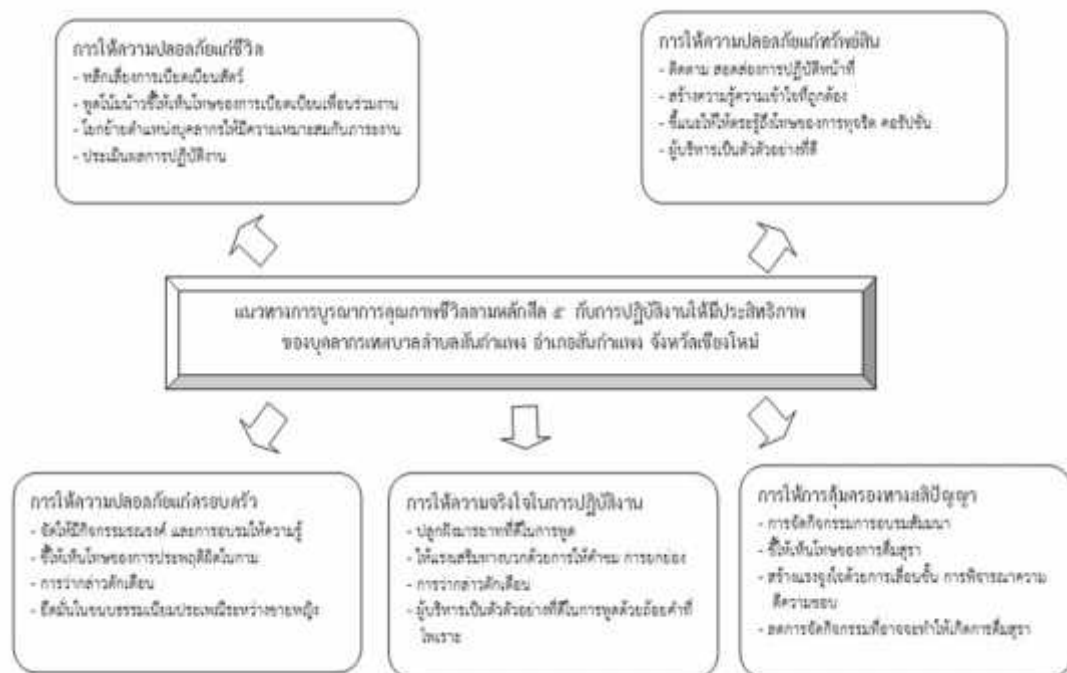
ควรมีการปลูกฝังมารยาท ที่ดีในการพูดตั้งแต่การรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้แรงเสริมทางบวกด้วยการให้คำชม และควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการไม่พูดคำหยาบ พูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยคำพูดที่ไพเราะ อ่อนน้อมถ่อมตน อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติตาม

๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

ควรชี้ให้เห็นคุณประโยชน์จากการไม่ดื่มสุรา การลดจัดกิจกรรมที่อาจทำให้เกิดการดื่มสุรา เปลี่ยนเป็นกิจกรรมการฟังเทศน์ หรือกิจกรรมอื่น เมื่อบุคลากรของเทศบาลปฏิบัติได้ดังนี้ ก็จะมีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อปรับปรุงแนวนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด และให้บุคลากรของเทศบาล มีคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

การให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต คือ ควรใช้แนวทางการป้องกันโรคระบาด ด้วยการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัข เพื่อลดพฤติกรรมการเบียดเบียนสัตว์ แก้ไขปัญหาการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน โดยวิธีการโยกย้ายตำแหน่งบุคลากร ให้มีความเหมาะสมกับภาระงาน

การให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน คือ ควรให้ความสำคัญ ในการสอดส่องดูแล พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรเทศบาล การเผยแพร่ข่าวสารการกระทำผิด ก็จะเป็นกรณีศึกษาให้กับบุคลากร ได้เข้าใจและตระหนักรู้ถึงโทษของการนำสิ่งของในทางราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

การให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว คือ ควรควรณรงค์ ให้ความรู้ ชี้ให้เห็นโทษของการประพฤติดิฉันในกาม การสร้างค่านิยมที่ดีในการยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชายหญิง

การให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน คือ ควรมีการปลูกฝังมารยาทที่ดีในการพูด หากบุคลากรกระทำผิด ก็ควรตักเตือน ด้วยคำที่สุภาพ อ่อนโยน

การให้การคุ้มครองทางสติปัญญา คือ ควรชี้ให้เห็นโทษของการดื่มสุราแล้ว และชี้ให้เห็นคุณประโยชน์จากการไม่ดื่มสุรา โดยการ มีนโยบายส่งเสริมบุคลากรที่ให้ความร่วมมือในการไม่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่

การบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารในการวางแผนนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ อีกทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักศีล ๕ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักศีล ๕ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการในการปฏิบัติงานของบุคลากร และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน

๒) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างสม่ำเสมอ

๓) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรจัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

๔) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมให้บุคลากรได้ปฏิบัติตาม

๕) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อให้การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรกำหนดนโยบายทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยครอบคลุมหลักศีล ๕ ตามแนวทางที่ได้ศึกษาวิจัยนี้

๒) บุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรศึกษาความรู้วิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง

๓) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรติดตามประเมินผลการดำเนินการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง

๔) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

๕) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรติดตามผลการทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างใกล้ชิด

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ในระดับชาติ

๒) ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยคุณภาพชีวิต ของบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง เช่น หลัก พรหมวิหารธรรม สังคหัตถุธรรม เป็นต้น

๓) ควรศึกษาถึงผลการทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากศึกษาและใช้ในการบูรณาการตามงานวิจัยนี้แล้ว

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ :

ปธาน สุวรรณมงคล. สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.

เสน่ห์ จัยโต. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖.

วิเคราะห์พัฒนาการคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่

AN ANALYTICAL STUDY OF THE DEVELOPMENT OF THE DHAMMAYUTIKA IN CHIANG MAI PROVINCE

พระอชิรพรธรรณ ชยธมโม(อินทรประสิทธิ์)

PhraAchiraphatJayadhammo(lindrprasith)*

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “วิเคราะห์พัฒนาการคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาพัฒนาการของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่ และ ๓) เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาสรุปผลได้ ว่าพระพุทธศาสนาในเชียงใหม่เป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากจากการแผ่ขยายเข้ามาของอาณาจักรหริภุญชัย เมื่อศาสนาพุทธเข้ามามีอิทธิพลกับชาวล้านนา เจ้าผู้ครองนครในดินแดนแห่งนี้ล้วนเอาใจใส่ทำนุบำรุงศาสนาจึงทำให้ดินแดนล้านนามีศาสนวัตถุและศาสนสถานที่สำคัญสำหรับเชียงใหม่มีพระเถระ ๒ รูป คือ พระนพพิสิพิตาลคุณ (คำปิง) และพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ของคณะธรรมยุต จนเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ด้วยการเป็นพระที่มีเหตุมีผลและเป็นพระที่สามารถนำหลักธรรมมาอธิบายให้กับประชาชนอีกทั้งมีคณะสงฆ์ในหมู่พระกรรมฐานรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัดเป็นที่เลื่อมใสแก่ผู้พบเห็นและยังไม่มีมีการแผ่ขยายอย่างแพร่หลายแต่จะแผ่ขยายในกลุ่มคนที่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะพระสายวัดป่าเป็นอัตลักษณ์ของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่.

คำสำคัญ : พัฒนาการ, คณะธรรมยุต

ABSTRACT

The Research entitled “An Analytical Study of the Development of the Dhammayutika in Chiang Mai Province” consists of three aims : 1) to study the development of Buddhism in Chiang Mai, 2) to stud the development of Dhammayutika in Chiang Mai, and 3) to analyze the development of Dhammayutika in Chiang Mai.could be concluded as follows;The development of Buddhism in Chiang Mai can be found that Buddhism in Chiang Mai is prosperous since Hariphunchai realm has expanded. When the influence of Buddhism covered LanNa,the rulers of Lan Na had fully supported Buddhism. Many significant kinds of religious materials and places occurred,In the case of Chiang Mai, there are two pioneer venerable monks ;PhraNapisipisalkun (Kamping) and PhraUpalikunupamajarn (Chan Siricando). They played the important roles in propagation of Dhammayutika in Chiang Mai which most

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

levels of people acknowledged and Dhammayutika in Chiang Mai can be assigned that the spread of Dhammautika is in limited places but is going on, especially in the ways of forest monasteries. In case of the Dhammayutika identity.

Keyword : development , dhammayutikaya

๑.บทนำ

ตามภูมิหลังประวัติศาสตร์ อาณาจักรล้านนาเป็นชื่อเรียกดินแดนทางภาคเหนือของไทยในอดีต ประกอบด้วยเมืองต่างๆ มีนครเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง มีกษัตริย์ในราชวงศ์มังรายปกครองเรื่อยมาถึง ๒๐ พระองค์ ฝ่ายอาณาจักรและฝ่ายศาสนจักรได้เจริญคู่ขนานกันไปตามลำดับเป็นเวลาติดต่อกันนานถึง ๓๐๖ ปี ก่อนจะเสียเอกราชให้แก่พม่า ในช่วงเวลาอันยาวนาน ด้านการพระพุทธศาสนา มีพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมชาวเชียงใหม่ และเป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ของประเทศไทย มีความเจริญรุ่งเรืองตามยุคสมัย โดยเมืองเชียงใหม่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานนั้น สืบเนื่องด้วยดินแดนบริเวณนี้มีวัฒนธรรมเจริญรุ่งเรืองหลายด้าน และเมื่อพระยามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ สันนิษฐานว่ามีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดและรับเอาวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่และความเจริญรุ่งเรืองแล้วมาเป็นของตนเอง^๑

คณะธรรมยุตเกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ ๓ ซึ่งพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากโดยถือกำเนิดธรรมยุติกนิกาย ผู้ก่อตั้งคือ พระวชิรญาณภิกขุ พระราชโอรสองค์หนึ่งในรัชกาลที่ ๒ คือเจ้าฟ้ามงกุฎ ออกผนวชเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๗ ได้รับพระฉายาว่า “วชิรญาณโณ” ทรงศึกษาพระไตรปิฎกจนแตกฉาน และศึกษาการปฏิบัติ โดยการเสด็จออกธุดงค์ไปตามเมืองต่างๆ วชิรญาณภิกขุองค์ผู้ก่อตั้งคณะธรรมยุต ทรงเห็นว่าคณะสงฆ์ในท่อนั้นประพฤติย่อหย่อนทางการปฏิบัติ และทรงเห็นว่าพระมอญปฏิบัติเคร่งจึงเสด็จไปศึกษากับพระมอญ ชื่อพระสุเมธมณี วัดบวรมงคล ฉายา พุทฺธวิโส เดิมเป็นบวชมาจากเมืองมอญ เมื่อรัชกาลที่ ๓ สวรรคตแล้ว ต่อมาได้ทรงลาผนวชแล้วขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ ๔ ในช่วงเริ่มต้นนั้น การแผ่ขยายของ คณะธรรมยุต ในสยามก่อนเป็นหลัก ต่อมาได้ขยายตัวออกสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ปรากฏว่าได้สร้างความเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างมากในหมู่ของพระสงฆ์ในส่วนภูมิภาคจำนวนหนึ่ง และหันมารับคตินของ คณะธรรมยุต ดังนั้น คณะธรรมยุต ก็ได้แผ่รูปแบบใหม่ โดยเข้ามามีส่วนในเมืองเชียงใหม่

ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๑ ในยุคกองทัพธรรมกรรมฐาน พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ พระกรรมฐานนักปฏิบัติธรรมผู้ยึดมั่นในการถือธุดงค์วัตร มักน้อย สันโดษ เจริญรอยตามปฏิปทาของพระมหากัสสปเถระเจ้า ผู้เฒ่าตักเคทางธุดงค์วัตร ได้รับอาราธนาจากพระเดชพระคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์(จันทร์ สิริจันโท) ให้มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเริ่มแรกที่วัดเจดีย์หลวง ซึ่งในขณะนั้นยังไม่พลุกพล่านด้วยผู้คน บรรยากาศภายในวัดเงียบสงบ พอออกพรรษาท่านก็ออกจาริกธุดงค์ ไปแสวงหาความสงบสงัด วัดที่เป็นหลักของคณะสงฆ์ธรรมยุตเชียงใหม่ คือ วัดเจดีย์หลวงวรวิหารเพราะเป็นศูนย์กลางการศึกษา การปกครอง มาแต่โบราณตราบจนถึงปัจจุบัน การที่คณะธรรมยุตเข้ามาสู่ล้านนานั้น มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

^๑ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว, ประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่, พิมพ์ครั้งที่๑, (เชียงใหม่: ทิพย์เนตรการพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า๑๑-๑๓.

พระพุทธศาสนาในเชียงใหม่ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางของล้านนาจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามระเบียบปฏิบัติที่มาจากข้อบังคับต่าง ๆ ล้วนถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง

ผศ. เนื่ออ่อน ขวัญทองเขียว^๒ ได้ศึกษางานวิจัยและข้อมูลสัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ธรรมยุติกนิกายเป็นนิกายที่ได้รับการสนับสนุนจากบรรดาเจ้านายเมืองเชียงใหม่มาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นครั้งพระนพิตพิศาลคุณ (พระมหาคำปิง) ในสมัยเจ้าอินทวโรรส หรือพระอุปาสถุณูปมาจารย์ในสมัยเจ้าแก้ววรรัฐ นั่นอาจเป็นเพราะธรรมยุติกนิกายเป็นนิกายที่ได้รับการยอมรับจากกรุงเทพฯ เจ้านายเมืองเชียงใหม่ที่ถูกดึงเข้าสู่ระบบราชการของกรุงเทพฯ อาจเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนแนวทางที่กรุงเทพฯ ต้องการ อีกทั้งวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสและความแตกฉานทางพระศาสนาของพระสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเองทำให้ผู้พบเห็นเกิดความเลื่อมใสศรัทธาก็เป็นได้

บทความการวิเคราะห์พัฒนาการของคณะธรรมยุตนี้ ให้เห็นถึงการพัฒนาการขยายตัวของคณะธรรมยุตในเชียงใหม่ ความเป็นมาในช่วงอดีตที่ผ่านมา ในเชิงประวัติศาสตร์ ในภาพลักษณ์และอิทธิพลที่ส่งผลต่อสังคมภูมิภาคในความเป็นคณะธรรมยุต ในเรื่องของอัตลักษณ์ของคณะธรรมยุต ในเรื่องบทบาทของคณะธรรมยุต ตลอดถึงจุดอ่อนจุดแข็งของคณะธรรมยุตโดยจะหาคำตอบที่จะอธิบายความเป็นมาในข้อมูลต่างๆ ตามความเป็นจริงที่ระบุในเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ที่จะได้เข้าใจในบริบทของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป.

๒.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่
๒. เพื่อศึกษาพัฒนาการของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่
๓. เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่

๓.วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. การรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่หนังสือตำราทางวิชาการงานวิทยานิพนธ์สารนิพนธ์และงานวิจัยอื่นๆ เพื่อศึกษาพัฒนาการทางพระพุทธศาสนาประวัติความเป็นมาของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่
๒. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ศึกษาจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการศึกษาเอกสารโดยจัดเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
๓. การสรุปผลการศึกษาและการเสนอแนะโดยจะสรุปผลวิเคราะห์ต่างๆตามแนวทางที่เสนอแนะในขอบเขตของปัญหา

๔.ผลการศึกษา

๑.พัฒนาการของพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่

ตามราชประเพณีของพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาลต่างทรงทำนุบำรุงศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของชาวไทยทรงปฏิบัติธรรมบำเพ็ญพระราชกุศลทรงทำนุ

^๒เนื่ออ่อน ขวัญทองเขียว, “รัฐสยามกับล้านนา พ.ศ. ๒๔๑๗-๒๔๗๖”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า๒๔-๕๖.

บำรุงพระศาสนาในทุกด้านทั้งศาสนพิธีและสังคหวัตถุทรงอุปถัมภ์และคุ้มครองให้สถิตดำรงสืบถาวร พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในล้านนา ได้เติบโตตั้งมั่นและสืบต่อในสังคมแบบอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันเป็นชุมชน เป็นวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นเวลาหลายศตวรรษ ก่อนที่จะมาดำรงอยู่ในสังคมสมัยใหม่ สิ่งหนึ่งที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันก็คือ วัฒนธรรมที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ในสังคมแบบชุมชนที่ทุกคนล้วนรู้จักกันและมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว วัฒนธรรมดังกล่าวย่อมเพียงพอที่จะรักษาชุมชนให้ผาสุกได้ อย่างไรก็ตามเมื่อสังคมมีความซับซ้อน ผู้คนมิได้ละทิ้งวิถีแบบเดิมยังคงรักษาวัฒนธรรมโดยมีความสัมพันธ์กันผ่านกลไกต่าง ๆ ของสังคม การที่สังคมรวมกันมากขึ้นจึงต้องอาศัยจริยธรรมที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม พัฒนาการที่ยาวนานและการเป็นอาณาจักรที่เป็นอิสระปกครองโดยราชวงศ์มังรายมีความเจริญรุ่งเรืองและเสื่อม จนต่อมาต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่าและสยามนั้น อาณาจักรล้านนาก็ยังคงมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชน ภายใต้ระบบความเชื่อแบบผสมผสานทั้งศาสนาพุทธ และการนับถือผี โดยสะท้อนให้เห็นจากมรดกวัฒนธรรม อาทิ ศาสนสถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และเอกสารโบราณต่างๆ เช่น คัมภีร์ใบลาน พับสา สมุดไทย และจารึกล้านนาที่มีเป็นจำนวนมากกล่าวโดยสรุปชาวล้านนามีความเชื่อในคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญ และใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงส่งผลให้ชาวล้านนามุ่งเน้นที่จะประกอบการบุญการกุศล นอกจากนี้ก็ยังมี ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เรือนยันต์ ที่เป็นเวทย์มนต์คาถาที่คอยปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ออกไป และยังมี ความเคารพต่อเสื้อบ้าน เสื้อเมือง ซึ่งก็คือวิญญาณของบรรพบุรุษหรือวีรบุรุษ ที่เชื่อว่ายังกองอยู่และคอยคุ้มครองให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหลานโดยจะมีพิธีกรรมที่แสดงออกถึงความเชื่อด้วยการเซ่นไหว้เป็นประจำทุกปี นอกเหนือจากนี้ชาวล้านนายังเชื่อเรื่องการดูฤกษ์ยามยามดีอันเป็นเวลามงคลในการประกอบกุศลกรรมต่างๆด้วย

๒. พัฒนาการของคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่

คณะธรรมยุตมีผลจากการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาทำให้เกิดความนิยมในทางวิปัสสนาในหมู่พระภิกษุสงฆ์สามเณรอย่างกว้างขวางทำให้มีพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากโดยที่พระสงฆ์จากคณะธรรมยุต เกิดขึ้นจากผลของการแสวงหาความถูกต้องตามพระธรรมวินัย เริ่มแต่การทรงศึกษาสอบสวนของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตลอดมาจนถึง การศึกษาสอบสวนของพระเถรานุเถระผู้เป็นบูรพาจารย์แห่งคณะธรรมยุตเป็นลำดับมา ดังนั้น ธรรมเนียมปฏิบัติของคณะธรรมยุตในด้านต่างๆ จึงเกิดขึ้นเป็นลำดับมาตามลำดับกาล พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับเอาวินัยวงศ์ คือ ธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติทางพระวินัยแบบรามัญมาเป็นข้อปฏิบัติเป็นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. ๑๑๘๗ ตรงกับ พ.ศ. ๒๓๖๘ อันเป็นปีที่ ๒ แห่งการทรงผนวชของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับเอาวินัยวงศ์แบบรามัญนิยามมาเป็นแบบปฏิบัตินั้นเป็นการเริ่มต้นแก้ไขการประพฤติปฏิบัติตามวินัยของพระองค์ซึ่งยังผลให้มีผู้ประพฤติปฏิบัติตามจนเกิดเป็นพระสงฆ์คณะหนึ่งในเวลาต่อมาทำให้ทรงมีพระวิจารณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของพระพุทธศาสนา และความประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เป็นเหตุให้ทรงมีพระราชดำริในอันที่จะฟื้นฟูการสั่งสอนพระพุทธศาสนาและการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยตามที่ได้ทรงศึกษาและทรงพิจารณาสอบสวนจนเป็นที่แน่แก่พระราชหฤทัยว่าถูกต้องเป็นจริงอย่างแล้วพระองค์ได้ทรงนำประพฤติปฏิบัติขึ้นก่อน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ทรงเริ่มแก้ไขที่พระองค์เองเป็นอันดับแรกต่อมาเมื่อมีบุคคลอื่นเห็นชอบและนิยมตาม จึงได้มีผู้ประพฤติปฏิบัติตามอย่างพระองค์

ขึ้น และมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ จนเกิดเป็นพระสงฆ์หมู่หนึ่ง หรือนิกายหนึ่งที่ได้ชื่อในภายหลังว่า “ธรรมยุติกนิกาย” หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “ธรรมยุต” อันมีความว่า ผู้ประกอบด้วยธรรม หรือชอบด้วยธรรม หรือยุติตามธรรม ทั้งนี้ก็เพราะว่า พระสงฆ์นี้เกิดขึ้นด้วยมุ่งแสวงหาว่าข้อใดเป็นธรรมเป็นวินัย เป็นสัตตสุสาน (คือคำสั่งสอนของพระศาสดา) แล้วปฏิบัติข้อนั้น เว้นข้อที่ไม่เป็นธรรมไม่เป็นวินัยไม่เป็นสัตตสุสาน แม้จะเป็นอาชญาปฏิบัติ (ข้อปฏิบัติที่ประทุพติตามกันมาแต่ผิดพระธรรมวินัย) เนื่องจากคณะธรรมยุติกนิกายเป็นนิกายทางพุทธศาสนาแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนในหัวเมืองล้านนาแม้ว่าจะหมดสมัยของพระนพิตีศาคคุณและคณะธรรมยุติกนิกายได้ลบลบบาทหลง แต่มีพระมหาเถระอีกท่านหนึ่งซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่คณะธรรมยุติกนิกาย คือ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาภิระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๒-๒๔๕๗ ได้ขึ้นมาที่เมืองเชียงใหม่โดยทางเรือและคงเข้าพักที่วัดหอธรรม ในขณะนั้นเจ้าอินทวโรรสถึงแก่พิราลัยแล้ว พระราชกวีได้เทศน์โปรดเจ้าทิพเนตร์ที่คุ้ม ใน พ.ศ. ๒๔๖๕ ท่านได้ขึ้นมาเชียงใหม่อีกครั้งหนึ่ง สาเหตุที่ท่านขึ้นมาในครั้งนี้เนื่องจากท่านได้แต่งหนังสือชื่อ “ธรรมวิจานุศาสน์” โดยข้อความในหนังสือขัดต่อรัฐประศาสนนโยบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงถูกถอดออกจากสมณศักดิ์ตำแหน่งพระเทพโมลี ท่านจึงถือโอกาสออกธุดงค์ในภาคเหนือเมื่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์จำพรรษาอยู่ที่คณะหอธรรม วัดเจดีย์หลวงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๑ ได้รื้อฟื้นคณะธรรมยุติกนิกายให้เป็นที่ยอมรับอีกครั้ง โดยเปิดโรงเรียนสอนพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกนักธรรมและแผนกบาลี จัดให้มีการแสดงธรรมประจำวันธรรมสวณะเช้า-บ่าย ทั้งในพรรษาและนอกพรรษา โดยท่านเป็นผู้นำในการเทศนาธรรมด้วยปฏิภาณโวหารและเป็นที่เลื่อมใสของประชาชน นอกจากกิจกรรมการเผยแผ่พระธรรมแล้วท่านยังได้บูรณปฏิสังขรณ์กุฏิและศาสนสถานโดยพระวิหาร วัดเจดีย์หลวงที่ปรากฏในปัจจุบัน

๓. วิเคราะห์พัฒนาการคณะธรรมยุตในจังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน เป็นจังหวัดที่เปิดกว้างทางการศึกษา และมีแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนา จึงมีโอกาสดูแลศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศาสนาพุทธ ด้านคณะธรรมยุตนั้น ในวงกว้างยังไม่มีกลุ่มเผยแพร่อย่างแพร่หลาย แต่จะเผยแพร่ในกลุ่มคนที่ละกลุ่ม โดยการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องนั้น จะทำให้คณะธรรมยุตเป็นที่รู้จักในชาวบ้านรวมถึงพระสงฆ์หรือมาอาศัยเรียนรู้ในจังหวัดเชียงใหม่อย่างซำรวมถึงการให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่เหมือนกันไม่ต่างกัน เพียงแต่ว่าสืบสายมาต่างกัน มหานิกายคือดั้งเดิมในเมืองไทย และคณะธรรมยุตต้นวงศ์คือพระมอญ ที่ได้ชื่อว่าวินัยงดงาม พระมอญเน้นวินัยมาก พระเถระชาวมอญที่ธุดงค์มาองค์นี้นามว่า ชาย พุทธวังโส เป็นที่ศรัทธาของพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงผนวชอยู่ พระองค์เห็นว่ามีคุณสมบัติเคร่งครัดดีมาก เลยทรงไปถวายตัวเป็นศิษย์ แล้วอุปสมบทด้วย นานไปก็มีผู้ศรัทธามากขึ้นๆ เพราะปรับการเทศน์จากแหล่เสียง เป็นเทศน์ปากเปล่า แสดงธรรมให้เข้าใจชัดเจน ให้มีการสวดมนต์ทำวัตร การครองผ้า วินัยกรรมต่างๆมากมาย จนมีการขยายเป็นที่ศรัทธากว้างยิ่งขึ้น เรียกคณะนี้ว่าคณะธรรมยุต คณะสงฆ์ธรรมยุตในยุคพระกรรมฐานซึ่งมีอิทธิพลในสังคมและเป็นผู้ส่งเสริมช่วยเหลือชาวบ้านตามความเหมาะสมกับเพศบรรพชิต อัตลักษณ์นี้ปรากฏชัดเจนในสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมืองอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสังคมประกอบด้วยผู้นำทางจิตวิญญาณมาจากพฤติกรรมคำสั่งสอนและเผยแผ่ธรรมะอัตลักษณ์นี้พระสงฆ์ใช้ธรรมะช่วยให้ชาวบ้านคลายความทุกข์ใจอีกทั้งยังสร้างขวัญและกำลังใจให้ชาวบ้านให้กล้าเผชิญกับปัญหาและใช้สติปัญญาในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆกล่าวได้ว่าพระสงฆ์ธรรมยุตเป็นคณะที่มีความสำคัญในสังคมไทย ปัจจุบันพระสงฆ์ได้ลบลบบาทหลงของตนเองลงเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป สังคมจึงเริ่ม

เสื่อมศรัทธาต่อศาสนาเปลี่ยนระหว่างบุญซึ่งชาวบ้านหวังจะได้รับกับปัจจัยที่ชาวบ้านจะต้องเสียไป ส่วนทางกับปฏิปทา ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตฺที่ได้นั้นว่า การฉันทนเดียว การฉันทนในบาตร การ บิณฑบาต การปิดกวาดลานวัด การปฏิบัติอุปัชฌาย์อาจารย์ การอยู่ป่าวิเวก เป็นศีลวัตรอันควรแก่ผู้ ฝึกฝนชั้นอุกฤษฏ์จะพึงปฏิบัติ สำหรับพระเถระผู้มีบทบาท ในการสร้างหลักคณะธรรมยุตในเชียงใหม่ คือ ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ได้นำแบบแผนการ ปฏิบัติพระธรรมวินัย ตามแบบคณะธรรมยุตขึ้นมาเผยแพร่ ได้ตั้งการศึกษาอบรมทั้งทางคันถธุระ ทั้ง ทางวิปัสสนาธุระ ณ วัดเจดีย์หลวง และขยายไปยังทั่วจังหวัดเชียงใหม่ พระพุทธศาสนามีฐานะสำคัญ ๒ ประการ คือ ๑. คันถธุระ ได้แก่การศึกษาเล่าเรียนพระคัมภีร์ ให้มีความรู้พระธรรมพระวินัย เพื่อดำรง รักษาตำราไว้มิให้ เสื่อมสูญ จะได้เป็นแบบแก่ผู้ต้องการปฏิบัติ ๒. วิปัสสนาธุระ ได้แก่การศึกษาอบรม จิตใจตามหลักสมณะและวิปัสสนา เพื่อให้รู้แจ้งธรรมและกำจัดกิเลส ออกจากจิตใจคณะสงฆ์ในคณะ ธรรมยุต ได้แบ่งงานออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายคันถธุระ เรียกว่า คามวาสี เอาธุระทางศึกษาเล่าเรียน พระคัมภีร์เช่นวัดเจดีย์หลวงส่วนฝ่ายวิปัสสนาธุระ เรียกว่า อรัญญวาสี เอาธุระศึกษาอบรมทางสมณะ และวิปัสสนา เช่นวัดป่าหมื่นใหม่เมื่อความเปลี่ยนแปลงทางเวลาและทางสังคมเจริญขึ้น จุดแข็งในด้าน ความเคร่งครัดรักษาวินัย ในเรื่องของพระพุทธศาสนาของประเทศไทยที่ได้มีการบันทึกเอาไว้ ได้มีพระ อริยสงฆ์เจ้าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่หลายรูป ท่านเหล่านั้นต้องการลาภยศสรรเสริญและสละแล้วซึ่ง ความเจริญทางด้านวัตถุพยายามที่จะหนีพ้นระลอกผันต่างๆไม่เอาเรื่องทางโลกมาเกี่ยวข้อง ไม่ใฝ่หาความ โลกโกรธหลงมุ่งแสวงหาความหลุดพ้นจากโลกมนุษย์และเจริญรอยตามพระพุทธองค์อย่างแท้จริงการ อยู่ป่ามีความสงบอยู่ป่าไม่มีการกิจอย่างอื่น แต่ขึ้นอยู่กับศีลบริสุทธิ์ด้วยเพราะเมื่อศีลบริสุทธิ์จิตใจไม่ ฟุ้งซ่าน นิเวศน์ไม่ครอบงำก็ปฏิบัติผลได้ง่าย สถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องธุระในพระพุทธศาสนา ระบู่ไว้สองประการคือคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ในส่วนของธรรมยุตที่เป็นจุดอ่อนอีกมุมมองก็คือ ธรรมยุตรุ่นหลังค่อนข้างจะละเลยไม่นำพาเจตนาเดิมหรืออุดมคติเดิมของคณะสงฆ์ธรรมยุตรุ่น บุรพาจารย์ และบ่งบอกถึงความเคร่งครัดถึงความประพฤติปฏิบัติในธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำว่าธรรม ยุติกะประพฤติธรรม การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติโดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอัน ทันทสมัย ทำให้ค่านิยมของสังคมไทยเปลี่ยนไปด้วย โดยอดีตคนนับถือคุณค่าทางจริยธรรมไว้มาก แต่ ปัจจุบันคุณค่าทางจริยธรรมถูกมองว่าเป็นที่สองรองจากวัตถุ หากศาสนาไม่สอดแทรกคุณค่าทาง จริยธรรมให้กับคนในยุคนี้โดยใช้เครื่องมือคือเทคโนโลยีที่สื่อกับคนร่วมสมัยได้ง่ายกว่าคุณค่าทาง จริยธรรมของคนก็จะลดลงเรื่อยๆ

๕. บทสรุป

จากการศึกษาพบว่าข้อแตกต่างทางการเมืองและสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป ในสังคมเชียงใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชนชั้นปกครองที่ต้องเผชิญกับการรักษาเสถียรภาพ การเมืองภายในของตนเองอย่างไรก็ตามบทบาทของคณะธรรมยุตก็มีส่วนที่ทำให้สังคมในระดับ ประชาชนของเมืองเชียงใหม่เปิดใจตอบรับกับความเปลี่ยนแปลงนี้ง่ายขึ้นด้วย โดยผู้วิจัยเห็นว่า สามารถสร้างความศรัทธาในตัวพระสงฆ์ที่ออกมาให้ประชาชนได้รับรู้ซึ่งไม่เพียงแต่ในยุคสมัยที่ท่านั้น แต่การรับรู้ของประชาชนในเรื่องราวได้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งการเมืองและสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว กล่าวคือ เมื่อมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ของราชสำนักสยามมาสู่เชียงใหม่แล้วยังมีการเลือกรับ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆมาปรับใช้ร่วมด้วยคือเป็นรูปแบบการผสมผสานกันอย่างหลากหลาย ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้เห็นว่าสภาพสังคมเมือง

เชียงใหม่แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแต่ยังคงมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองมา จนปัจจุบันทั้งนี้มิได้ปฏิเสธว่าอิทธิพลตะวันตกเป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการพัฒนาการทางคณะธรรมยุตใน สมัยของไทยแต่การเปลี่ยนแปลงใดๆทางสังคมซึ่งหมายรวมไปถึงล้านนาด้วยนั้นคงมิได้เกิดขึ้นอย่างง่าย

อีกทั้งประวัติศาสตร์เชียงใหม่มาแบบหนึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์การเมือง และสังคมแบบหนึ่งอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมแบบหนึ่งดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้น ย่อมจะมีความแตกต่างกันไม่ มากก็น้อยซึ่งจะต้องมีการอธิบายความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่มีความเฉพาะคณะธรรมยุตกับกรอบ ความคิดดั้งเดิมสิ่งที่รับเข้ามาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอดคล้องกับรากฐานทางอุดมคติภายในของ การเปลี่ยนแปลงในช่วงดังกล่าวเต็มไปด้วยกระแสธารแห่งความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงในระดับ โครงสร้างสำคัญของสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงทางกรอบความคิดความเชื่อค่านิยมขึ้นมากมาย ความเชื่อทางสังคมแบบรัฐจารีตของสิ่งต่างๆในสังคมถูกนิยามขึ้นใหม่ศาสนาพุทธที่แท้มีหลักอย่างไร ความเป็นสมัยใหม่และความศิวิไลซ์เป็นเช่นไรสถาบันพระมหากษัตริย์ควรมียศถาบรรดาศักดิ์ในสังคม หรือความเสมอภาคสำคัญอย่างไรเป็นต้นซึ่งภายใต้สถานการณ์ที่สับสนและคลุมเครือในการค้นหา คุณค่าและความหมายของสังคมแบบใหม่ในทุกด้านนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ สืบเนื่องมาจนกระทั่งหลัง เปลี่ยนแปลงการปกครองนี้สังคมไม่มากนักน้อยทั้งนี้การศึกษาจะไม่เน้นอธิบายตามแบบเดิมที่มองอย่าง แบ่งแยกโดยจะให้การมองอย่างหาความสัมพันธ์ว่ามีการผสมผสานและเป็นปัจจัยสืบเนื่องกัน ใน ลักษณะใดบ้างมีส่วนใดปรับเปลี่ยนและมีส่วนใดยังคงอยู่ส่วนใดที่รับเข้ามาและส่วนใดที่ตัดทิ้งไป

ภายใต้บริบทภายในทางสังคมและวัฒนธรรมในช่วงดังกล่าวซึ่งถ้าเราเข้าใจประเด็นเหล่านี้ อย่างลึกซึ้งและชัดเจนมากเพียงพอก็น่าจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในอีกมุมหนึ่งที่มีในยุค แห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอีกทั้งยังเป็นการสร้างความเข้าใจต่อในมิติที่หลากหลายมากขึ้นกว่าที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน แนวทางส่วนหนึ่งของ “คณะธรรมยุต” คือการตีความศาสนาโดยเลือกสรรและตี กรอบพระพุทธศาสนาให้มีแต่ลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลเท่านั้นจุดเปลี่ยนนี้ส่งผลทำให้แนวคิดหลักใน การกลับไปสู่พุทธศาสนาเดิมแท้ตาม “พุทธบัญญัติ” นี้เป็นคำตอบหนึ่งที่สามารนำมาอธิบายสิ่งที่ กล่าวมาทำให้มองเห็นถึงมิติอันเป็นรูปธรรมในพุทธศาสนานิยามใหม่นั้นก็เพียงพอที่จะสะท้อนให้ เห็นถึงภาพพจน์แบบใหม่ของตะวันตกที่เปลี่ยนไปจากอดีต

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในประเด็นในทางพัฒนาการพระพุทธศาสนาในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถทำการศึกษาได้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับการศึกษาในครั้งนี้ เพียงแต่เปลี่ยนกรณีศึกษาตาม จังหวัดหรือภูมิภาคโดยเฉพาะเจาะจงของมหาเถรสมาคมหรือรัฐบาลมีส่วนผลักดันหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ เห็นรูปแบบพัฒนาการที่แตกต่างกันในแต่ละกรณีศึกษา หรือสามารถทำการศึกษาในรูปแบบของ การศึกษาเปรียบเทียบสองแห่ง ซึ่งจะได้เห็นความเหมือนและความแตกต่างในรายละเอียด หรือจะ ทำการศึกษาในแง่ใช้หลักเกณฑ์ทางด้านนิยายทางพระพุทธศาสนาเปรียบเทียบก็ได้ ส่วนประเด็นอื่นที่ เกี่ยวข้อง สามารถเลือกทำการศึกษาโดยการเจาะจงในรายละเอียดบางเรื่องได้ หรือแม้แต่บริบทอื่นที่

เกี่ยวข้อง จึงควรที่จะทำการศึกษา โดยการใช้แบบสอบถาม รวมทั้ง การสัมภาษณ์ ในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้เห็นรูปแบบในอดีตถึงปัจจุบัน ตามสภาพความเป็นจริง และ เพื่อที่จะสังเคราะห์หา โอกาส และ อุปสรรค ในปัจจุบัน เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบในเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

๒.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑)ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย กับคณะธรรมยุต ในจังหวัดเชียงใหม่
- ๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาและการปกครองของคณะสงฆ์คณะธรรมยุตในอดีต ถึงปัจจุบันของภาคเหนือ
- ๓)ควรศึกษาบทบาทของสำนักปฏิบัติธรรมของฝ่ายคณะธรรมยุต ในจังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

- ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ. ประวัติคณะธรรมยุต. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ทิว วิชัยชิตะ. สมโภช ๖๐๐ ปี พระธาตุเจดีย์หลวง. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ส.ทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๓๘.
- บำเพ็ญบุญบารมี. ความเป็นไปทางพุทธศาสนา :ศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ตลอดจนคัมภีร์ทางพุทธศาสนา. นครปฐม: มูลนิธิเบญจนิกาย, ๒๕๕๐.
- นันทนากปิลกาญจน์. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๗.
- พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล), กุสลมหาเถรานุสรณ์ เล่ม ๑.เชียงใหม่: โรงพิมพ์นันทพันธ์, ๒๕๕๓.
- พระเทพกวี. นานาสาระ.เชียงใหม่: อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระธรรมดิลก (ขันตี ขันดีโก), ๒๕๓๕.
- พระเทพมงคลสุธี. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการพระศาสนา:พระราชประวัติ นานา นิพนธ์.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พระธรรมธัชมนี. พุทธศาสนาประวัติสมัยรัตนโกสินทร์และราชวงศ์จักรี ๒๐๐ ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์, ๒๕๒๕.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล(หลวงตามหาบัวญาณสัมปันโน). ปฏิปทาพระธุดงค์กรรมฐานสายพระอาจารย์ มั่นภูริทัตโต. อุดรธานี: ไทยชบากราฟฟิคเฮาส์เอเจนซี่, ๒๕๕๕.
- สมเด็จพระยามหาราชานุภาพ, ความทรงจำ.กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๕.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช.พุทธศาสนวงศ์.กรุงเทพมหานคร:มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากร
เทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
AN APPLICATION OF IV IDDHIPĀDA FOR PERFORMANCE OF
HUMAN RESOURCE AT SAINAMKHAM MUNICIPAL DISTRICT
MAECHAN DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

พระเอกชัย วิชโย (ศรีวิชัย)*

Phra Aekachai Wichayo (Seewichai)

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ดร.ธาดา เจริญกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ๒) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของประชาชน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลสายน้ำคำ จำนวน ๕,๕๗๘ คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๓ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายลักษณะของข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการ

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๙ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

วิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๗ รูป/คน ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$)

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้ต่อเดือน มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นส่วนน้อย ข้อเสนอแนะ เทศบาลตำบลสายน้ำคำ ควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา

๔. ผลจากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ต้องมีการวางแผน ทำประชาพิจารณ์ ลงมือทำ และตรวจสอบงานโดยมีประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จึงจะเกิดความสบายใจกับประชาชนแล้วความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะตามมา, การทำงานที่ปฏิบัติอยู่นั้นให้มีความรวดเร็วในการทำงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร, การทำงานทุกอย่างด้วยความเอาใจใส่ ต้องทำด้วยความตั้งใจ และปรารถนาดีต่อประชาชน, มีการช่วยกันคิดในแต่ละฝ่ายทั้งเทศบาลประชาชนหาเหตุผล และเมื่อลงมือปฏิบัติอาจมีปัญหากเกิดขึ้นบ้าง ต้องมาร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบในสิ่งที่ทำว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเทศบาลที่จะมอบให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักอิทธิบาท ๔

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. 2) to compare an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor. 3) to study the problem, obstacle, and the suggestion IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham

Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor. 4) to study the development guidelines IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor.

The methodology was Mixed Methods Research. The population were 5,578 people who live in Sainamkham Municipality area, by using sample group hypothesis of Taro Yamane, 373 people. The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis test with T-test, F-test, one way ANOVA and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was manage the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency and in-depth-interview collecting data from 7 people the researcher will gather data on the essence of the in-depth-interview and then by content analyzed by descriptive interpretation.

The results of the research was Found ;

1) The application level of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. Found that subjects human resources at Sainamkham Municipality, Maechan District, Chiangrai Province, had application of the IV Iddhipada for performance average were high level. ($\bar{X} = 3.87$)

2) The Comparison of results for an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. was hypothesis tested by analyzing in aspects of individual factors consist of gender, age, educational background, monthly income and occupation, it is found that Sainamkham Municipality people were sex, age, educational background, and monthly income no significant different. While difference occupation, performance efficiency were statistically positive related at 0.01 level of significance. which is accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and suggestion IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. Found that few people have public participated to find solutions in the past. Suggestion, should give chance in public participation.

4) The development guidelines IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province, Found that should be plann, public hearing, doing and investigation all step by the public participation, for contentment with the public. should be quickly work with

perseverance, should attend with job, desire with people, Each party in the municipality and people have to find reasons, doing for helping ,determine what to do as the true purpose of a municipality to grant benefits of people.

Keywords: Application, Iddhipāda IV For

๑. บทนำ

การปฏิบัติงานของเทศบาลสายน้ำคำตามที่ นายสุคำ เดชอุป นายกเทศมนตรีตำบลสายน้ำคำ ได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เมื่อวันที่ ๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ประหยัด คุ่มค่า ซื่อสัตย์ โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด^๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไปมักจะพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและคณะกรรมการชุมชนมักจะออกมาในรูปของการถูกชักชวนให้ร่วมมือกับทางราชการในการช่วยทำ ช่วยออกแรง ช่วยมาร่วมประชุมและให้ข้อมูลต่างๆ แต่พอถึงขั้นจะตัดสินใจดำเนินการโครงการและใช้งบประมาณเพื่อกระทำการในกิจกรรม โดยส่วนมากมักจะตกอยู่ในอำนาจของข้าราชการเป็นส่วนใหญ่^๒ และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เป็นส่วนน้อย ทำให้ประชาชนไม่รู้จักการเคลื่อนไหวทางการเงินเพื่อร้องขอของงบประมาณพัฒนาชุมชน

ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่าผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท” ซึ่งหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วยหลักธรรม ๔ ประการ ถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนรากฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของหลักอิทธิบาท ๔ คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ความพอใจ คือต้องการที่จะทำ ไฟใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป ๒) วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ๓) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใจไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ ๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทบทวน คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หาก

^๑ เทศบาลตำบลสายน้ำคำ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sainamkham.com/index.php> [๑๔ กันยายน ๒๕๕๘].

^๒ โกวิท วัฒนงาม, “ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วารสารพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๓๗ (ตุลาคม ๒๕๔๑) : ๖๒.

นำคำสอนของหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน^๓

ดังนั้นจากกรณีดังกล่าวการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คือแรงจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษากการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของบุคลากรและการพัฒนางานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของประชาชน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ก. เชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๒) ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เพื่อเก็บข้อมูลจากเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.

๓) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสายน้ำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๗๓ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ข. เชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็นครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๕) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๗ รูป/คน

๔. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย"

๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒ และมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖

๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านฉันทะ พบว่า ในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านฉันทะของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ประชาชนมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานไว้สูงในการทำงานของเทศบาล เพราะฉะนั้นแล้ว บางอย่างที่ทำอาจจะกระทบจิตใจของประชาชนได้ ซึ่งต้องมีการวางแผน ทำประชาสัมพันธ์ ลงมือทำ และตรวจสอบงานโดยมีประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จึงจะเกิดความสบายใจกับประชาชนแล้ว ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะตามมา

๒. ด้านวิริยะ พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้ หลักอริยบท ๔ ด้านวิริยะ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ คือ การทำงานที่ปฏิบัติอยู่นั้นให้มีความรวดเร็วในการทำงานแต่ละครั้ง ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิตประจำวันของประชาชน และถ้าบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำได้มีจิตใจเป็นสาธารณะ ประกอบกับการทำงานในหน้าที่ของตนเองได้รวมเร็วขึ้น ประชาชนจะรู้สึกถึงความมีวิริยะ ความขยันหมั่นเพียรของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ

๓. ด้านจิตตะ พบว่า การทำงานทุกอย่างถ้าทำด้วยใจ หรือด้วยความเอาใจใส่ในการทำงาน งานที่กระทำนั้นใช่ว่าจะได้แค่ความสำเร็จเท่านั้น เมื่อเราทำงานด้วยใจแล้วบุคลากรผู้ปฏิบัติงานนั้นก็จะได้ใจของประชาชนไปด้วย เพราะฉะนั้นแล้วการทำงานต้องทำด้วยความตั้งใจและปรารถนาดีต่อประชาชน เมื่อทำอย่างนี้แล้วก็จะทำให้ประชาชนรักและเชื่อใจเทศบาลในการทำงานทุกอย่างที่เทศบาลได้กระทำ

๔. ด้านวิมังสา พบว่า ด้านวิมังสาของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เกิดขึ้นได้จากการวางแผนก่อนการทำงาน มีการช่วยกันคิดในแต่ละฝ่ายทั้งเทศบาลและประชาชนหาเหตุผลและเมื่อลงมือปฏิบัติแล้วอาจจะจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง แล้วร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบในสิ่งที่กระทำว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเทศบาลที่จะมอบให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

๒. ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๔. ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

๕. ควรนำผลของงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนางานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาต่อไป

๖. บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ :

โกวิท พวงงาม. “ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. วารสารพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๓๗
ตุลาคม ๒๕๔๑

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓,
กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘

(๒) วิทยานิพนธ์/ภาคินพนธ์/รายงานวิจัย :

กัญแก้วพารณ์ กลิ่นนิมมวล. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ชาติรี แนวจำปา. “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พัชรีย์ ชำนาญศิลา. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลัก อิทธิบาท
๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วิษณุภา เมธีวรฉัตร. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีรังคี
วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

เทศบาลตำบลสายน้ำคำ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sainamkham.com/index.php>
[๑๔ กันยายน ๒๕๕๘].

การปฏิบัติงานตามหลักสัปติธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจ
สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่
THE PERFORMANCE IN ACCORDING TO VII SAPPURISDHAMMA
OF POLICE AT OFFICERS WANG CHIN POLICE STATION,
WANG CHIN, DISTRICT PHRAE PROVINCE

ดาบตำรวจชาติ ผาทอง*
ดร. ดำเนิน หมายดี,
พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์, ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักสัปติธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปติธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปติธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปติธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตามหลักสัปติธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน ๕,๖๔๒ คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร่ ยามาเน่ (Taro, Yamane) จำนวนตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน ๓๕๕ คน เก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,๒๕๕๘)/Chat_Phathonh@hotmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังขึ้น มีระดับการบริหารตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๖, S.D. = ๐.๗๔๘) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังขึ้น ด้านกาลัญญตา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านธัมมัญญตา, ด้านอัตถัญญตา, ปุคคลัญญตา, ด้านมัตตัญญตา, ด้านอิตถัญญตา ตามลำดับ

๒. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังขึ้น ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมต่อเดือน และสถานภาพไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. การปฏิบัติงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังขึ้น มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ คือ ข้าราชการตำรวจบางคนยังขาดรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรต้องเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาให้เคร่งครัดในระเบียบวินัยของข้าราชการตำรวจให้รู้จักรับผิดชอบหน้าที่อย่างแท้จริง มีการใช้เวลาไม่เหมาะสมเอาเวลาไปทำเรื่องส่วนตัวซึ่ง มีผลกระทบต่อเนื่องไปถึงหน่วยงานอื่น จัดการให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นถึงความสำคัญของงานมากกว่าเรื่องส่วนตัว (ในเวลาทำงาน) และเรียงลำดับความสำคัญของงานด้วย ประชาชนผู้มาติดต่อขาดความเชื่อมั่นในการให้บริการ ให้ความสำคัญกับประชาชนผู้มาติดต่อ ให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจมากที่สุด การเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างตำรวจกับชุมชนยังไม่มากเท่าที่ควร ควรออกพบปะคลุกคลีกับประชาชนให้มากกว่านี้ เช่นการร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเรียนรู้และเข้าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

๔. จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังขึ้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการให้บริการประชาชน การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของตำรวจ การปฏิบัติงานตามเวลา การปรับตัวเข้ากับชุมชนและประชาชน และเรื่องการรักษาความพอเพียง โดยผู้ให้สัมภาษณ์อยากให้ข้าราชการตำรวจนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของในหลวง มาใช้ทั้งในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้ข้าราชการตำรวจรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียงคุ้มค่า

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน, หลักสัปปริสธรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district ,Phrae province 2) to compare opinions the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district ,Phrae province of it divided by individual factor, 3) to examine the problems and suggestions the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district ,Phrae province 4) to study guideline of the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wongchin district ,Phrae province.

The methodology was Mixed Methods Research. The population were 5,642 people, they were people who live in Wangchin district by using sample group hypothesis of Taro Yamane, 355 people. The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis test with t-test, F-test, One way ANOVA and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency and in-depth interview collecting data, the researcher will gather data on the essence of the in-depth interview and then by content analyzed by descriptive interpretation.

The result of this research was found that:

1. The level of the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district ,Phrae province performance overall average level ($\bar{X}$ = 3.96, SD = 0.748) when considering from high to low average found that Kalanyuta side was highest level than next mean: Thammanyuta Atthanyuta, Puggalannuta, Mutthanyuta and Atthanyuta .

2. A comparison of the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district ,Phrae province hypothesis was tested by analyzing the differences identified by personal factors, including sex, age, education background, monthly income , status were not different than rejected the hypothesis.

3. the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wong chin police station, Wangchin district, Phrae province has problem and suggestion found that police officer didn't have responsibility for their duty. They should present to commander for making discipline of police officers to recognize truly responsible. It is not appropriate to take time to do private work, it will effect due to other office. Let them to see their work than private work. People didn't have confidence service. Police should service people come to contact with quickly and friendly, it could make people most satisfy, the participation between police and community didn't have more activity, they should go to meet people more and more ex. Any activity for learning and reach people's life and change opinion for understand each other.

4. From the interview about the performance accordance with Sappurisdhamma of police officers at Wangchin police station, Wangchin district ,Phrae province found that the most interviewers focused on service people ,police's regulation, working time, adapting of people, sufficiency economy. Interviewer would

like to police officers bring His Majesty King's sufficiency economy for working and daily life for help police officers to know value of sufficiency economy.

Keyword: performance, Sappurisdhamma

๑. บทนำ

ปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมและความรุนแรงในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำรวจซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความสงบของสังคมจึงต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีความรู้ความสามารถในการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจทุกระดับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นมีความเข้าใจตรงกันรวมทั้งทราบจุดเน้นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ^๑ กำหนดนโยบายหลักให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลไว้ ๖ ประการ คือ ๑) ดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ๒) ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ๓) ด้านอำนวยความยุติธรรม ๔) ด้านการบริการประชาชน ๕) ด้านการรักษาความมั่นคงของชาติและกิจการพิเศษ ๖) ด้านการบริหารและการจัดการที่ดี และยังรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการรักษาความมั่นคงภายใน ปฏิบัติหน้าที่บริการและรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม การอำนวยความสะดวkd้านการจราจรของประชาชนทั่วราชอาณาจักร และยังเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะพิเศษ คือเป็นหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานที่ต้องคอยคุ้มครองดูแลประชาชนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมทุกประเภท จึงได้แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบให้กับข้าราชการตำรวจในสังกัดตามความเหมาะสมของพื้นที่นั้นๆ สถานีตำรวจภูธรวังชิ้นเป็นหน่วยงานในสังกัด กองบังคับการตำรวจภูธรภาค ๕ มีอำนาจหน้าที่และภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีพื้นที่การรับผิดชอบคือเขตอำเภอวังชิ้น การที่ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายและยุทธศาสตร์นั้น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ ความมานะ ความพยายาม ความสุขุมรอบคอบ ความหนักแน่นและอดทน อุทิศสาคต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคหรือเหตุการณ์การต่าง ๆ ในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ ภายใต้ระเบียบกฎหมายเป็นสำคัญ โดยปราศจากอคติใดๆทั้งสิ้น ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบในการวินิจฉัยเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความเที่ยงธรรมและยุติธรรม พึงระลึกอยู่เสมอว่าในการบังคับใช้กฎหมายนั้นย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่มากก็น้อย ในบางกรณีอาจต้องเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเองในการบังคับใช้กฎหมายหรือถูกแรงกดดันปริมาณงานและผลงานมากเกินกำลังที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ จึงทำให้เกิดความเครียดและความกดดัน ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่และมีผลกระทบต่อการทำงานในภาพรวมขององค์กรได้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในหน่วยงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการลดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งหลักธรรมที่กล่าวถึงการปฏิบัติงานมีอยู่มากมาย เป็นคำสอน

^๑ กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, นโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑- ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๕ – ๑๗.

ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ยังทันสมัยอยู่จนถึงปัจจุบันและในอนาคต แต่ในที่นี่จะได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบางประการมาแสดงเพื่อให้เห็นว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสมัยใหม่ได้ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานได้หลายประการ หลักธรรมนั้นได้แก่หลักสัปปุริสธรรม ประกอบด้วย (๑) ธัมมัญญตา (ผู้รู้จักเหตุ) (๒) อัตถัญญตา (ผู้รู้จักผล) (๓) อตตัญญตา (ผู้รู้จักตน) (๔) มัตตัญญตา (ผู้รู้จักประมาณ) (๕) กาลัญญตา (ผู้รู้จักกาล) (๖) ปริสสัญญตา (ผู้รู้จักบริษัท) และ (๗) ปุคคลัญญตา (ผู้รู้จักบุคคล) เพื่อประกอบการพิจารณาว่า การปฏิบัติงานที่นำหลักธรรมมาใช้โดยมิได้มุ่งหวังกำไรหรือการแข่งขันเพียงอย่างเดียว แต่ได้บรรจุหลักการที่สร้างความยั่งยืน การไม่เบียดเบียน การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ มีความเมตตาต่อกัน และรู้เท่าทันโลกโดยมิได้ปฏิเสธกระแสโลกาภิวัตน์หรือระบบทุนนิยมในปัจจุบัน แต่ให้ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างรู้เท่าทันโลก ดังนั้นจากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น เพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานของตำรวจตามหลักสัปปุริสธรรมว่ามีการปฏิบัติตามน้อยเพียงไร และเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมีศักยภาพที่ดีขึ้น และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เป็นอย่างไร

๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตามหลักสัปปุริสธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชาชนที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลวังชิ้น ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๓,๑๘๙ คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โอยามาเน่ (Taro, Yamane) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๕๕ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๔. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้นอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรวังชิ้นอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.454) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านกาลัญญา อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านธัมมัญญา, ด้านอัตถัญญา, ด้านปุคคลัญญา, ด้านปริสัญญญา, ด้านอิตถัญญา และด้านมัตถัญญา ตามลำดับ ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านธัมมัญญา พบว่า ประชากรในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธร วังชิ้น อำเภอวังชิ้น ด้านธัมมัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.370) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.437) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย (รู้ภารกิจ) ตำแหน่งหน้าที่ รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจมีหลักการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและบริการประชาชนได้ถูกต้องตามขั้นตอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.657) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.650) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจมีความตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งกฎหมายและให้บริการประชาชนโดยยึดหลักความถูกต้อง

๒) ด้านอัตถัญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านอัตถัญญา ความเป็นผู้รู้จักผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.701) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.766) ในข้อข้าราชการตำรวจไม่ถือสาและใช้อารมณ์ต่อประชาชนเมื่อประชาชนสอบถามในข้อที่สงสัยและไม่เข้าใจต่อขั้นตอนการให้ปฏิบัติ รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจมีการให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจเมื่อมีผู้มาติดต่อราชการ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.718) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.604) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจมีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ให้ถึงจุดหมายที่วางไว้

๓) ด้านอิตถัญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านอิตถัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.677) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.658) ในข้อที่ว่าข้าราชการตำรวจมีความสามารถในการวางตัวได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจรู้สถานภาพของตนเองเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.661) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.685) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจสามารถปรับตัวเข้าหาผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

๔) ด้านมัตถัญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านมัตถัญญา โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 1.070) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.650) ข้าราชการตำรวจจัดสรรค่าใช้จ่ายอย่างพอเหมาะพอดี รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจมีการวางตัวเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.715) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.670) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจได้รับความดีความชอบอย่างสมเหตุสมผล

๕) ด้านกาลัญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านกาลัญญา การเป็นผู้รู้จักกาล เวลาที่เหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 1.553) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.648) ในข้อที่ว่าผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ รองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติงานได้ตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.608) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.704) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันทั่วทั้ง

๖) ด้านปริสัญญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็น ต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านปริสัญญญา การเป็นผู้รู้จักชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.766) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.708) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจมีความจริงใจในการให้บริการกับประชาชนรองลงมาคือ ข้าราชการตำรวจสามารถเป็นที่พึ่ง ให้แก่ประชาชนในชุมชนได้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.767) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.727) ในข้อที่ว่าข้าราชการตำรวจมีการให้บริการชุมชนได้ตรงตามเป้าหมาย

๗) ด้านบุคคลัญญา พบว่า ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ด้านบุคคลัญญาการเป็นผู้รู้จักบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 1.365) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังชิ้น อำเภอลำปาง จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.984) ในข้อที่ว่า ข้าราชการตำรวจมีความเห็นอกเห็นใจต่อประชาชนผู้มาใช้บริการ รองลงมาคือสถานีตำรวจภูธรวังชิ้นสามารถใช้คนได้ตรงกับงาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.600) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.838) ในข้อที่ว่าข้าราชการตำรวจรู้ว่าควรปฏิบัติต่อผู้ที่มาติดต่องานแต่ละคนหรือชุมชนให้ได้ดี

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานให้บุคลากรมากยิ่งขึ้นอาจเป็นในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานได้อย่างถูกต้อง

๒. ควรเสริมสร้างการยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการวิพากษ์วิจารณ์ความเห็น เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเต็มที่และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

๓. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

๔. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อหาสาเหตุว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

๕. ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย เช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมอื่นต่อไป

บรรณานุกรม

กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. นโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑-

๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๑.

สำนักงานเทศบาลตำบลวังชิ้น อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ พ.ศ.๒๕๕๘

ศึกษาวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีการดับทุกข์จากความรักในพระพุทธศาสนา
: กรณีศึกษาปญฺจาราเถรี

ANALYTICAL STUDY OF SUFFERING AND CESSATION OF SUFFERING BY LOVE
IN BUDDHISM : A CASE STUDY OF PATĀCĀRĀTHĒRĪ

กมลวรรณ ประเสริฐ*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความทุกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาความทุกข์และวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺจาราเถรี

ผลจากการศึกษาวิจัย มีดังนี้

ทุกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า ทุกข์ คือ ทุกข์คือสภาพที่ทนได้ยาก ทุกข์มี ๔ ลักษณะ คือ ทุกข์ในไตรลักษณ์ ทุกข์ในอริยสัจ ทุกข์ในปัญจขันธ์ และทุกข์ในปฏิจจสมุปบาท ทุกข์มี ๒ ประเภท คือ ทุกข์ท่ายกายและทุกข์ทางใจ ส่วนสาเหตุของทุกข์ มี ๓ ประการ คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

ความทุกข์อันเกิดจากความรักและวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนาของปญฺจาราเถรี ผลการศึกษาพบว่า ความทุกข์อันเกิดจากความรักในทางพระพุทธศาสนามี ๒ ประการ คือ ความทุกข์อันเกิดจากความรักตนเอง เป็นความทุกข์ที่เกิดจากการหลงในขั้นห้า มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ และความทุกข์อันเกิดจากความรักผู้อื่น เป็นความรักระหว่าง บิดา มารดา บุตร ธิดา สามี ภรรยา เป็นต้น เมื่อเกิดความสูญเสียหรือความพลัดพรากจากกัน ก็เป็นทุกข์ ส่วนวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนา คือวิธีการดับด้วยปฏิบัติตามหลัก สมถกัมมัฏฐาน และตามหลักวิปัสสนากัมมัฏฐาน

วิเคราะห์ความทุกข์อันเกิดจากความรักและวิธีดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนาของปญฺจาราเถรี ผลการศึกษาพบว่า ความทุกข์อันเกิดจากความรัก ประกอบด้วยทุกข์อันเกิดจากความรัก บิดา มารดา สามี บุตร และตนเอง ส่วนวิธีดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺจาราเถรี มี ๒ ประการ คือ ดับทุกข์ได้เพราะกัลยาณมิตร คืออาศัยพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงมีความเมตตาจึงทำให้พ้นจากทุกข์ ส่วนการดับทุกข์ด้วยหลักพุทธธรรม คือดับด้วยหลักสมถกัมมัฏฐาน และหลักวิปัสสนากัมมัฏฐาน

คำสำคัญ : ความทุกข์, วิธีการดับทุกข์, ปญฺจาราเถรี

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The research consists of three objectives as 1) to study the essence of suffering that found in Theravada Buddhism, 2) to study the suffering that occurred by love and its cessation in Buddhism and 3) to analyze the suffering that occurred by love and its cessation of Paṭiccasā Samuppāda.

The results revealed that the term 'dukkha' in Theravada Buddhism referred to 'pain' 'suffering' and 'discomfort'. The dukkha or suffering is divided into 4 categories as the suffering in the Three Characteristics or dukkha of conditioned states, the suffering in the Four Noble Truths, the suffering in the Five Aggregates and the suffering in the Dependent Origination. In addition, the sufferings can be categorized into 2 types as the physical suffering and mental suffering. There are three causes of suffering; they are called Taṇhā or craving viz. Kāma-taṇhā: craving for sensual pleasures, Bhava-taṇhā: craving for existence and Vibhava-taṇhā: craving for non-existence.

Regarding to the suffering caused by love and its cessation in Buddhism, the case study was focused on Paṭiccasā Samuppāda. The results revealed that the suffering caused by love was divided into 2 reason i.e. the suffering caused by the five aggregates of existence subject to clinging as corporeality, feeling, perception, mental formations and consciousness. The second reason is the suffering that caused by love of members in family between parents, children, husband and wife etc. Whenever the decay and death is arisen then the sorrow, lamentation, pain, grief and despair are occurred. The path to eliminate the suffering caused by love, it can be resolved by developing the tranquility and insight meditation.

When the case of Paṭiccasā Samuppāda's love was analyzed, it showed that the suffering caused by love consisted of many kinds of love as the love of parents, husband, children and oneself. The path to eliminate of Paṭiccasā Samuppāda's love sufferings were consists of 2 kinds such as to associate with good friend-the Buddha and to develop the tranquility and insight meditation.

Keywords: The suffering , the end of suffering, Paṭiccasā Samuppāda

บทนำ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งเหตุผล มีหลักธรรมคำสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้พุทธบริษัท ๔ ได้เลือกให้เหมาะแก่สภาพสภาวะจิต แต่ละระดับของแต่ละบุคคล ดังเป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งในความหลากหลายแห่งคำสอนเหล่านั้น ก็กล่าวถึงความรักไว้มากมาย ๑ ที่ว่าสาเหตุแห่งรักนั้นมีสองสถาน คือ เป็นบุพเพมีวาสนามาแต่กาลก่อนหรือเรียกว่า บุพเพสันนิวาส และเอื้อเฟื้อกันในปัจจุบัน ดังมีพระบาลีรองรับว่า

ปุพฺเพว สนนฺนิวาเสน ปจฺจุปฺปนฺนํ หิ เต น วา

เอนต์ ชายเต เปมี อุปปลัว ยโถทเก

ความรักนั้นเมื่อเกิด ย่อมเกิดเพราะอาศัยเหตุ ๒ อย่าง คือ บุพเพสันนิวาส และความ
เกื้อกูลใกล้ชิดกันในปัจจุบัน เปรียบเหมือน ดอกอุบลเมื่อจะเกิดในน้ำ ย่อมเกิดเพราะอาศัย
เหตุ ๒ อย่าง คือ น้ำและเปือกตม (ธมปทฎกถา ปญจโม ภาโค, ๒๕๓๔ : ๑๗๙)

ความรักในความหมายที่แท้จริง หมายถึง อยากเห็นเขามีความสุข เช่น พ่อแม่รักลูกก็
อยากเห็นลูกมีความสุข แต่ก็มีความรักอีกแบบหนึ่งคือความรักที่อยากได้เขามาทำให้ตัวเป็นสุข เป็นสิ่ง
ที่มนุษย์ทุกคนส่วนใหญ่ มักจะควบคุมมาด้วยความหลง ทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนผิดไปจากความจริง
หรือที่เรียกว่า โมหะ ในทางพระพุทธศาสนา คือ “หลงคิด” หรือ เข้าใจผิด เข้าไปยึดถือว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้
เป็นตัวเรา เป็นของเรา เพราะความรักมีอีกชื่อหนึ่งว่า “กามตัณหา” ซึ่งคือกิเลสอันเจือด้วยราคะ ฝ่
แต่เรียกร้องต่าง ๆ นานา ให้ตอบสนองกันและกันอย่างไม่สิ้นสุด ความทุกข์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
มนุษย์ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงพ้นได้ ความจริงแล้วปัญหาในชีวิตของมนุษย์ล้วนแต่เกิดขึ้นมาจากการไม่
เข้าใจความทุกข์ และการแสวงหาความสุขเกินพอดีของมนุษย์ทั้งสิ้น มีอมตวาจาที่เป็นพระพุทธพจน์
บทหนึ่ง ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้เกี่ยวกับเหตุแห่งทุกข์ว่า

ปิยโต ชายเต โสโก ปิยโต ชายเต ภย

ปิยโต วิปมุตตสส นตถิ โสโก กุโต ภย

ความโศกเกิดจากสิ่งเป็นที่รัก ภัยเกิดจากสิ่งเป็นที่รัก ผู้พ้นจากสิ่งเป็นที่รักได้โดยเด็ดขาด
ย่อมไม่มีความโศกและภัยจากที่ไหนเลย (ธมปทฎกถา ญญโจ ภาโค, ๒๕๓๔ : ๑๔๓)

เหตุเพราะว่าความรัก ก็อยู่ในกฎไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ทุกขัง
ความทุกข์ ไม่สามารถทนได้ อนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ไม่เป็นตามความปรารถนา เหตุเพราะบุคคลผู้
มีความรัก มักมองไม่เห็น หรือไม่ก็มองข้าม ไม่ใส่ใจ อยากให้ความรักเป็นนิจจัง เที่ยงแท้ถาวร ยึดมั่น
ถือมั่น ฟันกฎธรรมชาติข้อนี้ไป ครั้นเมื่อความจริงปรากฏ จึงมีความทุกข์ต่าง ๆ นานา เป็นเพราะไม่
ยอมรับความจริง ยึดติด หลง อยากให้สิ่งต่าง ๆ ที่เรารักอยู่กับเราตลอดไป ทั้ง ๆ ที่ไม่อาจฟันกฎของ
ความจริง ที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกล้วนไม่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่ควรไปยึดติด เป็นอนิจจัง ทุกสิ่งที่เรา
ยึดติดตามหลักพระพุทธศาสนา ล้วนเป็นสิ่งที่ให้ความทุกข์ทั้งสิ้น และมีอีกหลากหลายคำสอน ที่
กล่าวถึงความทุกข์ที่เกิดจากความรักเป็นอาทิ

พระพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ถึง ๔ คือทุกข์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ๒๕๕๕ : ๒๔)
ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ สมุทัย เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ นิโรธ ความดับทุกข์ มรรค วิธีดับทุกข์
ความทุกข์ย่อมมีแก่บุคคลทุกคนไม่มีข้อยกเว้น ทุกคนที่เกิดมาต้องเป็นไปตามกฎธรรมชาติ ได้แก่ เกิด
แก่ เจ็บ ตาย คือการเสื่อมสลายไปของสังขารหรือร่างกายที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้น และความทุกข์ยัง
เกิดจากการที่ได้ประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก พลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ไม่ได้สิ่งปรารถนาก็เป็น
ทุกข์ โดยสรุป ก็คือ ความยึดมั่นในขันธ ๕ เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ (ช.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๐๐/๑๔๕) ซึ่ง
พระพุทธศาสนามองว่า กระบวนการของชีวิต คือ การเกิดแก่เจ็บตายนั่นเป็นความทุกข์ คือเป็น
สถานที่ทนได้ยาก หรือคงทนต่อสภาวะการเกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ไม่ได้ทั้งในส่วนของความทุกข์
ที่เป็นไปในทางเวทนา คือทุกข์ทางกายและจิต รวมถึงทุกข์ที่เป็นไปในรูปแบบของกระบวนการอัน
เป็นไปตามกฎธรรมชาติ โดยพระพุทธองค์ได้ตรัสว่า เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ก็เพราะมีการเกิดเป็น
สมุฏฐาน เพราะมีการเกิดเป็นเบื้องต้น ทุกข์จึงมี นอกจากนั้น จะพบว่า เมื่อพิจารณาจากกระบวนการ
ธรรมของพระพุทธศาสนาแล้ว ความทุกข์นั้นมีบ่อเกิดจากรากเหง้าของกิเลส คือ โลภะ โทสะ และ

โมหะ เพราะกิเลสทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นเสมือนหนึ่งเครื่องดองในสันดาน หรือเป็นฐานของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดทุกข์ทั้งมวล

ความจริง ทุกชีวิตที่เกิดมา สัตว์ทุกประเภทรวมถึงเทวดาทั้งหลาย ก็มีความทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น เนื่องจากยังไม่สามารถกำจัดกิเลสได้ และหากจะกล่าวเป็นการเฉพาะลงไป ในบรรดาสัตว์ต่าง ๆ เหล่านั้นแต่ละประเภทแต่ละชนิด ก็มีทุกข์ที่แตกต่างกันไป เช่น มนุษย์ก็ทุกข์อย่างหนึ่ง สัตว์ดิรัจฉานก็ทุกข์อย่างหนึ่ง เทวดา มาร พรหม ก็ทุกข์ไปอีกอย่างหนึ่ง หรือจะกล่าวเฉพาะมนุษย์ในสังคมมนุษย์ที่อยู่รวมกันนั้น ก็ล้วนมีทุกข์ที่แตกต่างกัน ไม่ว่ายากดีมีจน เช่น พระราชา มหากษัตริย์ ก็มีทุกข์อย่างหนึ่ง เศรษฐี ยาก วณิก สมณพราหมณ์ ก็มีความทุกข์กันคนละอย่าง ไม่เว้นกระทั่งเด็ก ผู้ใหญ่ ก็มีความทุกข์ที่แตกต่างกัน สตรีกับบุรุษก็มีความทุกข์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ก็เพราะพระพุทธศาสนา กำหนดว่า ทุกชีวิตมีกรรมที่แตกต่างกันและกรรมนั้นเอง เป็นตัวกำหนดให้แต่ละชีวิตมีทุกข์ที่แตกต่างกันออกไป

นอกจากประเด็นทางด้านครอบครัวแล้ว พระพุทธศาสนายังได้อธิบายถึงทุกข์ในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน เช่น ด้านร่างกาย สังคม เป็นต้น ซึ่งทุกข์ต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ล้วนมาจากสาเหตุหลายประการ แต่เมื่อก้าวโดยรวมแล้ว ก็คือกิเลสนั่นเอง หากจะกล่าวโดยสรุปแล้ว ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงความทุกข์ไว้ดังนี้ คือ (๑) ความทุกข์ด้านสังคม (๒) ความทุกข์ด้านครอบครัว (๓) ความทุกข์ด้านร่างกาย (๔) ความทุกข์ด้านสติปัญญาหรือด้านการศึกษา ซึ่งความทุกข์ทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นความทุกข์ที่มีสาเหตุหรือที่มาแตกต่างกัน

พระพุทธศาสนานั้น นอกจากจะกล่าวถึงทุกข์แล้ว ยังได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือความทุกข์ไว้อีกด้วย ทั้งนี้ ก็เพราะพระพุทธศาสนานั้น เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถฝึกได้และสามารถทำตนให้เป็นที่พักแห่งตนเองได้ และถือว่าเป็นมนุษย์มีสติปัญญาสามารถฝึกได้หรือพัฒนาการเพื่อการก้าวไปสู่ความเป็นบัณฑิตได้

ดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า คนเราเกิดมาทุกข์ขึ้นเมื่อ ๑) ไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการ ๒) ได้รับในสิ่งที่ไม่ต้องการ ๓) สิ่งที่รัก สิ่งที่ต้องการ หายไปจากชีวิต ความทุกข์ในระดับปัจเจกชนนั้น จะดำเนินอยู่บนมูลเหตุของอกุศลธรรมทั้ง ๓ คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ตามคำอธิบายของพระพุทธศาสนา ในชีวิตประจำวันของปัจเจกชน (ที.ม.(ไทย) ๔/๑๔/๒๑)

ต้องการและแสวงหาความรักจากคนรอบข้างหรือสิ่งต่าง ๆ ในระดับโลกียวิสัย (ตามวิสัยโลก) ความรักนั้น ถือว่าเป็นสิ่งจรรโลงใจ และดีงามมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายและเลวทราม หรือนำมาสู่ความสุขมากกว่าความทุกข์

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งความรักก็อาจนำความทุกข์มาสู่ปัจเจกชนมากกว่าความสุขได้ เช่น กรณีของปฏาจาราเถรี ที่ปรากฏเป็นเรื่องเล่าในพระไตรปิฎก (เถรี.อ.(ไทย) ๒/๔/๑๘๔-๑๘๗, อง.อ.(ไทย) ๑/๒/๒๔-๒๘ , ขุ.ธ.อ.(ไทย) ๑/๒/๒/๔๘๙-๔๙๘, ขุ.อป.(ไทย) ๙/๕๙๒-๕๙๗)

นางเป็นมนุษย์ยังมีกิเลส ทุกคนย่อมมีความผิดพลาดในชีวิต ขณะเดียวกันนางต้องเผชิญกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก และความทุกข์เหล่านั้นก็หนักหนาเกินกว่ามนุษย์ผู้หนึ่งจะแบกรับเอาไว้ได้ แม้ในปัจจุบันคนจำนวนไม่น้อยก็ตกอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับปฏาจาราเถรี ข้ำร้ายกว่านั้นผู้คนจำนวนมากยังไม่อาจนำพาตัวเองออกมาจากห้วงของความทุกข์เหล่านั้นได้ มองกันในแง่นี้ ปฏาจาราเถรี ยังถือว่าโชคดี ที่นางก็ยังได้รับธรรมโอสธจากพระพุทธเจ้า เพื่อให้บรรเทาความทุกข์ลงได้และท้ายที่สุดนางก็ได้พบกับหนทางแห่งความหลุดพ้น คือพระนิพพานนั่นเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความทุกข์ ความรักในพระพุทธศาสนา และศึกษาวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีดับทุกข์ อันเนื่องมาจากความรักกรณีศึกษาปญฺาจารย์เถรี เพื่อวิเคราะห์แง่มุมต่าง ๆ สรุปผลให้เห็นวิธีการคิด วิธีการดับความทุกข์ อันเนื่องมาจากความรักตามหลักการแห่งพระพุทธศาสนา จึงเป็นอีกแรงจูงใจหนึ่งที่น่าจะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปช่วยแก้ไขได้บ้าง ซึ่งมองเห็นจุดนี้ว่า สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความทุกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาความทุกข์และวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺาจารย์เถรี

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑. ความทุกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร
๒. ความทุกข์และวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร
๓. ผลการวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺาจารย์เถรีเป็นอย่างไร

๔. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

การทำการวิจัย ในครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยศึกษาจากเอกสารคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ตำราวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ตำราวิชาการจากคณาจารย์ต่าง ๆ พร้อมทั้งหนังสือ บทความ นิตยสารเอกสาร และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัย ศึกษาความทุกข์และวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักตามหลักการแห่งพระพุทธศาสนา ตลอดจนความทุกข์และวิธีการดับทุกข์จากความรักของปญฺาจารย์เถรี

๕. ความหมายของทุกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้ แก่ ทุกขเวทนา ถ้ามาคู่กันกับโทมนัสในเวทนา ๕ ทุกข์ หมายถึง ความไม่สบายกายคือทุกข์กาย โทมนัส คือ ไม่สบายใจ แต่ถ้ามาลำพัง ในเวทนา ๓ ทุกข์ หมายถึง ความไม่สบายกายไม่สบายใจ คือทั้งทุกข์กายและทุกข์ใจ (พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตฺโต), ๒๕๓๓ : ๙๙)

๖. ลักษณะของทุกข์

ลักษณะของทุกข์ มี ๔ ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ทุกข์ในไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ความไม่มีตัวตน ทุกข์ในอริยสัจ คือ ความจริงของพระอริยะ ความจริงอันประเสริฐ มี ๔ ข้อ ได้แก่ ๑) ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก ภาวะที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สภาพที่บีบคั้น ๒) ทุกขสมุทัย คือ เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ๓) ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์ ๔) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา หรือ มรรค คือ ทางแห่งความดับทุกข์ (ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, ๒๕๔๖: ๑๓๓๗) ทุกข์ในปัญจขันธ์ คือ ขันธ์ ๕ หมายถึง หมาด หมู่ หรือ กอง ประกอบด้วยธรรม ๕ ประการ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.๙ ราชบัณฑิต), ๒๕๔๘ : ๙๙) และทุกข์ในปัจจุสมุปบาท คือ สภาวะที่อาศัยกันและกันเกิดขึ้น สภาวะที่อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น สภาวะที่กองทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา ชีวิตทุกชีวิตมีส่วนที่เป็นเหตุเป็นผล อาศัยกันเกิดขึ้นเนื่องกันไปไม่ขาดสาย เมื่อสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น ก็เป็นเหตุให้อีกสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นสืบต่อกันไป เป็นลูกโซ่ ไม่รู้จักจบสิ้น ไม่รู้จักเบื้องต้นเบื้องปลาย ดังที่พระพุทธองค์ตรัสสอนภิกษุสงฆ์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย สงสารคือการเวียนว่ายตายเกิดแห่งชีวิตนี้ ไม่รู้จักเบื้องต้นเบื้องปลาย (ส.นิทาน. (ไทย) ๑๖/ ๒๑๒)

๗. ประเภทของความทุกข์

ความทุกข์ในพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็นสองประเภทได้แก่ ความทุกข์ทางกาย ความไม่สำราญทางกาย ความเสวยอารมณ์ที่ไม่สำราญ เป็นทุกข์ อันเกิดแต่กายสัมผัส (ม.ม. (ไทย) ๑๒/๑๒๖/ ๑๑๙, ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๙๓/๓๒๖) และความทุกข์ทางใจ คือ ความไม่สำราญทางใจ ความเสวยอารมณ์ที่ไม่สำราญ เป็นทุกข์ อันเกิดแต่มนสัมผัส (ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๙๔/๓๒๖, ม.ม. (ไทย) ๑๒/ ๑๒๗/๑๑๙)

๘. สาเหตุของความทุกข์

สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ เกิดมาจากความต้องการภายในตัวของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ตัณหา คือ ความทะยานอยาก ที่ทำให้วางใจ ปฏิบัติตน แสดงออก สัมพันธ์ และกระทำต่อชีวิตและโลก อย่างไม่ถูกต้อง อย่างไม่เป็นไปด้วยความรู้ตามเป็นจริง แต่เป็นไปด้วยความยินดียินร้าย ตลอดจนกิเลสปกป้องตัวตนทั้งหลาย เช่น ความกลัว ความริษยา ความหวาดระแวง เป็นต้น ที่สืบเนื่องมาจากตัณหาคือที่มาแห่งความทุกข์ของมนุษย์ กามตัณหา อายากาม ได้แก่ อายากได้ อายากเอา อายากเสพ อายากเสวยอย่างหนึ่ง ภวตัณหา อายากภพ ได้แก่ อายากเป็น อายากคงอยู่ตลอดไป อายากมีชีวิตนิรันดร์อย่างหนึ่ง วิภวตัณหา อายากสิ้นภพ ได้แก่ ปราปรณภาวะสิ้นสูญ

๙. ความทุกข์และวิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักในพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนานั้น “ความทุกข์อันเกิดจากความรัก” ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเป็นไปตามอุปปัตติเหตุ เช่น ภิกษุที่หลงรักนางสิริมา เพราะเป็นไปตามอำนาจของตัณหา เรียกว่า “เสนหา” ก็นำมาซึ่งความทุกข์ และความรักที่อาศัยเรื้อน เรียกว่า “เคหสิตเปมะ” คือเป็นความรักที่เกี่ยวข้องกัน เช่น บิดา มารดา รักบุตร สามีรักภรรยา พี่ชายรักน้องชาย เพื่อนรักเพื่อน ก็นำมาซึ่งความทุกข์ ทุกข์เกิดจากความพลัดพราก ดังคำที่ว่า ที่ใดมีรักที่นั่นมีทุกข์ ดังนั้น การจะดับทุกข์อันเกิดจากความรักต้องอาศัยหลักสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐานช่วยดับ

๑๐. ความทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺจาราเถรี

ความทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺจาราเถรี มี ๔ ประการได้แก่ ๑. ความทุกข์อันเกิดจากความรักบิดามารดา ๒. ความทุกข์อันเกิดจากความรักสามี ๓. ความทุกข์อันเกิดจากความรักบุตร และ ๔. ความทุกข์อันเกิดจากความรักตนเอง มีดังนี้

๑) ความทุกข์อันเกิดจากความรักบิดามารดา บุตรธิดาเป็นผู้มีความผูกพันกับบิดามารดามาตั้งแต่ถือปฏิสนธิ ดังนั้น เมื่อมีวาสนาได้เกิดเป็นบิดามารดาบุตรธิดากันแล้ว ก็จะต้องประพฤติปฏิบัติตามธรรมะ ถ้าไม่ปฏิบัติตาม บุตรธิดาเองก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนอกตัญญู ถ้าบิดามารดาไม่ปฏิบัติก็ย่อมได้ชื่อว่าบิดามารดาที่ไม่ดี ไม่รู้จักหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อบุตรธิดา แต่ถ้าหากทั้งสองฝ่ายประพฤติปฏิบัติต่อกันโดยเอื้อเฟื้อก็จะทำให้กลายเป็นพ่อแก้วแม่แก้วและลูกแก้ว อยู่ร่วมกันโดยปกติสุขภายในบ้านเกิดความรักความกลมเกลียวกันขึ้น เปรียบประดุจดังที่อยู่ร่วมกันของเทพบุตรเทพธิดาที่อาศัยอยู่ในวิมานเดียวกัน ส่งผลให้บ้านนั้นกลายเป็นสวรรค์วิมาน

ด้วยเหตุแห่งความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรธิดาและคุณธรรมของบิดามารดาต่อบุตรธิดาทำให้นางปญฺจารารักบิดามารดาที่สุด เมื่อเกิดเหตุที่ไม่คาดฝันทำให้บิดามารดาได้ล้มตายเพราะภัยธรรมชาติ จึงทำให้นางปญฺจาราประสบความทุกข์อันเกิดจากความรักบิดามารดา ด้วยการพลัดพรากจากกัน

๒) ความทุกข์อันเกิดจากความรักสามี คนรับใช้กับนางปญฺจารา มีคุณสมบัติที่จะเป็นสามีภรรยากันได้ เนื่องจากมีศรัทธากันเสมอ มีศีลเสมอกัน มีจาคะเสมอกัน และมีปัญญาเสมอกัน ดังนั้น การที่นางปญฺจารารักสามีมากเพราะมีคุณสมบัติความเป็นสามีที่มีความสอดคล้องกับหลักทศ ๖ คือหน้าที่ของสามีภรรยา ซึ่งสามีได้บำรุงภรรยาผู้เป็นทิศเบื้องหลัง ตามหน้าที่ ๕ ประการ ได้แก่ ๑. ให้เกียรติยกย่อง ๒. ไม่ดูหมิ่น ๓. ไม่ประพฤตินอกใจ ๔. มอบความเป็นใหญ่ให้ ๕. ให้เครื่องแต่งตัว ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวทำให้ทั้งสองได้อยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาโดยตลอด และด้วยความคิดถึงบิดามารดามาโดยตลอด นางจึงหนีจากสามีไป แต่ถูกสามีห้ามไว้เสมอ การที่นางอยากไปหาบิดามารดาเพราะว่าอยู่กับสามีมีความลำบาก ไม่สะดวกสบายเหมือนกับอยู่กับบิดามารดา สุดท้ายนางได้หนีจากสามี ไปอีกครั้งพร้อมกับบุตรน้อยและสามีก็ตามไปจนพบและนางกำลังจะคลอดบุตรน้อยอีกคน นางจึงได้ให้สามีไปตัดไม้ไผ่เพื่อทำเพิงกัน ขณะที่ตัดไม้สามีของนางได้เหยียบงูเห่าที่ข้างจอมปลวก งูจึงได้ฉกสามีของนางปญฺจารา ด้วยฤทธิ์ของพิษงูแล่นเข้าสู่หัวใจทำให้เสียชีวิตทันที หลังจากที่นางได้คลอดบุตรและฝนได้หยุดตก นางก็ได้ออกติดตามหาสามีสุดที่รักของนาง เมื่อนางได้พบร่างอันไร้วิญญาณของสามี นางทำใจไม่ได้ร้องไห้ คร่ำครวญถึงสามีอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การพลัดพรากจากสิ่งที่ตนเองรัก ย่อมเป็นทุกข์เสมอ

๓) ความทุกข์อันเกิดจากความรักบุตร ความรักของบิดามารดาต่อบุตร ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า นางปญฺจารามีความรักความผูกพันกับบุตรน้อยของตนเอง นางคิดอยู่เสมอว่า ถึงแม้ว่าสามีของนางได้ตายไปแล้ว แต่ยังมีบุตรน้อยเป็นตัวแทนของสามี นางจึงจะพาบุตรไปหาตายายที่เมืองสาวัตถี เมื่อมาถึงแม่น้ำอจิรวดี ด้วยเหตุที่ฝนตกหนักเมื่อคืนทำให้น้ำท่วมอย่างหนัก น้ำไหลอย่างเชี่ยวกราก นางจึงได้นำบุตรน้อยที่เกิดใหม่ข้ามไปก่อน โดยเอาบุตรคนโตให้นั่งรออยู่ฝั่งนี้ แล้วนางก็ข้าม

แม่น้ำไปอีกฝั่งหนึ่ง แล้วนำบุตรน้อยนอนบนฝั่ง ในระหว่างทางมีเหยี่ยวตัวหนึ่งเห็นเด็กน้อยนอนอยู่ คิดว่าเป็นชิ้นเนื้อจึงโฉบลงเอาบุตรน้อยไป เป็นเหตุให้นางเกิดความโศกเศร้าเสียใจอย่างมาก เพราะความที่นางรักบุตรมาก ย่อมเป็นสาเหตุทำให้นางมีความทุกข์ที่เกิดจากความรักบุตร

๔) ความทุกข์อันเกิดจากความรักตนเอง ว่า นางปญฺญาจารามีความรักในตนเองคืออยากให้ตนเองมีความสุขจึงได้รับการบำรุงด้วยอาหารอย่างดีที่ไปหล่อเลี้ยงชั้น ๕ ทำให้นางมีผิวพรรณวรรณะผ่องใสและมีรูปร่างที่สวยงาม เป็นที่หมายปองของชายทั่วเมืองสาวัตถี ด้วยที่นางมีจิตปฏิพัทธ์ต่อคนรับใช้และเพื่อให้ตนเองได้มีความสุข ไม่ได้นึกถึงผลที่จะตามมาในภายหลัง จึงได้ตัดสินใจหนีไปกับคนที่นางรัก จึงกล่าวได้ว่า นางปญฺญาจารามีความทุกข์อันเกิดจากความรักตนเอง เพราะตามปกติมนุษย์ทุกคนเกิดมาในโลกนี้ ทุกคนก็ย่อมที่จะรักตนเองเสมอ ไม่มีใครที่จะไม่รักตัวเอง แม้แต่นางปญฺญาจाराเองก็ย่อมรักตนเองเหมือนคนอื่น ๆ แต่ถึงอย่างไร ถ้าขึ้นต้นด้วยความรักที่ประกอบด้วยตัณหา ย่อมนำมาซึ่งความทุกข์อย่างแน่นอน ไม่ว่าจะรักตนเอง หรือรักผู้อื่นก็ตาม ย่อมได้รับผลเช่นเดียวกัน ก็คือความทุกข์ที่เกิดจากความรัก

๑๑. วิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺญาจาราเถรี

วิธีการดับทุกข์อันเกิดจากความรักของปญฺญาจาราเถรี มี ๔ วิธี ได้แก่ วิธีดับทุกข์เพราะกัลยาณมิตร วิธีดับทุกข์ด้วยหลักพุทธธรรม วิธีดับทุกข์ด้วยสมถกัมมัฏฐาน และวิปัสสนากัมมัฏฐาน มีดังนี้

๑) ดับทุกข์เพราะกัลยาณมิตร นางปญฺญาจาราได้มาพบพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ทรงเป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง พระองค์มีความเมตตาต่อนางปญฺญาจาราโดยการเรียกสติของนางกลับคืนมาจากความเป็นบ้า ที่นางได้พบกับความทุกข์แสนสาหัส หลังจากนางมีสติสมบูรณ์พร้อมที่จะรับฟังธรรมจากพระองค์ พระองค์ก็ทรงสอนหลักธรรมตามความเป็นจริงที่นางประสบกับปัญหาชีวิตเกี่ยวกับความตายของบุตร สามิ บิดา มารดา พระองค์ทรงเตือนสตินางเสมอว่า “ประโยชน์อะไร ที่นางจะต้องเศร้าโศกเสียใจถึงบุตรที่ตายไปแล้ว น้ำตาที่ไหลออกของนางผู้ร้องไห้อยู่ในสงสารนี้ ในเวลาที่ปิตุชนมีบุตรเป็นต้นตาย ยิ่งมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ ก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ทำไมจึงยังประมาทอยู่” นางคิดถึงคำสอนของพระองค์ก็ได้สตินึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าและเอาอาโปกสิณเป็นอารมณ์ในการพิจารณา จึงทำให้นางหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งหลาย เพราะเหตุแห่งการที่นางได้พบกับกัลยาณมิตร จึงทำให้นางได้พบทางสว่างหรือแสงสว่างแห่งปัญญา และบรรลุจุดมุ่งหมายอันสูงสุดของชีวิตคือพระนิพพาน

๒) ดับทุกข์ด้วยหลักพุทธธรรม ว่า นางปญฺญาจาราใช้ไตรลักษณ์พิจารณาความเป็นจริงของชีวิตด้วยการกำหนดวัยทั้ง ๓ โดยกำหนดว่า สัตว์ทั้งหลายตายในปฐมวัยก็มี เปรียบเหมือนน้ำที่รดครั้งแรก ตายในมัชฌิมวัยก็มี เปรียบเหมือนน้ำที่รดครั้งที่ ๒ และที่ไปไกลกว่าครั้งแรก ตายในวัยปัจฉิมวัยก็มี เปรียบเหมือนน้ำที่รดครั้งที่ ๓ ซึ่งไปได้ไกลกว่าครั้งที่ ๒ ตามที่นางปญฺญาจาราได้กำหนดเรื่องวัย ซึ่งลักษณะนี้ก็เป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ คือ เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมาไม่ว่าจะอยู่ในปฐมวัย มัชฌิมวัย ปัจฉิมวัย ก็ตาม จะตกอยู่ในลักษณะความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต (อนิจจัง) ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ (ทุกขัง) และแตกดับไปตามเหตุ (อนัตตา) นางได้พิจารณาตามนี้ จึงทำให้เกิดปัญญาารู้แจ้งเห็นจริงของชีวิต และมีการปล่อยวาง จิตไม่ตกอยู่ในกองทุกข์ ทำให้พ้นทุกข์จากกิเลสทั้งปวง เพราะยึดหลักความเป็นจริงของชีวิต จึงทำให้ชีวิตมีความสุข และได้บรรลุธรรมสูงสุดคือพระนิพพาน

๓) ดับทุกข์ด้วยสมถกัมมัฏฐาน สมถกัมมัฏฐานเป็นวิธีปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การฝึกหัดจิตใจหรือการอบรมจิตใจให้สงบนิ่ง และอารมณ์ของสมถกัมมัฏฐาน มี ๔๐ ประการ ได้แก่ กสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ อัปปมัญญา ๔ อาหारेปภิกุลสัณญญา ๑ จตุธาตวัญฐาน ๑ อรูป ๔ ซึ่งนางปฐาจารย์ใช้อารมณ์ของสมถกัมมัฏฐานเพียง ๓ อย่าง คือ อาโปกสิณ พุทธานุสสติ และ มรณัสสติ เป็นอารมณ์ ก็สามารถดับทุกข์อันเกิดจากความทุกข์ได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้อารมณ์กัมมัฏฐานทั้งหมดมากำหนด แล้วแต่จริตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

๔) วิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ กัมมัฏฐานเป็นอุบายเรื่องปัญญา กัมมัฏฐานที่ทำให้เห็นเป็นต่าง ๆ มีการเห็นชั้น โดยความเป็นของไม่เที่ยง อารมณ์ของวิปัสสนากัมมัฏฐานมี ๖ หมวด ได้แก่ ชั้นที่ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ และปฏิจจนุปบาท

จึงกล่าวได้ว่า อารมณ์ของวิปัสสนากัมมัฏฐานย่อให้สั้นก็คือ มีรูปนามที่เป็นปัจจุบันเท่านั้น เป็นอารมณ์ การพิจารณาจึงจะได้ผลสามารถเห็นแจ้งรู้ทันได้ เพราะการเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานมีวัตถุประสงค์อยู่ที่ต้องการให้เกิดปัญญา เพื่อพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างให้เห็นตามสภาพที่เป็นจริง กล่าวคือ สรรพสิ่งมีการเกิดขึ้นตั้งอยู่ชั่วขณะแล้วดับไป หรือมีสภาพไม่แน่นอนแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา (อนิจจัง) ทนอยู่อย่างนั้นตลอดไปไม่ได้ (ทุกขัง) และไม่อยู่ในอำนาจบังคับของใคร เพราะเป็นสิ่งไม่มีตัวตนที่แท้จริง (อนัตตา) ดังนั้น อารมณ์ของวิปัสสนากัมมัฏฐานจึงครอบคลุมทุกเรื่อง ที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง แม้แต่อารมณ์ของสมถะก็นำมากำหนดพิจารณาให้เป็นอารมณ์ของวิปัสสนาได้ เช่น การพิจารณาเห็นถึงความไม่เที่ยง ไม่คงทนอยู่ในสภาพเดิม และความหาตัวตนที่แท้จริงไม่ได้ในอสุภะทั้ง ๑๐ และในกสิณ ๑๐ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อปฏิบัติตามหลักของวิปัสสนากัมมัฏฐานย่อมทำให้มนุษย์ทุกคนดับทุกข์หลุดพ้นจากวัฏฏสงสาร ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

๑๒. ข้อเสนอแนะ

๑๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) ควรนำหลักธรรมเกี่ยวกับความทุกข์และวิธีการดับทุกข์จากความทุกข์ไปใช้กับบุคคลโดยปฏิบัติอย่างจริงจัง และสามารถปรับใช้ได้ทุกสถานการณ์ในชีวิตจริงเพื่อความสุขของตนเอง ครอบครัว และสังคม

๒) ควรนำหลักธรรมไปใช้กับสังคมโดยเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาความทุกข์อันเกิดจากความทุกข์ที่มีต่อกันในสังคม

๑๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ศึกษาวิเคราะห์ความทุกข์และวิธีการดับทุกข์จากความทุกข์ในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษานางกีสาคีตมี

๒) ศึกษาเปรียบเทียบความทุกข์อันเกิดจากความทุกข์ระหว่างปฐาจารย์เถรากับกีสาคีตมี เพื่อให้เห็นความเหมือนและความต่างกัน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาบาลี – ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

คณะกรรมการแผนกตำรากองวิชาการ สภาการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระธัมมปัทมสูตร
แปล ภาค ๑. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

_____. พระธัมมปัทมสูตร แปลภาค ๒. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

_____. พระธัมมปัทมสูตร แปลภาค ๔. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

_____. พระธัมมปัทมสูตร แปลภาค ๖. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

ข. ข้อมูลวิทยานิพนธ์

(๑) หนังสือ

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗.

๒๕๓๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเชโต). คำวัด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๑.

_____. พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ ชุดคำวัด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง,
๒๕๔๘.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). กรุงเทพมหานคร :
สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทยสมัยสุโขทัย ไตรภูมิภพ. กรุงเทพมหานคร:
ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๔.

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่
THE HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH
BHĀVANĀ IV OF MUANG PHRAE POLICE STATION

เบญจภรณ์ ชันทอง^๑

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงค์, ดร.สายันท์ อินันใจ^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (๑) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ (๒) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ (๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยทำการวิจัยจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จำนวน ๓๑๙ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน ตามขั้นตอนคือ ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์ยามาเน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน ๑๗๗ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD) ในส่วนของคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, $S.D.=0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้าน อยู่ระดับมากที่สุดทุกด้านได้แก่ ด้านกายภavana ($\bar{X}=4.64$, $S.D.=0.54$) ด้านศีลภavana ($\bar{X}=4.58$, $S.D.=0.54$) ด้านจิตตภavana ($\bar{X}=4.57$, $S.D.=0.54$) และด้านปัญญาภavana ($\bar{X}=4.56$, $S.D.=0.56$) ตามลำดับ

^๑นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,๒๕๕๘)/benchaphorn0130@gmail.com

^๒อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๒. ผลการเปรียบเทียบของข้าราชการตำรวจที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก
ภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้
ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง พบว่า ตัวแปรที่ทำให้ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจที่มีต่อการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ ไม่แตกต่างกัน คือ เพศ
อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก
ภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ คือ ข้าราชการตำรวจยังขาดความรอบคอบในการปฏิบัติ
หน้าที่ ขาดสมาธิในการปฏิบัติงาน ยังขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติ
หน้าที่ให้ตรงตามเป้าหมายขององค์กร และต้องทำงานให้ยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่ง
กระบวนการ ในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรสรรหาวิทยากรที่จะมาฝึกอบรมต้องเป็นผู้มี
ประสบการณ์ มีความรู้ มีความสามารถเป็นวิทยากรในการฝึกอบรม การจัดหาบุคลากรและ
งบประมาณที่พอเพียงให้การส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้
การทำงานของบุคลากรในองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

๔. แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เน้นเรื่องการเสริมสร้างให้
ข้าราชการตำรวจมีศักยภาพในการทำงานทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ โดยการให้ได้รับการ
ฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การออกกำลังกาย, การรักษาศีล ๕, การปฏิบัติธรรม เพื่อจะได้มี
สุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสติในการทำงานและจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร คำนึงถึง
ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อจะได้นำไปพัฒนาข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, ทรัพยากรมนุษย์, หลักภาวนา ๔

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the human resource development of police officers accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station, (2) to compare the human resource development accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station separate by personal factor, (3) to study problems, obstacle, and suggestion of human resource development in accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station and (4) to study the human resource development in accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station. This research was mixed methods research. Population and sample was 319 person. The sample group was 177 person by using the formula of Taro Yamane. The data was collected by using questionnaire and analyze by using computer program in Social Sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. Testing the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze

by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The finding of this research was found as follows :

1. The level of human resource development of police officer have opinion about the human resource development in accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station. Overview on the highest level ($\bar{X}$ =4.59, S.D=0.55). Highest overview is Kaya-Bhāvanā ($\bar{X}$ =4.64, S.D=0.54), Sila-Bhāvanā ($\bar{X}$ =4.58, S.D=0.54), Citta- Bhāvanā ($\bar{X}$ =4.57, S.D=0.54) and Panya-Bhāvanā ($\bar{X}$ =4.56, S.D=0.56).
2. The comparison of police officer have continued to the human resource development in accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station, by sex, age, education, income, work experience and position. A variables make comment on the police officer not different is sex, age, education, income, work experience and position.
3. Result of problem and suggestion of the human resource development in accordance with Bhāvanā IV of Muang Phrae police station. Police didn't have responsibility, meditation and royalty for their duty, police must responsible for their duty and work by correct and morality. Researcher concluded people in the organization missed process to work systematically have to search for trainer. Trainer have to be an experience person with knowledge as a lecture in training personnel and budget sufficient to promote learning something new. Abreast of situation is necessary to work of personnel in the agency and efficiency.
4. The guideline in development a found most of data giver focus on strengthening personnel at organizations that the potential to work through to get training body, words and mind by getting trained concrete such as exercise, five precepts and meditation. Conscious work and consciousness and self-responsibility and organization to improve police efficiency further.

Keyword: Development, human resource, Bhāvanā IV

๑. บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้น ต้องพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจพร้อมๆกัน นอกจากนั้นจะต้องให้มนุษย์มีความรู้คู่คุณธรรมด้วย จึงจะเป็นคนที่สมบูรณ์หรือความเป็นมนุษย์ออกไปสู่สังคมได้ และเมื่อมนุษย์มีความรู้แล้วต้องนำไปปฏิบัติ ฝึกฝน

ให้เกิดผลดีคือ มีประสบการณ์ดี ความรู้ดี และมีความสามารถสูง มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรใช้เป็นหลักในการจัดการทรัพยากรมนุษย์^๓

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) จึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้บุคลากรเพิ่มความรู้ ความสามารถ ทักษะ มีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นศักยภาพของบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญก้าวหน้า เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีการดำรงชีวิตได้อย่างมีชีวิตที่ดีมีความสุขสบายขึ้น การพัฒนาจึงเป็นทั้งเป้าหมาย และกระบวนการที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนและการทำงาน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจหลักในการรักษาความมั่นคงของประเทศชาติและราชบัลลังก์ ความสงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมืองการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การอำนวยความสะดวกและการจราจร ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้กำหนดนโยบายในการที่จะมุ่งมั่นรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ โดยการเร่งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทุกระดับ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อการผลิตการฝึกอบรม เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคีและจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ตลอดจนจัดหาและส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆอย่างถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติการในหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี รวมทั้งพัฒนาสถานีดำรวจ พัฒนาบุคลากรและหน่วยปฏิบัติงานหลักให้มีความพร้อมในการบริการประชาชน^๔

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงตระหนักในเรื่องของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะทำให้ข้าราชการตำรวจเป็นข้าราชการตำรวจที่มีความรู้ ความสามารถ ความรอบรู้ รู้ลึก รู้จริงในการทำงาน และต้องเป็นคนดีที่มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง อดทน เสียสละ ต้องขยัน และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญที่สุดต้องตระหนักเสมอว่า นายที่แท้จริงของข้าราชการตำรวจ คือประชาชนทั้งประเทศ^๕

ปัญหาที่นำไปสู่การทำวิจัยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะ ๔ ของสถานีดำรวจภูธรเมืองแพร่ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่เหมาะสมกับภารกิจขององค์กร และหากสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ ทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้ย่อมสามารถเพิ่มผลผลิตและผลลัพธ์ขององค์กรได้มากกว่าทรัพย์สิน หรือทุนประเภทอื่นๆ ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทุนอย่างหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในการพัฒนา สิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนานั้นมีอยู่ในตัวมนุษย์หรือบุคคล หากเรานำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้

^๓อำนาจ เจริญศิลป์(*), การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐๖.

^๔คู่มือประชาชน, งานชุมชนสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๕แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ (ปรับเมื่อ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๘), หน้า ๓.

เกิดผลก็จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยการนำหลักภาวนามาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางกาย ศีลธรรม จิตใจ ปัญญา รวมไปถึงการพัฒนาความประพฤติของคนในองค์กรและตัวเราเอง

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าจากนโยบายดังกล่าวข้างต้น ในการปรับปรุงกิจการตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นมีระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คล่องตัวต้องมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นสิ่งสำคัญและเหมาะสมที่จะนำมาใช้โดยเฉพาะหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือมีหลักธรรมที่ครอบคลุม และเหมาะสมสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาบุคลากรนั้น ในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมด้านการพัฒนาโดยเฉพาะหลักภาวนา ๔ คือ

กายภาวนา หรือการพัฒนากาย คือการทำให้ร่างกายเติบโตแข็งแรง การกินอาหารให้ได้คุณค่ากินพอดี ด้วยความรู้จักประมาณให้ร่างกายอยู่ผาสุก มีสุขภาพดี

ศีลภาวนา หรือการพัฒนาศีล คือการพัฒนาสังคม การอยู่ร่วมสังคมโดยไม่เบียดเบียนกัน แต่มีชีวิตที่เกื้อกูลต่อกัน และมีวินัย

จิตตภาวนา หรือการพัฒนาจิตใจ คือการพัฒนาทางอารมณ์ เป็นเรื่องของจิตใจนั่นเอง

ปัญญาภาวนา หรือการพัฒนาปัญญา คือพัฒนาการทางปัญญาแก้ไขข้อติดขัดขัดปัญหาต่างๆได้ ตลอดจนรู้เท่าทันเหตุปัจจัย มีอะไรเกิดขึ้นก็รู้จักมองตามเหตุปัจจัย^๖

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ ว่ามีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากน้อยเพียงใดและมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่างๆของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่อะไรบ้างที่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บังคับบัญชาของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่และผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปพิจารณาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่

๒. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จำแนกตามตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่

๔. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่

^๖พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)(*), “พุทธธรรม (ฉบับเดิม)”, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินเตอร์ แมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗๒.

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชาชนที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๓๑๙ คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro, Yamane) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๗ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๔ มีอายุระหว่าง ๔๐-๕๐ ปี จำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๒ รายได้ ๒๕,๐๐๑-๓๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๑ ประสบการณ์ทำงาน ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๔ และตำแหน่ง ชั้นประทวน จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พบว่า ข้าราชการตำรวจผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๙$, $S.D.=๐.๕๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา และด้านปัญญาภาวนา อยู่ในระดับมากที่สุด ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านกายภาวนา พบว่า ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านกายภาวนาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๔$, $S.D.=๐.๕๔$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๗๗$, $S.D.=๐.๔๒๓$) ในข้อที่ว่า ในสถานีตำรวจของท่านเน้นให้ข้าราชการตำรวจออกกำลังกายสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ วัน รองลงมา ($\bar{X}=๔.๗๕$, $S.D.=๐.๔๓๗$) ในข้อที่ว่า ในสถานีตำรวจของท่าน ท่านมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆของหน่วยงานทุกครั้ง ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๔.๕๖$, $S.D.=๐.๕๘๑$) ในข้อที่ว่า ในสถานีตำรวจของท่านปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก

๒) ด้านศีลภาวนา พบว่า ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านศีลภาวนาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๘$, $S.D.=๐.๕๔$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๖๓$, $S.D.=๐.๕๓๐$) ในข้อที่ว่า ในสถานีตำรวจของท่าน ท่านยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรมอันดีเสมอ รองลงมา ($\bar{X}=๔.๕๙$, $S.D.=๐.๕๓๘$) ในข้อที่ว่า ในสถานีตำรวจของท่านปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบ

และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.55$, $S.D=0.532$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่านมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ และในสถานีดารวจของท่านทำงานด้วยความซื่อสัตย์ในอาชีพ และยึดมั่นในหลักธรรม จริยธรรม

๓) ด้านจิตตภาวนา พบว่า ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตตภาวนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, $S.D=0.54$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=4.60$, $S.D=0.534$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่าน ท่านมีใจจดจ่อในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รองลงมา ($\bar{X}=4.59$, $S.D=0.504$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่านปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการประเมินและการตรวจสอบจากการตั้งใจทำงานอยู่เสมอ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D=0.554$) ในข้อที่ว่า ท่านมีสมาธิในการปฏิบัติงานเป็นประจำ

๔) ด้านปัญญาภาวนา พบว่า ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านปัญญาภาวนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $S.D=0.56$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.62$, $S.D=0.532$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่าน ท่านให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่เกิดปัญหาในการทำงานได้ รองลงมา ($\bar{X}=4.60$, $S.D=0.524$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่าน ท่านได้ให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ และลงโทษผู้ที่ปฏิบัติผิดวินัย ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.51$, $S.D=0.555$) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบ

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของข้าราชการในสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่ โดยเปรียบเทียบระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่ การทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ข้าราชการตำรวจที่มีเพศต่างกันมีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีเพศต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ข้าราชการตำรวจที่มีอายุต่างกันมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอายุต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่างกันมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีดารวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ข้าราชการตำรวจที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ของสถานีดำรวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ข้าราชการตำรวจที่มีตำแหน่งต่างกันมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ของสถานีดำรวจภูธรเมืองแพร่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ของสถานีดำรวจภูธรเมืองแพร่ จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะนา ๔ ของสถานีดำรวจภูธรเมืองแพร่ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านกายภาวนา

ปัญหา อุปสรรค ข้าราชการตำรวจมีในด้านกายภาวนาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทางด้านร่างกายมีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ไม่มีการแบ่งเวลาดูแลสุขภาพในเรื่องการออกกำลังกาย การดูแลเรื่องโภชนาการทาง การไม่รักษาวินัยทำให้การพัฒนาทางด้านร่างกายด้อยลง อายุ เพศ ทำให้การออกกำลังกายนั้นลดน้อยลง กำลังพลของข้าราชการตำรวจที่มีร่างกายอ่อน ลงพุง เกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน เกิดความล่าช้า

ข้อเสนอแนะ ของข้าราชการตำรวจในด้านกายภาวนา เกี่ยวกับ ควรให้มีการให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เช่น การประกวด การแข่งขันกีฬาต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของข้าราชการตำรวจ เป็นการกระตุ้นร่างกายอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี หน่วยงานต้นสังกัดตำรวจจะต้องมีนโยบาย กำหนดหลักเกณฑ์ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในเรื่องของการเพิ่มสมรรถภาพกำลังพลให้ปฏิบัติ (ฝึก) และมีผลบังคับเป็นรูปธรรม และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เหมาะสม

๒) ด้านศีลภาวนา

ปัญหา อุปสรรค ของข้าราชการตำรวจในด้านศีลภาวนาเกี่ยวกับการขาดการฝึกอบรม การเจริญศีล ขาดความเอาใจใส่ต่องานที่ ขาดศีล ๕ การรักษาศีลในการดำรงชีวิตประจำวัน มีการสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ขาดขวัญและกำลังใจที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น สังคมมองในทางลบไม่เกิดความศรัทธาในเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ข้อเสนอแนะ ของข้าราชการตำรวจในด้านศีลภาวนาเกี่ยวกับจัดอบรม การฝึกสมาธิ และส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม รักษาศีลเข้าวัด มีผลตอบแทนเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ ข้าราชการตำรวจ

๓) ด้านจิตตภาวนา

ปัญหา อุปสรรค ของข้าราชการตำรวจในด้านจิตตภาวนาเกี่ยวกับ ขาดวิทยากรในการให้ความรู้ในการพัฒนาจิต การทำสมาธิ ข้าราชการตำรวจเวลาว่างในการทำกิจกรรมไม่ตรงกัน และมีสิ่งเร้าภายนอกทำให้การพัฒนาทางด้านอารมณ์ของตำรวจไม่นิ่ง

ข้อเสนอแนะ ของข้าราชการตำรวจในด้านจิตตภาวนาเกี่ยวกับ การทำจิตใจให้จดจ่อกับ
กับการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม การฝึกพัฒนาจิตในวันหยุด ควรจัดหา
วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ

๔) ด้านปัญญาภาวนา

ปัญหา อุปสรรค ของข้าราชการตำรวจในด้านปัญญาภาวนาเกี่ยวกับ ขาดการพัฒนา
ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ มีการฝึกอบรมน้อย การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคยังมีไม่
เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ ของข้าราชการตำรวจในด้านปัญญาภาวนาเกี่ยวกับส่งเสริมให้ได้รับการ
พัฒนาโดยให้ข้าราชการตำรวจได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น รู้จักใช้เหตุและผลคิดพิจารณาให้รอบคอบ ควร
จัดหาทุนการศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอุปสรรคและเรียนดีให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง และ
มีการจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๔. แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของสถานีตำรวจภูธรเมือง
แพร่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔
ของสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านกายภาวนา พบว่าสถานีตำรวจภูธรเมืองแพร่ควรจัดให้มีการออกกำลังกายแก่
ข้าราชการตำรวจเป็นประจำทุกสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ โดยที่อาจจะจัดฝึกอบรมจัดหาบุคคลที่มี
ความรู้ความสามารถผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้การฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี เช่น การออกกำลังกายควรมี
ผู้นำในการออกกำลังกาย ควรจะมีนโยบายที่เป็นรูปธรรม สร้างกฎเกณฑ์ และแรงจูงใจให้ทราบถึงผลดี
ของการออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างแก่ข้าราชการตำรวจและประชาชน ควรมี
การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการตำรวจ เพื่อเป็นการฝึกพัฒนาศักยภาพทางด้านร่างกายให้
แข็งแรงและเตรียมพร้อมต่อทุกสถานการณ์ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
และสามารถที่จะนำการฝึกกายไปพัฒนาร่างกายให้สมบูรณ์ ปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วงตรงตาม
เป้าหมายขององค์กรและสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อบ้านเมืองต่อไป

๒) ด้านศีลภาวนา พบว่าการรักษาศีล ๕ นั้นเป็นกุศล เป็นการพัฒนาความประพฤติทั้ง
ทางกาย วาจา ใจ ของมนุษย์เราไม่ให้เกิดกิเลสต่อสิ่งเร้าทั้งหลาย เป็นการสร้างวินัยภายในจิตใจและ
เป็นการยึดหลักศีลธรรมอันดีของพระพุทธศาสนาที่เราสามารถนำมาปฏิบัติและประยุกต์ให้เกิดผลดี
ต่อองค์กรของเราได้ การรักษาศีลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่ออาชีพตำรวจ ข้าราชการตำรวจทุกนาย
ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศีล การรักษาศีลจะประคองการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง ซื่อตรง
ซื่อสัตย์ ไม่ทำให้เกิดการทุจริต และยังเป็นคุณประโยชน์แต่ตนเองและสังคม เป็นการไม่ทำร้าย
เบียดเบียนผู้อื่น ไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ ถือเป็นการฝึกวินัยให้กับตนเอง เป็นการ
พัฒนาด้านศีลไปในตัวด้วย การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมอบผลตอบแทนเป็นคุณค่าทางด้านจิตใจ
เช่น เกียรติบัตร โล่รางวัล เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน การอบรมให้ความรู้ในการรักษา
ศีล การเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรมเทศนาในโอกาสต่างๆ และการส่งเสริมด้านจริยธรรมคุณธรรม เป็นสิ่งที่
มีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อมีสมาธิแล้วการกระทำการใดๆก็จะสามารถบรรลุสำเร็จได้
ด้วยดี

๓) ด้านจิตตภาวนา พบว่าการพัฒนาทางด้านจิตเป็นการช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตให้มีความเข้มแข็งและอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ การฝึกอบรมทางจิตจะทำให้ชีวิตเบิกบานเป็นสุข มองโลกในแง่บวก ป้องกันไม่ให้เกิดความทุกข์ในจิตใจคลายโดยอัตโนมัติ จึงเป็นเรื่องง่ายที่จะสามารถฝึกปฏิบัติและฝึกควบคุมความคิดและการกระทำต่างๆ โดยการตั้งเจตนา ตั้งใจ มีสติ อยู่ตลอดเวลา และมีความเพียรที่จะฝึกปฏิบัติจึงจะเห็นผลเป็นรูปธรรม ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการฝึกพัฒนาทางด้านจิตใจให้แก่ข้าราชการตำรวจให้มีความรักในงานบริการ การมีจิตอาสาในการปฏิบัติงานโดยยึดผลประโยชน์ขององค์กรและประเทศชาติเป็นหลัก เมื่อมีใจรักในงานที่รับผิดชอบจะกระทำการใด ย่อมประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์แก่องค์กร จิตของคนเรานั้นเป็นผู้สั่งการ เมื่อคนเรามีสุขภาพจิตที่ดี สุขภาพกายก็จะดีตามไปด้วย คนที่มีสุขภาพจิตดีเป็นคนที่เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวปรับใจได้อย่างเหมาะสมกับสังคมและสภาพความเป็นจริง เมื่อมีปัญหาต่างเกิดขึ้นสามารถคิดแก้ไขได้อย่างถูกวิธี และควรมีนโยบายจัดฝึกอบรมการพัฒนาจิตใจให้แก่ข้าราชการตำรวจ และจัดสรรงบประมาณเพื่อทำกิจกรรมการกุศล บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนด้วย

๔) ด้านปัญญาภาวนา พบว่าการพัฒนาปัญญามีความสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะปัญญาเป็นตัวนำทางให้เกิดความรอบรู้ ความรู้ชัดจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหา เพราะการมีปัญญานั้นจะต้องมีสติควบคุมไปด้วยกันมิอย่างใดอย่างหนึ่งจึงไม่เกิดปัญญา และ การพัฒนาปัญญาเป็นบ่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆตามมา การพัฒนาความรู้ทำให้เกิดปัญญาก้าวทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยการจัดหาทุนการพัฒนาสำหรับการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมสู่ AEC การใช้ปัญญาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญมากในการพัฒนาความคิดที่นำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ปัญญาที่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาแล้วนั้นสามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆได้สำเร็จ การใช้ปัญญานอกจากจะเป็นการพัฒนาตนเองแล้วยังเป็นการช่วยพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า ทันทต่อการเหตุการณ์ยุคปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆได้ และพิจารณาไตร่ตรองโดยใช้ปัญญาได้อย่างถูกต้อง

๕. ข้อเสนอแนะ

๑. ผู้บังคับบัญชาควรทำแผนพัฒนาบุคลากรของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ขององค์กร และต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกตำแหน่ง ทุกสายงาน ทุกระดับอย่างทั่วถึง

๒. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต เนื่องจากการพัฒนามนุษย์ที่ดีนั้นต้องใช้กระบวนการอบรมเกล้าเกล้าทางสังคมในการหล่อหลอมพฤติกรรม ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมในองค์กร

๓. ควรมีการฝึกอบรมให้เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตามนโยบายของรัฐ การฝึกอบรมหรือทำกิจกรรมต่างๆเพื่อช่วยส่งเสริมให้ข้าราชการมีการปฏิบัติงานร่วมกัน

๔. ถ่ายทอดความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถ ความชำนาญให้แก่ข้าราชการตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ข้าราชการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕. จัดสรรงบประมาณไว้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตำรวจ โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรม กิจกรรมการกุศล จัดอบรมฝึกจิตอย่างสม่ำเสมอตามโครงการของรัฐเพื่อให้สอดคล้องกับหลัก พระพุทธศาสนา เช่น โครงการรักษาศีล ๕ กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๖. บรรณานุกรม

- คู่มือประชาชน. **งานชุมชนสัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๔.
แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ ปรับเมื่อ ๒๑
กรกฎาคม ๒๕๕๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๘.
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **“พุทธธรรม (ฉบับเดิม)”**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท เอส. อาร์. พรินเตอร์ แมส โปรดัคส์ จำกัด, ๒๕๕๖.
อำนาจ เจริญศิลป์. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีน
ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๓.สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองแพร่. **ข้อมูลพื้นฐาน**. [ออนไลน์],
แหล่งที่มา: <http://muang.phrae.police.go.th.>, [๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘].

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
FACTORS AFFECTING THE SUCCESS IN ADMINISTRATION OF COMMUNITY
WELFARE FUND OF BANMAE SUB-DISTRICT, SANPATONG DISTRICT,
CHIANGMAI PROVINCE

พิมพาภรณ์ พองศรี *
ดร.บุศรา โพธิสุข **
ดร.ศรีธเนศ นันทาลิต**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม ๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธยปานิสูตรในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแมการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒,๒๖๒ คน ซึ่งผู้วิจัยได้หากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๐ คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างง่าย และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบไคแอสแควร์และทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงถึงแนวทางทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมพุทธยปานิสูตรในการบริหารกองทุน ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาหาความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารตามหลักธรรมพุทธยปานิสูตรต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**อาจารย์ที่ปรึกษา.

ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = ๓.๙๑) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านวิธียุทธศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๙๒) และด้านจรรยาบรรณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๙๐)

๒. ระดับระดับความคิดเห็นความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๙) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพึ่งพาตนเองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๐) และด้านความมั่นคงเข้มแข็งของกองทุนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๖๘)

๓. การศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม

๔. ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมในการบริหารกองทุน พบว่า ด้านจรรยาบรรณ การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานให้ชัดเจน ด้านวิธียุทธศาสตร์ การบริหารจัดการที่ดี ควรกำหนดโครงสร้าง จัดสรรคัดเลือกคนให้เหมาะสมกับงาน ด้านนิสสัยสัมปโน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ควรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ทั้งสามด้านนี้มีส่วนสำคัญในการบริหารกองทุนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๕. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักทศพิธราชธรรมในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม โดยมุ่งเน้นการบริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการที่ดี และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้บริหารกองทุนอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของกองทุนโดยผนึกพลังสร้างความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ปัจจัย, การบริหาร, กองทุนสวัสดิการ

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district, Sanpatong district, Chiang Mai province, 2) to find out the success level in administration of community welfare fund of Banmae sub-district, 3) to investigate the relation between Buddhist leadership of administrator and the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district, and 4) to explore the application of Dutiyapapanika Sutta principle in administration of community welfare fund of Banmae sub-district. The research used mixed method research. The population and sample were 2,262 people selected from the members of the community welfare fund of Banmae sub-district, Sanpatong district, Chiang Mai province. The samples were 340 people by using the formula of Taro Yamane with simple random sampling. The data was collected by using the questionnaire and the data analysis performed by a computer program for social science research and following by the statistics such as : frequency, percentage, mean and standard deviation: SD, hypothesis test with(Chi – Square Test) and he Pearson Product Moment Correlation. An open-ended question

that shows the application of Dutiyapapanika Sutta principle in administrating fund, the researcher arranged the group according to the issues of open – end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, then content analysis and essay form.

The findings of the research were as follows:

1. The opinion level of Buddhist leader in administration of community welfare fund of Banmae sub-district, Sanpatong district, Chiang Mai province, it found that the respondents of opinion level of Buddhist leadership in administration according Dutiyapapanika Sutta principle towards the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district, Sanpatong district, Chiang Mai province was overall at the high ($\bar{X} = 3.91$) When considering in each aspect, it was found that Vidhūro (Management) ($\bar{X} = 3.92$) Chakkhumā (Vision) was at the lowest level ($\bar{X} = 3.90$)

2. The opinion level of the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district found that the respondents of opinion level was overall at the high ($\bar{X} = 3.69$) When considering in each aspect, it was found that self-reliance was ($\bar{X} = 3.70$) and the strength of fund was ($\bar{X} = 3.68$)

3. The relationship study of personal factors towards the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district found that the occupation factor related to the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district classified by personal factors such as gender, age, education, and income per month were unrelated with the success in administration of community welfare fund of Banmae sub-district.

4. The suggestion of the application guideline of Dutiyapapanika Sutta principle in administration of welfare fund found that Chakkhumā (Vision), the administrator should help together in policy and action plan clearly. Vidhūro (Management) should place the structure and select the person who appropriate to work. Nissayasampanno (Human Relationship) should have a good relationship together, helping together. All three aspects were importance in administration of fund for objectives.

5. The application guideline of Dutiyapapanika Sutta in administration of community welfare fund of Banmae sub-district focused on vision administration, the good management and the good relationship of fund administrator that will lead to the strength of fund by cooperation, harmony, help each other and sustainable self-reliance.

Keywords : Factors , Administration , Welfare fund

บทนำ

กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงในการสร้างจิตสำนึกและคุณธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ้านแม่จึงได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่มีการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกครอบคลุมด้านการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ปัจจุบันมีปัจจัยบางประการในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารกองทุนเนื่องจากไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งส่งผลต่อการถ้อยแถลงภารกิจของเทศบาลตำบลบ้านแม่

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารต้องมีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคลนั้นคือคุณธรรมหรือการมีหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับการบริหารกองทุนที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จควรนำหลักธรรมพุทฺธปาปณิกสูตรพระสูตรที่ว่าด้วย คุณสมบัติที่ดีของพ่อค้า^๒ ซึ่งเป็นพระสูตรที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาคือพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีไว้ว่าข้อที่ ๑ ต้องมีจักขุหมายถึงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ข้อที่ ๒ วิรุโหมหมายถึงมีการจัดการที่ดี และข้อที่ ๓ นิสสยสัมปันโนหมายถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุน และได้นำหลักพุทฺธปาปณิกสูตร มาประยุกต์ใช้ในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งเน้นในการส่งเสริมผู้นำมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการที่ดี และการมีมนุษยสัมพันธ์ สร้างความสามัคคี เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ ให้เกิดความความมั่นคงเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้หลักพุทฺธปาปณิกสูตรในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยประยุกต์ใช้หลักธรรมพุทฺธปาปณิกสูตร ได้แก่ ๑. ด้านจักขุมา ๒. ด้านวิรุโ ๓. ด้านนิสสยสัมปันโน และศึกษาความสำเร็จในการบริหารกองทุน ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเอง และด้านความมั่นคงเข้มแข็งของกองทุน

๒.๒ **ขอบเขตด้านตัวแปร** ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหาร หลักธรรมพุทฺธปาปณิกสูตร ได้แก่ ๑) ด้านจักขุมา คือ การมีวิสัยทัศน์ ๒) ด้านวิรุโคือ มีการจัดการที่ดี ๓) ด้านนิสสยสัมปันโนคือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และตัวแปรตามคือ

^๒อง.ตัก. (ไทย) ๒๐/๑๐/๙๒.

ความสำเร็จของการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ คือ ด้านการพึ่งพาตนเอง และด้านความมั่นคงเข้มแข็ง

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลบ้านแม่ ๑๓ หมู่บ้าน จำนวน ๒,๒๖๒ คน ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการกองทุน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๙ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านเหมืองฟู หมู่ที่ ๒ บ้านเด่น หมู่ที่ ๓ บ้านท่าโป่ง หมู่ที่ ๔ บ้านฉิมพลี หมู่ที่ ๕ บ้านร้องธาร หมู่ที่ ๖ บ้านสัน หมู่ที่ ๗ บ้านร้องขี้หมู หมู่ที่ ๘ บ้านแม่ หมู่ที่ ๙ บ้านเจดีย์เนิ้ง หมู่ที่ ๑๐ บ้านกัวแลน้อย หมู่ที่ ๑๑ บ้านดงหมู่ที่ ๑๒ บ้านท่าเตื่อ หมู่ที่ ๑๓ บ้านเปียง

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา การทำวิจัยตั้งแต่ เดือน กันยายน ๒๕๕๘ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

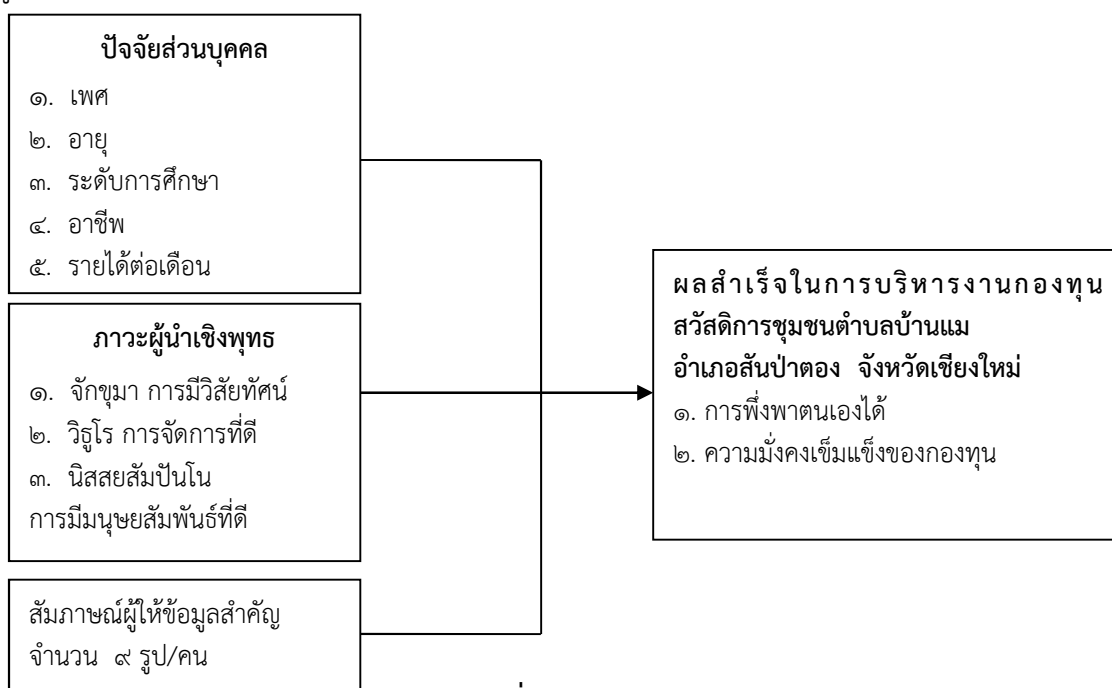
๓. สมมติฐานการวิจัย

สมาชิกกองทุนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่" จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีการดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการสำรวจ และการวิจัยเชิง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน ๒,๒๖๒ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรของ Taro Yamane^๓ จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔๐ คน การสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๙ รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่" สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เชิงอนุมาน การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) (χ^2) และทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนใช้สถิติวิเคราะห์การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาความเรียงเชิงพรรณนา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕ เพศชาย จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ มีอายุมากกว่า ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙ ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑ มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑

๖.๒ ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่

^๓ อภินันต์ จันทะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ, (คณะวิทยาการจัดการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

สมาชิกกองทุนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารตามหลักธรรมทศีย ปาณิกสูตรกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $S.D = 0.62$) จำแนกรายด้าน ด้านวิธียุทธศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.92$, $S.D = 0.59$) รองลงมาคือ ด้านนิสสัยสัมปโน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.91$, $S.D = 0.62$) น้อยที่สุดคือด้านจักขุมา ($\bar{X} = 3.80$, $S.D = 0.55$)

๖.๓ ความสำเร็จกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ สมาชิกกองทุนมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.69$, $S.D = 0.26$) ด้านการพึ่งพาตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.70$, $S.D = 0.33$) และด้านความมั่นคงเข้มแข็งของกองทุน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.68$, $S.D = 0.36$)

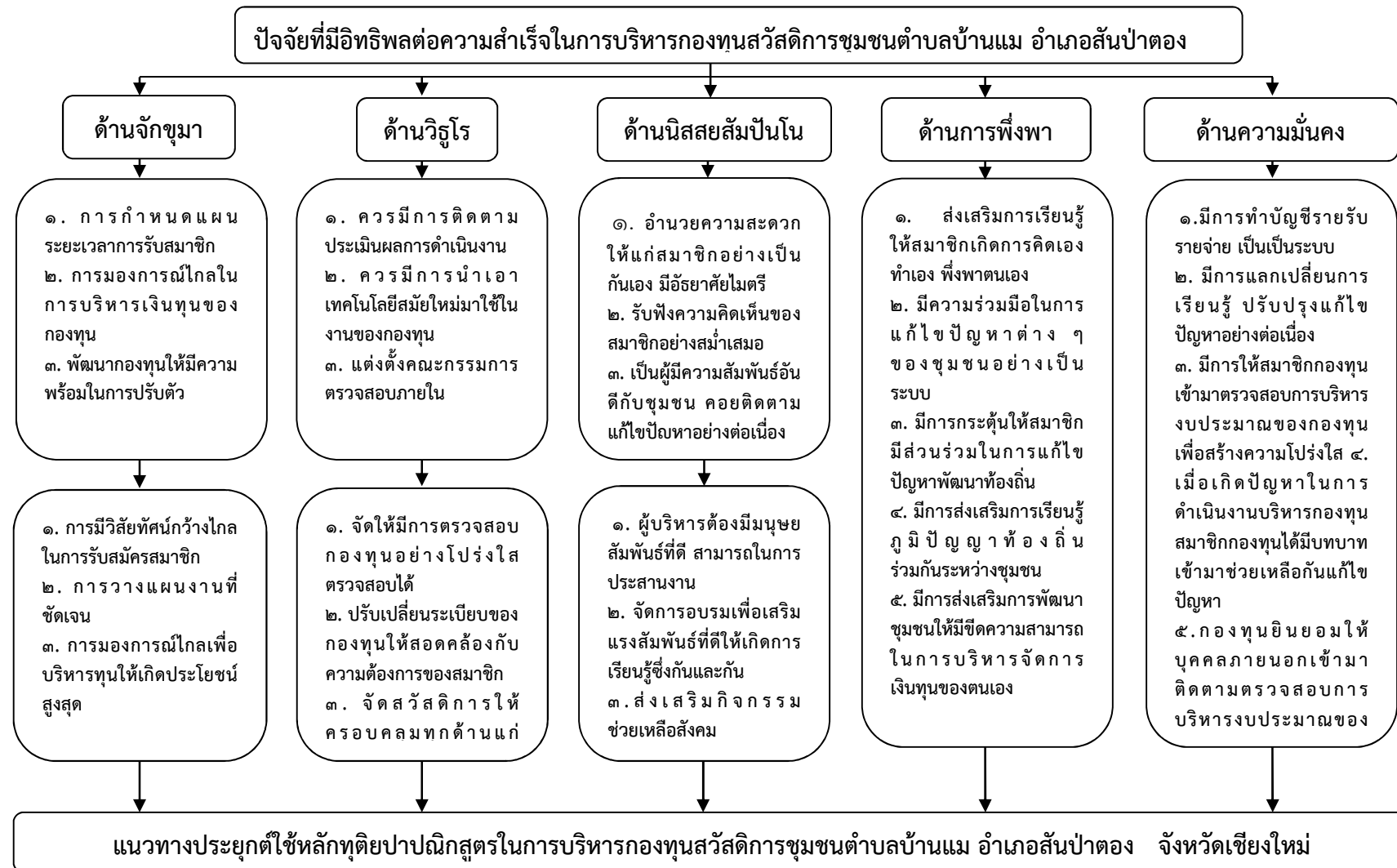
๖.๔ ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุน ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารกองทุน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และภาวะผู้นำเชิงพุทธด้านจักขุมา ด้านวิธียุทธศาสตร์และด้านนิสสัยสัมปโนมีความสัมพันธ์เชิงบวกเต็มต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖.๕ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้านจักขุมา (วิสัยทัศน์) ผู้บริหารกองทุนควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผนงานการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่สมาชิกกองทุนและเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนให้ประสบความสำเร็จ กองทุนได้ให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ เพื่อให้ดำเนินตามแผนไปสู่ความสำเร็จ **ด้านวิธียุทธศาสตร์(การจัดการ)** เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกองทุนมีการแบ่งงานกันทำและการพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานภายใน ก็จะสามารถทำงานของกองทุนออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ **ด้านนิสสัยสัมปโน (มนุษย์สัมพันธ์)** ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องการประสานงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การเสริมสร้างการพัฒนาคนในองค์กร

ประยุกต์ใช้หลักทศียปาณิกสูตรในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ กองทุนได้ให้ความสำคัญด้านจักขุมา วิสัยทัศน์ เป็นภาพกว้างที่สื่อได้ถึงรายละเอียดของการพัฒนากองทุน ด้านวิธียุทธศาสตร์ เป็นภารกิจที่สำคัญด้านการบริหารจัดการการกำหนดโครงสร้างจัดคัดเลือกคนให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับ และยังส่งผลสำคัญต่อการบริหารจัดการในยุคปัจจุบัน เรียกว่า “Put The Right Man On The Right job” ด้านนิสสัยสัมปโน การมีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี ให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้กองทุนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือทำให้ทราบถึงการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับปรุงให้กองทุนมีความมั่นคง และเกิดการพึ่งพาตนเองได้ สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

ด้านจักขุมา คือ ได้มีการวางแผนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถประสบการณ์เป็นตัวช่วยให้การแก้ไขปัญหาแนวทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นวางแผนงานต่าง ๆ ในการบริหารกองทุนเพราะแผนงานนั้นจะเป็นหนทางนำไปสู่การประสบความสำเร็จ

ด้านวิธวิธี คือ การบริหารจัดการ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ความซื่อสัตย์ สุจริต ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมเข้าไปบริหารจัดการ รวมทั้งนำหลัก ความรู้ความสามารถเข้าไปบริหารจัดการบริหารจัดการกองทุนเพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม

ด้านนิยสัมพันธ์ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรให้สันติวิธีการ รวมทั้งการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การสร้างเสริมให้ทุกคนมีความรักความสามัคคีกัน โดยเฉพาะการทำงานเป็นหมู่คณะ

ดังนั้น การบริหารกองทุนนั้นควรต้องมีหลักทุติยปาปนิสูตรมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ อันจะนำมาซึ่งความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานคนให้อยู่ร่วมกัน เพื่อให้กองทุนเกิดความมั่นคงเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนตำบลบ้านแม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นกรณีพิเศษเพราะเป็นเรื่องของคนส่วนใหญ่ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนอย่างต่อเนื่องทุกปี

๒) ภาครัฐควรผลักดันให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

๓) รัฐบาลควรให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ มีการจัดโครงการวิจัยร่วมกับชุมชนหรือกับกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนต่อไปในอนาคต

๔) ภาครัฐควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์นำเป็นนโยบายสาธารณะให้ประชาชนตระหนักด้านการออมมากยิ่งขึ้น

๕) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีแนวทางในการกำหนดนโยบายระยะยาวเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการสร้างเครือข่ายที่เน้นเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของกองทุน

๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้มีการจัดสรรงบประมาณสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นศักยภาพของชุมชนและค่อย ๆ ลดลงเมื่อมีความพร้อมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการจัดสวัสดิการชุมชน

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รับรู้ ร่วมกันเพื่อกำหนดแผนพัฒนากองทุนอย่างต่อเนื่อง

๒) การจัดสวัสดิการชุมชนของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแม่ร่วมกับการพัฒนาและงานสวัสดิการอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและแบ่งเบาภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแมควรเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่ม ทุกสาขาอาชีพ ในท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกองทุนได้ สร้างเครือข่าย เชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรอื่นในพื้นที่

๔) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแมควรเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก และคณะกรรมการกองทุน ประชาชนที่อาศัยในชุมชนตำบลบ้านแมให้มีความรักความหวงแหน กองทุน โดยไม่ใช้เป็นเครื่องมือหรือหาผลประโยชน์จากกองทุนอันจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของกองทุนต่อไป

๘.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การนำหลักธรรมอื่นเข้ามาประยุกต์ใช้กับการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน เช่น สังคหวัตถุ ๔ อิทธิบาท ๔ ภาวนา ๔ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น เพื่อที่จะได้มีแนวทางในการบริหาร กองทุนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๒) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนในการพัฒนา กองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืนและมั่นคง

๓) ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดำเนินการการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์การบริหารส่วนปกครองท้องถิ่น

๔) ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของกองทุนสวัสดิการชุมชน ในตัวแบบต่าง ๆ ด้วยลักษณะเครือข่ายร่วมกัน เพื่อให้เกิดยกระดับการเรียนรู้

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

อภินันต์ จินตะนี้. การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ. คณะวิทยาการจัดการ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ

(จันทร กตปุญโญ)

The Study of Phrarakdharmmalangkan's Roles in the Education Supporting

(Jun Katapuño)

วาสนา นุชนิยม*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ(จันทร กตปุญโญ)” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ๑). เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย๒).เพื่อศึกษาภูมิหลังชีวิตและแนวคิดด้านการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร กตปุญโญ) ๓).เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร กตปุญโญ)

ผลการวิจัย พบว่า

การส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย คือการมีส่วนร่วมของสถาบันพระพุทธศาสนา ในการดำเนินการสนับสนุน การส่งเสริม และอุปถัมภ์ ในการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีขอบเขตแนวคิดในการจัดระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ไม่เป็นเพียงแต่ทรัพยากรเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาโดยองค์รวม ให้ถึงชีวิตจิตใจของมนุษย์ มีชีวิตที่ดีงาม รวมถึงการดำเนินชีวิตของตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยสอนให้ผู้ที่ศึกษาเข้าใจถึงเป้าหมาย มุ่งพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มนุษย์นั้นมีเหตุผล มีสติปัญญา ความสำคัญของการศึกษาเพื่อนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ ภูมิหลังชีวิตและแนวคิดด้านการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร กตปุญโญ) ท่านมีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร และมีความมุ่งมั่นสนใจใฝ่ในการศึกษาได้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม โดยทุ่มเท เสียสละทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

บทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร กตปุญโญ) ท่านให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาคณะสงฆ์ ด้านพระปริยัติธรรม และการศึกษาด้านอื่นๆ ที่เหมาะสมอันควร แก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ ถือเป็นหน้าที่ ที่สำคัญอย่างหนึ่งท่านมองเห็นประโยชน์ของการศึกษาได้มีนโยบายในการส่งเสริมการศึกษา ในทุกระดับ ท่านได้คิดก่อตั้ง วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง จนเป็นผลสำเร็จเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ศึกษานั้นมาปฏิบัติสนองงานกิจการคณะสงฆ์ส่งผลให้พระภิกษุ สามเณรมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: บทบาท, การส่งเสริม, การศึกษา.

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

The thesis entitled ‘The Study of Phrarajdharmmalangkan’s Roles in the Education Supporting (Jun Katapuñño)’ consists of three objectives as 1) to study the role of promoting education for the Thai Sangha Council, 2) to investigate the background and educational concept of Venerable Phrarajdharmmalangan and 3) to explore Venerable Phrarajdharmmalangan’s role of promoting education.

The results revealed that the promotion of education for the Thai Sangha Council is the cooperation both direct and indirect among the Buddhist institutions in developing the human resources. It is not only for developing human resources, but also the holistic approach to human life that focus on mental development. In addition, it also includes the lifestyle of well lived living in society. The Buddhist Doctrines are applied as the core of Thai Buddhist education that encourages all learners to develop themselves in order to achieve the good life. Man is considered as a rational animal; therefore the knowledge of man should lead to the benefit of the country.

Regarding to the biography and educational background of Venerable Phrarajdharmmalangan, he was an industrious man and persisted in education. From past to present, he followed the rules of the Thai Sangha Council and offers sacrifices to the Buddhist education.

According to Venerable Phrarajdharmmalangkam’s role in education supporting, he focuses on the Sangha’s education in various aspects viz., the PariyattiDhamma - the text to be studied and other educational fields that proper for Buddhist monks and laymen. He realized for the educational benefit, therefore the LampangSangha College was found for the sake of the true understanding of the Buddhist Doctrines.

Key word : Roles, Supporting, Education

๑.บทนำ

พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาเพื่อการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นสาระสำคัญ ที่มนุษย์ทุกคนสามารถฝึกฝน เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพื่อการดำรงในการดำเนินชีวิต พระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นมา เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนผู้นำทาง ชี้ทางเดินที่ถูกต้อง คือ พระธรรมคำสอนของพระองค์ เปรียบดังไฟส่องสว่างให้ชาวโลกได้มองเห็นทางเดินอันถูกต้อง สู่จุดหมายที่ต้องการอันแท้จริงในชีวิตเมื่อพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วได้ทรงประกาศพระพุทธศาสนาขึ้นมาในโลกเป็นครั้งแรก มีผู้ตามเข้ามาบวชเป็นพระสาวกจำนวนมาก พระองค์ได้ทรงมอบหมายให้พระอัครสาวกและพระผู้อาวุโสช่วยปกครองดูแลแทนพระองค์ แต่ก็ทรงให้เคารพและปฏิบัติตามมติของคณะสงฆ์ทุกประการ ให้เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยยึดพระธรรมวินัย

เป็นหลัก ดังปัจฉิมโอวาทที่ได้ตรัสไว้ว่า “อานนท์ เมื่อเราล่วงลับไปแล้ว พระธรรมและพระวินัยนั้นแหละ จักเป็นศาสนาของเธอทั้งหลาย ฯลฯ”^๑

พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยที่สุด สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังพุทธพจน์ที่ประกาศรับรองไว้ว่า “ธรรมที่เราแสดงแล้วเพื่อความรู้ยิ่ง เธอทั้งหลายพึงเรียน เสด็จเจริญ ทำให้มากด้วยดีโดยวิธีที่พรหมจรรย์นี้ จะพึงตั้งได้นาน ดำรงอยู่ได้นาน ชื่อนั้นพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่คนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”^๒ พระพุทธเจ้าทรงมีแนวคิดในด้านการศึกษาเพื่อแก้ปัญหา ความทุกข์ หลุดพ้นจากกิเลส ตัณหา ด้วยวิธีการเข้ามาศึกษาพัฒนา ตนตามรูปแบบพระพุทธศาสนา องค์ธรรมในรูปแบบเหล่านั้นคือ ไตรสิกขา จุดเริ่มต้นในการดำเนินการส่งเสริมพระสงฆ์ด้านการศึกษา จึงต้องมีความสอดคล้องกับรูปแบบที่วางเอาไว้ (ไตรสิกขา) คือดำเนินการไปตามหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา^๓

พระราชธรรมालังการ (จันทร์ กตปุญโญ) เจ้าอาวาสวัดบุญญาวาสวิหาร พระอารามหลวงที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ดำเนินการตามพุทธดำรัสที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสแก่พระสาวกรุ่นแรก ได้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดท่านมีบทบาทของภาวะผู้นำในด้านการปกครองคณะสงฆ์ การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ ได้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งคือการส่งเสริมการศึกษาทั้งพระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ด้านการศึกษาแผนกธรรม-บาลี การศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ โรงเรียนวิสุทธวิทย์วิทยาการ และระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้วิจัยได้ศึกษาภูมิหลังชีวิตและแนวคิดด้านการศึกษาของพระราชธรรมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) โดยละเอียด เพื่อจักเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาแก่ผู้ศึกษาทั้งหลายและเพื่อเป็นการประกาศเผยแพร่ผลงานที่ท่านได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์อุทิศตนในบทบาทการส่งเสริมการศึกษา

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย
๒. เพื่อศึกษาภูมิหลังชีวิตและแนวคิดด้านการศึกษาของพระราชธรรมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ)
๓. เพื่อศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ)

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาค้นคว้าทางเอกสารซึ่งมีลำดับดังนี้

๑. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล จากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

^๑ที.ม. (ไทย)๑๐/๑๘๔/๑๓๐-๑๓๑.

^๒ดร.สิน งามประโคน, กระบวนการพัฒนาพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย.(ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.๒๕๕๕.

๒. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิหรือรรณกถา และคัมภีร์ต่างๆ ในพระพุทศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร บทความหนังสือ ข้อมูลทางออนไลน์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ ของนักวิชาการทางพระพุทศาสนาที่ได้เขียนไว้

๓. รวบรวมข้อมูลแล้วนำมาเรียบเรียงย่อความ จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยนำมาวิจัยเอกสารเกี่ยวกับ บทบาทการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในสมัยพุทกาล สมัยหลังพุทกาล และในสมัยปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษา ทางด้านพระพุทศาสนา

๔. นำเสนอผลงานวิจัย และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

๔. ผลการศึกษา

ความหมายของการส่งเสริมการศึกษา

การส่งเสริมการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความจริง ความถูกต้อง เพื่อผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถนำไปฝึกฝนพัฒนาตนเพื่อให้เกิดปัญญา และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตตนเอง ให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญามีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมมีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เพื่อรักษาพระไตรปิฎกภาษาบาลีไว้ และได้เล่าเรียนภาษาบาลี เพื่อศึกษาให้เข้าใจพระธรรมวินัย ในพระไตรปิฎกจึงสามารถรักษาศาสนาตามหลักธรรมวินัย ได้ยั่งยืนซึ่งการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรมและบาลี นอกจากจะเป็นการศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนแล้วยังได้ชื่อว่า เป็นการสืบต่ออายุพระพุทศาสนา

การศึกษาพระพุทศาสนา มีขอบเขตแนวคิดในการจัดระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ไม่เป็นเพียงแต่ทรัพยากรเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาโดยองค์รวม ให้ถึงชีวิตจิตใจของมนุษย์ มีชีวิตที่ดีงาม มีสันติและมีความสุข โดยการนำหลักคำสอนทางพระพุทศาสนามาเป็นหลักในการจัดระบบการศึกษาและขอบเขตการศึกษาพระพุทศาสนาถือว่า ในการเป็นอยู่ของมนุษย์นั้น ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตแห่งการศึกษา มนุษย์จะต้องศึกษาพัฒนาตัวเองไปจนกว่าจะมีชีวิตที่ดีงามโดยสมบูรณ์ จนเป็นชีวิตที่อยู่ด้วยปัญญา

พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกในอดีต จึงทรงทำนุบำรุงเอาพระราชา ฤทัยใส่และทรงสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษา พระปริยัติธรรมและทรงยกย่องพระภิกษุสามเณรที่เรียนรู้พระพุทพจน์ และนำความรู้ ความสามารถ ที่ได้ศึกษา เป็นครูอาจารย์ผู้สั่งสอนพระปริยัติธรรม สืบต่อมาจนถึงในปัจจุบันนี้

๔.๒ ภูมิหลังชีวิตและแนวคิดด้านการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ)

พระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) ได้สนองงาน พระพุทศาสนาอย่างเต็มที่ด้วยความเรียบร้อยทุกประการ ควบคู่กับงานของคณะสงฆ์ ด้านอื่นๆ ถือเป็นแบบอย่างที่ดีของ พระสงฆ์ ในการปฏิบัติตาม บทบาทการส่งเสริมการศึกษา ที่มีคุณประโยชน์ ต่อพระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไป ในจังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียง ท่านเป็นพระเถระที่น่าเลื่อมใส ท่านมีความกตัญญูตเวทีต่อมารดาเป็นยอด มีความรัก เชิดชูต่อ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยความเป็นเยี่ยง เป็นเยี่ยงด้วยคุณธรรม เป็นพระนักการศึกษาถือว่าท่านเป็นนักปราชญ์ แห่งวงการศึกษาของคณะ

สงฆ์ จังหวัดลำปาง ตั้งแต่วัยเยาว์ ท่านมีความวิริยะ อุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร และมีความมุ่งมั่น สนใจใฝ่ในการศึกษาตลอดเวลา ได้ปฏิบัติหน้าที่งานด้านการศึกษามาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะผู้ปกครองชั้นใต้ปกครองจนถึงระดับสูงสุดของคณะสงฆ์ลำปาง คือ เป็นเจ้าคณะจังหวัดลำปาง ปัจจุบันได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดลำปาง เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ท่านมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ที่ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการศึกษา เพื่อพระภิกษุ สามเณร ตลอดถึงประชาชนทั่วไป จะได้เข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา นำไปประพฤติ ปฏิบัติ เป็นแบบอย่าง และเผยแผ่พระศาสนาให้ดำรงคงอยู่อย่างถาวร

๔.๓ บทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ)

พระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) ใช้บทบาทในฐานะเจ้าคณะปกครองมาเป็นฐานในการส่งเสริมการศึกษาของจังหวัดลำปาง ควบคู่กับงานของคณะสงฆ์ให้ดำเนินการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การที่ท่านให้ความสำคัญกับการศึกษาตามแนวไตรสิกขานี้ย่อมเป็นผลดีต่อพระภิกษุสามเณรในจังหวัดลำปางทั้งการศึกษาแบบจารีตคือการศึกษานักธรรมบาลีและการศึกษาสมัยใหม่คือพระปริยัติธรรมแผนกสามัญและการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ผลงานด้านการศึกษาของท่านโดดเด่นมาจากท่านสำเร็จการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมมีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองเห็นแนวทางที่จะพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ลำปาง จึงได้ส่งเสริม สนับสนุนให้วัดที่มีความพร้อมรับภาระจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆตามความสามารถส่งผลดีต่อวงการการศึกษาของคณะสงฆ์จังหวัดลำปาง ด้วยเหตุนี้ พระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นกรณีพิเศษ เพราะถือว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาด้านอื่นๆ พร้อมกันไปด้วย ท่านได้ส่งเสริม สนับสนุน พระภิกษุ สามเณร ประชาชนทั่วไปให้ได้รับการศึกษา ทั้งในระบบ และนอกระบบ ในระดับมหาวิทยาลัย ได้ให้จัดตั้งห้องเรียนขึ้นที่ วัดบุญวาทย์วิหาร พระอารามหลวง จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นสถานที่ให้การศึกษา พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ ผู้สนใจการศึกษาระดับสูง ปัจจุบันได้ยกวิทยฐานะเป็น วิทยาลัยสงฆ์นครลำปางท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ มินโยบาย การศึกษา ต่อเนื่องใน “หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์” หลังจากเรียนจบแล้ว จะได้รับวุฒิการศึกษาเทียบเท่า มัธยมศึกษาปีที่ ๖ สามารถนำไปสมัครเรียนต่อในระดับปริญญาตรีเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนจังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียงได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบปกติมีปัญหาเรื่องความยากจนและขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาซึ่งเป็นการสงเคราะห์ผู้ที่ขาดโอกาสหรือด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการศึกษา

สรุปการส่งเสริมการศึกษา

การส่งเสริมการศึกษา หมายถึง การสนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการ พัฒนาความรู้ ความคิด ให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรม จนสามารถพัฒนาตน ให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๕.บทสรุป

การศึกษางานวิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) ทำให้ทราบว่าท่านให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาเพราะถือว่า พระพุทธศาสนา จะสถิตมั่นคง ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ก็ด้วยพุทธบริษัท ที่ได้ศึกษาพระปริยัติสัทธรรม

จัดให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรม และการศึกษาด้านอื่นๆ ที่เหมาะสมอันควร แก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ ถือเป็นหน้าที่ ที่สำคัญอย่างหนึ่งของคณะสงฆ์ ที่จัดให้มีการดำเนินการดัง ที่ได้กำหนดไว้ใน กฎมหาเถรสมาคม ตามแนวพุทธศาสนาเรียกว่า “ไตรสิกขา” เป็นกระบวนการมุ่งศึกษาฝึกอบรม และพัฒนามนุษย์ทุกระดับทุกชนชั้น โดยพิจารณาส่วนประกอบทั้ง ๓ ส่วนในตัวของมนุษย์ คือทั้งกาย จิต และปัญญา เพื่อให้รู้จักดำเนินชีวิต และกระทำการกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์ ทั้งปัจจุบันและอนาคต ทั้งต่อบุคคลอื่นๆ ตลอดจนสรรพสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน คือ อธิศีลสิกขา ได้แก่การฝึกฝนอบรมตนทางด้านร่างกายและวาจา หมายถึง ระเบียบวินัย และความประพฤติ อันเป็นความสุจริตทางกาย ทางวาจา ตลอดจนการประกอบอาชีพ สาระของอริสศีล คือ การดำรงตนอยู่ด้วยดี มีชีวิตที่เกื้อกูล ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ตนมีส่วนช่วย สร้างสรรค์รักษาให้อื้ออำนวยแก่การมีชีวิตที่ดีงามร่วมกัน เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาคุณภาพจิตและการเจริญปัญญา เป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางกาย และวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องมีผลดี

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาทำให้เห็นความสำคัญการส่งเสริมการศึกษาดังกล่าว มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

๑) ในส่วนของภาครัฐ ควรเร่งดำเนินด้านนโยบายให้มีแผนการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือและดูแลการจัดการศึกษาแบบจารีตคือการศึกษานักธรรมบาลีและการศึกษาสมัยใหม่คือพระปริยัติธรรม แผนกสามัญและการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์อย่างเป็นรูปธรรมให้เหมาะสมเพื่อสนองตอบสนองเป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ และเพื่อสร้างศาสนทายาททางพระพุทธศาสนา

๒) ในด้านของคณะสงฆ์ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม บาลีโดยตรง ถือเป็นวาระเร่งด่วนในกำหนดนโยบายประสานงานและการดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนส่งเสริมดูแลและการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมตามหลักพระธรรมวินัย

๓) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม การศึกษาวิจัยการวิเคราะห์นำเสนอข้อมูลในฐานะมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยตลอด ถึงให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐและคณะสงฆ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

๔) ในส่วนของคณะสงฆ์ต้องร่วมแรงร่วมใจในการส่งเสริมการศึกษาและให้โอกาสในการศึกษาต่อ พระภิกษุ สามเณร เพื่อพัฒนาศักยภาพของพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นในการแสดงความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าใจอย่างถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

๕) ในส่วนของผู้ที่ปฏิบัติสนองงานคณะสงฆ์ต้องมีการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระภิกษุสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา

^๑พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๗.

^๒พระราชชนทร์ วิสารโท (ไชยเจริญ), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๖, หน้า ๘.

ศักยภาพตนเองในด้านการศึกษาก็คงเป็นส่วนผลักดันให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประสบผลสำเร็จได้อย่างดี

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาบทบาทการส่งเสริมการศึกษาของพระราชธรรมมาลังการ(จันทร์ กตปุญโญ) ผู้วิจัยยังได้พบว่ามีหัวข้อที่น่าสนใจดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิดของพระราชธรรมมาลังการ(จันทร์ กตปุญโญ) ที่มีต่อวรรณกรรมพื้นบ้าน (ล้านนา)

๒) ศึกษาบทบาทของพระราชธรรมมาลังการ (จันทร์ กตปุญโญ) ในด้านความกตัญญูกตเวทีตา

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๓๙.

สิน งามประโคน, กระบวนการพัฒนาพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย, (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัย พุทธศาสตร์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

แถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๖ (ฉบับพิเศษ : ๓ ตุลาคม ๒๕๔๑).

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๗.

พระราชนิพนธ์ วิจารณ์ (ไชยเจริญ), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๖, หน้า ๘.

ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนิมซีเล็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)
AN ANALYTICAL STUDY OF THE BUDDHIST MANAGEMENT OF
NIMSESENG LEASING PUBLIC LIMITED COMPANY

วณณณีย์ ศรีสุข*

บทคัดย่อ

บริษัทนิมซีเล็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๒๘ โดยตระกูลสุวิทย์ศึกษานนท์ ปัจจุบันสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ มีสาขาให้บริการ ๓๖๖ สาขา ครอบคลุม ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ และน่าน ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน โดยเปิดให้บริการทางด้านการเงิน รับจัดไฟแนนซ์ และปล่อยเงินกู้ มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการเป็นผู้นำด้านธุรกิจการเงินระดับรากหญ้า เป็นองค์กรที่มีคุณธรรมค้ำจุนพระพุทธศาสนา ปลอดภัยและสบาย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานลด ละ เลิกอบายมุข มีการบริหารจัดการองค์กรแบบวิถีพุทธ โดยนำหลัก BWBS (Buddhist Weight Balance Scorecard) มาใช้บริหารจัดการองค์กรเพื่อถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิถีพุทธ ประกอบด้วยมิติองค์กร ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการเงิน : ได้นำหลักกรุณามาใช้ (๒) ด้านการตลาดลูกค้า : ได้นำหลักเมตตามาใช้ (๓) ด้านการปฏิบัติงาน : ได้นำหลักสมานัตตมาใช้ในการ (๔) ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ : ได้นำหลักวิมิงสามาใช้ และ (๕) ด้านวัฒนธรรมองค์กร : ได้นำหลักการเป็นบัณฑิต การมีกัลยาณมิตร และใช้หลักมงคลชีวิต ๓๘ ประการในการดำเนินการในองค์กร

ผู้บริหารและพนักงานในบริษัทนิมซีเล็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) ได้นำอรรถาธิบายหลัก พุทธธรรมมาใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ได้แก่ ขรവാสาธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ เบญจศีล เบญจธรรม กัลยาณมิตรดา โยนิโสมนสิการ สุจริต ๓ มรรคมียงค์ ๘ ธรรมคัมครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ สัปปุริสธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ และทศพิธราชธรรม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์อันดีงามและก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อลูกค้า ต่อชุมชนและสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้บริหารและพนักงานมีความสุขในการทำงาน มีความสุขกับการที่ได้ดูแลให้ความช่วยเหลือสังคม มีความสุขที่ได้เห็นองค์กรเติบโตไปพร้อมกับสังคม และมีความสุขที่ได้สร้างคนดีมีศีลธรรมกลับคืนสู่สังคมอีกด้วย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเชิงพุทธ, บริษัทนิมซีเล็งลิซซิง จำกัด (มหาชน), หลักพุทธธรรม

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

Abstract

Nimseseng Leasing Public Limited Company has been constructed in April 19, 1985 by Suwitsukdanon family. The company is now located in Chiang Mai province with 366 branches in 8 upper northern provinces namely Chiang Mai, Chiang Rai, Maehongson, Payao, Lampang, Phrae and Nan. The company runs commercial affairs such as financial services and money loan. The company's vision is to be the leader of financial business for grassroots, to be an organization supporting Buddhism, avoiding all vices, promoting the decrease, leave, and quit all vices campaign for all employees by adapting Buddhist organization management in accordance with Buddhist weight balance scorecard for managing their organization in order to counterpoise in Buddhist organization management which consists of 5 aspects; (1) finance: compassion is adopted, (2) customer marketing: loving kindness is adopted, (3) work performance: even and equal treatment (Samānattatā) is adopted, (4) learning innovation: investigation (Vimansa) is adopted, and (5) organization culture: to be scholars, true friends and the 38 blessings (Mangala Sutta) are adopted for managing their organization.

The executives and employees of Nimseseng Leasing Public Limited Company has adopted the Buddha's teachings in their normal and working lives and the research results are revealed as follows: Four Gharavasa-dhamma, Four Holy Abidings, Four Iddhipadas, Four Sangahavatthus, The Buddhist PAÑCASILA and PAÑCADHAMMA, Kalayanamittatā, Yonisomanasikāra, Three Sucarita, Eight Atthangikamagga, Two Lokapāla-dhamma, Two Sobhanakarana-dhamma, Seven Sappurisa-dhamma, Seven Aparihaniyadhamma, and Dasarajadhamma. In order to providing the benefits and happiness to yourself, organization, colleagues, customers and society, the executives and staff should be happy and willing to help and take care their society, be happy to see the organization and society grow up together, and be happy to provide the good people back to the society.

Keywords: The Buddhist management, Nimseseng Leasing Public Limited Company, Buddhist teachings

๑. บทนำ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีปัญหามากมายตั้งแต่ปัญหาพื้นฐานไปจนถึงปัญหาระดับโครงสร้างหลายประเทศประสบปัญหาเพราะไม่สามารถสร้างสันติภาพในประเทศของตนได้ ปัญหาดังกล่าวกำลังรบกวนทางการแก้ไข ในแวดวงวิชาการปัจจุบันได้มีความพยายามที่จะนำพระพุทธศาสนาเข้าไปผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม มีความพยายามที่จะตีความพุทธธรรมให้ครอบคลุมปัญหาใหม่ ๆ เนื่องจากพระพุทธศาสนาแบบจารีตที่เน้นการแก้ปัญหาแบบปัจเจกบุคคล ไม่เพียงพอต่อการตอบ

ปัญหาของสังคมยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนได้^๑ ในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติสำหรับนักบริหารหรือนักปกครองที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองหมู่คณะ บริหารกิจการของหมู่คณะหรือประเทศชาติไว้อย่างมากมาย เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้บริหารนั้นได้ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง พระพุทธเจ้าทรงเน้นถึงความสำคัญของผู้ปกครองหรือผู้บริหารตามแนวพระพุทธศาสนา สรุปได้ ๓ ประการ คือ การบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน ผู้บริหารควรจะพัฒนาทั้ง ๓ ด้าน คือ พัฒนาดิน พัฒนาคคน และพัฒนางาน เพราะการพัฒนาทั้ง ๓ ด้านนั้น จะสร้างความสุขให้แก่ตนเองและสังคม^๒

เนื่องจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการนั้นมีอยู่มาก มีหลายองค์ที่น้อมนำเอาหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาบริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน โดยเปิดให้บริการทางการเงิน รับจัดไฟแนนซ์และปล่อยเงินกู้ มีวิสัยทัศน์คือต้องการเป็นผู้นำด้านธุรกิจการเงินระดับรากหญ้า เป็นองค์กรที่มีคุณธรรมค้ำจุนพระพุทธศาสนา ปลอดภัย โดยส่งเสริมให้พนักงาน ละ ละ เลิก อบายมุข

บริษัทดังกล่าวได้น้อมนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ คือได้จัดทำมีการบริหารงานองค์กรแบบวิถีพุทธโดยใช้หลัก BWBS (Buddhist Weight Balance Scorecard) ซึ่งเป็นหลักการถ่วงดุลในการจัดองค์กรวิถีพุทธ มี ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการเงิน : กรุณา (ไม่โลภในการแสวงหาผลกำไร มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยากช่วยเหลือผู้อื่น) (๒) ด้านการตลาด : เมตตา (มีความรักต่อผู้อื่นเสมอ) (๓) ด้านการปฏิบัติงาน : สมานัตตตา (มีความสมัคสมานสามัคคี สุข ทุกข์ เสมอ) (๔) ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ : วิมังสา (การพัฒนาตน การวิเคราะห์หนทางในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาตน) และ (๕) ด้านวัฒนธรรมองค์กร : การเป็นบัณฑิต หรือ การมีกัลยาณมิตร (ใช้หลักมงคลชีวิต ๓๘ ประการ ในการดำเนินการในองค์กร)

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการในตะวันตกและพระพุทธศาสนา ทั้งยังสนใจศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน) ตลอดจนถึงการศึกษาวิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการในตะวันตกและพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธตามหลักพุทธธรรมของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน)

^๑ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (พรณนา), “ประเด็นโต้แย้งว่าด้วยพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม”, บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔, (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๔) : ๕๒.

^๒ ไชย ณ พล, การปกครองของพระพุทธเจ้าระบอบธรรมาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๓๗).

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการในตะวันตกและพระพุทธศาสนา ศึกษาหลักพุทธธรรมสำหรับการครองตน ครองคน ครองงาน โดยอาศัยข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก หนังสือ วารสาร บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนัมซีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน)

๓. ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนัมซีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน)

๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

เอกสารปฐมภูมิ ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

เอกสารทุติยภูมิ ศึกษาจากอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากร และกลุ่มตัวแทนหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พื้นที่ คือ บริษัทนัมซีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน) ๙ สาขา ได้แก่ สาขาเชียงใหม่ สาขารัตนโกสินทร์ สาขานิมนานเหมินทร์ สาขาดอนจัน สาขาสนป่าข่อย สาขาข้างคลาน สาขาป่าพร้าวนอก สาขาสันติธรรม และสาขาบ้านเด่น

กลุ่มตัวแทน หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวแทนหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารและพนักงานบริษัทนัมซีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๑ คน ดังนี้ (๑) คุณชัยวัฒน์ สุวิทย์ศึกษานนท์ (กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัทนัมซีเส็ง) (๒) นางสาวเปรมภร กันทา (ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการผู้จัดการใหญ่) (๓) นางสาวชุตติกาญจน์ มณีราม (ทดลองหัวหน้าปฏิบัติการ สาขาป่าพร้าวนอก) (๔) นายอำนาจ ตรีอินทอง (ผู้จัดการสาขาข้างคลาน) (๕) นายมานิตย์ จ๊ะมั่ง (สินเชื้อ สาขาข้างคลาน) (๖) นายศักดิ์สิทธิ์ ปิตดาว (ผู้จัดการสาขาดอนจัน) (๗) นายสุริยเทพ สังรวม (ผู้จัดการสาขาบ้านเด่น) (๘) นางสาวสุชาดา อภิรักษ์ (พนักงานปฏิบัติงานหญิง สาขาบ้านเด่น) (๙) นายรุ่งโรจน์ วิโรจน์ศิริวงศ์ (พนักงานปฏิบัติการชาย สาขาบ้านเด่น) (๑๐) นายเอกลักษณ์ แยมปลี (ผู้จัดการสาขาสนป่าข่อย) (๑๑) นางสาวเพชรรัตน์ แก้ววิเวก (พนักงานปฏิบัติการหญิง สาขาสนป่าข่อย) (๑๒) นายชนะกานต์ ดวงดำ (ผู้จัดการ สาขาสันติธรรม) (๑๓) นายปรามิทธิ์ เปียงตา (พนักงานปฏิบัติการชาย สาขาสันติธรรม) (๑๔) นางสาวกัลยา พรหมชัยยะ (สมุห์บัญชี สาขาสันติธรรม) (๑๕) นายภาสกร พลากกลาง (ผู้จัดการสาขานิมนานเหมินทร์) (๑๖) นางอารีนัย ดันเจริญ (สมุห์บัญชี สาขารัตนโกสินทร์) (๑๗) นายเฉลิมพงษ์ ฟูคำเมือง (พนักงานปฏิบัติการชาย สาขาเชียงใหม่) (๑๘) นายวัลลภ ปฐิมาวรรณ (พนักงานปฏิบัติการชาย สาขาเชียงใหม่) (๑๙) นางจุฑามาศ พลหาญ (พนักงานปฏิบัติการหญิง สาขาเชียงใหม่) (๒๐) นางสาวจินตนา แก้วกันธา (สมุห์บัญชี สาขาเชียงใหม่) และ (๒๑) นายทศพล ปัญญาสุข (พนักงานปฏิบัติการชาย สาขาเชียงใหม่) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาจำนวน ๓ รูป/คน เป็นพระภิกษุจำนวน ๑ รูป และเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน ๒ ท่าน มีรายชื่อดังนี้ (๑) พระครูธีรสุตพจน์ (พระมหาสง่า ธีรสวโร) (๒) รศ.ดร.บุญย์ นิลเกษ (เปรียญ) และ (๓) อ.ดร.สงเสริม แสงทอง

๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็น
ระยะเวลา ๘ เดือน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ทั้งยังมีการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ (Non-participants observation) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี ๒ อย่าง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๑. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙

๒. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ วรรณคดี และคัมภีร์ต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงพุทธ และได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร บทความ หนังสือพิมพ์ ข้อมูลออนไลน์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ได้เขียนไว้

๓. จัดทำแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์

๔. นำเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตไปเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเฉพาะกลุ่มตัวแทนหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและพนักงานบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒๑ คน ทั้งยังได้สัมภาษณ์นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนาจำนวน ๓ รูป/คน

๕. รวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม นำมาเรียบเรียงย่อความ มีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพรรณนา (Content Analysis)

๕. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)” สรุปได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการในตะวันตกและพระพุทธศาสนา

จากการศึกษานิยามความหมายของการบริหารจัดการในตะวันตก พบว่า คำว่า “การบริหาร” (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “administrare” หมายถึง การช่วยเหลือ หรือการอำนวยความสะดวก การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า “administer” หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ

ส่วนคำว่า “การจัดการ” (Management) นิยมใช้กับภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อบ่มเพาะแสวงหากำไร หรือกำไรสูงสุด สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะ ถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลายแก่ประชาชน การบริหาร

ภาครัฐททุกวันนี้อาจเรียนว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด หรือซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ เพื่อให้การบริหารราชการบริการได้สะดวกรวดเร็ว เพื่อเป็นการลดพิธีการที่ไม่จำเป็น ลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น

คำว่า “การบริหารจัดการ” ในภาษาอังกฤษใช้ร่วมกันอยู่ ๒ คำ คือ Administration กับ Management ซึ่งคำว่า Administration มักนิยมใช้ทางการบริหารในความราชการ ส่วนคำว่า Management มักนิยมใช้ในการบริหารธุรกิจ แต่ก็เป็นคำที่ใช้แทนกันได้ เพราะมีความหมายไปในทางการบริหารจัดการเช่นกัน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารจัดการเชิงพุทธ เป็นการน้อมนำเอาหลักพุทธธรรมมาใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ผู้บริหารหรือผู้นำที่ดี ต้องมีคุณลักษณะ ๓ ประการ คือ (๑) จักขุมา : มีปัญญามองไกล ต้องมีความชำนาญในการใช้ความคิด (๒) วิรุโธ : มีการจัดการธุระได้ดี มีความชำนาญด้านเทคนิค (๓) นิสสยสัมปันโน : มีการพึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๕.๒ สภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน)

บริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๒๘ โดยตระกูล สุวิทย์ศึกษานนท์ ปัจจุบันสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน โดยเปิดให้บริการทางการเงิน รับจัดไฟแนนซ์และปล่อยเงินกู้ มีวิสัยทัศน์ที่ต้องการเป็นผู้นำด้านธุรกิจการเงินระดับรากหญ้า เป็นองค์กรที่มีคุณธรรมค้ำจุนพระพุทธศาสนา ปลอดภัยด้วยมุข โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานลด ละ เลิก อบายมุข มีการบริหารจัดการองค์กรแบบวิถีพุทธ โดยนำหลัก BWBS (Buddhist Weight Balance Scorecard) มาใช้บริหารจัดการองค์กรเพื่อถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิถีพุทธ

พื้นที่และสาขาที่เปิดให้บริการ

บริษัทนิมชีเส็งลิซซิ่ง จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการด้านการปล่อยเงินกู้ในระบบไฟแนนซ์ หรือเช่าซื้อ รับจัดไฟแนนซ์รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงในภาคเหนือตอนบน มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ บริการรับจัดสินเชื่อ รถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีสาขาให้บริการมากกว่า ๓๖๖ สาขา ครอบคลุม ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

จากการศึกษาพบว่า ในจังหวัดเชียงใหม่ แบ่งพื้นที่การให้บริการออกเป็น ๔ เขต ดังนี้ (๑) เขตเชียงใหม่ มี ๑๖ สาขา (๒) เขตสันกำแพง มี ๑๔ สาขา (๓) เขตดอยสะเก็ด มี ๑๖ สาขา และ (๔) เขตแม่แจ่ม มี ๑๕ สาขา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะเขตเชียงใหม่ พบว่า มี ๑๖ สาขา ได้แก่ (๑) สาขาเชียงใหม่ (๒) สาขารัตนโกสินทร์ (๓) สาขานิมนานเหมินทร์ (๔) สาขาช่วงสิงห์ (๕) สาขาศิริธร (๖) สาขาดอนจัน (๗) สาขาสนป่าข่อย (๘) สาขาช้างคลาน (๙) สาขาป่าพร้าวนอก (๑๐) สาขาห้วยยา (๑๑) สาขาสันติธรรม (๑๒) สาขาบ้านเด่น (๑๓) สาขาแยกนิมชีเส็งชนสง (๑๔) สาขาท่ากระดาศ (๑๕) สาขาท่าเตื่อ และ (๑๖) สาขาบ้านท่อ

ผู้วิจัยได้การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าไปศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยเลือกสุ่มมา ๙ สาขา ได้แก่ สาขาเชียงใหม่ สาขารัตนโกสินทร์ สาขานิมนานเหมินทร์ สาขาดอนจั่น สาขาสันป่าข่อย สาขาข้างคลาน สาขาป่าพร้าวนอก สาขาสันติธรรม และสาขานบ้านเด่น ทั้งนี้ การพิจารณาเลือกพื้นที่กลุ่มตัวอย่างเพื่อลงไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจากสาขาที่มีผลประกอบการดีที่สุดที่สุด ปานกลาง และสาขาที่มีผลประกอบการน้อยที่สุดประจำเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ พบว่า สาขาที่มีผู้ประกอบการดีที่สุด ได้แก่ สาขาเชียงใหม่ สาขารัตนโกสินทร์ สาขาที่มีผลประกอบการระดับปานกลาง ได้แก่ สาขาดอนจั่น สาขาสันป่าข่อย สาขาข้างคลาน ส่วนสาขาที่มีผลประกอบการน้อยที่สุดได้แก่ สาขาป่าพร้าวนอก สาขาสันติธรรม และสาขานบ้านเด่น

ตำแหน่งและหน้าที่รับผิดชอบของพนักงานแต่ละสาขา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) แต่ละสาขานั้นจะมีพนักงานตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่

๑) **ผู้จัดการสาขา** : มีหน้าที่ทำทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านสินเชื่อ ด้านการเงิน การดูแลสาขาเหมือนกับว่าสาขาแห่งนี้เป็นบริษัทของตัวเอง ต้องดูแลทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายรับ รายจ่าย ค่าน้ำ ค่าไฟ การติดต่อประสานงานกับภายนอกทุกอย่าง ต้องดูแลเหมือนเป็นพ่อบ้าน

๒) **สมุห์บัญชี** : ทำหน้าที่เซ็นสัญญา รับค่างวดลูกค้า ตรวจสอบสัญญา (เช็คความถูกต้องของสัญญาที่ลูกค้าเอามาจัดว่าเอกสารต่าง ๆ ถูกต้องครบถ้วนไหม) แล้วก็อนุมัติตั้งเบิก จ่ายเงินให้ลูกค้า ทำหน้าที่ลงบัญชีแยกประเภทของแต่ละวันแล้วลงบัญชีแยกประเภทของสาขาเก็บไว้

๓) **สินเชื่อ** : ฝ่ายสินเชื่อจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการต้อนรับลูกค้า การบริหารจัดการสินเชื่อให้ลูกค้า การตรวจสอบข้อมูลลูกค้า การทำสัญญา การตรวจดูหลักประกันเกี่ยวกับสภาพรถ การประเมินราคา รถ การให้สินเชื่อ การบริการหลังการให้สินเชื่อ การติดตามลูกค้าหลังการให้สินเชื่อ การติดตามทวงถามหนี้ การแจ้งเตือนหนี้ การออกจดหมาย เป็นต้น

๔) **พนักงานปฏิบัติการ** : ในอดีตนั้นจะมีฝ่ายสินเชื่อ สมุห์บัญชี การเงิน แต่ปัจจุบันจะเรียกว่า พนักงานปฏิบัติการ มีทั้งพนักงานปฏิบัติการขายและพนักงานปฏิบัติการหญิง ทางบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง มีนโยบายให้พนักงาน ๑ คน สามารถทำหน้าที่ได้ทุกอย่างได้ ทั้งเรื่องสินเชื่อ เรื่องการเงิน ฯลฯ ถ้าคนใดคนหนึ่งไม่อยู่ อีกคนต้องทำงานแทนกันได้

กิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า บริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) ได้จัดกิจกรรมที่ดีและสร้างสรรค์มากมายให้กับพนักงาน เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม อาทิเช่น กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ แม่เมตตาทุกเช้า, กิจกรรมทอดผ้าป่า ทอดกุฐิน, กิจกรรมเข้าวัดประจำเดือน, กิจกรรมปฏิบัติธรรมและฟังธรรมทุก ๆ วันอาทิตย์, กิจกรรมรดน้ำดำหัว, กิจกรรมอุปสมบทบรรพชาภาคฤดูร้อน, กิจกรรมรดเกล้าเข้าพรรษา, กิจกรรมอบรมธรรมะ, กิจกรรมทำบุญตักบาตร, กิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข, กิจกรรมโครงการเปี่ยมคุณธรรม, กิจกรรมแจกน้ำดื่มงานบุญ, กิจกรรมนิมชีเส็งห่วงใย ร่วมใจให้โลหิต, กิจกรรมร่วมใจต้านภัยหนาว, กิจกรรมมอบโล่ประกาศเกียรติคุณให้กับพนักงานดีเด่นและพนักงานที่มามีอายุงานครบ ๑๐ ๑๕ และ ๒๐ ปี, กิจกรรมแข่งขันจักรยาน, กิจกรรมมอบทุนการศึกษาให้กับบุตรของพนักงาน, กิจกรรมก้าวแรกนิมชีเส็ง โครงการ NEW BLOOD, กิจกรรมโครงการรักการอ่าน, กิจกรรมสัมมนาและอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน, กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน เหล่านี้เป็นต้น

การถ่วงดุลในการจัดองค์กรวิสุทธิพุทธ

แนวความคิดการถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิสุทธิพุทธ BWBS (Buddhist Weight Balance Scorecard) ของบริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) มีพัฒนาการมาจากแนวคิด Balance Scorecard (BSC) ในทางตะวันตก แนวคิดทั้งสองนี้มีความแตกต่างกันตรงที่ Balance Scorecard (BSC) ทฤษฎีแนวคิดดั้งเดิม เป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ขององค์กรกับการประเมินซึ่งจะมีการประเมิน ๔ ด้านอย่างสมดุล ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการบริหารภายใน ด้านการเรียนรู้และการดำเนินการ ส่วนแนวความคิดการถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิสุทธิพุทธ BWBS (Buddhist Weight Balance Scorecard) ที่คุณชัยวัฒน์ นำมาใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรของเขามี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านการตลาดลูกค้า ด้านการปฏิบัติงาน ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้และด้านวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีดั้งเดิมมีบางส่วนที่ขาดหายไปคือ เรื่องของวัฒนธรรมองค์กร^๓ เขาจึงเพิ่มเรื่องของวัฒนธรรมองค์กรเข้าไปและได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ในช่วงที่เขาเข้ามาบริหารงานในบริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน)

บริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ได้นำมิติองค์กรวิสุทธิพุทธที่เรียกว่า “การถ่วงดุลในการจัดองค์กรวิสุทธิพุทธ” (BWBS : Buddhist Weight Balance Scorecard) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งมีองค์กรวิสุทธิพุทธที่ทางบริษัทนำมาใช้ มี ๕ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการเงิน : บริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ได้นำหลักกรรมมาใช้ในการดำเนินการ โดยมโนโบายว่าไม่โลภ ไม่แสวงหาผลกำไร มีความเห็นอกเห็นใจอยากช่วยเหลือผู้อื่น ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

๑) ทางบริษัทจะนำหลักกรรมเป็นที่ตั้งในการปล่อยสินเชื่อ ต้องมีการสอบถามลูกค้าว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด เตือนร้อนอะไร ถ้าพบว่าลูกค้ามีปัญหาทางการเงิน ต้องการใช้เงินจริง ๆ โดยที่ไม่นำไปใช้ในทางที่เสื่อมหรือไม่มีความจำเป็น ทางบริษัทก็จะอนุมัติปล่อยกู้ให้กับลูกค้า

๒) เมื่อลูกค้าได้กู้เงินไปแล้ว สมมติว่าลูกค้าติดค้างงวด ๓ - ๔ งวด ถ้าเป็นไฟแนนซ์ที่อื่นจะดำเนินการยึดรถทันที แต่ที่บริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่งจะมีความเมตตากรุณาต่อลูกค้า โดยจะดำเนินการโทรศัพท์ติดตามลูกค้าให้มาพูดคุยเจรจาตกลงกันที่บริษัท พร้อมทั้งสอบถามปัญหาที่ลูกค้าเผชิญ ถ้าหากพบว่าลูกค้ามีปัญหา ทางบริษัทจะช่วยปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกค้า ให้ลูกค้าสามารถผ่อนชำระหนี้ได้ เช่น ถ้าลูกค้าขอย้ายค่างวดที่ได้ค้างไว้สัก ๑ - ๒ งวด ทางบริษัทก็จะไม่ยึดรถของลูกค้า

๓) ถ้าเป็นลูกค้าเก่าหรือเป็นนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเงินทางบริษัทจะลดอัตราดอกเบี้ยให้เป็นกรณีพิเศษ

๔) ทางบริษัทจะไม่คิดค่าติดตามทวงหนี้ แต่ถ้าเป็นที่อื่นจะมีคิดค่าติดตามทวงหนี้ครั้งละประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท

(๒) ด้านการตลาดและลูกค้า : การถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิสุทธิพุทธของบริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ด้านการตลาดและลูกค้า ได้มีการนำหลักเมตตามาใช้ โดยทางบริษัทจะปลูกฝังให้พนักงานทุกคนมีจิตเมตตาต่อผู้อื่น มีความรักต่อผู้อื่นอย่างเสมอกัน ในการตลาดนั้น

^๓ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ สุวิทย์ศักดิ์านนท์, กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัทนิมิตต์สิ่งลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) , ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

ทางบริษัทจะมีนโยบายงานบุญ เช่น การแจกน้ำโรงทาน การเข้าไปร่วมกิจกรรมช่วยเหลือและพัฒนาสังคม กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางบริษัทส่งพนักงานเข้าไปร่วม ถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท และเป็นการโฆษณาองค์กรของตนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ส่วนการนำหลักเมตตามาใช้ต่อลูกค้า นั้น ทางบริษัทจะรักและเมตตาลูกค้าทุกคนอย่างเสมอกัน ไม่เลือกปฏิบัติ คอยให้การต้อนรับลูกค้า ด้วยบริการที่ดี คอยให้คำปรึกษาชี้แนะและให้คำแนะนำแก่ลูกค้าทางด้านการเงิน ถ้าลูกค้าติดขัดค่า งวดก็จะพูดคุยเจรจาตกลงกับลูกค้าด้วยเมตตา ให้ลูกค้าผ่อนผันชำระบางส่วนก่อนได้โดยยังไม่ยึดรถ แต่ถ้าลูกค้าไม่ยอมจ่ายค่างวดที่ติดค้างเกิน ๕ งวด และไม่ยอมเข้ามาผ่อนชำระ ทางบริษัทก็ถึงจะ ดำเนินการขั้นสุดท้ายด้วยการยึดรถ แต่ก่อนจะถึงขั้นนั้นทางบริษัทจะเมตตากรุณาเจรจากับลูกค้าดี ๆ เสียก่อน

(๓) **ด้านการปฏิบัติงาน :** การถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิถีพุทธของบริษัทนี้ มีสี่สิ่ง ลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ด้านการปฏิบัติงานนั้น ได้นำหลักสมานัตตามาประยุกต์ใช้ โดยทางบริษัทจะ สอนให้พนักงานมีความสมัครสมานสามัคคีกัน ทำงานร่วมกันเหมือนพี่เหมือนน้อง เหมือนคนใน ครอบครัว สุข ทุกข์ เสมอกัน มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานร่วมกัน มีปัญหาที่ต้องช่วยกันแก้ไข ทั้งนี้พนักงานทุกคนจะต้องเรียนรู้ระบบการทำงานแบบมัลติเทิล คือ สามารถทำงานทดแทนกันได้ทั้ง ด้านบัญชีและด้านสินเชื่อนั่นเอง

(๔) **ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ :** ทางบริษัทนี้ มีสี่สิ่ง ลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ได้นำหลัก วิมิงสา ใช้ปัญญาตรวจสอบ คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตราหาเหตุผลและตรวจสอบ ข้อยิ่งหย่อนเกินเลย บกพร่อง ขัดข้อง ในสิ่งที่ทำ โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุง ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะความรู้และศักยภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และ สังคม โดยมีการจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่การพัฒนาตนแก่พนักงานในองค์กรทั้งทางโลก และทางธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ให้รู้จักพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีสติปัญญา มีความสามารถวิเคราะห์หนทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ทั้งยังปลูกฝังให้พนักงานรู้จักใช้หลัก วิมิงสาเพื่อตรึงตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ส่งเสริมให้พนักงานในบริษัทมีความรู้ความเข้าใจ ใช้ ปัญญาพิจารณาตรวจสอบข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

(๕) **ด้านวัฒนธรรมองค์กร :** การถ่วงดุลในการจัดการองค์กรวิถีพุทธของบริษัทนี้ มีสี่สิ่ง ลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน) ด้านวัฒนธรรมองค์กร คือ ยิ้ม ไหว้ ทักทาย เบิกบาน นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้มงคลชีวิต ๓๘ ประการ ด้วยการแจกหนังสือ แจกซีดี และออกกฎให้ทุกสาขาส่งหน้าพักจอคอมพิวเตอร์ให้เป็นหลักธรรมมงคลชีวิต ๓๘ ประการ เพื่อให้พนักงานได้เรียนรู้ จดจำ และน้อมนำไปปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์พบว่า ทางบริษัทปลูกฝังให้ พนักงานเป็นคนดี เป็นบัณฑิต ไม่คบคนพาล มีความเป็นกัลยาณมิตรหรือเพื่อนที่ดีต่อกัน ชักชวนกัน ลด ละ เลิก อบายมุข ชักชวนกันเข้าวัด ทำบุญ ฟังเทศน์ ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ชักชวนกันออกกำลังกาย ชักชวนการทำแต่สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง แก่ผู้อื่น และแก่สังคมอีกด้วย

๕.๓ การบริหารจัดการองค์เชิงพุทธตามหลักพุทธธรรม

การบริหารจัดการเชิงพุทธ หมายถึง การนำเอาหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มา บูรณาการกับวิชาสมัยใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานให้สำเร็จ

ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน จากการวิเคราะห์บันทึกคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารและพนักงานบริษัทนัมชีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน) พบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธ ด้านการครองตน ครองคน และครองงาน สรุปได้ว่าผู้บริหารและพนักงานในบริษัทนัมชีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน) ได้น้อมนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ได้แก่ ฆราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ เบญจศีล เบญจธรรม กัลยาณมิตตา โยนิโสมนสิการ สุจริต ๓ มรรคมięงค์ ๘ ธรรมคัมครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ สปัจริยธรรม ๗ อปรีหานิยธรรม ๗ และทศพิธราชธรรม การนำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านการครองตน ครองคน และครองงานนั้น ก่อให้เกิดคุณประโยชน์อันดีงามและก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อลูกค้า ต่อชุมชนและสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้บริหารและพนักงานมีความสุขในการทำงาน มีความสุขกับการที่ได้ดูแลให้ความช่วยเหลือสังคม มีความสุขที่ได้เห็นองค์กรเติบโตไปพร้อมกับสังคม และมีความสุขที่ได้สร้างคนดี มีศีลธรรมกลับคืนสู่สังคมอีกด้วย

๖. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเชิงพุทธของบริษัทนัมชีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน)” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีประเด็นการศึกษาภาพรวม ๓ ประเด็น ดังนี้คือ ประเด็นแรก คือ องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการในตะวันตกและพระพุทธศาสนาว่า การบริหารจัดการ เป็นศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนการบริหารจัดการเชิงพุทธ เป็นการน้อมนำเอาหลักพุทธธรรมมาใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ผู้บริหารหรือผู้นำที่ดี ต้องมีคุณลักษณะ ๓ ประการ คือ (๑) จักขุมา : มีปัญญามองไกล ต้องมีความชำนาญในการใช้ความคิด (๒) วิรุโ : มีการจัดการธุระได้ดี มีความชำนาญด้านเทคนิค (๓) นิสสยสัมปันโน : มีการพึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ประเด็นที่สอง คือ องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธของบริษัทนัมชีเส็งลิสซิง จำกัด (มหาชน) แบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อใหญ่ ได้แก่ (๑) แนวคิดเกี่ยวกับการให้เข้าทรัพย์สินแบบลิสซิง อาทิเช่น ลักษณะทั่วไปของธุรกิจเช่าซื้อในประเทศไทย ประเภทของการทำธุรกิจเช่าซื้อ ขั้นตอนการเช่าซื้อ เป็นต้น (๒) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทนัมชีเส็ง อาทิเช่น ประวัติความเป็นมา วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ธุรกิจ เป้าหมายองค์กร พื้นที่และสาขาที่เปิดให้บริการ ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบของพนักงานแต่ละสาขา ขั้นตอนการดำเนินสินเชื่อให้กับลูกค้า เป็นต้น และ (๓) องค์ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเชิงพุทธภายในองค์กรและการถวญงตุลในการจัดการองค์กรวิพุทธ

ประเด็นที่สาม คือ องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธตามหลักพุทธธรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดในการจัดการองค์กรเชิงพุทธ รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการเชิงพุทธ การจัดกิจกรรมเชิงพุทธ การให้บริการลูกค้าเชิงพุทธอีกด้วย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์อย่างมาก กล่าวคือ สามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเชิงพุทธด้านการครองตน ครองคน และครองงาน ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารและพนักงานภายในองค์กรนัมชีเส็งลิสซิง และองค์กรอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เบญจศีล เบญจธรรม มรรคมิ้องค์ ๘ ธรรมคัมครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ สัปปริสธรรม ๔
อปริหานิยธรรม ๗ ทศพิธราชธรรม ๑๐ เป็นต้น

๓) ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารและพนักงานเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้
ในการบริหารจัดการองค์กรของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)

๔) ศึกษาวิจัยบทบาทของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน) กับการเผยแผ่
พระพุทธศาสนาให้กับพนักงาน ลูกค้า และประชาชนทั่วไป

๕) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักมงคลชีวิต ๓๘ ประการ ในการดำเนินงานภายในองค์กร
ของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)

๖) ศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่วงดุลในการจัดการองค์รวีพุทธของ
ผู้บริหารและพนักงานบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด (มหาชน)

๗) ศึกษาความพึงพอใจในการบริหารจัดการเชิงพุทธ ของบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด
(มหาชน)

๘) ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการองค์กรระหว่างบริษัทนิมชีเส็งลิซซิง จำกัด
(มหาชน) และบริษัทลิซซิงอื่น ๆ

ผู้วิจัยหวังว่าข้อเสนอแนะในการวิจัยทั้ง ๘ ข้อ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะมีผู้สนใจนำไป
ศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลต่าง ๆ ในงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ
ศึกษา ตลอดจนผู้อ่านทุก ๆ ท่าน ทั้งยังเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปต่อยอดสำหรับการทำงานวิจัยใน
หัวข้ออื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ไชย ญ พล, การปกครองของพระพุทธเจ้าระบอบธรรมธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์,
๒๕๓๗)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลศัพท์). พิมพ์ครั้งที่ ๙,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม). กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ. CSR เชิงพุทธ แปลงทุนให้เป็นบุญ สร้างบุญด้วย
ปัญญา. นนทบุรี : บริษัท ดีไซน์ ดีไลท์ จำกัด, ๒๕๕๗.

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร (พรธนา), “ประเด็นโต้แย้งว่าด้วยพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม”,
บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๙) : ๕๒.

การบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗
ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

THE ADMINISTRATION ACCORDING TO SAPPURISADHAMMA VII OF
THE DEPARTMENT OF FOREST RESOURCE MANAGEMENT 3 BRANCH PHRAE

ธนวรรณ กีก้อง*

ดร. ดำเนิน หมายดี**

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒนโณ, ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานบุคคลโดยการใช้หลักสัปปริสธรรม ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้าง จำนวน ๓๘๑ คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane) จำนวนตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน ๑๙๕ คน เก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,๒๕๕๘)/thanawan_96@hotmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัย พบว่า

๑. การบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. = ๐.๗๔๘) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านปรีชาญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านอัตถิยญาณด้านอัตตญาณ ด้านบุคคลญาณ ด้านธัมมญาณด้านมัตตญาณ และด้านกาลญาณ ตามลำดับ

๒. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้รวมต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน ด้านเพศ ระดับการศึกษา รายได้รวมต่อเดือน ประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านอายุ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ คือ การบริหารงานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงาน ควรจัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในการทำงานบุคลากรทำงานได้ไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาของแผน และขาดแรงจูงใจในการทำงาน ควรกำหนดระยะเวลาของแผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากร มีการประสานงานกับองค์กรที่มีความเชื่อมโยงกันกับองค์กรเพื่อประโยชน์ขององค์กร และในด้านบุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับตำแหน่งที่บรรจุแต่งตั้ง ในการสรรหาบุคลากรเข้าทำงานควรมีการทดสอบความรู้ความสามารถในการทำงาน เพื่อที่จะได้คนที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านมาปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

๔. แนวทางในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากร ป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการนำหลักการในการบริหารงานในองค์กร รวมถึง หลักเกณฑ์ ระเบียบในการบริหารมาใช้ในการดำเนินการตามแผนนโยบายการจัดการบริหารที่ได้วางไว้ มุ่งมั่นการทำงานเพื่อขับเคลื่อน องค์กรไปสู่จุดหมายและเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นและกับทุกคนในองค์กรด้วยความเป็นมิตร ควรมีการบริหารงานให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ขององค์กร ควรมีการบริหารงานตามกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมและตามกำหนด ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ ถูกต้องตามกระบวนการ ในด้าน การรู้จักชุมชน องค์กรสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและกับหน่วยงานภายนอก ให้ความสำคัญกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีการบริหารงานที่ดีขึ้น ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน ที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการนำเอาหลักธรรม มาประยุกต์ใช้กับองค์กรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหารงาน, สัปปุริสธรรม ๗

Abstract

The objectives of this research were to 1. Study the administration according to Sappurisdhamma VII of department of forest resource management office 3 Phrae branch 2) to compare opinions for the administration according to Sappurisdhamma VII of department of forest resource management office 3 Phrae branchr 3) to study the problems and suggestions on the administration according to VII Sappurisdhamma of department of forest resource management office 3 Phrae branch 4) to study process of the administration according to Sappurisdhamma VII of department of forest resource management office 3 Phrae branch.

The finding of this research was found as follows :

1. Administered by the Bureau of 7 Sappuris fair management of forest resources at the three branches spread overall level ($= 3.96$, $SD = 0.748$) when considering the sort of average. to find that the little Prisayyo in the highest rate of coverage is the most important stat adoration and self adoration. The keypad on the clutch problem adoration. The Grantham Mattayyo the ordinary adoration. And Kalayyo respectively

2. A comparison of the level of administration according to the principles of fair 7 Sappuris Bureau of Forest Resource Management at the three branches spread by testing the hypothesis by analyzing the differences based on the classification of personal factors, including gender, age, education. Total revenue per month And experience in sex education. Total revenue per month Experience not different We reject the hypothesis of the age difference, she accepts the hypothesis.

3. Administration of the Department of Forest Resource Management at the three branches are widespread problems, and suggested the administration was not consistent with the objectives and implementation plans. Should arrange a meeting in order to plan together in the same direction. Operating personnel working behind the period of the plan. And lack of motivation to work. Should the period of the Plan in accordance with the objectives of the task. There should be incentives for people to work. Coordination with organizations that are associated with the organization for the benefit of the organization. The staff is knowledgeable and does not meet the appointment. The recruitment office should have tested the efficacy of work. In order to have people who are competent in the field of operations to benefit the organization.

4. From the interview administered by the Bureau of 7 Sappuris fair management of forest resources at the three branches spread find the information most important to focus on the principles in the management of the organization, including the rules and regulations for the administration. used in the

implementation of policies and management plans were put on hold. Committed to work to drive and organizations towards the goal. Working with other agencies and with everyone in the organization with an ethos. Should be administered in accordance with the conditions of the enterprise. It should be administered within a reasonable period of time and on schedule. This will result in the administration systematically organized according to the process. Known in the community The organization Mundi human relationships with staff workers and with outside agencies. The focus is on personnel and to allow employees to participate in the review in order to develop a better administration. Encourage employees to develop specialized skills to operate. To provide expertise and keep pace with social change. Utilizing the principles applied to the organization to benefit the organization and it's people.

Keyword: Administration, Sappurisdhamma

๑. บทนำ

การบริหารนับว่าเป็นกิจกรรมอันหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการที่จะสรรค์สร้างกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการขององค์กร ซึ่งอันที่จริงหลักของการบริหารนั้น เป็นกิจกรรมที่เก่าแก่คู่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมาช้านาน แต่การบริหารในยุคโบราณมีลักษณะเป็นศิลปะค่อนข้างมากกว่า หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเรื่องของฝีมือและพรสวรรค์ของผู้บริหาร^๑ ซึ่งหากศึกษาย้อนหลังไปหลายพันปีก่อนจะพบร่องรอยการบริหารจากผลงานที่ปรากฏให้เห็นจากสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น พีระมิด หรือระบบชลประทานของชาวอียิปต์โบราณ^๒ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็เป็นรูปแบบการบริหาร แต่อาจมีลักษณะเป็นศิลปะมากกว่าที่จะเป็นรูปแบบเป็นวิทยาศาสตร์

ปัจจุบันนี้แต่ละองค์กรเล็งเห็นความสำคัญของมนุษย์ว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด องค์กรจะประสบความสำเร็จได้เพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลในการดำเนินการ การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่ที่สำคัญในองค์กร ทั้งองค์กรของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนล้วนอาศัยแนวคิดสมัยใหม่เพื่อการบริหารงานบุคคล เพราะเป็นเรื่องการแสวงหาบุคคล รักษาไว้ และใช้ทรัพยากรที่เป็นคนให้บริหารทรัพยากรอื่นๆ ให้ได้ประโยชน์ต่อหน่วยสูงสุด^๓ มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารจึงควรมีกระบวนการบริหาร โดยมโนนโยบายเรื่องบุคคลขององค์กรเป็นเงื่อนไขกำกับ^๔ กล่าวได้ว่ามนุษย์ในองค์กรจะเป็นที่มาของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรเลยทีเดียว การศึกษาเกี่ยวกับคนในลักษณะที่เป็นการใช้คนให้เหมาะกับงาน (Put the right man in the right job) โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมของบุคคล^๕ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคลเพื่อการ

^๑ นิตย สัมมาพันธ์, การบริหารเชิงพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๒๙), หน้า ๓๓

^๒ วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔.

^๓ เกรียงศักดิ์ เขียวอึ้ง, การบริหารรัฐกิจ, (ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์), หน้า ๑.

^๔ ศุภชัย ยาวะประภาส, การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทยกระแสใหม่และสิ่งท้าทาย, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุดทองจำกัด, ๒๕๕๘), หน้า ๑๑ .

^๕ อุทัย หิรัญโต, หลักการบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

บริหารงานบุคคล โดยเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทักษะคิด และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค สังกัดกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติเพื่อให้มีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ โดยยึดหลักจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบอเนกประโยชน์ ทั้งนี้ เพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและการอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน กรมป่าไม้จึงได้มีคำสั่งให้มีการจัดตั้งสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ - ๑๙ ขึ้นมาให้เป็นหน่วยงานส่วนกลางของกรมป่าไม้ที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคขึ้นตรงกับกรมป่าไม้ เรียกว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยมีการกิจและอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป่าไม้ หลังจากหน่วยงานเดิมซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ สำนักงานป่าไม้เขต สำนักงานป่าไม้จังหวัด สำนักงานป่าไม้อำเภอ สำนักงานป่าไม้สาขา(จังหวัด) ได้ถูกยกเลิกไป ภารกิจของหน่วยงานดังกล่าวจึงเป็นภารกิจหน้าที่ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ตามที่กรมป่าไม้กำหนด ต่อมาได้มีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมป่าไม้จึงได้มีคำสั่ง เรื่องการจัดโครงสร้างหน่วยงานและกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ - ๑๓ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้(สาขา) สังกัดกรมป่าไม้ และจัดให้มีศูนย์ประสานงานป่าไม้ในสังกัดสำนัก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการพื้นที่ ตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กรมป่าไม้ได้มีคำสั่ง ที่ ๒๐๒๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง ให้จัดตั้งสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ และคำสั่ง ที่ ๒๐๒๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง ให้ข้าราชการไปปฏิบัติราชการ โดยกำหนดพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน และหลังจากที่ได้มีการกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบใหม่ ทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารงานขององค์กร ทั้งในด้านการวางแผนการทำงาน การจัดองค์การ การติดต่อประสานงาน การสั่งการการบังคับบัญชา และการควบคุมการทำงาน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงานของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการบริหารงานที่ดีในทุกๆ ด้าน เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล

จากประเด็นปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เพื่อนำไปใช้การบริหารงานของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ซึ่งเป็นองค์กรที่ประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานและตอบสนองนโยบายของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติสืบไป

ผู้วิจัยเห็นพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ช่วยทำให้การบริหารงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์กรได้และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารได้หลายประการ มีหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารงานอันหนึ่งได้แก่ สัปปุริสธรรม ๗ ซึ่งหมายถึง หลักธรรมของผู้รู้หรือคนดีอันประกอบด้วย (หนึ่ง) อัมมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) (สอง) อัตถมัญญ (ผู้รู้จักผล) (สาม) อัตตมัญญ (ผู้รู้จักตน)

(สี) มัตตัญญู (ผู้รู้จักประมาณ) (ห่า) กาลัญญู (ผู้รู้จักกาล) (หก) ปริสสัญญู (ผู้รู้จักบริษัท) และ (เจ็ด) บุคคลัญญู (ผู้รู้จักบุคคล) ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัยอย่างเช่นปัจจุบันได้อย่างสอดคล้อง การบริหารยุคใหม่จึงควรต้องมีความสมดุลในสองด้าน คือ ด้านความรู้ ความสามารถ และด้าน คุณธรรมจริยธรรม โดยนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในการบริหารผสมผสานกับแนวคิดตะวันตก อันจะเป็นส่วนส่งเสริมการใช้ความรู้ ความสามารถของบุคลากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ก็เป็นเครื่องควบคุมยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ให้บุคคลใช้ความรู้ความสามารถไปในทางที่ผิด หรือใช้แบบสุดโต่งเกินความพอดี ซึ่งจะส่งผลเสียต่อตนเองและองค์กรตลอดจนสังคมโดยรวมในอนาคตได้

ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึง การบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ว่ามีการ บริหารงานเป็นอย่างไรและมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานในด้านต่างๆของสำนักจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และบุคลากรของสำนัก จัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ของสำนัก จัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานโดยการใช้หลักสัปปุ ริสธรรม ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมของสำนักจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจก แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชาชนที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๓๘๑ คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่ม ตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๙๕ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depths Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๔. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ พบว่า บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๖$, S.D.=๐.๗๔๘) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านปรีชาญาณอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอรรถาธิบาย ด้านอรรถาธิบาย บุคคลาธิบาย ด้านอรรถาธิบาย ด้านอรรถาธิบาย และด้านกาลาธิบาย ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านปรีชาญาณ พบว่า บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๖๘$, S.D.=๐.๗๓๘) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๗๗$, S.D.=๐.๔๒๓) ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร รองลงมาคือ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ให้ความสำคัญต่อองค์กรเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\bar{X}=๓.๗๖$, S.D.=๐.๗๐๐) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๖๙$, S.D.= ๐.๗๓๒) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาองค์กร

๒) ด้านอรรถาธิบาย พบว่า บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๐๔$, S.D.= ๐.๗๒๒) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๙๒$, S.D.= ๐.๖๘๑) ในข้อที่ว่าสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มุ่งมั่นทุ่มเทกำลังเพื่อการบริหารงานองค์กรให้เกิดการพัฒนา รองลงมาคือ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ รู้จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการบริหารงานตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.= ๐.๗๖๗) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๓.๗๘$, S.D.=๐.๗๔๓) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรให้มีการขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

๓) ด้านจิตตภาวนา พบว่า ระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตตภาวนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=๔.๕๗$, S.D.=๐.๕๔) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๔.๖๐$, S.D.=๐.๕๓๘) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่าน ท่านมีใจจดจ่อในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รองลงมา ($\bar{X}=๔.๕๙$, S.D.=๐.๕๐๔) ในข้อที่ว่า ในสถานีดารวจของท่านปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการประเมินและการตรวจสอบจากการตั้งใจทำงานอยู่เสมอ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=๔.๕๒$, S.D.= ๐.๕๙๔) ในข้อที่ว่า ท่านมีสมาธิในการปฏิบัติงานเป็นประจำ

๔) ด้านบุคคลาธิบาย พบว่า บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.=๐.๗๕๔) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลัก สัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขา ค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=๔.๐๔$, S.D.= ๐.๖๗๖) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ให้ความสำคัญกับคนหรือทรัพยากรบุคคลและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร รองลงมาคือ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ยกย่องคนที่ทำงานดีที่ควรยกย่อง ต่ำหนึคนที่ทำงานไม่ดีที่สมควรตำหนิ

($\bar{X}$ = ๓.๙๓, S.D. = ๐.๗๓๓) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๑, S.D. = ๐.๘๓๓) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ สามารถบรรจุแต่งตั้งหรือจัดวางบุคคลได้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย

๕) ด้านอัตถิยญา บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๐๔, S.D. = ๐.๗๒๒) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๔.๙๒, S.D. = ๐.๖๘๑) ในข้อที่ว่าสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มุ่งมั่นทุ่มเทกำลังเพื่อการบริหารงานองค์กรให้เกิดการพัฒนา รองลงมาคือ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ รู้จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการบริหารงานตามแผนที่วางไว้ ($\bar{X}$ = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๖๗) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๘, S.D. = ๐.๗๔๓) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรให้มีการขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

๖) ด้านมัตตัญญา บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๖, S.D. = ๐.๗๐๔) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๘๓, S.D. = ๐.๗๒๕) ในข้อที่ว่าสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีการวางแผนจัดการและกำหนดนโยบายไว้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เป็นตัวอย่างที่ดีในการกำหนดขอบเขตการบริหารงานตามหลักการที่เหมาะสม และจัดองค์กรด้วยการรักษาสมดุลขององค์กร ($\bar{X}$ = ๓.๗๙, S.D. = ๐.๗๑๗) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๙, S.D. = ๐.๗๔๖) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เป็นตัวอย่างที่ดีกับหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติงานและบริหารงานด้วยความพอเพียง

๗) ด้านกาลัญญา พบว่า บุคลากรของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๗, S.D. = ๐.๗๑๓) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๔, S.D. = ๐.๖๕๕) ในข้อที่ว่าสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ รู้ระยะเวลาในการจัดการนโยบายตามความเหมาะสม รองลงมาสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ เป็นแบบอย่างที่ดีกับหน่วยงานราชการในเรื่องการจัดการกับเวลา ($\bar{X}$ = ๓.๖๑, S.D. = ๐.๗๐๕) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๕, S.D. = ๐.๘๔๖) ในข้อที่ว่า สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ สามารถลำดับจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร โดยเรียงลำดับตามความสำคัญอย่างเหมาะสม

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานให้บุคลากรมากยิ่งขึ้น อาจเป็นในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานได้อย่างถูกต้อง

๒. ควรเสริมสร้างการยอมรับความแตกต่างทางความคิดและการวิพากษ์วิจารณ์ความเห็น เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างเต็มที่และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

๓. ควรสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในภาพรวม โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดีไม่จำเป็นต้องใช้การฝึกอบรม แต่อาจเป็นการใช้กิจกรรมช่วย เช่นการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรทุกคนร่วมกันแสดงออก เพื่อเป็นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง.การบริหารรัฐกิจ. ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์ ข้อมูลจาก สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๓ สาขาแพร่ กรมป่าไม้.

นิตย์ สัมมาพันธ์.การบริหารเชิงพุทธ. กรุงเทพมหานคร:โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๒๙.

วิโรจน์ สารรัตน์.การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒).

ศุภชัย ยาวะประภาษ. การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทยกระแสใหม่และสิ่งท้าทาย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจุดทองจำกัด, ๒๕๕๘.

อุทัย หิรัญโต. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๑.

การสื่อสารภาพลักษณ์
ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
IMAGE COMMUNICATION
OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY
LAMPHUN BUDDHIST COLLEGE

พรรณวิภา อุปนันท์*
ดร.บุศรา โพธิสุข, ดร.วิษณุพล ผลมาก**

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เป็นมหาวิทยาลัยที่มีต้นทุนทางสังคมที่ดี ให้โอกาสทางการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ได้เข้ามาศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับวิชาการทางโลก มุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน และมีบุคลากรในการทำงานที่เข้มแข็ง สามัคคี และมีเอกภาพ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชน มีอาคารสถานที่อุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อมและเพียงพอ มีเครือข่ายการทำงานและแหล่งเรียนรู้ มีผู้บริหารที่มีศักยภาพและภาวะผู้นำเข้าถึงแหล่งทุนสนับสนุนการศึกษา มีศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันอาศัยอยู่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ชุมชน ด้านการจัดการศึกษา มีการส่งเสริมความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการทำงานร่วมและสนับสนุนองค์กรทางสังคม เช่น คณะสงฆ์ เครือข่ายภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษา ปลุกจิตสำนึกความเป็นผู้มีจิตสาธารณะให้นิสิต ชุมชนสังคมให้การยอมรับในคุณภาพการศึกษา บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีและช่วยเหลือสังคม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา พัฒนาสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกัน วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องเรียนรู้ในการปรับตัวและขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร ในสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคม เช่น ต้องผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ตามมาตรฐานในศาสตร์ที่ศึกษา มีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวัง ต้องเป็นองค์กรทางวิชาการพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมทั้งในฐานะแหล่งเรียนรู้และตัวบุคคล และต้องเน้นการทำวิจัยในมิติด้านสังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้โดดเด่น

คำสำคัญ : การสื่อสาร, ภาพลักษณ์, มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

* นางสาวพรรณวิภา อุปนันท์, คณะสังคมศาสตร์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ดร.บุศรา โพธิสุข, ดร.วิษณุพล ผลมาก, อาจารย์ที่ปรึกษา

ABSTRACT

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lamphun Buddhist College is good social capital to provide the education opportunity to the Buddhist monks, novices and lay people in order to academic study in Buddhism subject coupled with secular academic and aimed to create graduates who have the knowledge and morality. There was collaboration Network in working, and personnel had a strong working, harmonious and the unity. It was located in community area, there were enough buildings, equipment teaching, Network operation and learning source, administrators have potential and leadership that reached scholarship sources, the alumni and current students who live throughout in all community areas. Education has the promoting multicultural society, network and a good relationship each other; there were workings together and supporting social enterprises such as Sanghas, a network of civil society, local governments in driving the development of education, raising awareness of public mind to students, the ability to solve social problems, strengthen local communities and social acceptance of quality education. Graduates who was graduated there was better quality of life and social assistance, the ability to solve social problems and strengthen local communities. Meanwhile, Lamphun Buddhist College has to learn to adapt and drive the organization development in accordance with the circumstances and society needs such as to create graduates with knowledge along standard of education science. There is characterized by social expectations, must be an academic organization in Buddhism, art and culture both learning source and individual. Researching must be focused on the social dimension, the education, the religion and the culture remarkably.

Keywords : Communication, Image, University and Lamphun Buddhist College.

๑. บทนำ

ภาพลักษณ์ เป็นความประทับใจที่บุคคลมีต่อองค์กรหรือสถาบัน โดยมีการสั่งสมและพัฒนาปรับเปลี่ยนตามประสบการณ์ที่ได้พบเห็น ภาพลักษณ์เป็นได้ทั้งบวกและลบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจุดดี และจุดด้อยขององค์กรหรือสถาบันนั้นๆ ภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาในด้านดีแสดงว่าองค์กรหรือสถาบันนั้นมีความแข็งแกร่งและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน ในขณะที่ภาพลักษณ์สะท้อนออกมาในด้านลบก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้องค์กรหรือสถาบันนั้นมีคุณภาพและพัฒนาภาพลักษณ์ให้สอดคล้องตามที่สังคมต้องการ ภายใต้สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ภาพลักษณ์ยัง

มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสารและสังคมการสื่อสาร บุคคลและองค์กรต่างๆ จะมีลักษณะเป็นสาธารณะมากขึ้น ทำให้หน่วยงานองค์กรต่างๆ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรและบุคลากร จึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในการที่จะทำให้องค์กรมีชื่อเสียง ได้รับความร่วมมือ เชื่อถือ ศรัทธา และทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน^๑ และในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกลุ่มเป้าหมายที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ รวมทั้งกลุ่มประชาชนทั่วไปด้วย เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันของตน^๒ ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่ความมั่นคงขององค์กร คือ ภาพลักษณ์ที่ออกสู่สาธารณชน ภาพลักษณ์จึงถือเป็นเครื่องมือในการบริหารงานหน่วยงานให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ได้รับความยอมรับ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ถูกคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้แสวงหาและให้ปัญญาแก่สังคม ทำหน้าที่สร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญาแก่บุคคลและสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยมีพันธกิจสำคัญในการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้า วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งรวมวิทยาการหลากหลายแขนง และเป็นศูนย์รวมของนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถเป็นจำนวนมาก มหาวิทยาลัยจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศที่กำหนดโดยนโยบายและแรงผลักดันทางเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ไปสู่สังคมที่พึงปรารถนา ด้วยเหตุนี้เอง มหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อให้เกิดการยอมรับศรัทธาจากผู้สนใจและเข้ารับบริการ เพราะปัจจุบัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนมากเพิ่มขึ้น โดยมีการเปิดคณะ/สาขาวิชาที่ใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดการแข่งขันในการจัดการศึกษาและบริการสังคมที่หลากหลาย ผู้รับบริการก็มีทางเลือกและเข้าถึงความเป็นสถาบันมากขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับคณะสงฆ์ ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจเข้าศึกษาและรับบริการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาว่า “ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ที่สร้างคนดีอย่างมีสมรรถภาพ จัดการศึกษาและวิจัยอย่างมีคุณภาพ บริการวิชาการอย่างมีคุณภาพ และบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ”^๓ ปัจจุบัน มีหน่วยงาน องค์กรต่างๆทั้งทางภาครัฐและเอกชน ให้ความสำคัญได้เข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายการทำงานร่วมกันจำนวนหลายหน่วยงาน ทำให้มีการขยาย

^๑ วาสนา จันทรสว่าง และคณะ, ภาพลักษณ์ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพาณิชย์, ๒๕๔๑) หน้า ๑๒.

^๒ วิรัช ลภรัตนกุล, การประชาสัมพันธ์แบบสมบูรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐) หน้า ๗๖.

^๓ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔). หน้า ๑๑.

ฐานการทำงานร่วม การบริการ และการพัฒนาในวงที่กว้างขึ้นตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ก็พยายามที่จะปรับปรุงแบบการบริหารงาน การจัดการศึกษาต่างๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการของผู้รับบริการ และให้เกิดภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี โดยมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น ๒ สำนัก ได้แก่ ๑) สำนักงานวิทยาลัย ให้บริการในด้านธุรกรรมการเงิน ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านการเผยแผ่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ด้านการอำนวยความสะดวกอาคารสถานที่ยานพาหนะ และด้านข้อมูลบุคลากรและงานประชุม ๒) สำนักงานวิชาการ ให้บริการในด้านทะเบียนนิสิตและวัดผลการศึกษา ด้านโสตทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า ด้านการบริการข้อมูลการศึกษา และด้านกิจการนิสิต โดยแต่ละสำนักต่างก็มีภาระงานที่ให้บริการแก่นิสิตและผู้มารับบริการแตกต่างกันไปตามสายงาน ที่ผ่านมามูลคูลการผู้รับผิดชอบต่างก็ปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนตามกรอบภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง แต่ปรากฏว่ายังไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน หรือสะท้อนภาพลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัย ที่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แสดงความรู้สึกรู้สึกคิดเพื่อสะท้อนความพึงพอใจ สภาพปัญหา ผลสำเร็จของการบริหาร และสะท้อนภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและมั่นคงของหน่วยงานได้ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบว่าสภาพการบริหารองค์กรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เป็นอย่างไร ภาพลักษณ์ของการสื่อสารภาพลักษณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร พร้อมทั้งเสนอการสื่อสารภาพลักษณ์และการขับเคลื่อนงานองค์กรในอนาคตต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๒.๒ เพื่อค้นหาการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๒.๓ เพื่อเสนอการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วย กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีเหตุผลประการสำคัญของการนาระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัย อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร การสื่อสาร การบริหารองค์กร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากตำรา งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ ประเภทต่างๆทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ ทางเว็บไซต์

๓.๑.๒ การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของวิทยาลัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์พิเศษ ผู้แทนนิสิต ผู้ใช้บัณฑิต และผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน ๕๕ รูป/คน เข้าร่วมการประชุมเสวนาระดมความคิดด้วยวิธีการวิเคราะห์สวอธ (SWOT Analysis) เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกตามประเด็นหลักในการเสวนา

๓.๑.๓ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) คือ เป็นการสร้างคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อโดยมีการนำคำสำคัญ (Keyword) มาใช้ประกอบในการขึ้นาคำสัมภาษณ์ อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องเกี่ยวกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) คัดเลือกมาจากหน่วยงานที่ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันระหว่างสองฝ่าย (MOU) กับทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน จำนวน ๑๕ รูป/คน สำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) คัดเลือกมาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์พิเศษ ผู้แทนนิสิต ผู้ใช้บัณฑิต และผู้แทนศิษย์เก่า ๕๕ รูป/คน

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามเป็น ๒ ตอน ได้แก่ ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

ประกอบด้วยข้อมูล ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง สถานที่ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ และชื่อผู้สัมภาษณ์ และตอนที่ ๒ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) เป็นข้อคำถามปลายเปิดสอบถามตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านส่งเสริมพระพุทธศาสนา และบริการวิชาการแก่สังคม และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยกำหนดประเด็นและวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๓.๔.๑ สภาพการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์สวอทร (SWOT Analysis) เกี่ยวกับการสื่อสารภาพลักษณ์ขององค์กร โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อระดมความคิดเห็นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์พิเศษ ผู้แทนนิสิต ผู้ใช้บัณฑิต และผู้แทนศิษย์เก่า ๕๕ รูป/คน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการสื่อสารองค์กร

๓.๔.๒ การสื่อสารภาพลักษณ์และเสนอการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรกับการขับเคลื่อนงานในอนาคตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งคัดเลือกมาจากหน่วยงานที่ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกันระหว่างสองฝ่าย (MOU) กับทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) ผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการ ดังนี้

๓.๕.๑ รวบรวมสังเคราะห์ และจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามประเด็นการวิเคราะห์สวอทร (SWOT Analysis) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และประเด็นการสัมภาษณ์

๓.๕.๒ นำข้อมูลที่สังเคราะห์แล้วมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคลอันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่ การสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต่อไป

๔. ผลการศึกษา

๔.๑ สภาพการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

จากการศึกษาสภาพการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน พบว่า วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน เป็นสถาบันการศึกษาที่ก่อตั้งขึ้นโดยการริเริ่มของคณะสงฆ์ โดยได้รับการอุปถัมภ์สนับสนุนจากส่วนราชการ พ่อค้าประชาชนชาวจังหวัดลำพูน เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งแรกของจังหวัดลำพูน เปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร คฤหัสถ์ ได้ศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับวิชาการทางโลก มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่เน้นการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม เป็นหน่วยงานที่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายทั้งของทางบ้านเมืองและคณะสงฆ์ มีการจัดโครงสร้างการบริหารโดยอนุโลมจากสภามหาวิทยาลัยในรูปแบบคณะกรรมการประจำวิทยาลัย ซึ่งถือเป็นชุดบริหารสูงสุดระดับสถาบัน ปัจจุบันมีผู้บริหารระดับส่วนงาน ประกอบด้วย พระครูสิริสุตานุยุต ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน พระครูไพศาลธรรมานุสิฐ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ นายไพรินทร์ ณ วันนา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร/หัวหน้าสาขาวิชาพระพุทธศาสนา นายจักรพงษ์ เพ็ญเวียง รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย นายพุทธพงษ์ กันทะรส รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ พระมหาไกรสร โชติปัญโญ รักษาการผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพุทธศาสตร์ฯ นายเสนห์ ใจสิทธิ์ หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ นายประเด่น แบนปิง หัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน/เลขานุการศูนย์บัณฑิตศึกษา และนายอาเดช อุปนันท์ รักษาการหัวหน้าฝ่ายกิจการพิเศษ มีบุคลากรจำนวน ๕๕ รูป/คน แยกเป็นสายวิชาการ ๓๓ รูป/คน และสายปฏิบัติการ จำนวน ๒๒ รูป/คน มีนิสิตรวมทุกคณะ/ชั้นปี จำนวน ๘๒๖ รูป/คน จัดการเรียนการสอน จำนวน ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) ๔ คณะ/สาขาวิชา ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) ๒ คณะ/สาขาวิชา ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และคณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ได้ดำเนินการบริหารและพัฒนาองค์กร แบ่งเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และบริบทพื้นที่บริเวณ โดยอาศัยศักยภาพของผู้บริหาร บุคลากร คณะกรรมการประจำและผู้ทรงคุณวุฒิ ในการผลักดันโครงการและขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณทั้งจากแหล่งทุนภายในและภายนอก ด้านคุณภาพได้ดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาให้ครอบคลุมตามพันธกิจ ๔ ประการ ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต เน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมการบูรณาการเรียนรู้ มีเป้าหมายให้บัณฑิตมีความรู้ควบคู่คุณธรรม ด้านการวิจัยและพัฒนา เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิตได้ฝึกฝนเรียนรู้การทำวิจัยและผลงานวิชาการสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม เน้นการบูรณาการพระพุทธศาสนาให้เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ สามารถนำ

องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์และคุณค่า ส่งเสริมให้คณาจารย์และนิสิตมีจิตอาสาในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและพัฒนาสังคมทั้งในแง่สุขภาพกายและจิตใจ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เน้นการเรียนรู้ ปฏิบัติ ถ่ายทอด และอนุรักษ์ ให้คงความเป็นเอกลักษณ์เกิดคุณค่าและเป็นมรดกของสังคม โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างคนดีและมีวิถีแห่งสังคมเป็นสุข

ผลการวิเคราะห์ SWOT สภาพบริบทและการบริหารองค์กรวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ทำให้เห็นว่า วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มีจุดแข็ง คือ เป็นวิทยาลัยที่มีต้นทุนทางสังคมที่ดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันหลักทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันศาสนา สถาบันกษัตริย์ มีผู้บริหารระดับสูงที่มีศักยภาพและมีความเป็นผู้นำ อาศัยสถานภาพและบทบาททางคณะสงฆ์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของบ้าน วัด และราชการได้ มีทำเลที่ตั้งเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การคมนาคมและเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษา และเน้นการจัดการศึกษาแบบพุทธบูรณาการ ในขณะเดียวกันมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงพัฒนา คือ การขาดบุคลากรที่ตำแหน่งทางวิชาการและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาที่จัดการศึกษาถึงขั้นที่จะสามารถให้คำตอบสร้างความกระจ่างและเสนอทางออกต่อปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น อีกทั้งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สถานที่พักผ่อน และระบบจราจรภายในให้มีความเหมาะสมต่อการรับบริการ อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ยังมีโอกาสที่จะเป็นช่องทางของการพัฒนาองค์กรให้ได้มีความเจริญก้าวหน้า โดยอาศัยโอกาสที่หน่วยงาน องค์กร และชุมชนให้การยอมรับในคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาและพยายามรักษามาตรฐานเดิมให้คงอยู่ โดยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทั้งในแง่วิชาการ บุคคล และสถาบันให้เกิดการยอมรับในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในมิติการทำงานร่วม การสนับสนุนกับเครือข่าย องค์กรต่างๆ และที่สำคัญต้องคำนึงถึงอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น ทั้งในแง่ของการแข่งขันเชิงรุกทางการศึกษาและจำนวนผู้เรียนโดยเฉพาะฝ่ายบรรพชิตที่ลดน้อยลง

๔.๒ การสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

จากการศึกษา การสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน พบว่า ด้านการผลิตบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ได้ส่งเสริมและจัดบรรยากาศการเรียนรู้และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนิสิตในมิติสังคมพุทธวัฒนธรรม ทำให้นิสิตเกิดความรู้สึกร่วมในความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์ เพื่อนร่วมสถาบัน มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนและรุ่นน้องให้มีความซื่อสัตย์ซื่อตรงต่อการเรียนและใช้เป็นอาชีพเสริมในการดำเนินชีวิต บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถออกไปรับใช้สนองงานคณะสงฆ์ ได้ทำงานสุจริตและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กร หน่วยงานและชุมชนได้อย่างมีความสุข และได้รับเกียรติจากสังคม ด้านงานวิจัยและพัฒนา มีบุคลากรให้ความสนใจที่จะพัฒนางานวิจัยและผลงานวิชาการ ส่วนนิสิตก็ได้เรียนรู้ทักษะการวิจัยและนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้และต่อยอดการพัฒนา โดยมีสถาบันวิจัยหรือศูนย์และองค์กรเครือข่าย เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งทุนสนับสนุน ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ได้มีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่และเป็นคลังความรู้ด้าน

พระพุทธศาสนา มีทุนทางสังคมที่ดีในฐานะองค์กรที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนา และด้านทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานก่อเกิดศิลปวัฒนธรรมตามแนวพุทธวิถี มีการถ่ายทอด ทุนทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมร่วมกับองค์กรทางสังคมอย่างต่อเนื่อง

ด้านการทำงานร่วมและสนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง มีการบรรจุรายวิชาการปกครองคณะสงฆ์ไว้ในหลักสูตรให้บัณฑิตทุกคณะทุกชั้นปีได้เรียนรู้ ในส่วนของ ครูอาจารย์ได้ช่วยกันอบรมขัดเกลาการประพฤติปฏิบัติให้มีความงดงามตามศีลาจริยาวัตรและถูกต้อง วินัยนิยม และสร้างความตระหนักให้บัณฑิตรู้คุณค่าในตนเอง ด้านการศาสนศึกษา ได้จัดการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต และหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถในการ พัฒนาและอยู่ร่วมกับชุมชน ได้ร่วมจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกสามัญศึกษา เสริมสร้างหลักคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน ด้านการเผยแผ่ ได้จัดรายวิชาแกนพระพุทธศาสนาไว้ใน หลักสูตรให้บัณฑิตทุกคณะทุกชั้นปีได้เรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งใน สถาบันและร่วมกับองค์กรต่างๆ ด้านสาธารณูปการ มีส่วนร่วมในการสร้างและบูรณะวัดวาอาราม โบราณสถาน ด้วยการบริจาคทุนทรัพย์และแรงกายสนับสนุน อีกทั้งมีการปรับปรุงสถานที่ภายใน วิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนรู้และบริการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีการจัดตั้งกองทุนศาสนทายาท เพื่อเป็นการสงเคราะห์พระสงฆ์สามเณรให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา มีการจัดโครงการบริการ วิชาการแก่สังคมและพัฒนาศักยภาพแก่คณะสงฆ์ และด้านสาธารณสงเคราะห์ มีการปลูกฝัง คณาจารย์นิสิตให้มีจิตสาธารณะ สามารถสงเคราะห์ช่วยเหลือชุมชน ประชาชนผู้ขาดแคลนและได้รับ ภัยธรรมชาติ มีนโยบายให้นิสิตคฤหัสถ์ได้ออกไปบริการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมจำนวน ๒๐๐ ชั่วโมงก่อนการรับปริญญา และนิสิตบรรพชิตไปปฏิบัติศาสนกิจเพื่อการพัฒนาชุมชนสังคมเป็น ระยะเวลา ๑ ปี

ด้านการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการผลิตบัณฑิตและการวิจัยและพัฒนา มีความมือในการแลกเปลี่ยนวิทยาการการเรียนรู้และ อาจารย์ผู้สอน พร้อมทั้งส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ แหล่งทุนสนับสนุน และสร้างภาคีเครือข่ายร่วมวิจัยและ การจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการฯและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มีการจัดเวทีเสวนาหาคำตอบและทางออกต่อปรากฏการณ์ทางศาสนาและสังคม มีการจัดนิทรรศการ วันสำคัญและบุคคลสำคัญระดับจังหวัดและระดับชาติ มีส่วนร่วมจัดกิจกรรม เรียนรู้ ถ่ายทุน สืบสาน และอนุรักษ์

๔.๓ เสนอการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรกับการขับเคลื่อนงานในอนาคต

จากการศึกษา เสนอภาพลักษณ์องค์กรกับการขับเคลื่อนงานในอนาคตของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน พบว่า วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องมีการปรับตัวและ ขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร ในสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคม โดยจะเสนอ แนวทางการขับเคลื่อนงานตามพันธกิจ ๔ ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิตในอนาคต วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ตามมาตรฐานในศาสตร์ที่ศึกษา มีความเป็นต้นแบบที่ดี ๔ ด้าน ได้แก่ ต้นแบบวิถีและจิตวิญญาณความเป็นลำพูน ต้นแบบผู้นำศาสนพิธีการ ต้นแบบชาวพุทธ

ต้นแบบความซื่อสัตย์สุจริตและความอดทน แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ต้องมีการจัดหลักสูตร และการเรียนรู้ความเป็นต้นแบบทั้ง ๔ ด้าน มีนโยบาย จัดกิจกรรม และสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้นิสิตได้เรียนรู้สัมผัส และดำรงชีวิตในบริบทของวิถีความต้นแบบ ด้านการวิจัยและพัฒนาในอนาคต วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องเป็นองค์กรวิชาการหลักของจังหวัดที่สามารถทำวิจัยในมิติด้านสังคม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้โดดเด่น สามารถตอบโจทย์ หรือปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังเป็นประเด็นถกเถียงและก่อให้เกิดความขัดแย้ง คลาดเคลื่อน งานวิจัยต้องมีคุณภาพมีคุณค่าในเชิงวิชาการ จนกลายเป็นการสร้างมูลค่ากลับคืนสู่ชุมชนสังคม แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ต้องมีการ จัดหากองทุนเพื่อการวิจัยในหลากหลายวิธีการและร่วมกับองค์กรหน่วยงานอื่นดำเนินการวิจัย ด้าน ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องเป็นสถาบันหลักในองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาทั้งการเป็นแหล่งข้อมูลและบุคคลที่มีความรู้เชี่ยวชาญสามารถชี้แนะ และให้ คำตอบในปรากฏการณ์ทางสังคมได้ แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ต้องปรับปรุงอาคารสถานที่ที่มี อยู่ หรือดำเนินจัดตั้งให้มีศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาแบบครบวงจร ต้องพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้เชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาที่จัดการศึกษาอย่างลึกซึ้ง สามารถเป็นวิทยากรหรือให้คำตอบต่อ ประเด็นทางสังคมได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา และด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ต้องเป็นสถาบันหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรทางวัฒนธรรมระดับต่างๆ สามารถพัฒนาองค์กรให้มีศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้ครอบคลุมวิถีความเป็นลำพูน แนวทางการ ส่งเสริมและพัฒนา ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เชี่ยวชาญในมิติทางวัฒนธรรม มีการจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนกิจกรรม และสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมสายใยชุมชน

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๑.๑ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ควรให้ความสำคัญต่อการนำข้อมูลผลที่ได้จากการวิจัยไปต่อยอดจัดทำ เป็นแผนการปรับปรุงและพัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กรอย่างจริงจังจึงให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลง และยอมรับของสังคม

๕.๑.๒ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ควรมีการวิจัยสถาบันในลักษณะแบบนี้ในมิติอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงและยอมรับของสังคม

๕.๑.๓ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ควรมีการมอบหมายให้บุคคลที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในภาระงานนี้ เพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหา เข้าใจในระบบวิธีการดำเนินงาน และเกิดความต่อเนื่องเชื่อมโยงในมิติ ต่างๆขององค์กร

๕.๑.๔ ผู้บริหาร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยนี้ต่อคณะกรรมการบริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

๕.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๒.๑ ควรศึกษาการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) และวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการในสังกัด

๕.๒.๒ ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารภาพลักษณ์ของกลุ่มมหาวิทยาลัยในประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นต้น

๕.๒.๓ ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในประเทศ กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

๕.๒.๔ ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในระดับคณะ หรือ สำนักงาน ตามโครงสร้างที่กำหนด

บรรณานุกรม

วาสนา จันทรสว่าง และคณะ. ภาพลักษณ์ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : สามเจริญพาณิชย์, ๒๕๔๑.

วิรัช ลภรัตน์กุล. การประชาสัมพันธ์แบบสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ศึกษาวิเคราะห์หลักสัมมาอาชีวะที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย A Critical Study of The Right Livelihood that Promotes the Commercial Ethics in Thailand

สิริโสภา ศุภกุล*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักสัมมาอาชีวะที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย โดยการอธิบายถึงความหมาย ความสำคัญของสัมมาอาชีวะซึ่งเป็นมรรคหนึ่งในมรรคมืองค์แปด อันเป็นทางสายกลางแห่งการปฏิบัติในการดำรงชีพของมนุษย์อย่างมีความสุข โดยมีหลักธรรมในพระไตรปิฎกที่เป็นหลักปฏิบัติของสัมมาอาชีวะ ได้แก่ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ ศีล ๕ สาราณียธรรม ๖ กัลยาณมิตร ๗ สัมปยุตธรรม ๗ โดยเว้นจากการประพฤติ ทุจริต ๓ ปญฺญจธรรม ๓ อคติ ๔ มิจฉวนนิชชา ๕ อบายมุข ๖ และอธิบายถึงความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของจริยธรรมของการค้า ซึ่งเป็นจริยธรรมตามแนวคิดในพระพุทธศาสนาที่ควบคุมด้วยศีลธรรมของการทำงานแห่งความสุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ

ในสมัยปัจจุบัน ในประเทศไทย ได้พบว่ามีปัญหาด้านจริยธรรมทางการประกอบอาชีพ การค้าปรากฏแทรกซ้น และมีหลายอาชีพที่ขัดต่อจริยธรรมแต่ถูกกฎหมาย มีหลายอาชีพการค้าที่ผิดทั้งกฎหมายผิดทั้งจริยธรรม และหลายอาชีพการค้าที่ขัดกับหลักธรรมพื้นฐาน รวมถึงการครอบงำด้วยการค้าสมัยใหม่ที่เป็นการค้าเสรี ระบบทุนนิยม บริโภคนิยม และการค้าที่ละเมิดศีลห้า

หากได้ตระหนักถึงจริยธรรมของสัมมาอาชีวะร่วมกันก็จะเกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมส่วนรวม แต่ถ้าขาดการคำนึงถึงจริยธรรมในการประกอบสัมมาอาชีวะ ก็จะเกิดการเอาเปรียบและใช้ทรัพยากรอย่างเกินความจำเป็น ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ และมีผลกระทบต่อระบบโครงสร้างองค์กรรวม ความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ รากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

คำสำคัญ : หลักสัมมาอาชีวะ, จริยธรรมทางการค้า

Abstract

The objectives of this research were to ; 1) to study the principle of Right Livelihood in Buddhism, 2) to investigate the commercial ethics and 3) to explore the principle of Right Livelihood that Promotes the commercial ethics in Thailand.

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘.

The results revealed that the Right Livelihood or Sammà-ājāva is a path of the Eightfold Noble Path that considers as the Middle Way of practicing for the happy living. The Buddhist doctrines that support for practicing the Right Livelihood are as follows: Sucarita: good conduct, Iddhipāda: path of accomplishment, Sārāṇīyadhamma: virtues for fraternal living, Kalyāṇamitta-dhamma: qualities of a good friend, and Sappurisa-dhamma: qualities of a good man. In addition, one who observes the Right Livelihood must abstain from Duccarita: evil conduct, Pāpāka: proliferation, Agati: wrong course of behavior, Vaṭṭijjā: trades which should not be plied by a lay disciple, and Apāyamukha: causes of ruin. The meaning of Right Livelihood, the significance and the benefit of commercial ethics were clarified in line with the Buddhist Doctrines.

At present-day, Thailand has challenged the ethical issues e.g. professional ethics and commercial ethics. There were found many immoral professions, but legal. In addition, there were found many professional that ethically and legally wrong and many of them against the Buddhist basic principle. The modern trade is dominated by the free trade, capitalism, consumerism and trade in violation of the Five Precepts.

If we realize the doctrine of Right Livelihood, it would be value to ourselves and society. If we lack of an ethical awareness of conducting the right means of livelihood, the selfishness, the exploitation of natural resources, and the reduction of human values will be definitely occurred. It will be resulted the social structure, biodiversity, natural environment and indigenous wisdom – the cultural root of ancestors.

Keywords : The Right Livelihood, The Commercial Ethics

๑. บทนำ

หลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้สอนเรื่องการประกอบอาชีพการค้าขายที่สุจริตไม่ก่อทุกข์ โทษต่อตนเองและสังคม ปรากฏอยู่ในหลักธรรมที่เรียกว่า “ สัมมาอาชีวะ ” ซึ่งเป็นองค์มรรคที่ ๕ ใน อริยมรรคมีองค์ ๘^๑ นอกจากนี้ยังมีปรากฏในพระสูตรที่กล่าวถึงเรื่องการค้า เช่น วณิชชสูตร^๒ ว่าด้วยเรื่องค้าขายที่ได้กำไรหรือขาดทุน เป็นต้น การค้าขายรวมอยู่ในส่วนของสัมมาอาชีวะอันเป็น องค์มรรคในการพัฒนาในด้านพฤติกรรมทางกายและวาจา (ศีล) ซึ่งช่วยส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพ จิตและปัญญา ทำให้การพัฒนาครบกระบวนการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา เพื่อความมีชีวิตที่ดีงาม ประณีตยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าการค้าขายจะเป็นอาชีพที่สำคัญและจำเป็นต่อสังคม แต่ควรตั้งอยู่บนพื้นฐาน ทางจริยธรรม คือการค้าขายโดยชอบธรรม ไม่ผิดกฎหมายของบ้านเมืองและหลักศีลธรรมทางศาสนา

^๑ วิมพา. (ไทย) ๔/๑๕/๒๒.

^๒ อง.จตุกก. (ไทย) ๑๓/๗๙/๑๒๔.

การค้าขายเป็นธุรกิจที่มีความเกี่ยวโยงกันหลายภาคส่วน เป็นกระบวนการ นับตั้งแต่ภาคส่วนการผลิต การขนส่ง การจำหน่าย การเมือง เป็นต้น ซึ่งจากการได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การค้าขายมีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมอื่นด้วย เช่น สุจริต ๓ สังคหวัตถุ ๔ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ มิจฉวนนิชชา ๕ ศีล ๕ อบายมุข ๖ ทิศ ๖ เป็นต้น

สังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน หลักคำสอนเกี่ยวกับการค้าได้รับการถ่ายทอด และปลูกฝังกระทั่งกลายเป็นลักษณะทางการค้าของคนไทย ซึ่งจะแตกต่างกับการค้าของสังคมอื่นที่มี วัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่จากสภาพความเป็นจริงของการค้าขายในสังคมไทยปัจจุบัน ยังมีการค้าขาย ไม่ชอบธรรม เช่น ค้าขายมนุษย์ การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด การกดราคาสินค้าจากพ่อค้าคน กลาง การจำหน่ายสินค้าไม่ได้มาตรฐาน การล่อลวงละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น นับวันปัญหา เหล่านี้จะทวีความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย ตลอดทั้งการขัดแย้งระหว่างหลักศีลธรรมกับกฎหมาย ธุรกิจ การค้าบางอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ผิดศีลธรรม มีการระบุในงานวิจัยของศาสตราจารย์ ดร. อภิชัย พันธเสนว่า “การผลิตเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทำลายชีวิต ทั้งที่เป็นอาวุธและสารเคมี ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ แล้วย้อนกลับมาเป็นอันตรายต่อมนุษย์ การผลิตสารเสพติดทำลายคุณค่าของมนุษย์ อาชีพดังกล่าวย่อมไม่ถือว่าเป็นสัมมาอาชีพ”^๓ จึงเป็นประเด็นที่ต้อง ทำการศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน ใช้กำหนดควบคุมมาตรฐานทางจริยธรรมการค้าในสังคมไทย ให้มีความสอดคล้องกันทั้งส่วนของกฎหมายและศีลธรรม

ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือการเปิดเสรี ทางการค้าของกลุ่มประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศ ในชื่อย่อว่า AEC (Asian Economics Community) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ หลักพุทธธรรมเรื่องสัมมาอาชีพจะยังคงใช้ได้ตลอดไปหรือไม่ หรือ ต้องประยุกต์เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์การค้าของโลกปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นว่า หลักพุทธธรรมเรื่อง สัมมาอาชีพที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาอธิบายจริยธรรมการค้าในปัจจุบันได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสัมมาอาชีพ การค้าและหลักธรรมเกี่ยวข้องกับ การค้า ตลอดทั้งศึกษาสัมมาอาชีพที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ นำมาอภิปราย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมาประยุกต์ให้เข้ากับเหตุการณ์ ตลาดการค้าเสรี การเผชิญปะทะสังสรรค์กับวัฒนธรรม จารีต ประเพณี เทคโนโลยี ความเชื่อ ศาสนา ที่หลากหลายทั้งตะวันตก ตะวันออก

^๓ ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน, พุทธเศรษฐศาสตร์ วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์ สาขาต่าง ๆ, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๔), หน้า ๗๒๗.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาหลักสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อศึกษาจริยธรรมทางการค้า
๓. เพื่อศึกษาหลักสัมมาอาชีวะที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีการศึกษาวิจัยดังนี้

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙
๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ค้นคว้าข้อมูลจากอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ตำราวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ตำราวิชาการจากคณาจารย์ต่าง ๆ พร้อมทั้งหนังสือ บทความ เว็บไซต์ นิตยสาร เอกสาร และงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
๓. รวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าในหนังสือที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทางสังคม เศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา กฎหมาย บทความวิเคราะห์ เอกสารต่าง ๆ และบางส่วนของข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือของหน่วยงานเฉพาะของความรู้นั้น นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เรียบเรียง สรุป
๔. นำเสนอผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

๔. ผลการศึกษา

พระพุทธเจ้าทรงกำหนดสัมมาอาชีวะเป็นหนึ่งในองค์ธรรมของอริยมรรคมีองค์แปด สัมมาอาชีวะเป็นศีลธรรมขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมความดีงามของชีวิตและสังคม การประกอบอาชีพต่าง ๆ ของผู้คนในสังคมจึงเป็นสิ่งเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีจริยธรรมเป็นตัวควบคุมความประพฤติและจิตสำนึก สัมมาอาชีวะจึงเป็นธรรมะที่ควบคุมและจรรโลงสังคมอย่างสงบสุข ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและส่วนรวมในวงกว้าง

สัมมาอาชีวะในเชิงพุทธ หมายถึงการประกอบกิจการงานที่ดี ภายใต้ทัศนคติที่ดีงาม มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ เป็นการทำงานที่มีความสุข และพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญา เป็นการทำงานที่ไม่นำไปสู่การเบียดเบียนหรือลดทอนความเป็นคุณค่าของมนุษย์ ยิ่งกว่านั้น ต้องไม่ทำให้เกิดการทำร้ายต่อทรัพยากรธรรมชาติ หรือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง

ความสำคัญในหลักการของสัมมาอาชีวะ เป็นการทำงานที่หาทรัพย์มาอย่างสุจริต ครอบครองอย่างรู้คุณค่า และใช้จ่ายอย่างเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเจือจางส่วนที่เกินแบ่งทรัพย์ที่หามาได้ให้กับผู้ขาดแคลน แบ่งวัตถุให้กับผู้ที่ต้องการ การใช้ทรัพย์สินด้วยสติปัญญา เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม วางท่าทีต่อทรัพย์ที่หามาได้ อย่างรู้เท่าทัน เข้าใจในประโยชน์แท้จริงของทรัพย์นั้น มีจิตใจที่เป็นอิสระจากวัตถุ พุทธศาสนาสรรเสริญการประกอบอาชีพที่เป็นไปเพื่อการเกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคมทั้งด้านกายภาพ และความเจริญงอกงามในจิตใจเป็นสำคัญ รวมถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ประเพณีของสัมมาอาชีวะ จำแนกได้เป็น สัมมาอาชีวะทางธรรมและ

อธรรม โดยสัมมาอาชีวะทางธรรมเป็นการใช้แรงงานกับอาชีวะเพื่อผลตอบแทน โดยเกี่ยวข้องกับผู้คนทั่วไปเป็นไปในแนวทางโลกียะ เป็นการใช้แรงงานเพื่อให้ได้ผลตอบแทนในการยังชีพ ด้วยความรู้ความสามารถ ความมีวิชา ในการทำงานแต่ละหน้าที่ ในแนวทางโลกุตระ เกี่ยวข้องกับสมมติสังข ซึ่งเป็นการใช้แรงงานที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อผลตอบแทนหรือเพื่อปัจจัย แต่เพื่อเป็นการให้ธรรมะในการผดุงโลก สอนแนะนำแสดงธรรม ฟังกระทำให้มากโดยมุ่งประโยชน์ของผู้รับคำสอน หากเอาแรงงานมาเพื่อเป็นปัจจัย ก็จะกลายเป็นมิจฉาชีพของสงฆ์ แรงงานในหน้าที่ของสงฆ์ในหน้าที่ที่กับอาชีวะจึงตั้งอยู่คนละฐาน มีชีวิตที่เป็นอิสระจากระบบทั้งหลายของสังคม เป็นชุมชนที่อิสระเพื่อทำหน้าที่ด้านธรรม บริสุทธิให้กับชาวโลก สัมมาอาชีวะประเภทอธรรม เป็นแรงงานและการผลิตที่ไม่เป็นไปเพื่อการเกื้อกูลแก่ชีวิตและสังคม เป็นไปเพื่อการทำลาย เช่นการผลิตอาวุธ การผลิตยาเสพติด ยาฆ่าแมลง การตัดแปลงพันธุกรรมพันธุ์พืช เป็นมิจฉาอาชีวะที่ทำลายคุณค่าความเป็นมนุษย์ ทำลายคุณธรรม ความดีงาม ทำร้ายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการผลิตเพื่อการทำลาย สัมมาอาชีวะที่ถูกกฎหมาย แต่ผิดทางธรรม เช่นการฆ่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม การค้าอาวุธที่ขึ้นทะเบียน การค้าสุรา การผลิตเหล้าชุมชน สัมมาอาชีวะที่ถูกทางธรรมแต่ผิดกฎหมาย เช่น การเรียไร การบริจาคที่ฉ้อฉล การขายใบอนุญาตโมทนาบุญ การนำเงินบริจาคเพื่อการทำบุญไปใช้ในทางที่มีขอบ เป็นต้น

หลักปฏิบัติในสัมมาอาชีวะ เป็นการแสวงหาโดยสุจริต ครอบครองทรัพย์อย่างรู้เท่าทัน การใช้จ่ายเพื่อประโยชน์สุขในปัจจุบันและอนาคต การหาทรัพย์อย่างชอบธรรม การใช้ทรัพย์ในการเลี้ยงตนและบุคคลในความเกี่ยวข้องที่ต้องรับผิดชอบ มีการเผื่อแผ่แบ่งปันใช้ทรัพย์ทำสิ่งดีงามเป็นประโยชน์ รวมทั้งใช้เผยแผ่ศีลธรรม การแสวงหาและการรักษาทรัพย์เป็นไปในทางทิฐฐัมมิกกัตถะประโยชน์ เพื่อประโยชน์สุขในปัจจุบัน สัมปรายิกกัตถะประโยชน์ เพื่อประโยชน์สุขในภายหน้า และปรมัตถะประโยชน์ เป็นความสุขชั้นโลกุตระ ที่เกิดจากจิตใจที่เป็นอิสระ มีปัญญารู้เท่าทันความจริงของโลก มีความเข้าใจในโลกธรรมแปด ในกฎของไตรลักษณ์ มีจิตใจที่สงบ ดำเนินชีวิตด้วยสติปัญญา

หลักธรรมในพระสูตรต้นตอที่สนับสนุนสัมมาอาชีวะ ได้แก่ อัมมจักกัปปวัตตนสูตร พรหมชาลสูตร หิริสูตร สังคหสูตร ปาปณิกสูตร วนิชสูตร เป็นต้น หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับสัมมาอาชีวะ ได้แก่ สุจริต๓ อิทธิบาท๔ สังคหวัตถุ๔ ศีล๕ สาราณียธรรม๖ สปัปฺริสธรรม๗ เป็นต้น หลักธรรมที่เป็นปฏิกิริยาต่อสัมมาอาชีวะ ได้แก่ ทุจฺจิต๓ ปญฺจธรรม๓ อคต๔ มิจฺฉาวณิชา๕ อบายมุข๖ เป็นต้น จริยธรรม เป็นธรรมที่ดีเป็นกุศลธรรม ประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ เว้นในสิ่งที่ควรเว้น ทำในสิ่งที่ควรเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น การค้า หมายถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้ เงินตรา ในธุรกิจและบริการ ทั้งด้านธุรกิจการเกษตร กสิกรรม อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การศึกษา สื่อสารมวลชน ธุรกิจบริการต่างๆ เป็นต้น รวมความหมายของจริยธรรมทางการค้า หมายถึง ความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม ซื่อตรง ยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ด้วยมาตรฐานของการประกอบอาชีพการงาน การผลิตสินค้า การใช้บริการ การจัดจำหน่ายเพื่อได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค เจ้าของกิจการ ผู้ถือหุ้น ผู้ร่วมงาน รัฐบาล ประชาชนและสังคม ความสำคัญของจริยธรรมทางการค้า จึงต้องเป็นหลักปฏิบัติถูกต้องดีงาม ไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมและกฎหมาย มีความสุขในการทำงาน นำความเจริญมาสู่องค์กร มีความรู้สึกลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน สร้างความเชื่อมั่น ได้รับความไว้วางใจและความศรัทธาจากผู้บริโภค

สร้างกำไรบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง ชอบธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบ ค้ากำไรเกินควร รวมทั้งได้มีส่วนช่วยพัฒนาความเจริญของประเทศชาติ สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ เกิดการสร้างงาน ก่อให้เกิดรายได้ต่อประชาชนโดยตรง และที่สำคัญคือ สิ่งแวดล้อมต้องไม่ถูกทำลายจากการบริโภคเกินความจำเป็นในการนำมาผลิตเพื่อจำหน่าย

คุณค่าของจริยธรรมทางการค้า เป็นวิถีแห่งปัญญาใช้คิดวิเคราะห์การดำเนินงานที่ตั้งบนจิตสำนึกที่ดีงาม ช่วยให้รู้จักและสำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ช่วยให้การอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างมีระเบียบ เป็นหลักปฏิบัติเพื่อป้องกันการเบียดเบียนเอาเปรียบในส่วนตัวและส่วนรวม ช่วยให้มนุษย์มีความหนักแน่น อดทน ขยัน พึ่งพาตนเอง โดยไม่ต้องรอโชคชะตา สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ แม้ต่างวัฒนธรรม ค่านิยม ศาสนา และคุณค่าของจริยธรรมมีส่วนช่วยสร้างและจรรโลงสันติภาพของโลก

ประโยชน์ของจริยธรรมทางการค้า ทำให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงาน เชื่อมมั่นต่อกิจการงานที่ทำ ได้รับความไว้วางใจ เกิดสงบสุขในสังคม นำความเจริญมาสู่องค์กร มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างกำไรบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศโดยตรง และสิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี จริยธรรมตามแนวคิดพระพุทธศาสนา มี ๓ ขั้นคือ จริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม เป็นธรรมที่คู่กัน คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ มีเมตตากรุณาในสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ มีสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพในทางที่ถูกต้อง เว้นจากการประพฤติดีกในกาม มีกามสังวร เว้นจากการพูดปด ให้พูดคำสัตย์จริง เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ให้มีสติสัมปชัญญะไม่ประมาท จริยธรรมขั้นกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ ๑๐ คือ ไม่ทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดีกในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดจาส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดจาเหลวไหล ไม่ละโมภของของคนอื่น ไม่พยาบาทปองร้าย ให้มีสัมมาทิฐิ มีความเห็นที่ถูกต้องและจริยธรรมขั้นสูง ได้แก่ มรรคมีองค์ ๘ คือ ความเห็นที่ถูกต้อง ความดำรงชอบ การพูดชอบ การกระทำชอบ เลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ หัวใจสำคัญของพุทธจริยธรรมคือ การไม่ทำชั่วทั้งปวง การทำกุศลให้พรั่งพร้อม การทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว

จริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย เป็นการขายสินค้าและบริการอย่างยุติธรรมเท่าเทียม คุณภาพที่เหมาะสมกับราคาซื้อ มีการดำเนินธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา เคารพต่อการตัดสินใจของลูกค้า และปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยอัธยาศัยที่ดี

ขอบข่ายของจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย เป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของการทำงาน ปกป้องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การจ่ายค่าจ้างแรงงานที่ยุติธรรม ลูกจ้างมีสวัสดิการที่เหมาะสม มีการผลิตสินค้าที่จำเป็นจำหน่ายในราคายุติธรรม การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างมลพิษ ไม่ทำธุรกิจโดยหวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่แบ่งผลกำไรเพื่อตอบแทนคืนสู่สังคม

ปัญหาทางจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย ที่พบในปัจจุบันคือ การถูกครอบงำด้วยกระแสทุนนิยม บริโภคนิยม ต่างคนต่างอยู่ มีการดำเนินธุรกิจการค้าที่เห็นแก่ตัว มุ่งแต่ประโยชน์ตนเป็นสำคัญ และทำลายสภาพแวดล้อม การขาดความร่วมมืออย่างจริงจังของคนในสังคม ไม่เชื่อฟังใคร ขาดการศึกษาธรรมะ ระบบการศึกษาที่ล้าหลัง ไม่ได้สอนให้คนคิดวิเคราะห์เป็น ทั้งระบบการเมืองที่ไม่โปร่งใส การแก้ไขกฎหมายของนักการเมืองเพื่อประโยชน์ตนและพวกพ้องด้วยผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างไม่น่าไว้วางใจถึงผลเสียหายต่อประเทศชาติ รวมทั้งอิทธิพลของสื่อสารมวลชนที่ขาดความไตร่ตรอง

ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม กระตุ้นให้ผู้บริโภคหลงผิด ด้วยกำไรและผลประโยชน์มหาศาลอย่างไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิต

ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมทางการค้าและกฎหมายในประเทศไทย มีหลายประการ กล่าวคือ กฎหมายเป็นการควบคุมการกระทำที่ทำจากภายนอก แต่จริยธรรมเป็นการควบคุมการกระทำภายในจิตใจที่มีสำนึกทางคุณธรรม กฎหมายมีบทลงโทษที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่จริยธรรมไม่มีบทกำหนดลงโทษ สังคมจะเป็นผู้ลงโทษเอง กฎหมายจัดเป็นเครื่องมือระดับต่ำในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ แต่จริยธรรมเป็นเครื่องมือระดับสูงในการควบคุมพฤติกรรม การทำดีของบุคคล เพราะมีผลจากข้อบังคับของกฎหมาย แต่การมีจริยธรรม ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบุคคล กាตัดสินใจทางกฎหมาย จะระบุไว้อย่างชัดเจน แต่จริยธรรม ตัดสินโดยใช้ความยืดหยุ่นใช้ความรู้สึกของคนในสังคม การยกย่องบุคคลที่ประกอบธุรกิจที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าได้ทำถูกต้องตามกฎหมาย แต่ทางจริยธรรมจะเรียกว่า เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม การค้าที่ถูกกฎหมาย อาจผิดจริยธรรมได้ แต่การค้าที่ผิดกฎหมาย จะผิดจริยธรรมด้วย

การค้าในสังคมไทยแบบโบราณเป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ เพื่อการบริโภคในครัวเรือน การทำสัญญาบารุงกับต่างประเทศ ก่อให้เกิดการขยายตัวทางสภาพการค้าในการเปิดประเทศ มีชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายมากขึ้น มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เมื่อหลังจากหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เกิดการขยายตัวทางการค้าขนาดใหญ่ มีการตราพระราชบัญญัติสมาคมการค้าเพื่อควบคุมการค้าอย่างชอบธรรม การเข้ามาของระบบการค้าเสรี ทุนนิยมขนาดใหญ่ การอพยพโยกย้ายของกลุ่มคนข้ามชาติ การโยกย้ายเงินทุนมหาศาล การไหลเคลื่อนของเศรษฐกิจโลกมายังประเทศไทย

การประพัตินการอบจริยธรรมของสัมมาอาชีวะในการดำเนินธุรกิจการค้า จึงมีคุณค่าต่อตนเองในการหาเลี้ยงชีพอย่างสุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้เท่าทันในกฎของธรรมชาติและสรรพสิ่ง คุณค่าของสัมมาอาชีวะต่อสังคม ได้แก่ การรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำกิจการงานให้สำเร็จ การได้ช่วยเหลือผู้อื่นจากการแบ่งสรรทรัพยากรที่หามาได้ คุณค่าทางเศรษฐกิจ ได้เกิดการกำหนดค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่หามาได้อย่างพอดี การใช้จ่ายอย่างรู้เท่าทันและเป็นประโยชน์ ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน การเหลือเก็บออม เสียภาษีอย่างถูกต้องเพื่อนำไปพัฒนาบ้านเมือง ในด้านคุณค่าต่อประเทศชาติ ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันของประเทศคู่ค้า การเกิดเสถียรภาพอย่างยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ มั่งคั่ง ประเทศมีรายได้จากการเสียภาษีของประชาชน มีการใช้ทรัพยากรอย่างควบคุมและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรในการใช้อย่างพอดีไม่สิ้นเปลือง

ความสอดคล้องของสัมมาอาชีวะและจริยธรรมทางการค้า ได้แก่ การค้าที่ซื่อตรง โปร่งใส ความยุติธรรมในราคาที่มีสัมพันธ์กับคุณภาพ บนโครงสร้างที่ก่อให้เกิดผลผลิตแท้จริง การได้รับค่าจ้างแรงงานและสวัสดิการที่เพียงพอ การผลิตเพื่อการค้าที่ไม่เข้าไปดัดแปลงหรือทำลายโครงสร้างพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และไม่ทำลายคุณค่าความดีงามของมนุษย์ ไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ ทางวัฒนธรรม และต้องไม่ชักจูงให้คนเกิดความโลภภายใต้อำนาจลัทธิบริโภคนิยม รวมถึงการไม่อาศัยอำนาจทางการเมืองและกลไกในระบบราชการ อำนาจด้านการสื่อสารมวลชน ด้วยการเอื้อประโยชน์กับกลุ่มอำนาจ

ความแตกต่างของสัมมาอาชีวะและจริยธรรมทางการค้า ที่พบเห็นได้ทั่วไปในปัจจุบันคือการล่อลวงละเมิดศีลห้า การประกอบมิถนาวนิชา การค้าเสรีบนกระแสบริโภคนิยมแบบไร้พรมแดน

ระบบทุนนิยมข้ามชาติ ที่ส่งผลทำลายความดีงามของมนุษย์ ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ ทำลายรากเหง้าทางวัฒนธรรม การแทรกแซงอำนาจรัฐของบรรดาบริษัทข้ามชาติเพื่ออำนวยความสะดวกในธุรกิจของตน การใช้ความเหนือกว่าของทุนและเทคโนโลยี การบริหารจัดการ และอิทธิพลทางการเมือง และเข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาติและท้องถิ่นกลายเป็นสิ่งล้าสมัย และเกิดความล่มสลายของชุมชนในชนบทจะมีผู้นำประเทศคนไหนประเทศไหนบ้างที่จะตระหนักในการบริหารปกครองประเทศตน ให้เป็นแบบอย่างด้วยจริยธรรมแบบอุดมคติในทางพระพุทธศาสนา โดยทำให้ประชาชนมีรายได้ที่พอเพียง มีคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของทุกคนในประเทศ มีช่องว่างระหว่างชนชั้นที่น้อยที่สุด ประชาชนมีความสุขกับการทำงาน ผลิตเพื่อบริโภคเพื่อจำหน่ายอย่างพอเหมาะพอดี ไม่คุกคามทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองเกินการบริโภค ไม่ใช่การผลิตเพื่อทำลาย สมาชิกในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่อยู่กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติกับสภาพแวดล้อมที่ดีงาม ช่วยกันธำรงรักษาธรรมชาติให้สมดุลดำรงความเป็นมนุษย์ด้วยความผูกพันในเครือญาติ ในครอบครัวที่อบอุ่น ร่วมกันจรรโลงรักษาวัฒนธรรม จารีต ประเพณีเก่าแก่ที่ดีงามที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ มีความภาคภูมิใจในอารยธรรมแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติที่ต่อเนื่องมาหลายพันปี ไม่สร้างค่านิยมที่บริโภควัตถุนิยมอย่างคลั่ง รู้เท่าทันคุณค่าแท้คุณค่าเทียม ยกระดับจิตใจของผู้คนที่เป็นผู้ให้ มากกว่าเป็นผู้ร้องขอ สังคมมีความเกื้อกูล มีการแบ่งปัน มีความรู้สึกปลอดภัย มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน หากพิจารณาถึงสังคมที่เป็นอุดมคติดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะจริยธรรมของสัมมาอาชีวะนั้น สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดสังคมที่น่าอยู่ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนี้อย่างแท้จริง

๕. บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์หลักสัมมาอาชีวะที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการค้าในประเทศไทย” ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของจริยธรรมทางการค้า ทำให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงาน เชื่อมั่นต่อกิจการงานที่ทำ ได้รับความไว้วางใจ เกิดสงบสุขในสังคม นำความเจริญมาสู่องค์กร มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างกำไรบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศโดยตรงและสิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาหลักธรรมเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ด้วยกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเห็นคุณค่าของการมีสัมมาอาชีวะของการทำงาน ประกอบอาชีพ สามารถทำให้บรรลุธรรมได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าค้นคว้าเกี่ยวกับหลักธรรมในการทำงานของศาสนาใหญ่อื่นๆ ได้มีการกล่าวถึงอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะการมีจริยธรรมทางการค้าในการเปิดพรมแดนของเหล่าประเทศอาเซียนในสังคมที่หลากหลายต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ นองศ์ธรรมของแต่ละศาสนาได้จรรโลงสั่งสอนศาสนิกของตนเองอย่างไรบ้าง การประกอบอาชีพที่หลากหลายเกี่ยวร้อยของผู้คนในประชาคมอาเซียน ในขณะที่คำสอนในพระพุทธศาสนาได้ปรากฏชัดแจ้งประจักษ์หลักสัมมาอาชีวะในมรรคมีองค์แปดเป็นองค์ธรรมที่ควบคุมจริยธรรมของพุทธศาสนิกชนเหมือนกัน

ผู้วิจัยวิทยานิพนธ์เล่มนี้คาดหวังอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จักได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จริงในการบริหารบุคคล การปรับโครงสร้างบริหารเป็นนโยบายแนวพุทธ การพัฒนารูปแบบการทำงานด้วยพุทธจริยธรรมของสมาคมอาชีวะในองค์กร บริษัท ห้างร้าน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ นักการเมือง นักปกครอง รวมถึงอาชีพอิสระที่หลากหลายในสังคมโลกปัจจุบัน อันจะยังให้เกิดสังคมแห่งพุทธะ ที่ดำรงอยู่ร่วมกันด้วยความสุขความสงบความปลอดภัย

บรรณานุกรม

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- เสถียรโกเศศ. วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๑๖.
- เสรี ลีลาสัย. เศรษฐกิจโลกเศรษฐกิจไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ส.เสริมมิตร, ๒๕๔๗.
- แสง จันทรงาม และคณะ. พระไตรปิฎก สำหรับผู้บวชใหม่และชาวพุทธทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ปางปฐม, ๒๕๕๓.
- อภิชัย พันธเสน, ศ.ดร. พุทธเศรษฐศาสตร์ วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่าง ๆ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๔.

นรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุธรรม

HELL AND HEAVEN AS THE TOOL FOR ENLIGHTENMENT

เพชรพระสมุทร กัณหาสวัสดิ์*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักคำสอนเรื่องนรก-สวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุธรรม

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อด้านนิเทศศาสตร์ แต่ในส่วนของพระพุทธศาสนามีรายละเอียดลงลึกในระดับจิตด้วย

ในด้านแนวคิดและหลักคำสอนเรื่องนรก-สวรรค์ สามารถแบ่งนรก-สวรรค์ ได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ ๑) นรก-สวรรค์ แบบภพภูมิ ๒) นรก-สวรรค์ ในลักษณะของจิต

ในประเด็นของนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุธรรม พบว่านรก-สวรรค์ กระตุ้นให้คนทำความดี รักษาศีล ซึ่งศีลเป็นปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่การบรรลุธรรม นอกจากนี้พระองค์ทรงใช้นรก-สวรรค์ ให้คนเห็นภัยของสังสารวัฏ ดังแสดงในอนุปพิงกา คือทรงแสดงเรื่องทานและศีลว่าเป็นหนทางสู่สวรรค์ จากนั้นทรงบรรยายภาพของสวรรค์ซึ่งทำให้คนปรารถนา ทำให้มีจิตใจเข้มแข็งขึ้นยินดีจะให้ทานและรักษาศีลเพื่อจะได้ไปสวรรค์ ถัดมาทรงแสดงว่าสวรรค์นั้นไม่เที่ยง เทวดามีอายุขัยเมื่อหมดอายุขัยเทวดาส่วนใหญ่ตกนรก ซึ่งการแสดงโทษของสวรรค์คือความไม่เที่ยงทำให้คนไม่ยอมไปสวรรค์ เพราะมีสุขน้อยเมื่อเทียบกับทุกข์ที่ได้รับ จากนั้นทรงแสดงอานิสงส์การออกจากกามคือทางออกจากวงเวียนของนรก-สวรรค์ เมื่อผู้ฟังมีความมึนงงใจที่พร้อมสำหรับฟังธรรมขั้นสูงแล้ว ทรงตรัสอธิบายชี้แจง ซึ่งทำให้คนบรรลุธรรมเป็นจำนวนมาก

คำสำคัญ: นรก, สวรรค์, การบรรลุธรรม

Abstract

The objectives of this dissertation are (1) to study the theoretical concept of tools in Buddhism (2) to study concepts and doctrines of hell and heaven in Theravada Buddhism and (3) to analyze the hell and heaven as the tools for enlightenment.

The findings reveal that conceptual theories of tool in Buddhism harmonized with mass communications. However, the detail of Buddhism deepens into spirit level.

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

Concepts and doctrines of hell and heaven can be divided into 2 categories; (1) Three Worlds consist of place or birth. (2) Spiritual Hell and Heaven comprise of internal hell and heaven.

The hell and heaven in aspect of tools for enlightenment shows that hell and heaven are factors for enlightenment because they are fundamental dharma practice for becoming free. Moreover, the Buddha examined hell and heaven to depict the danger of transmigration, as presented in Anupubbikatha, and giving and precept a heaven path. The visualization of heaven heartens human being to give and observe precepts with the return of being in heaven. Next, he demonstrated that heaven is uncertainty, angels' age is also limited and when it's the end of their lives, most of them go to hell. The punishment of heaven is the uncertainty and makes human-being undesired to be there because the happiness is too little in comparing to the distress. He then presented the result of merit from freeing from lust that means free from hell and heaven circle. When the listeners' minds are ready for advanced dharma, he stated Ariyasat (the four Noble Truths) which enlightened numerous Buddhist.

Keywords: Hell, Heaven, Enlightenment

บทนำ

ศาสนามากมายในโลกมีความเชื่อเรื่องของโลกหลังความตาย โดยเชื่อว่าเมื่อเราตายไปแล้วต้องมุ่งสู่ ๒ โลกใหญ่ๆคือ นรก และ สวรรค์ ฉะนั้นแล้วเรื่องของนรก-สวรรค์ จึงเป็นเรื่องสากลที่มีความสำคัญที่สุดในหลายศาสนา เป็นบทสรุปสุดท้ายของชีวิตมนุษย์ว่าจะทุกข์ชั่วกาล หรือสุขชั่วนิรันดร์ แต่สำหรับพระพุทธศาสนาความสำคัญของนรก-สวรรค์นั้นไม่มากเท่ากับศาสนาอื่น เพราะนรก-สวรรค์เป็นเพียงส่วนหนึ่งในสังสารวัฏ ตั้งอยู่ในความไม่เที่ยง ไม่ใช่บทสรุปของชีวิตดังเช่นในหลายศาสนา การหลุดพ้นจากสังสารวัฏของการเวียนว่ายตายเกิด จึงนับเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนา เนื่องจากความไม่เที่ยง นำมาซึ่งความทุกข์ คือไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเดิมได้ และสุดท้ายก็ดับไป เวียนอยู่เช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะสามารถหาวิธีออกจากวัฏจักรนี้ได้ โดยก่อนครั้งพุทธกาลนั้น มนุษย์ไม่รู้วิธีจะเอาชนะการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารนี้ได้เลย จนพระผู้มีพระภาคเจ้าได้อุบัติขึ้น พระองค์ประกาศสังฆธรรมที่ทรงค้นพบและวิธีเอาชนะการเกิดแก่เจ็บตาย ไปสู่สภาวะที่เรียกว่า นิพพาน

ในเมื่อจุดประสงค์หลักของพระองค์ต้องการให้สัตว์โลกก้าวพ้นจากวัฏสงสาร ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อสู่สุคติในโลกสวรรค์ จึงเกิดคำถามขึ้นว่า เพราะเหตุใดที่พระองค์ต้องตรัสสอนเรื่องสวรรค์ ในเมื่อสวรรค์ไม่ใช่จุดหมายสูงสุดที่พระองค์ต้องการสอนแก่สัตว์โลก เพราะพระองค์ประสงค์ให้สัตว์โลกหลุดพ้นจากวัฏสงสาร และด้วยความเป็นพระสัพพัญญูจึงเป็นไปไม่ได้ที่หลักคำสอนของพระองค์จะไปในทิศทางเดียวกัน ฉะนั้นแล้วอาจมีความเป็นไปได้ที่นรก-สวรรค์ คำสอนเรื่องภพภูมิ จะมีความสัมพันธ์กับการบรรลุนิพพานเพื่อการหลุดพ้นได้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่องนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุนิพพานนี้

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา
- ๑.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักคำสอนเรื่องนรก-สวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เรื่องนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลुरुธรรม

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา และแนวคิดเรื่องนรก-สวรรค์ที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศึกษาถึงการใช้อยู่ในชีวิตประจำวันจากคติเรื่องนรก-สวรรค์ ของพระพุทธเจ้าเพื่อโปรดสัตว์ให้บรรลुरुธรรม โดยจะศึกษาจากเอกสารชั้นต้น คือพระไตรปิฎก และเอกสารชั้นทุติยภูมิ ประกอบการอธิบายความ เช่น อรรถกถา ฎีกา เป็นต้น

๒.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

เอกสารปฐมภูมิ ศึกษาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙

เอกสารทุติยภูมิ ศึกษาจากอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ งานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการและขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

๓.๑ ศึกษาข้อมูลแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา กับเรื่องนรก-สวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ นำข้อมูลที่ได้ศึกษาในเรื่องของสื่อ และเรื่องนรกสวรรค์ ในบริบทต่าง ๆ มารวบรวมไว้ และจัดแจงแบ่งเป็นหมวดหมู่

๓.๓ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเรื่องนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลुरुธรรม

๓.๔ เรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จากนั้นสรุปผลการศึกษาค้นคว้า และนำเสนอผลการวิจัย

๔. ผลการวิจัย

๔.๑ แนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา

แนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนา ในส่วนของกระบวนการและช่องทางการสื่อสารตามหลักพระพุทธศาสนา อาศัยช่องทางการรับรู้ผ่านอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ อันทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารขึ้น ซึ่งกระบวนการสื่อสารของพระพุทธศาสนาเมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกระบวนการและช่องทางการสื่อสารของนิเทศศาสตร์พบว่าแตกต่างกันอยู่บ้าง ตรงที่

พระพุทธศาสนาในความสัมพันธ์กับการสื่อสารผ่านใจ ในขณะที่หลักของนิเทศศาสตร์ในความสัมพันธ์กับอายตนะภายนอกเท่านั้น

เมื่อทำการวิเคราะห์ถึงตัวผู้ส่งสาร จึงได้อาศัยต้นแบบจากพระพุทธเจ้า พบว่า คุณสมบัติพิเศษของพระพุทธองค์ คือบุคลิกภาพที่งดงามและคุณธรรมที่ยอดเยียมของพระพุทธองค์เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การสื่อสารของพระองค์ประสบความสำเร็จ เพราะผู้ส่งสารมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ ประกอบกับพูดจาดีมีเหตุผลน่าฟัง จึงทำให้ผู้รับสารพร้อมที่จะรับสารนั้นมาพิจารณาและปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น โดยพระพุทธองค์ทรงใช้หลักการสื่อสารที่เน้นการสื่อสารไปตามลำดับไม่วกวน เป็นเรื่องจริงที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ และทรงใช้รูปแบบการสื่อสารที่มีความหลากหลาย เลือกใช้ตามสถานการณ์หรือตัวบุคคลได้อย่างลงตัว

เมื่อพิจารณาในส่วนของการสื่อสาร พระพุทธองค์ทรงให้หลักกาลามสูตร มาเพื่อช่วยในการพิจารณาสารอย่างชาญฉลาด โดยทรงแสดงว่าอย่าได้ปลงใจเชื่อกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกว่าจะพิจารณาตามจริงด้วยตนเอง ว่าสิ่งนั้นเป็นกุศลหรืออกุศล มีโทษหรือไม่ เป็นไปเพื่อเกื้อกูลหรือไม่ และนำมาซึ่งความสุขหรือความทุกข์กันแน่

ในส่วนของผู้รับสาร พระพุทธองค์ทรงแสดงหลักการวิเคราะห์ผู้รับสารไว้ โดยให้พิจารณาตามความสามารถ ความรู้ ภูมิธรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการบรรลุธรรมของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้การจะสอนหรือสื่อสารเรื่องใดกับผู้รับสารจำเป็นต้องดูลักษณะนิสัยหรือจริตของผู้รับสาร เพื่อที่จะเลือกรื่องหรือวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม อันทำให้การสื่อสารนั้นมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูงด้วย

๔.๒ แนวคิดและหลักคำสอนเรื่อง นรก-สวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

นรก-สวรรค์ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท สามารถแบ่งได้เป็นนรก-สวรรค์ แบบภพภูมิ และนรกสวรรค์ในลักษณะของจิต

นรก-สวรรค์แบบภพภูมิ คือนรก-สวรรค์ หลังความตาย เป็นภพภูมิที่เกิดของสัตว์ผู้ทำความชั่วทางกาย วาจา ใจ ย่อมมีอบายภูมิ เช่น นรกหรือเปรตเป็นที่ไปเบื้องหน้า ซึ่งจะได้รับทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส จากการลงทัณฑ์ในนรก หรือจากการเสวยผลกรรมในเปรตวิสัย ส่วนผู้ที่ทำความดีทางกาย วาจา ใจ ย่อมมีสุคติภูมิ เช่น สวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า ซึ่งจะได้รับความสุขจากทิพยสมบัติอันประมาณไม่ได้

ส่วนนรก-สวรรค์ในลักษณะของจิต คือนรกสวรรค์ที่ประสบพบได้ในภพปัจจุบันไม่ต้องรอชาติหน้า สามารถแบ่งได้เป็น ๑. สวรรค์ในอก นรกในใจ คือจิตใจที่ดีดี ใฝ่ดีย่อมมีความสุข ไม่ต่างอะไรเหมือนกับอยู่สวรรค์ แต่ถ้าตรงกันข้ามคิดชั่วทำชั่ว ก็สามารถตกนรกทางใจได้ทันที ๒. นรก-สวรรค์ในทุกขณะจิต คือ นรก-สวรรค์ได้เกิดขึ้นแล้วอยู่ตลอดเวลา ด้วยอายตนะของเราเอง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เราปรุงแต่งนรก-สวรรค์ กันอยู่เรื่อยๆ เมื่อประสบกับอารมณ์ที่น่าใคร่ อารมณ์ที่น่าปรารถนาคือสวรรค์ เมื่อประสบกับอารมณ์ที่ไม่น่าใคร่ หรืออารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนาคือนรคนั่นเอง

๔.๓ นรก-สวรรค์ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุธรรม

นรก-สวรรค์ เป็นสื่อที่พระพุทธองค์ทรงใช้โปรดสัตว์ทั้งหลายให้บรรลุธรรมมาแต่สมัยพุทธกาล ทรงใช้ความน่ากลัวของนรกกระตุ้นให้คนละบาปอกุศล และใช้ความสุขความสบายของสวรรค์กระตุ้นให้คนทำความดีและรักษาศีล เพราะศีลนี่เองที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุธรรมได้ ด้วยว่าศีลเปรียบเสมือนรากฐานอันแข็งแรงซึ่งจะขาดเสียไม่ได้ในการปฏิบัติธรรมเพื่อการหลุดพ้น เมื่อไม่มีศีลเป็นฐานก็ไม่สามารถบรรลุธรรมได้

นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาถึงความสัมพันธ์ของนรก-สวรรค์ ในฐานะสื่อเพื่อการบรรลุธรรมได้จาก “อนุปุพพิกา” ธรรมเทศนาที่พระพุทธองค์ทรงใช้บ่อยครั้ง และโปรดสัตว์ให้บรรลุธรรมเป็นจำนวนมากมายมหาศาลด้วยธรรมเทศนาบทนี้ โดยพระพุทธองค์ทรงแสดงว่าทานและศีลเป็นหนทางสู่สวรรค์ จากนั้นทรงบรรยายความสุขสบาย และความงามของสวรรค์อย่างวิจิตรพิสดารจนผู้ฟังมีความชื่นชมยินดีที่จะให้ทานและรักษาศีลเพื่อมุ่งหวังผลคือสวรรค์สมบัติ แต่พระพุทธองค์กลับทำลายความฝันของผู้ฟังด้วยการบอกว่าสวรรค์นั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังสารวัฏ ตั้งอยู่ในความไม่เที่ยง และเหวตาโดยมากเมื่อหมดบุญจากสวรรค์แล้ว ตกนรกกันทั้งสิ้น การแสดงโทษของสวรรค์คือความไม่เที่ยงทำให้คนไม่ยอมไปสวรรค์ เพราะมีสุขน้อยเมื่อเทียบกับทุกข์ที่ได้รับหากต้องตกนรกเมื่อหมดบุญจากสวรรค์ ผู้ฟังจากที่มีความรู้สึกชื่นชมอยู่นานก็ต้องพบกับปัญหาใหญ่ในชีวิตอีกครั้งไม่รู้ที่จะหาทางออกจากปัญหานี้ได้อย่างไร จะทำอะไรที่จะไม่ต้องวนเวียนในสังสารวัฏ อันมีความเสี่ยงที่จะตกนรกได้ทุกเมื่อ พระพุทธองค์จึงทรงใช้โอกาสนี้แสดงอานิสงส์ของการออกจากกามและประกาศอริยสัจอันเป็นทางที่จะสามารถหลีกเลี่ยงสังสารวัฏนี้ได้จนทำให้ผู้ฟังบรรลุธรรมในที่สด

๕. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

นรก-สวรรค์ ถือเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างมาก ที่สามารถช่วยให้คนบรรลุธรรมได้ การสอนเรื่องนรก-สวรรค์ ของพระพุทธองค์ โดยแท้จริงแล้วเป็นไปเพื่อให้คนบรรลุธรรมทั้งสิ้น โดยทรงใช้ความน่ากลัวของนรกกระตุ้นให้คนละบาปอกุศล และความสุขของสวรรค์กระตุ้นให้คนทำความดีรักษาศีล ซึ่งศีลเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการบรรลุธรรม และประการสำคัญพระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นถึงภัยของสังสารวัฏที่ร้ายแรงที่สุดคือความไม่เที่ยง สวรรค์เป็นส่วนหนึ่งของสังสารวัฏตั้งอยู่ในความไม่เที่ยง เหวตาโดยมากเมื่อหมดบุญแล้วตกนรกกันทั้งสิ้น พระพุทธองค์ทรงใช้นรก-สวรรค์เพื่อให้คนเห็นถึงภัยของความไม่เที่ยงได้อย่างแยบยล เหวตาผู้อยู่บนจุดสูงสุดที่ทุกคนปรารถนาสุดท้ายก็ยังคงต้องตกนรก ไม่มีอะไรแน่นอนในสังสารวัฏนี้ ทำให้ผู้ที่ได้ฟังดังนี้แล้วมีความหดหู่สลดสังเวชใจ และต้องการออกจากสังสารวัฏ พระพุทธองค์จึงใช้โอกาสนี้แสดงหนทางออกจากสังสารวัฏ ทำให้ผู้ฟังบรรลุธรรมได้ในที่สุด

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

อนุปุพพิกา เป็นธรรมเทศนาที่พระพุทธองค์ทรงใช้บ่อยมาก และประสบผลสัมฤทธิ์มากในทุกครั้งที่ใช้ ทำให้คนบรรลุธรรม มีดวงตาเห็นธรรมได้ง่ายขึ้น แต่ปัจจุบันการแสดงธรรมเทศนาในลักษณะนี้ไม่ค่อยมีให้เห็น ทั้ง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เข้าใจได้ง่าย เป็นไปตามลำดับขั้น สามารถฟอกอริยาศัยผู้ฟังให้บริสุทธิ์ได้ ควรจะมีการนำเทศนาในลักษณะนี้มาใช้ให้มาก เพราะเป็นประโยชน์ต่อการบรรลุธรรมได้ดี

๖.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยต่อไป

ประเด็นเรื่องของแนวคิดทฤษฎีเรื่องสื่อในพระพุทธศาสนาสามารถนำมาต่อยอดเป็นงานวิจัยได้อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักการสื่อสารของพระพุทธเจ้ามาศึกษาในลักษณะของการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเช่น การนำวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้ามาใช้พัฒนาการนำเสนองานหน้าชั้นเรียนของนักเรียนโรงเรียนหนึ่ง เป็นต้น

ประเด็นเรื่องของนรก-สวรรค์ สามารถนำมาต่อยอดเป็นงานวิจัยได้หลายทาง เช่น การศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของการเผยแพร่ นรก-สวรรค์ในสื่อสมัยใหม่ หรือศึกษาเปรียบเทียบการใช้ นรก-สวรรค์ ในการสอนศีลธรรมของสังคมไทยในอดีตกับปัจจุบัน เป็นต้น

ประเด็นเรื่องของ การบรรลุนิพพานก็น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาต่อยอดเป็นงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ เช่น ศึกษาการบรรลุนิพพานก่อนตายของอุบาสกในสมัยพุทธกาล เป็นต้น

บรรณานุกรม

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ

(หนังสือ)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

_____. พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒๔. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๑.

_____. นรก-สวรรค์ สำหรับคนรุ่นใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.

พระพรหมโมลี (วิลาส ญาณวโร). โลกที่ป่น. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด, ๒๕๔๕.

(งานวิจัย)

ช่อผกา ริรียนนท์. “ศิลปะการสื่อสารของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อให้ผู้อื่นพ้นทุกข์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พันจ่าอากาศเอกอภิชาติ พรสี. “การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเทศนาวิธีตามแนวอนุปปกภาพในสังคมไทยปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระมหาสมจินต์ สมมาปัญญา (วันจันทร์). “นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

การประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

AN APPLICATION OF THE PRINCIPLES OF BHĀVANĀ IV IN IMPROVING

THE QUALITY OF LIFE OF PEOPLE IN ONTAI SUB-DISTRICT,

SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

เพิ่มพูล ไชยสิทธิ์*

ดร.นิกร ยาอินตา**

พระครูภาวนาโสภิต,วิ.,ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีโควตา (Quota) โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับตารางมาตรฐานว่าด้วยขนาดประชากรและขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๖๑ ตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านศีลภavana มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านกายภavana ด้านปัญญาภavana ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านจิตภavana พบว่า มีการฝึกภavana นั่งสมาธิ เพื่อให้มีความตั้งใจในการทำงานอยู่ในระดับที่ดี ดังนั้น ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทสำคัญใน

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา.

การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกจิตภาวนา ด้วยการฝึกนั่งสมาธิ เพื่อให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง รู้เท่าทัน
อุปสรรคต่างๆ และมีความรักเมตตาต่อผู้อื่น ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน และสามารถนำไปใช้ในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ อันจะส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภาวนา ๔
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม
ปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความ
คิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภาวนา ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยภาพรวม
จำแนกตาม เพศ อาชีพ และรายได้ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลัก
ภาวนา ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
พบว่า ในด้านกายภาวนา ประชาชนไม่มีเวลาออกกำลังกายทำให้สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ด้านศีลภาวนา
ประชาชนขาดการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ไม่ครบถ้วนทุกข้อ เนื่องจากยังมีการเบียดเบียนทางกาย วาจา
การเสพของมีนเมา ด้านจิตภาวนา ประชาชนไม่มีเวลาในการฝึกการพัฒนาจิต และด้านปัญญาภาวนา
ประชาชนมีความเกียจคร้านและไม่ใฝ่รู้

๔. แนวทางทางการประยุกต์ใช้หลักภาวนา ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรมุ่งเน้นฝึกคนให้มีความรับผิดชอบ
และส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ ควรใช้สถานที่และบุคลากรของสถาบันทางศาสนาในการ
ส่งเสริมการรักษาศีล ฝึกอบรมจิตภาวนาด้วยการนั่งสมาธิ และฝึกเจริญปัญญาภาวนา

คำสำคัญ : การประยุกต์, หลักภาวนา ๔, การพัฒนาคุณภาพชีวิต

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to study the opinions of people towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. 2) to study the comparative opinion of people towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. 3) to study the problems, the obstacles and solutions of people towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. 4) to study an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life of people in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. This research is conducted by mixed research method. A sample was selected from the people who live in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province and the sample was determined by Quota sampling to compare quantity of the people with standard tale with size of the people and size of the example of Krejcie & Margan with reliability equal to 95%.

The findings of this research were found as follows:

1) Overall the opinion level towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life was at high level in all aspects and when considering in each aspect found that Sila-Bhavana was at highest level, followed by Kaya Bhavana, Panna Bhavana, for the lowest level was Citta Bhavana, it found that the training Citta Bhavana, sitting meditation for having intention towards working was at low level. Therefore, community leader should have the important role in promoting people to train Citta Bhavana by sitting meditation for having the strong mind, cognizant all vices, loving kindness into other dependence and can be applied in their work perfectly, as a result, a livable city.

2) The result of comparison the opinion of people towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province, in aspects of individual factors, including gender, age, education, occupation, income, the comparison of peoples' opinion, it was found that gender, occupation and income were not difference but age and education were difference. The statistically significant at the 0.05 level.

3) The problems, the obstacles and solutions of people towards an application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province, it found that Kaya Bhavana of people was concerned with the lack of time to exercise it has been unhealthy. Sila Bhavana of people was concerned with practicing along the five precepts not all; In addition, there is physical harassment, verbal harassment and alcohol abuse. Citta Bhavana of people was concerned with the lack of time to mental training development and Panna Bhavana of people was concerned with laziness and not learning.

4) The application of the principles of Bhavana IV in improving the quality of life of people in Ontai sub-district, Sankamphaeng district, Chiang Mai province, it found that should focus on training people to be responsible, encourage people to study, ought to apply the place and personnel of religious institutions in promoting the precepts, Citta Bhavana training by meditation and to practice Panna Bhavana.

Keywords : An Application of The Principles, Bhāvanā iv, The Quality of Life

๑. บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทยมากขึ้นทุกวัน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การปรับตัว ทุกอย่างดำเนินการไปอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนหันไปพึ่งวัตถุ เพื่อใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองจนเกิดเป็นความเคยชินคิดว่าวัตถุ

เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เหล่านี้ คือ สิ่งจำเป็นของการดำรงชีวิต โดยลึมนึกถึงศักยภาพของร่างกาย และจิตใจของตนเอง ซึ่งมีพลังและศักยภาพมากกว่าวัตถุหลายๆ ชิ้น^๑ มนุษย์ดำเนินชีวิตทุกวิถีทาง เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ และมีความสุขในการดำรงชีวิต บางคนประสบความสำเร็จ แต่บางคน ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะได้รับการศึกษาการพัฒนาอย่างไม่ถูกต้องถูกวิธี ดังนั้น ถ้าต้องการ ความสำเร็จในชีวิต จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาในทางที่ถูกต้องถูกวิธีตามแนวทางของพระพุทธศาสนา จึงจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพราะมนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษนั้น ได้แก่ สึกขา หรือการศึกษา เมื่อมนุษย์ได้รับการศึกษา ฝึกฝน อบรม หรือได้รับการพัฒนาแล้ว จึงจะได้ชื่อว่าเป็น สัตว์ประเสริฐ^๒

วิธีการในการพัฒนามนุษย์ตามหลักของพระพุทธศาสนามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง หลักธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อจะ使人อยู่ด้วยกัน อย่างมีความสุขในสังคมอยู่ใน หมวดธรรมที่เรียกว่าภาวนา ๔ คือ^๓ ๑) พัฒนาด้านกาย เรียกว่ากายภาวนา ๒) พัฒนาด้านศีล เรียกว่าศีล ภาวนา ๓) พัฒนาด้านจิต เรียกว่าจิตภาวนา ๔) พัฒนาด้านปัญญา เรียกว่าปัญญาภาวนา เมื่อคนเรา พัฒนาครบทั้ง ๔ ด้านแล้วจะกลายเป็นผู้ที่ประเสริฐที่สุดในหมู่มนุษย์

ด้วยสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทาง คือ หลักภาวนา ๔ ซึ่งเป็นหลักการพัฒนาชีวิตที่ ประกอบด้วย ๑) กายภาวนา ๒) ศีลภาวนา ๓) จิตภาวนา ๔) ปัญญาภาวนา^๔ ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาการ ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อประโยชน์สุขแก่สังคมและ ประเทศชาติต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภาวนา ๔ ในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

^๑ ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒๐-๒๕.

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมานุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๗๐.

^๔ อภิรมย์ สีดาคำ, มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๖๗.

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ๑) พัฒนาด้านกาย เรียกว่า กายภavana ๒) พัฒนาด้านศีล เรียกว่า ศีลภavana ๓) พัฒนาด้านจิต เรียกว่า จิตภavana และ ๔) พัฒนาด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญาภavana

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variable) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ซึ่งประกอบด้วย ๑) กายภavana ๒) ศีลภavana ๓) จิตภavana ๔) ปัญญาภavana

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๕,๓๒๒ คน

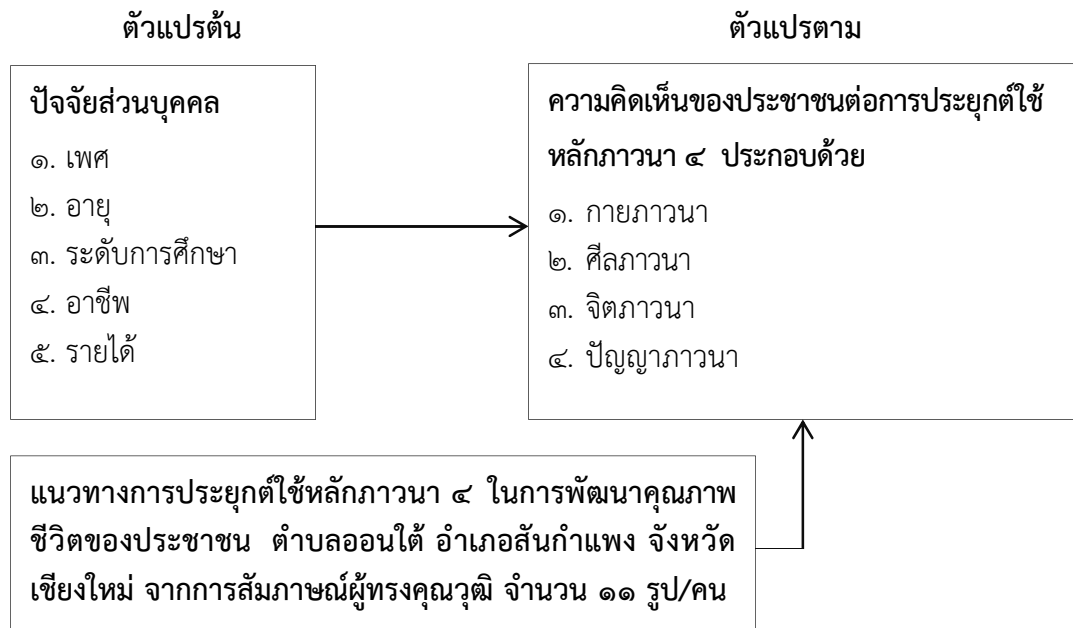
๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ พื้นที่เขตเทศบาลตำบลออนใต้ มีทั้งหมดจำนวน ๑๑ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านป่าเหียง หมู่ที่ ๒ บ้านโหล่ง หมู่ที่ ๓ บ้านริมออน หมู่ที่ ๔ บ้านป่าแฉะ หมู่ที่ ๕ บ้านริมออนใต้ หมู่ที่ ๖ บ้านแม่ผาแห่น หมู่ที่ ๗ บ้านป่าตึง หมู่ ๘ บ้านปง หมู่ ๙ บ้านป่าห้า หมู่ ๑๐ บ้านแพะ หมู่ ๑๑ บ้านป่าเปางาม

๔. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

๖.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) **ประชากร** ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๕,๓๒๒ คน

๒) **กลุ่มตัวอย่าง** ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๖๑ คน

๓) **ผู้ให้ข้อมูลหลัก** ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย พระสงฆ์ จำนวน ๒ รูป ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ คน

๖.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๒ มีอายุระหว่าง ๒๖ – ๓๕ ปี จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๙ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙๘ และมีอาชีพกสิกรรม/เกษตร จำนวน ๑๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๗

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, S.D.= 0.480) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านศีลภavana มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= 0.507) รองลงมาคือ ด้านกายภavana มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.93$, S.D.= 0.545) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.54$, S.D.= 0.642) ในด้านจิตภavana

๗.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๑, ๔ และ ๕ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ อาชีพ และรายได้ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๒ และ ๓ ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

๗.๔ แนวทางทางการประยุกต์ใช้หลักภาวนา ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านกายภาวนา พบว่า ควรมุ่งเน้นฝึกคนให้มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ด้านกายภาวนา โดยการฝึกการสำรวจระยะทางเวลาเห็นรูป หูเมื่อได้ยินเสียง จมูกเมื่อได้ดมกลิ่น ลิ้นเมื่อได้ลิ้มรส และกายเมื่อได้สัมผัส

๒) ด้านศีลภาวนา พบว่า ควรใช้สถาบันศาสนาในการส่งเสริมการรักษาศีล เพื่อให้ประชาชนได้นำไปประพฤติปฏิบัติ และใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา ลดการเบียดเบียนทางกาย วาจา และลดความขัดแย้งภายในชุมชน เพื่อให้สังคมได้เกิดความสุขอย่างยั่งยืน

๓) ด้านจิตภาวนา พบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกจิตภาวนา ด้วยการฝึกนั่งสมาธิ ให้รู้เท่าทันกับอบายมุขต่างๆ และความเป็นไปของสภาวะโลก เพื่อให้ประชาชนมีความสุข มีความรัก เมตตาและมีความเกื้อกูลต่อผู้อื่น ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

๔) ด้านปัญญาภาวนา พบว่า ควรรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ เพราะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว หากประชาชนไม่ได้รับการพัฒนาปัญญาให้รู้เท่าทันกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นจะเป็นภัยต่อตนแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างแน่นอน ดังนั้น ควรใช้สถานที่และบุคลากรทางศาสนาในการฝึกการเจริญปัญญาภาวนา

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) นโยบายของภาครัฐควรหนุนส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านกายภาวนา เพราะกายภาวนาเป็นสิ่งที่สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒) นโยบายของภาครัฐควรส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านศีลภาวนา ด้วยการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก ให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และครอบคลุมกับประชาชนทุกระดับ

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ประชาชนในตำบลออนใต้ ควรมีความตื่นตัวในการปฏิบัติตามหลักภาวนา ๔ เพิ่มมากขึ้น

๒) ผู้นำชุมชนและสถาบันทางศาสนา ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ และฝึกอบรมปัญญา โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะหลักภาวนา ๔ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับอำเภอและจังหวัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ.

๒๕๕๐ - ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, ๒๕๔๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

อภิรมย์ สีดาคำ. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรม พัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่

สมบูรณ์ ชัยชนะ *

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักพุทธธรรมในการพัฒนาจิตใจ ๒) เพื่อศึกษากิจกรรมการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่และ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ/ภาคสนามโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์เสนอแนวคิดของผู้วิจัย เพื่อให้ทราบผลวิจัยที่แท้จริง

ผลการวิจัยพบว่า มนุษย์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคม แนวคิดในการพัฒนาจิตใจของมนุษย์นั้น นับเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญต่อสังคม ถ้ามนุษย์ได้รับการฝึกอบรมหรือแนวปฏิบัติที่ดีงามและถูกต้อง ย่อมเอื้อประโยชน์ต่อสังคมอย่างมหาศาล หลักพุทธธรรมอันเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น หลักกรรมฐาน ๒ สิกขา ๓ ขรവാสนธรรม ๔ และอริยสัจ ๔ เป็นต้น เป็นที่ยอมรับและสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ดำเนินการโดยเรือนจำนั้นผู้ต้องขังได้รับการอบรมด้านศีลธรรม พังพระธรรมเทศนาและคำสอนของศาสนาต่างๆที่ตนนับถือ จัดให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษา ไหว้พระสวดมนต์ก่อนนอนและหลังตื่นนอน การบริหารจัดการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เป็นการทำงานเชิงบูรณาการ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาจิตใจ จัดให้มีสถานที่อบรมเป็นสัดส่วนและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจ

หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ ได้แก่ สิกขา ๓ สติปัฏฐาน ๔ และอริยสัจ ๔ โดยได้ดำเนินงานด้านต่างๆ เช่น ด้านการนำหลักพุทธธรรมจัดกิจกรรมกลุ่ม ด้านการบำบัดทางด้านจิตใจ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น และสามารถกล่าวได้ว่า เจตคติหรือความรู้สึกของผู้ต้องขังที่มีต่อหลักพุทธธรรมที่นำมาจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสัมภาษณ์ ส่วนมากเห็นด้วยกับการนำเอาหลักพุทธธรรมหัวข้อดังกล่าวมาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จากการสังเกตและสัมภาษณ์เรื่องพัฒนาการด้านพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมโครงการเรือนจำเรือนธรรมและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ได้เรียนรู้หลักพุทธธรรมการแก้ไขปัญหาวิตถิตตามแนวทางไตรสิกขา สติปัฏฐาน ๔ และอริยสัจ ๔ แล้วนำไปฝึกปฏิบัติทำให้มีพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ให้ความร่วมมือในการทำงานและฝึกวิชาชีพเป็นอย่างดี ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยที่เรือนจำกำหนด ถ้าผู้ต้องขังผ่านกิจกรรมการอบรมพัฒนา

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๘

จิตใจอย่างจริงจังแล้วเมื่อพ้นโทษออกไปจะไม่เป็นภาระของสังคมและประเทศชาติในอนาคตอย่างแน่นอน

Abstract

The research entitled “Appropriate Dhamma Doctrine Analysis for Mind Evolution Activity for Prisoner in Chiang Mai Central Prison” consists of two objectives : 1) to study the conception and Buddha - dhamma for mind development, 2) to study various activities for mind development of prisoners in Chiangmai Central Prison, and 3) to analyze the appropriate Buddha-dhamma in activity functioning there. This is a qualitative research by searching for and collecting many kinds of data. The result of the research can be clearly shown:

The conception for mind development of human is a necessary and very important thing in society. Human is one of society factors. In case he or she getting correctly trained or practiced, could do a good way for society worldwide. The Buddha-dhamma, the Buddha’s teachings, i.e. Kamma-khāṇa (The place of work), Tisikkhā (Threefold Training), Garāvāsadhama (Virtues for a good household life) and Cattari Ariyasaccāni (Four Noble Truths), is undoubtedly accepted for human mind development.

For mind development of prisoners in Chiangmai Central Prison, all of prisoners can get moral training, Dhamma listening, or another religions teaching, Dhammasueksa-study and Morning-Evening Chanting. The management is taken by ways of theory and practice section, which is functioned by themselves authorities. Especially, the higher administrators of the prison put the real importance for mind development.

The Buddha-dhammas appropriate for providing activities of the prisoners mind development in Chiangmai Central Prison are: Satipa-khāṇa (The establishment or foundations of mindfulness), Tisikkhā (Threefold Training), Cattāri Ariyasaccani (Four Noble Truths). Three teachings could be used for Grouping Activity, Mind-curing Activity and Behavior-change Activity etc. It can be said that attitude or feeling of prisoners towards the Buddha-dhamma for mind development can be functioned and shown through sincere interviews. Most of the prisoners agreed with taking the Buddha-dhamma as mentioned above for mind development. From the close interviews of the prisoners, we can say that, Tisikkhā (Threefold Training), Cattari Ariyasaccāni (Four Noble Truths) can lead the prisoners to be good and glad persons; having good behaviors, cooperating with working there and being stick with rules and regulations distinctly. In case the prisoners passing the mind development training, will not be the burden of society certainly.

บทนำ

ในสังคมมนุษย์นั้นมีคนดีและไม่ดีปะปนกันไป การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมก็มีความแตกต่าง โดยมีสาเหตุมาจากการบ่มเพาะนิสัยในปัจจุบันและนิสัยดั้งเดิมที่มีมาแต่กำเนิด(บุพเพกตปุณญตา) จากการศึกษาประวัติพระพุทธศาสนาก็มีปรากฏให้เห็นชัดถึงความแตกต่างของคนดีและคนไม่ดี เช่น กรณีของพระองค์สิริมาเถระ เดิมชื่อหิงสกะ เกิดในตระกูลพราหมณ์ บิดาของท่านมีตำแหน่งเป็นโปรหิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ต่อมาด้วยสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ รวมไปถึงความอ่อนด้อยทางด้านภูมิปัญญา จึงถูกชักนำไปในทางที่ผิด กลายเป็นชาตกรฆ่ามนุษย์ตายจำนวนมาก เมื่อได้ฟังธรรมจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้บรรลุนิพพาน เป็นพระอรหันต์ผู้มีศีลาจารวัตรอันงดงาม^๑ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เรานั้นมีโอกาสผิดพลาดและสามารถแก้ไขได้ หากมีผู้รู้ที่คอยแนะนำ กระบวนการพัฒนาจิตใจที่ถูกต้องให้ได้รับทราบ และถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างตั้งใจ

ในปัจจุบันสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นไปในลักษณะของการเติบโต ก้าวหน้า อย่างขาดความสมดุล สถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอ ไม่สามารถคุ้มครองคนในครอบครัวให้มีความปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายภายนอกได้ จิตใจถูกหลอหลอมด้วยระบบทุนนิยม ขาดคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับการดำรงชีพ จึงทำให้เกิดปัญหาทางสังคมที่รุนแรง ส่งผลให้มีผู้กระทำความผิดกฎหมายบ้านเมืองเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้กระทำความผิดและถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ มีผู้ต้องขัง จำนวน ๒๑๐,๓๙๕ คน และในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศจำนวน ๒๘๗,๓๓๕ คน^๒ จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ๑๐ ปี จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นถึง ๗๖,๙๔๐ คน เป็นปัญหาที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน สาเหตุเพราะว่าผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นภาระที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทุกเรื่องหมดงบประมาณในการดูแลในแต่ละปีอย่างมากมาย กระบวนการยุติธรรมต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทการดำเนินงาน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของอาชญากรรมที่เปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม และสิ่งแวดล้อม มีการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการรูปแบบใหม่ มีการทำผิดแบบเครือข่าย เชื่อมโยงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งกรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ที่รับผิดชอบควบคุม ดูแลผู้ต้องขัง จำเป็นต้องมีการปรับกลยุทธ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามหลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้ต้องขังที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการใช้และพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง การแก้ไขคนที่กระทำความผิด ให้กลับเป็นพลเมืองดีของสังคม อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข นับว่าเป็นความรับผิดชอบอย่างสูง ที่กรมราชทัณฑ์จะต้องดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จเพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นว่าจะปลอดภัยจากบุคคล

^๑ ดูรายละเอียดใน ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๔๗/๔๒๑

^๒ กองแผนงาน, “ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง”, (นนทบุรี: กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๖) (อัดสำเนา).

เหล่านั้น กรมราชทัณฑ์จึงมีนโยบายการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้กลับไปเป็นคนดีของสังคมไว้ดังนี้^๓

๑. ให้เรือนจำและทัณฑสถานเป็นแหล่งพัฒนาจิตใจและฟื้นฟูพฤติกรรมที่บกพร่องของผู้ต้องขัง ด้วยการฝึกวิชาชีพที่ตอบสนองทั้งความต้องการของผู้ต้องขัง และตลาดแรงงาน ส่งเสริมการพัฒนาผู้ต้องขังที่มีทักษะและความสามารถพิเศษให้มีฝีมือและความชำนาญยิ่งขึ้น เพื่อสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับของสังคม“ผลิตผล คนดี” และการมีงานทำของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ

ส่งเสริมการจัดกิจกรรม และนำกระบวนการเรียนการสอนมาใช้อย่างเต็มรูปแบบภายในเรือนจำ เช่น การศึกษาตามอัธยาศัย, การสอนผู้ไม่รู้หนังสือ, หลักสูตร ประถม ม.ต้น ม.ปลาย, สายอาชีพ และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

๒. คิดค้นกระบวนการพัฒนาด้านจิตใจผู้ต้องขัง ให้มีผลสัมฤทธิ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริงและยั่งยืน เช่น โครงการเรือนจำเรือนธรรม การเรียนการสอนธรรมศึกษาตามหลักสูตรแม่กองธรรมสนามหลวง การอบรมจิตตภาวนา เป็นต้น

ในปีพ.ศ.๒๕๕๘ กรมราชทัณฑ์ได้มีนโยบายให้เรือนจำกลางเชียงใหม่ จัดกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ ประกอบด้วย โครงการอบรมธรรมปฏิบัติเรือนจำเรือนธรรม, การนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมอบรมผู้ต้องขัง, การอบรมจิตตภาวนา, การเรียนการสอนธรรมศึกษา, การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติและศาสนา, การทำวัตรสวดมนต์ก่อนนอน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมพัฒนาจิตใจตามแนวทางหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น แต่มีความหลากหลายตามนโยบายที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ซึ่งผู้ต้องขังบางคนผ่านการอบรมพัฒนาจิตใจตามแนวทางพระพุทธศาสนาแล้วก็ยังกลับไปทำความผิดซ้ำ ไม่มีความเกรงกลัวต่อบทลงโทษตามระเบียบเรือนจำ มีพฤติกรรมกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงต้องการทราบว่กิจกรรมที่นำหลักพุทธธรรมมาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังนั้นมีหลายวิธี ควรใช้หลักพุทธธรรมหมวดหมู่ใดจึงจะเหมาะสมกับการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ เพื่อนำเอาหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมไปดำเนินการอบรมผู้ต้องขัง ให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบชั่วดี พร้อมกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

กิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่

เรือนจำกลางเชียงใหม่ได้จัดให้มีกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์จำแนกเป็นหัวข้อ ประกอบด้วย

^๓ กรมราชทัณฑ์, “นโยบายการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม”, (กรุงเทพมหานคร : กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๑) (อัดสำเนา).

^๔ กองแผนงาน, “นโยบายการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗”, (นนทบุรี : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๗) (อัดสำเนา).

๑. การอบรมผู้ต้องขังเข้าใหม่
๒. การอบรมผู้ต้องขังในวันสำคัญของชาติและศาสนา^๕ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันมาฆบูชา วันจักรี วันฉัตรมงคล วันพืชมงคล วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น
๓. การอบรมโดยวิทยาการต่างศาสนา^๖
๔. การอบรมโดยวิทยาการภายนอก
๕. การแสดงธรรมโดยพระสงฆ์
๖. การเรียนธรรมศึกษาหลักสูตรแม่กองธรรมสนามหลวง
๗. การอบรมจิตตภาวนา
๘. การอบรมผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ เป็นต้น

การจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่ นั้น ได้ดำเนินการตามนโยบายการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ โดยการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังประกอบด้วยกิจกรรมที่นำเอาหลักธรรมทางศาสนามากำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เรือนจำและทัณฑสถาน ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เป็นประโยชน์ในการปรับสภาพจิตใจผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ต้องขังได้ตระหนักถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาในอดีต และปรับปรุงตัวเองให้เข้าสู่กรอบของศาสนา เป็นบุคคลที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ทั้งในขณะต้องโทษและเมื่อได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ โดยกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตที่ใช้ในเรือนจำมีการดำเนินงานตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ได้แก่ การสวดมนต์ ไหว้พระตลอดถึงการศึกษาพระธรรมวินัยในศาสนาพุทธและศาสนาอื่นๆ ที่ตนเองนับถือ

การอบรมพัฒนาจิตผู้ต้องขังผ่านกิจกรรมต่างๆ นั้น เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในการช่วยกล่อมเกลাজิตใจผู้ต้องขัง ให้เป็นผู้ที่มีจิตใจอ่อนน้อมถ่อมตนและยึดมั่นในความกตัญญูกตเวที คือระลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสงฆ์คุณ นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้ต้องขังได้น้อมรำลึกถึงพระคุณของผู้มีพระคุณได้แก่ บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตต่างๆ อย่างสม่ำเสมอจะมีส่วนช่วยในการขัดเกลাজิตใจผู้ต้องขังให้ประพฤติตนเป็นคนดีและสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และประการสำคัญทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดสมาธิแน่วแน่ในการฝึกฝนหลักคุณธรรมจริยธรรมคำสอนของศาสนา เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจและเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย อันเป็นวิธีการที่สำคัญในการเชื่อมโยงหลักธรรมของศาสนาให้เข้าสู่จิตใจผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและเป็นระบบมากที่สุด ซึ่งจะยังประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชาผู้ต้องขังในอยู่ในระเบียบวินัย และมีโอกาสได้แสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจพร้อมกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป

^๕ ศิวะ แสงมณี, คู่มือการอบรมผู้ต้องขัง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๒.

^๖ กรมราชทัณฑ์, คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมราชทัณฑ์, ๒๕๓๙), หน้า ๕๘.

หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่นำมาจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เรือนจำกลางเชียงใหม่ครั้งนี้ พบว่ามีหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตใจเป็นจำนวนมาก แต่หลักพุทธธรรมที่กลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับว่ามีความเหมาะสมกับการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เรือนจำกลางเชียงใหม่เป็นอย่างยิ่งมีอยู่ ๓ ข้อ ได้แก่ สิกขา ๓ สติปัฏฐาน ๔ และอริยสัจ ๔ เนื่องจากหลักธรรมทั้ง ๓ หัวข้อเป็นหลักธรรมที่ผู้ต้องขังสามารถปฏิบัติได้และเข้าถึงได้โดยง่าย อีกทั้งมีเนื้อหาที่ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จได้ตามความเห็นชอบและลักษณะนิสัยของแต่ละคน จากผลการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถกำหนดรูปแบบหลักพุทธธรรมสำหรับนำมาจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบ (Model) โดยสังเขป ดังนี้

รูปแบบ (Model)

หลักการ	กระบวนการ	จุดประสงค์
๑. การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการดำเนินกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๑. จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ข้อปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาและนำมาฝึกปฏิบัติให้เหมาะสมกับกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๑. เพื่อให้ผู้ต้องขังมีหลักการและเป้าหมายที่เหมาะสมกับการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตใจตามโครงการต่างๆ การพัฒนาจิตใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง
๒. การนำหลักสติปัฏฐาน ๔ มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๒. จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ข้อปฏิบัติหลักสติปัฏฐานและนำมาฝึกปฏิบัติให้เหมาะสมกับกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๒. เพื่อให้ผู้ต้องขังมีสติรู้ตามทันปรากฏการณ์ในปัจจุบัน และบทบาทที่ตนเองได้รับในขณะเข้าร่วมกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจตามโครงการต่างๆ การพัฒนาจิตใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง
๓. การนำหลักอริยสัจมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๓. จัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ข้อปฏิบัติในหลักอริยสัจ ๔ และนำมาฝึกปฏิบัติให้เหมาะสมกับกิจกรรมการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	๓. เพื่อให้ผู้ต้องขังมีวิธีการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

บทสรุป

การนำเอาหลักพุทธธรรมที่กลุ่มเป้าหมายเห็นว่าเหมาะสมในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เรือนจำกลางเชียงใหม่ไปปฏิบัตินั้น เป็นแนวทางที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจเป็นอย่างยิ่ง จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทำให้ได้ทราบแนวความคิดหรือความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา สติปัฏฐาน ๔ และอริยสัจ ๔ ส่วนมากเห็นด้วยกับการนำเอาหลักพุทธธรรมหัวข้อดังกล่าวมาจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจ โดยมีข้อสรุป ดังนี้

แนวความคิดที่มีต่อหลักพุทธธรรมแนวไตรสิกขา กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการเมื่อประพฤติดีมีศีลก็มีความสุขดีไม่มีความเดือดร้อนวุ่นวายใจ ทำให้จิตใจสงบก็เป็นสมมติ เมื่อใจสงบแน่วแน่ผ่องใสก็ช่วยให้คิดคล่อง มองเห็นอะไรๆ ชัดเจน ไม่เอนเอียง มีความเข้าใจดี เกิดปัญญารู้แจ้งแทงตลอดในสภาวะธรรมนั้นๆ หลักการดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญเป็นอย่างมากซึ่งจะเป็นแนวทางให้บรรลุเป้าหมายคือการรู้จักแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี มีหลักการกล่อมเกลาจิตใจให้อ่อนโยน มีปัญญาเห็นแจ้งในกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ

แนวคิดที่มีต่อหลักพุทธธรรมตามแนวสติปัฏฐาน ๔ กลุ่มเป้าหมายส่วนมากให้ความสนใจและเห็นด้วยกับการนำเอาหลักสติปัฏฐาน ๔ มาปฏิบัติในเรือนจำกลางเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นแนวทางการพัฒนาจิตใจที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขัง สรุปความได้ว่าการเจริญสติปัฏฐาน ๔ ก็คือการกำหนดรูปรูปนาม การกำหนดรูปรูปนามก็คือ การบำเพ็ญภาวนานกฺขล การบำเพ็ญภาวนานกฺขลก็คือการฝึกตนให้มีสติอยู่กับรูปรูปนาม การมีสติอยู่กับรูปรูปนามก็คือความเป็นผู้ไม่ประมาท ความเป็นผู้ไม่ประมาทก็คือความเป็นผู้ไม่อยู่ปราศจากสติ ผู้ใดไม่อยู่ปราศจากสติ ผู้นั้นชื่อว่าปฏิบัติตรง ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติเป็นมัชฌิมา คือสายกลาง ปฏิบัติถูกต้องตามพระไตรปิฎก การพัฒนาจิตใจตามแนวสติปัฏฐานนั้นไม่จำกัดด้วยเวลาและสถานที่ จึงเป็นกระบวนการที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการนำมาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

แนวคิดที่มีต่อหลักพุทธธรรมตามแนวอริยสัจ ๔ กลุ่มเป้าหมายส่วนมากมีความเห็นด้วยกับการนำเอาหลักอริยสัจ ๔ มาจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังโดยมีความเห็นโดยสรุปว่า “การปฏิบัติตนตามแนวอริยสัจ ๔ โดยการรู้จักสำรวจปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบอยู่ หาสาเหตุที่ทำให้ปัญหานั้นๆ เกิดขึ้น กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่อยู่ในวิสัยของตน หาวิธีการกำจัดสาเหตุที่ทำให้ปัญหานั้นๆ เกิดขึ้นเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่นนี้ย่อมเป็นแนวทางเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกวิธี” ซึ่งการดำเนินการตามหลักพุทธธรรมดังกล่าวจะเป็นแนวทางให้บรรลุเป้าหมาย คือ รู้จักแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี หลักอริยสัจ ๔ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังเรื่องพัฒนาการด้านพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมโครงการเรือนจำเรือนธรรมและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ได้รับคำยืนยันว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่ได้เรียนรู้หลักพุทธธรรมการแก้ปัญหาชีวิตตามแนวไตรสิกขา สติปัฏฐาน ๔ และอริยสัจ ๔ แล้วนำไปฝึกปฏิบัติทำให้มีพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นให้ความร่วมมือในการทำงานและฝึกวิชาชีพเป็นอย่างดี และประพฤติตนอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ที่เรือนจำกำหนด ซึ่งหากทุกคนปฏิบัติตนสม่ำเสมอเช่นนี้ ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ต้องขังทุกคนที่ผ่านการอบรมพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรม จะดำรงตนในสังคมภายนอกอย่างเป็นปกติสุข และจะไม่เป็นภาระแก่สังคมและประเทศชาติในอนาคต

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมราชทัณฑ์. คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรม
ราชทัณฑ์, ๒๕๓๙.

ศิวะ แสงมณี. คู่มือการอบรมผู้ต้องขัง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์, ๒๕๔๔.

(๒) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

กรมราชทัณฑ์. “นโยบายการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม”. กรุงเทพมหานคร:
กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๑ (อัดสำเนา).

กองแผนงาน. “ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง”. นนทบุรี : กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๖ (อัดสำเนา).

กองแผนงาน. “นโยบายการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗”. นนทบุรี : กอง
แผนงานกรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๗ (อัดสำเนา).

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานี
ตำรวจภูธรแม่อว้าง อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่
PEOPLE'S PARTICIPATION IN PROMOTING THE ACTIVITIES OF MAEWANG
POLICE STATION, MAEWANG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

พันตำรวจตรีสุชาติ สุขใส*

ดร. ศรีธเนศ นันทาลิต

ดร. บุศรา โพธิสุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่อว้าง อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่อว้าง อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่อว้าง อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยแบบผสม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตตำบลบ้านกาด อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒,๖๒๒ คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๓๕ คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที และค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการช่วยเหลือกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่อว้าง อำเภอแม่อว้าง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาดในด้านการช่วยเหลือกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่อว้าง ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$)

* พันตำรวจตรีสุชาติ สุขใส, หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน).

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๒) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของ สถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่าแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริม กิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอมะแมง จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ คือ ด้านการวางแผน ผู้นำ ไม่มีวิสัยทัศน์ วิเคราะห์สถานการณ์ไม่เป็น ด้านการดำเนินงาน คือ ไม่มีความสามารถชำนาญการใน การทำงาน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ คือ ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ด้านการประเมินผล คือ ประชาชนขาดความพร้อม ไม่มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหา และข้อเสนอแนะ ด้านการ วางแผน คือ การวางแผนที่ดีต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ และโอกาสใหม่ๆที่จะเกิดขึ้น ด้านการ ดำเนินงาน คือ เจ้าหน้าที่ ต้องมีความรู้ความชำนาญการในงานของตนเอง ด้านการดำเนินงานคือ ควรมีเจ้าหน้าที่ ด้านกฎหมาย เพื่อมาให้ความเบื้องต้นแก่ประชาชน ด้านการประเมินผล คือการ จัดเตรียมเจ้าหน้าที่เพื่ออบรมความรู้ด้านการประเมินให้กับประชาชน

๔) ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการร่วมประเมินผล กิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพราะการประเมินผลการดำเนินงานนั้นจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ได้ว่าการ ดำเนินงานประสบความสำเร็จหรือไม่ และการร่วมรับผลประโยชน์ในเรื่องของแก้ไขปัญหาชุมชน แสดงให้เห็นว่า ประชาชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการ ต่างๆ ที่ได้ดำเนินไป เป็นการหวังผลลัพธ์ที่ได้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการคาดหวังที่จะทำให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและชุมชนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การส่งเสริม, กิจการตำรวจ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to examine the participation level of people in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province. 2) to compare the participation level of people in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province. 3) To explore the problems, obstacles and suggestions about the participation level of people and 4) To study the promoting guideline of people participation according to Gharavasadhamma in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province. The study was a mixed method research. Population and sample were 2,622 people collected from people who live in Bankat sub-district, Mae Wang district. The samples were 335 people by using the formula of Krejcie and Morgan. The data were collected by using a questionnaire and the data analysis was done with social sciences programme for finding frequency, percentage, mean and

standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by T-test and F-test with one-way ANOVA was found that different then, test by the least significant difference. In the part of the open - end showed the problems and recommendations, the researcher arranged the group, according to the issues of open – end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analysis by using descriptive along personal words.

The findings of this research were found as follows:

1) The participation level of people in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province was found that respondents of people participation level of Bankat sub-district in promoting activity of Wang police station was overall at the high level ($\bar{X}=4.74$).

2) The comparison level of participation of people in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province with using the Hypothesis test by differential analysis according to individual factors, including gender, age, education, occupation and income were found that different. Then, accepted the hypothesis.

3) The results study of the problems, obstacles and suggestions about participation of people in promoting activity of Mae Wang police station, Mae Wang district, Chiang Mai province. It was concluded that planning the leader had not visibility, can not situation analysis. The operation was not the ability to work skillfully. The co-benefit did not know in the basic law. The evaluation was people without preparation, not understand the problem and suggests. The planning was a good plan that concerns with situation and new opportunities. The financial planing was a good planning that have to concern with experience and new opportunity upcoming. The operation was the officer should must have ability to their work skillfully and should have law officer for giving the basic law to people. The evaluatin was preparing the officer for the evaluation training to people.

4) The Interview result was found that the key o informant, most of them focus on activities evaluation or projects evaluation because that operation evaluation was indicated successful operation or not and co-beneficiaries from managing various activities and projects. It was expected that the result of much people benefit, that was expected that the benefit to people and community at most.

Keyword : The comparison, Promoting, Activity of police

บทนำ

ความมั่นคงของประเทศชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและเป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐทุกยุคทุกสมัย การที่ชาติและประชาชนในชาติจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายเพราะชาติมีความปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งภายในและภายนอกประเทศ เมื่อชาติปลอดภัยประชาชนจึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข^๑ การจะพัฒนาประเทศเพื่อความสงบสุขของชาติและประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การปรับเปลี่ยนแผนการพัฒนาและมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ทันกับสภาพการณ์ทางสังคม โดยเฉพาะในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านปัญหาอาชญากรรมทุกรูปแบบที่บ่อนทำลายความสงบสุขของ ประชาชนเป็นปัญหาที่สำคัญที่รัฐกำหนดมาตรการอย่างจริงจังในการป้องกันและปราบปรามอย่างเด็ดขาด โดยทุกหน่วยงานของรัฐก็ต้องประสานประโยชน์ทั้งภาครัฐเอกชน และประชาชน การที่ตำรวจมีหน้าที่รักษาความสงบสุขและความถูกต้องเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ บางที่ต้องใช้ความเมตตา และเสียสละอย่างสูง ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติและเป็นการผดุงความถูกต้องเป็นธรรมอยู่เสมอ^๒ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ พระราชทานพระบรมราโชวาท สำหรับข้าราชการตำรวจไว้ความตอนหนึ่งว่า “การจับผู้ร้ายนั้นไม่ถือเป็นการชอบ เป็นแต่นับว่าผู้นั้นได้กระทำการครบถ้วนแก่หน้าที่เท่านั้น แต่จะถือเป็นความชอบต่อเมื่อได้ปกครองป้องกันเหตุร้ายให้ชีวิตและทรัพย์สินของข้าแผ่นดินในท้องถิ่นนั้นอยู่เย็นเป็นสุขพอสมควร”^๓

ในฐานะที่เป็น “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ถ้าปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับมอบหมายหรือตามความรับผิดชอบได้ดี ก็จะได้รับยกย่อง สรรเสริญ และได้รับความศรัทธาจากประชาชน แต่หากละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำความผิดเอง ก็จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติและไม่ได้รับความศรัทธาจากประชาชน ดังนั้น สถานีตำรวจจึงมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการทำงานของตำรวจขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและส่งเสริมการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพ

^๑ จำสับตำรวจฉันทะศักดิ์ แสนสุข, “การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามหลักจรรยาบรรณ ๔ : กรณีศึกษากองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๒ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, *การบริหารงานตำรวจ*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอเดียน สโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๑๑.

^๓ ภาณุศักดิ์ คำแพง, *แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-สุตรไพศาล, ๒๕๒๒), หน้า ๔-๘.

ประสิทธิผล และยังได้รับความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้าน และส่งลูกบ้านและผู้สนใจเข้ามารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันความปลอดภัยในหมู่บ้าน^๔

สถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดในกองบังคับการตำรวจภูธรเชียงใหม่ ภายใต้กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๕ ซึ่งมีแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับคล่องกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยแบ่งเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการบริหารและบริหารทั่วไป (๒) ด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา (๓) ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (๔) ด้านการควบคุมและจัดการจราจร และ (๕) การบริหารและพัฒนาบุคลากร โดยให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจะต้องควบคุม กำกับดูแล และติดตามผลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด กล่าวได้ว่า เป็นภารกิจที่ดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขของสังคม^๕

ปัจจุบัน มีพื้นที่รับผิดชอบรวม ๖๓๕.๘๗๘ ตารางกิโลเมตร จำนวน ๕ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ป่าไม้ และที่ราบสูงและยังเป็นพื้นที่ที่มีความสงบ จึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมูลเหตุส่วนใหญ่ของปัญหาเกิดจากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประชากรทั้งหมดของอำเภอมะนังมีจำนวน ๓๑,๐๘๐ คน อัตรากำลังพลของสถานีตำรวจภูธรแม่วางมีทั้งหมด ๗๐ นาย คิดเฉลี่ย ตำรวจ ๑ นาย ต้องรับผิดชอบประชากรจำนวน ๔๓๐ คน ซึ่งหากพิจารณาจากสถิติการเกิดคดีอาญาและเรื่องราวร้องทุกข์ต่างๆ ระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๕๖ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๕๗ มีคดีอาญาเกิดขึ้นจำนวน ๑๑๕ คดี และเรื่องราวร้องทุกข์ต่างๆ จำนวน ๑๕๒ รายการ ดังนั้น ทั้งคดีอาญาและเรื่องราวร้องทุกข์ดังกล่าวมานี้จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง^๖

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นในระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้เสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงการตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ^๗

^๔ร้อยตำรวจเอกหญิง กมลนันทน์ จันทร์, “การรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๙), หน้า ๗๘.

^๕บัญชา เศรษฐกร, โครงการสัมมนาผู้นำระดับหัวหน้าสถานีตำรวจ รุ่นที่ ๕, วิชาประสบการณ์และบทเรียนในการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๖), หน้า ๘.

^๖ด.ต. โสภณ โน๊ะ, “บรรยายสรุป สถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และการดำเนินงานตามโครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน บริการดุจญาติมิตร พัทธการราษฎร์ดุจครอบครัว”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๕๕), หน้า ๗๗.

^๗วันชัย วัฒนศัพท์, “คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน”, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า), ๒๕๔๔, หน้า ๕๖.

โดยสอดแทรกหลักพรหมจรรย์ คือ คุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทางโลก ประกอบด้วยธรรมะ ๔ ประการ^๘ คือ สัจจะ คือ ความจริง ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ การพูดจริง ทำจริง ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว และรู้จักควบคุมจิตใจฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ขันติ คือ ความอดทน การตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย จาคะ คือ ความเสียสละ การสละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น จึงมีความพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว^๙

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการช่วยเหลือกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้ที่มีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป สมาชิกตำรวจบ้าน, อปพร., ชรบ., และอาสาสมัครต่างๆ เนื่องจาก มีคดีและเรื่องราวร้องทุกข์ต่างๆ เพิ่มขึ้นทุกปี ไม่ว่าจะเป็น เรื่อง อาชญากรรม ด้านความมั่นคง ความปลอดภัย และด้านการจราจร ประกอบกับผู้วิจัยได้รับผิดชอบงาน พนักงานสอบสวนซึ่งเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี และยังได้ทราบถึงปัญหาในทุกเรื่องที่ร้องเรียนจากประชาชน ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาในเรื่องของปัญหาที่เกิดขึ้นให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะนำผลจากการศึกษาครั้งนี้เสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อประกอบการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการในด้านการช่วยเหลือกิจการของตำรวจของสถานีตำรวจภูธร แม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักพรหมจรรย์ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

^๘ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^๙ ชุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่ ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้การ วิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้ กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น ๒,๖๒๒ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,622 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓๕ คน^{๑๑}

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีคุณสมบัติ สอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๗ รูป/คน ประกอบด้วย

๑. พระครูสุนทรธรรมโชติ	เจ้าอาวาสวัดจำลอง เจ้าคณะตำบลบ้านกาด
๒. นายไกรลักษณ์ พื้รพุทธรางกูร	นายกเทศมนตรีตำบลบ้านกาด
๓. นางวาสนา บุญธรรมช่วย	ปลัดอำเภอแม่วาง ผู้รับผิดชอบตำบลบ้านกาด
๔. นายกัมพล โยภาส	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกาดเขมวังส์
๕. นายสง่า กันธิยะ	ประธานสภาเทศบาลตำบลแม่วาง
๖. นายมานัส ทิศดอนตอง	ผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านกาด
๗. นายโสภณ บริสุทธิ์ศีล	ประธานผู้สูงอายุตำบลบ้านกาด

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ตามกรอบของการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการ ส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัด

^{๑๑} ประเด็น แบนปิง, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ ลำพูน, หน้า ๑๘๙.

เชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านการส่งเสริมกิจการตำรวจ ของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักฆราวาสธรรม ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. เชิงปริมาณ

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์โดยร้อยละ (Percentage)

๒. ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากการตอบแบบสอบถาม ของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

๓. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

๔. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ โดยวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๕. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการส่งเสริมกิจการตำรวจของสถานีตำรวจภูธรแม่วาง ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

ข. เชิงคุณภาพ

๑. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ผลการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนตำบลบ้านกาด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖ อายุระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐ มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕ และมีรายได้ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๑

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีดารวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีดารวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการช่วยเหลือกิจการของสถานีดารวจภูธรแม่วาง ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๗๔$, S.D. = ๐.๕๓๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๗๑$, S.D. = ๐.๔๖๖) รองลงมาคือด้านการประเมินผล ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D. = ๐.๕๓๔) และในระดับน้อยที่สุดคือ ด้านการร่วมคิด ($\bar{X} = ๔.๓๑$, S.D. = ๐.๗๑๕)

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลบ้านกาด ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีดารวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการส่งเสริมกิจการของสถานีดารวจภูธรแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านสัจจะ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริการ ตามหลักพราวาสธรรม ด้านสัจจะ ความจริงใจในการบริการ เป็นหลักแห่งความซื่อสัตย์และความจริงใจ ธรรมชาติของคนทั่วไปต้องการความจริงใจ ดังนั้นการคบหาสมาคมระหว่างกัน ต้องมีหลักธรรมสัจจะข้อนี้

๒) ด้านทมะ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการป้องกัน ตามหลักพราวาสธรรม ด้านทมะ นั้นควรเป็นการมีส่วนร่วมที่มีการรู้จักป้องกันภัยต่างๆ ที่เราคาดไม่ถึง ซึ่งเราต้องมีความรู้ทั้งด้านการป้องกันภัยต่อตนเองและการควบคุมอารมณ์ เมื่อมีความรู้ก็ต้องปฏิบัติให้เกิดผลด้วยความมีสติรอบคอบ ระมัดระวัง ไม่ประมาทหลังเพลอจนอาจนำไปสู่ความเสียหาย ล้มเหลวในบั้นปลายได้

๓) ด้านขันติ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการปราบปราม ตามหลักพราวาสธรรม ด้านขันตินั้น ไม่ว่าการกระทำใดในการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีความอดทน อดกลั้น แก้ไขปัญหาอย่างผู้มีความรู้เท่าทันในอารมณ์

๔) ด้านจาคะ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการจรรจา ตามหลักพราวาสธรรม ด้านจาคะความเสียสละ ซึ่งความเสียสละก็ต้องตั้งมั่นอยู่ในพื้นฐานของเหตุและผล ต้องรู้ถึงความ

แตกต่างของ "ความอยากได้เอาแต่ใจ" กับ "ความจำเป็นของครอบครัว" ว่า สิ่งใดควรที่จะทำก่อนหลัง เป็นพื้นฐาน เพื่อจำกัดการจัดความเห็นแก่ตัวของตนเอง และป้องกันความรู้สึกว่าถูกเอารัดเอาเปรียบของอีกฝ่าย

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการร่วมคิด หรือการร่วมวางแผนของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของการทำกิจกรรมการอบรม หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักการวางแผนทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒) การส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสในการร่วมดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ

๓) การส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักการร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพราะเป็นการรับประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วประชาชนยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เท่าที่ควร

๔) การส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้รู้ถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้นำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาร่วมกันวางแผนอีกในกิจกรรมหรือโครงการต่อไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ประชาชนในตำบลบ้านกาดควรเข้าร่วมประชุมกิจการตำรวจให้มากขึ้น เพื่อทำให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับกิจการของตำรวจซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและชุมชน

๒) ประชาชนในตำบลบ้านกาดควรเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในกิจการตำรวจ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานต่างๆ ที่ร่วมกันคิดและจัดทำขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริง

๓) ประชาชนในตำบลบ้านกาดควรตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมเพื่อประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของตำรวจ ทั้งนี้เพราะการประเมินผลการดำเนินงานนั้นจะทำให้

ให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค หรือข้อบกพร่องในการทำงาน ตลอดจนรับทราบผลการดำเนินงานด้วยว่าประสบความสำเร็จตามแผนมากน้อยเพียงใด

๔) ประชาชนในตำบลบ้านกาดควรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการร่วมรับผลประโยชน์ในด้านการให้บริการแก่ประชาชนด้วย เพราะถือเป็นงานหลักและงานสำคัญของตำรวจ รวมถึงตำรวจอาสาต่างๆ ที่คอยทำหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อประโยชน์จะได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนแก่ทั้งประชาชนและชุมชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยเหลือกิจการตำรวจ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ เพื่อให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจว่ามีความสำคัญมากเพียงใด เพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นผลประโยชน์ต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นแก่ทั้งประชาชนและชุมชนเป็นสำคัญ

๓) ควรมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น หลักอปริทานิยธรรม หลักสุจริต ๓ หลักอิทธิบาท หรือหลักสังคหะวัตถุ เป็นต้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลวิทยานิพนธ์

(๑) หนังสือ

จินตวีร์ เกษมสุข. “การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม”. เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมวด
วิชางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔.

ปัญญา เศรษฐกร, โครงการสัมมนาผู้นำระดับหัวหน้าสถานีตำรวจ รุ่นที่ 5, วิชาประสบการณ์และ
บทเรียนในการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ,
๒๕๕๖.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, การบริหารงานตำรวจ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอเดียน สโตร์, ๒๕๓๐.

ภาณุศักดิ์ คำแพง, แผนพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-สูตรไพศาล,
๒๕๒๒.

วันชัย วัฒนศัพท์, “คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน”, กรุงเทพมหานคร
: สถาบันพระปกเกล้า.

โสภณ โน๊ะ, “บรรยายสรุป สถานีตำรวจภูธรแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และการดำเนินงานตาม
โครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน บริการคุณาติมิตร พัทธการราษฎร์ดุจครอบครัว”,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2555.

(๒) วิทยานิพนธ์

จำสืบทำรวจจณัฐศักดิ์ แสนสุข, “การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาธรรม ๔ :

กรณีศึกษากองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ”, วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ร้อยตำรวจเอกหญิง กมลนัธ์ จันทร์, “ การรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ ”, วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๙.

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)
ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

AN ANALYSIS FACTORS AFFECTING ON PRACTICING VIPASSANA
MEDITATION OF WATRAMPOENG {TAPOTARAM} T.SUTHEP, A.MUANG,
CHIANG MAI PROVINCE

แม่ชีธินิชาภัทร อินถา*

บทคัดย่อ

งานวิจัยหัวข้อ “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเอกสาร และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบ คุณภาพ และนำมาวิเคราะห์

จากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานมีอยู่ ๔ ด้าน คือ (๑) หลักธรรมโพธิปักขิยธรรม ๓๗ โพธิ คือ จึงถึงรู้การทำให้สิ้นอาสวะกิเลส ธรรมอันเป็นเครื่องตรัสรู้ มีสติปัฏฐาน ๔ สัมมปธาน ๔ อธิปัตถ ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรค ๘ (๒) ศील คือ ความสงบ เย็น เป็นคำสั่ง ควบคุมความประพฤติ ระเบียบวินัย คำสอน หลักธรรม แก่ผู้ปฏิบัติ (๓) จริต ๖ การปฏิบัติธรรมจะก้าวหน้ารวดเร็วต้องอาศัยจริตนิสัยตนที่ถูกต้องกับอริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน และอริยาบถย่อยระหว่างวัน (๔) สปปายะ คือสิ่งสนับสนุนเป็นเหตุเกื้อกูล ส่งเสริมให้สมาธิตั้งมั่นได้รวดเร็ว อาวาสสปปายะ คือที่อยู่ โคจรสปปายะ คือที่เที่ยวบิณฑบาต อาหาร ภัสสสปปายะ คือการสนทนาธรรม บุคคลสปปายะ คือกัลยาณมิตร โกชนสปปายะ คืออาหารที่ไม่ทำให้เกิดทุกข์เวทนา อุตุสปปายะ คือสภาพดินฟ้าอากาศที่ถูกต้องกับจริต และอริยาบถที่ถูกต้องกับจริต เดิน นั่ง และนอน

หลักการสอนการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) จุดเด่นเทคนิคการสอนผสมผสานที่นำมาประยุกต์ กับวิทยาการสมัยใหม่ เป็นสาระสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ได้ดำเนินการสอนโดย พระครูภาวนาวิรัช วิ. (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล) ซึ่งเป็นพระวิปัสสนาจารย์ ท่านมีวาทีศิลป์ เทคนิคสาระสำคัญแห่งปัญญา โนมน้าวจิตใจ เป็นแรงจูงใจ ลักษณะการสอนได้ยกพุทธพจน์แนวทางของพระไตรปิฎก มาอธิบายขยายความ ให้สอดคล้อง กับวิธีการสอนปฏิบัติแบบพองหนอ ยุบหนอ ซึ่งประกอบด้วยองค์ธรรมทางพระพุทธศาสนา มาส่งเสริม สอดคล้อง สนับสนุน คือองค์ธรรมโพธิปักขิยธรรม ๓๗ และประกอบด้วย ปัจจัยภายใน คือ ศील จริต องค์ธรรม ๓ อาตปปี สติมา สัมปชาโน และปัจจัยภายนอก คือสปปาย ๗ ซึ่งเป็นธรรมที่มีอุปการะมาก และเป็นเหตุเกื้อกูลสนับสนุนส่งเสริมให้สมาธิตั้งมั่นได้รวดเร็ว และมีกระบวนการรับ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สมัครตั้งแต่คอร์สเล็ก ๓ วันขึ้นไปเป็นพื้นฐาน จนถึงคอร์สใหญ่ ๑ เดือน เติมนิเทศตั้งแต่ ๑ ระยะเวลา ขว้างหนอ ซ้ายย่างหนอ จนถึง ๖ ระยะเวลา นั่งสมาธิ พองหนอ ยุบหนอ นั่งหนอ และมีคำว่า ถูหนอ เป็นเทคนิคสาระ เพื่อพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา ซึ่งมีความโดดเด่น คือกำหนดจุดวนขึ้นรอบลำตัว ๒๘ จุด และมีพระวิปัสสนาจารย์สอบอารมณ์ตามสภาวะธรรม ทุกวัน เว้นวันพระ และยังมีกระบวนการใช้ สื่อประชาสัมพันธ์นำสื่อ เช่น สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ เพื่อจุดดวงประทีปแห่งธรรมวิปัสสนา กัมมัฏฐาน และนำสื่อภาพกิจกรรมการกุศลทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้งปี สื่อสารออกเพื่อให้เห็น ภาพลักษณ์ที่โดดเด่น และวิทยาการสมัยใหม่ ของการปฏิบัติธรรม และงานการกุศลต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นเหตุให้มีผู้เข้าปฏิบัติธรรมเป็นชนกลุ่มใหญ่ ตลอดทั้งปี เพื่อ พัฒนาจิตให้สูงขึ้น ได้ประโยชน์สูงสุด คือความพ้นทุกข์ทั้งปวง จนถึงพระนิพพาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

Abstract

The thesis entitled 'An analysis of Factors Affecting on Practicing Vipassana Meditation of Wat Rampoeng (Tapotaram) T.Suthep, A. Muang, Chiang Mai Province' consists of two objectives as: 1) to study the factors affecting on practicing Vipassana meditation in Buddhism and 2) to analyze factors affecting on practicing Vipassana meditation based on the Four Foundations of Mindfulness in Wat Rampoeng (Tapotaram) T.Suthep, A. Muang, Chiang Mai Province. The research was conducted by the documentary research method and presented the analyzed findings in the narrative manner.

The results revealed that there are four important factors that affects to the practitioners towards the Insight Meditation or Vipassana practice, they are 1) Bodhipakkhiya-dhamma: virtues partaking of enlightenment that consists of *Satipaṇṇhāna*: foundations of mindfulness, *Sammappadhāna*: right exertions, *Iddhipāda*: path of accomplishment, *Indriya*: controlling faculty, *Bala*: power, *Bojjhaṅga*: enlightenment factors and *Aṅgahaṅgika-magga*: the Noble Eightfold Path. 2) The Morality or *Sāla*, it is regarded the peaceful of mind and other doctrines as the heedfulness, disciplines for the practitioners. 3) *Carita* or the intrinsic nature of a person – the practice will be progress quickly depend on the suitable postures i.e. standing, walking, sitting and reclining and the sub deportment during the day. 4) *Sappāya*: beneficial or advantageous conditions – it consists of seven factors; *āvāsa-sappāya*: suitable abode, *Gocara sappāya*: suitable resort, *Bhassa sappāya*: suitable speech, *Puggala sappāya*: suitable person, *Utu sappāya*: suitable climate and *Iriyāpatha sappāya*: suitable posture.

Regarding to meditation teaching technique of Wat Wat Rampoeng, the technique is mixed with the modern science based on the Four Foundation of Mindfulness and teach by the meditation master - Venerable Phrakrubhavanavirat (Suphan āciōōasālo). He has a great way of teaching and explaining based on the

Theravada Buddhist Tipitaka and using the Rising and falling meditation technique to conduct the meditators. The Buddhist doctrines that encourage the meditation practice are as Bodhipakkhiya-dhamma: virtues partaking of enlightenment that consists of the internal factors viz., morality or *Sāla*, the intrinsic nature of a person or *Carita*, earnestness or *ātapā*. The external factors are the *Sappāya* or seven beneficial or advantageous conditions.

The meditation training course at Wat Rampoeng consists of ‘the Beginner Course – the practitioners will be trained for 3 days and the ‘Advance Course’ - the practitioners will be trained for more than 30 days. The practitioners will be trained with the technique called the ‘rising and falling movement’ in four postures i.e. sitting, walking, standing and declining. The walking meditation at the first state is to practice by the world ‘Right Go Thus and Left Go Thus’ in six states. The significant teaching is to focus on the 28 meditative centers at the right and left hip and down to the right and left foot. For the sake of the meditative progress, the practitioners will be examined their meditative experience by the meditation master every day, except on the Buddhist holy day. In addition, the temple also communicates its distinctive image by personal media, press, and online media in order to inform the Buddhist activities throughout the year. Therefore, many people come to practice meditation at this temple for their great benefit and to eliminate all sufferings until achieving the Nibbāna

Keywords : Factors Affecting On Practicing Vipassana Meditation

บทนำ

พระพุทธเจ้าทรงเป็นพระผู้ประเสริฐเลิศล้ำเหนือปวงมนุษย์ เป็นพระผู้ทรงด้วย พระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ พระมหากรุณาธิคุณ ได้อุบัติขึ้นแล้วในโลกนี้ พระพุทธองค์ได้ทรงแสดง “วิปัสสนากัมมัฏฐานญาณอันประเสริฐ” รู้เห็นตามทศณะที่มีอยู่จริง ดุจพระอาทิตย์อุทัยยังโลกให้สว่างทั่วทุกสารทิศ ตั้งแต่ทรงตรัสรู้ธรรมใหม่ๆ จนถึงเสด็จดับขันธปรินิพพานเป็นเวลา ๔๕ พรรษา พระพุทธองค์ทรงค้นพบคุณค่าอันประเสริฐ คือ พระธรรมวินัย และหลักธรรมคำสั่ง และคำสอนที่พระองค์ทรงประกาศเผยแผ่ทั้งหมดที่รวบรวมไว้ในพระไตรปิฎกมีถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ พระองค์ทรงมีพระเมตตา และพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ บรรดาสาวกของพระพุทธองค์ได้รับฐานที่ตั้งของการงานการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานเพื่อให้เกิดประโยชน์ และเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงด้วยประการต่างๆ นำมาศึกษามาประพฤติปฏิบัติ จนประทับใจในหมู่ของมนุษย์ เทวดา มาร และพรหมทั้งหลาย พระพุทธองค์ทรงเป็นครูสอนองค์แรก และเป็นกัลยาณมิตรองค์แรก อยากที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบเทียบกับคุณค่าของหลักธรรมอันมหาศาลสำหรับบุคคลในโลกนี้สิ่งนั้นคือ “วิปัสสนากัมมัฏฐาน” ฐานอันเป็นที่ตั้งแห่งสติ เป็นแนวที่เป็นไปเพื่อ ความบริสุทธิ์ หมดจด วิเศษ โดยส่วนเดียว เรียกว่า “วิสุทธิมรรค” คือหนทางแห่งความบริสุทธิ์ มีทางเดียวที่เป็นทางสายเอก ดังนั้นบุคคลใดได้เจริญสติภาวนาในการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ให้ถึงที่สุดแล้วย่อมได้แผนที่ ที่สมบูรณ์ที่สุด ที่จะนำ

ทางของบุคคลผู้นั้นเข้าสู่จุดหมายปลายทาง คือ “พระนิพพาน” อันเป็นหนทางแห่งการสิ้นอาสวะกิเลส และพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวง ตามพุทธประสงค์ที่ต้องการให้สรรพสัตว์ทั้งหลายได้เข้าถึง หรือได้เห็นพระสัทธรรมที่ พระพุทธองค์ทรงค้นพบ ในพระพุทธานุศาสน์

“วิปัสสนากัมมัฏฐาน” เป็นกัมมัฏฐานที่มุ่งอบรมทางปัญญาเป็นหลัก คู่กับการเจริญสมถกัมมัฏฐานที่มุ่งทางสมาธิเป็นหลัก ดังนั้นจึงเจริญสมถกัมมัฏฐานเพื่อเป็นฐานของการเจริญวิปัสสนา ซึ่งมุ่งบริหารจัดการเป็นหลัก วิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ในพระไตรปิฎก มหาสติปัฏฐานสูตร และอรรถกถาทั่วไป เพื่อให้พุทธบริษัท ๔ ได้ประพฤติปฏิบัติตามแนวของสติปัฏฐาน ๔ คือ (๑) สติกำหนดรู้ใน กาย คือ การกำหนดรู้ลมหายใจเข้า ออก และอิริยาบถย่อย อิริยาบถใหญ่ (๒) สติกำหนดรู้ในเวทนา คือความรู้สึกทุกข์ ความรู้สึกสุข ความรู้สึกเฉยๆ (๓) สติกำหนดรู้ในจิต อารมณ์แห่งความคิด ปัจจุบัน อดีต อนาคต (๔) สติกำหนดรู้ในธรรม สิ่งที่เกี่ยวข้องกับจิต ชอบ ไม่ชอบ ร่วง พัง สงสย ถัดตั้งใจแน่วแน่ในคำสอนของพระพุทธองค์ อย่างสม่ำเสมอ จิตจะเข้าสู่สภาวะแห่งความสงบ สุข เย็น สว่าง และเกิดสันติสุข ดังนั้นชีวิตที่ไม่มีการปฏิบัติธรรมเหมือนกับแผ่นดินที่ว่างเปล่า เหมือนภาชนะที่ปราศจากอาหาร ย่อมหาประโยชน์อันใดมิได้ ผู้ปฏิบัติธรรมแม้มีชีวิตเพียงวันเดียวยังดีกว่าผู้ไม่ปฏิบัติธรรม แม้มีชีวิตตั้ง ๑๐๐ ปี การปฏิบัติธรรมนี้ก็เพื่อที่จะให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง เพื่อถึงพระนิพพาน

วัด ráเปิง (ตโปทาราม) เป็นสำนักปฏิบัติธรรมนานาชาติรองรับ ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ และกลุ่มคณะ เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติธรรมตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ตามแนว พงศนอ ยุบหนอด้านพัฒนาจิตใจ ที่ตั้งของวัดไม่ไกลจากที่ชุมชนมาก แบ่งเขต เขตพุทธาวาสส่วนหนึ่ง เขตสังฆาวาสส่วนหนึ่ง เขตสามเณร เขตแม่ชี เขตผู้ปฏิบัติธรรมหญิง เขตผู้ปฏิบัติธรรมชาย เขตผู้ปฏิบัติธรรมชาวต่างชาติ และเขตของกลุ่มคณะของนักเรียน นักศึกษา และข้าราชการ มีอาหาร ๒ มื้อ อาหารเช้า และอาหารเพล มีน้ำปานะบริการตอนเย็น ผู้เข้าปฏิบัติธรรมกำหนดคอร์สการปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น มา ๓ วันขึ้นไปถึง ๑ เดือน และจะงดใช้โทรศัพท์มือถือสื่อสารทุกชนิด

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธานุศาสน์

๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานวัด ráเปิง (ตโปทาราม) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๓. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารการบรรยายเชิงวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา ๑) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานในพระพุทธานุศาสน์ ๒) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานวัด ráเปิง (ตโปทาราม) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

งานวิจัยเป็นเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตดังต่อไปนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ คัมภีร์ มหาสติปัฏฐานสูตร

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา และจากหนังสือตำราต่างๆ งานเขียนของนักวิชาการทางพุทธศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น เชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ตามหลักพระพุทธศาสนา และแนวทางการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ วัดไร่เปิง (ตโปทาราม) แล้วข้อมูลมาวิเคราะห์

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในพระพุทธศาสนา

พระพุทธองค์ทรงแสดง สติปัฏฐาน ๔ ในคัมภีร์พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ และมหาสติปัฏฐานสูตร ทรงแสดงแก่พุทธบริษัท ๔ และตรัสพุทธพจน์ไว้ว่า เอกายโน ภิกขเว มคโค สตตานํ วิสุทธียา โสภปริเทวานํ สมติกกนสสจ ฉิกิริยาย ยทิตํ ปฏฺฐานา เป็นทางเดียว ที่ชำระจิตให้บริสุทธิ์ เพื่อดับสูญแห่งทุกข์และโศกนาฏ เพื่อบรรลุนิพพานที่ถูกต้องถูกต้อง เพื่อให้แจ้งซึ่ง พระนิพพาน หนทางนี้คือ สติปัฏฐาน ๔ สติพิจารณากาย สติพิจารณาเวทนา สติพิจารณาจิต สติพิจารณาธรรม

การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน จึงประกอบด้วยองค์ธรรมที่สนับสนุน องค์ธรรมเพื่อการตรัสรู้ คือ โพธิปักขิยธรรม ๓๗ คือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมปปทาน ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มรรค ๘ เพื่อการปฏิบัติธรรม เพื่อดำเนินชีวิตให้เจริญงอกงาม และได้ประโยชน์สูงสุดคือ พระนิพพาน และยังประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เพื่อการปฏิบัติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

๕.๑.๑ ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อการปฏิบัติธรรม คือ ศีล จริต ๖ และองค์กัมมัฏฐาน อาตปปี สติมา สัมปชาโน ผู้ปฏิบัติธรรมต้องประกอบด้วยองค์ ศีล หมายถึง ศีล ๕, ๘, ๑๐, ๒๒๗, และ ๓๑๑ ศีลเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่ประมาท ความสำรวมระมัดระวัง ไม่ให้บาปอกุศลเกิดขึ้น ทำให้จิตใจสงบ เย็นเป็นปกติ ส่วนจริต ๖ จริต คือนิสัยที่ประพฤติมาจนเคยชิน คือ รากจริต หนักไปทางชอบของสวของงาม วิธีแก้คือให้เจริญสุกะบ่อยๆ โทสจริต หนักไปทางความโกรธ วิธีแก้คือให้เจริญเมตตาให้มาก โมหจริต หนักไปทางหลง ง่วงซึม วิธีแก้ คือ ให้เข้าใกล้ครูบาอาจารย์ และฟังธรรมบ่อยๆ สัทธาจริต หนักไปทาง เชื่อคนง่าย วิธีแก้ เข้าหากัลยาณมิตร คอยเตือนสติ พุทธิจริต ชอบศึกษาหาความรู้ด้านปัญญา ไม่ค่อยมีปัญหากับใครๆ วิตกจริต ชอบฟุ้งซ่าน และวิตกกังวน วิธีแก้ให้ออกห่างผู้คนให้มาก และเข้าหาครูบาอาจารย์ นีลวันเป็นปัจจัยที่สนับสนุนต่อการปฏิบัติธรรมทั้งสิ้น

๕.๑.๒ ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อการปฏิบัติธรรม คือ ปัจจัย ๔ และสัปปายะ ๗ การปฏิบัติธรรมจะเจริญก้าวหน้าต้องมีสิ่งอุปการะ สนับสนุน เอื้ออำนวยต่อความสะดวกต่อการปฏิบัติธรรม มนุษย์ยุคทุกสมัย ต้องอาศัย ปัจจัย ๔ สิ่งสนับสนุน ๔ อย่าง คือ (๑) จีวร เครื่องนุ่งห่ม กรณีพระภิกษุสงฆ์ต้องกำหนดสี่ของนักบวชในพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ในศีล การสำรวม อินทรีย์สังวร สมาธิ จิตตั้งมั่นไม่

สัดส่ายสายตา ปัญหารอบรู้ในการศึกษา และเจริญสติวิปัสสนากัมมัฏฐานอย่างสม่ำเสมอ กรณี
ฆราวาส หมายถึงผ้าสีต่างๆ เช่นสีขาว เพื่อปกปิดร่างกายไม่ให้เกิดความละอาย (๒) บิณฑบาต อาหาร
เป็นสิ่งที่อุปการะ มนุษย์โลก และสรรพสัตว์ทั้งหลายไม่ให้เกิดทุกข์เวทนา (๓) เสนาสนะ ที่อยู่อาศัย
เพื่อป้องกันภัยธรรมชาติจากฝนฟ้าตามฤดูกาล ป้องกันสัตว์ร้าย และภัยจากมนุษย์ (๔) คิลานเภสัช
อุปกรณ์รักษาโรค อาพาธ (ป่วย) ยาเป็นเรื่องสำคัญที่พระพุทธองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพ
จึงทรงอนุญาตเรื่องยา และอุปกรณ์รักษาไม่ว่าจะเป็น พระสงฆ์ และฆราวาส **สัปายะ ๗** คือสิ่งที่
สบาย สภาพภายนอกที่สงบเงียบ สนับสนุนให้สมาธิตั้งมั่น เห็นอาการเกิดดับของ กายใจได้อย่าง
ชัดเจน คือ (๑) อาวาสสัปายะ ปลุกสร้างในสถานที่สงบห่างจากผู้คนพลุกพล่าน (๒) โคจรสัปายะ
คือสถานที่บิณฑบาต ในสถานที่ใด ให้สำรวมอินทรีย์เจริญสติอย่างสม่ำเสมอ (๓) ภัตตสัปายะ คือ
ถ้อยคำเจรจาแต่เรื่องดี ๆ (๔) บุคคลสัปายะ คือเลือกคบหากัลยาณมิตรที่แนะนำแต่ทางกุศล (๕)
โภชนสัปายะ คืออาหารที่รับประทานแล้วไม่เกิดทุกข์เวทนา (๖) อุตุสัปายะ คือเลือกสภาพดินฟ้า
อากาศให้เหมาะสมกับสุขภาพของตน (๗) อิริยาบถสัปายะ คือ อิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน ปรับฐาน
การปฏิบัติให้ถูกกับจริตตน

๕.๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานวัดรำเปิง (ตโปทาราม)

วัดรำเปิง (ตโปทาราม) เป็นวัดปฏิบัติธรรมนานาชาติ แห่งที่ ๒ ประจำ จังหวัดเชียงใหม่
สอนการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ตามแนว พองหนอ ยุบหนอ โดยมีพระครู
ภาวนาวิรัช วิ. (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล) เป็นเจ้าอาวาส และเป็นพระวิปัสสนาจารย์ ได้ดำเนินการสอนให้
ความรู้ในภาค ปรีชาปฏิบัติ ปฏิเวธ ทั้งชาวไทย และกลุ่มคณะของหน่วยงาน และองค์กร ทั้งภาครัฐ
และเอกชน และสอนกัมมัฏฐานแก่ชาวต่างชาติ พร้อมทั้งเดินทางไปสอนกัมมัฏฐาน ต่างประเทศการ
สอนได้นำองค์ธรรมโพธิปักขิยธรรม ๓๗ มาประกอบ สนับสนุน ทั้งปัจจัยภายใน คือ ศีล จริต ๖ และ
อาตปปี สติมา สัมปชาโน และปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัย ๔ และสัปายะ ๗ เพื่อความก้าวหน้า และ
เป็นปัจจัยส่งผลถึงเจริญก้าวหน้าในธรรมมากยิ่งขึ้น

๕.๒.๑ ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ปัจจัยภายใน เหตุภายในที่ทำให้เกิดผลต่อการปฏิบัติธรรม ดำเนินการสอนโดยพระครู
ภาวนาวิรัช วิ. (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล) พระวิปัสสนาจารย์ เริ่มจากการรับสมัคร สำนักงานฝ่ายสงฆ์
อุบาสก สำนักงานฝ่าย แม่ชี อุบาสิกา และสำนักงานฝ่ายต่างประเทศ แต่งเครื่องนุ่งห่มด้วยสีขาว
ผู้หญิงห่มผ้าสไบให้เรียบร้อย ฝ่ายชายชุดขาวห้ามใส่กางเกงขาสั้น ๐๘.๐๐ น. เจ้าหน้าที่นำพาแนะนำ
สถานที่ เข้าสู่ศาลาปฏิบัติธรรม และวินัย โดยการรักษาศีล ๘ พระวิปัสสนาจารย์เดินทางเพื่อประกอบ
วิธี ขอมมาแก้วท่าโกฐาส รับศีล รับพระกัมมัฏฐาน ขอมมาครูบาอาจารย์ ให้โอวาทธรรมในเรื่องสติปัฏ
ฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต และธรรม เริ่มสาธิตการกราบสติปัฏฐาน เป็นการปรับฐานจิตให้ตรง ไม่
อ้อมค้อม ปูพื้นฐานให้จิตมีสติรับรู้ นึกได้ เคลื่อนย้ายจิต เล็กๆ น้อยๆ อย่างช้าๆ จากนั้นตั้งสติลุกขึ้น
ยืน กำหนดยืนหนอ มุ่งหมายการกำหนดอาการของจิตในลักษณะแผ่ไปของธาตุลม ตั้งหย่อนที่ตั้งตรง
เข้าสู่เป้าหมายของการเจริญกรรม เก็บมือไขว่หน้า หรือไขว่หลังเดิน ๑ ระยะ ๑๕ นาที นั่งสมาธิ ๑๕
นาที ปรับฐานจิตเข้ากับการกำหนดรู้ ให้รู้จักแยกแยะ และเคลื่อนย้ายจิตอย่างสม่ำเสมอ การกำหนด
อิริยาบถนอน และอิริยาบถย่อยระหว่างวัน และโยคีเข้าสอบอารมณ์ตามสภาวะธรรมกับพระวิปัสสนา
จารย์ ทุกวัน เว้นวันพระ เพื่อฝึกจิตให้ฉลาดรู้ ก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมก่อน การปฏิบัติเจริญกรรม
มี ๖ ระยะ การนั่งสมาธิมีลักษณะ และจุดเด่น คือการเคลื่อนย้ายจิตกำหนดจุด วรรอบลำตัว ๒๘ จุด

ภายใน ๒๖-๓๐ วัน แล้วสามารถทวนญาณได้อีก ๑๐ วัน เป็นการปรับฐานให้สมดุลกัน ทำให้ลดการฟุ้งซ่าน และเอื่อยมากยิ่งขึ้น

๕.๒.๒ ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

ปัจจัยภายนอก เหตุภายนอกที่ทำให้เกิดผลต่อการปฏิบัติธรรม จึงนำองค์ธรรมของปัจจัย ๔ และสัปปายะ ๗ มาสนับสนุนต่อการปฏิบัติธรรม เพื่อไม่ให้โยคีเกิดความกังวล การบริโภคปัจจัย ๔ จึงสนับสนุน ให้อำนวยความสะดวกเพื่อไม่ให้โยคีมีอุปสรรค และตัดกังวลลง การปฏิบัติธรรมก็จะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และชัดเจน ในส่วนของสัปปายะ ๗ นั้น ความสงบจากเสียงภายนอก เพื่อเข้าไปเสริมสนับสนุนให้สมาธิตั้งมั่นมากยิ่งขึ้น จิตเข้าไปเห็นสภาวะธรรมของการเกิดดับได้อย่างชัดเจน และจะเกิดความเบื่อหน่ายในจิตสังขารตน วัตรำเปิง (ตโปทาราม) ยังมีกระบวนการสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้ออำนวยต่อผู้ปฏิบัติธรรม อุโบสถ วิหาร ศาลาปฏิบัติธรรม หอพระไตรปิฎกนานาชาติ หอฉัน สหกรณ์ร้านค้า โรงเรียนปริยัติธรรม และศูนย์พัฒนาจิต ๘๐ ปี และมีกระบวนการสื่อสารที่โดดเด่นอีก สื่อสารบุคคล เพื่อนำคณะวิทยากรเผยแผ่วิปัสสนากัมมัฏฐานทั้งในสถานที่ และนอกสถานที่ สื่อสารมวลชน การเผยแผ่ด้านหนังสือธรรมะต่างๆ สื่อทางวิทยุ สื่อทางโทรทัศน์ แผ่นสื่อซีดีธรรม และสื่อสารทางออนไลน์ รูปแบบนำเสนอ ถ่ายภาพ โพสต์ข้อความ แชร์ภาพ เว็บไซต์วัดรำเปิง (ตโปทาราม) จึงทำให้วัดรำเปิงมีผู้เข้าปฏิบัติธรรมมากยิ่งขึ้นทุกวันจึงต้องขยาย กุฏิห้องพัก และศาลาปฏิบัติธรรม ศาลาภัตตาคาร และศาลาบาตร หรือวิหารคด รอบวิหารและลานเจดีย์ เพื่อประโยชน์กอบศาสนากิจ ปฏิบัติธรรม ทางพระพุทธศาสนา เพื่อรองรับบุคคลทุกระดับชนชั้นเข้าปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมจึงเป็นปัจจัยส่งผล เพื่อประโยชน์มีสติมากยิ่งขึ้น ความจำดีขึ้น ใจเย็นลง เป็นเครื่องมือช่วยเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน เล่าเรียน เขียนอ่าน ช่วยเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจ แก้ไขโรคได้ โรคเครียด โรคซึมเศร้า โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิต โรคกระเพาะ กายอัมเอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้ปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยส่งผลเบื้องต้น ทำให้เป็นคนมีสติปัญญาดี ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นมนุษย์ผู้มีจิตประเสริฐ ส่งผลเบื่องปลาย เป็นอริยบุคคล ส่งผลเบื้องสูงทำให้สิ้นอาสวะกิเลสทั้งปวงเป็นหนทางนำสู่ มรรคผล และนิพพานในที่สุด

๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ๒ ประการ (๑) การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นการปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตออกจากกิเลส ขำระจิตให้บริสุทธิ์ เป็นหนทางที่พระพุทธองค์ทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง มีค่ามหาศาล เป็นทางที่ไปแต่บุคคลผู้เดียว เพื่อความพ้นทุกข์ คือการดับสิ้นอาสวะกิเลสทั้งปวง และเข้าสู่พระนิพพาน (๒) การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดรำเปิง (ตโปทาราม) สอนการปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ได้นำองค์ความรู้ ความรู้พุทธพจน์ ในพระไตรปิฎก มาปฏิบัติ เจริญสติพัฒนาจิต และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

๗ ข้อเสนอแนะ

๗.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

วัดรำเปิง (ตโปทาราม) สอนการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ สอนการปฏิบัติตามรูปแบบ เพื่อเป็นอุบายฝึกจิต ปรับจิตให้เข้าใจหลักธรรมชาติของ กายใจ ให้รู้จักคำว่า สติ สมาธิ และปัญญา และเข้าใจในการกำหนดอย่างสม่ำเสมอ และยังใช้เทคนิคสื่อสารประชาสัมพันธ์ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ นำเสนอต่อประชาชนทุกระดับชั้น

๗.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานของวัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ที่ทำให้ชาวไทย และชาวต่างประเทศ สนใจมาปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้อย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาครั้งนี้แล้ว ผู้สนใจล้วนสามารถนำไปเผยแพร่ และประยุกต์ใช้กับสำนักที่สอนการปฏิบัติธรรม และเป็นการเผยแพร่การปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาสืบต่อไป อีกประการหนึ่งจะเป็นประโยชน์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพทางกายทางใจในการทำงาน ในครอบครัว การศึกษาเล่าเรียน และทางสังคมในชีวิตประจำวัน ทำให้มีสติ สมาธิ และปัญญาแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ดี

๗.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยหวังว่า ข้อเสนอหัวข้องานวิจัย การวิเคราะห์การปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจนำไปศึกษาวิจัยเพิ่มเติม และนำไปปรับใช้ประโยชน์ เป็นพื้นฐานเพื่อการต่อยอดในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งต่อไป หรือ เทคนิควิธีการเผยแพร่วิปัสสนากัมมัฏฐานของพระครูภาวนาวิรัช วิ. (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล) วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ หรือวิธีการเปรียบเทียบการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานระหว่างชาวไทย และชาวต่างชาติ วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คงจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจไปวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ:

พระธรรมมังคลาจารย์ (หลวงปู่ทอง สิริมฺงฺลโล). เพราะเหตุใดเราจึงต้องปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
บริษัทโหลทองมาสเตอร์พรินท์จำกัด. เขตมีนบุรี : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๕.

พระครูภาวนาวิรัช (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล). สรรพธรรม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่ : สมศักดิ์การพิมพ์,
๒๕๕๗.

(๒) วิทยานิพนธ์:

ภิกษุณีอัคคญาณิ (แม่ชีพรพิศ สิริวิสุตร). ศึกษาสติและวิธีการพัฒนาเพื่อการประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาปรัชญา. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

พระสามารณ กนฺตวิโร (พานทอง). การบริหารปัจจัย: กรณีศึกษาพระทัฬหาลลบุตรเถระ. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๑.

(๓) ภาษาอังกฤษ

Path to nibba na [Abvidged Edition] By Honorable Phrathamamangk halachan Vi
[Thong Sirimangalo]. เชียงใหม่ : ดาราวรรณการพิมพ์ ๒๕๕๓.

Maha satipatthana sutam Printed in tainan, 1,000 copics ; December 2014 Fro 12-
12782, www.budaedu.org.

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH BHAVANA IV OF LAMPHUN PROVINCIAL POLICE

ร้อยตำรวจโทชาติ ทองภักดี*

ดร. ศรีธน นันทาลิต, น.บ., ร.ป.ม. น.ม., Ph.D.**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของตำรวจที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ของสถานีตำรวจภูธรบ้านธิ จังหวัดลำพูน และสถานีตำรวจภูธรแม่ทา จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๐๕ คน เป็นตัวแทนของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับตารางมาตรฐานว่าด้วยขนาดประชากรและขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวน ๑๓๖ ตัวอย่าง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบ ค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๘$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = ๔.๓๓$) ในด้านปัญญาภavana ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = ๔.๐๒$) ในด้านจิตตภavana

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๒) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ระดับรายได้ต่อเดือน และอายุราชการ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓) ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน สรุปได้ว่า ด้านกายภavana มีภาระหน้าที่มากทำให้ไม่มีเวลาออกกำลังกาย ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมตามช่วงอายุ วัย ด้านศีลภavana ยังขาดระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ควรมีการอบรมบุคลากรให้ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย อยู่เป็นประจำและปฏิบัติต่อประชาชนโดยยึดตามหลักกฎหมาย ด้านจิตตภavana เนื่องจากภารกิจมากด้านการเงิน และความ เป็นอยู่ไม่ค่อยดีส่งผลทางด้านจิตใจ ควรส่งเสริมให้บุคลากรฝึกฝนด้านจิตใจให้มาก ด้านปัญญภavana ไม่ใ้รู้ ขาดความพร้อมทางด้านสุขภาพ การเงิน ครอบครัว ควรสนับสนุนให้มีการอบรมฝึกให้เกิดสติปัญญา มีปฏิภาณไหวพริบ ในการปฏิบัติหน้าที่ จะได้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

๔) ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย ข้อบังคับ หลักกฎหมาย เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการให้บริการแก่ประชาชนและสังคมส่วนรวมการพัฒนาร่างกายเสริมสร้างบุคลิกภาพ ให้ดีขึ้นปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บรวมถึงการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะเกิดผลดีต่อทั้งผู้ปฏิบัติงานและหน่วยงานในภาพรวม

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทรัพยากรมนุษย์, หลักภavana ๔

ABSTRACT

The objectives of this research "Human Resource Development in accordance with Bhavana IV of Lamphun Provincial Police" were :1) to study the development of human resource according to the principle of Bhavana IV of Lamphun provincial police, 2) to compare the opinion of troops towards human resource development according to the principle of Bhavana IV of Lamphun provincial police, 3) to find out the problems, the obstacles and the suggestions the development of human resource according to the principle of Bhavana IV of Lamphun provincial police, and 4) to investigate the application guidelines according to Bhavana IV towards human resource development of Lamphun provincial police. The research used mixed methods research by using populations and samples were 205 people selected from the commissioned police officer and non - commissioned police officer of Banthi and Maetha police station, Lamphun province was a representative of Lamphun provincial police. The samples were 136 people by using the formula of Krejcie & Morgan. The data collection was a questionnaire and by a computer program for social science research and the analysis of data has been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, statistical hypothesis testing using t-test (t-test), F-test by one way analysis for variance (One way Anova) and the Least Significant Difference: LSD. In the part of open-ended questions showed the problems, obstacles and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data grouping on the essence of the interview, then content analysis technique (Content Analysis Technique)

The results showed that

1) The level of development of human resources in accordance with the fourth prayer of the police stations in Lamphun. The total average was high ($\bar{x} = 4.18$), considering that each aspect. Each side has commented on the development of human resources by prayer. 4 at a high level The average maximum ($\bar{x} = 4.33$) in the intelligence prayer. The lowest average ($\bar{x} = 4.02$) in the Hittpawna.

2) comparison of opinions on the development of human resources in accordance with the fourth prayer of the police stations in Lamphun by testing the hypothesis by analyzing differences by personal factors such as age, education. current Position Monthly income level And found that the age-old public education. current Position Monthly income level And age Government Comments are no different.

3) study the problems. And recommendations on the development of human resources in accordance with the fourth prayer of the police station offense is concluded. There are a lot of obligations Most officials do not follow the orders of their superiors. And officials do not find time to truly practice which should be treated consistently and activities appropriate to the age and the age and health promotion, personnel training the mind. Training in the discipline. Training and coaching are the intellectual acumen to the benefit of themselves and society.

4) the results of the interviews showed that the most important information on the subject to behave in a mess. To be fair to the public. Creating a personality for the better, free from disease. Including the main Buddhist applied to perform their duties more effectively.

Keywords : Development, Human resource, Bhavana IV

บทนำ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดนโยบายในการที่จะมุ่งมั่นรักษาความมั่นคงของประเทศชาติ โดยการเร่งพัฒนาบุคลากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติทุกระดับ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อการผลิตและการฝึกอบรม เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคีและจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ส่วนรวมตลอดจนจัดหาและส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี รวมทั้งพัฒนาสถานตำรวจและหน่วยปฏิบัติงานหลักให้มีความพร้อมในการบริการประชาชน

ตำรวจภูธรจังหวัดลำพูนกำหนดภารกิจให้บริการประชาชนเป็นไปตามแนวทางการตามนโยบายและแผนงานของตำรวจภูธรภาค ๕ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามนโยบายและแผนของผู้บังคับบัญชาได้แก่ ด้านการบริการและบริกาทั่วไปด้านการอำนวยความสะดวกทางอาญา ด้านการรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินด้านการควบคุมและจัดการจราจร รวมถึงด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลกร โดยให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจะต้องควบคุม กำกับ ดูแลและติดตามผลการปฏิบัติของตำรวจเพื่อเป็นกรอบแห่งการพัฒนาแต่อย่างไรก็ตาม ตำรวจกลับถูกกล่าวหาว่าเพิกเฉยละเลยไม่กระตือรือร้นในการระงับปราบปรามอาชญากรรมและในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดและตำรวจยังถูกกล่าวหาด้วยว่าเข้าข้างผู้กระทำความผิดและช่วยปิดบังตัวผู้กระทำผิดหรือแม้กระทั่งเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาบางประการของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนซึ่งทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบังคับบัญชา และการปฏิบัติหน้าที่

ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่ได้ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภควา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและหลักภควา ๔ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ได้รูปแบบความเหมาะสมอันจะนำไปใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ให้มีคุณสมบัติพร้อมทั้งด้านร่างกาย ด้านความประพฤติ ด้านจิตใจ และด้านปัญญา มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธามากยิ่งขึ้น

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของตำรวจที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภควา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

๑.๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของตำรวจที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภควา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภควา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

๑.๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักภควา ๔ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และหลักภควา ๔ ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านกายภควา ๒. สีสภควา ๓. จิตตภควา ๔. ปัญญาภควา ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

๒.๑.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ระดับรายได้ และอายุราชการ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภควา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน คือ กายภควา (การพัฒนากาย) สีสภควา (การพัฒนาความประพฤติ) จิตตภควา (การพัฒนาจิตใจ) และปัญญาภควา (การพัฒนาปัญญา)

๒.๑.๓ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจากสถานีตำรวจภูธรบ้านธิ จังหวัดลำพูน และสถานีตำรวจภูธรแม่ทา จังหวัดลำพูน เป็นตัวแทนของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน จำนวน ๒๐๕ คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๒.๑.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรบ้านธิ จังหวัดลำพูน และสถานีตำรวจภูธรแม่ทา จังหวัดลำพูน เป็นตัวแทนของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

^๑ พระธรรมปิฎก, (ปอ. ปยุตโต), พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๕๑.

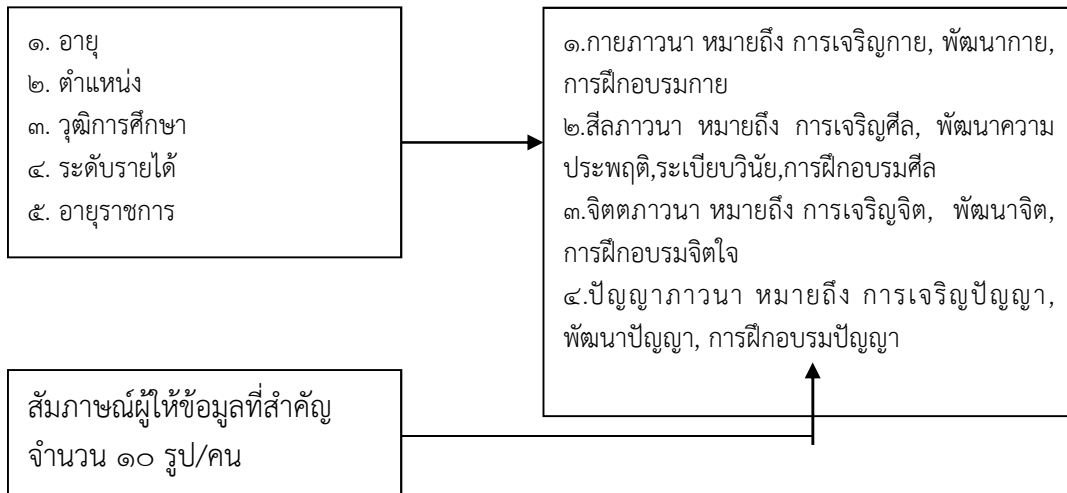
๒.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือน มกราคม ๒๕๕๙
รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๓. สมมุติฐานการวิจัย

ข้าราชการตำรวจที่มีอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง รายได้ และอายุราชการต่างกัน มีการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกฏนา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกฏนา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน”
จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพ ที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการสำรวจ
และการวิจัยเชิง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและข้าราชการ
ตำรวจชั้นประทวน จากสถานีตำรวจภูธรบ้านธิจังหวัดลำพูน จำนวน ๖๗ คน และสถานีตำรวจภูธรแม่ทาจังหวัด
ลำพูน จำนวน ๑๓๘ คน รวมทั้งหมด จำนวน ๒๐๕ คน เป็นตัวแทนของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรและข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ของสถานี
ตำรวจภูธรบ้านธิ จังหวัดลำพูน และสถานีตำรวจภูธรแม่ทา จังหวัดลำพูน เป็นตัวแทนของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน
การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีโควตา(Quota) โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับตารางมาตรฐานว่าด้วยขนาด
ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % จำนวน
ตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๑๓๖ ตัวอย่าง จากนั้นจึงหากลุ่มตัวอย่างของประชากร ในแต่ละสถานี

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน
๑๐ รูป/คน

^๒ อุเทน ปัญโญ, รศ., ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (เชียงใหม่ : พิมพ์ที่มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่,
๒๕๕๖), หน้า ๑๔๐.

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบ มีโครงสร้าง (Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาความเรียงเชิงพรรณนา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ข้าราชการตำรวจของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี จำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘ ดำรงตำแหน่งข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๙ มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒ และมีอายุราชการมากกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖

๖.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน พบว่า ข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน มีระดับในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = ๔.๓๒$) คือ ด้านปัญญาภานา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = ๔.๐๒$) คือ ด้านจิตตภานา

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภานา ๔ ของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับรายได้ต่อเดือน และอายุราชการ พบว่าผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐานพบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ทั้ง ๕ สมมติฐาน

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชน และต้องปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหลักกฎหมาย ที่ตั้งเอาไว้อย่างเคร่งครัด

๒) ข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นของตำรวจภูธรจังหวัดลำพูนควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการปฏิบัติงานและมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

๗.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ข้าราชการตำรวจควรมีการออกกำลังกายอยู่เป็นประจำ ซึ่งผู้บังคับบัญชาควรจัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาร่างกายให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงและมีความพร้อมสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ข้าราชการตำรวจควรนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมอาจทำได้ยาก แต่หากปฏิบัติได้เพียงเล็กน้อยก็ถือว่าได้มีการพัฒนาตนเอง และควรพัฒนาพฤติกรรมให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีต่อประชาชน

๓) ข้าราชการตำรวจควรมีการฝึกอบรมจิตใจของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทนอดกลั้น ต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะด้วย

๔) ข้าราชการตำรวจควรมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเรียนรู้สิ่งต่างๆ ให้มากขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการหาโอกาสในการศึกษาเพิ่มเติม หรือหมั่นศึกษาหาความรู้จากผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าได้ เพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทางด้านปัญญา

๕) ข้าราชการตำรวจควรมีการปฏิบัติตนเองในการพัฒนาสิ่งต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยตนเอง ด้วยการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของตำรวจที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภavana ๔ ที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

๒) ควรมีการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการประยุกต์ใช้หลักภavana ๔ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสูงขึ้นไป

๓) ควรมีการศึกษาถึงการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก, (ปอ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๐.
อุเทน ปัญโญ, รศ.. **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. เชียงใหม่ : พิมพ์ที่มหาวิทยาลัยนอร์ท - เชียงใหม่, ๒๕๕๖.

ประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
THE EFFECTIVENESS OF SERVICE ACCORDING TO SANGAHAVATTHU DHAMMA
OF RAIYOY SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
PHICHAI DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

พระครูวิสุทธิวิธาน(มานช สุธมฺมโน) *

Phrakruwisuttiwithan (ManochSuttimano)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริมกิตติวัฒน์,ดร., ดร. ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการให้บริการหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน ๓๗๒ คน ซึ่งได้จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๗๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียง

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๗ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

** อาจารย์ควมคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย ที่มีต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.247) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานีสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชนด้านปิยาวาจา มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.415) รองลงมาคือด้านอัตถจริยา ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.350) ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.340) และด้านทาน ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.553)

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นขอประชาชนต่อประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ในการบริการบางแผนกมีระยะเวลา และขั้นตอนในการปฏิบัติงานล่าช้าเกินไป ทำให้ต้องเสียเวลาคายนาน เจ้าหน้าที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่กระตือรือร้นต่อการให้บริการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติแก่ประชาชนด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน ให้บริการแบบเท่าเทียมกัน และเสมอต้นเสมอปลาย โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางสังคม

๔) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ อ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า การให้บริการบริการประชาชน ควรมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการให้บริการต่อประชาชนให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันต่อความต้องการของประชาชน ลดขั้นตอนในการให้บริการประชาชน พุดจาไพเราะและให้คำแนะนำต่อผู้มารับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยความเสมอภาค ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

คำสำคัญ: การให้บริการ, สังคหวัตถุธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the effectiveness of service according to Sanghavadthu of Raiy Sub-District administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province, 2) to compare the effectiveness of service according to Sanghavadthu of Raiy Sub-district administrative organizations, Phichai District, Uttaradit Province classified by personal factors, 3) to study the problems, obstacles and suggestions the effectiveness of service according to Sanghavadthu of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province and 4) to study the guideline for development the effectiveness of service according to Sanghavadthu of Raiy Sub-district administrative organizations,

Phichai District, Uttaradit Province, The study was a mixed methods research. Population and sample were 5,203 people. The samples were 372 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in social sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results were found as follows;

1) the effectiveness of service according to Sangahavatthu of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province was found that the opinions of people in the area of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province towards the effectiveness of service according to Sangahavatthu overall were at the high level ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.247), when considered in each aspect was found that the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, the Piyavaca aspect was at the highest level ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.415), the second Aātthcariya aspect was the high level ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.350), Smānātātā aspects was at the high level ($\bar{X} = 3.68$, SD = 0.663) and Dāna aspect was at the lowest level ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.583)

2) The comparison the opinions of people towards the effectiveness of service according to Sangahavatthu of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province, by base hypothesis and analysis classification personal factors: sex, age, incomes, education, occupation was found that the people who had sex, incomes, education, occupation were not different statistic significant level at 0.05 mean rejected hypothesis.

3) Results of the study problems, obstracles, and suggestions the effectiveness of service according to Sangahavatthu of Raiy Sub-district administrative organizations, Phichai District, Uttaradit Province were found that it was the service some section that was long procedure and very slow. It was very west time for waiting, the officer was not sufficient for need of the people, the officer was not active for service. The Raiy Sub-district administrative organizations, Phichai District, Uttaradit Province should take care the people as well and welling in the service equally by considering the right and prestige of the people.

4) to study the guidelines for development the effectiveness of service according to Sangahavaththu of Raiyong Sub-district administrative organizations, Phichai District, Uttaradit Province were found that they should be served to the people rapidly as follow needs of people, reduce the procedure for service, polite speech and suggest the people by equally and no has self- advantage.

๑. บทนำ

ระบบการปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือว่าเป็นหัวใจและเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นองค์กรที่กระจายอำนาจการปกครองให้กับประชาชนอย่างแท้จริงและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองการบริหารการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินงานท้องถิ่นของตนตามวิถีทางประชาธิปไตยให้เป็นไปในทิศทางที่ตนปรารถนาอันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังเป็นการยอมรับในคุณค่าศักดิ์ศรีและความสำคัญของประชาชนในท้องถิ่นให้รู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งการควบคุมการตรวจสอบและการถอดถอนเป็นต้นทำให้เกิดความรับผิดชอบเกิดความห่วงใยและปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยและเป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่นอันจะนำมาซึ่งความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีกระทรวงมหาดไทยกำกับดูแล มีความใกล้ชิดประชาชนและเกี่ยวเนื่องกับทุกข์สุขของประชาชนที่สุดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขอบเขตที่กว้างขวางเกี่ยวกับความกินดีอยู่ดีของประชาชนในแทบทุกด้าน และมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจการศึกษาความปลอดภัยโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น โดยหน้าที่หลักประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการบริการประชาชนประกอบกับการปกครองท้องถิ่นโดยระบบองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นระบบการปกครองตนเองในแต่ละพื้นที่ซึ่งการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแยกกิจกรรมบริการ (Service Activities) ได้เป็น ๒ ส่วนได้แก่การบริการเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและการบริการเกี่ยวกับและสาธารณูปการ หมายถึงบริการที่ให้แก่ประชาชนทั่วไปอันเป็นการให้บริการที่กระจายกันไปทั้งพื้นที่^๑

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อยนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกระจุกตัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรย่อมจะมีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชนทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณไม่ว่าจะเป็นในด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการให้บริการอบต.ไร่ฮ้อยจึงมีแนวคิดที่จะนำเอางานทางด้านการบริการหลักๆที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชนเช่นงานบริหารจัดการศึกษางานกฎหมายงานสวัสดิการและสังคมงานจัดเก็บรายได้งานการเงินและบัญชี งานบริหารทั่วไปงานขออนุญาตต่างๆงานส่งเสริมการเกษตรงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอินเตอร์เน็ตตำบลและงานอื่นๆขยายลงไปสู่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้ใกล้ชิดและถึงประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดซึ่งแน่นอนว่าจำนวนประชากรย่อมที่จะเพิ่มขึ้นและมี

^๑อุดม เขยกิจวงศ์, คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร (อบต.), (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทิซซิ่งเอ็ท จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

ผลกระทบทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพของการให้บริการการบริการประชาชนจึงเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญที่สุดของหน่วยงานท้องถิ่นโดยตรง^๒

ช่วงหลายปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้ไปแล้ว อาจจะทำให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น ปัญหาการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อราชการ พนักงานขาดความเสียสละในหน้าที่ พุดจาไม่สุภาพในการบริการ การบริการที่ล่าช้า ในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเหตุให้การบริการหย่อนประสิทธิภาพ ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรตระหนักถึงการดูแล บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นอย่างดียิ่ง ปกปักษ์รักษาเป็นที่พึ่งยามทุกข์สร้างความสุขให้แก่ราษฎรอย่างทั่วถึง รอบด้าน มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายคือการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า สร้างชุมชนให้เข้มแข็งมุ่ง การกระจายอำนาจปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี^๓

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจทำให้การให้บริการแก่ประชาชนนั้นลดน้อยถอยตามไปด้วยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพึงหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา อันเป็นสถาบันหลักของ คนไทยมายาวนาน ที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือมีความครอบคลุม และเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้หลายกรณี โดยเฉพาะการให้บริการแก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อ การปฏิบัติหน้าที่ที่รับใช้ประชาชน และการบริการสังคม ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ใน สามัคคี ที่มีความเหมาะสมนั้น ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหสูตร ว่าด้วยสังคหวัตถุ คือ หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการ สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการได้แก่ ๑) ทานคือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อ แบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ๒) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว ๓) อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติ ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ๔) สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอ ดันเสมอปลาย^๔

การบริการประชาชนจึงนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ไร้อ้อย จะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยประเมินประสิทธิผลการ ให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลต่อการบริการซึ่งจะทำให้การบริหารการพัฒนาและการ ดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบความสำเร็จซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลไร้อ้อยได้ พยายามแก้ไขปรับปรุงการให้บริการอยู่ตลอดเวลาตั้งนั้นเพื่อจะให้การบริการเป็นไปด้วยความสมบูรณ์ และมีความพร้อมอยู่เสมอผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคห วัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร้อ้อยอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัย

^๒ องค์การบริหารส่วนตำบลไร้อ้อย,ระเบียบแผนองค์การบริหารส่วนตำบลไร้อ้อย,๑๕ กันยายน ๒๕๕๘. (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖), หน้า ๙.

^๓ นพพล สุรนครินทร์, “การนำหลักธรรมมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะ ของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘).

^๔ อิง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

มาบริหารปรับปรุงงานด้านการบริการประชาชนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด
ต่องานบริการมากยิ่งขึ้นต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการให้บริการหลักสังคหวัตถุธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี”เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) โดยใช้
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)
จากแบบสอบถาม(Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๔. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการ
ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานีพบว่า
ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการตาม
หลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๒, S.D.=๐.๒๔๓)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน ด้านปิยวาจา
ด้านอัตถจริยา ด้านสมานัตตา อยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านทาน พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย มีระดับความ
คิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ด้านทาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๔๗, S.D.=
๐.๕๘๓) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ =๓.๕๖, S.D.=๐.๘๓๓) ในข้อที่ว่ามีการนำ
สิ่งของและปัจจัยอื่นๆไปให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนตามสมควร ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ =๓.๔๓, S.D.=
๐.๘๖๔) ในข้อที่ว่ามีการจัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำตามตำแหน่งอย่างเพียงพอ

๒) ด้านปิยวาจา พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย มีระดับความ
คิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ด้านปิยวาจา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๙๔,
S.D. = ๐.๔๑๕) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ =๔.๐๔,S.D.=๐.๗๒๙) ในข้อที่ว่า

หักหายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยนส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ =๓.๗๙, S.D.=๐.๖๗๖) ในข้อที่ว่า มีการใช้วาทศิลป์ในการขอความร่วมมือในการทำงาน

๓) **ด้านอัตถจริยา** พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านอัตถจริยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๗, S.D. = ๐.๓๕๐) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๘๕, S.D.= ๐.๖๖๔) ในข้อที่ว่า คอยดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือพนักงาน อบต.ตามความเหมาะสมส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ =๓.๗๐, S.D.=๐.๕๙๓) ในข้อที่ว่า เสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ

๔) **ด้านสมานัตตตา** พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านสมานัตตตา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = ๓.๖๘, S.D. = ๐.๖๘๑)เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}$ = ๓.๗๘, S.D.= ๐.๖๐๗) ในข้อที่ว่า เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เสนอผลงานอย่างเป็นธรรมส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๖๒, S.D.=๐.๖๔๗) ในข้อที่ว่า เคารพในการตัดสินใจตามมติที่ประชุม

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นได้จากการวิจัยเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) อบต.ควรลดขั้นตอนในการให้บริการประชาชนในแต่ละแผนก เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว ไม่รอนาน

๒) ในการให้บริการประชาชนควรมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการให้บริการต่อประชาชนให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทันต่อความต้องการของประชาชน

๓) การให้บริการประชาชนควรยึดหลักสังคหวัตถุธรรม ในด้านทานโดยให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ

๔) พูดจาไพเราะและให้คำแนะนำต่อผู้มารับบริการด้วยปิยวาจา

๕) การให้บริการประชาชนควรมีการสงเคราะห์ประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ในการให้บริการอันเป็นการยึดตามหลักอัตถจริยา

๖) การให้บริการประชาชนควรยึดหลักความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติกับประชาชนตามหลักสมานัตตตา

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานของเจ้าอาวาสในอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนในพื้นที่ต่างๆเพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในองค์กร

๒) ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริการประชาชน ปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการประชาชน

๓) ควรมีการเพิ่มเครื่องมือการวิจัยให้มากขึ้น นอกเหนือจากการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสนทนากันในกลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็น และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ให้ได้ผลการวิจัยตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ

อุดม เขยกิจวงศ์.คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร (อบต.).กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทีชซี เอ็ม จำกัด. ๒๕๔๗, หน้า ๑.

(๒) วิทยานิพนธ์

นางลักษณ์ โพธิ์ยี่. “ประสิทธิผลการบริหารจัดการสวัสดิการความเป็นขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขังหญิงในความควบคุมของเรือนจำกลางนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

นพพล สุรนักศรินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘.

ปราณี อินทวงศ์. “ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกะดีอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐.

พระวิเชียรอาทโร (แดงประเสริฐ). “ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ลำยองแสงสด. “ประสิทธิผลในการบริหารงานของสำนักงานที่ดินจังหวัดเพชรบุรี”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

(๓) เอกสารที่ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย. “รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘”. วารสาร
เพื่อการประชาสัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย. (๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘) :
หน้า ๓๘.

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย, ระเบียบแผนองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย. ๑๕ กันยายน
๒๕๕๘. (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖), หน้า ๙.

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT UNDER THE BHĀVĀNĀ IV
OF THE TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION.
PHICHAI DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE.

พระครูอรุณชัยประดิษฐ์ (ประดิษฐ์ กมพล) *

PhrakruAroonchaiphadit (Phradit Kumpalo)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริมกิตติวัฒน์,ดร., ดร. ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือพนักงานที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๓๘๗ คน ซึ่งใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purpolive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๑๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียง

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๖๐๒๑๒๐๑๓๐๑ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙)

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.523) ของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ พบว่า บุคคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นควรมีการส่งเสริมให้พนักงานให้ได้รับความรู้และเพิ่มเติมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณธรรมจริยธรรมในการทำงานพนักงานจะสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้จากโครงการฝึกอบรมนำมาใช้เพื่อพัฒนาองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทรัพยากรมนุษย์, ภาวนา ๔

ABSTRACT

Human Resource Development under the bhāvānā iv of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province.

This research aims 1) to study the Human Resource Development under the bhāvānā iv of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. 2) To compare Comments of the Human Resource Development under the bhāvānā iv of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. By Classification according personal factors. 3) To study the problems And recommendations to the Human Resource Development under the bhāvānā iv of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. 4) to study developed by Dhamma the Human Resource Development under the bhāvānā iv of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. This study combines research methods (Mixed Methods Research) using quantitative research. Using survey research The samples used in the research. The personnel working in the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. The Number 387 Person The use of specific (Purpolive Sampling) used a questionnaire to collect data. There is a check-list and evaluate the scale and the five open-ended questions. The study created The confidence score of 0.812, both data analysis software packages for social science research. The statistics used to analyze data were frequency (Frequencies), percentage (Percentage), average (Mean), standard deviation (Standard Deviation) and test hypotheses by describing the personal

factors. T test (t-test) and test F (F-test) with analysis, ANOVA (One Way ANOVA test and the difference of the average income is coupled with the effect of significantly less. most (Least Significant Difference: LSD), and qualitative research. With in-depth interviews (In-Depth Interview) with the key data (Key Informant) and content analysis technique consists of context. The presentation is available on the

The results showed that

1) The employees of the Tambon Administrative organization. With the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. Overall, the high level (= 3.95, S.D. = 0.523) when it was found that classification the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. You can order a review of Tambon Administration organization from descending below reviews the Cittābhāvānā highest level (= 4.02, SD = 0.537), followed by the Kāybhāvānā (= 3.98, SD = 0.588) and the pāññābhāvānā. (= 3.93, SD = 0.667), the color of the sīlābhāvānā is in order (= 3.89, SD = 0.561).

2) Comparative review of personnel to the development of the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. By personal factors, including gender, age, education. Monthly income and marital status were shelved with gender, age, education. Monthly income status and different opinions on the development of the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. Different therefore accept the hypothesis.

3) Problems and Suggestions of the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province found the body of unhealthy employees. No development skills. Not ready to work, lack of self-sufficiency. Realizing the consumption factor in performance. The lack of correlation between the body and the environment around you is accurate and appropriate. Lack of morale in the workplace Employees lack the dedication and commitment to duty. People do not develop their knowledge in practice. Or is stopped There should be training to enhance work efficiency. In order to develop a system to work more efficiently. Reinforce the idea understanding Known consider What happens to the task.

4) The development of the Human Resource Development under the bhāvānā IV of the Tambon Administrative organization. Pichai District, Uttaradit Province. found that human resource development should be encouraging staff to gain knowledge and skills to further enhance the quality of work. Ethics in the

workplace, employees are able to take the experience gained from the training used to develop the organization to be effective.

Keywords : Development, Human, bhāvānā IV

๑. บทนำ

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เหมาะสมแก่จริตนิสัยของบุคคลในการฝึกฝนพัฒนาตนเองในหลายระดับ คือ ตั้งแต่ในระดับศีลธรรมกุศลกรรมบถ และในระดับสังฆธรรมขั้นสูงอันหมายถึง มรรคมีองค์ ๘ ในอริยสัจ ๔ ประการ^๑ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาฝึกฝนอบรมบุคลุชน ซึ่งมีชีวิตที่ระคนอยู่ด้วยความอยากได้อะไรอยากมีอยากเป็นให้มีความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีสัมมาชีพรู้จักการดำเนินชีวิตตามมรรควิธีที่ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ๔ ประการได้ แก่ ๑). กายภาวนา คือ การพัฒนาฝึกฝนอบรมกายหมายถึงพัฒนาอินทรีย์ทั้งห้าได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายให้เหมือนอินทรีย์สังวรความสำรวมในอินทรีย์รู้จักระมัดระวังรักษาตนไม่ให้ก่อโทษทางกาย และต้องรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม ๒). สีลภาวนา คือ การพัฒนาด้านศีลความประพฤติเรียบร้อยดีงามมีระเบียบวินัยมีกติกาทิศทางสังคมร่วมกันอย่างน้อยที่สุดในระดับชาวบ้านก็ คือ ศีลห้าข้อ เพื่อป้องกันความเดือดร้อนเสียหายแก่คนอื่นการไม่ล่วงละเมิดในสิทธิของผู้อื่น และให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลรักษาสถาบันประโยชน์ของส่วนรวมประเทศชาติไว้ได้ ๓). จิตตภาวนา คือ การฝึกฝนอบรมจิตใจให้มีความมั่นคงเข้มแข็งมีความเจริญไพบูลย์ด้วยคุณธรรมทั้งปวง เช่น ฝึกฝนตนให้มีความรักความเมตตาต่อสรรพสัตว์พัฒนาจิตใจของตนให้มีความสงสารอยากจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ลำบากกำลังประสบกับความทุกข์นานาประการอยู่ในสังคมยุคปัจจุบัน และฝึกฝนจิตใจของตนให้มีความผ่องใสเบิกบานดำเนินชีวิตด้วยความสุขใจ ๔). ปัญญาภาวนา คือ การพัฒนาฝึกฝนอบรมตนจากการได้ศึกษาเล่าเรียนการสดับตรับฟังมามาก และการลงมือปฏิบัติตามทฤษฎีที่ศึกษามาแล้วนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อตนและคนอื่น^๒ ส่วนปัญญาในระดับสูงหมายถึงการรู้ตามสภาพของสังขารทั้งหลายที่มาปรุงแต่งกันเข้าแล้วรู้จักปล่อยวางสังขารเหล่านั้นเสียด้วยปัญญา คือ สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) และสัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) โดยมีเหตุปัจจัยให้เกิด ๒ ทาง คือ ปัญญาที่เกิดจากผู้อื่นชักจูงการรับฟังจากสื่อต่างๆบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร และการใคร่ครวญด้วยปัญญาของตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ คือการกระจายอำนาจในการสนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น มีการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจึงมีแนวนโยบายในการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์การประสบความสำเร็จ สิ่งที่ประเทศชาติและสังคมต้องการอย่างยิ่งคือ เจตนาอันแน่วแน่ มั่นคง ไม่แปรเปลี่ยนของบุคคลทุกคนในชาติ ในทุกๆ วงการ คือ เจตนารมณ์ที่จะนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่ดีงาม ที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวม

^๑ ส.ม.(ไทย) ๑๙/๑๖๕/๕๒๘.

^๒ อง.ปญจก.(ไทย) ๒๒/๗๙/๑๒๑.

สถิตทั่วดวงใจของคนทั้งชาติ^๓ ปวงชนชาวไทยควรดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ดังพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อครั้งเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งเป็นหลัก ธรรมาภิบาล เพื่อใช้บริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ เพื่อพัฒนาเสถียรภาพ ความสงบสุขและความมั่นคงในสังคม โดยการบริหารปกครองที่ดี ใช้กลไกของประชาธิปไตย ดำเนินการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี^๔

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ถูกนำมาใช้ในอดีตเป็นเวลาช้านาน และเริ่มให้ความสำคัญและนำมาใช้อย่างจริงจังเมื่อราว ปี ค.ศ. ๑๙๖๘ และต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ จึงได้มีการนำมาใช้มากขึ้นเป็นลำดับ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นคำที่กล่าวขวัญเป็นแฟชั่นของผู้บริหารองค์การมาอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานราชการในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการทั้งในระดับประเทศและระดับองค์การ เช่น สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และกองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น และในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) ได้เน้นถึงทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ ดังนั้น ความสนใจในเรื่องทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่องค์การจะขาดเสียไม่ได้ เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดขององค์การ องค์การจึงต้องแสวงหาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์ขององค์การ และเมื่อได้มาแล้วก็ต้องระวังรักษา พัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถและใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ต่อองค์การ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอดีตมีความครอบคลุมถึงโครงการและกระบวนการเพิ่มทักษะฝีมือ เพิ่มความรู้ ทั้งที่เกี่ยวกับคุณภาพและปริมาณการปฏิบัติงาน มีการให้การศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ และฝึกอบรมในที่ทำงาน และมีโครงสร้างพื้นฐานสุขภาพ สวัสดิการ และอื่น ๆ ของพนักงาน^๕

องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ แบ่งพื้นที่ปกครองเป็น ๑๑ ตำบล ๙๗ หมู่บ้าน มีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นทุกวันทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จึงต้องการบุคคลากรที่จะมาปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นเมื่อมีบุคคลากรเพิ่มขึ้นและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้บุคคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวะ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตตภาวนา และด้าน

^๓ ประมวล รุจนเสรี, การบริหารการจัดการที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาธาภิบาล, ๒๕๔๒), หน้า ๒๓.

^๔ วรทัต ถิ่นนนท์, การมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่น อบต., (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๘.

^๕ จิตติมา อัครธิตินพงศ์ (รศ.), การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๔-๕.

ปัญหาภาวนา มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ นำไปใช้ในการ แก้ไขปัญหา และเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์กรให้ เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตามหลักธรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก ภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์”เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) โดยใช้ระเบียบ วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จาก แบบสอบถาม (Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๗ รูป/คน (Key Informant)

๔. สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๔๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านกายภาวนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๕๖) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นมากที่สุดคือข้อ ท่านปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงเป้าหมายขององค์กรเป็นหลัก อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๘๗, S.D. = ๐.๗๐) รองลงมาคือ ท่านทำงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม ($\bar{X}$ = ๓.๘๗, S.D. = ๐.๖๑) และที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีน้ำใจและช่วยเหลือเพื่อน ร่วมงาน ($\bar{X}$ = ๓.๗๗, S.D. = ๐.๖๖)

๒) ด้านศีลภาวนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๘๙, S.D. = ๐.๕๖๑) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นมากที่สุดคือข้อ องค์การ

บริหารส่วนตำบลของท่านมีความรับผิดชอบหน้าที่การงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ท่านปฏิบัติงานตามกฎระเบียบและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.656) และที่อยู่ในลำดับท้ายคือ องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีการปฏิบัติตนโดยการรักษาศีลห้าเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.74)

๓) ด้านจิตตะภาวนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.537) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นมากที่สุดคือข้อที่ท่านมีความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และดีที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ การปฏิบัติงานของท่านมีความตั้งใจรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.64) และที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ท่านมีสมาธิในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.62)

๔) ด้านปัญญาภาวนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.667) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักภาวนา ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีความคิดเห็นมากที่สุดคือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ท่านสามารถแก้ไขโดยใช้หลักการและเหตุผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังรอบครอบ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.76) และที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือท่านสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เมื่อเกิดอะไรขึ้นมา ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.72)

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิต เนื่องจากการพัฒนาคนที่ดีที่สุด ต้องใช้กระบวนการอบรมกล่อมเกลாதองศาทางสังคม ในการหล่อหลอมพฤติกรรมซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมในองค์กร หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรมองค์กร” จะเป็นเป้าหมายที่ดีที่สุดยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด

๒. ผู้บริหารควรทำแผนพัฒนาบุคลากรของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์ขององค์กร และต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกตำแหน่ง ทุกสายงาน ทุกระดับอย่างทั่วถึง โดยใช้กระบวนการสำรวจความจำเป็นในการพัฒนาและฝึกอบรมอย่างถูกต้อง

๓. ควรมีการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาปรับประยุกต์ใช้จริงในการปฏิบัติงาน หรือการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากรในทุกระดับต่อไป

๔. ส่งเสริมให้พนักงานได้รับความรู้และเพิ่มเติมเสริมทักษะสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้จากโครงการฝึกอบรมมาใช้เพื่อพัฒนาองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยในเชิงปริมาณ จึงควรที่จะมี การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำผลที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้ไปเป็นพื้นฐานข้อมูลในเบื้องต้นได้
๒. ควรศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในหลักธรรมด้านอื่น อาทิเช่น สังคหวัตถุ ๔, พรหมวิหาร ๔ , เป็นต้น
๓. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นหน่วยงานที่ใหญ่กว่า องค์การบริหารส่วนตำบล โดยจะได้กลุ่มประชากรที่หลากหลายกว่า

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ

- จิตติมา อัครธิตีพงศ์ (รศ.). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาลัษราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประมวล รุจนเสรี. การบริหารการจัดการที่ดี (Good Governance). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน, ๒๕๔๒.
- วรทัต ถัยนันท์,. การมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

พฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ
ของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์
The People Behavior Service Accordance With Sanghahavattus
Of Ngewngam Sub-District Municipality, Uttaradit Province

พระณัฐพงศ์ คุณงกโร (ศรีเมือง)*

PhraNuttapong Kunangkaro (Srimueang)

พระมหาศุภกิจ สุจกิจใจ, ดร., อาจารย์ ดร.ธาดา เจริญกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามจากประชาชนจำนวน ๙,๐๕๒ คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๓ คน และด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๐ รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความเรียงประกอบเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจี้วังงาม มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของ

* นิธิปริญญโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๕ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙).

** อาจารย์ควมวิทย์นิพนธ์

เทศบาลตำบลจี้วงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๔๔, S.D. = ๐.๕๙) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านปิยวาจา ($\bar{X}$ = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๖๑) และด้านสมานัตตตา ($\bar{X}$ = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๖๑) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงได้แก่ ด้านทาน ($\bar{X}$ = ๓.๔๖, S.D. = ๐.๖๖) และด้านอรรถจริยา อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๓๖, S.D. = ๐.๖๖)

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ด้านเพศ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านอายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วงาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านทาน อยากให้บุคลากรมีการให้การช่วยเหลือที่รวดเร็วทันถ่วงที หมั่นลงพื้นที่สำรวจความเดือดร้อนของประชาชน ด้านปิยวาจา อยากให้มีการเร่งสร้างจิตสำนึกของบุคลากรในเทศบาลด้วยการอบรมในเรื่องการให้บริการ การพูดคุยกับประชาชน และมีกิจกรรมในการดึงประชาชนมาร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย ด้านอรรถจริยา ควรลงพื้นที่ไปดูความเป็นอยู่ของประชาชน เร่งซ่อมแซมถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ให้ความสำคัญในประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าส่วนตัว และด้านสมานัตตตา ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในงาน การให้บริการ เพื่อความชัดเจนในการให้บริการกับประชาชน และนำข้อเสนอของประชาชนมาปรับปรุงในงานการให้บริการของบุคลากรในเทศบาล

๔. ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุ ด้านทาน, ด้านปิยวาจา, ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา มีความพอใจในการให้บริการของบุคลากรและสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในการให้บริการของบุคลากรต่อไป

คำสำคัญ : การให้บริการ, สังคหวัตถุ

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study the people behavior service accordance with Sanghahavattthu of Ngewngam sub-district municipality, Uttaradit province. 2) to compare the people behavior service accordance with Sanghahavattthu of Ngewngam sub-district municipality, Uttaradit province. 3) to study the problems and suggestions of people behavior service accordance with Sanghahavattthu of Ngewngam sub-district municipality, Uttaradit province. 4) to study development process of people behavior service accordance with Sanghahavattthu of Ngewngam sub-district municipality, Uttaradit province.

This research was conducted by the Mixed Method Research, The population were 9,052 people, by using proportional multi-stage random sampling, sample group hypothesis of Taro Yamane 383 people by using proportional multi-stage random sampling, and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD. The quantitative research, corrective data by interview 10 key informants were the data was analyzed by descriptive interpretation

The Findings of this research as follows:

1. The opinion level of the people behavior service accordance with sanghahavatthu of Ngewngam sub-district municipality, uttaradit province. found that people in Ngewngam sub-district municipality and opinion overall at medium level ($\bar{X}$ =3.44, S.D. = 0.59). When considering each at a medium level on all sides. Whose averages were sorted from the highest to the lowest Piyavaca ($\bar{X}$ =3.47, S.D.=0.61) and Samanattata ($\bar{X}$ =3.47, S.D.=0.61) Dana ($\bar{X}$ =3.46, S.D.=0.66) and least one level ($\bar{X}$ =3.36, S.D.=0.66) Atthacariya
2. The comparison of opinion to the people behavior service accordance with Sanghahavatthus of Ngewngam sub-district municipality, uttaradit province, hypothesis test by analyzing differences by personal factors, including sex, age, background education, occupation and monthly income that gender and monthly income was no different. It rejects the hypothesis but age, education background, occupation was different accept the hypothesis
3. The study problems and suggestion to the people behavior service accordance with Sanghahavatthus of Ngewngam sub-district municipality, uttaradit province. Dana, they would like personnel to help immediately and survey unhappiness of people. Piyavaca, would like to train about service, talking with people and activity to give people for brain storming. Atthacariya, should go to see people's life, repair the broken road and pay attention to social interest that private interest. Samanattata, should train personnel to understand service for people and bring comment of people to improve for municipality's service.
4. The interviews important information on the people behavior service accordance with Sanghahavatthus, The Dana, Piyavaca, Atthacariya, and Samanattata There was satisfaction in the service of people and can be used as a guide in the development of service of the personnel.

Keywords : Service, Sanghahavatthus

๑. บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้นเปรียบเสมือนกฎหมายแม่บทที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นไทยและมีการบัญญัติมาตราต่างๆอย่างเป็นรูปธรรมรวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่การให้บริการสาธารณะแก่สังคมและชุมชน การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านการตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ขอรับบริการภายใต้ระเบียบกฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดไว้ ในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้เร่งให้ส่วนราชการต่างๆขยายขอบเขตและปรับปรุงการบริการประชาชนในรูปแบบต่างๆ การบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของกรมการปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกทั่วถึง และเป็นการประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับราชการ^๑

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ให้ความสำคัญกับการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา ๒๘๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มาตรา ๒๘๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจโดยทั่วไปในการดูแลและจัดหาบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนร่วมด้วย^๒

ข้าราชการจะต้องคำนึงถึงประชาชนและต้องสำรวจว่าในการปฏิบัติราชการในฐานะที่เป็นข้าราชการซึ่งมีภารกิจในการให้บริการประชาชน ได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ข้าราชการยังมีบทบาทใหม่ในเรื่องการแก้ปัญหาของประเทศชาติที่กำลังประสบอยู่ คือ ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนจึงเป็นเรื่องที่เราจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากและต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้การทำงานของข้าราชการ การบริการงานของส่วนราชการ เป็นการบริการที่สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพ เพิ่มพูนคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เทศบาลตำบลจี้วังงามได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ปัจจุบันมีที่ทำการ

^๑ กรมการปกครอง, **กองงานวิจัยและประเมินผล**, “เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ บทบาท และพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน”, เทศบาลบาล, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๓

^๒ สถาบันพระปกเกล้า, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๒

ตั้งอยู่ ณ บ้านจี้วังม เลขที่ ๒๑๔ หมู่ ๔ ตำบลจี้วังม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิถี^๓ มีจำนวนประชากร ๙,๐๖๑ คน ๓,๕๐๗ ครัวเรือน แยกเป็นประชากรชาย ๔,๓๙๒ คน ประชากรหญิง ๔,๖๖๙ คน ประชากรส่วนใหญ่่นับถือศาสนาพุทธ วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งเทศบาลคือต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง แต่ในด้านการพัฒนาจัดการด้านบริการแก่ประชาชนยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เช่น เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เจ้าหน้าที่แต่งกายไม่สุภาพ ฯลฯ ด้านอาคารสถานที่ เช่น การจัดสถานที่ให้บริการไม่เป็นสัดส่วนและไม่ชัดเจน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีปัญหาอยู่เหมือนกัน เช่น แก้วน้ำร้อนไม่เพียงพอ เป็นต้น ทำให้ประชาชนที่มาใช้บริการไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ปัญหาดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขเป็นรูปธรรมได้ อีกทั้งการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในด้านอื่นๆ ของเทศบาลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ มีหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หลายอย่างโดยเฉพาะการให้บริการประชาชนนั้น ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนได้หลายประการ หลักธรรมที่ส่งเสริมด้านการให้บริการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ^๔

๑. ทาน คือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา

๒. ปิยวาจา คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ นุ่มนวล ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูด ให้เกิดความเข้าใจดี สนิทสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อัตถจริยา คือ ช่วยเหลือด้วยร่างกาย และ ขวนขวายช่วยเหลือ กิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตตา คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีแนวความคิดและความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิถี ซึ่งสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างไร ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการให้บริการประชาชน ว่ามีอะไรบ้าง และอะไรคือมูลเหตุหรือปัจจัยที่แท้จริง ที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการ

^๓ เทศบาลตำบลจี้วังม, เกี่ยวกับเทศบาลตำบลจี้วังม, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : http://www.ngew-ngam.go.th/ab_ngewngam.php?n_id=1&action=view (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

^๔ เทศบาลตำบลจี้วังม, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘, (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.ngew-ngam.go.th/plan_list1.php (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต พิมพ์ครั้งที่ ๘๒, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐

ให้บริการประชาชน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและเพื่อการพัฒนาสืบต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสังคหวัตถุของเทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง และอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลจี้วังม อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ จากจำนวนทั้งสิ้น ๙,๐๕๒ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๘๓ คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า เอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมในการวิจัย

ก.เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่ไปขอรับการบริการภายในเทศบาลตำบลจี้วาม และมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีสิทธิในการเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลจี้วาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน ๙,๐๕๒ คน^๖

ข. เชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๔. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจี้วามมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสัจจัตถ์ของเทศบาลตำบลจี้วาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ บุคลากรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาล ($\bar{X} = ๓.๗๑$) รองลงมาคือ บุคลากรให้การปฏิบัติตนกับประชาชนทุกระดับอย่างเสมอภาคกัน เช่น เกษตรกร ช่างราชการ ผู้พิการ เป็นต้น ($\bar{X} = ๓.๕๐$) และที่น้อยที่สุดคือ บุคลากรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = ๓.๓๘$) ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการให้บริการของบุคลากรตามหลักสัจจัตถ์ของเทศบาลตำบลจี้วาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ดังคำกล่าวที่ว่า บุคลากรแต่งกายด้วยเครื่องแบบสุภาพ เรียบร้อย สะอาด เหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการแก่ประชาชน^๗ จากคำกล่าวนี้นสะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรในเทศบาลนั้นมีการแต่งกายมาทำงานด้วยเครื่องแบบที่เอี่ยมสะอาด เหมาะกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอย่างยิ่ง แลดูเป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กล่าวไว้ว่า มีการให้บริการที่มีมาตรฐาน มีความยืดหยุ่นในการให้บริการทำให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม^๘ จากคำกล่าวนี้นสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อประชาชนมาใช้บริการ บุคลากรในเทศบาลมีการปฏิบัติตนอย่างมีมาตรฐาน ให้บริการด้วยความเป็นธรรม มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส มีความยืดหยุ่นอยู่ในตัว เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้สึกที่ดีๆในการมาใช้บริการในแต่ละครั้ง อีกทั้งยังแสดงออกซึ่งความพร้อมของหน่วยงานในการทำงานด้านบริการอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กล่าวไว้ว่า วางตัวเป็นกลางดี ให้ความเท่าเทียมเสมอภาคกับประชาชนผู้มาขอรับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าประชาชนประเภทไหนๆ^๙ จากคำกล่าวนี้นสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิบัติตัวของบุคลากรในเทศบาลนั้นให้ความเสมอภาคในการ

^๖ เทศบาลตำบลจี้วาม, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘, (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.ngew-ngam.go.th/plan_list1.php (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

^๗ สัมภาษณ์ นางประนอม มิ่งขวัญ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

^๘ สัมภาษณ์ พระสุทธิพงษ์ ฐิติโสโธ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีธาราม, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

^๙ สัมภาษณ์ ร้อยตรีทรง นาพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

บริการ ไม่ว่าประชาชนจะมีอาชีพอะไร อายุเท่าไร เพศใดก็ตาม ทางเทศบาลยังคงให้บริการด้วยความเท่าเทียมกันเสมอ วางตัวเป็นกลางไม่มีการเอนเอียงแม้จะเป็นปัญหาที่ใหญ่ หรือเล็กน้อยก็ตามที่ วางตัวได้เหมาะสมกับการเป็นบุคลากรที่ให้บริการแก่ประชาชนตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กล่าวว่า การเอาใจใส่ในการช่วยเหลือประชาชน ยังมีการปฏิบัติไม่เท่าเทียมกันอยู่บ้างแต่ถือว่าดีขึ้นจากเมื่อก่อนมาก^{๑๑} จากคำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า การให้บริการของบุคลากรในเทศบาลนั้นมีความลำเอียงอยู่บ้าง อันเนื่องมาจากความสนิทสนมกัน หรือความที่เป็นคนรู้จักกับบุคลากรมาก่อน ทำให้อาจมีการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมเสมอภาค แต่จะเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ดีขึ้นมาก มีความเป็นระเบียบ มีมาตรฐานในการให้บริการต่อประชาชนทุกคน อย่างเท่าเทียมกันไม่มีความเอนเอียงอีกต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะ

- ๑) ควรนำหลักสังกัดวัตถุ ๔ มาปรับใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน
- ๒) บุคลากรในเทศบาลควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการให้บริการเพื่อพัฒนาคุณภาพในการบริการที่ดียิ่งขึ้น
- ๓) บุคลากรในเทศบาลควรมีการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ แม้ว่าจะไม่ได้รับผลตอบแทนใดๆ
- ๔) บุคลากรในเทศบาลควรมี ขั้นตอน และวิธีการทำงานด้านการบริการให้สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของบุคลากร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ

กรมการปกครอง, กองงานวิจัยและประเมินผล, “เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ บทบาท และพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน”, เทศาภิบาล, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๓
สถาบันพระปกเกล้า, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๒

(๒) วิทยานิพนธ์/ภาคินิพนธ์/รายงานวิจัย:

พระบัณฑิตฐ์ ปติภูโฐ (ย้อยชา), “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาที่ว่าการอำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายแสงชัย ปือกหลง ธุรกิจเวที และเครื่องเสียง, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์:

เทศบาลตำบลจี้วังงาม, เกี่ยวกับเทศบาลตำบลจี้วังงาม, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : http://www.ngew-ngam.go.th/ab_ngewngam.php?n_id=1&action=view (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

เทศบาลตำบลจี้วังงาม, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘, (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.ngew-ngam.go.th/plan_list1.php (๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต พิมพ์ครั้งที่ ๘๒, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐

(๔) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางประนอม มิ่งขวัญ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สัมภาษณ์ พระสุทธิพงษ์ ฐิตีสีโล ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีธาราม, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สัมภาษณ์ ร้อยตรีทรวง นาพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๕, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สัมภาษณ์ นายแสงชัย ปือกหลง ธุรกิจเวที และเครื่องเสียง, ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่
The Administration in accordance with Brabmavihāradhamma
of Sub-District Administrative Organization
in Song District, Phrae Province

พระธงชัย วชิรญาโน (พิชัย)*

PhraThongchai Vajira^{กัณ}no (Pichai)

ดร. ธาดา เจริญกุล, พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร.**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ๒. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน ๓๓๓ คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๘๒ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๗ คนผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลตาม

*นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๒ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙).

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

สาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทั้ง ๔ ด้าน พบว่า บุคลากรมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = ๓.๗๖, S.D. = ๐.๗๒๒)

๒. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่พบว่าผู้บริหารไม่มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ค่อยมีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อบุคลากรประสบปัญหา ยังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากรให้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และให้เป็นธรรมกับบุคลากรทุกคน

๔. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่เน้นเรื่องการนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาประยุกต์ใช้ทั้งการบริหารตน บริหารคน บริหารงานเพื่อให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด และให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: การบริหาร, พรหมวิหารธรรม

Abstract

The objectives of this study were 1. to study the Administration in accordance with Brabmavihārādhama of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province 2. To compare the Administration in accordance with Brabmavihārādhama of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province 3. To study problems, obstacle, and suggestion to the Administration in accordance with Brabmavihārādhama of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province and 4. To study the guidelines for development

the Administration in accordance with Brahmagavihāradhamma of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province.

The study was mixed methods research. Population and sample were 333 Person. The samples were 182 Person by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyze by using computer program in Social Sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. Testing the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The finding of this research were found as follows

1. The Administration in accordance with Brahmagavihāradhamma of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province. The personnel's opinion was at high level with the average at ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.722) Considering each aspect according to the personnel's opinions was at high levels,

2. Comparison of personnel opinions about the Administration accordance to Brahmagavihāradhamma of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province. classified sex, age, educational level, salary, and work's experience found that the personnel whose sex different would have the non different opinions of the Administration according to Brahmagavihāradhamma, it un-accepted the hypothesis. In part of the personnel whose age, educational level, salary, and work's experience were different, at the significant level of 0.01so it accepted the hypothesis.

3. Problem, obstacles and suggestions for the administration accordance to Brahmagavihāradhamma of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province found that the Administrators did not have confidence in concise decision making and did not listen to subordinates opinions. Administrators did not devote time to give advices to subordinates and helped them solve their problems Administrators still lacked justice in giving rewards to subordinates. As for recommendation, Administrators promote personnel to apply Dhamma principles in working and also should equally give a fair deal to everybody.

4. The result of interview the guideline of the Administration accordance to Brahmvihārādhama of Sub-District Administrative Organization in Song District, Phrae Province found that the most key informant were to emphasize in the work enhancement to success by bringing the Brahmvihārādhama to apply to self-management, officer management, work management to be most efficiency and benefit and equally give a fair deal to every personnel.

Keyword: Administration, Brahmvihārādhama

๑. บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารงานภาครัฐ ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับล่างหรือชุมชนมากที่สุด และเมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติและงบประมาณเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งภารกิจเหล่านั้นเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น การจัดสรรสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การสังคมสงเคราะห์ การสาธารณสุข การจัดการทางการศึกษา การผังเมือง การโบราณสถาน การรักษาความสงบเรียบร้อย การจัดเก็บรายได้เพื่อนำมาพัฒนาความเจริญในพื้นที่ การปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรที่สำคัญหลายประการ แต่ทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นมากที่สุดคือ ทรัพยากรมนุษย์ ในการดำเนินงานตามภารกิจใด ๆ หากขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการดำเนินงานแล้ว งานหรือภารกิจนั้นก็จะประสบความสำเร็ได้ยาก การบริหารงานบุคคลจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญของหน่วยงานทุกหน่วยงาน ที่จะต้องดำเนินการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ^๑

สำหรับคุณธรรมของนักบริหารนั้น พระราชวรมุนี ได้ให้แนวทางของคุณธรรมของนักบริหารไว้ ๔ ประการ คือ กำลังความรู้ กำลังความขยัน ความสุจริต กำลังการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นักบริหารทั้งข้าราชการและนักการเมืองสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน สืบเนื่องจากปัญหาเรื่องคอร์รัปชัน การขัดแย้งกันในองค์กรคงไม่เกิดขึ้นแนถ้านักบริหารที่ดีสามารถจูงใจคนเก่งให้ปรองดองกันและพร้อมใจกันทำงานเพื่อพาองค์กรไปสู่จุดหมายให้บรรลุผลตามเป้าหมายและคนไทยก็จะทำงานเป็นทีมได้ดีขึ้นถ้านักบริหารที่ดีคอยกำกับดูแล^๒

การบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบริหารงานและเป็นผู้ที่นำวิสัยทัศน์ ความเข้มแข็ง และความคิดสร้างสรรค์มาสู่งานที่ต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะการนำความคิดใหม่ๆ และความเชื่อในการเปลี่ยนแปลงอย่าง

^๑ วิลาวรรณ รัตติศาล, *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิจิตรทัศน์, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๙.

^๒ พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *คุณธรรมนักบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๖.

สร้างสรรค์มาสู่องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการบริหาร คือ หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารโดยเฉพาะการนำมาใช้เพื่อดูแลและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ความพึงพอใจจากการบริหารงานของผู้บริหารนั้น

จากความสำคัญของปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักการบริหารเชิงพุทธโดยเฉพาะหลักพรหมวิหารธรรม มาใช้เป็นหลักในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสองจะเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน ๓๓๓ คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๘๒ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๗ คนผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ด้านเมตตา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานในด้านเมตตา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความรัก ความเมตตา ไม่ดูหมิ่นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๙๔$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร บุญกล้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต ๓” ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านมุทิตา ด้านเมตตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา ผลการเปรียบเทียบของการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ทุกด้านแตกต่างกัน^๓

๔.๒ ด้านกรุณา จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านกรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นข้อที่ว่าผู้บริหารแนะนำให้คำปรึกษาด้วยวาจาสุภาพและปฏิบัติตามวาจาที่ให้ไว้ต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๘๖$) การจะเป็นผู้นำนั้นต้องมีความเห็นใจ ช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดคำภา สิมบิตา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗ พบว่า ๑. ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน กลุ่ม ๗ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗ ที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานในโรงเรียนพบว่าโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบไม่แตกต่างกัน ๓. ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ๔. ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด โรงเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน^๔

^๓ วิเชียร บุญกล้า, “การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต ๓”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^๔ พระปลัดคำภา สิมบิตา, “การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗”, ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

๔.๓ ด้านมุทิตา จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านมุทิตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่า ผู้บริหารมีความเอื้อเฟื้อ มีเหตุผล มีความเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๗$) การมีไมตรีจิตต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชานั้น ต้องอยู่ในความพอดี ไม่ใจดีจนเกินไปเลย เสมอต้นเสมอปลาย รักทุกคนให้เท่าเทียมกัน ไม่เลือกที่ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเคารพ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหารุ่งโรจน์ ธมมภูเมธี** ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท จากผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเป็นลักษณะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำและผู้บริหารทุกระดับและเป็นกลไกให้การบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และความหมายของภาวะผู้นำ ยังมีมากมายแล้วแต่จะมีผู้นิยามตามทัศนะของพระพุทธศาสนาการที่จะเป็นผู้นำที่ดีที่มีความสามารถ ก็ต้องสร้างภาวะผู้นำให้แก่ตัวเอง โดยเริ่มพัฒนาที่จิตใจของตน และยึดหลักธรรมในการบริหารงาน ส่วนหลักธรรมสำหรับผู้นำในพระไตรปิฎก ได้แก่ หลักราชสังคหวัตถุ หลักพรหมวิหารธรรม หลักสารณียธรรม ทศพิธราชธรรม หลักคิธธรรมหลักอธิปไตยและ สัปปริสธรรม นอกจากนี้ผู้นำต้องรู้จักใช้หลักธรรมในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ตนเองในการศึกษายังพบว่าผู้นำที่มีปัญหาในการบริหารงานกับผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนหนึ่งสืบเนื่องจากการขาดภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยหลักธรรมดังกล่าวเป็นประการสำคัญ^๕

๔.๔ อุเบกขา จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านอุเบกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่า ผู้บริหารไม่เข้าเต็มผู้อื่นหรือบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๓$) การบริหารงานบุคคลนั้น ต้องมีความเป็นกลาง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง รวมถึงบุคลากรทุกคนก็ต้องเป็นผู้ที่มีใจเป็นกลาง ซื่อสัตย์กับตัวและผู้อื่น ไม่ลำเอียง การบริหารจึงจะเป็นไปด้วยดี และประสบความสำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมานิต เตชวโร (อดุนอก)** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รัฐศาสตร์แนวพุทธ: พรหมวิหาร ๔ กับนักปกครอง” ผลการวิจัยพบว่า พรหมวิหาร ๔ เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่ผู้นำ หรือนักปกครองถ้านักปกครองปฏิบัติตามย่อมได้รับความเคารพยกย่องสรรเสริญ และเป็นที่ยกย่องของประชาชนแต่หากนักปกครองไม่ปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร ๔ ปัญหาจะเกิดขึ้นในการบริหารและการปกครองทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือประชาชนเกลียดชัง เพราะหลักการปกครองตามหลักรัฐศาสตร์ในทางพระพุทธศาสนา มิได้มุ่งเน้นที่ระบบแต่เน้นที่ตัวนักปกครอง เมื่อนักปกครองมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารและการปกครองแล้วย่อมทำให้รัฐและประชาชนมีความสุขและชีวิตที่ดีได้ไม่ว่ารัฐนั้นจะอยู่ในระบบการปกครองแบบใดก็ตาม^๖

^๕ พระมหารุ่งโรจน์ ธมมภูเมธี (ศิริพันธ์), "การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท", **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^๖ พระมานิต เตชวโร (อดุนอก), “รัฐศาสตร์แนวพุทธ : พรหมวิหาร ๔ กับนักปกครอง”, **วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหาร พบว่า บุคลากรที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนบุคลากรที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ ๐.๐๑

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ ผู้บริหารควร มีการสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับหน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่อหน้าที่ ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อประชาชน เพื่อ เป็นการสร้าง รอยยิ้มให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนและชุมชนของตน

๕.๒ ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงต่อภาระหน้าที่การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายและ ดำเนินการมอบหมายงานด้วยความเป็นธรรม เสมอภาคมีความเหมาะสม ยุติธรรมก่อให้เกิดความ สามัคคีเกิดขึ้นต่อกัน

๕.๓ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการ ทำงานให้เจริญก้าวหน้าเพื่อที่จะนำมาพัฒนาความรู้แก่หน่วยงานต่อไป มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีด้วยความจริงใจ ไม่มีจิตใริชยา

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ

พระราชวรมนี (ประยูร ธรรมจิตโต). **คุณธรรมนักบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

วิลาวรรณ ทรัพย์พิศาล. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิจิตรหัตถกร, ๒๕๕๔.

(๒) วิทยานิพนธ์/ภาคินพนธ์/รายงานวิจัย

พระปลัดคำภา สิมปิตา. “การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม ๗”. **ปริญา ศรศาสนตรมหาบัณฑิต**, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๕๒.

พระมหารุ่งโรจน์ ธรรมภูมิ (ศิริพันธ์). “การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธานุสาเถราวาท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระมานิต เตชวโร (อุदनอก). “รัฐศาสตร์แนวพุทธ: พรหมวิหาร ๔ กับนักปกครอง”. **วิทยานิพนธ์ ศาสตรศาสนตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

วิเชียร บุญกล้า. “การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต ๓”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๕๐.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม
เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม
อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

THE ROLE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE
APPLICATION OF SARANIYADHAMMA TO STRENGTHENING
ON KORRUM DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

พระธนาวุฒิ ฐานวุฑโฒ (ทับแฉ่ว)*

Phra Tanawut Thānāvuddho (Tabweaw)

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์,ดร.สายัน อินันใจ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๒. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนตั้งแต่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๙,๖๒๘ คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๔ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way

* นิสิตปริญญาโท ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๘ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่.

Anova) และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๗ รูป/คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง ๖ ด้าน พบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๗๔, S.D.= ๐.๔๙)

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพและรายได้/เดือน พบว่าภาพรวม มีความแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านระดับการศึกษา มีพบว่ามีความแตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว ขาดความเสียสละในการปฏิบัติงาน และบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อเสนอแนะ ควรสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลืองาน และรู้จักการเสียสละให้แก่ผู้อื่น ควรแนะนำผู้กระทำความผิดให้มีการปรับปรุงในสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการใช้วาจาที่รุนแรง ควรส่งเสริมการมองโลกในแง่บวกอยู่เสมอ และควรสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน

๔. แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการประยุกต์ใช้หลักสารานียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ควรมีการให้บริการสาธารณะเชิงรุกและหาแนวทางในการพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อประชาชน และให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่จำเป็น และให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย และมีการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพให้กับประชาชนให้ปลอดภัยต่อสุขภาพ สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดอาชีพ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากขึ้น

Abstract

This aims of research was 1) to study The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province. 2) to compare the opinions of personnel in The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province. 3) to study the problems, obstacles and suggestions of The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province. and 4) to study process of development of The Role of

Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province.

This research was using Mixed Methods Research, By Quantitative Research and Qualitative Research. The group of this research was 9,628 people and using Simple Random Sampling of Taro Yamaguchi (Taro Yamane), size sample of 384 people, using draw lots, and collected the information by Questionnaire and to analyze the data using the Statistical Package for Social Science (SPSS) research. To analyze the Frequency, percentage, Mean and Standard Deviation, compared by testing the hypothesis, by testing the values t-test and F-test, values by one way Analysis of variance (One Way ANOVA), and to in Depth Interview with a group of data base information by 7 key informants, then analysis data technique by descriptive analyzed.

The result of this research was found that:

1. The level of personnel's opinion towards The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province, found the level of opinion's personnel have had an average opinion included in a high level (= 3.74, S.D. = 0.49).

2. The result of opinion comparison of people to The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province, classified by gender, age, occupation and income monthly, they are not different, then accepted the hypothesis. And the educational background is different, then its rejected the hypothesis.

3. The problems, obstacles and suggestions of The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province found that, personals or officer who has irresponsibility, selfish, sacrifices in works. To do not trust on each other. And suggestion, should have awareness and sacrifices on works. To be an good advisor on bad people and using a polite speech and encourage on works for everyone.

4. The development processing approach based on The Role of Sub-District Administrative Organization in the Application of Saraniyadhamma to Strengthening on Korrum District, Uttaradit Province, should have public service and finding a new developmentally for supporting people. To have a training projects on local career and be self for people. And after trained they can self-reliance.

๑. บทนำ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการพัฒนากระบวนการสุขภาพให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ (สสส.) ดำเนินงานด้านการส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ที่รวมเรียกว่า “ภาคี” เน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของระบบสุขภาพและสนับสนุนให้การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพสอดคล้องกับพัฒนาการของภาคสังคมท้องถิ่น และนโยบายสาธารณะ

ภายใต้แผนหลักของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งรับผิดชอบโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในพื้นที่ชุมชน ได้กำหนดเป้าหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งสนับสนุนการขับเคลื่อนให้ชุมชนท้องถิ่นมีการจัดการระบบสุขภาพโดยที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการจัดการระบบสุขภาพชุมชนและผู้นำที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนงานพัฒนาสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในช่วงที่ผ่านมาชุมชนท้องถิ่นในระดับตำบล ได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้แผนสุขภาพชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม เป็นเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องของสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยนำเรื่องดังกล่าวมาบูรณาการออกแบบกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาการนำไปสู่ตำบลสุขภาพะ นำฐานข้อมูลชุมชนมากำหนดปัจจัยในการสร้างเสริมสุขภาพ และขับเคลื่อนชุมชนในการใช้ศักยภาพของชุมชน ภายใต้โครงการเพชรคอรั่มมีกระบวนการค้นหาแกนนำของตำบลจากหลายภาคส่วนมาพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคน ซึ่งหัวข้อดังกล่าวสามารถที่จะพัฒนาโครงการต่างๆ เพื่อสร้างสุขภาพะ ๔ มิติ ได้แก่ กาย จิต สังคม และปัญญา จากรากฐานสังคม

องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม ได้เข้าร่วมโครงการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขของชุมชน กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เครือข่ายองค์กรท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์และเครือข่ายภาคเหนือ โดยเน้นการผนึกกำลังกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์ องค์การการศึกษาและองค์กรในพื้นที่ที่มีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมในการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนให้มีส่วนร่วมเพื่อสร้างต้นแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และสถานศึกษาในพื้นที่ชุมชนเพื่อการพัฒนากำลังคนและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนสู่การอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน ในระยะปีแรกของการดำเนินงานได้เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน และการดำเนินนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดเก็บข้อมูลและสถานการณ์สุขภาพของคนในตำบลและนำมาจัดทำระบบฐานข้อมูล นอกจากนั้นตำบลยังได้มีการเปิดศักยภาพตำบลโดยได้มีกิจกรรมค้นหาแหล่งเรียนรู้และถอดบทเรียนประสบการณ์ความสำเร็จ และได้จัดเป็นระบบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันทั้งตำบล จากนั้นก็ได้นำข้อมูลปัญหาความต้องการที่มีอยู่มาจัดทำแผนพัฒนาตำบลเพื่อนำสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการดำเนินงานได้ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพะใน ๔ มิติทั้งกาย จิต สังคม ปัญญา อย่างต่อเนื่อง มีระบบฐานข้อมูลชุมชนในเรื่องสุขภาพะ มีแกนนำชุมชนประสานการทำงานและได้เกิดโครงการสร้างสรรค์ด้านสุขภาพะชุมชน และเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานสุขภาพะ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง

เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลสุขภาวะที่มีคุณภาพ ได้มาตามฐานตามตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตำบลสุขภาวะชุมชน คือ หลักสาราณียธรรม ซึ่งประกอบด้วย ๑) เมตตาโมกขกรรม ๒) เมตตาจักรกรรม ๓) เมตตากายกรรม ๔) สาราณโมกข์ ๕) สีสสามัญญตา ๖) ทิฏฐิสามัญญตาธรรม เป็นที่ตั้งแห่งการให้ระลึกถึงกัน ย่อมเป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน โดยมุ่งตรงต่อความร่วมมือในการจัดการความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพสุขภาวะชุมชน และระบบการจัดการสุขภาพอันจะทำให้ประชาชนในตำบลคอรั่ม มีสุขภาวะที่ดี และองค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มเป็นตำบลสุขภาวะที่มีสุขภาพ

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๐ – ๓๙ ปี จำนวน ๑๘๐ คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง จำนวน ๑๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕.๒

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิถ์ พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม มีระดับความคิดเห็นของประชาชน ต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการประยุกต์ใช้หลัก สาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๗๔, S.D.=๐.๔๙)

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลัก สาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิถ์ จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านอาชีพ และด้านรายได้ ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านระดับการศึกษา ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางในบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตรดิถ์ ดังนี้ ๑) ด้านหลัก เมตตากายกรรม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุมมีสถานที่บริการที่ดีต่อสุขภาพ เพื่อเป็น แบบอย่างให้ประชาชนนำไปปฏิบัติ ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี แนะนำให้ประชาชนรู้จักรัก สุขภาพของตนเอง ให้คำแนะนำในการป้องกันภัยจากโรคที่มาจากสัตว์เลี้ยงในที่อยู่อาศัยของ ประชาชนการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนโครงการให้ประชาชนได้มีสุขภาพที่ดี มีการสนับสนุน ให้มีการออกกำลังกายร่วมกันทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้สูงอายุ ๒) ด้านหลักเมตตาวิจิตรกรรม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุมได้มีการให้คำแนะนำในเรื่องรู้จักวิธีการดูแลสุขภาพของ ประชาชน ส่งเสริมเกี่ยวกับ ด้านสุขภาพร่างกายของประชาชน และยังให้คำแนะนำในเรื่องการดูแล สุขภาพของประชาชน ส่งเสริมเกี่ยวกับ การป้องกัน รักษา ฟันฟู ด้านสุขภาพร่างกายของประชาชน ๓) ด้านหลักเมตตาโมกกรรม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม มีการให้บริการสาธารณะเชิงรุก และหาแนวทางในการพัฒนาขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบสนองต่อประชาชน และให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร ที่จำเป็น และให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย ได้มีการจัดกิจกรรมให้ประชาชนเข้าร่วมเพื่อสุขภาพ ของประชาชน มีความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพ มีแผนการพัฒนา กระบวนการสาธารณสุขเชิงรุกอย่างต่อเนื่องด้วยการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ๔) ด้านหลักสาธารณโภคี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม มีการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพให้กับประชาชนให้ ปลอดภัยต่อสุขภาพ สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดอาชีพ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน และยังสนับสนุน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางองค์การบริหารส่วน ตำบลได้จัดให้กับประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ๕) ด้านหลักศีลสามัญญตา พบว่า องค์การบริหาร ส่วนตำบลคอรุมได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักการเสียสละ มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน มีจิตอาสา ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสุขภาพอย่างสม่ำเสมอแก่ประชาชน มีการจัด กิจกรรมสร้างจิตสำนึกสาธารณะโดยยึดหลักธรรมของศาสนาเป็นที่ตั้ง ๖) ด้านหลักทัญญูสามัญญตา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุมเปิดให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มี สุขภาพที่ดี และยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนได้จัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับ ประเด็นสุขภาพมีส่วนในการสร้างตัวชี้วัดสุขภาพของชุมชนร่วมกัน มีการเคารพฟังและส่งเสริมการ พัฒนาศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างสุขภาพของประชาชน

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนตำบลคอรั้ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้ม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ร่วมคิด ร่วมทำ รับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงจุด ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้ม ควรส่งเสริมการปลูกฝังเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา เช่น ส่งเสริมการอบรมปฏิบัติธรรมร่วมกับคณะสงฆ์ เพื่อขัดเกลาจิตใจให้รู้จักนำธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๓) องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้ม ควรสร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานในการช่วยเหลืองาน และรู้จักการเสียสละให้แก่ผู้เพื่อนร่วมงาน

๔) องค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้มควรสร้างจิตสำนึกโดยให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน การเสียสละ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน

๕) เจ้าหน้าที่หรือพนักงานบางท่าน ควรปรับปรุงแก้ไขบุคลิกตนเอง และในการอยู่ร่วมกันในเรื่องกิริยามารยาท

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ร่วมกับการพัฒนาตำบลสุขภาวะชุมชน

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตำบลสุขภาวะ โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ของการวิจัยให้กว้างขึ้น และขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

๓) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาอื่นมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การพัฒนาตำบลสุขภาวะชุมชนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสุจริต ๓ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาตำบลสุขภาวะมากยิ่งขึ้น

๔) ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาตำบลสุขภาวะชุมชน และนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาการพัฒนาตำบลสุขภาวะให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๕) ควรศึกษาการวิจัยโดยใช้ชื่อเรื่องหรือหลักธรรมอื่น มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาองค์ส่วนตำบลให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบในอนาคต

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล
ตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่
THE ADMINISTRATION ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE
OF MUNICIPAL DISTRICT, DENCHAI DISTRICT,
PHRAE PROVINCE

พระธัชชัย ปิยสีโล (สมปาน)^{*}

Phra Thatchai Piyasilo (Sompan)

อาจารย์ ดร.ธาดา เจริญกุล, พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร.^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ตามความคิดเห็นของบุคลากร ๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน ๒๕๐ คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ คน และเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (Structure In-Depth Interview) จำนวน ๗ รูป/คน เก็บข้อมูลด้วยการ

^{*} นิธิติปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๑ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙). Email.dikcsan@gmail.com

^{**} อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

สัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๘$)

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า เมื่อจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย บุคลากรบางส่วนยังไม่เข้าใจในเรื่องของกฎระเบียบ และข้อบังคับของเทศบาล ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการให้บริการของบุคลากร เทศบาลตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในงานที่รับผิดชอบ กฎระเบียบ ข้อบังคับของเทศบาลและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและพัฒนาความรู้ควบคู่กันไป

๔. แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย เรื่องของการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรของเทศบาลพัฒนาตนเองในการในด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับของเทศบาล และหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนยอมรับเกิดความไว้วางใจ และให้ความร่วมมือในการทำหน้าที่บริการให้แก่ประชาชน

คำสำคัญ: การบริหารงาน, ธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the administration accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province 2) to study and compare the administration in accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province, classification along individual factor, 3) to study problem, obstacle and suggestion in the administration in accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province, 4) to study guideline the administration in accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province. This study was mixed methods research, it classified individual factor of 250 people, using calculated

formula sample group of Taro Yamane, it has all 150 people and data were collected by using the questionnaire and analyzed by using computer program in the social sciences search for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to descript generation information. Testing the hypothesis used t-test and F-test with one way ANOVA. The result of test showed the different as least significant difference (LSD) In the part of open-end showed problem, obstacle and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open – end. Then they were analyzed by frequency and data on the essence of the interview, the researcher will gather data on the essence of the interview and then by content analyzed.

The result of the research was found as follows;

1.The level of the administration accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province found that personnel of municipal district in Denchai district, Phrae Province had level of administration according to good governance overall were ranked at the highest level ($\bar{X}=3.68$)

2. Result of comparison administration accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province, using the hypothesis test by different analysis according individual factors: sex, age, education background ,status, work's experience found that when it classified individual factor were not different, it un-accepted the hypothesis.

3. The result of study problem, obstacle and suggestion of the administration in accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province featured some personnel didn't understand rule and regulation of municipality ,than make people didn't trust service of personnel,municipality didn't publicize and people could not know update information. Suggestion that they should improve personnel to know their responsibility, rule of municipality and Buddhist principle for mind and knowledge development.

4. The guideline of the administration in accordance with good governance of municipal district in Denchai district, Phrae Province found that support and promotion personnel of municipality should improve themselves in rule regulation and Buddhist principle for their responsibility, people belief and trust, participate for service people.

Keyword: The Administration, Good Governance

๑. บทนำ

การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในระดับเทศบาล นับเป็นรูปแบบการบริหารจัดการในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เทศบาลเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องจัดการดูแลทุกข์สุขของประชาชนเทศบาลเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นสาระสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลก็คือ การบริหารกิจการในท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานได้

จุดมุ่งหมายสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็เพื่อต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้และทำ ความเข้าใจหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลถือได้ว่าเป็นที่แพร่หลาย เป็นที่รู้จักของประชาชนมากที่สุดในการบรรดารูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ตลอดจนกำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารงานของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบายของฝ่ายบริหารหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือสภาเทศบาลทำหน้าที่คล้ายสภาผู้แทนราษฎรและคณะเทศมนตรีทำหน้าที่เหมือนกับคณะรัฐมนตรีในระดับประเทศนั่นเอง^๑

ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่า “ผู้นำหรือผู้บริหาร คือผู้ที่มีคุณสมบัติ เช่นสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม พุทธองค์ตรัสไว้ในโคปาลสูตร โดยการเปรียบเทียบฝูงโค และโคจำฝูงเกี่ยวกับผู้นำและผู้บริหาร ตลอดผู้ตามไว้ว่า เหมือนหัวหน้าฝูงว่ายน้ำไปสู่ฝั่งตรงกันข้ามหากโคหัวหน้าฝูงว่ายน้ำไปตรงฝูงโคทั้งหลายก็ตรงตามกัน และประสบกับความปลอดภัย หากโคแห่งขึ้นเป็นเทศบาล และได้มีการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นระยะ เช่น ในปีพ.ศ. ๒๔๘๑ และพ.ศ. ๒๔๘๓, พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด และได้มีการใช้กฎหมาย พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. ๒๕๔๒^๒

ตามหลัก การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาล มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง โดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในการบริหารเทศบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

เทศบาลตำบล แต่เดิมเป็นตำบลหนึ่ง คือตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ต่อมารัฐบาลได้ประกาศพระราชกฤษฎีกายกฐานะตำบลในเวียงขึ้นเป็นเทศบาลชื่อว่า “เทศบาล” เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๘ โดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ และได้บริหารจนกระทั่งมาจนถึง

^๑ ชวงค์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์พันธ์ที่ตั้งเซนเตอร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๗.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๒๖), หน้า ๔.

ทุกวันนี้เทศบาลเป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการพยายามในการจัดการทั้งทรัพยากรบุคคลและพนักงานฝ่ายต่างๆ อยู่เสมอ แต่ในขณะเดียวกันอดีตที่ผ่านมาก็ยังมีปัญหาด้านบุคลากรอยู่บ้างเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารงานก็ต้องมีบุคลากรที่บริหารงานนั้นมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมด้วย แนนอนที่สุดว่าการบริหารงานเทศบาลทุกที่ล้วนต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร อาทิ เช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อหน่วยงาน และปัญหาที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงาน เป็นต้น พอนำหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาใช้บริหารงานจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัยหลังจากนั้นจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี ปัจจุบัน เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัยนั้นถือเป็นการปกครองระดับท้องถิ่นที่เข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุดและรวดเร็วที่จนกระทั่งได้รับรางวัลมากมาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ เพื่อทราบการบริหารงานของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัยเป็นอย่างไร และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแก่หน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ตามความคิดเห็นของบุคลากร

๒.๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

๒.๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Questitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depthInterview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ จำนวน ๒๕๐ คน จาก ๓ เทศบาล โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ คน และเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และ การวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมในการวิจัย

๔. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรของเทศบาลตำบลผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, $S.D. = 0.550$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และด้านนิติธรรม ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านนิติธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $S.D. = 0.627$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.74$, $S.D. = 0.746$) ในข้อที่ว่า เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆที่จะผลบังคับใช้กับชุมชน รองลงมาคือ การบริหารงานของเทศบาลตำบลมีความชัดเจนของการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย, ระเบียบและข้อบังคับ ($\bar{X} = 3.66$, $S.D. = 0.740$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.50$, $S.D. = 0.844$) ในข้อที่ว่า เทศบาลตำบลมีการปฏิรูปกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

๒) ด้านคุณธรรม พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านคุณธรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $S.D. = 0.664$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.781$) ในข้อที่ว่าผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานมีความซื่อสัตย์สุจริต, ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม ($\bar{X} = 3.75$, $S.D. = 0.777$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.67$, $S.D. = 0.766$) ในข้อที่ว่า ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานมีจิตสำนึกยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน

๓) ด้านความโปร่งใส พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านความโปร่งใส ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $S.D. = 0.658$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.684$) ในข้อที่ว่า การจัดเก็บภาษีและจัดงบประมาณกระทำอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม รองลงมาคือ ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.734$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.65$, $S.D. = 0.852$) ในข้อที่ว่า เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบแผนงาน, โครงการต่างๆ และการใช้งบประมาณ

๔) **ด้านการมีส่วนร่วม** พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.640) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.770) ในข้อที่ว่า เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นด้านการบริหารงานของเทศบาลตำบล, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนถึงมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.770) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.760) ในข้อที่ว่า ในการประชุมของเทศบาลตำบลประชาชนสามารถเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ได้โดยไม่จำกัดสิทธิของประชาชน

๕) **ด้านความรับผิดชอบ** พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านความรับผิดชอบ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.660) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.759) ในข้อที่ว่า เทศบาลตำบลมีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติงานและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รองลงมาคือ การให้บริการต่างๆ ของเทศบาลตำบลด้วยความรับผิดชอบและตอบสนองความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.761) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.855) ในข้อที่ว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีความกล้าหาญพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖) **ด้านความคุ้มค่า** พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ด้านความคุ้มค่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.718) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.808) ในข้อที่ว่า การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ เทศบาลตำบลมีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.825) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.867) ในข้อที่ว่า มีการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาการบริหารงานในองค์กรเทศบาลตำบลให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นเทศบาลต้นแบบในอนาคต

๒) ควรศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของบุคลากรและประชาชนต่อการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

๓) ควรศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารงานบุคคล ในการพิจารณาความดีของบุคลากรของเทศบาลในแต่ละสายงานทุกระดับชั้น

๔) ควรมีการศึกษาหรือวิจัยกับเทศบาลตำบลในเขตอื่นๆ มาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาที่ได้เป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และแก้ไขปัญหาให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

๕) ควรนำการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ มาบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเด่นชัย เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงแก้ไขในแต่ละด้านในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนศพรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์, ๒๕๓๙.

ธีระพล อรุณะกสิกร (บรรณาธิการ). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๒๖.

(๒) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

เทศบาลตำบลเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.denchacity.go.th/index.php?name=personnel&file=detail/บุคลากรของเทศบาล> และโครงสร้างของเทศบาล. (๑๐ มกราคม ๒๕๕๙).

เทศบาลตำบลปงป่าหวาย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.pongpawaey.go.th/index.php/2015-05-10-05-43-14/บุคลากรของเทศบาล> และโครงสร้างของเทศบาล. (๑๙ มกราคม ๒๕๕๙).

เทศบาลตำบลแม่จัว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.maechua.go.th/staff1.php/บุคลากรของเทศบาล> และโครงสร้างของเทศบาล. (๑๕ มกราคม ๒๕๕๙)

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแง อำเภอน่าน จังหวัด
น่าน
THE ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE OF NGAENG
SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
PUA DISTRICT, NAN PROVINCE

พระนฤตล พลญาวชิโร (แก้วโก)*

Phra Naruedol Pañāñāvajiro (Kaewko)

ดร.ธาดา เจริญกุล, พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร.**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแง อำเภอน่าน จังหวัดน่าน ๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแง อำเภอน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแง อำเภอน่าน จังหวัดน่าน ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแง อำเภอน่าน จังหวัดน่าน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนตั้งแต่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๔,๐๗๓ คน หากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๔ คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

* นิสิตปริญญาโท ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๘ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ควมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่.

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก อำเภอบัว จังหวัดน่านทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแก อำเภอบัว จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = ๓.๐๑, S.D.=๐.๘๙๒)

๒. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก อำเภอบัว จังหวัดน่าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้/เดือน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบน้อย มีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลให้ครบทั้ง ๖ หลักมากกว่านี้ เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารงานที่ดีเหมาะที่จะนำมาใช้ในองค์การบริหารงานในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔. แนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแก อำเภอบัว จังหวัดน่าน ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ตัดสินใจ ร่วมรับฟัง สร้างสรรค์ เพื่อให้การพัฒนาตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province, 2) to compare the the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province classified by personal factors, 3) to study the problems, obstacles and suggestions the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province, 4) to study the guideline for development administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province. The study was a mixed methods research. Population and sample who had the age 18 years up were 4,073 people. The samples were 364 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in social sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant

difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results of the study were as follows.

1. The level of opinion of people in the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province was found that the people had the opinions to administration of Tambon Administrative District Nan Province overall were at the moderate level ($\bar{X}$ = 3.01, S.D. = 0.892).

2. Comparison of the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province by personal factors, including gender, age, education. Job and income / month, overall was not different mean rejected hypothesis.

3. Results of the study problems, obstacles, and suggestions the administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province was found that the Ngaeng Sub-District Administrative Organization Sub-District had public information and public awareness a little bit. The people were participated a little bit in administration for thinking, performing and responsibility in Ngaeng Sub-District Administrative Organization Sub-District. The Ngaeng Sub-District Administrative Organization must further use the Good Governance for managing effectively and effectiveness of the organization.

4. The interview of the guidelines for development administration according to Good Governance of Ngaeng Sub-District Administrative Organization, Pua District, Nan Province consisted encouraging people has the knowledge about the role of the Sub-District Administrative Office. They must emphasize to people participation in thinking, acting, decision making, listening for solving the problem and understanding the needs of people. They also should organize the more activity for supporting to have the best morality that it can be practice in their life style. They should also campaigns using the local environment for getting the advantage to the community.

Keywords: administration, Good Governance

๑. บทนำ

ปัจจุบันทุกประเทศในโลกมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ได้รับผลกระทบ ดังนั้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศด้วยเหตุนี้จึงต้องให้ความสำคัญและคิดหาวิธีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองตนเองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการต่างๆได้ตามกฎหมายโดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนาระดับตำบล ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชุมชน และเป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่างๆ รู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหานั้นจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนา^๑

เมื่อประเทศชาติมีความเจริญและสังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น วิถีคิด วิถีทำงานแบบรวมศูนย์อำนาจนี้ถือว่าไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและอาจไม่ตรงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ จึงได้มีการกระจายอำนาจในรูปแบบสภาตำบลเพื่อให้เป็นองค์กรของประชาชนในท้องถิ่น จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๕๓๕ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นและปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคล ปรับปรุงการจัดระเบียบการบริหารงานในตำบล เพื่อให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวและมีทรัพยากรในการบริหารอย่างเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ส่งผลให้สภาตำบลทุกแห่งเป็นนิติบุคคล โดยสภาตำบลมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น^๒ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗

การปกครองท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยหลักการทั่วไปมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันคือ หนึ่งเพื่อให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่จะให้การศึกษาดูแลเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน สองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง สามเพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง^๓

รัฐบาลประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย “การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒” ดังนี้คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยอ้างถึงเหตุผลที่ทำให้ต้องออกระเบียบเนื่องจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดประสิทธิภาพของกลไกการบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการ การกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการทุจริต

^๑วิรัช วิวัชรนิภาวรรณ, การบริหารงานพัฒนาชนบท การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานพัฒนาสภาตำบล: สาเหตุและแนวทางแก้ไข, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๒๗๙.

^๒สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐), หน้า ๓๙.

^๓ประหยัด หงส์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑๓-๑๗.

ประพจน์มิชอบในวงการราชการ อันเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายประจำ ขณะเดียวกันในภาคประชาชนอันเป็นพลังสำคัญ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตื่นตัวและความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนได้ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้น หากความอ่อนแอและขาดประสิทธิภาพดังกล่าว โดยไม่ได้รับการจัดการและแก้ไขอย่างแท้จริง อาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศยิ่งขึ้น^๕

ในปัจจุบันหลักธรรมาภิบาล ได้เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารราชการ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐได้กำหนดให้นำหลักธรรมาภิบาลปรับใช้ในองค์กร พร้อมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผล

องค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน เป็นเขตพื้นที่ชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีฐานะปานกลางและฐานะยากจนบางส่วน ที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารของตนเองมากน้อยเพียงไร เพื่อที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน อันจะเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการปกครองใหม่ ซึ่งลักษณะของหลักธรรมาภิบาลนั้นจะช่วยเป็นรากฐานในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่กำลังแผ่ขยายลงสู่ชุมชนในวงกว้างและยังเป็นรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ว่าได้มีการนำการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติมากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคอย่างไรบ้างและเพื่อที่จะได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน สังคมและประชาชนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้

^๕บรรศักดิ์ อวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๔๐ – ๔๙ ปี จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างจำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.09$) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.02$) และด้านหลักนิติธรรม ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=2.95$)

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ดังนี้ ๑) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า การนำหลักนิติธรรมมาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง ประชาชนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของข้อกฎหมาย กฎระเบียบ กฎข้อบังคับต่างๆ รวมไปถึงจนถึงบทบาทหน้าที่ ควรจัดให้มีการอบรมให้กับประชาชนและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการออกข้อกฎหมาย กฎระเบียบ กฎข้อบังคับต่างๆ มากขึ้น ๒) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า การนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง หลักคุณธรรมเป็นหลักที่สร้างคนให้เป็นคนที่ดี เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้ประชาชนมากขึ้น และองค์การบริหารส่วนตำบลแก่งควรส่งเสริมให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา เข้าอบรมปฏิบัติธรรม ๓) ด้านความโปร่งใส พบว่า การนำหลักความโปร่งใสมาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งต้องส่งเสริมองค์ความรู้ให้ประชาชนเข้าใจถึงบทบาท สิทธิหน้าที่ของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล และการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่งต้องเปิดเผยข้อมูลการทำงานต่างๆ ตามหลักความจริง และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบมากขึ้น ๔) ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า การนำหลักความมีส่วนร่วม มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ต้องให้ความเสมอภาคกับสมาชิกในองค์การเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดี และควรรับข้อเรียกร้อง ข้อเสนอแนะ ของประชาชน อย่างไม่มีอคติ ดำเนินการแก้ไขอย่างสมเหตุสมผล ให้ประชาชนได้รับทราบ ๕) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า การนำหลักความรับผิดชอบ มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแก่ง บางส่วนยังขาด

ความรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วน และยังมีความเห็นเรื่องความรับผิดชอบของงานต่างกัน ส่วนในเรื่องการให้บริการประชาชนควรให้ความสำคัญ และปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้ดีขึ้นตอบสนองความต้องการประชาชน ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า การนำหลักความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการต่างๆ ต้องมีวางแผนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ การทำงานให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน และควรที่จะรณรงค์ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลแวง อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ร่วมคิด ร่วมทำ รับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างตรงจุด ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรส่งเสริมการปลูกฝังเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา เช่น ส่งเสริมการอบรมปฏิบัติธรรมร่วมกับคณะสงฆ์ เพื่อขัดเกลาคิดใจให้รู้จักนำธรรมะทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

๓) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรจัดตั้งศูนย์ร้องเรียนปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและมีผู้ที่ให้บริการรับเรื่องร้องเรียนปัญหาของประชาชนอย่างชัดเจน แล้วควรนำปัญหาที่ประชาชนเข้าประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน

๔) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น

๕) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง จัดการอบรมให้ความรู้ประชาชน ในเรื่องของบทบาทสิทธิหน้าที่ของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล รวมไปถึงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้เข้าใจอย่างแท้จริง

๖) องค์การบริหารส่วนตำบลแวง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้พิจารณาข้อกฎหมาย ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ ทุกๆ เรื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่

๗) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทราบตลอดเวลา

๘) องค์การบริหารส่วนตำบลแวงควรรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแล้วดำเนินเรื่องแก้ไขให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ

๙) ผู้บริหาร สมาชิกและพนักงานบางท่านควรปรับปรุงแก้ไขบุคลิกตนเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนผู้มาติดต่อให้มากกว่านี้

๑๐) ผู้บริหาร สมาชิกและพนักงานบางท่านควรมีจิตสำนึกในการบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้ดีขึ้น

๑๑) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา ให้ประชาชนได้รับทราบ

๑๒) ในการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลแฉ่ง ควรเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ รับรู้กระบวนการทำงาน แผนงานได้

๑๓) ผู้บริหาร สมาชิก และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแฉ่งบางท่านควรมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

๑๔) องค์การบริหารส่วนตำบลแฉ่งควรมีการให้บริการต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบ และตอบสนองความต้องการของชุมชนทั่วทุกหมู่บ้านให้มากขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษาในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักธรรมาภิบาล

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยแยกวิจัยเป็นด้านๆ เช่น ด้านการคัดเลือกบุคลากร ด้านการงบประมาณ ด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

๓) ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรเทศบาลตำบลมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เช่น หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสุจริต ๓ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

๔) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่น และนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาการบริหารระดับท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๕) ควรศึกษาการวิจัยโดยใช้ชื่อเรื่องหรือหลักธรรมอื่น มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแฉ่ง อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาองค์ส่วนตำบลให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบในอนาคต

๖. บรรณานุกรม

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารงานพัฒนาชนบท การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงาน

พัฒนาสภาตำบล: สาเหตุและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.

สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐.

การบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภอ
ทองแสนขันจังหวัดอุดรดิตถ์
A Development Administration According to Gharāvāsadhammaiv of
Nampee Sub-district Administrative Organization, ThongSaen Khan
district, Uttaradit province

พระพุทธิธรรม สุทธิญาโน (อินทวงศ์)^{๑*}
ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์, ดร.สายันท์ อินันใจ^{๒**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ตามความคิดเห็นของประชาชน ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคข้อเสนอแนะ การบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี อำเภทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี จำนวน๓๗๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ คือ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือตัวแปรต้น และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที(t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One way anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (least significant different : lsd.) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ๗ คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in depth interview) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

*นิสิตปริญญาโทรหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๒หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, E-MailkAddress:l Pharuetitham@gmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๕๘).

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัย พบว่า

๑.ระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.307) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นต่อระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยด้านทมะ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.266) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านจาคะ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.303) และด้านขันติ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.356) ส่วนด้านสัจจะ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.307)

๒.การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓.ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ต้องบริหารพัฒนาชุมชนด้วยความความโปร่งใส ยึดกฎระเบียบวินัย และข้อบังคับเป็นที่ตั้งโดยเคร่งครัด มีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติต่อกันใดคนหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะมีความเสียสละต่อส่วนรวม ไม่ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้

๔. แนวทางส่งเสริมการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอกองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ควรสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนากับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้

คำสำคัญ: การบริหารการพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study A Development Administration According to Gharāvāsadhamma iv of Nampee Sub-district Administrative Organization, Thong Saen Khan district, Uttaradit province in the public perspective, 2) to study and compare the public opinions towards A Development Administration According to Gharāvāsadhamma iv of Nampee Sub-district Administrative Organization, Thong Saen Khan district, Uttaradit province 3) to study problems, obstacles, and suggestions of A Development Administration According to Gharāvāsadhamma iv of Nampee Sub-district Administrative Organization, Thong Saen Khan district, Uttaradit province 4) to study guidelines for A Development Administration According to Gharāvāsadhamma iv of

Nampee Sub-district Administrative Organization, Thong Saen Khan district, Uttaradit province.

This research was mixed-method research (combined quantitative and qualitative research). Quantitative data were collected through the questionnaire. The sample consisted of 374 local people within the area of NampeeSubdistrict Administration Organization. Data were analyzed by statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation to describe personal characteristics or independent variable. Hypothesis testing was conducted by using t-test and F-test analysis, ANOVA (one-way anova). A pair of means was compared by using Least Significant difference (LSD).

In part of qualitative research, 7 informants were identified and purposively selected from a panel of experts whose qualifications meet the content of the research. The research instruments included structured in depth interview and face-to-face in depth interview. Data were analyzed through descriptive interpretation.

The results of this research showed that:

1. Overall the sample had high level of opinions towards Gharāṇāsādhama based development administration of Nampee SAO, ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.317). By considering each aspect, Thama had the highest mean score ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.266). It was followed by Chakha ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.333), and Khanti ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.356). Satcha had the lowest mean score ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.373).

2. With hypothesis testing, the comparison of the sample's opinion towards Gharāṇāsādhama based development administration of Nampee SAO, classified by personnel factors showed as follows. The sample with differences in gender, age, occupation, and monthly income had indifferent level of opinion towards Gharāṇāsādhama based development administration of Nampee SAO. The sample with differences in education level had different level of opinion towards Gharāṇāsādhama based development administration of Nampee SAO with statistical significance level of 0.01, thus accepting the hypothesis.

3. Results of studying problems, obstacles and suggestions regarding to Gharāṇāsādhama based development administration of Nampee SAO showed that: development administration requires transparency, strictly disciplinary rules and regulation, equality, and no discrimination. Besides, officers should perform their duties with diligence and sacrifice to the public for common interest.

4. The suggestions of this study are personnel should be encouraged to acquire knowledge and ability to solve the problems for the public. The public should receive an opportunity to participate in development administration of Nampee SAO.

Keyword: Development Administration

๑.บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต.เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยวิวัฒนาการมาจากสภาตำบล เหตุที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมานั้นเนื่องจากรัฐมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากขึ้นจึงได้ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ "สภาตำบล" ที่มีอยู่เดิมใหม่และได้มีการประกาศให้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่เรียกว่า "องค์การบริหารส่วนตำบล" และได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้มาจนถึงปัจจุบัน^๓

ถึงแม้ว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่โดยมีกฎหมายรองรับ มีการกำหนดวิธีการแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่จะให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลถือว่า เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่รู้จักของประชาชนมากที่สุด ในบรรดาารูปแบบ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมย่อมมีส่วนส่งเสริมความเจริญมั่นคงแก่ ท้องถิ่นและส่วนรวมของประเทศในที่สุด แต่จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานดังกล่าวกลับมีปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการเอาใจใส่ในการบริการประชาชนด้วยความความซื่อสัตย์จริงใจความร่วมมือดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ องค์กรการบริหารส่วนตำบลจะบริหารงานให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้นั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและเสียสละในการทำงานอย่างจริงจังทุ่มเทของบุคลากรในองค์กร ความร่วมมือดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ สาเหตุประการหนึ่งคือความพึงพอใจและลักษณะนิสัยใจในการทำงานของบุคลากรภายในองค์กรหลายระดับทั้งผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานในการปฏิบัติงานดังกล่าวมีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางด้านจิตใจที่แตกต่างกันซึ่งส่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรแตกต่างกันไปด้วยจึงทำให้ต้องอาศัยหลักธรรมสำหรับใช้ประกอบในการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้สามารถบรรลุเป้าหมายและมีความสุขจากการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ที่ยึดหลักธรรมนั้นย่อมส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติและผู้รับผลประโยชน์คือพนักงาน และประชาชน โดยเฉพาะหลักขรรวาวาสธรรมเป็นข้อปฏิบัติในการทุกอย่างโดยเหมาะสมเช่นในทางการปกครองทางการศึกษาทางสังคมเป็นต้นเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญเหมาะสมแก่สภาวะการณ์ ที่เกี่ยวข้องโดยที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครองในทางเกื้อกูลในทางก่อให้เกิดสุขเรียกสั้นๆด้วยคำในปัจจุบันว่าเพื่อความสุขความเจริญนอกจากนี้ยังเป็นหลักธรรมที่นำไปปฏิบัติได้ตลอดไปทุกกาลสมัยฉะนั้นหลักขรรวาวาสธรรมจึงเน้นความสำคัญของผู้นำหรือนั่นที่ตัวผู้นำว่าจะต้องมีคุณสมบัติหรือมีคุณธรรมอะไรบ้างจึงจะนำประเทศชาติไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขโดยบุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีหลักขรรวาวาสธรรมในการบริการประชาชนหลักขรรวาวาสธรรม คือ คำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาเผยแผ่สั่งสอนบุคคลทั่วไป ซึ่งหลักขรรวาวาสธรรมในพระพุทธศาสนามีเป็นจำนวนมากครอบคลุมตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในการดำเนินชีวิตจนกระทั่งถึงเรื่อง

^๓ปรีดี โชติช่วง, การวิเคราะห์สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.), กรุงเทพมหานคร: กองฝึกอบรมกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, (๒๕๕๖) หน้า๔.

สูงสุดที่เป็นจุดหมายของพุทธศาสนา คือ นิพพาน^๕ ฆราวาสธรรมทุกเรื่องล้วนแต่มีคุณค่าต่อชีวิตและสังคมทั้งสิ้นเช่นทำให้เกิดความสุข ความเจริญ แก่ผู้ปฏิบัติเกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคม ที่มีส่วนสำคัญช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประสบความสำเร็จ และเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจของเราทั้งหลายให้เกิดความสามัคคีปรองดอง เกิดความรักใคร่กลมเกลียวต่อกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่น่าพาความผาสุกมาสู่สังคม ในโลกใบนี้ มีผู้คนอยู่ร่วมกันมากมาย ต่างคนต่างความคิดต่างคนต่างอุดมการณ์มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แต่ทั้งนี้ หากทุกคน มีความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้อภัยต่อกันแล้วไซ้ความสุข ความสงบ ความสามัคคี ก็จะเกิดขึ้นในสังคม^๕

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการศึกษาการบริหารการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี เพื่อเสริมสร้างให้ผู้บริหารและบุคลากร นำหลักฆราวาสธรรมมาประยุกต์ใช้ สำหรับการบริหารและพัฒนาองค์กรรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นกับองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑ เพื่อศึกษาระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี ตามความคิดเห็นของประชาชน

๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาตามฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี

๓ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคข้อเสนอแนะการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี

๔ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการพัฒนาตามหลักฆราวาสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ จำนวน ๓๗๔ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือตัวแปรต้น และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที(t-test) และทดสอบค่าเอฟ(F-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One way anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (least significant different : lsd.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ๗ คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in depth interview) เก็บข้อมูล

^๕ พระธรรมโกศาจารย์(ประยูรธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓๙.

^๕ พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต), ภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๖), หน้า ๔.

ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าความคิดเห็นต่อระดับการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยด้านทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านจาคะและด้านส่วนด้านสังจะ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด

๒. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ต้องบริหารพัฒนาชุมชนด้วยความความโปร่งใส ยึดกฎระเบียบวินัย และข้อบังคับเป็นที่ตั้งโดยเคร่งครัด มีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติต่อคนใดคนหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะมีความเสียสละต่อส่วนรวม ไม่ใช้หน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้

๔. แนวทางส่งเสริมการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ อำเภอบางบาล จังหวัดอุตรดิตถ์ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ควรสนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารพัฒนากองการบริหารส่วนตำบลน้ำพี้

๕. ข้อเสนอแนะการวิจัย

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ควรยึดหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการบริหารพัฒนาชุมชนสร้างนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ ควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องให้กับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ เพื่อปลูกฝัง ซึมซับความมีคุณธรรมภายในจิตใจ และยึดมั่นในอุดมการณ์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา

๓. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี้ เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านของการมีคุณธรรมจริยธรรมโดยการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชานำไปเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

๔.องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี ควรปลูกฝังให้ประชาชนได้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลัก
หลักฆราวาสธรรมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันทั้งในครอบครัว และชุมชน

๖. บรรณานุกรม

ปรีดี โชติช่วง. การวิเคราะห์สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.).กรุงเทพมหานคร: กอง
ฝึกอบรมกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๖.

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูรธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีการบริหาร.กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร:สุภาพใจ.๒๕๕๖.

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพี. สถิติจำนวนประชากรปี ๒๕๕๗. [ออนไลน์].แหล่งที่มา:
[http://www.namphi.go.th/\[๑๕ มี.ค ๒๕๕๗\]](http://www.namphi.go.th/[๑๕ มี.ค ๒๕๕๗]).

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาล

ตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ADMINITRATION IN ACCORDANCE WITH BRAHMAVIHĀRADHAMMA OF TASAK SUB-DISTRICT MUNICIPALITY ORGANIZATION, PHICHAI DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

พระพูนศักดิ์ สิริธมโม (ถนอมสัจย์)*

Phra Poonsak Siridhammo (Thanomsat)

อาจารย์ ดร.ดำเนิน หมายดี**

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์, ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามความคิดเห็นของประชาชน และ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓๑๑ คน จากประชากรจำนวนประชาชน ๑,๓๙๐ คน โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒๗ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด การวิจัย

*นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๓ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์, E-Mail Address: poonsak_2330@hotmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๑$, $S.D. = ๐.๓๖๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเมตตาอยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาคือ ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ตามลำดับ

๒) การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนด้านรายได้ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ด้านเมตตาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่มี ความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ไม่กล้าที่จะมองการณ์ไกลและยังไม่เข้าใจถึงปัญหา และ ความต้องการของบุคลากรและประชาชน พิจารณาความดีความชอบ ไม่พิจารณาตามผลงาน ด้านกรุณาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่ค่อยมีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเมื่อประชาชนประสบปัญหา การบริหารงานของเทศบาลไม่มีการสอบถามสุขภาพของประชาชนเท่าที่ควร บางครั้ง ไม่ค่อยคำนึงถึงความทุกข์ ของประชาชน ด้านมุทิตาพบว่า การบริหารงานของเทศบาลไม่ค่อยแสดงออกถึงความยินดีเท่าใด ๆ การบริหาร บางครั้งไม่มีมุทิตา การให้ความสำคัญต่าง ๆ กับประชาชนที่มาติดต่อประสานงาน ด้าน อุเบกขาพบว่า การบริหารงานเทศบาลยังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับ ประชาชน การวางตนเป็นกลางของเทศบาลยังมีการลำเอียงไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน บางครั้งการบริหารงานของเทศบาลยังจัดการไม่ค่อยยึดถือความถูกต้อง ส่วนข้อเสนอแนะ การบริหารงานของเทศบาลควรมีการส่งเสริมบุคลากรและประชาชนให้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และควรให้ความเป็นธรรมกับบุคลากรและประชาชนทุกคนโดยเท่าเทียมกัน

๔) ผลการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการบริหารงานในการทำงานของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนที่มารับการให้บริการเกิดความสะดวก และความสุขในการได้รับการบริการจากเทศบาล ยังส่งผลทำให้การบริหารงานมีความรู้เรื่องเจริญกว่าหน้าด้วยหลักธรรมที่นำมาปฏิบัติในองค์กร

คำสำคัญ: การบริหารงาน, หลักพรหมวิหารธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1)to study the administration in accordance with Brahmavihāradhammaof Tasak Sub-District Municipality, Phichai District,Uttaradit Province, 2)To compare the opinion of opinion the administration in accordance with Brahmavihāradhammaof Tasak Sub-District Municipality, Phichai District,Uttaradit Province by classifying on the Personal factors, 3) to study the

problems, obstacle and suggestions administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province, and 4) to study development guideline Administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province.

The study was a mixed method research. Population and sample were 1,390 people. The samples were 311 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in Social Sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. Testing the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results of research were found as follows;

1. the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province was found that, the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.362). Considering the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province in each aspect from the highest to lowest were found that the Mettā aspect (loving-kindness) was at the highest level, the second level were the Upekkhā, Karunā and Muditā aspect respectively.

2. The comparison of the administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province using the hypothesis test by different analysis according to individual factor that was found that the gender, age, education and career were not different that rejected the hypothesis but the income was different that the hypothesis was accepted.

3. The problems, obstacles, and suggestions administration in accordance with Brahavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province was found that the Mettā aspect (Loving-kindness), administration of municipality did not have a confidence to decide, be afraid to look far ahead, did not understand a problem and not consider the people by works but consider by goodness. The Karunā aspect (Compassion) was found that administration of municipality did not have the time for advice and solve a problem of people, did not

ask about healthy and sometimes unconsidered a suffering of people. The Muditā aspect (Sympathetic joy) that administration of municipality did not show gladness sometime did not have sympathetic with people who comes to coordinate. The Upekkhā aspect (Equanimity) the administration of municipality defect about justice in gets a reward to people. Municipality be partial, did not open-mindedness, did not stand for fairness. Suggestion they should have promoted a moral principle for make people used it in administration and should give the fair and neutrality with every people.

4. The result of interview the guideline the administration in accordance with Brahmavihāradhamma of Tasak Sub-District Municipality, Phichai District, Uttaradit Province were found that the mostly important informant were to emphasize about the administration of municipality should have apply the moral principle to their work for make a people who comes to use service and more than that be the cause of progress in administration by bring a moral principle apply to their organization.

Keywords: The four sublime states, With Brahmavihāradhamma

๑. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นในประเทศไทยมายาวนาน ตั้งแต่เป็นการทดลองการปกครองท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาลจนกระทั่งปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นมีมากกว่า ๑๐๐ ปี หากแต่ที่ผ่านมามีบทบาทความสำคัญและความรับผิดชอบจำกัดมาก มักถูกมองว่าเป็นเพียงแขนงของหน่วยงานราชการ ประชาชนทั่วไปไม่มีความเข้าใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานเพียงเก็บขยะ ดูแลสวน และทำความสะอาดถนนหนทาง การเลือกตั้งท้องถิ่นก็มักไม่ค่อยได้รับความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฝ่ายราชการมักดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย ด้วยเหตุผลว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมในการดูแลตนเอง สภาพการณ์ที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสการพัฒนาในหลายเรื่องทั้งด้านการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ เพราะการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) ที่ผ่านมา ถึงแม้จะช่วยให้นโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ในมาตรฐานเดียวกัน หากแต่การรวมศูนย์อำนาจทำให้เกิดการกระจุกตัวของความเจริญ ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้วยความคาดหวัง บทบาทและความรับผิดชอบที่มากมายเช่นนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถสร้างผลงานตามที่คาดหวัง นอกจากจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแล้ว จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อระบบการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง นั้นหมายถึงการพัฒนากลไกทุกส่วนของการปกครองท้องถิ่นให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

และมีประสิทธิภาพ^๑ กฎหมายจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงสร้างองค์กรอำนาจหน้าที่ การบริหารงานบุคคล และการคลังถูกกำหนดไว้โดยกฎหมาย การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราเข้าใจถึงการปกครองท้องถิ่นที่นับวันยังมีความสำคัญมากขึ้น^๒ และทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ที่ว่า “การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจเปรียบเหมือนห้องใหญ่ๆ ที่มีดวงไฟเพียงดวงเดียวส่องสว่างอยู่กลางห้อง แม้นดวงไฟนั้นจะสว่างสักเพียงใดย่อมไม่สามารถทำให้ทุกซอกทุกมุมของห้องได้รับแสงสว่างอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันได้ การกระจายอำนาจเปรียบเหมือนการจุดไฟดวงเล็กๆ ขึ้นทั่วทุกมุมห้อง แม้จะเป็นดวงไฟเล็กๆ แต่ก็ทำให้แสงสว่างได้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งห้อง”เทศบาล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นแบบหนึ่ง เป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติ ๒๔๙๖ (แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งเทศบาลตำบล พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมทั้งหมดขณะนี่ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๓^๓ เทศบาลตำบลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาด สร้างและบำรุงถนน และท่าเรือ ดับเพลิงและกู้ภัย จัดการศึกษา ให้บริการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่นๆ ได้ตามสมควร^๔

การบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ยังมีปัญหาการบริหารงาน ๑) การวางแผน ๒) การจัดการองค์การ ๓) การจัดหาบุคคล ๔) การอำนวยการ ๕) การประสานงาน ๖) การรายงาน ดังนั้นการพัฒนาองค์กรจึงควรที่จะพัฒนาการบริหารให้มีการนำหลักธรรมมาพัฒนาใช้ในการบริหารงาน เพราะว่าผลที่จะเกิดตามมาจากการประพฤติตามหลักธรรมนั้นก่อให้เกิดผลดีหลักธรรมที่ว่านี้คือ หลักพรหมวิหารธรรม มี ๔ ประการ คือ ๑) เมตตา (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข ๒) กรุณา (ความสงสาร) คือ ความช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์โศกใจที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) คือ เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีความสุขก็มีใจ

^๑ อรรถัย ก๊กผล (ผศ.ดร.) และธนัชฐา สุขะวัฒน์, **คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๑), หน้า ๓-๕.

^๒ สมคิด เลิศไพฑูรย์ (รศ.ดร.), **รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑-๒.

^๓ ไพโรจน์ สุวรรณฉวี, **รวมกฎหมายท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๔ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, **เทศบาลตำบล**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลตำบล>, [๒ มกราคม ๒๕๕๗].

แหล่ขึ้นเบิกบาน เมื่อเขาประสบความสำเร็จองงามยิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) คือ การมองตามความเป็นจริงโดยวางจิตเรียบเสมอมั่นคงเที่ยงตรง ดุจตราซึ่งมองเห็นการที่จะได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัย และปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม^๕ พรหมวิหารธรรม นี้เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ เพราะถือได้ว่าเป็นหลักธรรมที่ทำให้หน่วยงานมีความตั้งใจ มีความเพียรพยายามในการทำงานแม้บางครั้งต้องพบกับปัญหาที่ต้องหาเหตุผลเพื่อแก้ไขปัญหานั้นผ่านไปด้วยดีหน่วยงานจะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ ว่า มีการดำเนินการบริหารงานอย่างไร พร้อมทั้งได้นำหลักพรหมวิหารธรรมมาพัฒนาใช้กับการบริหารงานของเทศบาล อันจะเป็นผลดีต่อการจัดการบริหารงานของเทศบาล ให้มีความสามารถเฉพาะด้านการวางแผน การจัดการองค์การ การจัดหาบุคคล การอำนวย การประสานงาน และการรายงาน ว่ามีทักษะทางวิชาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ อันจะส่งผลให้การพัฒนา ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าภายใต้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตามความคาดหวังของประชาชน ในท้องถิ่น และเป็นการพัฒนาประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ จำแนกตามความคิดเห็นของประชาชน

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ

๓. ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสักอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ” การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละชุมชนของเทศบาลตำบลท่าสัก ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการนำหลักพรหมวิหารธรรม มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตรึ โดยสังเคราะห์จากหลักพรหมวิหาร ๔ ในพระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค ได้แก่ ๑) เมตตา (ความรัก) ๒) กรุณา (ความสงสาร) ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)

^๕ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๒๗/๒๕๖.

๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยนำหลักพรหมวิหารธรรมมาพัฒนาการบริหารงาน คือ ๑) เมตตา (ความรัก) ๒) กรุณา (ความสงสาร) ๓) มุทิตา (ความพลอยยินดี) ๔) อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง)

๓. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ เพศชาย จำนวน ๖๔๙ คน เพศหญิง จำนวน ๗๔๑ คน รวม ๑,๓๙๐ คน^๖ ใช้ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๑๑ คน นอกจากนี้ได้กำหนดประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ รูป/คน โดยสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๔. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประชากรที่ได้จากการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๑,๓๙๐ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๑๑ คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

๕. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนใหญ่มีเพศชาย จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑ และมีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง ๕,๐๐๑ -๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗

^๖ข้อมูลของตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์, สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน แยกรายพื้นที่ ระดับตำบล, ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗. (อัสสัณนา)

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความเห็นในด้านเมตตา(ความรัก) ด้านกรุณา(ความสงสาร) ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) และด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) อยู่ในระดับมากที่สุด

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ด้วยการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี นั้น สรุปได้ดังนี้

ด้านเมตตา(ความรัก) เทศบาลควรมีวิสัยทัศน์ที่ดี ประกอบด้วยเมตตาธรรม และเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของบุคลากรและประชาชน เทศบาลควรพิจารณาตามผลงาน มิใช่พิจารณาตาม ความชอบใจของตน และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ด้านกรุณา(ความสงสาร) ควรมีเวลาในการให้คำปรึกษา กับประชาชน และควรมีการสอบถามปัญหาเรื่องต่าง ๆ ควรมีโครงการตรวจสุขภาพ ประจำเดือนหรือประจำปีให้กับบุคลากรหรือประชาชน ควรเปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือ ความทุกข์ยากของบุคลากรและประชาชนอย่างเป็นธรรม

ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) ควรแสดงความยินดี ความ ชื่นชม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรและประชาชน ควรมีความพลอยยินดีต้อนรับ เอาใจใส่ในการให้การประสานงานต่าง ๆ ของบุคลากร และประชาชน

ด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) ควรให้ความยุติธรรม ความ เสมอภาค ในการให้รางวัลกับประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงาน ควรประพฤติปฏิบัติ โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงาน

๕. แนวทางการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี นั้น สรุปได้ดังนี้

ด้านเมตตา(ความรัก) เทศบาลต้องพิจารณาตามผลงาน มิใช่พิจารณาตามความชอบใจของตน และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เทศบาลต้องมีการดูแลประชาชนอย่างจริงจัง เทศบาลต้องเข้าหาประชาชนให้มากกว่านี้

ด้านกรุณา(ความสงสาร) ต้องมีเวลาในการให้คำปรึกษากับประชาชน และต้องมีการสอบถามปัญหาเรื่องต่าง ๆ เปิดใจให้กว้างให้ความช่วยเหลือความทุกข์ยากของ ประชาชนอย่างเป็นธรรม มีความใส่ใจในปัญหาของ ประชาชน

ด้านมุทิตา(ความพลอยยินดี) มีความพลอยยินดีต้อนรับเอาใจใส่ในการให้การประสานงานต่าง ๆ ของบุคลากร และประชาชน การบริหารงานต้องสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานและ

ประชาชนเข้าอบรมเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของงาน เทศบาลต้องมีการให้ความสำคัญกับการประสานงานของ บุคลากรและประชาชน

ด้านอุเบกขา(ความมีใจเป็นกลาง) เทศบาลต้องประพฤติปฏิบัติ โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการ บริหารงาน ต้องมีการให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาค การวางตนเป็นกลางของเทศบาลต้องไม่มีการลำเอียง และคอยยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์” พบว่า ผลการวิจัยโดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหารธรรมโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ยังสามารถบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมได้ครบทุกด้าน การบริหารงานควรจะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและแสดงออกมาในรูปของผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร และเมื่อนำหลักพรหมวิหารธรรมมาบริหารงานในเทศบาลตำบลท่าสัก มากเพียงใดย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของคนในชุมชนและเทศบาลให้ประสบความสำเร็จและความสุขอย่างถ้วนหน้าแต่ตรงกันข้ามหากการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสัก ถ้าในแต่ละด้านบกพร่อง ย่อมเกิดความเสียหายต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าสักโดยรวม และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

๗. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรจัดการบริหารงาน ทำให้เป็นที่ยอมรับ ของบุคลากรและประชาชน เพราะเทศบาลได้เสียสละ ทุ่มเท เวลาในการบริหารงานให้กับ ประชาชนอย่างเต็มที่และสุดความสามารถ ควรมีไมตรีจิตต่อประชาชนตลอดจนถึงผู้ร่วมงานอีกด้วย กล่าวคือ เทศบาลปรารถนาอยากให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีความสุขในการได้รับการให้บริการเป็นธรรมกับประชาชน และผู้ร่วมงานทุกคนโดยไม่เลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๒. ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานให้กับผู้ร่วมงานได้ โดยได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานและประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ที่สำคัญ เทศบาลไม่ได้ทำงานโดยลำพัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและประชาชน และยังส่งเสริมให้บุคลากรและประชาชนในเขตเทศบาลได้ มีโอกาสไปศึกษาต่อเพื่อนำมาพัฒนางานในเทศบาลของตน

๓. ควรประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและประชาชน เทศบาลได้ยกย่อง ชมเชยผู้ร่วมงานและประชาชนที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน โดยการแสดงความยินดีกับท่านที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน พร้อมกันนั้นยังให้ความสำคัญในส่วนของบุคลากรและประชาชนที่ได้แข่งขันกิจกรรม ต่าง ๆ แล้วได้รับรางวัล เทศบาลก็พลอยยินดี และแสดงความยินดีกับบุคคลเหล่านั้นอีกด้วย

๔. ควรมีความเข้าใจเป็นกลาง กล่าวได้ว่า เทศบาลบริหารงานด้วยความเป็นกลางในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย และเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติ ไม่แสดงออกถึงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาดไปแล้ว เป็นต้น

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ไพโรจน์ สุวรรณฉวี. **รวมกฎหมายท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๔๘.
สมคิด เลิศไพฑูรย์ (รศ.ดร.). **รัฐธรรมนูญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด, ๒๕๔๗.
อรรถัย กิกผล (ผศ.ดร.) และธนัชฐา สุขะวัฒนะ. **คู่มือสมาชิกสภาท้องถิ่น : วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๑.

(๒) เอกสาร

ข้อมูลของตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์. **สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน แยกรายพื้นที่ระดับตำบล**, ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, **เทศบาลตำบล**, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลตำบล>, [๒ มกราคม ๒๕๕๗].

การจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธสมถะขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

The Conflict Management according to the Adhikaranasamatha
of Song Sub-District Administrative Organization
in Song District Phrae Province

พระมหาเกียรติศักดิ์ มหาภักดี (สถานป่า)*

Phramaha Keattisak Mahakitti (Satanpha)

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร, ดร.ธาดา เจริญกุลศล.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (๑) เพื่อศึกษาระดับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธสมถะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ (๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธสมถะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธสมถะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ (๔) เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักอริกธสมถะไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความขัดแย้งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน ๓๓๓ คน โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๘ รูป/คน

* นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๓ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

** อาจารย์ควมวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ S.D=0.576)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ผลการศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรบางส่วนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและการจัดการ ประชาชนบางพื้นที่ไม่เข้าใจระบบการทำงานขององค์กร ระบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งขององค์กรยังไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการขององค์กรให้ชัดเจน ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ขององค์กรให้ประชาชนรับทราบ และจัดระบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้ชัดเจน

๔. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ต้องใช้สติ ความมีเหตุมีผล ความยุติธรรม ในการประนีประนอม และแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง จึงจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชาชนมีความพึงพอใจ

คำสำคัญ: การจัดการความขัดแย้ง, อริกธนะ ๗

Abstract

The objectives of this study were ๑) to study the level to conflict management accordance to the Addhikaranasamatha of Song sub-district administration organization Phrae province. ๒) to compare the conflict management accordance to the Addhikaranasamatha of Song sub-district administration organization Phrae province which divide to individual factors ๓) to study the problems, obstruction and suggestion about conflict management accordance to the Addhikaranasamatha of Song sub-district administration organization Phrae province. ๔) to study the ways and method to apply Addhikaranasamatha and conflict management of Song sub-district administration organization Phrae province.

This research was mixed methods research. It was quantitative and qualitative research. The population and sample group of this research were ๓๓๓ personnel who worked in Song sub-district administration organization Phrae province, it was evaluate formula sample group of Taro Yamene, it analysed data by

frequency,percentage,mean and standard deviation, t -test F-test and analysis deviation one way anova, correct data by dept-interview with ๘ informants.

The result of this research found that:

๑. The opinion of conflict management level according to Adhikaranasamatha of sub-district administration organization in Song district Phrae province was in high level (= ๔.๐๐ S.D=๐.๕๗๖).

๒. The result of comparison personnel's opinion of conflict management level according to Adhikaranasamatha of sub-district administration organization in Song district, Phrae province, classified sex, age, education background, salary, work experience and status found that the variable of the personnel opinion to of conflict management level according to Adhikaranasamatha of sub-district administration organization in Song district, Phrae province, it was not different ,that rejected document.

๓. The problems, obstruction and suggestion of conflict management level according to Adhikaranasamatha of sub-district administration organization in Song district, Phrae province found that some personnel didn't participate in meeting and organization , people in some area didn't understand the system of organization's work , it was unclear of conflict of problem solving, suggestion should organize system or organization management could clear, advertised the rule of organization for people to understand and set system for conflict solving clearly.

๔. The process of conflict management level according to Adhikaranasamatha of sub-district administration organization in Song district, Phrae province found that it should use mindfulness ,reasonable, justice for kindness and conflict solving, it should make Sub-district administrative organization to effective and effectiveness for people's satisfaction.

Keyword: The Conflict Management, Adhikaranasamatha

๑. บทนำ

นับจากวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขการกระจายอำนาจการปกครองลงสู่ท้องถิ่นในระดับตำบล นับเป็นรูปแบบการบริหารจัดการในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ตำบลในเขตชนบท มีชื่อเรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล

(ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช ๒๕๓๗)^๑ จึงได้เกิดมีผู้บริหารตำบลขึ้น ซึ่งในการบริหารของผู้บริหารส่วนตำบลนั้นพบว่าการบริหารของผู้บริหารงานบางส่วนบางระดับนั้น ยังมีความบกพร่องในการบริหารงาน ซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ขาดคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน ไม่ได้ใช้หลักธรรมในการแก้ไขปัญหาคาดความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ใช้คนไม่เหมาะสมกับงานทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่นความแตกแยกในหมู่คณะ ความแตกแยกของสมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบล การให้บริการประชาชน การสงเคราะห์ชุมชน การเอาใจใส่ในกิจการพระพุทธศาสนา และการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี หรือแม้กระทั่งเกิดความขัดแย้งกันภายในองค์กร หรือแม้แต่ประชาชนที่ที่อยู่ภายใต้การบริหารปกครองเกิดความขัดแย้งกัน ในกรณีความไม่ยุติธรรม หรือความเลื่อมล้ำทางสังคมเกิดขึ้น ย่อมเป็นเหตุและปัจจัยให้เกิดความเสื่อมเสียในระบบการทำงาน สังคมหรือองค์กรนั้นจึงมีการพัฒนาที่ล่าช้า ไม่ทันกับสถานการณ์ตามยุคและสมัย จึงต้องนำหลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนา มาใช้ประกอบการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารงานขับเคลื่อนไปในทิศทางที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานต่างๆ บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องศึกษาทักษะต่างๆ ในการเป็นผู้นำ การจะเป็นผู้นำและผู้บริหารที่ดีได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากหากผู้บริหารหรือผู้นำมีคุณธรรมมีความสามารถและมีทักษะและประสบการณ์

ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่อาจเกิดปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น ปัญหาที่เกิดจากการไม่เข้าใจกัน หรือเกิดกระบวนการทางความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นต้น แต่ก็ถือว่าเป็นปัญหาที่เล็กน้อย ซึ่งอาจจะไม่มีส่วนกระทบต่อการบริหารงานราชการเท่าไร แต่เพื่อสร้างความสามัคคี และเพื่อสร้างความเข้าใจในองค์กร เพื่อเกิดการอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และหรือเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น จะมีวิธีการจัดการอย่างไรเพื่อจะเกิดความสมัคปรสามัคคีได้ดังเดิม จึงต้องอาศัยหลักธรรมะ กล่าวคือหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาช่วยในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาการจัดการความขัดแย้งตามหลักอภิกรรมสมณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ เพื่อต้องการส่งเสริมและเผยแผ่หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ร่วมกันบริหารและพัฒนาการปกครองในองค์กรนั้นๆ และยังสามารถนำวิจัยส่วนนี้ไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการและการปกครองของผู้ทำหน้าที่ปกครองหรือนักบริหารให้ดียิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เราทราบและรู้แนวทางการปฏิบัติ ทราบถึงปัญหา และข้อเสนอแนะในการนำหลักธรรมไปใช้ในการบริหารที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้บริหารสืบต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอภิกรรมสมณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

^๑ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, พุทธศักราช ๒๕๓๗.

๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

๔. เพื่อศึกษาแนวทางและการนำหลักอริกธมฺมไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอแกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๘๒ คน ของบุคลากรที่ทำงานอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากร จำนวน ๘ รูป/คน ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

๕. ผลการวิจัย

๑. ระดับความคิดเห็นการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$ S.D.=๐.๕๗๖)

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสิทธิภาพทำงาน และตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ผลการศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริกธมฺมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า บุคลากรบางส่วนไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและการจัดการ ประชาชนบางพื้นที่ไม่เข้าใจระบบการทำงานขององค์กร ระบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งขององค์กรยังไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการขององค์กรให้ชัดเจน ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ขององค์กรให้ประชาชนรับทราบ และจัดระบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งให้ชัดเจน

๔. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งตามหลักอริยสัจขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ต้องใช้สติ ความมีเหตุมีผล ความยุติธรรม ในการประนีประนอม และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง จึงจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประชาชนมีความพึงพอใจ

๖. ข้อเสนอแนะ

ด้านสัมมนา

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องหมั่นมีการประชุมปรึกษาหารือ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคี สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรอย่างเป็นระบบระเบียบ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตรอบคอบและควรจัดวางยุทธศาสตร์ในพันธกิจเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่เพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณะชน โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพ

ด้านสติวินัย

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลควรคำนึงถึงการใช้สติในการตัดสินใจอย่างมีสมานฉันท์จัดการทุกอย่างด้วยความเป็นผู้เสียสละ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติหน้าที่คือการจัดการด้วยความรักและความหวังดีต่อทุกคน และรู้เท่าทันสถานการณ์ทุกอย่าง ตัดสินผู้อื่นด้วยความรู้และความเข้าใจ ดำรงตนให้เป็นผู้ที่มีความรักและหวัง

ด้านอุเบกขา

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องคำนึงถึงการใช้สติในการตัดสินใจอย่างมีสมานฉันท์จัดการทุกอย่างด้วยความเป็นผู้เสียสละ ความเป็นผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อให้กัน ไม่ถือโทษโกรธกันในขณะที่ทำโดยไม่ได้เจตนา มีเมตตาธรรมประจำใจเสมอ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่คือการจัดการด้วยความรักและความหวังดีต่อทุกคนการยอมรับในความคิดที่แตกต่างจากความคิดของเราเอง เท่ากับว่าเราก็เป็นคนที่มีใจกว้างด้านความคิด ไม่เป็นเผด็จการด้านความคิด

ปัญญา

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยปัจจัยคือเหตุผล ใช้หลักความถูกต้องมากกว่าความถูกต้อง รับผิดชอบต่อความคิดหลายรูปแบบ

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ อาศัยหลักเหตุผลและผลประกอบการจัดการ หมั่นทบทวนพิจารณาความคิดที่แตกต่าง

เยถุญญ

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้อง มีการเคารพเสียงข้างมา ไม่มองข้ามเสียงข้างน้อย ความเป็นประชาธิปไตย

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรถือเอาตามเสียงข้างมาก กล่าวคือการถือนั่นในรูปแบบที่เป็นประชาธิปไตย ในสังคมต่างๆย่อมต้องใช้รูปแบบนี้เหมือนกัน การยึดถือรูปแบบนี้ย่อมสามารถทำให้เกิดสมานฉันท์ได้อย่างบริสุทธิ์ใจ

ตัสสาปาปิยสิกาวินัย

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกำหนดกฎเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ บังคับใช้กฎหรือข้อบังคับอย่างยุติธรรม เมื่อเกิดความผิดพลาด ต้องใช้หลักเมตตาธรรม

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดกฎเกณฑ์เป็นตามหลักคุณธรรม ยึดหลักเมตตาธรรมในการตัดสิน กล่าวตักเตือนก่อนที่จะเกิดความผิดพลาดอย่างสม่ำเสมอ

ติณวัตรการกะวินัย

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลพยายามเจรจากันด้วยถ้อยคำเชิงของร้องกันและกัน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดของกันและกัน การจัดการความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ย่อมทำให้ความขัดแย้งนั้นมลายหายสิ้น มีแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์เท่านั้น

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขปัญหาพิพาท หรือแม้กระทั่งการแก้ไขความขัดแย้งต่างจะบรรเทาเบาบางลงได้ ต้องอาศัยหลักธรรมในการนำมาปฏิบัติ คือหลักประนีประนอมกัน ให้เกียรติกันและกัน เอาใจกันและกัน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. พุทธศักราช, ๒๕๓๗.

(๒) วิทยานิพนธ์

เกรียงไกร ชัยชมภู. “บทบาทของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคเหนือตอนบนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลของการปกครองส่วนท้องถิ่น”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

เฉลิม สมท่า. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. อ่างใน พระปลัดอำนาจ ปญฺญารโธ (ผลจันทร์). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น อำเภอยางตลาด จังหวัดบึงกาฬ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

เดือน ทิพย์ท่า และคณะ. “กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร”. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๖.

เดือนใจ ฤทธิจักร. “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐.

ธนภุช ฉัตรเลขวนิช. “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของอุบาสกในสมัยพุทธกาลและในสมัยปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

นันทนา จิตมุสิก. “การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๔๖.

นางสาวอรปรียา วสุมหันต์ ได้วิจัยเรื่องพุทธวิธีจัดการความขัดแย้งในทัศนะของพระไพศาล วิสาโล ๒๕๕๔.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรม
ของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
The Participation of People in Community Development
According to Sārāṇīyādhamma of Ban Pho Sub-District
Municipality, Mueang District, Suphan Buri Province

พระอธิการนพรัตน์ สุธีโร (อ้วนเจริญ)^๑
พระมหาศุภกิจ ศุภกิจใจ ดร.,
ดร.ธาดา เจริญกุล^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ จำนวน ๓๘๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือตัวแปรต้น และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One way anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (least significant different : Lsd.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ๗ คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in depth interview) เก็บ

^๑นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๔ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, E-MailAddress:Nopsutee28@gmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^๒อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.044) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิทธิสามัญญตามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.224) รองลงมา ด้านทักขิสามัญญต ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.251) ด้านเมตตามโนกรรม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.167) ด้านเมตตากายกรรม ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.141) ด้านเมตตาวจีกรรม ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.215) และด้านสาธารณโภคีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด $\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.307)

๒. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ประชาชนบางคนขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ควรปลูกฝังประชาชนให้มีจิตสาธารณะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนและนำมาแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน มีความเสมอภาค จัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง บริหารพัฒนาชุมชนด้วยความความโปร่งใส ยึดกฎระเบียบวินัย และข้อบังคับเป็นที่ตั้งโดยเคร่งครัดมีความเป็นกลางไม่สร้างความแตกแยกทางการเมือง สร้างทัศนคติที่ดีกับประชาชนในการยอมรับความแตกต่างทางความคิด ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

๔. แนวทางส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านพัฒนาชุมชน โดยปลูกฝังให้ประชาชนเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์เอง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the level of The participation of people in community development according to Sārāṇiyādharmma of Ban Pho Sub-District Municipality, Mueang District, Suphan Buri Province 2) to compare the level of public participation in the

Sārāṇīyādhama-based community development of study setting, in regard to personal factors of the participants, 3) to study the problems, obstacles and suggestions of the public participation in Sārāṇīyādhama -based community development of study setting, and 4) to study the guidelines for improving public participation in Sārāṇīyādhama -based community development of study setting.

This research was mixed-method research (combined quantitative and qualitative research). Quantitative data were collected through the questionnaire. The sample consisted of 382 local people within the area of Ban Pho Sub-District Municipality. Data were analyzed by statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation to describe personal characteristics or independent variable. Hypothesis testing was conducted by using t-test and F-test analysis, ANOVA (one-way anova). A pair of means was compared by using Least Significant difference (LSD).

In part of qualitative research, 7 informants were identified and purposively selected from a panel of experts whose qualifications meet the content of the research. The research instruments included structured in depth interview and face-to-face in depth interview. Data were analyzed through descriptive interpretation.

The results of this research showed that:

1. Overall the sample had high level of public participation in the Sārāṇīyādhama -based community development of Ban Pho Sub-District Municipality, Mueang District, Suphan Buri Province ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.098). By considering each aspect, Sila-samannata had the highest mean score ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.229). It was followed by Ditthi-samannata ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.251), Metta-manokamma ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.167), Metta-kayakamma ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 0.191), and Metta-vacikamma ($\bar{X}$ = 3.26, S.D. = 0.215). Sadharana-bhogi had the lowest mean score ($\bar{X}$ = 2.44, S.D. = 0.307).

2. With hypothesis testing, the comparison of the sample's public participation in the Sārāṇīyādhama -based community development of Ban Pho Sub-District Municipality, Mueang District, Suphan Buri Province, classified by personnel factors showed as follows. The sample with differences in gender, occupation, education level, and monthly income had indifferent level of public participation in the Sārāṇīyādhama -based community development of Ban Pho Sub-District Municipality. The sample with differences in age had different level of public participation with statistical significance level of 0.01, thus accepting the hypothesis.

3. Results of studying problems, obstacles and suggestions regarding to the public participation in the Sārāṇiyādhama -based community development of Ban Pho Sub-District Municipality showed that: some people lacked the participation in the activities relating to community development. Ban Pho Sub-District Municipality should cultivate a spirit of public sacrifices to the common good, listen to the needs of the public and take urgent action. The community development requires equality, proper budgeting, transparency, strictly disciplinary rules and regulation, equality, and no discrimination. Besides, officers should build good attitudes among the public to accept diverse opinions and strengthen the unity in the community.

4. The suggestions of this study are that Ban Pho Sub-District Municipality should give the public opportunity to participate in community development by cultivating the public awareness of benefits of public participation.

Keywords: The Participation of People

๒. บทนำ

กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในชุมชนนั้น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดความเจริญในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนให้ดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่ให้มากที่สุด ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วอันเป็นผลเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปในลักษณะการขาดสมดุลของโครงสร้างทางสังคม ซึ่งไม่อาจปรับตัวได้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว การล่มสลายทางวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความสำคัญกับค่านิยมที่มุ่งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการปรับเปลี่ยนลักษณะวิถีการดำรงชีวิตในชุมชนที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกชุมชนมากกว่าปัจจัยภายในชุมชนเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต จากสภาพในปัจจุบันของสังคมไทย ปัญหาที่ชุมชนในชนบทประสบกันอยู่ทั่วไปก็คือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนประสบความยากจน ประชาชนส่วนใหญ่ว่างงานทำให้รายได้ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว การนำเอางานพัฒนาชุมชนมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของชาวชนบทดีขึ้นคือ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ลดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน ทำให้ประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจดีขึ้นและประเทศชาติมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสาระสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลก็คือการบริหารกิจการในท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน^๓

เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจการปกครองให้มีอิสระในการบริหารงานในด้านต่างๆซึ่งได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนการ

^๓ประเวศ วะสี, กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาประเทศไทย: ท้องถิ่นเข้มแข็ง, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสารธรรมพินิจแห่งชาติ (มสช.), ๒๕๕๒), หน้า ๘-๙.

พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม แต่เท่าที่ผ่านมาการบริหารงานด้านการพัฒนาชุมชน ตลอดจนการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประชาชนยังไม่ได้มีการตอบสนองถึงความต้องการอย่างแท้จริงทั้ง นโยบายและการวางแผน ตลอดจนการติดตามประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุมถึงปัญหาภายในชุมชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นการยากที่การพัฒนาชุมชนจะบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรีว่ามีความสอดคล้องและครอบคลุมกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีหรือไม่ และต้องการทราบว่าเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมมากน้อยเพียงใด ตลอดจนเพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหารพิจารณากำหนดเป็นนโยบายเพื่อปรับปรุงพัฒนาสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามความคิดเห็นของประชาชน
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
๔. แนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

๔. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสาราณียธรรม ประกอบด้วย ๑. เมตตาทายกรรม ๒. เมตตาจักษกรรม ๓. เมตตาโมกกรรม ๔. สาธารณโกศ ๕. สีสสามัญญดา ๖. ทิฏฐิสามัญญดา ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ๑. อายุ ๒. เพศ ๓. ระดับการศึกษา ๔. อาชีพ ๕. รายได้ต่อเดือน และ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย ๑. เมตตาทายกรรม ๒. เมตตาจักษกรรม

๑เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์, แผนพัฒนาสามปีประจำปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.banphosuphan.net/index.php?p=html&page_id=361๒๕ ก.ย. ๒๕๕๗.

๓. เมตตามโนกรรม ๔. สาธารณโภคี ๕. สีสสามัญญดา ๖. ทิฏฐิสามัญญดา ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ประชากรด้านเชิงปริมาณ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาล ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งออกเป็น ๙ หมู่บ้าน รวมจำนวน ๘,๒๔๓ คน^๕ และประชากรด้านคุณภาพ คือ ตัวแทนที่มาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมจำนวน ๗ รูป/คน ในส่วน ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาล ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ จนถึง วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ จำนวน ๓๘๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือตัวแปรต้น และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One way anova) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (least significant different : Lsd.)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ๗ คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย เครื่องมือเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in depth interview) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ (descriptive interpretation)

๖. สรุปผลการวิจัย

๑. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสีลสามัญญดามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านทิฏฐิสามัญญดา ด้านเมตตามโนกรรม ด้านเมตตากรรม ด้านเมตตาวจีกรรม และด้านสาธารณโภคีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์

^๕เว็บไซต์เทศบาลบ้านโพธิ์, ข้อมูลสถิติทะเบียนราษฎรตำบลบ้านโพธิ์, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.banpho-suphan.net/index.php?p=html&page_id=1[๑๕ มี.ค ๒๕๕๗].

อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสารานุกรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ประชาชนบางคนขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ควรปลูกฝังประชาชนให้มีจิตสาธารณะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนและนำมาแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน มีความเสมอภาค จัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง บริหารพัฒนาชุมชนด้วยความโปร่งใส ยึดกฎระเบียบวินัย และข้อบังคับเป็นที่ตั้งโดยเคร่งครัด ความเป็นกลางไม่สร้างความแตกแยกทางการเมือง สร้างทัศนคติที่ดีกับประชาชนในการยอมรับความแตกต่างทางความคิด ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

๔. แนวทางส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักสารานุกรมของเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านพัฒนาชุมชน โดยปลูกฝังให้ประชาชนเข้าใจว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์เอง

๗. ข้อเสนอแนะการวิจัย

๑. เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ต้องมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๒. เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ต้องส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชน เพื่อสร้างความปรองดองความสามัคคี และสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชน

๓. เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ต้องมีความพร้อมในเรื่องการป้องกันสาธารณภัยในการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทั่วถึง

๔. เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์ ต้องเห็นความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนที่ปกครองอยู่ และสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมให้วัดจัดกิจกรรมหรือโครงการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

บรรณานุกรม

ประเวศ วะสี. กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาประเทศไทย: ท้องถิ่นเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร:

มูลนิธิสารานุกรมแห่งชาติ (มสช.), ๒๕๕๒.

เทศบาลตำบลบ้านโพธิ์. แผนพัฒนาสามปีประจำปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.banpho-suphan.net/index.php?p=html&page_id=36[๒๕ ก.ย. ๒๕๕๗].

เว็บไซต์เทศบาลบ้านโพธิ์. ข้อมูลสถิติทะเบียนราษฎรตำบลบ้านโพธิ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

[http://www.banpho-suphan.net/index.php?p=html&page_id=1][๑๕ มี.ค.๒๕๕๗].

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔
ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
The Participation of People towards Work Development in accordance
with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality
Maejan District, Chiangrai Province

พระอธิการศักดิ์สิน สิริภทฺทจารี (จีอาทิตย์)*

Phra Ateekan Saknatee Siribhaddacārī (Geeartit)

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์, ดร.สายัณห์ อินันใจ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๔,๘๒๑ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โย ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน ๓๖๙ คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า เอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง จำนวน ๗

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๑ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙). Email. sak_2553@hotmail.com

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

รูป/คน สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๔$, S.D.=๐.๕๒๒)

๒. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการจำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย คือประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ควรปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับทางเทศบาล, เพราะประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง จึงไม่ให้ความร่วมมือ ควรให้การอบรม ให้ความรู้ในแต่ละเรื่องแก่ประชาชนที่ยังไม่เข้าใจ, ประชาชนเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของทางเทศบาลจะต้องมีการเสียสละในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น จึงสมควรให้การศึกษา อบรม เรื่องหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงานของเทศบาล เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เข้าใจ แก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนให้ถูกต้อง ทัวถึง อย่างเท่าเทียมกัน

๔. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเสียสละในการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนเห็นคุณค่าของการตระหนักต่อปัญหาของท้องถิ่นในปัจจุบัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน พยายามดึงพลังมวลชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ ข้อเสนอแนะ การทำประชาคมระดับกลุ่มเพื่อเสนอแนวทางร่วมกัน แก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนร่วมกับทางเทศบาลได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, สังคหวัตถุ ๔

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the level the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province, 2) to compare the opinion of the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province, 3) to study the problem, obstacle, and the suggestion in the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province and 4) to study the development guidelines for the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province

The study was Mixed Methods Research. The population were 4,821 people who lived in Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province , by using stratified sampling hypothesis of Taro Yamane, 369 people. The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis test with t-test, F-test, one way ANOVA. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency and in-depth-interview collecting data from 7 key informants, the researcher will gather data on the essence of the in-depth-interview and then by content analyzed technique by descriptive interpretation.

The results of the research were found as follows;

1) The level of the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province was found that the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province the overall was at the medium level ($\bar{X}$ 2.94 ,S.D.=0.522).

2) The comparison of the level of the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province was hypothesis tested by analyzing in aspects of

individual factors consist of gender, age, educational background, and monthly income, it was found that no significant different., thus rejected the set hypotheses. While difference occupation, which was accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and the suggestion for the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province. People did not cooperate with municipality to solve the problems, should raise awareness to people about local development with municipality because they could not understand each other, thus they did not cooperate, should be training about knowledge for people who do not know that, They understood that it was the duty of the municipality that must be sacrificed to work with honesty for benefit of local, should be training the principle of public participation in democracy. And they had no public participation in the monitoring and evaluation of the work of municipality, should give opportunity the public perception for solving requirement, was correctly, throughout and fairly.

4) The development guidelines the participation of people towards work development in accordance with Saṅgahavatthu IV of Maekham Sub-District Municipality, Maejan District, Chiangrai Province ; It was found that the most informant emphasized the enhancing knowledge, sacrificing in participation of people and raise awareness to people about local development for community empowerment, assemble crowd sourcing to participate in sort of the importance problem, needs, suggestion , referendums level for a common approach solutions about the needs of people with the municipality was correctly according to public demand.

Keyword: The Participation, Saṅgahavatthu

๑. บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้มีการแสวงหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด และปัจจุบันรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างตามหลักการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อการพัฒนาการเมืองให้เข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล ที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ สร้างความโปร่งใส เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา ๕๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ๕) ส่งเสริมและให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน^๑

จากสรุปผลการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่คำในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๗)^๒ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา (SWOT) อุปสรรค/ภัยคุกคาม (Threats) คือ มีงบประมาณการพัฒนาค่อนข้างจำกัด การดำเนินการโครงการที่เกินศักยภาพของงบประมาณ จำเป็นต้องสรรหาแหล่งงบประมาณภายนอก เช่น งบจากส่วนกลาง งบจากจังหวัด (CEO) งบจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงได้จัดทำแผนพัฒนาโดยมีการแยกแผนงาน/โครงการที่เกินศักยภาพ เพื่อเสนอขอของบประมาณอุดหนุนและทบทวนแผนงานทุกปี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนางานของเทศบาลตำบลแม่คำโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักสังคหวัตถุ ๔ อันประกอบไปด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา ซึ่งเป็นหลักธรรมหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ด้วยความสามัคคี^๓ เป็นธรรมที่ช่วยให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดี มีประสิทธิภาพสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกัน พัฒนางาน หรือการปฏิบัติงานร่วมกัน และนอกจากนี้หลักสังคหวัตถุ ๔ ยังเป็นหลักธรรมในการสงเคราะห์กันและกันภายในองค์กร เป็นหลักธรรมที่สามารถผูกมัดจิตใจคนให้ทำงาน

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, หน้า ๒๘.

^๒ เทศบาลตำบลแม่คำ, สรุปผลการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่คำในปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗), [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tessabanmaekham.go.th/index>. [๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘].

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาบรรณสาร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

ร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนางานของเทศบาลตำบลแม่คำ ประสบผลสำเร็จตามแผนงานต่างๆ ที่ได้วางไว้และ
เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นคือเทศบาลตำบลแม่คำ มุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งและอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากจำนวนทั้งสิ้น ๔,๘๒๑ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๓๖๙ คน โดยการคำนวณใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมในการวิจัย

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ มีอายุระหว่าง ๔๐ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑ มีอาชีพเกษตรกรกรรมและอื่นๆ จำนวน ๑๐๙ คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕ ตามลำดับ และ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๔$, S.D. = ๐.๕๒๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทาน, ด้านปิยวาจา, ด้านอรรถจริยา อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับน้อย ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านทาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำ มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ ด้านทาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๓$, S.D. = ๐.๓๕๕)

๒) ด้านปิยวาจา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านปิยวาจา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๑$, S.D. = ๐.๖๐๗)

๓) ด้านอรรถจริยา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านอรรถจริยา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๐$, S.D. = ๐.๖๐๓)

๔) ด้านสมานัตตตา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่คำมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้านสมานัตตตา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๔๒$ S.D. = ๐.๘๑๙)

๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

พบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คือประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ควรปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับทางเทศบาล, เพราะประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง จึงไม่ให้ความร่วมมือ ควร

ให้การอบรม ให้ความรู้ในแต่ละเรื่องแก่ประชาชนที่ยังไม่เข้าใจ, ประชาชนเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของทางเทศบาลจะต้องมีการเสียสละในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น จึงสมควรให้การศึกษา อบรม เรื่องหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการทำงานของเทศบาล เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนรับรู้ เข้าใจ แก่ปัญหาความต้องการของประชาชนให้ถูกต้อง ทั้งถึง อย่างเท่าเทียมกัน

๔.๔ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเสียสละในการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนเห็นคุณค่าของการตระหนักต่อปัญหาของท้องถิ่นในปัจจุบัน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน พยายามดึงพลังมวลชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ ข้อเสนอแนะ การทำประชาคมติดระดับกลุ่มเพื่อเสนอแนวทางร่วมกันแก้ไขปัญหา ความต้องการของประชาชนร่วมกับทางเทศบาลได้ถูกต้องตรงตามความต้องการของประชาชน

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- ๑) ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนางานตามแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ ให้กับประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น โดยการอบรมและจัดทำเป็นคู่มือเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชน
- ๒) เทศบาลควรจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปร่วมพบปะประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่นำปัญหาที่ได้มาจากการทำประชาคมเพียงอย่างเดียว
- ๓) เทศบาลควรเพิ่มช่องทางในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ โดยให้โอกาสในการเรียกร้องต่อผู้บริหารหากพบว่าการดำเนินงานไม่ตรงกับแผนพัฒนา ให้ความสะดวกในการขอรับทราบข้อมูลข่าวสารหากพบว่าการดำเนินงานไม่โปร่งใส และควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลให้มากขึ้น
- ๔) เทศบาลควรจัดกิจกรรมในการสร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความร่วมแรงร่วมใจในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่จะได้รับร่วมกัน
- ๕) ควรจะมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนางานของเทศบาลทุกระบบการ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วมไปด้วย

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๑๐
แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, ๒๕๕๐.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). ธรรมานุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

(๒) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์:

เทศบาลตำบลแม่คำ, สรุปผลการพัฒนาเทศบาลตำบลแม่คำในปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗), [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.tessabanmaekham.go.th/index>. [๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘].

การให้บริการของบุคคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

THE SERVICE OF PERSONNEL FOR TAX PAYMENT ACCORDING
TO SANGAHAVATTHU DHAMMA OF RAIYOY SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHICHAI
DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

พระอัครชัย อคฺคปญฺโญ (ขอนแก่น)*

Phra Uk-karachai Aggapañño (Khonkaen)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตฺติวัฒนโธ, ดร., ดร.ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการให้บริการของบุคคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการของบุคคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ การให้บริการของบุคคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของบุคคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชากรที่ชำระภาษีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓๔๗ คน คน ซึ่งได้จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๒๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐาน โดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA และทดสอบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการ

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๒ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙)

** อาจารย์ควมวิทยานิพนธ์

สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียง จำนวน ๗ รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.639$, S.D. = 0.443) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับพบว่า การให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชน ได้ดังนี้ ด้านปียาจากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.657) รองลงมาคือ ด้านอัตถจริยา ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 0.657) ด้านทาน ($\bar{X} = 3.50$, S.D.= 0.631) ส่วนด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 0.517)

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประเภทการชำระภาษี พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประเภทการชำระภาษี ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านการศึกษา มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรไม่เพียงพอ ต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรพูดให้คำแนะนำและชี้แจงด้วยถ้อยคำไม่ชัดเจนทำให้เข้าใจยาก บุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ให้บริการด้วยความเต็มใจ และบุคลากรเอาใจใส่ประชาชนไม่เต็มที่เท่าที่ควร

๔) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ควรเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรควรพูดให้คำแนะนำและชี้แจงด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนจะทำให้มีความเข้าใจง่าย บุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ควรให้บริการด้วยความเต็มใจ และบุคลากรควรเอาใจใส่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การให้บริการ, สังคหัตถุธรรม

Abstract

This research aims 1) to study The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. 2) To compare The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province, classified by personal factors.

3) To study the issue And suggestions, The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raioy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. 4) to study the development of The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raioy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province.

In this study, the researchers mixed. Using quantitative research Using survey research The samples used in the research. The population pay tax on The Raioy Sub-district Administrative Organization. Phichai District, Uttaradit Province, The Number 347 person who were the recipe of the Yamane Taro (Taro Yamane) used a questionnaire to collect data. There is a check-list and evaluate the scale and the five open-ended questions. The study created a confidence value equal to 0.820, both data analysis software packages for research. Social Science The statistics used to analyze data were frequency (Frequencies), percentage (Percentage), average (Mean), standard deviation (Standard Deviation) and hypothesis testing. By describing individual factors T test (t-test) and test F (F-test) with analysis, ANOVA (One Way ANOVA test and the difference of the average income is coupled with the effect of significantly less. most (least Significant Difference: LSD), and qualitative research. With in-depth interviews (In-Depth Interview) with the key data (Key Informant) and content analysis technique consists of context. Presented as a sort of 7 person.

The research found that

1) public opinion towards The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raioy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. Overall, the high level ($= 3.639$, S.D. $= 0.443$) were classified as below, in order from highest to lowest, respectively. Providing of personnel in the payment of taxes in accordance with Sangahavatthu Dhamma of Raioy Sub-district Administrative Organization, Phichai District, Uttaradit Province. A sort of public opinion following the Piyavaca average ($= 3.92$, SD $= 0.657$), The second is aspect Aātthcariya ($= 3.64$, SD $= 0.657$) aspects Dāna ($= 3.50$, SD $= 0.631$) section aspects Smānātātā with an average ($= 3.48$, SD $= 0.517$).

2) compare public opinion towards The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raioy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. By personal factors, including gender, age, occupation, monthly income. And the type of tax payment Found that people with gender, age, occupation, monthly income. And the type of tax payment has a different opinion on the services of personnel in the payment of taxes in accordance with the Sangahavatthu Dhamma object The Raioy Subdistrict Administrative

Organization, Phichai District, Uttaradit Province. Not so different, rejected the hypothesis. Factors education Opinions vary, thereby accepting the hypothesis.

3) study the Obstacles and suggestions about The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. Staff did not provide further advice to the people who received services. Staff did not provide further advice to the people who received services. Staff speak advise and clarify the wording is unclear, making it difficult to understand. Staff must work with a sacrifice. Offered willingly And the staff attentive public is not good enough.

4) the development effectiveness of The service of personnel for Tax payment according to Sangahavatthu Dhamma of Raiy Sub-district administrative organization, Phichai District, Uttaradit Province. Found that adding personnel to provide further advice to the people who received services. Staff should speak to guide and clarify the wording to make clear that it is easy to understand. Staff should work with a sacrifice. Should serve willingly And staff should be more attentive to the public.

Keyword : The service, Sangahavatthu Dhamma

๑. บทนำ

หน่วยงานภาครัฐนั้นมีบทบาทในการพัฒนาการบริการแก่ประชาชน ถึงแม้ว่าจะมีการส่งเสริมผลักดันการพัฒนาการบริการอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม ก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเป็นส่วนมากกว่าการบริการของรัฐยังมีคุณภาพไม่ดีพอ การให้บริการประชาชนที่ขาดกฎระเบียบ ขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พฤติกรรมผู้ให้บริการมีความไม่เหมาะสมต่อการให้บริการ ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ หรือทรัพยากรที่สนับสนุนไม่มีคุณภาพ หรือมีไม่เพียงพอ หรือขาดความทันสมัย ไม่สามารถรองรับประชาชนผู้มาติดต่อได้ดี

การบริการของภาครัฐมักมีลักษณะผูกขาด และไม่มีการแข่งขันเหมือนกับภาคเอกชน ประชาชนไม่มีทางเลือกในการรับบริการ แรงจูงใจในการบริการภาครัฐมีจำกัด แรงกดดันของประชาชนมีไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงบริการได้ดี การพัฒนาการบริการของรัฐ จุดเน้นของการพัฒนา คือ การให้บริการสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน การบริการเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงวิธีการทำให้ประชาชนพึงพอใจสรุปได้ดังนี้ เอื้ออาทร ให้ความเคารพ ใช้ความละเอียดอ่อน มีหลักการ ตอบสนอง ไม่ปิดบัง ใจกว้าง ซื่อสัตย์ ต้อนรับดี มีส่วนร่วมและใส่ใจเสมอ สำนวณ ชื่นชม^๑

การให้บริการประชาชนเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านการตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ขอรับบริการภายใต้ ระเบียบกฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดไว้ การบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุง

^๑ สมสุข ฐานะวร, “คุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุดอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี”, *บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๕๒).

สุข” ของกรมการปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนได้ รับบริการที่สะดวกทั่วถึง และเป็น การประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์ อันดี ในระหว่างประชาชนกับข้าราชการ^๒

องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่มีบทบาทและภารกิจในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยสามารถรู้ถึงปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างกว้างขวาง และตอบสนองประชาชนในท้องถิ่น ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการด้านสาธารณสุข โภค สาธารณูปการ การดูแลด้านการสาธารณสุข การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน การจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพ การดูแลสถานะของบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมาย และการจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรท้องถิ่น ตลอดจนค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการ ให้บริการ การรับชำระภาษี ว่าการให้บริการของบุคลากรแก่ประชาชนอยู่ในระดับใด และต้องการให้ ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาในส่วนใดบ้าง ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทราบถึง การให้บริการของบุคลากรใน การรับชำระภาษีตามหลักสภคหวัดพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัด อุตรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการให้บริการของบุคลากรในการชำระภาษีขององค์การ บริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเกิดประโยชน์ต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อยต่อการจัดเก็บภาษี และนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนว ใน การปรับปรุงการให้บริการของบุคลากรกับประชาชนให้มีประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งผลการศึกษา ดังกล่าวนี้นจะนำเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย สำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจในการ พัฒนาการให้บริการการชำระภาษีของบุคลากรผู้ให้บริการตามหลักสภคหวัดพุทธธรรม ซึ่งมี ๑. ด้านทาน การให้บริการของบุคลากรในการชำระภาษีแก่ประชาชนอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อการให้บริการ เสียสละแบ่งปัน อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อชำระภาษี ให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนผู้มารับ บริการอย่างทั่วถึง ที่นั่งรอ ที่พัก ที่จอดรถ ห้องน้ำ ๒. การพูดจาทักทายกับประชาชนที่มาใช้บริการ ด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน น่ารัก พูดด้วยความเต็มใจและจริงใจ นุ่มนวลเป็นประโยชน์ เป็น กันเอง สุภาพอ่อนน้อม ๓. อุตถจริยา การประพฤติที่เป็นประโยชน์ มีน้ำใจไม่นิ่งดูตายประพฤติในสิ่งที่ เป็ประโยชน์ เมื่อประชาชนต้องการความช่วยเหลือ มีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ประชาชนอย่างสุด ความสามารถและไม่หวังสิ่งตอบแทนจากประชาชน ๔. สมานัตตตา ต้องประพฤติตนเสมอต้นเสมอ ปลาย ต้องแต่งตัวด้วยเครื่องแบบที่สุภาพ สะอาด เรียบร้อยและให้บริการประชาชนทุกคนที่มาชำระ ภาษีอย่างเหมาะสมทำให้ไม่รู้สีกอียดอัด มีความเป็นกันเองมีอัธยาศัยไมตรีดีทำให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้มารับบริการเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นแนวทางในการ ให้บริการขององค์กรได้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสภคหวัดพุทธธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

^๒ กรมการปกครอง, กองงานวิจัยและประเมินผล, “เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ บทบาท และพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน”, **เทศาภิบาล**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๓).

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Researchs) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน

โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่ชำระภาษีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓๔๗ คน คน ซึ่งได้จากสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๒๐ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียง จำนวน ๗ รูป/คน

๕. สรุปผลการวิจัย

๑) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓๙$, S.D. = ๐.๔๔๓) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับพบว่า การให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสังคหวัตถุธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชน ได้ดังนี้ ด้านปียาวามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๙๒$, S.D.= ๐.๖๕๗) รองลงมาคือ ด้านอัตถ

จริยา ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.657) ด้านทาน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.631) ส่วนด้านสมานัตตามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.517)

๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสัจจวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประเภทการชำระภาษี พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประเภทการชำระภาษี ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสัจจวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านการศึกษา มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสัจจวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรพูดให้คำแนะนำและชี้แจงด้วยถ้อยคำไม่ชัดเจนทำให้เข้าใจยาก บุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ให้บริการด้วยความเต็มใจ และบุคลากรเอาใจใส่ประชาชนไม่ดีเท่าที่ควร

๔) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีตามหลักสัจจวัตถุธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ฮ้อย อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ บุคลากรควรพูดให้คำแนะนำและชี้แจงด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนจะทำให้มีความเข้าใจง่าย บุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ควรให้บริการด้วยความเต็มใจ และบุคลากรควรเอาใจใส่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

๘. ข้อเสนอแนะ

- ๑) บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาแนะนำประชาชนที่มาใช้บริการ
- ๒) บุคลากรพูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำไม่ชัดเจนทำให้เข้าใจยาก
- ๓) บุคลากรต้องปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ให้บริการด้วยความเต็มใจ
- ๔) บุคลากรควรเอาใจใส่กับประชาชนมากกว่าเดิม
- ๕) สร้างความเข้าใจให้ประชาชนเล็งเห็นความสำคัญของการชำระภาษี
- ๖) สร้างประสิทธิภาพในระบบการบริการของบุคลากรในการรับชำระภาษีแบ่งขั้นตอนโดยละเอียด เป็นสัดส่วน เพื่อง่ายต่อการดำเนินการ ของประชาชน
- ๗) สร้างจิตสำนึก ให้มีความเสียสละ การเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการของบุคลากรในการรับชำระภาษี เพิ่มมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. กองงานวิจัยและประเมินผล. “เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ บทบาทและพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน”. เทศาภิบาล, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๓.
- สมสุข ฐานะวร. “คุณภาพการให้บริการจัดเก็บภาษี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลตะกุดอำเภอมือง จังหวัดสระบุรี”. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๕๒.

การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔
ของเทศบาลตำบล จังหัดแพร์

The Operation along with Strategic Plan on Social Development
according to Bhāvanā IV of Pamatch Sub-District Municipality
Maung District, Phrae Province

พระอาทิตย์ อุตฺตโร (สอติบ)*

PhraArthitUttaro (Sortib)

ดร.ธาดา เจริญกุล**

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ,ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ คือ ๑) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในเทศบาลตำบลป่าเมตที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือบุคลากรของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๐๐ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการตรวจสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้การสัมภาษณ์เชิง

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๕ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙). Email. art-so@hotmail.com

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

ลึกผู้บริหารของเทศบาลตำบลป่าเมต จำนวน ๗ คน จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลงานวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๗๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านอยู่ระดับมากที่สุดด้านได้แก่ ด้านจิตตภาวนาด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา และด้านปัญญาภาวนา

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่คือบุคลากรของเทศบาลตำบลป่าเมตบางส่วนยังขาดกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การทำงานของบุคลากรในองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

๔. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ เน้นเรื่องการเสริมสร้างให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ โดยการให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรมเช่น การออกกำลังกาย, การรักษาศีล ๕, การปฏิบัติธรรม เพื่อจะได้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสติในการทำงานและจิตสำนึกรับผิดชอบตนเองและองค์กร คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อจะได้นำไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลป่าเมตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การดำเนินงาน, ภาวนา

Abstract

The objects of this research were 1) to study the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province 2) to compare the opinions of personnel in Pamatch Sub-District, Maung district, Phrae province by personal factors. 3) to study the problems, obstruction and operation about the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province and 4) to study the guidelines in development of the operation along with strategic plan on social development

according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province

This research was mixed methods research by using the quantitative research and qualitative research. The population and samples group for this research were the personnel in Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province, They were 110 people. The data collected information by questionnaire and data analysis by Statistical program for the Social Sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. Testing the hypothesis used t-test and F-test with One Way ANOVA. The qualitative research used the in-depth interview the seven executive of Pamatch Sub-District Municipality.

The result of this research found that :

1. The result of operation the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province was found that the overall was at the highest level ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.751). When considered in each aspect was found that each aspect was at the high level such Kaya-Bhavana (physical development), Sila-Bhavana (moral development), Citta-Bhavana (emotional development), Panna-Bhavana (wisdom development)

2. The result of comparison the personnel opinion of the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province by personal factors was found that the personal opinion towards the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province was not different mean reject hypothesis.

3. The problems, obstruction and suggestion of the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province was found that some personnel didn't working good system. They should search an expert to train and the expert have to be the experience, knowledge and able to train. Beside expenditure aspects have to support for personnel working in the organization to be quality and efficiency to the objectives.

4. The guidelines of the operation along with strategic plan on social development according to BhāvanāIV of Pamatch Sub-District Municipality, Maung District, Phrae Province it should focus on the strengthen to potential personnel in working as physical, speech, and mindfulness by training such as exercise, precept conservation, practice meditation for good health, good working and responsibility to

self and organization and thinking of the benefit of community for apply in the operation along with strategic plan on social development according of Pamatch Sub-District Municipality to be efficiency.

Keyword: Operation, Bhāvanā

๑. บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครอง ในระบอบ ประชาธิปไตย ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเองและรัฐเองก็ให้ความสำคัญในการที่จะให้ ประชาชนเป็นผู้ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยได้กำหนดไว้ในหมวด ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทาง เศรษฐกิจ สังคม และทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ และมาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐต้อง กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทั้งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองพัฒนา เศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศนอกจากนี้ในการกระจายอำนาจของรัฐให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกล่าวตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้ บัญญัติให้มีองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น คือคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่น และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดรูปแบบการ บริหารงาน บุคคลส่วนท้องถิ่นที่เป็นอิสระมากขึ้น^๑

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ อย่างกว้างขวาง โดยไม่ เพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยาย บทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และ เป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนด จุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนให้ชัดเจน มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการ พัฒนา ในทุก ๆ ด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้เตรียมการสำหรับ อนาคต เป็นการวางแผนและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างมี

^๑ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กลางดพรว, ๒๕๔๖), หน้า ๓๖.

ระบบ นอกจากนี้การวางแผนเป็นการรวมสรรพกำลัง และระดมความคิดในการพัฒนาอย่างมีทิศทาง และ สอดคล้องกัน เพื่อลดการสูญเสียทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัดแผนพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นเครื่องมือ สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และ ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการกำหนดภารกิจ และ แนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยในการกำหนด แผนงาน/โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้อง และประสานสนับสนุนใน จุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมากมาย แต่คงเป็น การยากที่จะดำเนินการแก้ไขได้ทุกด้านเนื่องจากข้อจำกัดในปัจจัยทางการบริหาร เช่น งบประมาณ ไม่เพียงพอ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ของท้องถิ่นที่มีจำกัด เป็นต้น ดังนั้น การวางแผนพัฒนาจึง จำเป็นจะต้องมีการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อทราบว่าจะดำเนินการแก้ไข ปัญหาไหนก่อนหลังในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป^๒

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน ปกครองท้องถิ่นของภาครัฐที่ทำงานใกล้ชิดกับ ประชาชนโดยทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุข ในด้าน ต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นชุมชน เมืองหรือมีขีดความสามารถ และแนวโน้มที่ จะพัฒนาขึ้นเป็นเมืองซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบลเทศบาลเมือง และเทศบาล นคร ทั้งนี้ แต่ละประเภทจะจัดตั้งอย่างสอดคล้องไปตาม ระดับความเจริญของท้องถิ่นจำนวนและ ความหนาแน่นของประชากรและอื่น ๆ ท้องถิ่นแต่ละ ประเภทจะมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่ เหมือนกัน คือการให้บริการสาธารณะตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ทั้งในด้าน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ซึ่งท้องถิ่นแต่ละแห่งจะจัดการบริการ ดังกล่าวให้แก่ประชาชน ได้มากน้อย แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ งบประมาณ และนโยบาย สาธารณะของแต่ละท้องถิ่นแม้ การบริการสาธารณะที่จะให้ของท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันไป แต่สิ่ง ที่เป็นหลักเดียวในการการ จัดบริการของทุก ๆ ท้องถิ่น ก็คือ เพื่อตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นท้องถิ่นนั้น ๆ ให้มากที่สุด

เทศบาลตำบลป่าเมต เดิมได้รับการจัดตั้งให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต ตั้งแต่ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙ จนถึงปี พุทธศักราช ๒๕๕๐ และได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วน ตำบลป่าเมต ขึ้นเป็น "เทศบาลตำบลป่าเมต" ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เทศบาลตำบลป่าเมตตั้งอยู่ท้องที่ตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ห่างจาก จังหวัดแพร่ไปทางทิศตะวันตก ระยะทาง ๗๐๐ เมตร มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน สำนักงานเทศบาลตำบลป่าเมตตั้งอยู่บนถนนสุพรรณ-ต้นห้า (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข พร. ๒๐๒๒) เลขที่ ๒๔๙ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^๒ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: กรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗.

ปัญหาที่นำไปสู่การทํารวจในการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่เหมาะสมกับภารกิจขององค์กร และหากสามารถดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ แผนยุทธศาสตร์เหล่านี้น้อยสามารถแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพขององค์กรได้มากที่สุด แผนยุทธศาสตร์ถือเป็นทุนอย่างหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในการพัฒนา สิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์นั้นอยู่ที่ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กร หากเรานําหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลก็จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ โดยการนำหลักภาวนามาปรับประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางกาย ศีลธรรม จิตใจ ปัญญา รวมไปถึงการพัฒนาความประพฤติของคนในองค์กรและตัวเราเอง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยใช้หลักภาวนา ๔ เพื่อต้องการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักภาวนา ๔ มาประยุกต์ในการบริหารให้ดียิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในเทศบาลตำบลป่าเมตที่มีต่อการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดําเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภาวนา ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

๓. วิธีดําเนินการวิจัย

การดําเนินการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือบุคลากรของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๑๐ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการตรวจสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนด

ไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๗ คน ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) ด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๗๕๑) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านอยู่ระดับมากที่สุดด้านได้แก่ ด้านจิตตภavana ด้านกายภavana ด้านศีลภavana และด้านปัญญาภavana

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่คือบุคลากรของเทศบาลตำบลป่าเมตบางส่วนยังขาดกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นระบบ ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การทำงานของบุคลากรในองค์กรมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

๔. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ เน้นเรื่องการเสริมสร้างให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ โดยการให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรมเช่น การออกกำลังกาย, การรักษาศีล ๕, การปฏิบัติธรรม เพื่อจะได้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสติในการทำงานและจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เพื่อจะได้นำไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ของเทศบาลตำบลป่าเมตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคม ตามหลักภavana ๔ ของเทศบาลตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ผู้บริหารควรทำแผนพัฒนาบุคลากรของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ขององค์กร และต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกตำแหน่ง ทุกสายงาน ทุกระดับอย่างทั่วถึง

๒) ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในการปฏิบัติ และการดำเนินชีวิต เนื่องจากการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้นต้องใช้กระบวนการอบรมเกล้าเกลตาทางสังคมในการหล่อหลอมพฤติกรรม ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมในองค์กร

๓) ควรมีการฝึกอบรมให้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรตามนโยบายของรัฐ การฝึกอบรมหรือทำกิจกรรมต่างๆเพื่อช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานร่วมกัน

๔) ถ่ายทอดความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถ ความชำนาญให้แก่บุคลากรในการทำงาน การบริการประชาชน และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากร

๒) บุคลากรต้องได้รับการฝึกอบรมเพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความสามารถ ช่วยการพัฒนาศักยภาพในการทำงานและการบริการประชาชน

๓) จัดสรรงบประมาณไว้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยการจัดกิจกรรม ฝึกอบรม กิจกรรมการกุศล

๔) จัดอบรมฝึกจิตอย่างสม่ำเสมอตามโครงการของรัฐเพื่อให้สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา เช่น โครงการรักษาศีล ๕ กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๕) จัดทำแผนที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน โดยการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการศึกษา โดยหาความคิดเห็นจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่ด้วย

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมกับพื้นที่ทุกหน่วยพื้นที่ของเทศบาล

๓) ควรศึกษาการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาสังคมของเทศบาล ในหลักธรรมด้านอื่น เช่น พรหมวิหาร ๔, อิทธิบาท ๔, สังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น

๔) อยากให้นางงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลป่าเมต เพื่อให้นำหลักภาวนา ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

(๑) หนังสือ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.ระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์., พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิชย์, ๒๕๕๙.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น.กรุงเทพมหานคร:กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๘.

เกียรติชัย วีระญาณนนท์, “กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุ”.ดุชนิพนธ์หลักสูตรการจัดการดุชนิพนธ์.สาขาการจัดการธุรกิจ.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๙.

จำนง อติวัฒนสิทธิ์.สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์., พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๘.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. “สาเหตุและผลของการนับถือพุทธศาสนา : การวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ในประเทศไทย”.พุทธจักร,ปีที่ ๖๗ ฉบับที่ ๑๐-๑๒ .ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖.
ทศพร ศิริสัมพันธ์.“การบริหารผลการดำเนินงาน”.รวมบทความวิชาการ ๑๐๐ ปีรัฐ
ประศาสนศาสตร์ไทย.กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
ธงชัย สันติวงษ์.พฤติกรรมบุคคลในองค์การบริษัท.พิมพ์ครั้งที่ ๒.กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิช, ๒๕๕๖.
บุญมี จันทรวงษ์.ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาในภาคการเกษตร.กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายเผยแพร่
และประชาสัมพันธ์กรมส่งเสริมสหกรณ์, ๒๕๕๓.
ประโชค ชุมพล.การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.กรุงเทพมหานคร:ผู้จัดการ,๒๕๓๘.
ประยุทธ์ หลงสมบุญ.พจนานุกรม มคอ-ไทย., พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสาร
จำกัด, ๒๕๕๖.

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
THE WORK PERFORMANCE IN ACCORDANCE WITH IDDHIPĀDA OF
VILLAGE - HEALTH VOLUNTEERS OF BUAKKANG SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY, SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

พิมพ์ประไพ แสงนภาพรรณ *

ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์ **

พระครูภาวนาโสภิต,วิ., ดร. **

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ด้วยวิธีทางปริมาณ คุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

ปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๔.๑๓) ในด้านฉันทะ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = ๔.๐๓) ในด้านวิมังสา

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าด้านเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอายุมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง สรุปได้คือชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และยังไม่มีการใส่ใจในรายละเอียดของการทำงานมากนัก ซึ่งควรมีการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเป็นทีมให้มากขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามและกำกับดูแลการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขอยู่เสมอ และควรใส่ใจการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้นด้วย

๔. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนต้องมีความตั้งใจ มีใจรักในงาน มีความขยันหมั่นเพียร มีการปฏิบัติงานอย่างเอาใจใส่ และควรทำงานโดยใช้สติ อันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การปฏิบัติงาน, หลักอิทธิบาทธรรม, อสม.

ABSTRACT

The objectives of the thesis entitled “The Work Performance in accordance with Iddhipādadhamma of Village-Health Volunteers of Buakkang Sub-district Municipality, Sankamphaeng District, Chiangmai Province”

The findings of this research were found as follows:

1) The opinion level of the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiangmai province was overall at the high level ($\bar{x}$ = 4.08). When considering in each aspect, it was found that the opinion level of the work performance according to Iddhipādadhamma was at the high level. Chanda was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.13). Vimamsa was at the lowest level ($\bar{x}$ = 4.03).

2) the comparison opinion of the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality by testing the hypothesis with different analysis according to personal factors,

including gender, age, education, occupation and income found that gender, education, occupation and income was not different but age was different. Then, accepted the hypothesis.

3) The result of problems, obstacles and suggestions about the work performance according to Iddhipādadhamma of village-Health volunteers of Buakkang sub-district municipality. It was included that the villagers were not participating in the performance, lack of inefficiency in the work performance and no attention to work detail a lot. This should train the health volunteers to be ready to work more as a team. The related authorities should follow and supervise the work of health volunteers is always and should pay attention to work and responsible for more that increased the performance more and more.

4) The result of qualitative study was found that the Key informants, most of them focused on community-health volunteers that have to attention, love at work, diligence, operational carefully, work on consciousness, enhancing the performance as well.

Keyword : The Work Performance, Iddhipādadhamma, Village-Health volunteers

บทนำ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเริ่มเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ภายใต้นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ที่จะให้ประชาชนได้รับอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และพัฒนาการสาธารณสุข จึงได้นำเอาการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาโดย อสม. นั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแต่ละหมู่บ้าน ในตำบล บวกค้าง มีผู้ที่อาสาเข้ามาทำงานด้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๙๓ คน จำแนกได้ ๑๓ หมู่บ้าน ซึ่งตำบลบวกค้างเป็นตำบลขนาดใหญ่ที่บทบาทในการบริหารงานด้าน สาธารณสุขยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้านที่การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยังไม่มีมีการปฏิบัติตามแผนงานเท่าที่ควร การปฏิบัติงานยังคงมี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่บ้าง และในการปฏิบัติงานอาจไม่ได้มีการประยุกต์ใช้ หลักธรรมในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ หลักอิทธิบาทธรรม เป็นหลักธรรมที่จะ ทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และมีความสุขไปด้วยศรัทธา ความเชื่อมั่นเป็นตัวเบิกโรงในการ ทำงาน และมีความสุขกับงานยิ่งได้รวมพลังกับธรรมข้ออื่นก็จะเพิ่มความสำเร็จเพิ่มความสุขในการ

ทำงานยิ่งขึ้นนั้น เรียกว่า อิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา^๒ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากหลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ ๔. ด้านวิมังสา^๓ และประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ **ขอบเขตด้านตัวแปร** ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ และ ๔. ด้านวิมังสา

๒.๓ **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๗,๘๒๓ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๙ รูป/คน

๒.๔ **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษาครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตในพื้นที่ครอบคลุม ตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

^๒ สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การบริหารจัดการแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

^๓ อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๒๕๒.

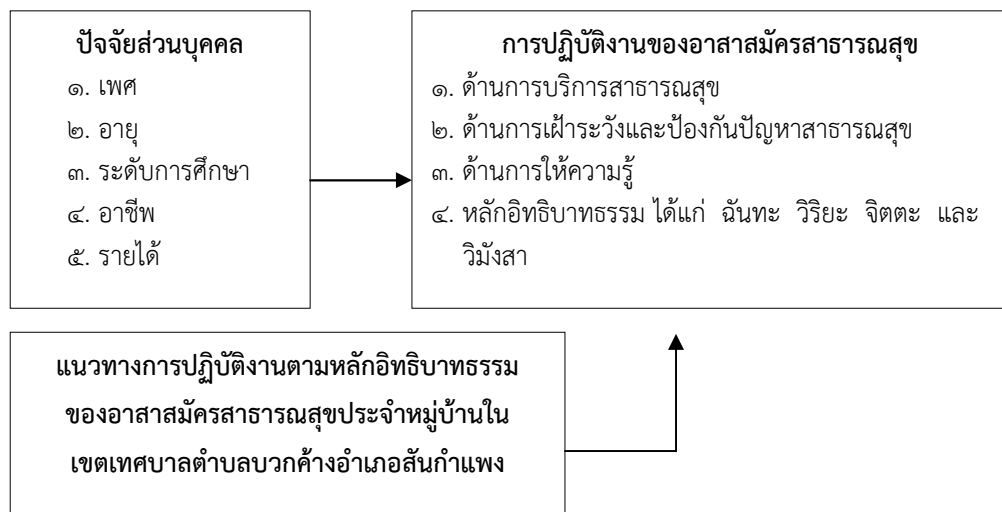
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบวก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๗,๘๒๓ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๗ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๙ รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) **สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)** ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบวกค้างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ มีอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘

๖.๒ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = ๔.๑๓$) ในด้านฉันทะ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = ๔.๐๓$) ในด้านวิมังสา

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีเพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล บวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล บวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้านฉันทะ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนต้องมีความตั้งใจ มีใจรักในงาน พอใจที่จะทำงาน เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานจะทำให้การดำเนินงานสาธารณสุขประสบผลสำเร็จ **ด้านวิริยะ** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขต้องมีความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก โดยไม่หวั่งค่าตอบแทนและต้องมีความอดทนงานจึงจะสำเร็จ **ด้านจิตตะ** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนควรมีการปฏิบัติงานอย่างเอาใจใส่อย่างยิ่ง **ด้านวิมังสา** คือ อาสาสมัครสาธารณสุขควรทำงานโดยใช้สติ คิดพิจารณาวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงเพื่อจัดการดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ควรตรวจสอบข้อดีข้อเสีย ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคและหาวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผล

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้ **ด้านฉันทะ** คือ การมีความพึงพอใจในหน้าที่ มีใจรักในงานที่ทำ และพร้อมให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการด้านสาธารณสุขตลอดเวลา ถือเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เพราะคำว่าอาสาสมัครจะต้องมีใจรักในสิ่งที่ทำ ไม่หวั่งผลตอบแทน มีจิตอาสาทำเพื่อส่วนรวม **ด้านวิริยะ** คือ การมีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน มีความอดทนพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ งานสาธารณสุขบางงานอาจจะต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานติดต่อกันเป็นเวลานาน หรือมีความยุ่งยาก งานจะสำเร็จลงได้ก็ต้องอาศัยความเพียร ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน **ด้านจิตตะ** คือ ทำงานด้วยจิตอาสา เอาใจใส่ต่องานที่ทำ และการประสานงานร่วมมือกันกับเพื่อนร่วมงานเสมอมา เพราะความเอาใจใส่จะทำให้งานเกิดประสิทธิผล ความเอาใจใส่เป็นการเพิ่มความละเอียดถี่ถ้วนในขณะทำงานและมีจิตใจต่องานอย่างจริงจัง และมีความรับผิดชอบทำงานนั้นๆ ให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ **ด้านวิมังสา** คือ การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ ตรวจสอบข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค และนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างมีเหตุและผลเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรมีการส่งเสริมการเสริมสร้างความพึงพอใจในงานด้านอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อสร้างความรักในหน้าที่การให้บริการด้านสุขภาพพื้นฐานแก่ประชาชนในชุมชน
- ๒) ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วยความทุ่มเทอย่างเต็มที่ให้กับการปฏิบัติงาน เสริมสร้างการทำงานที่มุ่งมั่นเพื่อภารกิจในการดูแล ป้องกันด้านสุขภาพให้กับคนในชุมชนอย่างเข้มแข็ง
- ๓) ควรมีการฝึกอบรมทางด้านจิตใจที่เติมเต็มไปด้วยคุณธรรมในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อสร้างจิตอาสาในการให้บริการสาธารณสุขพื้นฐานให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านอย่างจริงจัง
- ๔) ควรเน้นวิธีการตรวจสอบการทำงานให้มากขึ้น ในกรณีที่อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านต้องมีความรับผิดชอบในกิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพต่าง ๆ เพียงลำพังโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความเอาใจใส่และความรับผิดชอบ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงการทำงานในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๕) ควรเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวมให้เกิดขึ้นกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านทุกคน เพื่อสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนนำไปปฏิบัติตามได้

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีความรักในงานที่ทำอย่างแท้จริง เพราะการทำงานในด้านนี้เป็นการทำงานด้วยจิตอาสาที่ได้รับค่าตอบแทนน้อย ซึ่งหากไม่มีใจรักอย่างแท้จริงแล้วนั้นอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้
- ๒) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีความพากเพียรในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น ควรตระหนักอยู่เสมอว่าการทำงานบริการด้านสุขภาพนี้เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้กับคนในชุมชนได้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ มีคุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยที่ดีอย่างยั่งยืน
- ๓) อาสาสมัครสาธารณสุขควรตั้งใจทำงานอย่างแท้จริง เอาใจใส่การทำงานอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพในการทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ
- ๔) อาสาสมัครสาธารณสุขควรมีการพิจารณาไตร่ตรองการทำงานอยู่เสมอในทุกขั้นตอน ใช้ปัญญาในการพิจารณาแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน อันจะทำให้การทำงานเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข

๒) ควรมีการศึกษาในปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีผลต่อการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไปในอนาคต

๓) ควรศึกษาถึงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวมของอาสาสมัคร
สาธารณสุข เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขมีแนวทางในการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมการ
จัดการด้านสุขภาพของประชาชนในชุมชน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

กองทุนสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
อาสาสมัครสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การบริหารจัดการแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง
อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน
THE PARTICIPATION OF LOCAL POLITICS OF WOMEN
IN WANGPHANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, WIANGNONGLONG
DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

มุกดา เตจ๊ะสา*
ดร.บุศรา โพธิ์สุข**
ดร.นิกร ยาอินตา**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อนำหลักการบริหารนิยธรรมมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยแบบผสม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง ที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๓,๒๕๑ คนทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบตารางเครจซี่และมอร์แกน คือ ๓๔๘ คนและเก็บข้อมูลโดยวิธีใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะจัดทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๒.๕๑)

* นิติปริญญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่าด้านอายุ วุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้าน อาชีพ และรายได้แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน สรุปได้ว่า สตรีบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญกับทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เพราะตามขนบธรรมเนียมประเพณีชนบท สตรีมักจะถูกเลือกเป็นช้างเท้าหลังหลังความคิดเห็นหรือการแสดงออกมักจะถูกบดบังตามความเชื่อที่สืบทอดสู่คนรุ่นหลัง บางอย่างจะคิดว่าสตรีไม่สามารถทำได้ และบทบาทในด้านการเมืองในท้องถิ่นยังมีไม่มากเพราะการเลือกตั้งสตรีในความคิดของคนในชุมชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของสตรี จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาการเลือกกลุ่มของผู้สมัครจะยึดติดกับกลุ่มของผู้นำในท้องถิ่นเป็นผู้คัดเลือกหรือเสนอชื่อผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง คัดเลือกคนที่ใกล้ชิดหรือคนที่สามารถมีผลประโยชน์ร่วมกันได้เป็นผู้ลงสมัคร สตรีควรมีความสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น และกล้าแสดงออกให้เท่าเทียมกับสังคมเพศชายให้เป็นที่ยอมรับกับการเป็นผู้นำท้องถิ่น โดยนำทั้งข้อดีและข้อเสียมาปรับใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

๔. การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เน้น การเปิดโอกาสเป็นวิธีหนึ่งในการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีสามารถเกิดขึ้นได้จากการให้โอกาสของทุกภาคส่วนของท้องถิ่นในการได้มีส่วนร่วม การทำงานต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน ทำตามหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบไม่ให้เกิดการบกพร่องเกิดความชอบธรรมดำเนินการอย่างพร้อมเพียงมีความสามัคคีในกลุ่มการทำงาน ไม่แบ่งฝ่ายชายหญิง เพื่อประโยชน์ของสังคมชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การเมืองท้องถิ่น, สตรี

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province, 2) to compare the participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province, 3) to find out the problems, the obstacles and the suggestions of the participation guidelines of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province, and 4) to bring the principle of Aparihaniyadhamma in application with the participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province. The research used mixed

method research. The population and sample were 3,251 people selected from the women who live in Wangpang sub-district municipality by sampling to compare quantity of the people with standard tale with size of the people and size of the example of Krejcie & Margan were 348 people. The data collection was a questionnaire and by a computer program for social science research and the analysis of data has been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, statistical hypothesis testing using F-test, one way analysis for variance (One-way ANOVA) and the Least Significant Difference: LSD. In the part of open-ended questions showed the problems, obstacles and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open- end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, then content analysis technique.

The results showed that

1. The participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province was overall at moderate level ($\bar{X} = 2.51$).

2. To compare the participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province using the hypothesis test by different analysis according to personal factors, including age, educational background, occupation and income it found that age and educational background were not significant differences at 0.01 level. Then accept the hypothesis.

3. The result of the problems, obstacles and suggestions of the participation guidelines of local politics of women in Wangpang sub-district municipality, Wiangnonglong district, Lamphun province. It was included that some women did not emphasize the participation of local politics because local traditions women might be selected the follower, the opinion or the expression might be blocked the belief and succeed to new generation. Something thinks that women cannot do and the local politics role still have not much because elected women in the thinking of community people might be not emphasize to the women. From the last election, the selection of candidates will be identified with the group of local leaders who recruit or to nominate a candidate, the election of someone closes, or people who have common interests as candidates. Women should focus on political participation and more and assertiveness with equal male to be recognized as a local leader by bringing both the advantages and the disadvantages in application towards the political participation of women.

4. The application of Apirihaniyadhamma principle with the participation of local politics of women in Wangpang sub-district municipality found that the key of informant, most of them emphasized the opportunity that was one way for promoting women to participate of local politics. Reflect that the participation of local politics of women can be appeared by providing opportunities for all sectors of the local participation. Working must be the unity, mutual recognition, duty responsibly to avoid glitches, the righteousness performed with equality, having harmony in the working group and did not separate these are males or females for the benefit of community.

Keywords : participation, local politics, women

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นมีการกระจายอำนาจผ่านองค์กร ปกครองท้องถิ่นคือ เทศบาล ตามเจตนารมณ์ของรัฐ ในเรื่องการกระจายอำนาจนั้น ต้องการให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง รัฐบาลจึงกำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มสัดส่วนสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองท้องถิ่นมากขึ้นเป็นสองเท่า ทั้งสมาชิกและผู้บริหารเพื่อความเสมอภาคระหว่างชายหญิง ส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะในกระบวนการมีส่วนร่วมที่ถือได้ว่าเป็นหลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมคือร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล^๑

ในทางพุทธศาสนา ได้ปรากฏหลักธรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม หมายถึง หลักธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมืองประกอบด้วย ๑.หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๒.พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ๓.ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ๔.เคารพนับถือผู้ใหญ่ ๕.ไม่ชมเชยล่วงเกินสตรี ๖.เคารพสักการบูชาเจดีย์ ๗.จัดให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรม ซึ่งหลักอปริหานิยธรรม ๗ ประการนี้^๒ พระพุทธเจ้าทรงตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรมมา

เทศบาลตำบลวังผางในการบริหารงานที่ผ่านมาสตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นมีจำนวนน้อย ในปัจจุบันการบริหารงานของเทศบาลวังผางไม่มีทั้งผู้บริหารและสมาชิกที่เป็นสตรี จากอดีตและปัจจุบันผู้วิชัยที่ได้ดำรงตำแหน่งประธานสตรีและได้ร่วมดำเนินงานร่วมกับทางเทศบาลตำบลวังผาง พบว่า สตรีในตำบลวังผางยังมีการดำเนินกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อย เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้าน ร่วมประชุมโครงการกับเทศบาลร่วมเป็นกรรมการ

^๑ สมาน รังสิโยภักดิ์, การบริหารราชการไทยในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๓๒), หน้า ๑๑-๑๓.

^๒ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖) หน้า ๒๘๙.

ส่งเสริมบทบาทสตรี ร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการของเทศบาลและร่วมตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล

ดังนั้นแล้วผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ในด้านการมีส่วนร่วม ๔ ด้านดังนี้ ๑) ร่วมวางแผน ๒) ร่วมดำเนินการ ๓) ร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ร่วมประเมินผล ว่ามีปัจจัยอะไรที่จะทำให้สตรีได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้นในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นรวมถึงบทบาททางการเมืองในกิจกรรมต่างๆ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาและการให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาศักยภาพของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง ในภาพหน้า

๑.วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

๑.๒.๔ เพื่อนำหลักการบริหารนิยธรรมมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน จากแนวคิดของ สมาน รังสิโยกฤษฎ์^๓ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) ร่วมวางแผน ๒) ร่วมดำเนินการ ๓) ร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ร่วมประเมินผล

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ และ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นกับเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ประกอบไปด้วย ๔ ด้าน คือ ๑) ร่วมวางแผน ๒) ร่วมดำเนินการ ๓) ร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ร่วมประเมินผล

๒.๓ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ที่สิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๓,๒๕๑ คน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๙ รูป/คน

^๓ สมาน รังสิโยกฤษฎ์, การบริหารราชการไทยในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑-๑๓.

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูนจำนวน ๑๐ หมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านเหล่าแมว หมู่ที่ ๒ บ้านเหล่าปงเสื่อ หมู่ที่ ๓ บ้านท่าลี่ หมู่ที่ ๔ บ้านวังผาง หมู่ที่ ๕ บ้านดงหลวง หมู่ที่ ๖ บ้านเวียงหนองล่อง หมู่ที่ ๗ บ้านวังหมื่น หมู่ที่ ๘ บ้านดงเหนือ หมู่ที่ ๙ บ้านกลางทุ่ง หมู่ที่ ๑๐ หมู่บ้านดงเจริญ

๒.๕ ใช้เวลาในการศึกษาตั้งแต่ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ – กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

สตรี ที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในเขตเทศบาลตำบลวังผาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

กลุ่มสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง
๑. อายุ
๒. วุฒิการศึกษา
๓. อาชีพ
๔. รายได้

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของ สตรีโดยกำหนดประเด็นที่จะศึกษาไว้
๑. ด้านร่วมวางแผน
๒. ด้านร่วมดำเนินการ
๓. ด้านร่วมรับผลประโยชน์
๔. ด้านร่วมประเมินผล

แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น
ของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางอำเภอ
เวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน สัมภาษณ์ผู้ให้
ข้อมูล ๙ รูป/คน ตามหลักอุปรียานิย
ธรรม

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ๑๐ หมู่บ้าน จำนวน ๓,๒๕๑ คน

กลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สตรีที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่องจังหวัดลำพูน จำนวน ๓๔๘ คน โดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบตารางเครจซีและ มอร์แกน^๔ (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % หรือมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น ๕%

๕.๒.๓ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ๙ รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นจาก “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผางอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์ สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F – test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Last Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดใช้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนา

^๔ อุเทน ปัญญา, ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่ ๒๕๕๓), หน้า ๑๔๐.

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๖ – ๕๕ ปี จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๖ มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ และรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๔

๖.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน

สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลวังผาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๒.๕๑, S.D. = ๐.๘๕๐) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นด้านร่วมรับผลประโยชน์ มากที่สุด ($\bar{X}$ = ๓.๒๕, S.D. = ๐.๙๕๙) รองลงมาคือ ด้านร่วมดำเนินการ ($\bar{X}$ = ๒.๗๒, S.D. = ๐.๙๖๐) ส่วนด้านร่วมประเมินผลอยู่ในระดับน้อยสุด ($\bar{X}$ = ๑.๙๑, S.D. = ๑.๑๒๓)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้พบว่า ด้านอายุ วุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้าน อาชีพและรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

โดยหลักการบริหารนิยธรรม ในข้อที่ว่า พร้อมเพียงกันประชุม เลิกประชุม และพร้อมเพียงกันทำกิจกรรมที่พึงกระทำ ควรให้เกียรติสตรี ไม่เลือกเพศหญิง ชาย ควรให้ความเสมอภาคในด้านร่วมประเมินผลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในกิจกรรม โครงการที่ได้ดำเนินการ และยังต้องให้ความสำคัญกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกิจกรรม โครงการเพื่อให้ประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสามารถวิเคราะห์ผลที่ได้ และนำผลที่ได้นำไปปรับใช้กับกิจกรรม โครงการที่ดำเนินการ

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

ด้านร่วมวางแผน คือ ส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมประชุมในการวางแผนร่วมกับเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่นทุกครั้ง สนับสนุนสตรีให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาททางการเมืองท้องถิ่นในกลุ่มงานของเทศบาล ส่งเสริมงบประมาณเพียงพอให้กลุ่มสตรีได้มีส่วนร่วมวางแผนในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มสตรีและส่งเสริมด้านอาชีพของเทศบาล ให้สตรีมีส่วนร่วมกำหนดการวางแผนดำเนินการ

โดยหลักการบริหารนิยธรรม ในข้อที่ว่า การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พร้อมเพียงกันประชุม เลิกประชุม และพร้อมเพียงกันทำกิจกรรมที่พึงกระทำในการกำหนดแนวทางการร่วมวางแผนการปฏิบัติงาน กิจกรรม และโครงการ ควรส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในการร่วมบริหารท้องถิ่นเป็นการ

แสดงออกถึงสิทธิความเสมอภาคหญิง ชาย สนับสนุนกิจกรรมของสตรีรวมถึงด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง นโยบายที่เกิดประโยชน์ต่อสตรีและชุมชน

ด้านร่วมดำเนินการ คือท้องถิ่นส่งเสริมจัดกิจกรรมรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นน้อยและท้องถิ่นควรสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความถูกต้องและไม่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง

โดยหลักอภิธานิธรรม ด้านร่วมดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสตรี โดยพร้อมเพียงกันทำกิจกรรมที่ควรกระทำเป็นการปฏิบัติที่สำคัญในการมีส่วนร่วมการทำงานไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิมมีความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชาและให้ความการสนับสนุนในกิจกรรมสตรีร่วมในการปกป้องรักษา องค์กร สังคม ชุมชน

ด้านร่วมรับผลประโยชน์ คือ ควรรณรงค์และปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคความเท่าเทียมหญิงและชาย จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยให้กับสตรีเพื่อเลิกความเชื่อดั้งเดิมและสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เรื่องการเลือกตั้งในท้องถิ่นมีความโปร่งใสเลือกผู้สมัครที่ความรู้ความสามารถและมีความซื่อสัตย์

โดยหลักอภิธานิธรรม การให้เกียรติต่อสตรี ควรรับฟังความเห็นของสตรีพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนในกิจกรรมของสตรี การร่วมรับผลประโยชน์มาจากการดำเนินการตั้งแต่ขั้นร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการแล้วการร่วมรับผลก็ตามมา ผลการดำเนินงานย่อมอยู่ที่ประชาชนทุกกลุ่มที่จะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่จัดขึ้นทั้งนี้ผลของกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าวจะมีประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง

ด้านร่วมประเมินผล คือ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทกับกิจกรรมด้านเข้าร่วมประเมิน ผลการดำเนินงานของกิจการของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง เทศบาลควรให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติการทำงานของเทศบาลทุกครั้งที่มีการสรุปกิจกรรมผลการดำเนินงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำเพื่อประเมินผลการดำเนินการเป็นไปตามแผน

โดยหลักอภิธานิธรรม ด้านร่วมประเมินผล พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นสตรี ถือได้ว่าสำคัญเพราะการทำงานของท้องถิ่นใกล้ชิดกับชุมชน โครงการแต่ละโครงการเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชน เมื่อกิจกรรมหรือโครงการสิ้นสุดลงต้องมีการประเมินผลที่เกิดคุ้มค่าหรือเป็นไปตามความต้องการของชุมชน มีความโปร่งใสเป็นไปตามเป้าหมาย การประเมินผลไม่ควรเลือกเพศหญิง ชาย ควรให้ความเสมอภาคหญิง ชายในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้สตรีในเขตเทศบาล ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน อาจเป็นในรูปแบบการประชุมประชาสัมพันธ์ การจัดประชุมสัมมนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสตรีมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สตรีได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

๒. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง โดยผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลและกลุ่มการเมืองควรให้ความสำคัญแก่สตรี จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมืองให้กับสตรี

และประชาชนทั่วไปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเมือง และมีการส่งเสริมความเสมอภาคของบทบาทสตรีให้มีความสามารถเท่าเทียมกับชาย เพื่อสอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคเท่าเทียมกันในระบบการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย

๓. ควรส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการเมืองให้กับสตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง และประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครองเลือกตั้งตัวแทนกลุ่มสตรีเข้าไปทำหน้าที่บริหารพัฒนาท้องถิ่น

๔. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง มีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาความต้องการของสตรีในหมู่บ้าน ชุมชนเสนอปัญหาและจัดทำแผนโครงการพัฒนาสตรีเสนอแผนงานโครงการเพื่อบรรจุในแผนชุมชน ร่วมมือทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มสตรี

๕. ควรส่งเสริมให้สตรีในเขตเทศบาลตำบลวังผาง และประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม โครงการของเทศบาลทุกปีงบประมาณทุกแผน

๘.๒ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๑. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้การสนับสนุนการดำเนินงานสตรี กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี ปฏิบัติงานโครงการร่วมกับกลุ่มสตรี จัดทำกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญของชาติ และวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี

๒. ควรรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้สตรีมีส่วนร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อให้มีส่วนร่วมการดำเนินงานในท้องถิ่น

๓. พรรคการเมืองควรมีนโยบายที่สนับสนุนสิทธิสตรีได้ลงรับสมัครเลือกตั้งร่วมในการเป็นคณะกรรมการเลือกตั้ง และส่งเสริมให้สตรีได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากขึ้นในท้องถิ่นสร้างความเป็นธรรมตามหลักการเป็นผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย คือประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อสังคมมีผู้หญิงเป็นประชากรร่วมอยู่ ผู้หญิงจึงควรได้เป็นผู้แทนของประชาชนตามสัดส่วน

๔. ควรส่งเสริมสตรีให้มีส่วนร่วมรณรงค์สนับสนุนบุคคล พรรคการเมืองของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองท้องถิ่น และประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาความเสมอภาค

๕. ควรส่งเสริมให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติการทำงานของเทศบาลทุกนโยบาย

๘.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น เพื่อหาสาเหตุว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น

๒. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนมีความต้องการให้สตรีมีส่วนร่วมและมีความต้องการให้สตรีเป็นผู้นำทางการเมือง

๓. ควรมีการศึกษาการประเมินผลนโยบายและกิจกรรม โครงการของเทศบาลด้านการร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และแก้ไขปัญหาอุปสรรค

๔. ควรศึกษาถึงประสิทธิภาพของแผนโดยการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นหลังจากการศึกษางานวิจัยนี้แล้ว

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

สมาน รังสิโยภักดิ์. การบริหารราชการไทยในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต. กรุงเทพมหานคร:

บรรณกิจ, ๒๕๔๓.

อุเทน ปัญโญ. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
THE ADMINISTRATION ACCORDANCE TO GOOD GOVERNANCE
OF KOH SUB-DISTRICT MUNICIPALITY LI DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

เพ็ญญา ปาสายอ*
ดร.นิกร ยาอินตา**
ดร. ไพเราะ สุภาพ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน ๓๓๕ คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

๑. ระดับความระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๙$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๑).ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=๓.๗๙$) ๒) ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=๓.๖๖$) ๓) ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=๓.๖๕$) ๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=๓.๗๓$)

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
** อาจารย์ที่ปรึกษา

๕) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๔.๓๖$) ๖) ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๔.๑๑$)

๒. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมายและไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง มีการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสมกับความจำเป็นเร่งด่วน ด้านหลักคุณธรรม เกี่ยวกับควรจะมีการจัดอบรมด้านข้อกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ด้านหลักความโปร่งใส เกี่ยวกับประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตรวจสอบควรและแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ หลักการมีส่วนร่วม ควรจัดให้มีการประชุมหมู่บ้านและแจ้งข่าวสารข้อมูลการให้ทราบล่วงหน้าก่อนดำเนินการ หลักความรับผิดชอบ ควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกในสิทธิ หน้าที่และยอมรับผลจากการกระทำของตนให้แก่บุคลากร หลักความคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าและอยากให้ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

๔. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมนิยมยอมรับปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเทศบาลกับประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และการแก้ปัญหาาร่วมกันของประชาชน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณา ตระหนักในหน้าที่จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อชุมชน บริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

ดังนั้น เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่อง การปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน อย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ราษฎรในพื้นที่และชุมชนควรกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้รับทราบและถือปฏิบัติมีกระบวนการตรวจสอบได้ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ในโครงการต่างๆ และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชน หรือบุคลากรและประชาชนในตำบลก้อ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน หรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่างๆในชุมชนเพิ่มขึ้น และรณรงค์ให้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกคน ให้ตระหนักถึงการปฏิบัติงาน และการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในองค์กรและชุมชน

คำสำคัญ: การบริหาร, , ธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the opinion of people in administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province. 2) to compare the opinion of people towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province. 3) to investigate the problems and suggestions towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province. 4) to explore the administration guidelines according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province. The study was a mixed method research by quantitative research that was survey research. The samples used in this study were 335 people who live in Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province by simple random sampling and qualitative research by using in-depth interview and the key informants. Data was collected by the questionnaire and the interview and the analysis of data have been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, in the case of two groups of independent variable and F-test by one way analysis for variance (One-way ANOVA), were analyzed using content analysis (Content Analysis Technique).

The findings of this research as follows:

1. The opinion level of people towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province was overall at high level ($\bar{X}$ = 3.89). When considering in each aspect, it was found that opinion level of people towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province was at high level in all aspects. 1) the rule of law was overall at the high level ($\bar{X}$ = 3.39). 2) the morality was overall at high level ($\bar{X}$ = 3.66). 3) the transparency was overall at high level ($\bar{X}$ = 3.65). 4) the participation was overall at high level ($\bar{X}$ = 3.37). 5) the responsibility was overall at high level ($\bar{X}$ = 4.36). 6) the worthiness was overall at high level ($\bar{X}$ = 4.11).

2. The result of testing the hypothesis was found that personal factors, including gender, age, and education found that the opinion of people towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province were different opinion and the income per month factor was not different.

3. The problems and the suggestions towards administration according to good governance of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province were found that the rule of law still lack of knowledge, understanding about the law, no public relations thoroughly, inappropriate budgeting with need or urgent. The

morality should be training for the law, various regulations. The transparency about people who did not participate in checking and informing information to people. the participation should provide the village community and informing information before proceeding. The responsibility should promote conscious mind in the right, duty, accept the result of self-action on the personnel, the worthiness, resource use was not value and the using concept of sufficiency economy.

4. The result of qualitative study found that the key of informant, most of them were emphasized the laws, the rules and the regulations, up to date and accepted from society and law-abiding. Practice is a good model of society, loyalty, sincere, diligent, discipline and to make the participation between municipality and people with opportunity for all to comment and consideration, the awareness to duties and responsibilities to communities, management and various resource uses in proceeding appropriately for maximizing the common interest.

Therefore, Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province should promote the learning and cultivate the working by using good governance in six aspects strictly, the good example to followers, people in the area and community, making the policy clearly. There should set the writing form for everyone can get to know and perform and process can be checked. There should open opportunity to personnel organization for participation in Collaboration projects and there should provide information to community or personnel and people in Koh sub-district. There should be public relations to community or local people. There was the participation of development in community activities more and more. And the promoting the good governance in management of organization awareness to all personnels, realize to working and the use of resources worthily and high benefit by applying the principles and sufficiency Economy both organization and community.

Keyword: THE ADMINISTRATION, GOOD GOVERNANCE

๑. บทนำ

ระบอบการปกครองโดยรัฐธรรมนูญของประเทศไทย เป้าหมายเพื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นหลักในการปกครองประเทศ เมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้ว ก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกแม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และหลังจากนั้นประเทศไทย ก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอดแม้จะมีการยุบเลิกรัฐธรรมนูญบ้างก็เป็นการชั่วคราวครั้งชั่วคราว ในที่สุดก็จะต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป คงกล่าวได้ว่าการปกครองของไทยนั้นพยายามที่จะยึดหลักการปกครองโดยกฎหมาย คือ ให้มีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ กติกาที่แน่นอนเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ

และ การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบัน ฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน^๑ นอกจากนี้ การปกครองท้องถิ่นยังเป็นการแบ่งเบาภาระในการจัดทำบริการของส่วนกลาง ช่วยสร้างสำนึกในหมู่ประชาชนให้รักท้องถิ่น และร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า^๒ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช ๒๕๓๗ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งอยู่ในกำกับดูแลของรัฐ ถือเป็นกระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้ประชาชนได้มีการปกครองตามความต้องการของท้องถิ่น^๓ ซึ่งการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารประเทศ เพราะการกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่น เปรียบเสมือนการกระจายอำนาจสู่ประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นองค์การระดับรากหญ้าซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง^๔

การบริหารงานราชการส่วนท้องถิ่นของตำบลก้อ ได้เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นสภาตำบลก้อ โดยการแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกจากหมู่บ้านๆ ละ ๑ คน เข้ามาบริหารจัดการในรูปแบบของสภาตำบล และประสบปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการมากมาย ต่อมาได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลก้อ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง เริ่มมีการบริหารจัดการดีขึ้นและได้ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลก้อ เป็นเทศบาลตำบลก้อ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๗ พื้นที่ตำบลก้อ ในภาพรวมต้องการพัฒนาอีกหลายด้าน จึงมีโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนจำนวนมากในแต่ละปี และอาจเกิดความผิดพลาดในการบริหารโครงการได้ และอาจไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอีกด้วย

ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะผู้วิจัย และเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนา และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน จะทำให้สังคม มีความยุติธรรม มีความโปร่งใส และสร้างการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหลักที่ให้อำนาจอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและรวมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการ เสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไข เยียวยา ภาวะวิกฤต ภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต คือหลักนิติ

^๑ สนิท สุษะใหญ่, **ประวัติรูปแบบความเป็นมาของเทศบาล**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๔๙), หน้า ๑๓.

^๒ ธนรัชต์ คล้ายมณี, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเมืองพัทยา”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙), หน้า ๔-๕.

^๓ สุพจน์ เจริญข้า, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๓.

^๔ จตุพร ผ่องสุข, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่างอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

ธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมาภิบาล^๕

การบริหารจัดการที่ดีจำเป็นต้องมีหลักยึดเหนี่ยว “จากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้ผู้บริหารและประชาคมท้องถิ่น” ควรมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผู้ใกล้ชิด เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เหตุผลเพราะเทศบาลตำบลก้อนั้นมีมาตรฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรในเขตเทศบาลอันนำมาซึ่งความสุขของประชาชนในเขตเทศบาล การมีคุณธรรมและจริยธรรมของฝ่ายบริหาร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจนให้ประชาชนมีรายได้ โดยให้ทุกชุมชนรวมกลุ่มกันทำสินค้าตามที่ตนเองถนัดในแต่ละท้องถิ่น แล้วจัดการมีสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่โดยไม่ทำลายแต่สร้างสรรค์ ในการดำรงชีพที่ดี มีคุณภาพ และเศรษฐกิจมีความรุ่งเรือง ประโยชน์ที่ได้รับ คือ ประชาชนมีงานทำและมีรายได้ที่เกิดจากการนำวัสดุในหมู่บ้านที่มีอยู่มากของแต่ละหมู่บ้านมาเพิ่มมูลค่า ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลก้อดีขึ้น เมื่อมีงานมีเงินประชาชนก็มีความสุข ยิ่งรวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันเชิดชูและสืบสารพระพุทธศาสนา ทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธา และปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีงาม ทำให้มีคุณธรรม จริยธรรม การนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็จะดำเนินการทำเอกสารเผยแพร่ผลการวิจัยไปยังเทศบาลตำบลก้อ และเทศบาลอื่นๆที่มีความสนใจต่อไป^๖

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน
๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน
๔. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑. ขอบเขตของการวิจัย

๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการของระเบียบบริหารราชการที่ตี พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

^๕ บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลิ้, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

^๖ เทศบาลตำบลก้อ, ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนา ๓ ปี, (ลำพูน : ๒๕๕๕), หน้า ๑๙.

๒) ขอบเขตด้านตัวแปร

ประกอบด้วย ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

๓) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป และอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน ๒,๔๕๑ คน

๔) ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลก้อ จำนวน ๔ หมู่บ้าน

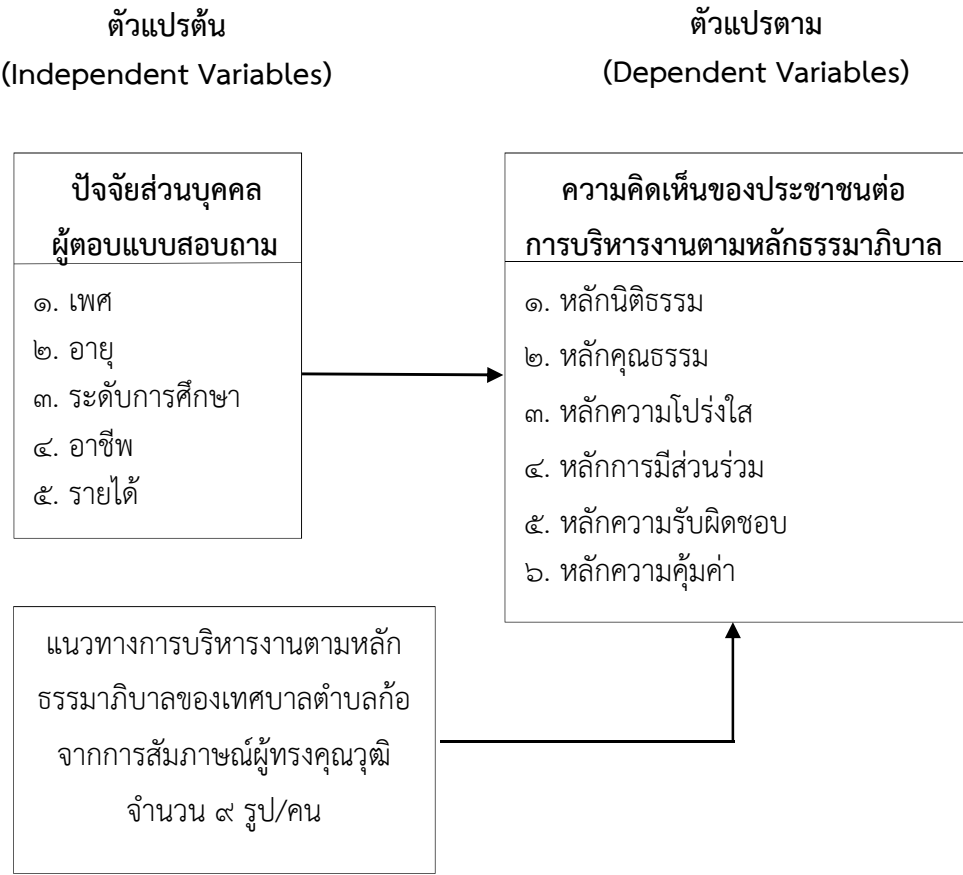
๕) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่ สิงหาคม ๒๕๕๘ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๓.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ใน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านประกอบด้วย ๑.หลักนิติธรรม ๒.หลักคุณธรรม ๓.หลักความโปร่งใส ๔.หลักการมีส่วนร่วม ๕.หลักความรับผิดชอบ ๖.หลักความคุ้มค่า

แผนภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการ

๓.๓ รูปแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Question) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๓.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑. บ้านก้อทุ่ง	๓๒๙	๑๐๐
๒. บ้านก้อหนอง	๔๑๘	๕๗
๓. บ้านก้อจอก	๕๗๐	๗๘
๔. บ้านก้อท่า	๗๓๔	๑๐๐
รวม	๒,๔๕๑	๓๓๕

ตารางที่ ๑ แสดงการกำหนดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๓.๕ หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ทำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขไปแล้วทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน ๓๐ คนที่เขตเทศบาลตำบลแม่ลาน จังหวัดลำพูน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๐๒

๔. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗ และเป็นเพศหญิง ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓

อายุ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ ๓๖ - ๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ รองลงมา อายุ ๔๖ - ๕๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕ และอายุ ๑๘-๒๕ ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗.๘

ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗ รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็น ร้อยละ ๓๒.๘ และผู้ตอบแบบสอบถาม น้อยที่สุด ระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒

อาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้าง จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ รองลงมามีอาชีพกสิกรรม/เกษตร จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ และน้อยที่สุดคือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓ รองลงมาคือ รายได้ตั้งแต่ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด รายได้ สูงกว่า ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๘๙, S.D.=๐.๓๓๕) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของ เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ในด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =๔.๓๖, S.D.=๐.๔๓๓) รองลงมาคือด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}$ =๔.๑๑, S.D.=๐.๔๖๓) และด้าน หลักความโปร่งใส อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}$ =๓.๖๕, S.D.=๐.๕๗๘) เมื่อพิจารณารายด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๗๙, S.D.=๐.๖๑๕) และ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ในข้อออกกฎระเบียบ คำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของ ประชาชน โดยมีการ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบโดยทั่วถึง อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =๔.๓๙, S.D.=๐.๗๓๐) รองลงมาคือการบริหารงานของเทศบาล ปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎเกณฑ์กฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยไม่ขัดต่อหลักการ อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ =๓.๙๙, S.D.=๐.๗๐๗) และเปิดโอกาสให้ประชาชน

เสนอข้อร้องเรียน พร้อมดำเนินการเพื่อปรับปรุงแก้ไข อย่างชัดเจนอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($X=๓.๕๐$, $S.D.=๑.๐๐๖$)

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๓.๖๖$, $S.D.=๐.๖๑๐$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อไม่ละเว้นหน้าที่ของตนเอง ตั้งใจทำงานโดยจิตสำนึกอย่างเป็นธรรมชาติจนสม่ำเสมอ อยู่ในลำดับมากที่สุด ($X=๔.๐๒$, $S.D.=๐.๙๑๒$) รองลงมาคือเทศบาลปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง โดยมีการรณรงค์ให้ ประชาชนปฏิบัติศีล ๕ อย่างสม่ำเสมอ ($X=๓.๘๖$, $S.D.=๐.๘๖๗$) และการปฏิบัติงานเป็นไปโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม อันดีงาม ด้วยความเที่ยงธรรม ชัดเจนสม่ำเสมอ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($X=๓.๓๐$, $S.D.=๑.๐๓๙$)

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๓.๖๕$, $S.D.=๐.๕๗๘$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อแสดงความพร้อมรับการตรวจสอบจากทุกภาคส่วน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($X=๔.๑๕$, $S.D.=๐.๘๓๑$) รองลงมาคือบริหารงานด้วยความมุ่งมั่น ในหน้าที่โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งด้วยความโปร่งใสชัดเจน ($X=๓.๗๙$, $S.D.=๐.๘๙๐$) และการบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงาน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($X=๓.๒๖$, $S.D.=๑.๑๗๖$)

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๓.๗๓$, $S.D.=๐.๖๘๗$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อเทศบาลทำประชาพิจารณ์ ประเมินผลงาน, ข้อคิดเห็นประชาชน อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($X=๓.๙๗$, $S.D.=๐.๘๙๗$) รองลงมาคือการวางแผนปฏิบัติงานโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน ($X=๓.๙๗$, $S.D.=๐.๗๗๙$) และการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม พร้อมรับข้อร้องเรียนต่างๆ โดยให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($X=๓.๔๓$, $S.D.=๑.๓๖๗$)

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๔.๓๖$, $S.D.=๐.๔๓๓$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในข้อเทศบาลบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับเข้าไปมีบทบาทด้วยความเสมอภาค อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($X=๔.๖๔$, $S.D.=๐.๕๘๘$) รองลงมาคือเทศบาลพร้อมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบ อย่างชัดเจน ($X=๔.๖๔$, $S.D.=๐.๕๖๖$) และการปฏิบัติงานเป็นไปตามที่ตกลงไว้ ด้วยสำนึกในหน้าที่ ที่พึงกระทำอย่างชัดเจนอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($X=๓.๘๗$, $S.D.=๐.๙๑๑$)

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($X=๔.๑๑$, $S.D.=๐.๔๖๓$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนในข้อการบริหารงานโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อย่างชัดเจน อยู่ในลำดับมากที่สุด ($X=๔.๖๕$, $S.D.=๐.๔๗๖$)

รองลงมาคือการบริหารงานโดยใช้บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ตามความถนัด อย่างชัดเจนคุ่มค่า ($\bar{X}=๔.๔๗$, $S.D.=๐.๖๒๗$) และการบริหารงานโดยปลูกจิตสำนึกให้ใช้ทรัพยากรของเทศบาลอย่างรู้คุณค่า อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{X}=๓.๗๒$, $S.D.=๑.๒๖๘$)

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำแนกตามเพศ ได้แก่ ชาย จำนวน ๑๗๐ คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๖ และหญิง จำนวน ๑๖๕ คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีอายุต่างกัน ๖ ระดับ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

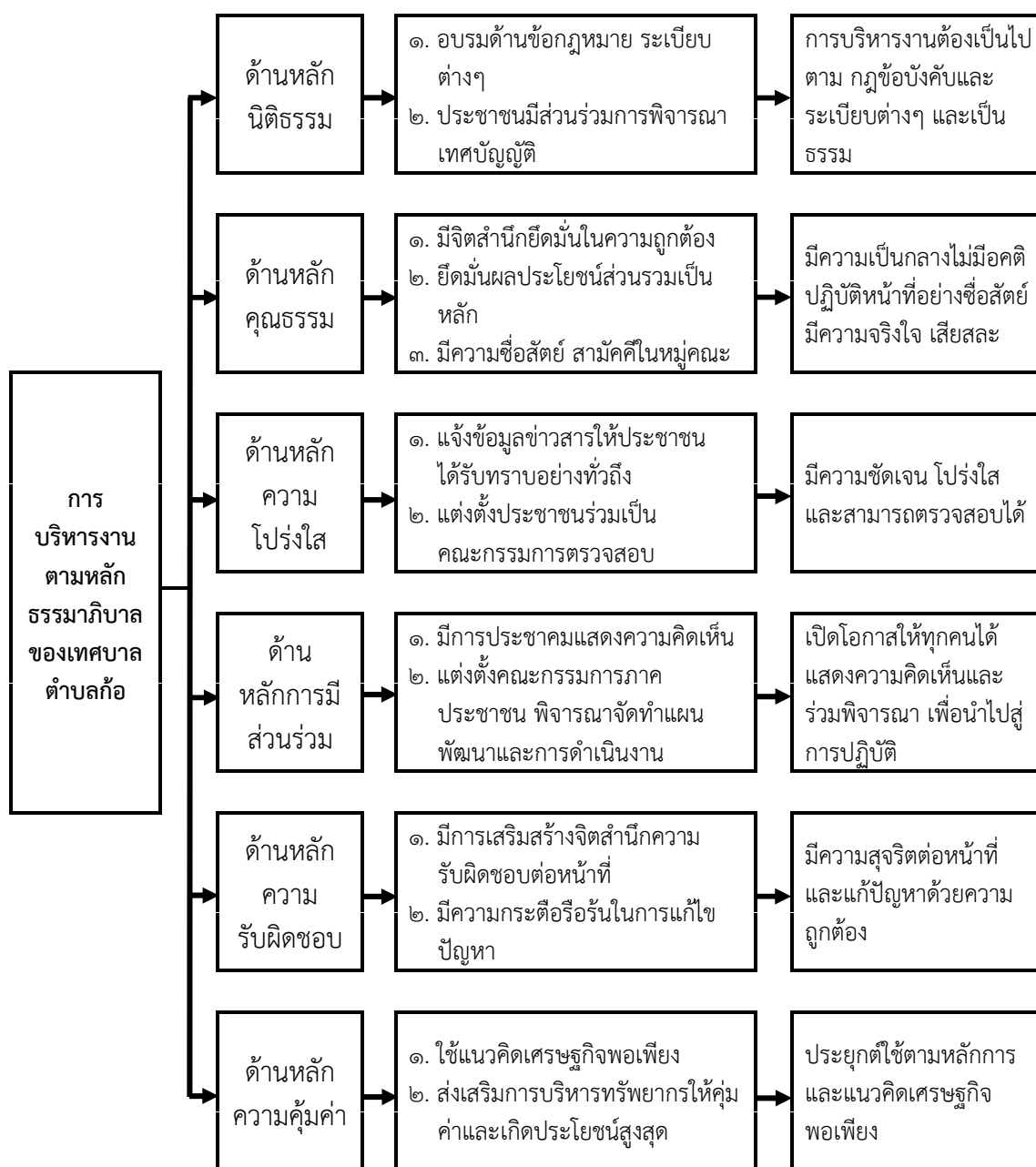
สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีระดับการศึกษาต่างกัน ๖ ระดับ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีระดับอาชีพต่างกัน ๗ ระดับ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีระดับรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีระดับรายได้ต่อเดือนต่างกัน ๔ ระดับ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานอย่าง (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ดังแผนภาพที่ ๒

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน

จากแผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการบ่งชี้ถึงการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะยังไม่มี การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของบุคลากร ถ้าหากมีการนำหลักพุทธธรรมมา ประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาวิจัยแล้ว สามารถบ่งชี้ได้ถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในหลักต่างๆ ดังนี้

หลักนิติธรรม มีแนวทางในการบริหารงาน คือการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมนิยมยอมรับปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจข้อบังคับหรือเทศบัญญัติการบริหารงานของเทศบาล ซึ่งไม่มีการแจ้งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อบังคับกฎระเบียบที่ชัดเจนอย่างเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับเทศบัญญัติและข้อกฎหมายให้ประชาชนได้รับทราบยังไม่ทั่วถึง จากการศึกษวิจัย พบว่า โดยภาพรวมในด้านนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนให้ความสนใจในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และการปฏิรูป กฎระเบียบ ข้อบังคับให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า การประชาสัมพันธ์ต้องให้ประชาชนได้ทราบและทั่วถึง ให้เป็นระบบ ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ประชาชนยังมีความเข้าใจในการดำเนินงาน ก็ควรจัดฝึกอบรมให้กับ ในการบริหารงานต่างๆ โดยยึดหลักนิติธรรมนี้ จะทำให้การดำเนินงานเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ได้อย่างชัดเจนถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

หลักคุณธรรม มีแนวทางในการบริหารงาน คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง จากการศึกษวิจัย พบว่า โดยภาพรวมในด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก บุคลากรบางคนบางกลุ่มยังเห็นประโยชน์ส่วนตน การกระทำที่จะทำเพื่อส่วนรวมด้วยการเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องและญาติมิตรของตนเอง ไม่ยึดหลักความถูกต้อง และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ควรเสริมสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมทั้งบุคลากรในองค์กร และประชาชนทั่วไป และในการบริหารงานต่างๆ โดยยึดหลักคุณธรรมนี้ จะทำให้เสริมสร้างความรักใคร่ ความสามัคคี การดำเนินงานเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ได้อย่างชัดเจนถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้

หลักความโปร่งใส มีแนวทางในการบริหารงาน คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส ถูกต้องตามกฎระเบียบข้อบังคับสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย จากการศึกษวิจัย พบว่า โดยภาพรวมในด้านความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือความเหมาะสม ควรมีการจัดทำประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับข่าวสารและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน อย่างตรงไปตรงมาด้วยการจัดระบบการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจน

หลักการมีส่วนร่วม มีแนวทางในการบริหารงาน คือการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างเทศบาลกับประชาชน การรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลนั้น เทศบาลยังขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และการแก้ปัญหาร่วมกันของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทุกภาคส่วนจะสามารถทำให้การดำเนินงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ จากการศึกษวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งยังขาดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้

งานดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

หลักความรับผิดชอบ มีแนวทางในการบริหารงาน คือ การตระหนักในหน้าที่จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อชุมชน การใส่ใจปัญหาและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน จากการศึกษาวิจัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในบริหารงานควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ควรส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

หลักความคุ้มค่า มีแนวทางในการบริหารงาน คือ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ฝ่ายบริหารควรจัดให้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติอย่างรัดกุม จากการศึกษาวิจัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารงานโดยคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ปลุกจิตสำนึกให้ใช้ทรัพยากรของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนแก่ชุมชนหรือร่วมมือกันหาแนวทางในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ หลัก ผู้บริหารควรคำนึงถึงปัจจัย แห่งการพัฒนาบุคลากร คือ พัฒนาการบริหารงานทั้งภายในองค์กรและภายนอกจะต้องยึดถือ หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารองค์กร โดยเฉพาะในด้านโปร่งใส ตรวจสอบได้ การพัฒนาการบริหารงานภายในองค์กรจะต้อง มีการ ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้กับเจ้าหน้าที่โดยเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนา องค์กรให้มีมาตรฐาน สำหรับภายนอกองค์กร จะต้องมีการส่งเสริม สนับสนุน พระพุทธศาสนา รวมทั้งการนำหลักธรรมคำสอนมาปรับใช้ในการทำงาน เพื่อให้การทำงานมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สร้างความรักใคร่ ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อนำพ้ององค์กร และชุมชน ประเทศชาติไปสู่ความสำเร็จ เจริญก้าวหน้าต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน อย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ราษฎรในพื้นที่และชุมชน

๒) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทุกคนได้รับทราบและถือปฏิบัติ มีกระบวนการตรวจสอบได้

๓) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันการดำเนินงานโครงการต่างๆ และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนหรือบุคลากรและประชาชนในตำบลก้อ มีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ

๔) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมต่างๆในชุมชนเพิ่มขึ้น

๕) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน รมรณงค์ให้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกคน ให้ตระหนักถึงการปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในองค์กรและชุมชน

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

๑) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบในการวางแผนงาน โครงการ การปฏิบัติงาน การบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร พนักงานเทศบาล และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนให้สอดคล้องรับกับแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

๓) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่างๆตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงและเป็นประจำทุกเดือน

๔) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล

๕) เทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ควรมีการจัดการทรัพยากรโดยนำหลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๒) ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาข้อมูลว่า หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน จากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

๓) ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่น เช่น อกติ ๔, สังคหวัตถุธรรม, สาราณียธรรม หรืออิทธิบาทธรรม เป็นต้น มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานเทศบาลตำบลก้อ

๔) ควรศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในสำนักงานองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการบริหารงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักธรรมาภิบาล เป็นตัวแปรตาม

บรรณานุกรม

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช, ๒๕๕๖

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

สนธิ สุยะใหญ่. ประวัติรูปแบบความเป็นมาของเทศบาล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๙.

(๒) บทความ

จตุพร ผ่องสุข, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่างอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด”,วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

ธนรัชต์ คล้ายมณี. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการเมืองพัทยา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๙. หน้า ๔-๕.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔. หน้า ๔๗.

สุพจน์ เจริญขำ. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่าอำเภอขามเฒ่าลพบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔. หน้า ๓.

(๓) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

เทศบาลตำบลก่อ. ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาสามปี. ลำพูน, ๒๕๕๕. หน้า ๑๙ (อัดสำเนา)

การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
ตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

THE ENCOURAGEMENT OF THE LOCAL WOMEN ROLE
THROUGH THE WOMEN EMPOWERMENT FUNDS IN TAMBON PAKBONG,
PASANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE.

วิลาสินี ศิริสุวรรณ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และ ๔) เพื่อศึกษาการนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ดำเนินการตามระเบียบวิธี วิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง จำนวน ๒๙๖ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๒. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ พบว่า สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องที่มีอายุ สถานภาพ และอาชีพแตกต่างกัน มีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องไม่แตกต่างกัน ส่วนสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องที่มีการศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีการ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ ๐.๐๑

๓. ปัญหา อุปสรรค พบว่า สตรีบางส่วนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร
ขาดความร่วมมือจากบุคคลบางกลุ่ม เพราะยังมีความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิชายหญิง
และข้อเสนอแนะ คือ สร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกัน เสริมสร้างให้สตรีมีความเป็นจิต
อาสา เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในท้องถิ่น และควรมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรและท้องถิ่น
เพื่อร่วมกันพัฒนาสังคมต่อไป

๔. การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่า
ซาง จังหวัดลำพูน สามารถสรุปได้ ดังนี้ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องให้ความสนใจ
การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นให้ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในด้านต่างๆ มีความต้องการความเสมอภาค
ทางเพศในสังคม และมีความพร้อมที่จะแสดงศักยภาพของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งกองทุนพัฒนา
บทบาทสตรีได้เปิดโอกาสให้สตรีทุกคนเข้ามามีบทบาทในการทำงานในพื้นที่ของตนมากขึ้น รวมไปถึงการ
เข้าไปมีส่วนในการร่างระเบียบกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน และเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนการ
ดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องทั้งนี้การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นจะช่วย
พัฒนาศักยภาพพลังของสตรีให้มีบทบาทที่เข้มแข็งขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริม, บทบาทสตรีในท้องถิ่น, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Abstract

The objective of this study were : 1) to study The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province, 2) to compare The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong Pasang District Lamphun Province, 3) to study the problem, obstacles and suggestions of The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province and 4) to study the implementation of the Buddhist principles, Sappurisa Dhamma for applying to The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong Pasang District Lamphun Province. The research implemented by the Mixed Methods Research, it was the Quantitative Research, Survey Research , the sample in this research were 296 people of the members of Tambol Pakbong's Women Empowerment Funds, analyzed the data by Frequency, Percentage, Average (Mean) and Standard Deviation, testing with F-test, using One Way Analysis of Variance (One Way ANOVA) and compare the differences of the average in pairs by means of the variance Least Significant

Difference (LSD), and Qualitative Research by In-depth Interviews with the Key Informants and analyzed the data by Content Analysis Technique.

The research results shows that:

1) The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province, overall level was moderate.

2) Comparison of The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province classified by personal factors including age, marital status, education, occupation and income found that the people of difference in age, marital status and occupation have been encouraging of the local women role through the Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province, not difference. The people who differed in education and income have been the encouragement of differ significantly at 0.01.

3) The problem and obstacles of The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province found that someone lacked confidence in themselves, did not dare to show off and sometimes they didn't get cooperation from somebody because of gender inequality. The suggestions were they should get enhancing awareness of the Sexual rights, introduce to be a volunteer for to be a local leader and people should participate with the state agencies to develop their locality.

4) Conclusion is that The Encouragement of The Local Women Role Through The Women Empowerment Funds in Tambon Pakbong, Pasang District, Lamphun Province which the people interested to encourage the role women to the local leadership in a variety of ways. They wanted to terminate sexual harassment and ready to show the full potential of your own in different situations. The Women Funds gave an opportunity to all women have a role to working in their area that they can draft the roles in working together and to be a leader by activation of Tambon Pakbong Empowerment Funds. In addition, the encouragement of the local role women will develop the power of women to be strong.

Keywords : Encouragement, The Local Women Role, The Women Empowerment Funds

บทนำ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสตรีในวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการถูกระงับความรุนแรงในครอบครัว การขาดโอกาสในสังคม ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ และที่สำคัญโอกาสในการดัดศักยภาพของสตรีที่จะแสดงต่อสังคมมีน้อย จึงต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาอีกมาก ดังนั้น “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” จึงถูกจัดตั้งขึ้นซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเสริมศักยภาพสตรีในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชาย ซึ่งนับว่าเป็นพลังสังคมอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีการนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็ง สามารถช่วยนำพาและร่วมสร้างสังคมไปสู่ความเสมอภาค อย่างสร้างสรรค์ และมีสันติสุขอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย สำหรับการดำเนินงานดังกล่าว รัฐบาลได้ทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาเพื่อสตรีทุกคน โดยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสตรีต่างๆ ในการขับเคลื่อนกองทุน จะช่วยให้สตรีทุกคนได้ใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ^๑

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับความสนใจจากสตรีในพื้นที่เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น ๑,๒๙๓ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘) และมีกลุ่มสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการหลายกลุ่ม ทั้งประเภทเงินทุนอุดหนุน (เงินทุนเพื่อการสนับสนุนอบรมพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ) และเงินทุนหมุนเวียน (เงินทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ) แต่ก็ยังขาดความร่วมมือจากสตรีในพื้นที่บางกลุ่มในการดำเนินการขับเคลื่อนงาน อาทิเช่น การขาดความมั่นใจในการเป็นผู้นำ การใช้สิทธิตามอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่ง การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจที่เด็ดขาดในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ขาดโอกาสในการแสดงศักยภาพของตนในพื้นที่สาธารณะ และขาดการสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม เกิดการแทรกแซงอำนาจจากผู้ชาย อาจเป็นเพราะแนวคิดแบบสมัยก่อนที่ว่า ผู้ชายมีอำนาจหน้าที่มากกว่าผู้หญิงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า บทบาทของสตรีในสังคมจึงมีน้อย ซึ่งปัญหาความไม่เท่าเทียมกันนี้ทำให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องขาดการพัฒนา และขาดความเข้มแข็ง

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ เรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพราะปัญหาของสตรีเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขทั้งในด้านการยุติการกระทำ ความรุนแรงต่อผู้หญิงและครอบครัว การลดปัญหาการกดขี่ข่มเหงสตรีในสังคม ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย ต้องมีการส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพของสตรีในทุกๆ ด้านให้สตรีมีจุดยืนที่มั่นคงในสังคม เมื่อรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีขึ้นมา จึงเป็นโอกาสที่ดีที่จะมีการส่งเสริมบทบาทสตรีตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ดังนั้นเราสนับสนุนโครงการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีนี้ และต่อยอดโครงการให้สตรีในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ให้มากที่สุด เกิดการพัฒนาศักยภาพชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาจิตใจ รวมไปถึงพัฒนาอาชีพของกลุ่มสตรีให้มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยบุรุษเพศ อีกทั้ง

^๑ คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด/ตำบล, ความเป็นมากองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร), ๒๕๕๕, หน้า ๑.

ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ มีพระพุทธรูปศาสนานำมาจัดใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ดังนั้นการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หลักสัพพริสนธรรม^๒ หรือธรรมสำหรับสัตตบุรุษ ผู้ซึ่งมีความประพฤติดี ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ ได้แก่ ๑. อัมมัญญตา ๒. อัตถัญญตา ๓. อัตตัญญตา ๔. มัตตัญญตา ๕. กาลัญญตา ๖. ปริสสัญญตา ๗. ปุคคปโรปรัญญตา ซึ่งเหมาะสมที่มีประโยชน์นำมาใช้ในการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน อาจทำให้โครงการนี้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้กับท้องถิ่นของผู้ที่สนใจศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นต่อไป

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑.๔ เพื่อศึกษาการนำหลักสัพพริสนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ๒) ด้านการมีส่วนในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ๓) ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ได้แก่

๑) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะทำงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

๒) ด้านการมีส่วนในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

๓) ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

^๒ อย.สศตคก.(ไทย) ๒๓/๖๘/๑๔๓-๑๔๖.

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร ประชากร (population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๙๖ คน จากสมาชิกจำนวน ๑,๒๙๓ คน และกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview) จำนวน ๗ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ๑. หมู่บ้านสบทา ๒. หมู่บ้านท่าตันจั่ว ๓. หมู่บ้านหนองสะลิก ๔. หมู่บ้านหนองผำ ๕. หมู่บ้านปากบ่อง

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ ถึงมกราคม ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

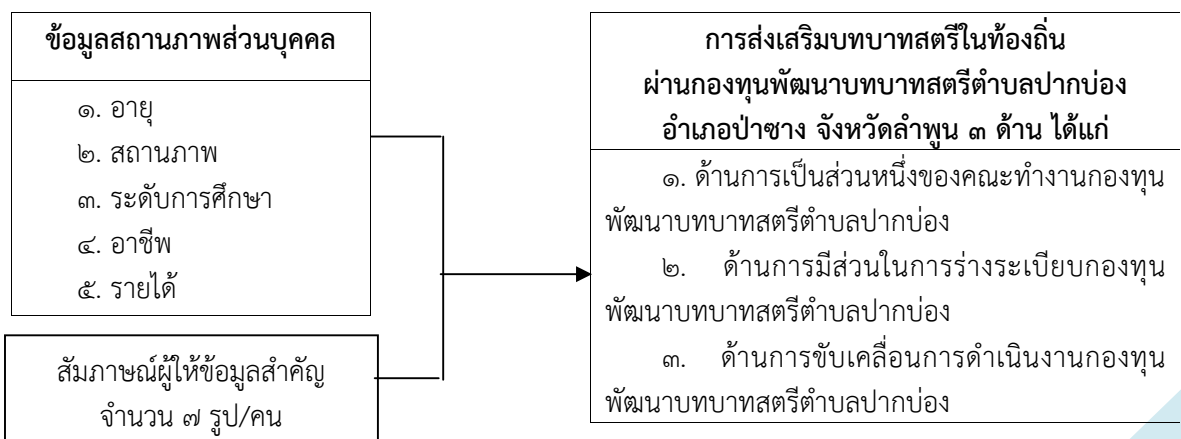
สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอลำปาง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอลำปาง จังหวัดลำพูน จำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๙๓ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๓ ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๙๖ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๗ รูป/คน ได้แก่ พระสงฆ์ ๑ รูป และผู้นำชุมชน ๖ คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอลำปาง จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอลำปาง จังหวัดลำพูน สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

^๓ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., Determining Sample Size for Research Activities (Educational and Psychological Measurement : 1970), pp. 607-610.

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อความปลายเปิด ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การเก็บข้อมูล ได้กำหนดตามกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content analysis Technique) โดยการเขียนแบบพรรณนา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๗ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒ อาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓ และรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ระหว่าง ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗

๖.๒ การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ ๑) ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ ๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบของการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๘ ๓) ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานของการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มี อายุ สถานภาพ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการศึกษาและรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

สตรีส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความกล้าแสดงออกในที่สาธารณะ อาจเพราะขาดความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจจากการไม่เท่าเทียมกันของชายและหญิง การรณรงค์เรื่องสิทธิสตรียังไม่ดีพอ สังคมยังมีแนวคิดเดิมๆ เรื่องความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย ทำให้การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เกิดการโลเลไม่ได้เด็ดขาดพอ อีกทั้งยังขาดโอกาสและการสนับสนุนที่สตรีจะได้ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำ

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

สตรีตำบลปากบ่องส่วนใหญ่ยังการความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ของการทำงานร่วมกันในสังคมหรือท้องถิ่น ขาดการแสดงความคิดเห็นจากส่วนรวม ทำให้เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าระเบียบ เอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายหนึ่ง เมื่อกลุ่มสมาชิกทำโครงการเพื่อขอรับการพิจารณา ขาดการชี้แจงระเบียบข้อบังคับให้ชัดเจน ทำให้โครงการไม่ผ่านการอนุมัติ

๓. ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง

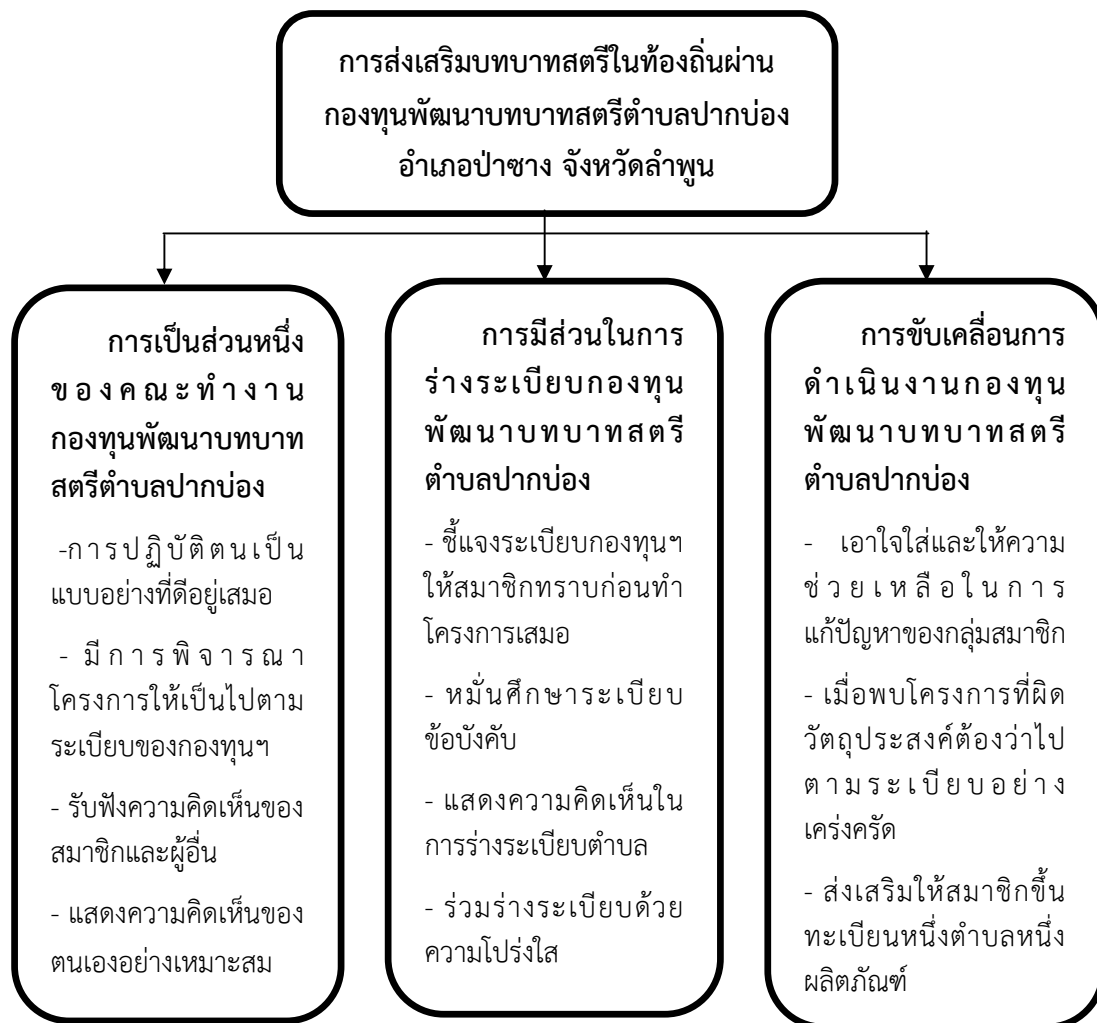
การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องยังไม่ทั่วถึง ขาดความร่วมมือจากสตรีบางกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาการทำงานของกองทุนฯ ตำบล ซึ่งสตรีบางส่วนยังไม่เข้าใจการทำงานที่เป็นระบบโดยมีระเบียบเป็นข้อบังคับในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำให้เกิดความเข้าใจที่ว่า การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐยากแก่การเข้าถึง ควรทำความเข้าใจในการทำงานของระบบราชการ และควรปรับการทำงานให้เข้ากับพื้นที่โดยไม่ลำเอียงกัน ควรมีการรณรงค์ให้สตรีเกิดความรักที่จะเข้าร่วมการพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างสมัครใจ

การนำหลักสี่ปฐิธรรมมาบูรณาการกับการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่องนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเน้นเรื่องของการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบในการทำงานร่วมกัน และการขับเคลื่อนการดำเนินงานของทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้น ตรงกับหลักสี่ปฐิธรรม ทั้ง ๗ ประการ อันได้แก่ ๑. อัมมัญญตา (รู้เหตุ) ๒. อัตถัญญตา (รู้ผล) ๓. อตตัญญตา (รู้ตน) ๔. มัตตัญญตา (รู้จักพอประมาณ) ๕. กาลัญญตา (รู้กาลเวลา) ๖. ปริสสัญญตา (รู้จักชุมชน) และ ๗. ปุคคัลโปปรัญญตา (รู้จักเลือกบุคคลในการทำงาน)

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นผ่านกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ปัญหา อุปสรรค ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อการแก้ปัญหาในครั้งต่อไปสามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

การเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะส่งผลดีในการทำงานตามมาทำให้ผู้อื่นอยากเข้าร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการประชุมในวาระต่างๆ และยังส่งเสริมให้มีการกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนต่อไป

การมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง คือ การร่วมกันในการร่างระเบียบการปฏิบัติงานร่วมกันนั้น จะทำให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ก่อให้เกิดการเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายใด เกิดความโปร่งใสในการทำงานซึ่งสามารถทำการตรวจสอบได้

การขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง คือ การดูแลเอาใจใส่ในกิจการงานทั้งของตนเองและกลุ่มสมาชิก ให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาในการดำเนินการต่างๆ และเมื่อพบโครงการที่ผิดวัตถุประสงค์ก็ต้องการพิจารณาตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ควรมีการกระตุ้นให้สตรีตำบลปากบ่องเข้ามามีบทบาทในการทำงานในท้องถิ่นมากขึ้น
๒. ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านการเป็นผู้นำของสตรี
๓. ควรส่งเสริมบทบาทสตรีตำบลปากบ่องให้มีความกล้าแสดงออกด้านความคิดเห็นของตนเอง เพื่อการพัฒนาของท้องถิ่นตน
๔. ควรเสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิเท่าเทียมกันของหญิงชายในสังคมให้มากขึ้น
๕. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนบทบาทสตรีให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

๘.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

๑. ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง หน่วยงานราชการควรให้ความร่วมมือและการสนับสนุนการทำงานของสตรีในท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้สตรีตำบลได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในเชิงปฏิบัติการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานร่วมกันของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีการหารือในการตั้งข้อระเบียบกฎเกณฑ์ในการทำงานร่วมกัน ร่างระเบียบร่วมกันอย่างโปร่งใส ชี้ให้เห็นประโยชน์ในการจัดทำร่วมกัน สามารถนำระเบียบที่ผ่านการประชาคมแล้วมาใช้ได้อย่างแท้จริง
๓. ด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลปากบ่อง ส่งเสริมให้สตรีมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ใช้บทบาทของตนเองที่ได้รับหรือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ แนะนำและชักชวนให้สมาชิกเข้าร่วมโครงการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามการดำเนินงานโครงการของสมาชิกอยู่เสมอ และควรส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มสมาชิกให้มีการพัฒนาตนเองและต่อยอดพัฒนาโครงการให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

๘.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
๒. ควรศึกษาการประเมินผลการส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่น
๓. ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้นำของสตรีในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด/ตำบล. ความเป็นมากองทุนพัฒนาบทบาทสตรี. (สำนักงาน
คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร), ๒๕๕๕.

๒. ภาษาอังกฤษ

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W.. **Determining Sample Size for Research Activities.**
Educational and Psychological Measurement, 1970.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอ
โพทะเล จังหวัดพิจิตร
Factors Affecting Tax Collection Efficiency of
Bangklan Municipal District Photalay District,
Phichit Province

สรญา คงรอด*
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ธนัสถา โรจนตระกูล**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คำนวณจากตารางของ Taro Yamane ที่จำนวน ๒๙๐ คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน การทดสอบ t – test สถิติ F – test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วสรุปผลเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน ทั้ง ๖ ด้านพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีและกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ ด้านโครงสร้างภาษี ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงการชำระภาษี ด้านลักษณะของกฎหมายภาษีและบทลงโทษ และด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๒. เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านการรับรู้ข่าวสารการชำระภาษี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านอัตราภาษี และประเภทของภาษี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านความถี่ของการชำระภาษี มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน ส่วนอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน

๓. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอ โพนทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า ๓.๑)ด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี คือ มีมาตรการรณรงค์ให้ประชาชนใส่ใจและเห็นถึงความสำคัญในการชำระภาษีให้ครบถ้วน ๓.๒)ด้านลักษณะของกฎหมายภาษี และบทลงโทษ คือ การเพิ่มมาตรการในบทลงโทษการหลีกเลี่ยงการชำระภาษีให้มีมาตรการที่รุนแรงยิ่งขึ้น ๓.๓)ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษี และกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ คือ การเพิ่มพนักงานผู้จัดเก็บภาษีให้มีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ๓.๔)ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี คือ การให้ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นเป็นแบบอย่างที่ดีในการมาชำระภาษีให้กับเทศบาลอย่างครบถ้วนและตรงเวลา ๓.๕)ด้านโครงสร้างภาษี คือ การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีประเภทต่างๆในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและ ๓.๖)ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงการชำระภาษี คือ มีมาตรการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการมาชำระภาษีให้ครบถ้วน

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การจัดเก็บภาษี

Abstract

The objectives of the studies were to 1) to study about the level of the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. 2) to study the comparison the factor affecting to the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. 3) to study the guidelines for developing to increase levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. This research is quantitative research calculated by using the formula table of Taro Yamane with 290 samples. The tools used in this study were questionnaire and the data were analyzed by using Descriptive Statistics and Inferential Statistics. The data were collected using a questionnaire and analysed by mean, standard deviation, t – test, F – test. This quantity research data; samples were purposely selected for an in-depth-interview, was analyzed by using content analysis. The results of the study were as follows:

1. the level of the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province covering all 6 aspects found that the over all was at the medium level. When distinguishing in each aspect found that the highest average aspect was the convenient atmosphere for abiding strictly by the tax law aspect, next to the Revenue Collecting Officer competency aspect and the Revenue Collecting process of the government, Tax structure, decreasing the amount of tax avoidance aspect, tax law aspect and legal punishment aspect and awareness of tax obligations of taxpayers aspect.
2. the comparison the factor affecting to the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province covering all 6 aspects found that Gender, Married Status, Education level, Career, Incomes, knowledge and comprehension about tax of taxpayers, The perception of tax payment, tax rate and tax types, paying taxes frequency affecting to the opinion about the factor of tax collection of of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province
3. the guidelines for developing to increase levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province were found that 3.1) awareness of tax obligations of taxpayers aspect were to run the campaign and to encourage the public attention and the importance of paying taxes in full and on time as well as motivating the public that taxpayers' money every baht every stang. The payment to the municipality that has adopted for a cost-efficient local community development 3.2) The tax law and legal punishment aspect were to increase the legal penalty to tax avoidance to have more extreme and to increase the fine rate in order to force people abiding strictly by the tax law aspect. 3.3) the Revenue Collecting Officer competency and the Revenue Collecting process of the government aspects were to increase the efficient number of capable tax collecting officers to serve the people effectively. 3.4) the convenient atmosphere for abiding by the tax law aspect was to have local community leaders to set a good example as a taxpayer of paying taxes in full and on time for the sake of building the good atmosphere and motivating people to realize about the importance of tax paying. 3.5) Tax structure was to provide training and promoting session about the different types of tax types that are easy to understand by the public. And 3.6) decreasing the amount of tax avoidance aspect was to provide the more promoting measure to make people realizing more about the importance of tax paying full and on time.

Keyword : Efficiency, Tax collection

๑. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นมีสถานะตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม ซึ่งอาจจะมาจากภาษีท้องถิ่น ภาษีแบ่ง เงินอุดหนุน ขณะเดียวกันให้มีการกิจและมีอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณและการตรวจสอบตามกระบวนการของท้องถิ่น^๑

จากการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาในการจัดเก็บรายได้เป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งกล่าวคือเทศบาลมีการจัดเก็บรายได้ที่ไม่เพียงพอในการนำมาพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้จากภาษีของเทศบาลตำบลบางคลานให้ดียิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
- ๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
- ๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในเขตพื้นที่ของตำบลบางคลาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane¹ จำนวน ๒๙๐ คนและกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์จำนวน ๔ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓.๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ

๓.๓.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

^๑ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2550). *การคลังท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.อี.พี.ริง.

¹ Taro Yamane, *Statistics : An Introductory Analysis*, (Third edition, Newyork : Harper and Row Publication, 1973), p 125.

๓.๓.๓ วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยใช้สถิติ
เชิงอนุมาน คือการหาค่าที (t-test) สำหรับและทดสอบค่าเอฟ (F-test)

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิง
เนื้อหาเป็นความเรียงประกอบกับทฤษฎีและแนวคิด

๓.๓.๕ สรุปและเขียนรายงาน

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ อายุระหว่าง ๔๐ – ๔๙ ปี มีจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔

๔.๒ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาล ตำบลบางคลาน ทั้งหมด ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี รองลงมา ตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีและกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ ด้านโครงสร้างภาษี ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงการชำระภาษี ด้านลักษณะของกฎหมายภาษี และบทลงโทษ และด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มี เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านการรับรู้ข่าวสารการชำระภาษี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านอัตราภาษีและประเภทของภาษี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านความถี่ของการชำระภาษี มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ส่วนอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาล ตำบลบางคลาน

๔.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๔.๔.๑ สาเหตุที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนหลบเลี่ยงภาษีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันมาจากการที่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียุติหน้าที่เสื่อมถอย โดยมองว่าการเสียภาษีเป็นเรื่องที่ยุ่งยากหรือทำให้เสียเวลา อีกทั้งยังมองว่าการชำระภาษีให้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดนั้นไม่ใช่เรื่องจำเป็น เพราะบทลงโทษเกี่ยวกับการไม่มาชำระภาษีให้ตรงเวลานั้นไม่ใช่บทลงโทษที่รุนแรง

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีให้ประสบผลสำเร็จ

(๑) ควรเพิ่มจำนวนพนักงานผู้จัดเก็บภาษีให้เพียงพอกับปริมาณงานและการให้บริการรับชำระภาษีแก่ประชาชน

(๒) ควรมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าก่อนถึงช่วงระยะเวลาในการรับชำระภาษีประเภทต่างๆ ให้แก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบ อีกทั้งในระหว่างช่วงระยะเวลาการรับชำระ

ภาษีและช่วงสัปดาห์สุดท้ายของช่วงระยะเวลาการรับชำระภาษีนี้นักควรจะมีการประชาสัมพันธ์ซ้ำเพื่อเป็นการเตือนความจำให้แก่ประชาชนที่ยังมิได้มาชำระภาษีให้เทศบาลได้ทราบ

(๓) ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อสะดวกในการติดตามข้อมูลของผู้เสียภาษีเพื่อตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังของผู้เสียภาษีว่ามีค้างชำระหรือไม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรทำการศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงอื่นๆว่าพบปัญหาใดในการจัดเก็บภาษีในแนวทางเดียวกันหรือไม่ และมีวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร เพื่อนำแนวทางนั้นมาปรับใช้กับเทศบาลตำบลบางคลานอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

๒. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงสุดและนำรายได้นั้นมาสร้างเสริม พัฒนา ตลอดจนนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งยังส่งผลให้เทศบาลมีอิสระในการบริหารงานต่างๆ และทำให้การใช้จ่ายตามงบประมาณที่กำหนดไว้สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (๒๕๕๐). **การคลังท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ:

พี.เอ.อี.พี.วิง.

Taro Yamane. Statistics : An Introductory Analysis. Third edition, Newyork : Harper and Row Publication, 1973.

การให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา
อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
The Services for People according to Buddhhadhamma of Namlao Sub-
District Administrative Organization, Rongkwang District, Phrae Province

กฤษฎากร ธนกิจประภาพันธุ์*
Mr. Kidsatakorn Tanakidpapapan
ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์, ดร.สายัณห์ อินันใจ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวนประชากรทั้งหมด ๕,๔๑๔ คน สุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๙ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ทำการหา กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาร์โยมานเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน ๓๔๙ คนและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า เอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง จำนวน ๗ รูป/คน สำระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

*นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๙ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๙). Email. ton.thr@gmail.com

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า มีระดับการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$, S.D. = ๐.๖๐๑)

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการจำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า-น้ำประปายังไม่ดีพอ และการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ การไม่รักษาคำมั่นสัญญาผิพนัดหมายและไม่รักษาสัญญา และไม่มี ความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ดังนั้น เจ้าหน้าที่และพนักงานควรให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ในการแก้ไขระบบไฟฟ้า-ประปา การกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ เอาใจใส่ รับผิดชอบ ขวนขวายหางบประมาณมาดำเนินงานบางโครงการที่ล่าช้า เพื่อสนองความต้องการของประชาชนด้วยความเสมอภาค สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

๔. แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการทุ่มเทพลังกายพลังใจ สติปัญญา ในการที่จะช่วยเหลือ ชี้แจงปัญหาอุปสรรค ด้วยการใช้คำพูดไพเราะ สุภาพ มีความอดทนอดกลั้นในการชี้แจงแนะนำ ในบางเรื่องที่ประชาชนยังไม่เข้าใจ อันก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเต็มใจ ไม่นิ่งดูดายรีบเร่ง ขวนขวายหางบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ มาสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ล่าช้า ควรอุทิศตนในการทำงาน ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีอคติ มีความเสมอภาค และมีความต่อเนื่องในการให้บริการ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

คำสำคัญ: การให้บริการประชาชน, พุทธธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the service for people according to Buddhaddhamma of Nam Lao Sub-district Administrative Organization Rongkwang District, Phrae Province. 2) to compare the opinion of the people regarding the service for people according to Buddhaddhamma of Nam Lao Sub-district Administrative Organization Rongkwang District, Phrae Province by personal classification factor. 3) to study the problem, obstacle, and the suggestion in the service for people according to Buddhaddhamma of Nam Lao Sub-district Administrative Organization

Rongkwang District, Phrae Province. 4) to study the development guidelines in the service for people according to Buddhaddhamma of Namlao Sub-district Administrative Organization Rongkwang District, Phrae Province.

The methodology was Mixed Methods Research. The population were 5,414 people who live in Namlao Municipality area , by using stratified sampling group hypothesis of Taro Yamane, 349 people. The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis test with t-test, F-test, one way ANOVA. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency and in-depth-interview collecting data from 7 key informants, the researcher will gather data on the essence of the in-depth-interview and then by content analyzed by descriptive interpretation.

The results of the research were found as follow ;

1) The level of the effectiveness in public services the service for people according to Buddhaddhamma of Namlao Sub-district Administrative Organization Rongkwang district, Phrae province ,were found that had the level of service for people according to Buddhaddhamma of Namlao Sub-district Administrative Organization at the high level ($\bar{X}$ =3.87,S.D. = 0.601).

2) The comparison of the level of the service for people according to Buddhaddhamma of Namlao Sub-district Administrative Organization Rongkwang district, Phrae Province, was hypothesis tested by analyzing in aspects of individual factors consist of sex, age, educational background and monthly income were found statistically positive related at a .01 level of significance. Which is accepted the hypothesis. While difference occupation was found that no significant different. Which was not accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and the suggestion for the service for people according to Buddhaddhamma of Namlao Sub-district Administrative Organization Rongkwang District, Phrae Province, was found that electric system – municipal water supply were not good enough for people, insanitary refuse disposal, did not pledge, non-cooperation in traditional activities .So officers and employees should take care of electric system – municipal water supply, insanitary disposal, finance budget for delayed projects for people with equality, consistency and continuity.

4) The development guidelines in the service for people was found that the most key informants give precedence to power of body, mind and intelligence to solve problems, by using mellifluous word, should tolerate and explain to suggestion of unknown people for camaraderie, should not indifferent, finance budget for delayed projects and activities, should not discriminant, prejudice, should convent in work, equality and continuity of service. And furnish to public participation more.

Keyword:The Service for People, Buddhadhamma

๑. บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ “มาตรา ๗๘ (๓) การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

ความสำคัญของการบริการของประชาชนโดยหลักแล้ว การบริการประชาชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาดของประชาชน ส่วนใหญ่แล้วรัฐจะเป็นผู้ดำเนินการ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรม ความมั่นคงของประเทศ กิจการที่ไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เช่น การสงเคราะห์ผู้ตกยาก รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการเอง หากกิจการใดที่เอกชนมีความพร้อม รัฐก็ควรให้ภาคเอกชนดำเนินการ แต่รัฐก็ต้องมีบทบาทในการกำกับดูแล ตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนได้รับบริการที่ดี เป็นธรรม และสะดวกรวดเร็ว การเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการบริการของรัฐเป็นสิ่งที่รัฐต้องให้ความสำคัญเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ทำให้ประชาชนเชื่อถือรัฐบาล และกลไกของรัฐอันจะเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวม^๑

หลักพุทธธรรมที่ชื่อว่า หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นอีกหลักพุทธธรรมหนึ่งในคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์กันและกัน เป็นหลักธรรมหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานภายในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะเป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี^๒ เป็นหลักธรรมที่ช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ได้ ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา และเมื่อผู้นำองค์กรนำหลักสังคหวัตถุ ๔ นี้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การทำงานนั้นๆก็จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

^๑รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา, หน้า ๒๒.

^๒ปรัชญา เวสารัชช์, บริการประชาชนทำได้ไม่ยาก(ถ้าอยากทำ), (กรุงเทพมหานคร: กราฟฟิคพอร์เมท(ไทยแลนด์), ๒๕๕๐), หน้า ๖-๘.

^๓พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมญูชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาบรรณสาร) ๒๕๕๓, หน้า ๑๑.

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ว่ามีความรู้ ความเข้าใจในการบริการตามหลักพุทธธรรมมากน้อยเพียงใด และศึกษาวิธีการใช้หลักพุทธธรรมมาช่วยพัฒนาในการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๔๙ คน และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔ และเป็นเพศชาย จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖ ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๒ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗ มีอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔ และมีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไปมีจำนวนเท่ากันคือ มีจำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑ เท่ากัน

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87, S.D. = 0.601$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทาน, ด้านปิยวาจา, ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับทุกมาก ดังรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านทาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำเลา มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาด้านทาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.731$)

๒) ด้านปิยวาจา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำเลา มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาด้านปิยวาจา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81, S.D. = 0.636$)

๓) ด้านอัตถจริยา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำเลา มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาด้านอัตถจริยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.671$)

๔) ด้านสมานัตตตา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลน้ำเลา มีระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลาด้านสมานัตตตา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87, S.D. = 0.645$)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน โดยเปรียบเทียบระดับการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมติฐาน จำนวน ๕ สมมติฐานซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า แตกต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนสมมติฐานประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ อาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนตามหลักธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า-น้ำประปายังไม่ดีพอ

และการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ การไม่รักษาคำมั่นสัญญาผิคนัดหมายและไม่รักษาสัญญา และไม่มี ความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ดังนั้น เจ้าหน้าที่และพนักงานควรให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ในการแก้ไขระบบไฟฟ้า-ประปา การกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะ เอาใจใส่ รับผิดชอบต่อ ขวัญของประชาชนมาดำเนินงานบางโครงการที่ล่าช้า เพื่อสนองความต้องการของประชาชนด้วยความเสมอภาค สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

๔.๕ แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

จากการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ สำคัญจำนวน ๗ รูป/คน

๑) พบว่าแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ด้านทานคือ การที่เจ้าหน้าที่ และพนักงานของอบต.น้ำเลา ต้อง หุ่เมหลังกายปลั่งใจ สติปัญญา ในการที่จะช่วยเหลือ หรือให้บริการประชาชน ตลอดถึงมีการชี้แจง ปัญหาอุปสรรคบางอย่างที่ก่อให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการประชาชน และอาศัยหลักการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการทำประชาคมเพื่อเสนอความต้องการและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อจัด เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ความจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อ เสนอในที่ประชุมใหญ่และออกเสียงประชามติร่วมกัน และบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของอบต.น้ำเลา ต่อไป

๒) พบว่า แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ด้านปิยวาจา คือ เจ้าหน้าที่ และพนักงานของเทศบาลควรให้ การบริการประชาชนด้วยใช้คำพูดที่ทักทายด้วยคำไพเราะ สุภาพ ด้วยกิริยามารยาทที่อ่อนหวาน ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความอดทนอดกลั้นในการชี้แจงแนะนำในบางเรื่องที่ประชาชนยังไม่เข้าใจ เพื่ออธิบายเหตุผล ต่างๆ อันก่อให้เกิดความสัมพันธที่ดีต่อกัน

๓) พบว่า แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ด้านด้านอัตถจริยา คือ เจ้าหน้าที่และพนักงานของอบต.ควรมี ความเต็มใจ ไม่นิ่งดูดายรับขวัญของประชาชนมาหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้ง ต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔) พบว่า แนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลน้ำเลา อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ด้านสมานัตตตา คือ เจ้าหน้าที่และพนักงานของเทศบาลควร อุทิศตนในการทำงาน ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีอคติ มีความเสมอภาค และมีความต่อเนื่องในการจัดหา งบประมาณสนับสนุนในบางโครงการและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- ๑) ควรศึกษาหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาในการบริการประชาชน
- ๒) ควรศึกษามุมมองของเจ้าหน้าที่และพนักงานกับประชาชน เพื่อให้เห็นความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ปรัชญา เวสารัชช์.บริการประชาชนทำได้ไม่ยาก(ถ้าอยากทำ).กรุงเทพมหานคร: กราฟฟิคฟอร์แมท (ไทยแลนด์), ๒๕๔๐.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต).ธรรมญูชีวิต. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาบรรณสาร ๒๕๔๓.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓
แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฏีกา, ๒๕๕๐.

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
AN APPLICATION OF APARIHANIYADHAMMA IN ADMINISTRATION
OF SUNPAKWAN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
HANGDONG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

กิตติ ศรีสมบัติ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่, ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน, ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลสันผักหวาน, และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสันผักหวาน จำนวน ๑๒,๗๘๕ คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชี และมอแกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๕ คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าที และค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญ น้อยที่สุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ๙ รูป/คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า :

๑) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ย ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็กโดยเฉลี่ย ($\bar{X}=4.35$) รองลงมาคือด้านอนุรักษ์โบราณสถานและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามโดยเฉลี่ย ($\bar{X}=4.11$) ด้านการประชุมกันเป็นนิตย โดยเฉลี่ย ($\bar{X}=3.78$) ด้านการเคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชาโดยเฉลี่ย ($\bar{X}=3.70$) ด้านการประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

และด้านการส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา มีค่าเท่ากัน โดยเฉลี่ย ($X=3.68$) และด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบโดยเฉลี่ย ($X=3.66$)

๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศและรายได้มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอภิธานิยธรรมในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลสันผักหวาน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) แนวทางการนำหลักอภิธานิยธรรมไปประยุกต์ใช้การบริหารงานของเทศบาล พบว่า การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบสามารถ นำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมีการวางแผน การจัดองค์กร การบริหาร บุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบ และการประเมินผล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ ของส่วนรวม และประชาชนเป็นที่ตั้งเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this study were. 1) to study the opinion of people towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province, 2) to compare the opinion of people towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province, 3) to find out the guidelines of solving problem of people towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province, and 4) to apply of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province. The research used mixed methods research both quantitative research and survey research. The data of quantitative research were collected by using in-depth interview and the key of informants. The populations and samples were 7 villages and 18 year old upward, selected from people who live in Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province. The methodology used R.V. Krejcie & Morgan formula for the sampling population (Krejcie and Morgan, 1970) with reliability equal to 95% and error equal to 5% of 12,785 people. A sample was selected from 375 persons and the analysis of data have been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, in the case of two groups of independent variable and F-test by one way analysis for variance (One-way ANOVA), were analyzed using content analysis (Content Analysis Technique) with mixed methods research.

The findings of this research as follows :

1) The opinion of people towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality, Hangdong district, Chiang Mai province. was overall at the high level ($X=3.85$), When considering in each aspect as

follows : the respecting for women's right and children was ($\bar{X}$ =4.35, followed by the historic conservation and cultural traditions was ($\bar{X}$ =4.11, the regular meeting was ($\bar{X}$ =3.78, the respecting adult or commander was ($\bar{X}$ =3.70), the open meeting or the close meeting all together and the promotion, protection to Buddhism as the same mean was ($\bar{X}$ =3.68) and not make provision or not cancel the indulgent of law code was ($\bar{X}$ =3.66)

2) The comparison result of people opinion classified by personal factors, it was found that gender and income there was the opinion towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Sunpukwan sub-district municipality was not different and then rejected the hypothesis. The people who have age, education and occupation were significant differences at 0.05 levels. Then, accepted the hypothesis.

3) The application guidelines of to Aparihaniyadhamma in administration of municipality found that the opportunities all sectors in community into work participation systematically. It can perform to be the concrete object of objectives. There were planning, organizing resource management, command, coordination, checking and evaluation by considering common interest and people for sustainable peace.

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งยึดหลักว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้^๑ เพราะหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ หากหมู่บ้าน/ชุมชนได้รับการพัฒนาและมีความเข้มแข็งประเทศก็จะมี ความเข้มแข็งและง่ายต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ^๒ ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหลัก เมื่อหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็งประเทศก็จะสามารถเจริญก้าวหน้าไป สู่การพัฒนาและมีความยั่งยืนได้ สภาพปัญหาสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันเกิดความขัดแย้ง ทางด้านความคิดมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายขาดความสามัคคีในหมู่คณะ จนแผ่ขยายลุกลามไปทั่วประเทศ และในทุกชุมชน เทศบาลตำบลสันผักหวาน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทรัพยากรบุคคล และเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาล แต่ในขณะเดียวกันการบริหารงานภายใต้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายในทางการเมืองในระดับชาติ ซึ่งส่งผลขยายไปถึง ในระดับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสันผักหวาน ประชาชนในท้องถิ่นมีการแบ่งข้างเป็นเสื้อแดง เสื้อเหลือง ซึ่งผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน บริหารงานอยู่

^๑ จตุพร ผ่องสุข, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่างอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^๒ พระอริการโสภา ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๒.

ท่ามกลางความขัดแย้งของประชาชน จนอาจกลายเป็นปัญหายั่งยืนในการแก้ไข เพื่อที่จะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับได้โดยง่าย ผู้วิจัยจึงได้นำหลักธรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายใต้ความขัดแย้งของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน คือ หลักอปริหานิยธรรมหรือหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี ๗ ประการ^๓ ได้แก่ ๑.ประชุมกันเป็นนิตย ๒.ประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน ๓.ไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ ๔.เคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา ๕.ให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก ๖.อนุรักษ์โบราณสถานและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ๗.ส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา หลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมที่จะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง และช่วยเสริมสร้างให้เกิดความสมัคสามัคคีขึ้นในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน ว่ามีความสอดคล้อง และครอบคลุมกับสภาพปัญหาในชุมชน ตลอดจนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีหรือไม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารเทศบาล เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนปรับปรุงเป็นแนวทางการบริหารให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ปัญหาของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยใช้กรอบของหลักอปริหานิยธรรม มี ๗ ประการ คือ ๑.ประชุมกันเป็นนิตย ๒.ประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน ๓.ไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ ๔.เคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา ๕.ให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก ๖.อนุรักษ์โบราณสถานและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ๗.ส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา โดยนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

^๓ ส.ท. ๑๐/๑๓๑-๑๓๕/๗๗-๘๑.

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรในเขตเทศบาลตำบล สันผักหวาน จำนวน ๓๗๕ คน จากประชาชนจำนวน ๑๒,๗๘๕ คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครั้งนี้ จำนวน ๙ รูป/ คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านสันผักหวานหลวง, หมู่ที่ ๒ บ้านต้นจ้าว, หมู่ที่ ๓ บ้านท่าผาญู, บ้านใหม่, หมู่ที่ ๔ บ้านป่าตาล, หมู่ที่ ๕ บ้านเบ้อ,บ้านยังเปา,บ้านสันป่าตัน, หมู่ที่ ๖ บ้านข้าวเต็ง, บ้านน้อย,บ้านทิวทุ่ง, และหมู่ที่ ๗ บ้านสันผักหวานน้อย

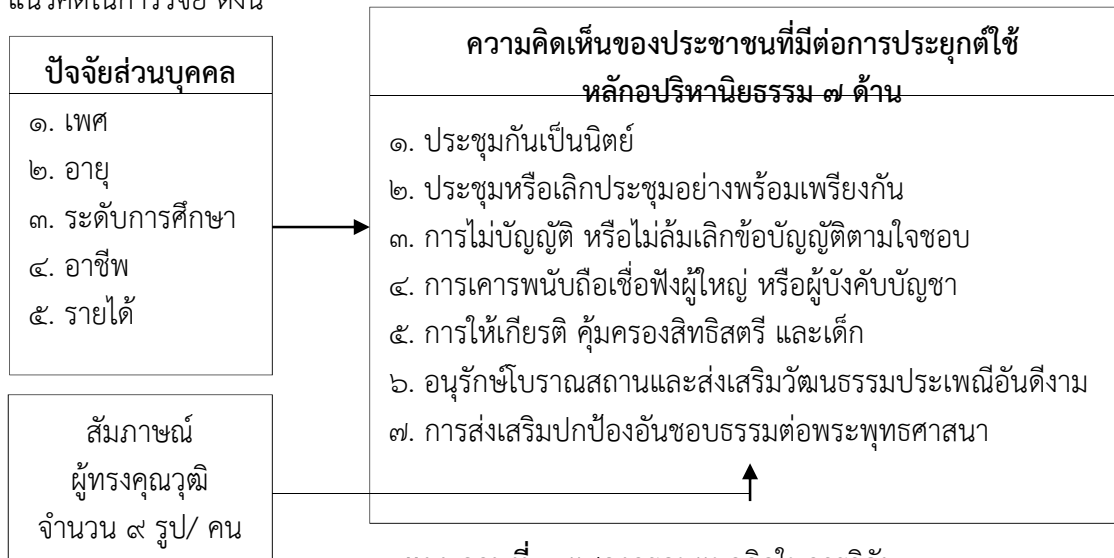
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่ เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสันผักหวาน จำนวน ๑๒,๗๘๕ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบตารางของ เครซีและมอแกน^๔ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตเทศบาลตำบลสันผักหวาน ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๗๕ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครั้งนี้ จำนวน ๙ รูป/ คน ได้แก่ ๑) พระสงฆ์ ๑ รูป, ๒) ข้าราชการการเมือง ๖ คน, และ ๓) ตัวแทนประชาชน ๒ คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกปัจจัยบุคคล สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

^๔อุเทน ปัญโญ. รศ., ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยนอร์ท), ๒๕๕๖, หน้า ๑๔๐.

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ๒๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๐ และเป็นเพศหญิง ๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๐ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗๐ น้อยที่สุด อายุ ระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี กับ อายุ ๖๖ ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากัน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๐ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๕๔ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๑.๑๐ และน้อยที่สุด สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๐ อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑๐ และน้อยที่สุดได้แก่นักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๐ ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไปจำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๐ และน้อยที่สุดมีรายได้ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไปจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๐

๖.๒ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๘๕) เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้ ด้านการให้เกียรติ คำนึงสิทธิสตรี และเด็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๔.๓๕) รองลงมาคือ ด้านอนุรักษ์โบราณสถานและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๔.๑๑) ด้านการประชุมกันเป็นนิตย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๗๘) ด้านการเคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๗๐) ด้านการประชุม หรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน และด้านการส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ =๓.๖๘) และด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๖๖)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ, และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์

๑) ด้านการประชุมกันเป็นนิตย คือ ประสานงานร่วมมือกัน เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกับหลายภาคส่วน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ

๒) ด้านการประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน คือความสามัคคีในหมู่คณะ ทุกภาคส่วนของสังคม ชุมชน ร่วมมือร่วมใจกันวางแผนการทำงานด้วยความพร้อมเพรียง

๓) ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ มีการบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องชอบธรรม ยึดหลักของกฎหมายบ้านเมืองให้เกิดความเป็นธรรม ขึ้นในสังคม ชุมชน

๔) ด้านการเคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา โดยการยึดถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา

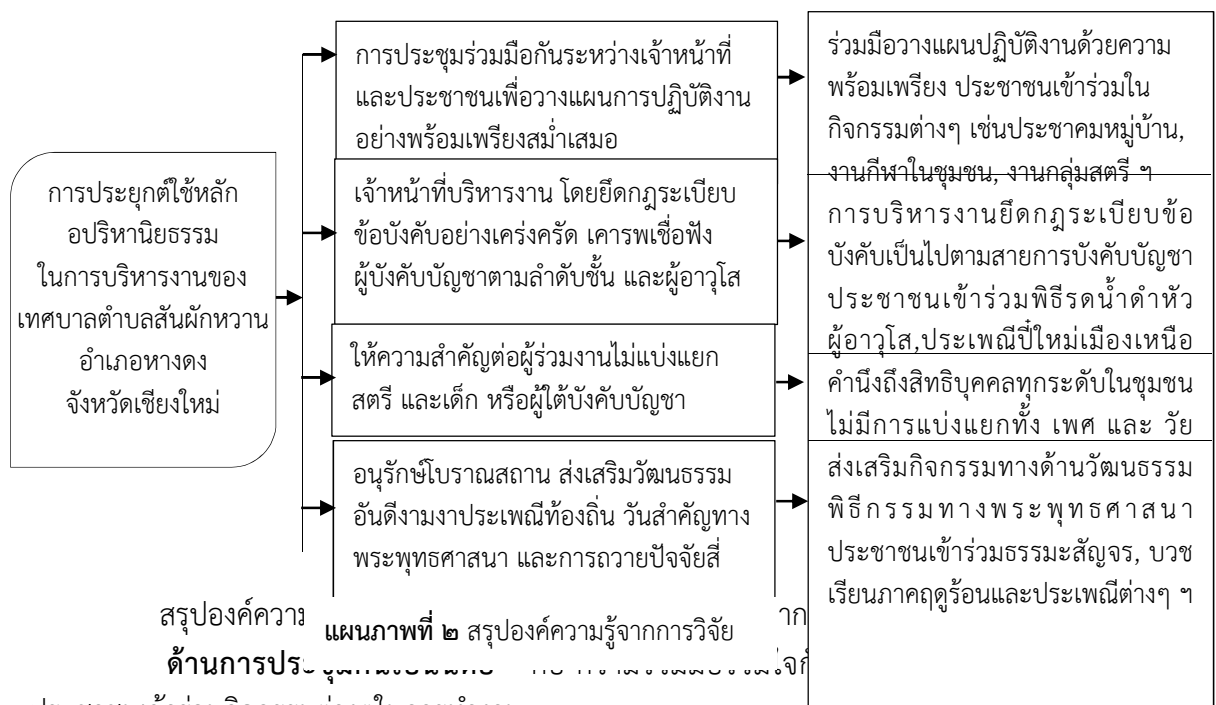
๕) ด้านการให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรีและเด็ก ไม่แบ่งชนชั้น ไม่แบ่งเขาแบ่งเรา ไม่แบ่งแยกกัน ไม่ข่มเหงกัน อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม ชุมชนท้องถิ่นเป็นด้วยความสงบร่มเย็นเป็นสุข

๖) ด้านอนุรักษ์โบราณสถาน และส่งเสริมรักษาวัดวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม มีการทำนุ บำรุง สถานที่ที่สำคัญๆในชุมชน และส่งเสริมให้มีพิธีกรรมต่างๆตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมา

๗) ด้านการส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา มีการส่งเสริมงานทางด้านพระพุทธศาสนา และจัดให้มีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหา โดยสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ดังนี้

สรุปองค์ความรู้
แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย
ด้านการประ...

ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในการทำงาน

ด้านการประชุมหรือเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน คือ มีความตั้งใจในการทำงานด้วยความพร้อมเพรียง และมีความสามัคคีร่วมมือกันเสมอต้นเสมอปลาย

ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ลั่นเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ คือ ยึดมั่นในกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในการปฏิบัติงานด้วยความชอบธรรมไม่ลำเอียงหรือเลือกข้าง

ด้านการเคารพนับถือเชื่อฟังผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชา คือ บริหารงานเป็นไปตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบวาระ รวมทั้งให้เกียรติผู้อาวุโส และผู้บังคับบัญชา

ด้านการให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรี และเด็ก คือมีความเสมอภาคกันในสังคมและปฏิบัติต่อกันด้วยความเท่าเทียมไม่แบ่งแยกเพศและวัย

ด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน และส่งเสริมรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม คือ ดูแล
ทางด้านพระพุทธศาสนา ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม

ด้านการส่งเสริมปกป้อง อันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนา คือ ให้ความสำคัญต่อ
พระพุทธศาสนา สนับสนุนการจัดให้มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องในทางพระพุทธศาสนา อย่างต่อเนื่อง

๘. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. เทศบาลควรสนับสนุนให้มีการศึกษาหลักการบริหารนิยธรรม ภายในองค์กร
๒. ควรนำเอาหลักการบริหารนิยธรรมไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ และเห็นเป็นรูปธรรม
๓. ควรส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

จตุพร ผ่องสุข. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่างอำเภอ
หนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

พระอธิการไสว ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่
จังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

อุเทน ปัญโญ. รศ. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยนอร์ท, ๒๕๕๖.

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง
อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
SOLID WASTE MANAGEMENT ACCODING TO IDDHIPĀD IV BANWIENG
MUNICIPAL DISTRICT, RONGWANG DISTRICT, PHRAE PROVINCE

นัทธพงศ์ เวียงสาม*

Mr. Nattapong Wiangsam

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์ ดร.,

ดร.ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 7,420 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ตามขั้นตอนคือทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 380 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหา ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้แจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่ม

* นิสิตปริญญาโท ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๘ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,
(ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๘).

**
อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

ข้อมูล (Data Grouping) สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Comteut Anelysis Technigue)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยเชิงพุทธตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาล บ้านเวียง อำเภอร่องกวางจังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๔๔$, $S.D.=๐.๕๑$)

๒) การเปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า ปัญหา คือ ขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง รวมไปถึงประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือดีพอ หรือประชาชนบางส่วนยังไม่พร้อมที่จะนำวัสดุเหลือทิ้งกลับมาดัดแปลงใช้งานข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการสนับสนุนมากกว่านี้ ในการส่งเสริมให้ประชาชนมาสนใจขยะเพื่อให้เกิดรายได้เสริม แต่เจ้าหน้าที่บางส่วนก็มีความใส่ใจงานจริงแต่ไม่ค่อยทำกัน และยังขาดเจ้าหน้าที่มีการควบคุมดูแลอย่างแท้จริง ส่วนปัญหาจากการที่ไม่มีถังขยะตามท้องถนนทำให้แขกที่มาเยือนในชุมชน หรือเด็กที่ทานขนมตามถนนหนทางไม่สามารถหาที่ทิ้งขยะได้ทำให้ต้องทิ้งตามถนนหนทางซึ่งไม่เกิดความเรียบร้อย

๔) แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า เจ้าหน้าที่ของเทศบาลมีความพอใจ และรักที่จะแก้ไขปัญหามูลฝอยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการที่จะลดปัญหาขยะล้นถังและปัญหาขยะล้นสถานที่กำจัดขยะของเทศบาล และมีการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งขยะส่วนขยะที่สามารถรีไซเคิล หรือนำไปขายได้ก็ให้มีการคัดแยกและนำไปขายเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวส่วนเจ้าหน้าที่ก็มีความเอาใจใส่ และรับผิดชอบต่องานเป็นอย่างมากเนื่องจากต้องการให้ตำบลบ้านเวียงน่าอยู่ประชาชนมีสุขภาพดีอย่างยั่งยืนภายใต้แนวความคิดของนายกเทศมนตรีบ้านเวียงน่าอยู่มุ่งสู่วิถีชีวิตพอเพียง

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอย, อิทธิบาท ๔

Abstract

The purposes of this study were 1) to study solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province, 2) to compare the opinion of people towards management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province by classified personal factors, 3) to study the study the problems, obstacles and suggestions about solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province and 4) to study the guideline

for development solid waste management according To Iddhibāda IV of Banweng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province.

The study was a mixed methods research. Population and sample were 7,420 people. The samples were 380 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in social sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results of the study were as follows

1. Level of opinion of people on the solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province was found that people had the opinion level towards solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province overall was at the moderate level ($\bar{X}$ = 3.44, S.D. = 0.51).

2. Comparison of solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province by base hypothesis and analysis classification personal factors: sex, age, incomes, education, occupation was found that the people who had sex, incomes, education, occupation were not different mean rejected hypothesis.

3. Results of the study problems, obstacles, and suggestions the solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province were found that the people was not throw away the solid on the bin and there were some people did not bring the solid to recycle again. They should promote people throw away the solid on the bin every time and no had enough the officer for taking care in the community.

4. The guidelines for development for the solid waste management according To Iddhibāda IV of Banwieng Municipal District, Rongwaung District, Phrae Province found that the municipal officials are satisfied. And loves to tackle solid waste is huge, especially the need to reduce waste and overflow tank overflowing garbage problem of municipal waste disposal site. They should have the awareness to the people to sorting household waste before dumping the waste that can be recycled. Or to sell it to a sorting and selling to generate income for the family, the staff was attentive. And is a very responsible job, because you want to make your

home livable town residents healthy sustainable under the concept of livable town house, the Load mayor Banwieng raised towards life sufficiency.

Keyword: Solid Waste Management Accoding, Iddhipād IV

๑. บทนำ

ปัญหาขยะในเมืองไทยเป็นปัญหาโลกแตก เป็นเวลาหลายสิบปีที่เจ้าหน้าที่ทางราชการ หน่วยงานวิจัย สถาบันทางการศึกษา พยายามหาหนทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะล้นเมือง ไม่มีที่ใด ยอมให้ก่อสร้างโรงกำจัดขยะใกล้ที่อยู่อาศัยของตนเอง ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ทั้งๆที่เสียงบประมาณตั้งมากมายพาเจ้าหน้าที่ไปดูงานที่ต่างประเทศ ใช้งบประมาณในการรณรงค์ให้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา เรื่องขยะ มีเทคโนโลยีมากมายที่สามารถจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะ แต่ปัจจุบันยังไม่มีที่ ไหนในประเทศไทย สามารถจัดการขยะได้อย่างครบวงจรเป็นที่พึงพอใจของคนทุกฝ่าย

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแพร่รายงานว่า การแก้ไขปัญหาเรื่องขยะของเสีย อันตรายจากชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่จังหวัดแพร่ จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือ กันแก้ไข จากข้อมูลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๘๔ แห่ง พบว่าจังหวัดแพร่ มีปริมาณขยะมูล ฝอย จำนวน ๔๔๒ตันต่อวัน มีการกำจัดที่ไม่ถูกต้อง เช่น เทกอง เมากลางแจ้ง จำนวน ๒๙๘ ตันต่อ วันคิดเป็นร้อยละ ๖๗และมีการนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๑๔๔ ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๓๓ ปัจจุบันจังหวัดแพร่มีปริมาณขยะสะสม กว่า ๓๖,๕๐๐ ตันจาก ๕๒ อบท. ที่มีที่ทิ้งขยะในสถานที่ กำจัดที่ไม่ถูกต้อง ในขณะที่ยังอีก ๓๒ อบท. ไม่มีที่ทิ้งขยะ ใช้วิธีกำจัดขยะโดยให้ชาวบ้านจัดการกันเอง จากการประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นและความพร้อมในการระงับเหตุไฟไหม้บริเวณสถานที่กำจัดขยะ มูลฝอย พบว่ามีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ในหลายแห่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งหลายแห่งมีการจ้างเอกชนดำเนินการ ซึ่งผลจากการลงพื้นที่บ่อขยะเอกชน พบว่าไม่มีการฝังกลบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งก่อให้เกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา เช่น แหล่งกำเนิดของเชื้อโรค แมลงและสัตว์นำโรค การปนเปื้อนลง ส่งแหล่งน้ำ กลิ่นเหม็นและถ้ามีการเผา จะทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน เป็นต้นผลกระทบที่เกิดจาก ปัญหาขยะมูลฝอยของจังหวัดแพร่ สมควรอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนในจังหวัดต้องให้ความสำคัญและ ร่วมมือกันแก้ไขโดยเร่งด่วน ตลอดจนประชาชนในทุกพื้นที่ต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและ แก้ไขปัญหานี้ ทุกครัวเรือนต้องให้ความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอยและนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้ มากที่สุด ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดตามท้องถนน แม่น้ำลำธาร พื้นที่ป่าหรือที่สาธารณะ องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกแห่ง ต้องมีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแม้มีการจ้างเหมาให้เอกชน ดำเนินการ ก็ต้องมีการติดตามควบคุมกำกับ ให้ดำเนินการอย่างถูกหลักวิชาการเช่นเดียวกันหากทุก คนในสังคมให้ความสำคัญกับปัญหาขยะและมลพิษที่เกิดขึ้น และร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาขยะ อย่างจริงจัง โดยปฏิบัติให้เป็นปกตินิสัยอย่างต่อเนื่อง เชื่อได้ว่า จังหวัดแพร่ จะหลุดพ้นจากจังหวัด ที่มีปัญหาในการจัดการขยะลำดับที่ ๘ ของประเทศ^๑

ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่า การทำงานทุกประเภทซึ่งผู้หวังความสำเร็จ ในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท” ซึ่งหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย หลักธรรม ๔ ประการ ถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนรากฐานแห่งความสำเร็จตาม

^๑จิรวิญา สมลังกาม, “จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยลำดับที่ ๘ ของ ประเทศ”, NNT กรมประชาสัมพันธ์, (๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗).

ประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของหลักอิทธิบาท ๔ คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ความพอใจ คือต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป ๒) วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทนเอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ๓) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ ๔) วิมังสา ความไตร่ตรองหรือทบทวน คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบ หาคะเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หากนำคำสอนของหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน^๒

ดังนั้นจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามความประสงค์ของเทศบาล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ เข้ามาช่วยเสริมให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลให้มีจิตสำนึกร่วมกันและมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันในการจัดการขยะมูลฝอยให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของเทศบาลต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียงอำเภอร่องกวางจังหวัดแพร่

๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียงอำเภอร่องกวางจังหวัดแพร่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียงอำเภอร่องกวางจังหวัดแพร่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาในการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านเวียงอำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียงอำเภอร่องกวางจังหวัดแพร่ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.

๔. ผลการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่างของประชาชนส่วนใหญ่ที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗ อายุมากกว่า ๕๐ ปี จำนวน ๑๒๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๓๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕ รายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ จำนวน ๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘ และอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยเชิงพุทธตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=0.55$) ด้านวิริยะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$, $S.D.=0.57$) ด้านจิตตะอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=0.55$) ส่วนด้านวิมังสาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, $S.D.=0.58$)

๓. ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ดังนี้ ด้านฉันทะ พบว่า เจ้าหน้าที่มีความรัก ความเพียร และความมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของตนเองเพื่อที่จะลดปัญหาขยะมูลฝอยให้ลดลงและได้ส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการทิ้งขยะให้ถูกวิธี เช่น รู้จักคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้สามารถนำมารีไซเคิลหรือขยะที่ขายได้ เพราะขยะเหล่านี้สามารถย้อนกลับมาเป็นรายได้ให้กับประชาชน ด้านวิริยะพบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียรความมุ่งมั่นที่จะจัดการปัญหาขยะมูลฝอยเป็นอย่างมากเพราะพบว่ามีปัญหาในสถานที่กำจัดขยะซึ่งไม่มีพื้นที่มากพอที่จะรองรับขยะจำนวนมากได้จึงมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะตั้งแต่ในครัวเรือนก่อนทิ้งแต่บางครัวเรือนยังไม่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้งซึ่งคิดว่าขยะเป็นของสกปรกเหม็นไม่กล้าที่จะคัดแยกหรือทำความสะอาดจึงส่งผลให้ส่งผลกระทบต่อขยะล้นถัง ด้านจิตตะ พบว่าเจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่และรับผิดชอบต่อการปัญหาขยะอย่างมากที่สุดโดยการกระตุ้นให้ประชาชนได้มีความรู้โดยการประชาสัมพันธ์จากหอกระจายเสียงของเทศบาลและมีการกระจายข่าวทุกหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีกิจกรรมในการส่งเสริมการสร้างรายได้จึงทำให้เห็นว่าทางเทศบาลได้ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนเป็นอย่างมากเพราะเมื่อประชาชนมีปัญหาหรือข้อเสนอแนะของชาวบ้านที่นำมาเสนอก็จะนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วนอยู่เสมอเพื่อที่จะต้องการให้ตำบลบ้านเวียงน่าอยู่ประชาชนมีสุขภาพดีอย่างยั่งยืนแต่ประชาชนบางส่วนขาดการเอาใจใส่ดูแลขยะของตนโดยคิดว่าขยะก็คือขยะคือสิ่งสกปรกไม่อยากจะจับหรือสัมผัสจึงทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านวิมังสา พบว่า เทศบาลได้มีการจัดทำประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกขยะในครัวเรือนและพร้อมทั้งไม่ให้มีถังขยะตามถนนหรือที่สาธารณะเนื่องจากป้องกันมิให้มีขยะล้นถังและลดปริมาณขยะแต่ตัวของประชาชนเองที่กลับไม่ใส่ใจที่จะเข้าอบรมเนื่องจากบางครั้งก็ติดหน้าที่การงานของตนประชาชนบางส่วนมีความคิดเห็นต่อโครงการคัดแยกโดยคิดว่าดีเพราะตอนนี้ทางเทศบาลได้ทำโครงการในการคัดแยกขยะทำให้เราได้มีการคัดแยกทำให้มีการแบ่งแยกประเภทอย่างชัดเจนทำให้ลดปริมาณของขยะลงแต่อยากให้ทางเทศบาลมีการ

ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนให้รับทราบให้มากกว่านี้พร้อมยังต้องปฏิบัติและให้หน่วยงานจัดทำเป็นตัวอย่างเพื่อความสะดวกต่อการพัฒนาการจัดการขยะ

๕. สรุปผลการวิจัย

๑) **ด้านฉันทะ** พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ ด้านฉันทะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประชาชน มีความคิดเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะอยู่ในระดับมากได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่เทศบาลชอบแก้ไขปัญหาและควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 3.59, S.D. = 0.72$) รองลงมาเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความพอใจในการเก็บกักขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 3.58, S.D. = 0.51$) และเจ้าหน้าที่เทศบาลของท่านมีความพอใจ ในการรวบรวมขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.73$) ส่วนข้อที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความรักงานในการขนถ่ายขนส่งขยะมูลฝอยต่างๆในชุมชน ($\bar{X} = 3.48, S.D. = 0.75$) รองลงมา เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความพอใจในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.48, S.D. = 0.75$) และเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความพอใจในหน้าที่ในการแปลงรูปขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.43, S.D. = 0.58$)

๒) **ด้านวิริยะ** พบว่าจากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ ด้านวิริยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิริยะอยู่ในระดับมากได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียร สู้งาน ในการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.71$) ส่วนระดับปานกลางได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียรสู้งานในการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 3.49, S.D. = 0.56$) รองลงมา เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียร สู้งานในการขนถ่ายขนส่งขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.48, S.D. = 0.74$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียร สู้งานในการเก็บกักขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 3.42, S.D. = 0.73$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียร สู้งานในการรวบรวมขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.41, S.D. = 0.74$) และเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเพียร สู้งานในการแปลงรูปขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = 3.30, S.D. = 0.80$)

๓) **ด้านจิตตะ** พบว่าจากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่ ด้านจิตตะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43, S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะอยู่ระดับมากได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความใส่ใจงานต่อการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.74$) ส่วนระดับปานกลางได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความเอาใจใส่งานในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.71$) รองลงมา เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความอุทิศตัวต่อการขนถ่ายขนส่งขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.72$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมี

ความจตจ่อในการรวบรวมขะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๔๓, S.D. = ๐.๗๖$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีความใส่ใจงานในการเก็บกักขยะของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๗๐$) และเจ้าหน้าที่เทศบาลมีความใส่ใจงานต่อการแปลงรูปขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = ๓.๓๓, S.D. = ๐.๗๔$)

๔) ด้านวิมังสา พบว่าจากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ด้านวิมังสาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๙, S.D. = ๐.๕๘$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสาอยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกข้อคำถาม ดังนี้ บุคลากรเจ้าหน้าที่เทศบาลมีการไต่รตรงในแก้ไขปัญหาควควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = ๓.๔๒, S.D. = 0.๗๑$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีการพิสูจน์ในการเก็บกักขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๓๖, S.D. = ๐.๗๓$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีการไต่รตรงในการรวบรวมขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๔๒, S.D. = ๐.๗๒$) เจ้าหน้าที่เทศบาลมีการตรวจตราในการขนถ่ายขนส่งขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{X} = ๓.๓๘, S.D. = ๐.๗๕$) เจ้าหน้าที่เทศบาลของท่านมีการปรับปรุงแก้ไขการแปลงรูปขยะมูลฝอยของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๓๘, S.D. = ๐.๗๖$) เจ้าหน้าที่เทศบาลของท่านมีการพิสูจน์ ตรวจตรา และปรับปรุงแก้ไขการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาล ($\bar{X} = ๓.๓๘, S.D. = ๐.๗๕$)

๖. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- ๑) เทศบาลตำบลบ้านเวียงควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความละเอียดในการเก็บขยะมากกว่านี้
- ๒) เทศบาลตำบลบ้านเวียงควรสรรคหาคบุคลากรหรือเจ้าพนักงานที่ต้องหาบุคคลที่รักที่จะทำงานในด้านนี้จริงๆ
- ๓) เจ้าหน้าที่ควรมีความปากเพียร สู้งานและเข้าถึงประชาชนเพื่ออธิบายให้เข้าใจต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่านี้
- ๔) เทศบาลตำบลบ้านเวียงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงมากกว่านี้
- ๕) เทศบาลตำบลบ้านเวียงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการจัดการขยะแก่ประชาชนให้ทั่วถึง
- ๖) เทศบาลตำบลบ้านเวียงควรปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนและประชาชนโดยการประชาสัมพันธ์

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

(๑) หนังสือ:

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต).พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พริ้นต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘.

(๒)เอกสารและวารสาร:

จิรภิญญา สมลังกาม, “จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยลำดับที่ ๘ ของประเทศ”, NNTกรมประชาสัมพันธ์, (๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓).

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

A Study of Achievement's Local Human Resource Management Base on
New Public Management under Local Administration in Bangmulnak District
Phichit Province

ปิยะวัฒน์ ฉัตรวงศ์ตระกูล*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์
กัน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลและเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร 2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที่ t – test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product moment correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น และการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตรในมิติต่าง ๆ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการ

บริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์, การบริหารงานบุคคล, การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

Abstract

The purpose of this research was to A Study of Achievement's Local Human Resource Management Base on New Public Management and comparison of different factors under Local Administration in Bangmulnak District Phichit Province 2.To determine the relationship between Achievement's Local Human Resource Management Base on New Public Management with the achievement under Local Administration in Bangmulnak District Phichit Province. The population under Local Administration in Bangmulnak District Phichit were 480 people used in the research were scales 5 level has the confidence of both the 0.98 data analysis software packages SPSS for window statistics used to analyze data were percentage (%) average. ($\bar{X}$), standard deviation (SD) t - test and one-way analysis of variance one-way ANOVA and peason's product moment correlation.

The research found as follow :

The participation of the people and a network of local governments in Submit by local traditions for tourism as a whole at a high level. Considering it was found that the participation in the evaluation. Compliance with the high level of the minor is engaging in the practice. And participation in the benefits. The side with the final sequence, including the benefit of the community.

A Study of Achievement's Local Human Resource Management Base on New Public Management. In Bang Mun Nak district Pichit province. The overall level When considering each in descending order from the highest to the lowest number of dimensions, including the development of a government. A practice at a high level, followed by the dimension of the freedom to manage. Dimensional focus on human resource development. The side with the final dimension and paradigm to the local administration. And educational achievement levels of Local Human Resource Management Base on New Public Management in Bang Mun Nak district Pichit

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพิบูลสงคราม

** อาจารย์ที่ปรึกษา

province. The overall level When considering each in descending order from the highest to the lowest number of dimensions, including the performance of the government. A practice at a high level, followed by the dimension, effectiveness, according to government plans and Organization Development The side with the final dimensions including quality of service.

A comparative study of the different factors that affect personnel management along the Local Human Resource Management Base on New Public Management in Bang Mun Nak district Pichit province in various dimensions found that age, education and work experience in different affect personnel management along the state line. The difference was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords : Achievement, Human Resource Management, New Public Management

บทนำ

ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นเพียงหน่วยงานส่งเสริม สนับสนุนให้ท้องถิ่นปฏิบัติราชการให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างทั่วถึง สำหรับความมีอิสระในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ประกอบกับการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารการเงินการคลัง รวมทั้งยังการบริหารงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 การบริหารงานบุคคลท้องถิ่น ตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่จึงเป็นระบบที่มีเป้าหมายให้ข้าราชการและบุคลากรส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และตอบสนองความต้องการของประชาชน บุคลากรได้รับการปฏิบัติด้วยความเป็นธรรม มีความพึงพอใจในงาน ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดินพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) อย่างไรก็ตามการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ไม่อาจบริหารจัดการโดยบุคคลเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องปรับเปลี่ยนให้มาเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาแต่ละฝ่าย ผู้บริหารองค์กรและฝ่ายบุคคล ขอบข่ายความรับผิดชอบฝ่ายทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นจึงถูกยกระดับจากงานสนับสนุนที่ทำประจำกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระดับกิจกรรมพื้นฐาน เช่น การกำหนดและสรรหา การดำรงรักษา การพัฒนาและจูงใจบุคลากรไปสู่การทำงานเชิงรุกที่เกื้อหนุนต่อการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ อันมุ่งผลสำเร็จต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการขององค์กร ขณะเดียวกันก็สร้างบุคลากรให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่องานในหน้าที่ ต่อองค์กร ต่อประชาชนผู้ให้บริการ และต่อสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ บางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั่วไป รวมถึงการบริหารงานบุคคล

ซึ่งพบปัญหาในการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงมีความสนใจทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ รองรับการปฏิรูประบบงานบุคคลเข้าสู่ระบบจำแนกตำแหน่งใหม่ ต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

๒.๒ ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย

๒.๒.๑ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร และการบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ๔ มิติประกอบด้วย ๑.มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร ๒. มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น ๓. มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ ๔. มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล

๒.๒.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ ๔ มิติ ได้แก่ ๑.มิติด้านประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติราชการ ๒. มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ๓. มิติด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ๔. มิติด้านพัฒนาองค์กร

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานส่วนท้องถิ่น สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน ๔๘๐ คน

๓. สมมติฐานการวิจัย

๑. บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

๒. บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ตำแหน่งงาน
- ประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ๔ ด้าน ได้แก่

๑. มิติด้านความมีอิสระในการบริหารงาน
๒. มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น
๓. มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ
๔. มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ๔ ด้าน ได้แก่

๑. มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ
๒. มิติด้านคุณภาพการให้บริการ
๓. มิติด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
๔. มิติด้านพัฒนาองค์กร

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๑.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานส่วนท้องถิ่น สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำนวน ๔๘๐ คน

๕.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนแบบประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ตาม

เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด^๑ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC)^๒ อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ – ๑.๐๐ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๘

๕.๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

และพรรณนาการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาศักยภาพการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t – test) และตัวแปรต้นสองกลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่า (F-test) และค่าประสิทธิสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product moment correlation)

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๕๒.๙) มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๔๑.๓) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (๔๕.๘) มีตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็น ลูกจ้างประจำ/พนักงานจ้าง (ร้อยละ ๕๒.๕) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี (๔๔.๖)

๖.๒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ มิติด้านการพัฒนา ศักยภาพของส่วนราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๙๕, S.D. = ๐.๑๔$) รองลงมา คือ มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร ($\bar{X} = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๑๕$) และมิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = ๔.๔๓, S.D. = ๐.๑๓$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๓๘, S.D. = ๐.๑๑$) ซึ่งผู้วิจัยสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ๑.๒.๓. มีการบริหารงานบุคคลโดยเป็นไปตามกรอบ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = ๔.๖๗, S.D. = ๐.๔๗$) รองลงมา คือ ๑.๒.๒. องค์กรกลาง (กก.

^๑ บุญชม ศรีสะอาด.(๒๕๕๔).การวิจัยเบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ ๙).กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

^๒ พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (๒๕๔๐). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : เจริญผล.

ก.กลาง และ ก.จังหวัด) มีหน้าที่กำหนด มาตรฐานในการบริหารงานบุคคล มักใช้วิธีควบคุมตรวจสอบมากกว่าการกำกับดูแล ($\bar{X} = ๔.๕๐, S.D. = ๐.๕๐$) และหลายครั้งที่ อปท. ของท่านประสบปัญหาการบริหารงานบุคคลอื่นเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณที่รัฐกำหนดการใช้จ่ายโดยเคร่งครัด ($\bar{X} = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๕๐$)

๒. มิติด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ มีกระบวนการศึกษาหรือรับฟังความต้องการ หรือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานบุคคลและ อปท. ($\bar{X} = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๕๐$) รองลงมา คือ มีระบบส่งเสริม ให้บุคลากรดำเนินการบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือกับประชาชนหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๔๖, S.D. = ๐.๕๐$) และหน่วยงานของท่านมีการเอาใจใส่ต่อข้อบกพร่องในการบริหารงานบุคคลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ($\bar{X} = ๔.๔๒, S.D. = ๐.๕๐$)

๓. มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารได้นำแนวทางใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = ๔.๕๕, S.D. = ๐.๕๐$) รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๔๖, S.D. = ๐.๕๐$) และผู้บริหารให้กำลังใจ และมีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๕๐$) ตลอดจนหน่วยงานมีการส่งเสริมบุคลากรในสังกัดเข้ารับการฝึกอบรมเสริมทักษะอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๕๐$)

๔. มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อปท. สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหลักการและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ($\bar{X} = ๔.๖๔, S.D. = ๐.๔๘$) รองลงมา คือ อปท.มีการส่งเสริมให้บุคลากรเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๖๒, S.D. = ๐.๔๙$) และท่านสามารถปฏิบัติงานตามนโยบาย หรือระเบียบปฏิบัติของ อปท. อย่างเต็มภาคภูมิโดยไม่มีการแทรกแซงจากบุคคลกลุ่มใด ($\bar{X} = ๔.๖๑, S.D. = ๐.๔๙$) ตลอดจน อปท.มีกระบวนการที่จะส่งเสริมบุคลากรทุกระดับสร้างผลงานที่ดีอยู่เสมอ ($\bar{X} = ๔.๖๑, S.D. = ๐.๔๙$)

๖.๓ ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไป ลำดับท้ายสุด ได้แก่ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๙๕, S.D. = ๐.๑๔$) รองลงมา คือ มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = ๔.๔๔, S.D. = ๐.๑๔$) และมิติด้านการพัฒนาองค์กร ($\bar{X} = ๔.๔๓, S.D. = ๐.๑๓$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ($\bar{X} = ๔.๓๘, S.D. = ๐.๑๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

๑. มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาสามปี ของ อปท. โดยตรวจสอบการดำเนินงานและผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาสามปีของ อปท. ($\bar{X} = ๔.๔๗, S.D. = ๐.๕๐$) รองลงมา คือ มีการดำเนินโครงการ / กิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับ อปท. หรือหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = ๔.๔๖, S.D. = ๐.๕๐$)

และการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของ อปท.เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาของ อปท. และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๐)

๒. มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อปท.มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดเป็นขั้นตอนตามระดับของความสำเร็จ และการส่งเสริมหรือสนับสนุนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยตรวจสอบว่า อปท. มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ($\bar{X} = ๔.๔๑$, S.D. = ๐.๔๙) รองลงมา การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมด้านแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๔๙) และความพึงพอใจในของประชาชนด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X} = ๔.๓๙$, S.D. = ๐.๔๙)

๓. มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อปท. มีการจัดส่งรายงานหรือผลการปฏิบัติราชการที่ตรงตามระยะเวลาที่ระเบียบกฎหมายกำหนด ($\bar{X} = ๔.๖๔$, S.D. = ๐.๘๑) รองลงมา คือ อปท.มีการทำแบบสอบถามการเงิน ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๔๙) และผู้บริหารให้กำลังใจและมีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X} = ๔.๔๔$, S.D. = ๐.๕๐) และการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบว่า อปท.ได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จและงบประมาณของงานหรือโครงการและประกาศ ให้ประชาชนทราบ ($\bar{X} = ๔.๕๑$, S.D. = ๐.๕๐)

๔. มิติด้านการพัฒนาองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อปท.มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง โดยตรวจสอบการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติของข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๔๙) รองลงมา คือ อปท.มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติของผู้บริหารและสมาชิกสภา อปท. โดยตรวจสอบการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัตินายก รองนายก และสมาชิกสภา อปท. ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๔๙) และอปท. มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติ ราชการ โดยตรวจสอบว่ามีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติ ราชการหรือไม่ ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๐)

๖.๔ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่กับระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร พบว่า มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร มีความสัมพันธ์กับมิติด้านการพัฒนาองค์กรมิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับมิติด้านการพัฒนาองค์กร ในภาพรวมมิติด้านการพัฒนาศักยภาพส่วนราชการ มีความสัมพันธ์กับมิติด้านการพัฒนาองค์กร มิติ ด้านการมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลมีความสัมพันธ์กับมิติด้านการพัฒนาองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๗. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๕๒.๙) มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี (ร้อยละ ๔๑.๓) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (๔๕.๘) มีตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็น ลูกจ้างประจำ/พนักงานจ้าง (ร้อยละ ๕๒.๕) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ ๕-๑๐ ปี (ร้อยละ ๔๔.๖)

๒. ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร และ มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๒๕๕๐) ที่กำหนดแนวทางในการบริหารงานบุคคลตามแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ๔ มิติ ได้แก่ มิติด้านความมีอิสระในการบริหารงาน มิติด้านกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น มิติด้านการพัฒนา ศักยภาพของส่วนราชการ และมิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งสอดคล้องแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ^๓ ที่มุ่งเน้นคุณภาพบริหารงานให้ เกิดประสิทธิภาพ มีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานภาครัฐไปสู่การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ ^๔ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๒.๑ มิติด้านความมีอิสระในการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อปท.มีการบริหารงานบุคคลโดยเป็นไป ตามกรอบ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องรองลงมา คือ องค์กรกลาง (กธ. ก.กลาง และ ก.จังหวัด) มี หน้าที่กำหนด มาตรฐานในการบริหารงานบุคคล มักใช้วิธีควบคุมตรวจสอบ มากกว่าการกำกับดูแล และหลายครั้งที่ อปท.ประสบปัญหาการบริหารงานบุคคลอันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ รัฐกำหนดการใช้จ่ายโดยเคร่งครัด สอดคล้องกับระเบียบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ งานวิจัยของอริชัย เกตุจันทร์ ^๕ ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ตามการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่ ศึกษาเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาค กลาง พบว่า มิติด้านความมีอิสระในการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่ง

^๓ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (๒๕๕๓). การบริหารจัดการภาครัฐในยุคโลกาภิวัตน์. เอกสารประกอบการประชุม ทางวิชาการในวาระครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^๔ สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (๒๕๔๙). การบริหารทรัพยากรมนุษย์หลักการและแนวคิด. กรุงเทพฯ : เอ็ม.ที. เพรส.

^๕ อริชัย เกตุจันทร์. (๒๕๕๒). ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามการบริหารทรัพยากร บุคคลแนวใหม่ ศึกษาเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัดภาคกลาง. คุษุณินพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ที่บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นไปตามเจตนารมณ์การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นต้องมีอิสระ เป็นธรรม และเป็นกลางทางการเมือง มีความสุจริต มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก

๒.๒ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียง

ค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อบท.มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดเป็นขั้นตอนตามระดับของความสำเร็จ และการส่งเสริมหรือสนับสนุนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยตรวจสอบว่า อบท. มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมด้านแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความพึงพอใจของประชาชนด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุช บุญยฤทธานนท์^๖ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลลัพธ์การนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการปฏิรูประบบราชการของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ส่งผลกระทบทางบวกแก่ผลการปฏิบัติราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปรับปรุงการให้บริการ กฎระเบียบ การวางแผนดำเนินงาน ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของงาน การทบทวนผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินผล

๒.๓ มิติด้านการพัฒนาศักยภาพของส่วนราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อบท.มีการจัดส่งรายงานหรือผลการปฏิบัติราชการตรงตามกำหนดระยะเวลาที่ระเบียบ กฎหมาย กำหนด อีกทั้ง อบท.มีการทำแบบสอบถามการเงิน และผู้บริหารให้กำลังใจและมีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบว่า อบท.ได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จและงบประมาณของงานหรือโครงการและประกาศ ให้ประชาชนทราบ สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศินี คงเมือง^๗ ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ กลุ่มพนักงานเทศบาล และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้

^๖ นิรุช บุญยฤทธานนท์. (๒๕๕๑). ผลลัพธ์การนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการปฏิรูประบบราชการของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

^๗ เกศินี คงเมือง. (๒๕๕๑). ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปฏิบัติตามหน้าที่ตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ หลีกเลียงระบบเครือญาติ สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๔ มิติด้านการมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรบุคคล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อบท. สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานตาม หลักการและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ รองลงมา คือ อบท.มีการส่งเสริมให้บุคลากรเตรียมความพร้อม ด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสามารถปฏิบัติงานตามนโยบาย หรือ ระเบียบปฏิบัติของ อบท. อย่างเต็มภาคภูมิโดยไม่มีการแทรกแซงจากบุคคลกลุ่มใดตลอดจน อบท.มี กระบวนการที่จะส่งเสริมบุคลากรทุกระดับสร้างผลงานที่ดีอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศินี คงเมือง^๔ ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของ ผู้บริหารเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเทศบาลที่มีเพศ กลุ่มพนักงานเทศบาล และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ควรมีการพัฒนา บุคลากรให้ปฏิบัติตามหน้าที่ตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถหลีกเลียงระบบเครือญาติ สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๓. ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจาก ลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก รองลงมา คือ มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ บริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ ที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องบริหาร ราชการเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวกและการ ตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ มีแนวทางในการบริหารราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี (Good Governance) อีกทั้งต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย สุเทศ^๕ ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม ๔ ด้าน ผลการวิจัย พบว่า มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มิติด้าน ประสิทธิภาพตามแผนปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

๓.๑ มิติด้านประสิทธิผลตามแผนปฏิบัติราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย

^๔ เรื่องเดียวกัน (หน้า ๕๐)

^๕ สมชาย สุเทศ. (๒๕๕๔). การบริหารการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม ราชูปถัมภ์.

ตามแผนพัฒนาสามปีของ อบท. โดยตรวจสอบการดำเนินงานและผลสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาสามปีของ อบท. มีการดำเนินโครงการ / กิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับ อบท. หรือหน่วยงานอื่น และการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของ อบท.เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาของ อบท. และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณะ ท้าวเพชร ^{๑๐} ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาตำบลตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซับสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่าแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนากระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสร้างความพึงพอใจของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๑ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียง

ค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อบท.มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดเป็นขั้นตอนตามระดับของความสำเร็จ และการส่งเสริมหรือสนับสนุนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยตรวจสอบว่า อบท. มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และความพึงพอใจของประชาชน ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณะ ท้าวเพชร (๒๕๕๓) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาตำบลตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลซับสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่าแนวการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนากระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสร้างความพึงพอใจของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ มิติด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อบท. มีการจัดส่งรายงาน หรือผลการปฏิบัติราชการที่ล่าช้าว่าระยะเวลาที่ระเบียบ กฎหมาย โดย อบท.มีการทำแบบสอบททางการเงิน และผู้บริหารให้กำลังใจและมีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง โดยตรวจสอบว่า อบท.ได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จและงบประมาณของงานหรือโครงการและประกาศ ให้ประชาชนทราบ สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ หมวด ๔ ข้อ ๒๓ ที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างให้ส่วนราชการดำเนินการโดยเปิดเผย และเที่ยงธรรมโดยพิจารณาถึงประโยชน์และผลเสียทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้

^{๑๐} วรรณะ ท้าวเพชร.(๒๕๕๓).ความคิดเห็นในการบริหารงานบุคคลของพนักงานเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาวิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

และประโยชน์ในระยะยาวของส่วนราชการ สอดคล้องกับแนวคิดของอดัมสมิท อาชาวิมลกิจ^{๑๑} ได้
 ทำการศึกษา “บทบาทของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ต่อระบอบราชการไทย : การสร้างอำนาจให้กับรัฐ
 ไทยหรือให้กับประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า การปฏิรูประบอบราชการไทยว่าด้วยการนำความคิดการ
 จัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการแสวงหาอำนาจของฝ่ายการเมืองด้วยเหตุผลเรื่องการพัฒนา
 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการนำเอารูปแบบการบริหารจัดการ และวิธีการบริหารงานแบบ
 ใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงระบอบราชการ อีกส่วนหนึ่งคือการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางการบริหาร
 เพื่อเสริมอำนาจให้ราชการส่วนกลาง โดยการควบคุมกำกับราชการส่วนภูมิภาคมากกว่าที่จะพยายาม
 กระจายอำนาจ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน

๓.๔ มิติด้านการพัฒนาองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ๑.ปท.มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง โดยตรวจสอบการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติของข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง ๑.ปท.มีการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัติของผู้บริหารและสมาชิกสภา ๑.ปท. โดยตรวจสอบการจัดทำข้อมูลทะเบียนประวัตินายก รองนายก และสมาชิกสภา ๑.ปท. และการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ โดยตรวจสอบว่า มีการแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เป็นไปตาม สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ชื่นฉ่ำ^{๑๒} ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานองค์การใช้นโยบายการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในระดับดีบริหารพัฒนาโดยยึดหลักแผนพัฒนามุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานโดยกำหนดวัตถุประสงค์ตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน และแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล นำแนวทางการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปเป็นแนวทางการปฏิบัติ เสริมความรู้ความเข้าใจ เสริมทักษะและความชำนาญด้านการบริหารงานงานบุคคล และการมีส่วนร่วม รวมทั้งยังส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานที่ทันสมัย เพื่อให้การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๘. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลตามแนวการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้
ดังนี้

๘.๑ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ผู้บริหารควรยึดถือกระบวนการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการท้องถิ่นมาเป็นกรอบในการบริหารงาน

^{๑๑} อุดมโชค อาษาวิมลกิจอุดมโชค อาษาวิมลกิจ. (๒๕๕๐). “บทบาทของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ต่อระบบราชการไทย : การสร้างอำนาจให้กับรัฐไทยหรือให้กับประชาชน”. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

^{๑๒} นงลักษณ์ ชื่นฉ่ำ. (๒๕๕๓).การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุคคล โดยต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ผู้บริหารควรใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล

๓. ผู้บริหารควรเสริมสร้างสมรรถนะและพัฒนาสมรรถนะแก่บุคลากรท้องถิ่น ให้มี

ทักษะ

ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

๔. ผู้บริหารควรสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แนะนำและเสนอแนวทางการพัฒนาตนเองให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ

ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตรงกัน โดยบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

๕. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรอย่างสมดุล

๘.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๘.๒.๑ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของระดับการบริหารงานบุคคลตามระบบจำแนกตำแหน่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

๘.๒.๒ ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานบุคคลตามระบบจำแนกตำแหน่ง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

๘.๒.๓ ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

เกศินี คงเมือง. (๒๕๕๑). **ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม**.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นิรุช บุญยฤทธิฐานนท์. (๒๕๕๑). **ผลลัพธ์การนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในการปฏิรูประบบราชการของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นงลักษณ์ ชื่นฉ่อง. (๒๕๕๓). **การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพนัสนิคม จังหวัด**

ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๕๔). **การวิจัยเบื้องต้น**.พิมพ์ครั้งที่ ๗.กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (๒๕๕๓). **การบริหารจัดการภาครัฐในยุคโลกาภิวัตน์**. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการในวาระครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณะ ท้าวเพชร (๒๕๕๓). **ความคิดเห็นในการบริหารงานบุคคลของพนักงานเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ**. ปริญญาวิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมชาย สุเทศ. (๒๕๕๔). **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม**.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (๒๕๕๔). การบริหารทรัพยากรมนุษย์หลักการและแนวคิด. กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.
- อริชัย เกตุจันทร์.(๒๕๕๒).ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นตามการบริหารทรัพยากรบุคคลแนวใหม่
- ศึกษาเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคกลาง. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิชัย ศรีเมือง.(๒๕๕๐).การปฏิรูประบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศ.ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมโชค อาษาวิมลกิจ. (๒๕๕๐). “บทบาทของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ต่อระบบราชการไทย : การสร้างอำนาจให้กับรัฐไทยหรือให้กับประชาชน”. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย
อำเภอป่าซางจังหวัดลำพูน
ADMINISTRATION IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE
OF MOUNGNOY MUNICIPALITY, PASANG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

วิศวะโรจน์ หมั่นสิทธิ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อยอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ๒) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย, ๓) ศึกษาถึงปัญหา และข้อเสนอแนะของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย, และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย, เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย จำนวน ๔,๕๖๑ คนเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอแกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๗ คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วยค่าที และค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑๐ รูป/คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

ผลวิจัยพบว่า :

๑) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ย($\bar{X}=3.98$) ด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.91$) ด้านหลักความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}=3.93$) ส่วนด้านที่มีระดับปานกลางเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}=3.86$) ด้านหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}=3.82$) และด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.80$)

* นิติปรัชญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ, อายุ, การศึกษา, อาชีพ และรายได้ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหา และข้อเสนอแนะ พบว่า เจ้าหน้าที่ยังขาดหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมอยู่บ้างควรนำหลักพุทธธรรม เช่น หลักสุจริต ๓ หมายถึง กายสุจริต, วาจาสุจริต และมโนสุจริตไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นในการบริหารงาน

๔) แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลม่วงน้อย ควรนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้านไปปฏิบัติใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในชุมชน และประเทศชาติ อย่างแท้จริง

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the state of administration according to good governance of Mounghnoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province, 2) to compare the opinion of people towards administration according to good governance of Mounghnoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province, 3) to investigate the problems and suggestions of people towards administration according to good governance of Mounghnoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province, and 4) to explore the administration according to good governance of Mounghnoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province. The study was a mixed method research, a combination of quantitative, survey research and qualitative research. Data was collected by in-depth interview and the key informants. The samples used in this study were the 8 villages and over 18 years old at Mounghnoy sub-district municipality, the people who lived in the area. The methodology used R.V. Krejcie & Morgan formula for the sampling population (Krejcie and Morgan, 1970) with reliability equal to 95% and error equal to 5% of 4,561 people. A sample was selected from 357 persons and the analysis of data have been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, in the case of two groups of independent variable and F-test by one way analysis for variance (One-way ANOVA), were analyzed using content analysis (Content Analysis Technique) with mixed method research.

The findings of this research as follows:

1) Overall the opinion of people towards administration according to good governance of Mounghnoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province was at high level ($\bar{X}$ = 3.62), when considering in each aspect that can be sorted as follows: the worthiness was ($\bar{X}$ = 3.98), the responsibility was ($\bar{X}$ = 3.91), the

transparency was ($\bar{X}$ =3.53). The moderate level can be sorted as follows : the participation was ($\bar{X}$ =3.46), the rule of law was ($\bar{X}$ =3.42) and the morality was ($\bar{X}$ =3.40).

2) The result of opinion comparison of people towards administration according to good governance of Mounghoy sub-district municipality classified by personal factors such as gender, age, education, occupation, and income found that the opinion of people towards administration according to good governance of Mounghoy sub-district municipality has no different opinion and rejected the hypothesis.

3) The problems and the suggestions found that the officers still lack good governance and should take the principle of Buddha-dhamma in order to apply the fairness in administration.

4) Administration guidelines according to good governance of Mounghoy sub-district municipality, Pasang district, Lamphun province, the officer of Mounghoy sub-district municipality should take and good governance of six aspects practically for community progress and nation truly.

บทนำ

นับตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบปัญหาสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมายทั้ง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการว่างงาน ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน และปัญหาความขัดแย้ง ด้านผลประโยชน์ต่างๆ ความแตกแยกด้านความคิด ขาดความสามัคคีแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ ปัญหาเหล่านี้ทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็ง เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา ทำให้การพัฒนาประเทศต้องเป็นไปด้วยความล่าช้า^๒ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้คนเห็นแก่ตัวมากขึ้นโดยเฉพาะการฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมืองบางคน บางกลุ่มที่มุ่งแสวงหาอำนาจ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และพวกพ้องโดยอาศัยกลไกต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง เมื่อเข้าไปมีอำนาจแล้วก็จะหาทางเอาคืนในรูปแบบต่างๆ จนกลายเป็นปัญหาของชาติเรื่อยมาถึงทุกวันนี้ และการบริหารราชการในส่วนของท้องถิ่นก็มักเกิดปัญหาข้อร้องเรียนเรื่องความโปร่งใส และในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ก็ประสบปัญหาเรื่องความโปร่งใสเช่นเดียวกัน ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการบริหารงานเท่าที่ควรจึงทำให้เกิดข้อครหา และเกิดข้อสงสัยขึ้นในหมู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เกี่ยวกับข้อร้องเรียนต่างๆ ของประชาชนในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลม่วงน้อย

ข้าพเจ้าในฐานะผู้วิจัยซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จึงสนใจศึกษาการบริหารงานของเทศบาลตำบลม่วงน้อย โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็น

^๒ พระอริการโสว ผลญาโณ (มีตา), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๒.

แนวทางก็เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ หลักธรรมาภิบาลมีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดโครงการเพื่อปรับปรุงงานในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับธรรมาภิบาล^๓ และครอบคลุมกับสภาพปัญหาในชุมชนตลอดจนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีหรือไม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารเทศบาล เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนปรับปรุงเป็นแนวทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑.๑.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อยอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑.๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมือง และสังคมอย่างสันติสุข สามารถประสานประโยชน์และแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีตลอดจนพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนประกอบด้วย^๓ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ ๖) หลักความคุ้มค่า

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ปัจจัยบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชากรในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อยจำนวน ๓๕๗ คนจากประชาชนจำนวน ๔,๕๖๑ คนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครั้งนี้ จำนวน ๑๐ รูป/ คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านไร่, หมู่ที่ ๒ บ้านแหม, ๓ บ้านสะป่งน้อย, ๔ บ้านม่วงน้อย, ๕ บ้านป่าตาล, ๖ บ้านท่ากอม่วง, ๗ บ้านไร่่น้อย, และ ๘ บ้านสะป่งหลวง

^๓บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์กลางคพรว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

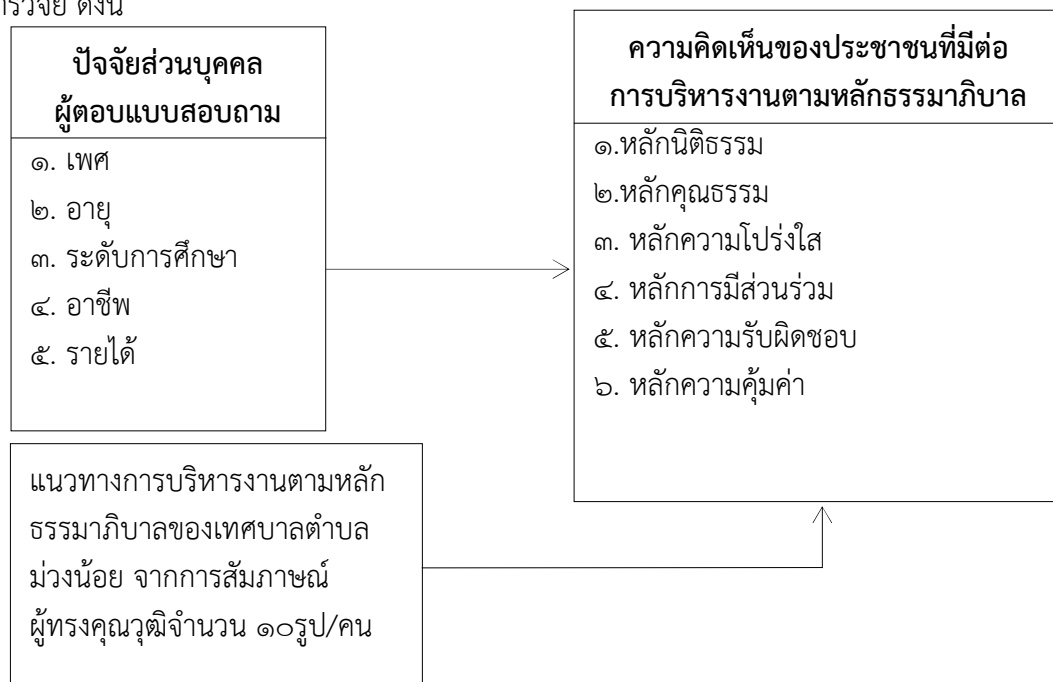
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่ เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม(Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research)ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)และการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research)โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informants)

๕.๒ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนจำนวน ๔,๕๖๑ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบตารางของ เครซีและมอแกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตเทศบาลตำบล ม่วงน้อย ที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๕๗ คน^๔

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) ซึ่งผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครั้งนี้ จำนวน ๑๐ รูป/ คน ได้แก่ ๑) พระสงฆ์ ๒ รูป, ๒) ข้าราชการการเมือง ๕ คน, ๓) ข้าราชการประจำ ๒ คน, และ ประธานแม่บ้าน ๑ คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนา ขึ้นตามกรอบของ “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบ แบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบันทึกคะแนน แต่ ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส(Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ วิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่(Frequency)และค่าร้อยละ(Percentage)ค่าเฉลี่ย(Mean)และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(Standard Deviation)

๔. สถิติอนุมาน(Inferential Statistics)ใช้สำหรับสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัด ลำพูนโดยจำแนกปัจจัยบุคคลสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที(t-test)ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการ ทดสอบค่าเอฟ(F-Test)ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)ในกรณี ตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหา ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

^๔ เทน ปัญญ, ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยนอร์ท, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔๐.

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๔๐ และเป็นเพศหญิง ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๖๐ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ รองลงมาอายุ ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๘๘ คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๐ และน้อยที่สุดจำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๐, ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๖๐ รองลงมาคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๐ และน้อยที่สุดระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐, ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ รองลงมาคืออาชีพเกษตรกรจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ และน้อยที่สุด คือนักเรียน/นักศึกษาจำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๐, รายได้ต่อเดือนพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไปจำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๑๐ รองลงมาคือ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไปจำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๐ และน้อยที่สุดมีรายได้ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไปจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๐

๖.๒ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อย โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๖๒) เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้ ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๙๘), รองลงมาด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =๓.๙๑), และด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ =๓.๔๐)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อยไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์

๑) ด้านหลักนิติธรรมฝ่ายบริหารควรดำเนินนโยบายโดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

๒) ด้านหลักคุณธรรมการดำเนินงานด้วยความเสียสละ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

๓) ด้านหลักความโปร่งใสเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน

๔) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงาน

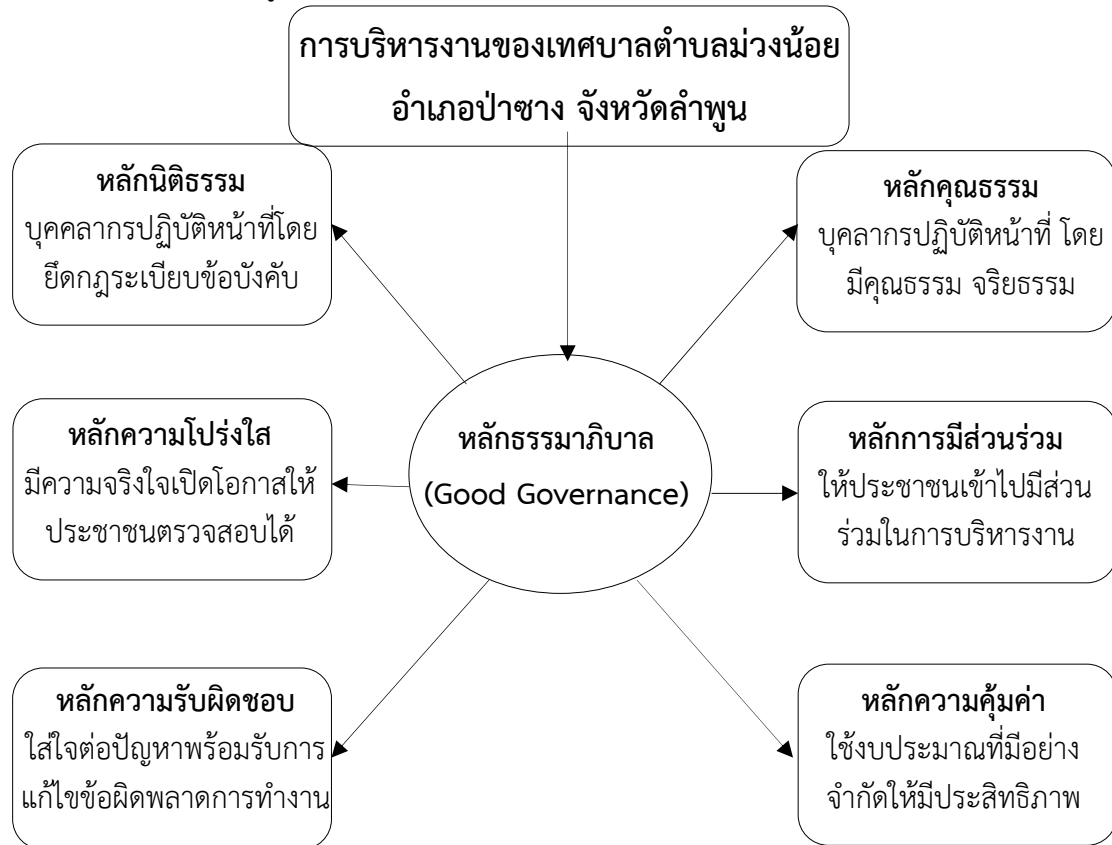
๕) ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ การปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อ

๖) ด้านหลักความคุ้มค่าเงินภาษีของประชาชนฝ่ายบริหารต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริหารงานเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ 24 เมษายน 2559

จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลม่วงน้อยรวมทั้ง ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะโดยสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่๒สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมมีความเสมอภาค

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า มีคุณธรรมจริยธรรม เสียสละ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานในองค์กรทุกภาคส่วน

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า การบริหารงาน โดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมคิดแก้ไข ร่วมตัดสินใจในการวางแผนดำเนินงานด้านต่างๆ

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า มีการบริหารงาน โดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้งพร้อมยอมรับ และแก้ไขข้อผิดพลาดอันเกิดจากการบริหารงาน

ด้านหลักความคุ้มค่า การบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๘. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. ควรสนับสนุนจัดให้มีการศึกษาหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจังในองค์กร
๒. ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในทุกระดับมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง
๓. ควรนำหลักพุทธธรรมอื่นๆเช่น หลักสุจริต ๓ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักอิทธิบาท ๔ เป็นต้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเทศบาลอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

บรรศักดิ์ อวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, ๒๕๔๔.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลิ้. “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัยสถาบันพระปกเกล้า.

กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔.

พระอริการโสว ผลญาโณ (มีตา). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจชุมชนอำเภอ

บ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

อุเทน ปัญโญ. รศ. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยนอร์ท, ๒๕๕๖.

บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน
THE EXPECTED AND TRUE ROLE IN THE MANAGEMENT OF KOH
SUB – DISTRICT MUNICIPALITY IN LI DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

ศฤงคาร นันทะชัย*
(ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์ และดร.ศรีธัน นันทาลิต)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้จังหวัดลำพูนตามทัศนะของประชาชน๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนตามทัศนะของประชาชน ๓) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนตามทัศนะของประชาชน๔) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริการงานด้านต่างๆร่วมกับเทศบาลตำบลก้ออำเภอลี้จังหวัดลำพูน ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป โดยเลือกประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน ๔ หมู่บ้าน โดยใช้ตารางของ เครจซ์และมอร์แกน จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๒,๔๓๔ คน ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน๓๓๕ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑.บทบาทที่คาดหวังของประชาชนในการบริหารของเทศบาลตำบลก้ออำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน ในงานหลัก ๖ ประเด็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านและบทบาทที่เป็นจริงของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในงานหลัก ๖ ประเด็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒.การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน โดยภาพรวม ด้วยการทดสอบค่า ที่ ได้แก่ บทบาทที่คาดหวัง

* ศฤงคาร นันทะชัย นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์,ดร.ศรีธัน นันทาลิต

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๒ และบทบาทที่เป็นจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑พบว่า โดยภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้จังหวัด
ลำพูน พบว่า ขาดการพัฒนาระบบประปาให้ทันสมัย ถนนภายในหมู่บ้านสภาพไม่ดีการขนส่ง
สินค้าทางการเกษตรไม่สะดวก การขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะไฟกิ่งไม้ทั่วถึง ถนนคอนกรีตเสริม
เหล็กชำรุดเสียหายอย่างมากมีการระบาดของไข้เลือดออกเพิ่มมากขึ้นขาดการสนับสนุนเบี้ยยังชีพ
ผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ ไม่มีแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร ไม่มีอาชีพเสริมที่มั่นคงให้ประชาชน ขาดการ
ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง

๔. ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย ให้ทั่วถึงทุก
พื้นที่การคมนาคมภายในหมู่บ้านปรับปรุง และเชื่อมต่อกับหมู่บ้านอื่นๆ ควรสร้าง และหาแหล่ง
กักเก็บน้ำให้เพียงพอใช้ในการเกษตรชุมชนต้องร่วมกันอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มีบริการข้อมูลข่าวสารต่างๆอย่างทั่วถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีการรักษาความสงบ
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและในด้านต่างๆ

คำสำคัญ: บทบาทที่คาดหวัง, บทบาทที่เป็นจริง, ทักษะ, ประชาชน

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the expected and true role in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province along people's opinion, 2) to compare the expected and true role in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province along people's opinion, 3) to find out the problems, obstacles and suggestions in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province along people's opinion, and 4) to investigate the guideline of problems, obstacles and suggestions in administration according to Sangahavatthudhamma of according to Aparihaniyadhamma in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province for knowing the people needs and the people participated in services of various aspects with Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province. The research used mixed method research both quantitative research and survey research. The samples were 4 villages and 15 year old upward, selected from people who live in Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province by the methodology used R.V.Krejcie & Morgan formula from 2,434 people in all populations. A sample was selected from 335 persons

The findings of, this research as follows:

1) The expected role in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province along people's opinion in the 6 of main work was overall the high level with the mean equal to 4.42. When

considering in each aspect, it was at the high level in all aspects and the true role of people towards administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province in the 6 of main work was overall at the high level with mean equal to 3.71. When considering in each aspect, it was at the high level in all aspects.

2) The comparison of the expected and true role in administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province by testing t-test, including the expected role with mean equal to 4.42 and the true role with mean equal to 3.71 was overall found that no different, then rejected the hypothesis.

3) The problems, obstacles about administration of Koh sub-district municipality, Li district, Lamphun province was found that the lack of a modern water supply system, the roads within the village poor condition, agriculture transportation inconvenience, extending the public electricity of lighting the way was not thorough, concrete roads damaged, an outbreak of dengue fever more and more, lack of adequate living for the elderly, should provide scholarships to poor children, giving objects to prevent cold, workplace was not enough, no water was used in agriculture, no permanent occupation to people,

4) The suggestion should build modern public utility system all areas of communication within the adjusting village and connecting with other villages, should build and seek for sufficient water reservoirs in agriculture. The community needs to preserve forests and natural resources and environment, information service thoroughly, promoting people to maintain peace and security of life and property in other side.

Keywords : The Expected, True Role, The Management

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบ็ดเสร็จแต่เป็นการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นต้องพึงเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยประชาชนออกเสียงประชามติให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอนซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในความสำเร็จของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนร่วมรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาลocal ของตน

จากการกระจายอำนาจการบริหารงานสู่ท้องถิ่น ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นได้ขึ้นเป็นเทศบาลไว้ดังนี้จำนวนความ

หนาแน่นของประชาชนในท้องถิ่นความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นโดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายจ่าย

ตำบลก้อเป็นตำบลที่อยู่ห่างไกลสุดของจังหวัดลำพูน โดยมีระยะทางห่างจากตัวอำเภอ ๔๐ กิโลเมตร และห่างไกลจากตัวจังหวัด ประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร ตั้งอยู่ในป่าลึกมีภูเขาล้อมรอบ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอลำพูนได้ปรับเปลี่ยนการรูปแบบการบริหารงานไปตามนโยบายของรัฐ ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นเทศบาล ตั้งแต่ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ และได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกเทศมนตรี ตามที่ พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ได้กำหนดไว้ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลก้อ ให้ดำเนินงานไปตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่น ผูกไมตรีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่^๑ ทาน คือ การให้ ปิยวาจาคือการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิด สมานัตตตา การเป็นผู้มีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย การพัฒนางานด้านต่างๆของเทศบาลตำบลก้อ ที่ได้ทำการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนตำบลก้อมีการพัฒนาดีขึ้นเรื่อยๆ แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังพัฒนาให้ดีขึ้นได้ซ้ำและมีปัจจัยใดที่ทำให้การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในตำบลก้อไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร การพัฒนาเป็นไปแบบช้าๆ นั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งใด หรือยังขาดสิ่งอื่นใดที่จะนำเอาเสริมเติมเต็มทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจเพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน ในงานด้านต่างๆ ทั้ง ๖ ด้าน เป็นอย่างไร ตรงกับทัศนะและความต้องการของประชาชนหรือไม่ อย่างไร พร้อมทั้งศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ย้อนกลับไปเพื่อสื่อสารให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบและนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนตำบลก้อให้มีความเจริญรุ่งเรือง อยู่ดีกินดีมีสุข และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติสืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา การบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรม

^๑ชุมพร มะโน, แผนพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ ๓ ปี(ลำพูน : เทศบาลตำบลก้อ, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^๒ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๔๐/๒๕๕

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานด้านต่างๆ ในงาน ๖ ด้าน ตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้ คือ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๒) คุณภาพชีวิต ๓) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ๔) ด้าน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ๕) ด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๖) ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลก้อ

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลก้ออำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนจำนวน ๒,๔๓๔ คน^๑ โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓๕ คน และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ(Key Informants)ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ บ้านก้อทุ่ง หมู่ที่ ๑ บ้านก้อหนอง หมู่ที่ ๒ บ้านก้อจอก หมู่ที่ ๓ บ้านก้อท่า หมู่ที่ ๔

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน สิงหาคม ค.ศ. ๒๕๕๘ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนมีความคาดหวังแตกต่างจากความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนมีความคาดหวังแตกต่างจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนมีความคาดหวังแตกต่างจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาการจัดการระเบียบชุมชนสังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนมีความคาดหวัง แตกต่าง จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนมีความคาดหวังแตกต่างจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในการบริหารงานด้านการพัฒนาการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

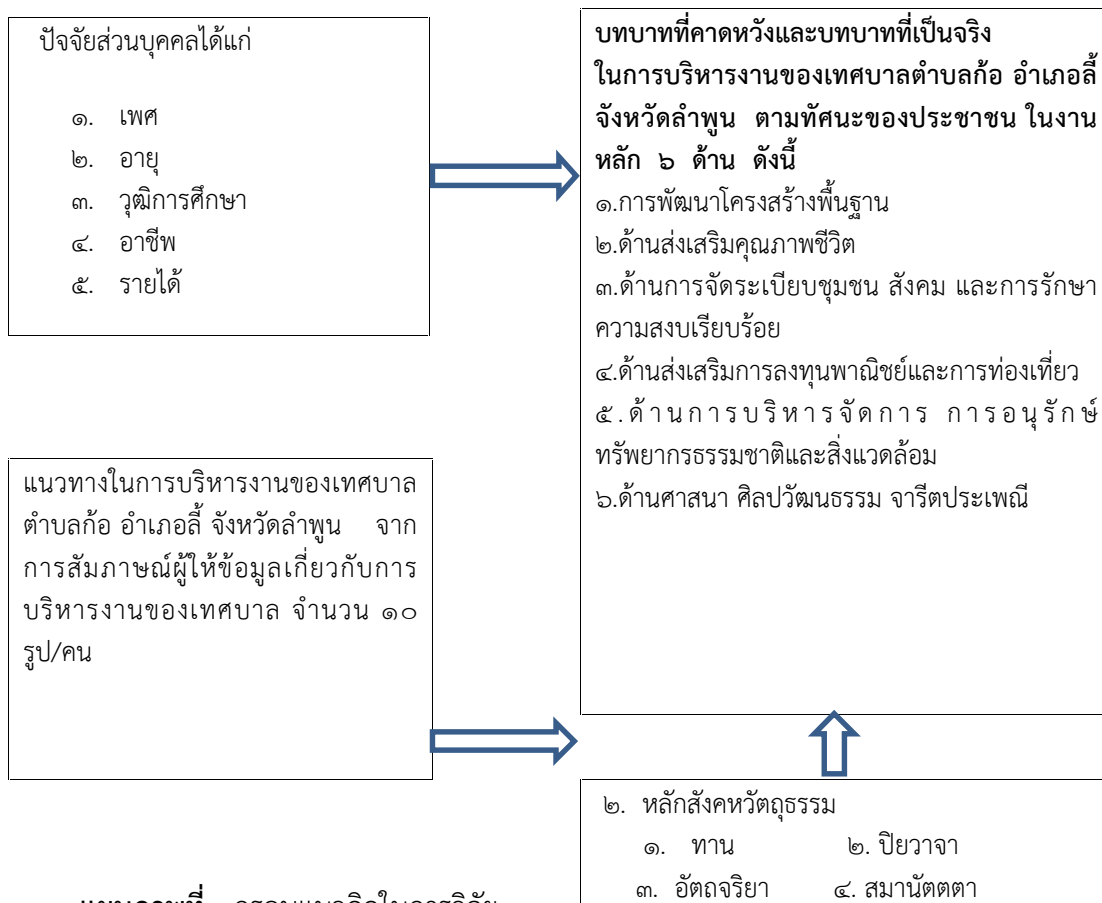
^๑แผนพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ ๓ ปี ๒๕๕๕, ข้อมูล ณ เมษายน ๒๕๕๓, สำนักงานทะเบียนอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ๒๕๕๓, หน้า ๑๘.

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนมีความคาดหวังแตกต่างจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ในการบริหารงาน ด้านการพัฒนาด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๔.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย(Conceptual Framework) ดังนี้

ตัวแปรต้น(Independent Variables) ตัวแปรตาม(Dependent Variables)

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕.วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป โดยเลือกประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้ออำเภอ จังหวัดลำพูนจำนวน ๒,๔๓๔ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไปโดยเลือกประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูนโดยใช้ตารางแสดงขนาดประชากรและตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกนซึ่งเป็นตารางสำเร็จรูป โดยเทียบค่าจากตาราง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ๓๓๕ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูนจำนวน ๑๐ รูป/คน ได้แก่ ข้าราชการการเมือง ๑ ท่าน ผู้นำชุมชน ๔ ท่าน ข้าราชการ ๒ ท่าน พระภิกษุ ๓ รูป

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน”และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

๑.การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑.๑. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้ค่าจำนวน และร้อยละ

๑.๒. วิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบระดับบทบาทที่คาดหวัง และระดับบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (standard deviation)

๑.๓.การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยการเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า ที(t – test)

๑.๔. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน

๑.๕.การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอ จังหวัดลำพูนตามหลักสังคหวัตถุธรรม วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแบบความเรียง

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๙๐ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๐ วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรรม มีจำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๑๐ รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๓๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๙๐

๖.๒ บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในงาน ๖ ด้าน โดยภาพรวมของบทบาทที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๒ และค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของบทบาทที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก มีเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ผลการทดสอบสมมติฐานบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริง ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตามทัศนะของประชาชน ในงานทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า การนำเอาหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ เรื่อง “ทาน” มาใช้ในการพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน นั้น ควรมีการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการไม่สมประกอบ ผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ โรคติดต่อหรือโรคร้ายแรง ต้องให้การสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ดูแลเอาใจใส่บุคคลเหล่านี้ให้ทั่วถึง จริงจัง และเป็นธรรม

๒) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การนำหลักธรรม เรื่อง “ปิยวาจา” มาใช้ในการพัฒนา ควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและถูกวิธี ห้ามไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

๓) ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานชีวิตโดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรมเรื่อง “อตัลจริยา” พบว่า เทศบาลควรมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย มีให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และมีการตรวจสอบซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ โดยเทศบาลตำบลก้อ ควรจัดสร้างระบบสาธารณูปโภคเช่น ประปา ไฟฟ้า การคมนาคมภายในหมู่บ้าน และเชื่อมต่อกับหมู่บ้านต่างๆ

๔) ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลักสังคหวัตถุธรรม เรื่อง สมานัตตตา พบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลก้อ ร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานชีวิต เทศบาลควรมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย มีให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และมีการตรวจสอบซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สนับสนุนงบประมาณในการป้องกันไข้เลือดออก สนับสนุนทุนการศึกษาของผู้มีฐานะยากจน และสนับสนุนเครื่องกันหนาวให้ครอบครัวที่ยากจนในตำบล

ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย เทศบาลควรให้ประชาชนในพื้นที่มีการตั้งกฎระเบียบในชุมชนขึ้นมาเองและให้คนในชุมชนอย่างเคร่งครัด

ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลควรให้การสนับสนุนโครงการที่ได้กล่าวมาทางด้านงบประมาณ เพื่อเสริมให้ประชาชนได้ลงทุน

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและถูกวิธี

ด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดง สถานที่ท่องเที่ยว การแต่งกาย ภาษา ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

- ๑) ควรมีการสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัย มีให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และมีการตรวจสอบซ่อมแซมอย่าง
- ๒) ควรมีการประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและถูกวิธี
- ๓) ควรให้ประชาชนในพื้นที่มีการตั้งกฎระเบียบในชุมชนขึ้นมาเองและให้คนในชุมชนอย่างเคร่งครัด
- ๔) ควรให้การสนับสนุนโครงการที่ได้กล่าวมาทางด้านงบประมาณ เพื่อเสริมให้ประชาชนได้ลงทุนประกอบอาชีพเสริมการจักสานไม้ไผ่เป็นของใช้ การแปรรูปอาหารต่างๆ
- ๕) ควรมีการประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและถูกวิธี
- ๖) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดง สถานที่ท่องเที่ยว

๘.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปปฏิบัติ

๑. ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาด้านระบบสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้าสาธารณะ ถนนภายในหมู่บ้านให้ใช้งานได้ดี และเชื่อมต่อกับหมู่บ้านอื่นๆได้

๒) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เทศบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ได้รับ ในเรื่อง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุการป้องกันไข้เลือดออก ทุนการศึกษาแก่บุตรธิดาของผู้มีฐานยากจน เบี้ยผู้พิการ งบประมาณกลุ่มต่างๆ

๓) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย สมควรให้ประชาชนในพื้นที่มีการตั้งกฎระเบียบในชุมชนขึ้นมาเองและให้คนในชุมชนอย่างเคร่งครัด

๔) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว เทศบาลต้องให้การสนับสนุนโครงการต่างๆทางด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการลงทุนในการประกอบอาชีพเสริม

๕) ด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ในอนุรักษ์ป่าไม้ การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบและถูกวิธี

๖) ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนทั้งในด้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม

๘.๓ ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยในครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

ชุมพร มะโน.แผนพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ ๓ ปี. ลำพูน : เทศบาลตำบลก้อ,๒๕๕๕. หน้า ๓.

แผนพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ ๓ ปี๒๕๕๕.ข้อมูล ณ เมษายน ๒๕๕๓. สำนักงานทะเบียนอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ๒๕๕๓. หน้า ๑๘.

การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม
ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
THE EMERGENCY MEDICAL SERVICE ACCORDING
TO SANGHA VATTHU DHAMMA OF SRITIA SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
BANHONG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

สัญญา นวลด้ว*
ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์**
พระครูภาวนาโสภิต วิ.,ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (๒) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน (๓) ศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (๔) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานโดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชาชนในตำบลศรีเตี้ยอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูนจำนวน ๓๖๑ คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าทีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

๑.ระดับความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**อาจารย์ที่ปรึกษา.

ทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสภากาชาดของประเทศไทย ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้
ต่อเดือน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสภากาชาดของเทศบาล
ตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่าง และ อายุ ระดับการศึกษา มีความคิดเห็น
ในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสภากาชาดของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง
จังหวัดลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

๓. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการ
ทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสภากาชาดของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
พบว่า ด้านทาน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความไม่เต็มใจ และอยากได้คนมีความรู้ ความสามารถ
ในการปฏิบัติงาน ด้านปิยวาจา เจ้าหน้าที่พูดจาให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกเสียใจ และควรพูด
ปลอบใจ และยิ้มแย้ม ด้านอรรถจริยา เจ้าหน้าที่ไม่มีจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการ และควรจัดฝึกอบรม
พัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน ด้านสมานัตตตา การไม่สามารถติดต่อได้ เวลาฉุกเฉินได้ทันเวลา และการ
สื่อสารควรปรับปรุงระบบการสื่อสารให้ดีขึ้น และเพิ่มช่องทางการสื่อสาร

๔. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่อง การปลูก
จิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีความสุภาพอ่อนโยน
ให้ความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความประทับใจ ความเลื่อมใสศรัทธา
แก่ประชาชนผู้รับบริการดังนั้นเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ควรส่งเสริม
การเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องของการปฏิบัติงานโดยใช้หลักสภากาชาดทั้ง ๔ ด้าน เป็นแบบอย่างให้กับ
ผู้ใต้บังคับบัญชา ราษฎรในพื้นที่และชุมชนควรจัดฝึกอบรมสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกคน
ให้ตระหนักถึงการสื่อสารที่ดีทั้งการพูดจา การแสดงออก และสื่อต่างๆ ควรมีการเสริมสร้าง
การปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา ช่วยเหลือชุมชนหรือประชาชนเพิ่มมากขึ้นและควรสร้างจิตสำนึก
ให้บุคลากรในการมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการวาง
ตนในฐานะผู้ให้บริการประชาชน

คำสำคัญ: การบริการ, การแพทย์ฉุกเฉิน, สภากาชาด

Abstract

The objectives of this research were ๑) to examine the personal factor of respondents. ๑) to find out the opinion of people in the emergency medical services according to Sangahavatthu IV of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province. ๓) to compare the opinion level of people in the emergency medical services according to Sangahavatthu IV of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province classified by personal factors. ๔) to investigate the development guidelines in the emergency medical services according to Sangahavatthu IV of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun

province. The study was a mixed method research by quantitative research that was survey research. The samples used in this study were ๓๖๑ people who live in Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province by simple random sampling and qualitative research by using in-depth interview and the key informants. Data was collected by the questionnaire and the interview and the analysis of data have been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, in the case of two groups of independent variable and F-test by one way analysis for variance (One-way ANOVA), were analyzed using content analysis (Content Analysis Technique).

The findings of this research were found as follows:

๑) The opinion level of people in the emergency medical services according to Sangahavatthu IV of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province was overall at the high level ($\bar{X} = ๔.๐๔$). When considering in each aspect, it was found that the people opinion in the emergency medical services of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province was at high level in all aspects.

๒) The result of testing the hypothesis was found that personal factors, including gender, age, education, occupation and income towards the opinion of people in the emergency medical services according to Sangahavattudhamma of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province were not different and age, education towards the opinion of people in the emergency medical services according to Sangahavattudhamma of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province were significant differences at ๐.๐๑ level, then accepted the hypothesis.

๓) The problems, obstacles and the suggestions about the opinion of people in the emergency medical services according to Sangahavattudhamma of Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province, it was found that Dāna (generosity) : the officer operated by unwillingness and would like to have knowledgeable person, ability to work. Piyavācā (kindly speech): the officer spoke to service recipients to feel sad and should speak console and smile. Atthacariyā (useful conduct) : the officer did not have a good conscious mind to services and should train and develop skills to work. Samānattatā (even equal treatment) : that could not be contacted in times of emergency timely and communication should improve communication system for better and adding channel communication.

๔) The result of qualitative study was found that the key of informant, most of them focused on the awareness in working with volunteers, supporting each other, courtesy, equality, non-discrimination for satisfying , impressing, faithfulness to people service. Therefore, Sritia sub-district municipality, Banhong district, Lamphun province should promote the learning and cultivate the working by using Sangahavattthudhamma in four aspects; the good example to followers, people in the area and community, creating awareness training for all personnels, realize to good communication both speaking, expression and various media, strengthening work with volunteers, help community or people more and more and making awareness to personal in working participation with equality, equitable, non-discrimination and posing in position who service provider to people.

Keyword: EMERGENCY, SERVICE, SANGAHAVATTHU DHAMMA

๑. บทนำ

การดำเนินงานการแพทย์ฉุกเฉินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นบทบาทภารกิจที่ชัดเจนในพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖(๑๙) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ใน เรื่องการสาธารณสุข การอนามัย ครอบครัว และการรักษาพยาบาล และมาตรา ๑๗(๑๙) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีโรงพยาบาล การรักษาพยาบาล การป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อ^๑และพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉินพ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดให้ “การแพทย์ฉุกเฉิน” หมายความว่า การปฏิบัติการฉุกเฉิน การศึกษา การฝึกอบรม การค้นคว้าและการวิจัยเกี่ยวกับการประเมิน การจัดการ การบำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉิน และการป้องกันการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นฉุกเฉิน ซึ่งตาม พรบ.นี้ “ผู้ป่วยฉุกเฉิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการป่วยเฉียบพลัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตหรือการทำงานของอวัยวะสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการประเมินการจัดการ และการบำบัดรักษาอย่างทันท่วงทีเพื่อป้องกันการเสียชีวิตหรือการรุนแรงขึ้นของการบาดเจ็บหรืออาการป่วยนั้น จาก พรบ.นี้ ประกอบกับ ภารกิจการจัดการสาธารณสุข เป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้อยู่ดีมีสุข ในฐานะหน่วยงานที่ใกล้ชิดและมีหน้าที่ โดยตรงในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งในแง่นิติรัฐ กฎหมายก็ได้กำหนดไว้ชัดเจนให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้กับประชาชน ซึ่ง

^๑กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๕๓ , ๕๔.(อัคราเสนา)

^๒กระทรวงสาธารณสุข, สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน , พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑, หน้า ๒.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน โดยบูรณาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาล โรงพยาบาลศูนย์สุขภาพชุมชน

ซึ่งหน้าที่ที่ปฏิบัติด้านสาธารณสุขต่างๆ ด้านการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการให้ความช่วยเหลือบริการมีความเสี่ยงสูง มีการรับบริการจำนวนมากในแต่ละวัน เพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน จากสถิติข้อมูลการเกิดภัยในพื้นที่ พบว่า การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนมีจำนวนครั้งที่เกิดขึ้นสูงกว่าชนิดของภัยอื่นๆ จากภัยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทวีความรุนแรง และสลับซับซ้อนมากขึ้นและสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม^๓ ได้ริเริ่มการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลศรีเตี้ย ความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากพอ การปฏิบัติงานสาธารณสุขต่างๆ จึงทำงานด้วยใจจิตอาสาเป็นหลัก คือ การเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือส่วนรวมหรือผู้ทุกข์อย่างไก็ตามคำว่า “จิตอาสา” ก็มีมิติในทางธรรมด้วย เพราะเกิดจากความเมตตากรุณา การคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดละตัวตน พุดได้ว่าจิตอาสาเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในพุทธศาสนา^๔ จึงเกิดปัญหาและอุปสรรคมากมาย และต่อมาได้รับการสนับสนุนรพพยาบาลฉุกเฉิน จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ในวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้บริการนำส่งโรงพยาบาลแก่ประชาชนอย่างถูกต้องและปลอดภัยทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ ทั้งกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินและประสบอุบัติเหตุ^๕ ซึ่งเป็นเหตุมาจากการดำเนินงานให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในอดีต ที่ผ่านมาพบว่า การรักษาพยาบาลเบื้องต้นไม่ถูกต้อง ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินหรือผู้ประสบอุบัติเหตุ ได้รับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุต้นคอหรือกระดูกสันหลัง ไม่มีการจัดทำผู้ประสบอุบัติเหตุให้หลังตรง หรือไม่ใส่เฝือกตามคอ การนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลโดยรถยนต์ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้เจ็บป่วยมีอาการแทรกซ้อนเพิ่มขึ้น ผู้ป่วยได้รับบาดเจ็บจากการนำส่งโรงพยาบาล และเกิดความพิการหรือเสียชีวิตในขณะนำส่งขึ้นได้ เช่น ผู้ประสบภัยตกจากที่สูง นำส่งโรงพยาบาลโดยรถยนต์นั่งทั่วไป เป็นเหตุทำให้กระดูกสันหลังเคลื่อน หรือกระดูกหักแตกเส้นเลือด ทำให้มีเลือดออกภายในร่างกายได้ การขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้านที่จะดำเนินการ บุคลากรไม่มีความเชี่ยวชาญ และขาดความพร้อมในการปฏิบัติงาน เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยฉุกเฉินในเวลากลางคืน ไม่มีรพพยาบาลฉุกเฉินที่มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล และอุปกรณ์ช่วยชีวิตผู้ประสบภัยเพื่อให้การช่วยเหลือ จึงทำให้การปฏิบัติงานมีอุปสรรคขาดคุณภาพในการปฏิบัติงานให้บริการขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ขาดความรับผิดชอบ ขาดการปฏิบัติตาม

^๓งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย,แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลศรีเตี้ย พ.ศ. ๒๕๕๓ -๒๕๕๗.(อัดสำเนา)

^๔สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย, กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย,คู่มือผู้บริหารท้องถิ่นในการบริหารจัดการสาธารณภัย, หน้า ๘.

^๕พระไพศาล วิสาโล,“จิตอาสา สุขสร้างง่ายๆ แคล้งมือทำ”[ออนไลน์],แหล่งที่มา : www.visalo.org[๒๐ ก.ค. ๒๕๕๘].

^๖สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย, หนังสือสัญญาข้อตกลงการยืมรพพยาบาลฉุกเฉินระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนกับสำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย, ๒๕๕๕. (อัดสำเนา)

หลักพุทธธรรม เป็นต้น ย่อมจะทำให้การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ประสบภัยผิติดขึ้นตอน ทำให้เกิดผลกระทบ ต่อผู้รับบริการ เช่น บาดเจ็บเพิ่มมากขึ้นเกิดพิการหรือเสียชีวิตในขณะนำส่ง หรือเกิดความกังวลใจ ความไม่มั่นใจ ความไม่พอใจของผู้รับบริการ

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ควบคู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือมากกว่าศาสนาอื่นๆ อันมีหลักธรรมที่เหมาะสมนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการ สงเคราะห์กัน, คือช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลกคือ สังคมแห่ง หมู่สัตว์ไว้ดุจสลักยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งแล่นไปได้มี ๔ อย่าง คือ ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ปิยวาจาพูดจาน่ารักน่านิยมนับถืออติจริยาบำเพ็ญประโยชน์สมานัตตาคความมี ตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน” เหมือนลิ่มสลักรถที่ตรึงตัวรถไว้มิให้ ขึ้นส่วนกระจายไป ทำให้รถแล่นไปได้ตามที่ต้องการสังคหวัตถุมี ๔ ประการ คือ^๗

สังคหวัตถุ ๔ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่คณะไว้ใน ความสามัคคี, หลักการสงเคราะห์ –bases of sympathy; acts of doing favors; principles of service; virtues making for group integration and leadership)^๘

๑. ทาน (การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ ความรู้และแนะนำสั่งสอน - giving; generosity; charity)

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดง ประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม -kindly speech; convincing speech)

๓. อติจริยา (การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการส่วนรวม บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม -useful conduct; rendering services; life of service; doing good)

๔. สมานัตตตา (ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชน ทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี -even and equal treatment; equality consisting in impartiality, participation and behaving oneself properly in all circumstances)

เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการ การแพทย์ฉุกเฉินจำเป็นต้อง ได้รับการดูแลการบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน หรือ

^๗ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่๑๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๔๑๒.

^๘ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙ ราชบัณฑิต,พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ชุดคำ วด,(วัดราชโอรสาราม :กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘), (อัสสัมชัญ)

^๙ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต),พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.) ,๒๕๔๘), (อัสสัมชัญ)

ผู้บาดเจ็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ให้บริการ จึงมีความสนใจที่จะการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินของสำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ยตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา หลักธรรมสังคหวัตถุธรรม และได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาดังกล่าวมา จึงมีแนวคิดที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพ ของการดำเนินงานการแพทย์ฉุกเฉินสำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ยและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ ให้มีความยั่งยืนและบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
- ๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ยอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- ๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่งจังหวัดลำพูน
- ๔ เพื่อหาแนวทางการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิด ระดับความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งประกอบด้วย ๑) ทาน ๒) ปิยวาจา ๓) อตถจริยา และ ๔) สมานัตตา

๒) ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย ๑) ทาน ๒) ปิยวาจา ๓) อตถจริยา และ ๔) สมานัตตา

๓) ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลศรีเตี้ย จำนวน ๙ หมู่บ้าน ๕,๘๐๙ คน

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญ ของการวิจัยครั้งนี้จำนวน ๗รูป/คน

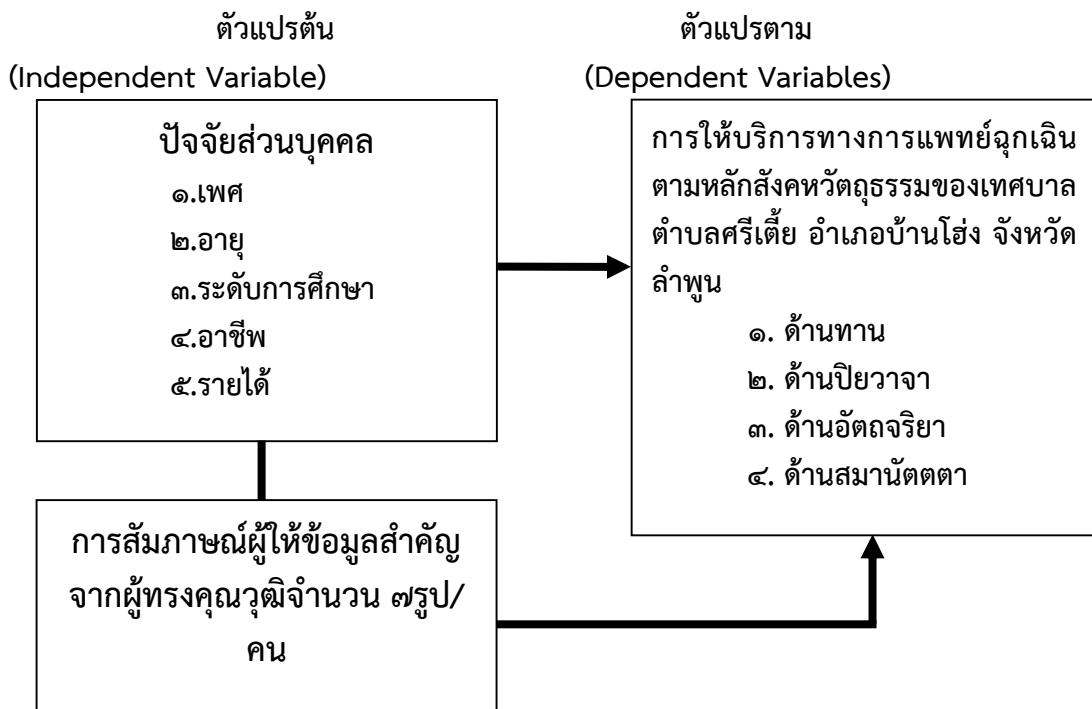
๔) ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตในพื้นที่ครอบคลุม ๙ หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

๕) ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมพ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๗ เดือน

๓.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัยกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ ๑แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๓.๓ รูปแบบการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Question) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๓.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
๑	บ้านหล่ายแก้ว	๑,๑๘๕	๗๔
๒	บ้านสันปูเลย	๖๓๙	๔๐
๓	บ้านศรีเตี้ย	๗๔๕	๔๖
๔	บ้านหนองสะลิง	๕๘๑	๓๖
๕	บ้านดงขี้เหล็ก	๔๙๔	๓๑
๖	บ้านศรีเจริญ	๗๔๐	๔๖
๗	บ้านศรีลาภรณ์	๔๖๘	๒๙
๘	บ้านดงมะปิงหวาน	๓๕๗	๒๒
๙	บ้านศรีปทุม	๖๐๐	๓๗
รวม		๕,๘๐๙	๓๖๑

ตารางที่ ๑ แสดงการกำหนดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๓.๕ หากความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ทำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขไปแล้วทดลองใช้ กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวนต่อคนที่เขตเทศบาลตำบลหนองล่องจังหวัดลำพูน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๑๘เมื่อจำแนกตามรายด้านของการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ได้ค่าแต่ละด้าน ดังนี้ ๑) ด้านทาน เท่ากับ ๐.๗๙๓ ๒) ด้านปิยวาจา เท่ากับ ๐.๘๕๘ ๓) ด้านอัตถจริยา เท่ากับ ๐.๘๔๖ ๔) ด้านสมานัตตา เท่ากับ ๐.๘๓๒

๔. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นชาย มีจำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑

อายุของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๖-๕๐ ปี จำนวน ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔

การศึกษาของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๒

อาชีพของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร/รับจ้าง จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔

รายได้ต่อเดือนของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสัณทัตถธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณารายด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.809$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ในข้อที่ว่า การให้ความสะดวกในการมาติดต่อราชการหรือส่วนงานการแพทย์ฉุกเฉิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.861$) รองลงมาคือข้อการเอาใจใส่ มีใจให้บริการเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 0.930$) และข้อการชี้แจงแนะนำ ขั้นตอนการบริการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและเป็นกันเอง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, $S.D. = 0.920$)

ด้านปิยวาจา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $S.D. = 0.741$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ข้อการทักทาย สนทนา พูดคุยด้วยความจริงใจและเป็นกันเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.850$) รองลงมาคือ การติดต่อ สื่อสารด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจากเจ้าหน้าที่และองค์กร ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.798$) และให้คำปรึกษาที่ดี มีประโยชน์เมื่อประสบปัญหาหรือต้องการคำแนะนำ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.816$)

ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $S.D. = 0.687$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ในข้อการบริการโดยไม่มีการเรียกร้องและหวังสิ่งตอบแทนใดๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.762$) รองลงมาคือ การแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.08$, $S.D. = 0.884$) และการบริการอย่างกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.05$, $S.D. = 0.785$)

ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $S.D. = 0.741$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ในข้อการให้ผู้ปฏิบัติงานแต่งกายมีความสุภาพ เหมาะสม และสะอาดเรียบร้อย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$, $S.D. = 0.855$) รองลงมาคือ การบริการด้วยความสะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.14$, $S.D. = 0.828$) และการบริการอย่างสุภาพเรียบร้อย และเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.06$, $S.D. = 0.806$)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่เพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

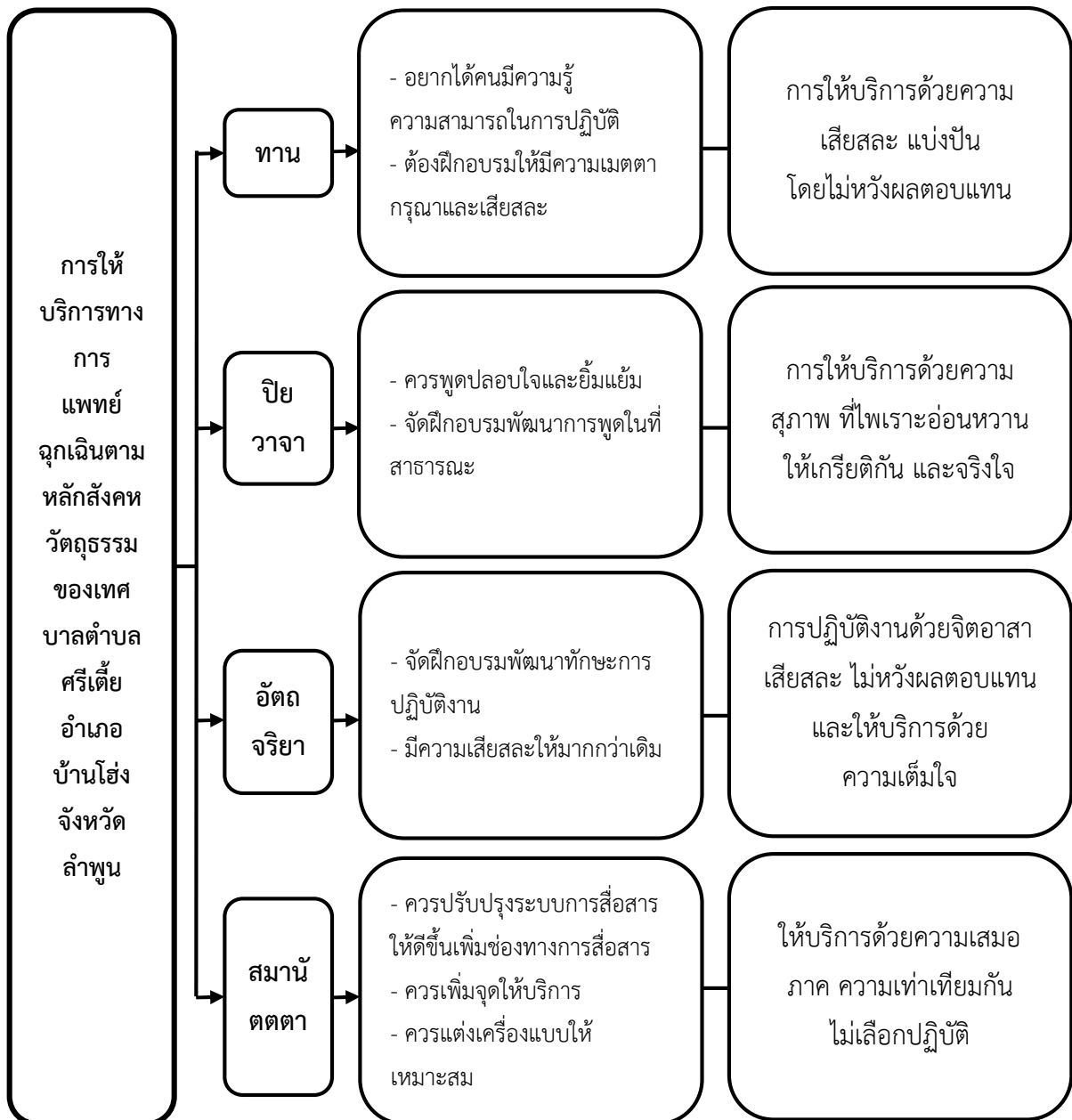
สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีการให้บริการที่มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง แต่ก็มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการให้บริการหลายอย่างที่จะต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และพัฒนการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉิน ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย โดยการนำหลักสังคหวัตถุธรรม ทั้ง ๔ ด้าน มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินแก่ประชาชน ดังนี้

ด้านทาน มีแนวทางในการให้บริการด้านทาน คือ การให้บริการด้วยความรวดเร็วทันต่อเวลา มีความเมตตา กรุณาและเสียสละช่วยเหลือแบ่งปันให้ความรู้ และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่มาขอรับบริการ ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพิ่มความรู้ความสามารถ หรือขัดเกลาจิตใจ เสริมสร้างความคิดให้มีจิตอาสา เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องรวดเร็ว ทันต่อเวลา ให้บริการด้วยใจ แนะนำและให้ความรู้ความเข้าใจ สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ในองค์กร ในชุมชน และประชาชนก็จะมี ความประทับใจ และพึงพอใจ

ด้านปิยวาจา ในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือการปฏิบัติงานในเวลา สถานการณ์วิกฤต การใช้คำพูดที่ดี น่าฟัง น่าเชื่อถือ ด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ และยิ้มแย้มแจ่มใส จึงมีแนวทางในการให้บริการ ด้านปิยวาจา คือ ควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนาการพูดจา ทักทายกันกับประชาชน การพูดในที่สาธารณะ และการควบคุมสติอารมณ์ การใช้ปิยวาจาถือได้ว่าเป็นหัวใจของการให้บริการ และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเพิ่มคุณภาพการให้บริการ

ด้านอัตถจริยา คือการมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสา แก้ปัญหาต่างๆ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การทำตนให้มีประโยชน์ ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจ ไม่ตรีต่อกัน จึงมีแนวทางการในการให้บริการด้านอัตถจริยา คือ ควรจัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา เสียสละทุ่มเท เอาใจใส่ต่อการให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ด้านสมานัตตตา เจ้าหน้าที่มีการแต่งกายที่สุภาพเหมาะสม บริการเสมอภาคเท่าเทียมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชน และปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอต้นเสมอปลาย และบทบาทหน้าที่ของตน มีแนวทางในการให้บริการด้านสมานัตตตา คือ การให้บริการด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ การวางตัวที่เหมาะสม แต่งการที่สุภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ดังนั้น จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ ได้ว่า การให้บริการประชาชน โดยการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรม โดยนำหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในให้บริการด้วยความเต็มใจ ด้วยจิตอาสา ไม่ไขว่ไปเพียงหน้าที่ หรือทำตามคำสั่งเท่านั้น มีความปรารถนาดี ไม่หวังผลตอบแทน การปฏิบัติตนในการให้บริการสาธารณะเหล่านี้ เป็นแนวทางสู่การให้บริการที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพ ของการให้บริการที่เป็นเลิศ และยังเป็น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรอีกด้วย

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาล ตำบล ศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรส่งเสริมการเรียนรู้ และปลูกฝังเรื่องการปฏิบัติงานโดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรม ทั้ง ๔ ด้าน เป็นแบบอย่างให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ราษฎรในพื้นที่และชุมชน
๒. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรจัดฝึกอบรมสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกคน ให้ตระหนักถึงการสื่อสารที่ดีทั้งการพูดจา การแสดงออก และสื่อต่างๆ
๓. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรมีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานด้วยจิตอาสา ช่วยเหลือชุมชนหรือประชาชนเพิ่มมากขึ้น
๔. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรสร้างจิตสำนึกให้บุคลากร ในการมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการวางตนในฐานะ ผู้ให้บริการประชาชน
๕. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน รมรงค์ให้ใช้หลักสังคหวัตถุธรรม ในการบริหารงานองค์กรสร้างจิตสำนึกให้การปฏิบัติงาน และให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการประยุกต์ใช้ตามหลักการและแนวคิด ทั้งในองค์กรและชุมชน

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

๑. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษานี้ เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนการปฏิบัติงานในการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ยให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๒. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร พนักงานเทศบาล และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนให้สอดคล้องรับกับแนวคิด การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม
๓. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรจัดทำโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆตามหลักสังคหวัตถุธรรม ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล
๔. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรมีจิตสำนึกในการทำงานด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ
๕. เทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่างๆตามหลักสังคหวัตถุธรรม ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงและเป็นประจำทุกเดือน

๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
๒. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่า การบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน จากการวิจัยครั้งนี้อย่างไร
๓. ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่น มาประยุกต์ใช้กับการบริการงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย เพื่อความเหมาะสมในการให้บริการนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๔. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช, ๒๕๔๖

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

พระธรรมกิตติวงศ์ . ทองดี สุรเตโช.ป.ธ. ๙ ราชบัณฑิต. พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ชุดคำวัด. กรุงเทพมหานคร,๒๕๔๘. (อัดสำเนา)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่๑๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๔๑๒.

_____ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.),๒๕๔๘.

สำนักงานส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.คู่มือผู้บริหารท้องถิ่นในการบริหารจัดการสาธารณภัย, (๒๕๕๗),หน้า ๘

(๒) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒. หน้า ๕๓-๕๔. (อัดสำเนา)

กระทรวงสาธารณสุข . สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน .พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑. หน้า ๒ (อัดสำเนา)

สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย . สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลศรีเตี้ย .สถิติประชากรตำบลศรีเตี้ย. (อัดสำเนา)

สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย.งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลศรีเตี้ย พ.ศ. ๒๕๕๓ -๒๕๕๗.(อัดสำเนา)

สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย.หนังสือสัญญาข้อตกลงการยืมรถพยาบาลฉุกเฉินระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนกับสำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย, ๒๕๕๕. (อัดสำเนา)

สำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย.หนังสือสัญญาข้อตกลงการยืมรถพยาบาลฉุกเฉินระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนกับสำนักงานเทศบาลตำบลศรีเตี้ย ลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ , ๒๕๕๕. (อัดสำเนา)

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

พระไพศาล วิสาโล. “จิตอาสา สุขสร้างง่าย ๆ แคล้งมือทำ”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.visalo.org[๒๐ ก.ค. ๒๕๕๘]

ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม
ของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
THE EFFICIENCY OF PUBLIC SERVICE IN ACCORDANCE WITH
SANGAHAVATTHU DHAMMA OF TONTONG SUB-DISTRICT
MUNICIPALITY, MUEANGLAMPHUN DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

สุภชัย โพธิ์*
ดร.บุศราโพธิ์สุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และ ๔) ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรมอย่างมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มาใช้บริการของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๕๑ คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๙$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ระดับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและอายุ พบว่าไม่แตกต่าง ส่วนระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่าแตกต่างกัน

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๓. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านงานเกี่ยวกับการมีหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และน้ำดื่มไว้คอยบริการประชาชนผู้มารับบริการ และเปิดให้บริการเฉพาะในเวลาราชการ ด้านปิยะวาจา เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไม่ไพเราะ บางครั้งไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการ ด้านอรรถจริยา เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการให้บริการ ไม่มีกำหนดมาตรฐานเวลาการให้บริการ และด้านสมานัตตตา เกี่ยวกับการให้บริการที่ไม่เสมอต้นเสมอปลาย ขาดความยืดหยุ่น และแต่งกายไม่เหมาะสมเท่าที่ควร

๔. การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุธรรม ในการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่อง การปลูกจิตสำนึกให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้วยจิตใจที่รักงานบริการ ให้ความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความประทับใจต่อประชาชนผู้รับบริการ เป็นสำคัญ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การให้บริการประชาชน, หลักสังคหัตถุธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were: ๑)to study the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province๒) compare with the opinion about the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province separates to follow personal factors๓)study problem obstacles and the correct trends for the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province ,and ๔)study the application the for efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sup-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province. The research used a variety of methods which were carried out using quantitative research. The sample population for this study was ๑9๑ people of Tontong Sub-district Municipality's service users was selected at random using an easy sample model and qualitative research. More detailed information was gathered using an in-depth interview with key interviewees.

The results showed that :

๑.Public service users had the opinion that the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province. The public service satisfaction overall was high ($\bar{X} = 3.79$) and when considered each aspect, found that the public service

users had level the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province, at a high level on all sides.

๒.The comparison results for the opinion level about the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province, by personal factors sex and age was no different, however education and career were found to be different.

๓.The problem, obstacle and the suggestion about the efficiency of public service in accordance with SangahavatthuDhamma of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province, found that, **Dàna** about having newspaper, magazine and the drinking water for service users was inadequate with services offered on official day hours only. **Piyavàcà**: officers did not smile and used impolite speech. Sometimes an officer refused to listen to the opinion of service users. **Atthacariyà**: officers are unenthusiastic and had no set time standard for service. **Samànattatà**: service was irregular, there was no flexibility and dress was inappropriate.

๔.The application ofSangahavatthuDhamma public service for the efficiency of Tontong Sub-district Municipality, Mueanglamphun District, Lamphun Province. The results using qualitative research found that the informant data emphasizes about the awareness in work practice with the emphasis on being service minded, serve with equality, do not choose minister and impressing the service users were the most important factors.

Keywords :The efficiency, Public service, Sangahavatthu Dhamma

บทนำ

ปัจจุบันสภาวะการณ์ของโลก ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี มีผลทำให้ระบบราชการไทยต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับ กระแสการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับปรุงรูปแบบ การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่ เกิดจากแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาล

เทศบาลตำบลต้นธง เป็นเทศบาลขนาดกลาง สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ๒๐๐ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ประมาณ ๒๒.๗๘ ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบ ลุ่มแม่น้ำ มีหมู่บ้านอยู่ในเขตปกครอง๑๑ หมู่บ้าน ปัจจุบันมีประชากร จำนวน ๑๒,๐๕๔คน ราษฎร

ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาด้านการเกษตรเป็นสังคมแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท^๑ พระพุทธศาสนาหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ หลักธรรมที่ส่งเสริมด้านการให้บริการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ๔ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตรว่า^๒

ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (มีวาจาเป็นที่รัก)

สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ)

อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิมสลักที่ยึดคกรถซึ่งแล่นไปไว้ได้^๓

ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ๔ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลต้นธงว่ามีอะไรบ้างและอะไรคือมูลเหตุหรือปัจจัยที่แท้จริง ที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการให้บริการประชาชน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธงอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๔ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาผู้วิจัยมุ่งจะทำการศึกษาทัศนะ ความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ๔ คือ ๑) ทาน คือความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ๒) ปิยะวาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ ๓) อตถจริยา คือการช่วยเหลือ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ๔) สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ วางตนเหมาะสม

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรต้นได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกได้ดังนี้เพศ,อายุ, ระดับการศึกษาและอาชีพและตัวแปรตาม

^๑เทศบาลตำบลต้นธง, แผนพัฒนาสามปี, (งานวางแผนและนโยบาย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐)

^๒อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๓๗.

^๓อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม โดยประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ จำแนกได้ดังนี้ ทาน, ปิยวาจา, อตถจริยา และสมานัตตตา

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาขอรับหรือใช้บริการของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยประมาณเดือนละ ๓๙๔ คน^๑ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๗ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านสถานที่พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

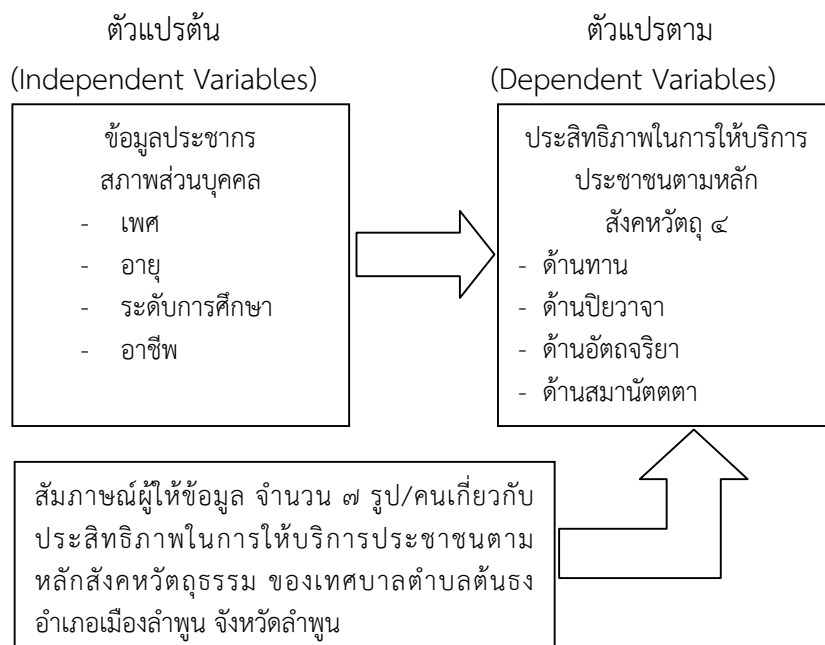
๒.๕ ขอบเขตด้านเวลาระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๘ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธงอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการคือ หลักสังคหวัตถุ ๔ โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

^๑สำนักงานเทศบาลตำบลต้นธง, สำนักปลัดเทศบาล, ข้อมูลผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานเพื่อใช้ในการสำรวจ ITA ตามแบบสำรวจความคิดเห็น External, ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘.

แผนภาพที่๑แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑รูปแบบการวิจัยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนผู้มาขอรับหรือใช้บริการของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยประมาณต่อเดือนจำนวน ๓๙๔ คน

๕.๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มประชากรผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาขอรับหรือใช้บริการของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๙๑ คนโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and Morgan)^๕ โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ ถึงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

๕.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลหลัก สัมภาษณ์ จำนวน๗ รูป/คน ประกอบด้วย๑) พระครูสุวัตรธีธรรมกิจ ยุต.ตม.โมเจ้าคณะตำบลตันธง๒) นายณรงค์ศรีวิชัยรองนายกเทศมนตรี รักษาการแทนนายกเทศมนตรี ตำบลตันธง๓) นางสาวอาภาภรณ์พุทธปวนรองนายกเทศมนตรีตำบลตันธง๔) นางจิราภรณ์เสวณะ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมรักษาราชการแทนปลัดเทศบาลตำบลตันธง๕) นายณพคุณพรหมพุทธา รองปลัดเทศบาลตำบลตันธง๖) นางสาวภาภรณ์ชิตยี่เรือน หัวหน้าสำนักปลัดและนางสุภัทราสร้างโชคสมาชิกสภาเทศบาลตำบลตันธง

๕.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ เป็นแบบมีโครงสร้าง(Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๕.๔.๑.การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)ส่วนระดับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม วิเคราะห์

^๕อุเทน ปัญโญ, ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ , (มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ๒๕๕๖), หน้า๑๔๐.

โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) หรือค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๕.๔.๒. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

เชิงคุณภาพผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีพรรณนา อ้างอิงคำพูดบุคคล

๖. สรุปผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนผู้มาใช้บริการเทศบาลตำบลต้นธง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๙ และเพศชาย จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑ ส่วนใหญ่อายุระหว่าง ๒๑ - ๔๐ ปี จำนวน ๙๔ คน รองลงมาอายุระหว่าง ๔๑ - ๖๐ ปี จำนวน ๗๕ คน และน้อยที่สุดอายุต่ำกว่า ๒๑ ปี จำนวน ๑๐ คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน ๕๑ คน รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. จำนวน ๔๒ คน น้อยที่สุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. ระดับละจำนวน ๓๒ คน และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง/บริษัทเอกชน จำนวน ๗๓ คน รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรและธุรกิจส่วนตัว อาชีพอิสระ จำนวน ๓๙ คน และน้อยที่สุดประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน ๑๐ คน

๖.๒ ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (=๓.๗๙, S.D.=๐.๖๕๒) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่าด้านสมานัตตตา อยู่ในลำดับมากที่สุด (=๓.๘๓, S.D.=๐.๖๒๗) ด้านปิยวาจา (=๓.๘๐, S.D.=๐.๖๖๘) ด้านอิตถจริยา (=๓.๘๐, S.D.=๐.๖๔๐) และด้านทานอยู่ในลำดับน้อยที่สุด (=๓.๗๓, S.D.=๐.๖๗๒)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลประชาชนที่มี เพศ และอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยและประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ต่างกันจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑) ด้านทาน การให้บริการด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้บริการด้วยความเต็มใจ เสียสละ ทั้งเวลาและอุทิศตนอย่างแท้จริง การเอื้อเฟื้อสิ่งของหรือคำแนะนำ ให้ความรู้ต่างๆ ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจไม่เลือกปฏิบัติก็ถือได้ว่าเป็นการให้ทานด้วย

๒) ด้านปิยวาจา การพูดสุภาพไพเราะอ่อนหวาน มีสัมมาคารวะ ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล พูดให้เกิดความเข้าใจดี สมนามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือ

๓) ด้านอัตถจริยา การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยแก้ไขปัญหาค ช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๔) ด้านสมานัตตตา ทำตัวให้เข้ากับผู้อื่น วางตนเหมาะสมสมถ่อมต้นเสมอปลาย สม่่าเสมอ

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) สามารถสรุปได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๘. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรปรับปรุงการบริการให้เป็นแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One stop service) หรือไม่เกินสองจุด กำหนดมาตรฐานเวลาในการให้บริการแต่ละจุด และให้มีการสับเปลี่ยนการปฏิบัติงานในช่วงเวลาพัก ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาติดต่อราชการ อย่างเพียงพอรวมถึงผู้พิการและคนชรา

๒) ควรจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ ด้านปิยวาจาเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยดี มีความอดทนอดกลั้นในการรับฟัง รวมถึงการควบคุมอารมณ์

๓) ควรมีการเสริมสร้างปลูกฝังจิตสำนึกให้บุคลากรในองค์กร ปฏิบัติงานด้วยจิตอาสาในการช่วยเหลือประชาชน ให้บริการด้วยความเต็มใจ เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและการวางตนในฐานะผู้ให้บริการประชาชนอย่างเหมาะสม

๔) ควรรณรงค์ให้ใช้หลักสัจจวัตถุธรรมในองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการให้บริการประชาชน

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

๑) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำขั้นตอนการรับบริการต่างๆ ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ตลอดจนจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการบริการ

๒) เจ้าหน้าที่ควรพูดจาทักทาย แนะนำ ชี้แจง สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้มาใช้บริการ

๓) เจ้าหน้าที่ควรดูแลเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการตลอดเวลา อาสาช่วยเหลือประชาชนทุกครั้งที่มีโอกาส ด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้ให้บริการประชาชน

๔) เจ้าหน้าที่ควรประพฤติตน วางตน และแต่งกาย ให้เหมาะสมกับสถานะที่ตนครองอยู่ โดยการปฏิบัติตนสม่ำเสมอ ให้บริการด้วยความเสมอภาค เท่าเทียม เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๕) เจ้าหน้าที่ควรมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ ให้บริการแบบมีอาชีพ

๘.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาการให้บริการประชาชน โดยใช้หลักธรรมอื่นนอกจากหลักสัจจวัตถุธรรม เช่น อิทธิบาท ๔ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบ ผลการวิจัยว่าจะเหมือน หรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

๒) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบด้านการให้บริการขององค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาครัฐ

๓) ควรมีศึกษากลุ่มประชากรกลุ่มอื่นๆ ให้กว้างขึ้น

๔) ควรมีการติดตาม และประเมินผลจากการนำหลักสัจจวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้กับการให้บริการประชาชนของแต่ละหน่วยงาน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

เทศบาลตำบลต้นธง.แผนพัฒนาเทศบาลตำบลต้นธง พ.ศ. ๒๕๕๘ -๒๕๖๐. ลำพูน : เทศบาล
ตำบลต้นธง, ๒๕๕๗.

.....ข้อมูลผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงาน เพื่อใช้ในการสำรวจ ITA

ตามแบบสำรวจความคิดเห็น External, ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘.

อุเทนปัญญา. ระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนอร์ท, ๒๕๕๖.

ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

THE MANAGEMENT EFFICIENCY ACCORDING TO SANGAHAVATTHU OF
NONG HOI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONG HOI DISTRICT, CHIANG MAI
PROVINCE

อดิศักดิ์ จ้อยรักษา^๑
พระครูภาวนาโสภิต, วิ., ดร. **
ดร. นิกร ยาอินตา **

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๔. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth Interview) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๐ คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro, Yamane) จากการสุ่มแบบชั้นภูมิเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ ๐.๙๕ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย
กรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

แตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (L.S.D) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth Interview) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = ๓.๔๓$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านอรรถจริยา ($\bar{X} = ๓.๓๓$)

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่เพศอายุระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ที่จอตรกไม่เพียงพอ ห้องน้ำไม่สะอาด การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมของประชาชนมีน้อย ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานเท่าที่ควรและการจัดสรรงบประมาณไม่ทั่วถึง

๔. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มุ่งเน้นในเรื่องการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหลักสังคหัตถุธรรม โดยเฉพาะเรื่องของการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ การมีปียวาจา การใส่ใจในการปฏิบัติงานและการให้ความเสมอภาค เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อการบริหารงาน เพื่อสร้างความประทับใจแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ

คำสำคัญ : การบริหารงาน, ประสิทธิภาพ, สังคหัตถุธรรม

Abstract

The objectives of this research were 1) to examine the opinion of people to management efficiency according to Sanghavatthu-sofNong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai province, 2) to compare the opinionof people to management efficiency according to Sanghavatthu-s of NongHoisub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai province, classified by personnel factors,3)toinvestigatetheproblems,obstaclesandrecommendationsofmanagementefficiency according to Sanghavatthu-s of Nong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai province, and 4) to study the promoting of management efficiency according to Sanghavatthu-s of Nong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai

province. This research is mixed research method, by quantitative research, survey research and qualitative research through in-depth interview. The samples were 380 people by using Taro Yamane's Table form a stratified random sampling. The research data was collected by questionnaires with reliability equal to 0.955 and. The data were analyzed by using computer software for social sciences research to find the frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing was conducted by t – test, F-test analysis, ANOVA (one-way Anova), in the groups of three or more variables and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD), with statistically significant at the 0.05 level and to in –depth interview with a group of key information by analyzing data content (Content Analysis Technique).

The findings of this research were found as follows:

1) Overall the opinion of people to management efficiency according to Sangahavatthu-s of Nong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai province was at moderate level ($\bar{X} = 3.37$). When considering each aspect it was found that Samanattata was at the highest level ($\bar{X} = 3.43$) and Atthacariya was at the lowest level ($\bar{X} = 3.33$).

2) The opinion comparison of people to management efficiency according to Sangahavatthu-s, classified by personal factors including gender, age, education, occupation and income. It was found that no difference, which rejected the hypothesis.

3) The problems and the suggestions about the management efficiency according to Sangahavatthu-s of Nong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, Chiang Mai province, the parking is not enough, the bathroom is not clean. The participation of attendees less, lack of enthusiasm to work as they should and the budget does not cover.

4) The promoting guideline in administration according to Sangahavattus of Nong Hoi sub-district municipality, Nong Hoi district, and Chiang Mai province was found that the key of informants, most of them focus on working that concerned with Gharavasadhamma especially, helping, courtesy and the commemoration speech. To pay attention in working and equality for efficiency and to add the effectiveness towards administration and to make the impression into people who contact the government.

Keywords : Management, Efficiency, Sanghavatthu

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่อยู่ในระดับพื้นฐานล่างสุดของสถาบันการปกครองประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่นเช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งประเทศ เป็นหัวใจสำคัญเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการปกครองทุกระบบและทุกระดับย่อมต้องยึดถือเอาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ การปกครองท้องถิ่นก็เช่นเดียวกันย่อมต้องยึดถือหลักการนี้โดยเคร่งครัดและถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในด้านต่างๆ พอสรุปได้ว่า ภาคประชาชนอาจขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการติดต่อราชการการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับประชาชนอยู่ในระดับต่ำ มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารงานลดลง เห็นควรที่ต้องมีการปรับปรุงและส่งเสริมแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพในหลายด้านคือ ด้านบุคลากร ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ พนักงานทุกระดับด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านการพัฒนาท้องถิ่นด้วยเหตุนี้ ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาวิถีทางหรือมาตรการในการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรและได้รับความพึงพอใจของประชาชนในท้องถิ่น

พระพุทธศาสนามีหลักในการบริหารจัดการ หลักธรรมอันเป็นเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน คือหลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑. ทาน (การให้) ๒. เพียรวิริยะ (วากาอันเป็นที่รัก) ๓. อุตถจริย (การประพฤติประโยชน์) ๔. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)^๑ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัด

^๑ จตุพร ผ่องสุข, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า ๒

^๒ วศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, “การบริหารราชการแผ่นดินกับการปกครองท้องถิ่น”, บทที่ ๑๘ : ศูนย์รวมตำราเรียนรามคำแหง, (โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๑๖), หน้า ๓๔.

^๓ ชู.ธ. (ไทย) ๒๑/๒/๓๗๓.

เชียงใหม่ โดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาคือหลักสังคหวัตถุธรรมมาเป็นกรอบวัดคุณภาพดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๒. สมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๓. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยออกแบบสอบถาม ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหวัตถุธรรมดังนี้ ๑. ทาน: การให้ การเสียสละ๒. ปิยวาจา : การใช้ถ้อยคำสุภาพ๓. อตถจริยา : การทำประโยชน์๔. สมานัตตา : การมีความสม่ำเสมอตามสถานภาพส่วนบุคคล คือเพศอายุการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือน การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ การเก็บข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการ

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีและขอบเขตในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหวัตถุธรรมทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ด้านทาน ปิยวาจา อตถจริยาและสมานัตตตา

๕.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยเพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ในด้านทาน ปิยวาจา อตถจริยาและสมานัตตตา

๕.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๘๐ คน โดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Taro, Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % จากประชากรจำนวน ๗,๗๗๒ คน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๕.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษา คือ เขตการบริหารงานเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการจำแนกตามเขตปกครองทั้ง ๗ หมู่บ้านคือ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองหอย, หมู่ที่ ๒ บ้านโรงวัว (ศรีบุญเรือง), หมู่ที่ ๓ บ้านเสาหิน, หมู่ที่ ๔ บ้านสันป่าเลียง, หมู่ที่ ๕ บ้านเมืองสาตร, หมู่ที่ ๖ บ้านศิริพัฒนานิเวศน์, หมู่ที่ ๗ บ้านชัยพลักษ์ จำนวน ๗,๗๗๒ คนจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling)

๕.๕ ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นเวลา ๖ เดือน

๕.๖ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ก) เชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหวัตถุธรรม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

ข) เชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นสัมภาษณ์จากนั้นทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ลักษณะความเรียง

๕. สรุปผลการวิจัย

๕.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน ๑๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔ รองลงมาเป็นเพศชายมีจำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๔ มีอายุระหว่าง ๓๖-๕๐ ปี จำนวน ๑๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๙ มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ มีอาชีพรับจ้างจำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓ มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖

๕.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๗$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงาน ด้านปฎิบัติงานด้านอัตรการและสมานัตตดา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๕.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตาม หลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๕.๔ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในประเด็นเกี่ยวกับ ที่จอดรถไม่เพียงพอ ห้องน้ำไม่สะอาด มากที่สุดข้อเสนอแนะคือ สร้างที่จอดรถเพิ่ม และจัดจ้างพนักงานทำความสะอาดห้องน้ำ

๒) ด้านปฎิบัติงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมของประชาชนมีน้อยมากที่สุดข้อเสนอแนะคือ ให้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมในเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรง

๓) ด้านอัตรการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในประเด็นเกี่ยวกับ ขาดความกระตือรือร้นต่อการทำงานเท่าที่ควร มากที่สุด ข้อเสนอแนะคือ ควรสนใจต่อการทำงานและใส่ใจในปัญหาของประชาชน

๔) ด้านสมานัตตดา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในประเด็นเกี่ยวกับ การจัดสรรงบประมาณไม่ทั่วถึง มากที่สุด ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดสรรงบประมาณกระจายให้ครอบคลุมแต่ละชุมชน

๕.๕แนวทางส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑) การบริหารงานด้านทาน เป็นการปฏิบัติงานหรือการบริการด้วยการให้คำแนะนำ เอื้อเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีความเข้าใจในขั้นตอนต่างๆ ที่ถูกต้องรวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

๒) การบริหารงานตามหลักปิยวาจาเป็นการใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวานเป็นกันเอง เป็นการสนทนาที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดและเป็นเบื้องต้นก่อนขั้นตอนอื่นๆ ปิยวาจานั้นจะต้องออกมาจากใจจริง และไม่ใช้อารมณ์ในการสนทนา

๓) การบริหารงานตามหลักอัตถจริยาเป็นการทำประโยชน์ นำตนไปเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น อาสาเป็นธุระให้ตามโอกาสในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ตามความเหมาะสม มีอัธยาศัยไมตรีในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี

๔) การบริหารงานตามหลักสมานัตตตา เป็นการให้ความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ปฏิบัติงานด้วยความใส่ใจ มีความเป็นกันเองและเป็นธรรมเป็นการสร้างความประทับใจต่อประชาชนที่มารับบริการ

๖. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักสังคหัตถุธรรมของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นการบ่งชี้ถึงหลักการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอยนั้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านี้ อาจจะยังไม่ได้นำหลักสังคหัตถุธรรม เข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารงานอย่างชัดเจน แต่หากว่าเทศบาลตำบลหนองหอย มีการนำหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้แล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงานในระดับที่ดียิ่งขึ้นต่อไป ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มาติดต่อราชการ ทำให้เกิดความเชื่อมั่น และให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจในการมาติดต่อราชการในครั้งต่อไป เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอยอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และยังได้รับความพึงพอใจของประชาชนที่มาติดต่อราชการอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้เป็นการสนับสนุนให้มีการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอย่างแท้จริง การบริหารจัดการตามแผนงานดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพได้เต็มที่โดยการกำหนดนิยามที่สอดคล้องกับหลักสังคหัตถุธรรม เพื่อให้ทำาง่ายต่อการจดจำและการนำไปปฏิบัติของผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน อันได้แก่ โอบอ้อมอารีวิจิไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน ผ่านการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ เป็นการส่งเสริมและปลูกฝังแนวคิดเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๗. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๗.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลตำบลหนองหอยควรนำหลักสังคหวัตถุธรรม มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ บุคลากร ของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยปรับใช้ให้เป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อปลูกฝังแนวคิดในการปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความเต็มใจ

๒) เทศบาลตำบลหนองหอยควรนำหลักสังคหวัตถุธรรม มาเป็นแนวคิดในการกำหนดนโยบายเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๓.) เทศบาลตำบลหนองหอยควรนำหลักสังคหวัตถุธรรม มาจัดพิมพ์เป็นหนังสือและประยุกต์ใช้เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๗.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) เทศบาลตำบลหนองหอยควรมีการส่งเสริมพัฒนาระบบการบริหารงาน อย่างไม่หยุดยั้งในเชิงรุกเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๒) เทศบาลตำบลหนองหอยควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุธรรมในการบริหารงานด้านทาน โดยการเสียสละประโยชน์สุขส่วนตนและยึดประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชนที่มาใช้บริการ

๓) เทศบาลตำบลหนองหอยควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุธรรมในการบริหารงาน ด้านปิยวาจา โดยการพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน สุภาพอ่อนโยน

๔) เทศบาลตำบลหนองหอยควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุธรรมในการบริหารงานด้านอัตถจริยา โดยทำตนให้เป็นประโยชน์ ทำสิ่งที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์แต่สิ่งที่มีประโยชน์ให้แก่ประชาชน

๕) เทศบาลตำบลหนองหอยควรมีการยึดแนวสังคหวัตถุธรรมในการบริหารงานด้านสมานัตตตา โดยมีความเสมอต้น เสมอปลายและวางตนให้เหมาะสมในการปฏิบัติงาน

๗.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบว่าผลการวิจัยเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

๒) ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น นอกเหนือจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๓) ควรมีการติดตามและประเมินผล ทุกครั้งที่มีการนำหลักธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๔) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ หลังจากมีการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

จตุพร ผ่องสุข. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่างอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. การบริหารราชการแผ่นดินกับการปกครองท้องถิ่น. บทที่ ๑๘ : ศูนย์รวมตำราเรียนรามคำแหง. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๑๖

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์
PERFORMANCE ACCORDING MISSION BY IDDHIPĀD IV OF TAMBON NAIN
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION.PICHAIR DISTRICT,
UTTARADIT PROVINCE.

พระครูวาปีธรรมวิจิตร (สุรศักดิ์ วิจิตตธมโม)*

PhrakruWaphithammawichit (SurasakWichittathammo)

พระครูสังฆรักษ์บุญเสริมกิตติวัฒน์,ดร., ดร. ดำเนิน หมายดี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อยู่เขตปกครองในองค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน ๓,๖๑๑คนซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเทียบสัดส่วน (Proportional Multi-Stage Random Sampling) ตามขั้นตอนคือ ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของของทาร์ยามาเน่(Taro Yamane)ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๖๐ คน จากนั้นจึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชาชนตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน โดยทำการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Sampling) ด้วยการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหา ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ(Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)และทดสอบสมมติฐานโดยบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

*นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๖ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙)

**อาจารย์ควมวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

(In-Depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key Informant)และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.34) ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามที่ตั้งไว้มีเพียงปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ ที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติงานด้านต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมสนับสนุน ในด้านงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนให้ตำบลมีความเจริญก้าวหน้าตอบสนองความต้องการของประชาชน อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้นไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ภารกิจ, อิทธิบาท

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, 2) to compare the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, classified by personal factors, 3) to study the problems / obstacles. and suggestions the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province and 4) to study the guideline for development the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, The study was a mixed methods research. Population and sample were 3,611 people. The samples were 360 people by using the formula of Taro Yamane. The data were collected by using questionnaire and analyzed by using computer program in social sciences research for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to describe general information. To test the hypothesis by t-test and F-test with One Way ANOVA found that was difference then test by the least significant difference. In the part of open-end showed the problems, obstacle, and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open-end. Then, there was

to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, and then content analyzed.

The results showed that

1) the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province was found that the opinions of people in the area of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province towards the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda overall word at the high level ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.425$), when considering in each aspect was found that the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province, the Chittaastect was as the highest level ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.425$), the second Vimungsa aspect was the high level ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.613$), Chanta aspects was as the high level ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.663$) and Viriya aspect was the high level ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.479$.)

2) The comparison the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province by base hypothesis and analysis classification personal factors: sex, age, incomes, education, occupation was found that the people who had sex, incomes, education, occupation were different mean statistic level 0.05 accepted hypothesis. In part of age factors was not different mean rejected hypothesis.

3) Results of the study problems, obstacles, and suggestions the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain Sub-District Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province was found that it had delay in the performance of some issues within the community. The budget was not sufficient for the operation of the Nain Sub-District Administrative Organization, the officer was not diligently working along the assignment, lack the knowledge and ability for using technology. Nain Sub-District Administrative Organization did not intend to solve the problem of the people, lack of accountability in the work as well. They were not skill development in performance. Considering the suggestions were found that Nain sub-District Administrative Organization should reduce the procedure in the performance, should organize the training to the officer in Nain sub-District Administrative Organization for adding the knowledge and ability, they should make the creating their conscious to love, they should have ability for flexibility, and should train about specific skill in their work.

4) The guidelines for development the effectiveness of performance along mission according to Iddhipāda of Nain sub-district Administrative Organization, Pichai District, Uttaradit Province were found that the performance of Nain sub-district Administrative Organization must be supported the budget from the organization concerned which will contribute to the effectiveness the performance of the District Administration is progressive and response the needs of the people.

๑. บทนำ

ในประเทศไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยคณะราษฎรซึ่งนำโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในการเมืองการปกครองของไทย เพราะเป็นการเปลี่ยนจากระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองโดยรัฐธรรมนูญมีเป้าหมายจะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นหลักในการปกครองเมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้วก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก แม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และหลักจากนั้นประเทศไทยก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอด แม้จะมีการยุบเลิกรัฐธรรมนูญบ้าง ก็เป็นการชั่วคราวซึ่งครั้งชั่วคราวในที่สุดก็ต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป^๑

การออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังของส่วนกลางลงสู่ราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้นมีอัตรากำลังมากขึ้นรวมทั้งมีภารกิจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งหมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนให้ชัดเจนมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ^๒

ในปัจจุบันการบริหารมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากในปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมและวัตถุนิยมที่เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การ

^๑ พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักตร์), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๒ กรมการปกครอง, กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙.

ดำเนินการบริหารองค์กรตกอยู่ในกระแสอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การบริหารงานมีองค์ประกอบสำคัญที่นักบริหารงานควรคำนึงเพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จประกอบไปด้วยเงิน (money) วัสดุ (materials) เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ (machine or equipment) และแรงงานหรือคน (man) องค์ความรู้ในการบริหารงานในยุคต้นๆของการพัฒนาการบริหารงานสมัยใหม่จะคิดถึงองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวเพื่อพิจารณากำหนดเป้าหมายขององค์กรว่าจะมีทิศทางหรือแนวทางในการบริหารองค์กรอย่างไรต่อมาได้มีการพัฒนาระบบการบริหารงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรตามโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูงจึงมีการสร้างระบบการบริหารที่เน้นคนมากยิ่งขึ้นรวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายขึ้นจึงได้มีแนวคิดในการบริหารคนหรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของตนเพื่อความสำเร็จโดยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ๆที่เข้ามาสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือการดำเนินการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็วคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องมีการศึกษาเรียนรู้บุคลิกลักษณะความเชื่อค่านิยมและพฤติกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานทำให้การบริหารประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์^๓

องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ได้ประสบปัญหาในการบริหารงานหลาย ๆ อย่างที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการว่างงานของประชาชน เพราะประชาชนขาดความรู้จึงไม่มีอาชีพทำอย่างถาวร ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ปัญหาที่ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เส้นทางคมนาคมในบางพื้นที่ยังชำรุดหรือไม่มีสัญญาณจราจร เพราะงบประมาณในการปรับปรุงไม่เพียงพอ ปัญหาน้ำอุปโภคไม่เพียงพอ การดำเนินการขยายเขตประปายังไม่ทั่วถึง ปัญหาการแพร่ระบาดของไข้เลือดออกในพื้นที่ เพราะมีแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ประชาชนบางหลังคาเรือนไม่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปัญหาการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และขยะมูลฝอย ซึ่งจำนวนถึงขยะรองรับและรถเก็บขนขยะที่ยังมีไม่เพียงพอ^๔

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอินอำเภอฟิชัยจังหวัดอุดรธานีเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิผลต่อไปทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

^๓ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร :นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕๙.

^๔ องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี, เอกสารแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑), หน้า ๕. (เอกสารถ่ายเย็บเล่ม)

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์”เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม(Questionnaire) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๔. สรุปผลการวิจัย

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านฉันทะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านฉันทะอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) ด้านวิริยะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) ด้านจิตตะการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านวิมังสาการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ในด้านวิมังสาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์และบูรณาการกับนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน

๒. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน

๓. ควรลดขั้นตอนความซับซ้อนยุ่งยากของการปฏิบัติงานให้สะดวก รวดเร็ว มากยิ่งขึ้น

๔. เปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอความต้องการและปัญหาในชุมชนและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับข้อมูลปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๕. สร้างความสามัคคีปรองดองกันขึ้นในองค์กรเป็นตัวอย่างของคนในชุมชนไม่แบ่งฝักแบ่งพวก ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมมือร่วมใจเป็นหนึ่งเดียวประสานงานให้เป็นระบบให้ทันเหตุการณ์

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลควรบริหารงานโดยนำหลักธรรมมาบูรณาการใช้อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของคนในชุมชน

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามภารกิจตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

๒) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น

๓) ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ

กรมการปกครอง. กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๕๖.

(๒) วิทยานิพนธ์

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักแตร์). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๓) เอกสารที่ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่

องค์การบริหารส่วนตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์, เอกสารแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑), หน้า ๕. (เอกสารถ่ายเย็บเล่ม)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มอำเภอพิชัย
จังหวัดอุตรดิตถ์

PARTICIPATION OF PEOPLE IN COMMUNITY DEVELOPMENT OF KORRUMSUB-
DISTRICT ADMINISTRATIVE PICHAI DISTRICT,
UTTARADIT PROVINCE

พระสมุห์กิตติคุณกิตติวัฒน์ (เนนพรหม)*

Phrasamu Kittikoun Kittivakho (Neanprom)

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ดร. ธาดา เจริญกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ๔) เพื่อประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรในตำบลคอรั่ม จำนวน ๓๘๔ คน จากประชากรจำนวน ๙,๓๕๗ คน โดยการคำนวณจากสูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗ รูป/คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาเป็นความเรียง

*นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๒๕ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙)

**อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$)พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านสิ่งแวดล้อม($\bar{X} = ๔.๓๐$)ด้านเมตตากายกรรม($\bar{X} = ๔.๒๖$)ด้านทฤษฎีสามัญญาตา($\bar{X} = ๔.๒๔$)ด้านเมตตามโนกรรม ($\bar{X} = ๔.๑๑$)ด้านเมตตาวจีกรรม($\bar{X} = ๔.๐๖$)และด้านสาธารณโภคี ($\bar{X} = ๓.๙๘$)

๒) การเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า ปัญหาเรื่องด้านเวลาที่จะเข้าร่วม ประชุมตัดสินใจ เนื่องจากประชาชนใน ชุมชนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย บ้างต้องทำงานนอกพื้นที่ ทำให้เวลาที่จะ เข้าร่วมประชุมกลุ่มเยาวชน มีการเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ ภายในชุมชนน้อยประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการจัดทำแผน ประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินงานต่างๆประชาชนยังมีส่วนร่วมในการแปลงงบประมาณในระดับที่น้อย

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดให้มีแหล่งให้ความ รู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็น ประโยชน์ต่อ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่าที่ เป็นอยู่ โดยแหล่งความรู้ดังกล่าวไม่จำกัดเวลาสามารถ ดูเมื่อไหร่ก็ได้มีการจัดฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์สร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมีการสนับสนุน หรือส่งเสริมการรวมกลุ่มทำ กิจกรรม โดยมีการระดมทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อ วิเคราะห์ กำหนดงบประมาณและจัดทำรายละเอียดของ แผนงาน/โครงการต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ และมีการ เผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึง เพื่อความ โปร่งใส

๔) ประยุกต์ใช้สารานิยธรรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แก่

๔.๑ ด้านเมตตากายกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนของ องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมดำเนินการทำกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๒ ด้านเมตตาวจีกรรม ประชาชน มีส่วนร่วมประชาคมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และให้คำแนะนำต่างๆได้

๔.๓ ด้านเมตตามโนกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในชุมชนร่วมประชาคมในการสรุปผลการดำเนินงานติดตามวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๔ ด้านสาธารณโภคี ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชนส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรมทั่วถึง

๔.๕ด้านศีลสามัญญตา ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีคุณธรรม

๔.๖ด้านทฤษฎีสามัญญตา ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study participation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province. 2)compare public opinion participation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province. 3) To study the problems suggested participation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province. 4)Application Saraniyadhammaparticipation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province.

This research study was conducted by the mix methods. The quantitative research Research and Quality The samples used in the research is GaN. The population of the District Court crowd of 384 people from a population of 9357 people by Taro Yamane formula used to collect data was a questionnaire. The confidence value equal to 0.947 statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested by t-test. F-Test. One Way ANOVA Least Significant Difference : LSD and the presentation of this table is sorted. The frequency response of open-ended questions. And Qualitative Research by in-depth interviews. With the essentials Using the content analysis technique is descriptive essay.

The Findings of this research as follows:

1) the comments on participation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province. is the overall average level (= 4.16) aspects. Sort by descending from the Black Star is a common eye problems (= 4.30), the Mercy Turner (= 4.26), the most common eye viewpoint (= 4.24), the Mercy mental (= 4. 11) the mercy Whikrrm (= 4.06) and the public man of wealth (= 3.98).

2) The participation of people community development of korrum sub-distrcit administrtive phichai district, uttaradit province. Classified by personal factors, found that people with gender, age, education, occupation and income have different opinions on the participation of citizens in local development of the

Tambon Administrative Court crowd Pichai district of Uttaradit province. not different
The research hypothesis

3) problems and suggestions about the participation of people community development of korrum sub-distircit administrtive phichai district, uttaradit province. found that the problem of the time to attend. meeting decided Due to public The community has a wide variety of occupations. You have to work outside Make time to Youth attendees Has learned from sources Learn more people in the community do not understand the subject. Each side of the plan. Most people do not dare show. Their opinion about how Operations Residents also have been involved in. Convert budgets less

Suggestions that should provide a source of knowledge and information that is beneficial to the community development activities than it is the source of such knowledge is not limited to time. Look at any Provided training to public knowledge and understanding of the plan. Strategic awareness The Local Love Participation in the plan. With support Or to promote integration Activities by mobilizing Available in the community People take part in the meeting. Analysis and preparation of a detailed budget. Programs / projects than it is, and with the dissemination of information to the public perceive to be thoroughly transparent.

4) Application Saraniitrm the participation of people community development of korrum sub-distircit administrtive phichai district, uttaradit province. include.

4.1 The mercy Turner People involved in the operation of the plan. Subdistrict Community development co-operation activities at the District Administrative Office.

4.2 The mercy Whikrrm people involved with community organizations, the district administration. To offer the local needs. And make recommendations on Consultancy and advice in the formulation of a development strategy in the implementation of the roadmap developed by the SAO to information and reports on the performance of local authorities.

4.3 The mental mercy Public participation in preventing and combating drug abuse within the European Community to conclude the follow-up analysis of the impact of the events that took place in Tambon Administration Organization.

4.4 The public serpent People involved in the care of the community, public participation in budgeting fairly evenly.

4.5 The importance of color in the eye. Public participation in the implementation of the guidelines Subdistrict share ideas and guidelines for the development of the Tambon Administration Organization. With integrity

4.6 the viewpoint of eye problems Public participation in donations to support the implementation of the Tambon Administration Organization.

Keywords: participation, community development

๑. บทนำ

การกระจายอำนาจบริหารระดับตำบลเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่๕ได้ทรงสถาปนากระทรวงทบวงกรมต่างๆในปีพ.ศ.๒๔๓๕ซึ่งรวมถึงกระทรวงมหาดไทยและปีเดียวกันนี้กระทรวงมหาดไทยได้ทดลองจัดให้ชาวบ้านเกาะบางปะอินอยุธยาเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันเพื่อทำหน้าที่ปกครองดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ป้องกันโจรผู้ร้ายและการตัดสินเรื่องทะเลาะวิวาทเล็กๆน้อยๆซึ่งจากการทดลองนี้เป็นผลให้ในเวลาอีก๕ปีต่อมารัฐบาลได้ตรา “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ร.ศ. ๑๑๖(พ.ศ.๒๔๔๐)” กำหนดให้ประชาชนเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านในแต่ละตำบลและหมู่บ้านจึงถือได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายแม่บทของการจัดการระเบียบการปกครองตำบลและหมู่บ้านของไทยต่อมากฎหมายฉบับนี้ก็มีการปรับปรุงแก้ไขเป็น“พระราชบัญญัติปกครองท้องที่พ.ศ.๒๔๗๕” ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการปกครองตำบลและหมู่บ้านจนกระทั่งถึงปัจจุบัน^๑

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ทำให้เกิดการถ่ายโอนอำนาจ ทรัพยากร และความรับผิดชอบต่าง ๆ ไปยังหน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นระบบการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และเป็นรูปแบบการบริหารการปกครองที่ให้โอกาสแก่ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในท้องถิ่นจึงถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ มากในเรื่องของการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งทางด้านการเงินตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงและเพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน อีกทั้ง การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองแก่ประชาชนทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคตและสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง^๒

แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่

^๑ธนศเจริญเมือง, ๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ, ๒๕๕๐),หน้า ๑๖๑.

^๒โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๓๐.

สอดคล้อง และประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมาย^๓ แต่ที่ผ่านมามีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม ส่วนใหญ่ได้รวบรวมข้อมูลจากการออกประชาคมเพื่อนำข้อเสนอแนะ ปัญหา และความต้องการของประชาชนนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์โดยประชาชนขาดการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมน้อยจึงทำให้การกำหนดแผนยุทธศาสตร์เป็นการจัดทำร่วมกันระหว่างคณะผู้บริหารกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน หรือโครงการพัฒนาประจำปีการที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมน้อยในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดทางเลือก และการติดตามประเมินผล พบว่ามีปัญหา และได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาหลายๆ ด้านตามมาได้แก่ โครงการที่ออกมาไม่ใช่ว่าความต้องการของประชาชน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ จึงส่งผลให้แผนงาน หรือโครงการสิ้นเปลืองงบประมาณ และไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า

หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วม ซึ่งธรรมะของพระพุทธเจ้าสามารถนำมาประยุกต์เข้ากับการมีส่วนร่วมได้ แต่ในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนอ หลักสาราณียธรรม๖เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนาที่มีการกล่าวถึงการช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจแสดงกิริยาอาการสุภาพเคารพนบถถือกันช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนบถถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลังซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธวิธีการบริหารซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่ควรนำมาปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดผลที่ดีแก่ชุมชนและเพื่อนร่วมงานธรรม ๖ ประการนี้ มีคุณ คือ เป็น สาราณียะ ทำให้เป็นที่ระลึกถึง เป็น ปิยกรณ ทำให้เป็นที่รัก เป็น ครุกรรม ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ ความกลมกลืนเข้าหากันเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเอกภาพ ความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๔

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีโดยศึกษาจาก ผู้บริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น และประชาชน ซึ่งผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และปรับปรุงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์อย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มอันเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักในสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน แต่การจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนและการส่งเสริมสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่มดียิ่งขึ้นโดยใช้หลักสาราณียธรรม ๖ ในการพัฒนาต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

^๓ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑-๑๖

^๔ ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗.

๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี

๔. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสารานุกรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรในตำบลคอรุม จำนวน ๓๘๔ คน จากประชากรจำนวน ๙,๓๕๗คน โดยการคำนวณจากสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕๗ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๗รูป/คนโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาเป็นความเรียง

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒ มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีจำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑ มีระดับการศึกษาประถมศึกษาจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ และมีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๐

๒. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุมอำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ด้านเมตตากายกรรม ($\bar{X} = ๔.๒๖$) ด้านทฤษฎีสามัญญา ($\bar{X} = ๔.๒๔$) ด้านเมตตาโมกข์ ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ด้านเมตตาจริกรรม ($\bar{X} = ๔.๐๖$) และด้านสาธารณโภคี ($\bar{X} = ๓.๙๘$)

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานีโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานีไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๔. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคอรั้ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า ปัญหาเรื่องด้านเวลาที่จะเข้าร่วม ประชุมตัดสินใจ เนื่องจากประชาชนใน ชุมชนมีการประกอบอาชีพที่มีหลากหลาย บ้างต้องทำงานนอกพื้นที่ ทำให้เวลาที่จะ เข้าร่วมประชุมกลุ่มเยาวชน มีการเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ ภายในชุมชนน้อยประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการจัดทำแผน ประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่กล้าแสดง ความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินงานต่างๆประชาชนยังมีส่วนร่วมในการแปลงงบประมาณในระดับที่น้อย

ข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดให้มีแหล่งให้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็น ประโยชน์ต่อ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยแหล่งความรู้ดังกล่าวไม่จำกัดเวลาสามารถ ดูเมื่อไหร่ ก็ได้มีการจัดฝึกอบรมประชาชน ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์สร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมีการสนับสนุน หรือส่งเสริมการรวมกลุ่มทำ กิจกรรม โดยมีการระดมทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อ วิเคราะห์ กำหนดงบประมาณและจัดทำรายละเอียดของ แผนงาน/โครงการต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ และมีการ การเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึง เพื่อความ โปร่งใส

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาการมีส่วนร่วมพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ของ อบต. ในบริบทที่แตกต่างกัน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒) ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ เช่น การจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม

๓) ควรทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการเพื่อความยั่งยืน

๔) ผลงานวิทยานิพนธ์ที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้ควรบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิชัย ในการพัฒนาองค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน

ตำบล. กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๖.

ธนศเจริญเมือง.๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ, ๒๕๔๐.

ประธานสุวรรณมงคล.หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร ระดับสูง, รุ่นที่๙เอกสารบรรยายภาพรวมกลุ่มวิชากลุ่มวิชาที่๕การพัฒนาการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร :สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา
อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
THE SMOG MANAGEMENT OF PEOPLE IN MAE THA
SUB-DISTRICT, MAE ON DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

พระสมโภช สนต์จิตโต (ปางอุป)*

พระครูภาวนาโสภิต, วิ., ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการแก้ไขปัญหาการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔,๖๖๔ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๗๐ คน จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างเป็นระบบและเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที และค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม ปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล สำคัญสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นในการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๓.๓๓) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๓.๔๘) ในด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ =๒.๙๗) ในด้านสาเหตุของหมอกควัน

๒) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ต่อเดือน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านรายได้ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ขาดงบประมาณสนับสนุน เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ประชาชนขาดจิตสำนึกและการปฏิบัติตามนโยบาย ควรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมให้มากขึ้น หน่วยงานและประชาชนควรร่วมมือกันปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงการรณรงค์มีบทลงโทษ และหาวิธีการทำลายเศษวัสดุโดยวิธีการอื่น

๔) การสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเน้นในเรื่องความเอาใจใส่ (จิตตะ) หน่วยงานและประชาชนควรหันมาช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติให้มากขึ้น หน่วยงานจัดทำโครงการ นโยบาย รณรงค์การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าทดแทน การสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น เพื่อนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น อิทธิบาท ๔ ขรवास ๔ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดจิตสำนึก มีการพินิจพิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม ชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ : การจัดการ, หมอกควัน, ประชาชน

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province. 2) to compare the personal factors in smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province, 3) to find out the problems, obstacles and suggestions in smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province, and 4) to apply the principle of Iddhipada in solving problem of smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province. The research used mixed method research. The populations and samples were 4,664 people selected from people who live in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province. The samples were 370 people by using the formula of Taro Yamane with random sampling. The data was collected by using the questionnaire and the data analysis performed by a computer program for social science research and by the using frequency, percentage, mean and standard deviation: SD, T-test, F-test with one-way analysis of variance (One way ANOVA) and differentiates the dual average with Least Significant Difference: (LSD). In the part of open-ended questions showed the problems, obstacles and suggestions,

the researcher arranged the group according to the issues of open- end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, then content analysis technique.

The findings of this research as follows:

1) The opinion level in smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province was overall at the moderate level ($\bar{x}$ = 3.33). When considering in each aspect, it was found that the opinion level in smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province of all aspects was at the moderate level. The knowledge of smog management was at the highest level ($\bar{x}$ = 3.48) and the cause of smog was the lowest level ($\bar{x}$ = 2.97).

2) The comparison level in smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province using the hypothesis test by different analysis according to personal factors, including gender, age, occupation, education and income found that gender, age, occupation and education were not different opinion. In the part of income was different opinion. Then, accepted the hypothesis.

3) The problems, obstacles and suggestion about smog management of people in Mae Tha sub-district municipality, Mae On district, Chiang Mai province included the lack of budget, the officials have fewer, the lack of people awareness did not follow, should consider the common interest more and more. The institute and people should cooperate to follow the rules and regulations, including the campaign with penalty and the way to scrap destruction by other methods.

4) The interview was found that the key of informants, most of them focus on interesting (Citta); the institute and people should take care of natural resources more and more. The institute should have the project, policy, campaign to conserve natural resources, reduce the destruction of natural resources such as reforestation, building check dams etc. The principle of Buddhism such as Iddhipāda IV, Ghāravāsadhamma IV in order to apply the conscious mind for analysis of effect that will arise to society, community and natural resources.

Keywords :management, The smog, people

บทนำ

ภาวะโลกร้อนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มสูงขึ้น เราจึงเรียกว่า ภาวะโลกร้อน (Global Warming) กิจกรรมของมนุษย์ที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน คือ กิจกรรมที่ทำให้ปริมาณก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศเพิ่มมาก

ขึ้น ได้แก่ การเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยตรง เช่น การเผาไหม้เชื้อเพลิง และการเพิ่มปริมาณก๊าซเรือนกระจกโดยทางอ้อม คือ การตัดไม้ทำลายป่า^๑

ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม พื้นที่ภาคเหนือมักประสบกับปัญหาหมอกควัน ซึ่งมีสาเหตุหลักเกิดจากการเผาในพื้นที่เกษตร การเผาวัชพืชริมทาง ไฟป่าและการเผาในชุมชน ก่อให้เกิดหมอกควัน ฝุ่นละออง เถ้า เเขม่าควัน ระบายออกสู่บรรยากาศ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นแอ่งกระทะ สภาพอากาศที่แห้งและนิ่ง ทำให้ฝุ่นละอองแขวนลอยอยู่ในบรรยากาศส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน บดบังทัศนวิสัย และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว^๒

ปัญหาหมอกควันนั้นไม่ได้เกิดเพียงแค่ตำบลแม่ทาเท่านั้นยังเกิดปัญหากับพื้นที่ใกล้เคียงด้วย สาเหตุที่ทำให้เกิดหมอกควันก็เกิดขึ้นจากพื้นที่ใกล้เคียงด้วยเช่นกัน และลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ตำบลแม่ทานั้น ยังเอื้อต่อการปกคลุมของหมอกควันด้วยที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งตำบลแม่ทาเป็นตำบลที่ห่างจากจากตัวอำเภอและจังหวัดค่อนข้างมาก ปัญหาดังกล่าวจึงได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งนอกและทั้งในพื้นที่ค่อนข้างล่าช้าประจำปี ดังนั้นปัญหาดังกล่าวผู้นำและประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงควรหามาตรการและหารื้อรวมกัน เพื่อหาทางออกและแก้ไขปัญหาหมอกควันร่วมกัน

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอ แม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมในการแก้ไขปัญหาการจัดการ หมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตของการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดการจัดการหมอกควัน ประกอบด้วย ๑. ด้านสาเหตุ ๒. ด้านผลกระทบ ๓. ด้านหน่วยงานรับผิดชอบ ๔. ด้านองค์ความรู้ และ ๕. ด้านการรณรงค์ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านฉันทะ ๒. ด้านวิริยะ ๓. ด้านจิตตะ ๔. ด้านวิมังสา ของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอนจังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรได้แก่ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลประกอบด้วยเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา และระดับรายได้ และ ตัวแปรตาม (Dependent

^๑ภาวะโลกร้อน, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/tayton8761/khwam-hmay-khxng-phawa-lok-rxn/phawa-lok-rxn-mi-ki-prapheth> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

^๒กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “ยุทธศาสตร์/มาตรการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ปี ๒๕๕๘”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.dnp.go.th/forestfire/2558.pdf> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

Variable) ได้แก่ การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด ๕ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านสาเหตุ ๒. ด้านผลกระทบ ๓. ด้านหน่วยงานรับผิดชอบ ๔. ด้านองค์ความรู้ และ ๕. ด้านการรณรงค์

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร / ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔,๖๖๔ คนและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๘ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ได้แก่ เขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

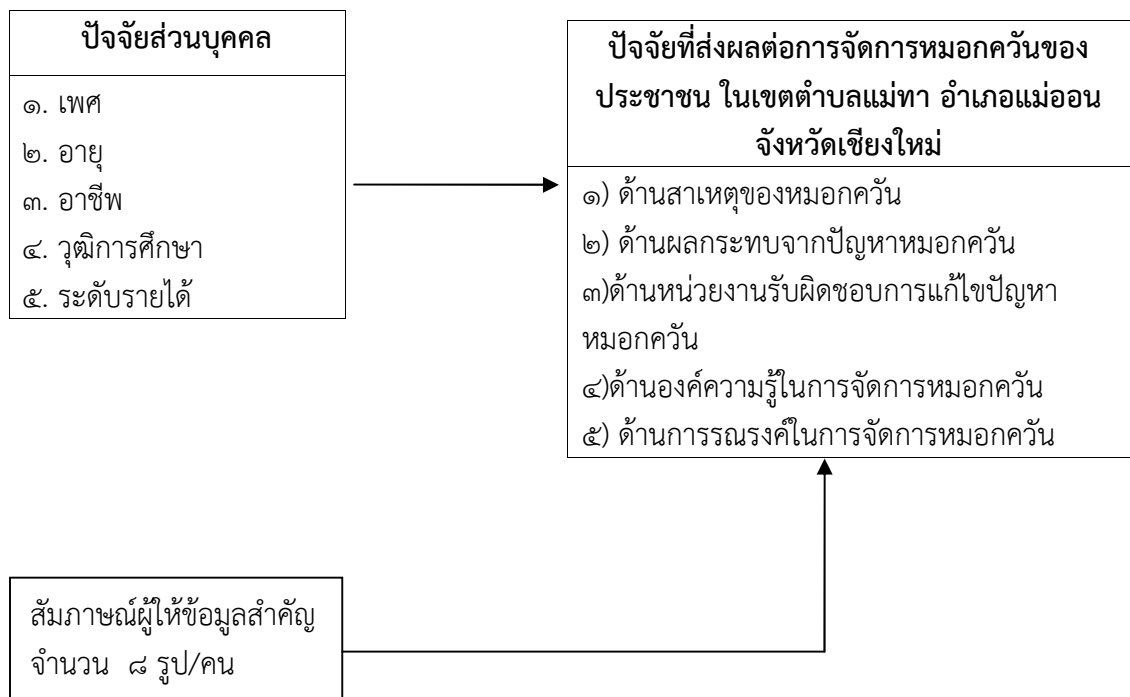
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๕๘ ถึง เดือน มกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา ระดับรายได้ ต่างกันมีการจัดการหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ ที่แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑. แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีการดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการสำรวจ และการวิจัยเชิง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔,๖๖๔ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรของ Taro Yamanee^๑ จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๐ คน การสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลักการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้วิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาความเรียงเชิงพรรณนา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออนจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๗

^๑ อภินันต์ จันทะนี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๙), หน้า ๓๕.

มีอายุระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปีจำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ มีอาชีพรับจ้างอิสระ จำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๐ และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕

๖.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอนจังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอนจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแม่ทามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๓.๓๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายเป็นด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับในการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๓.๔๘) ในด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{x}$ = ๒.๙๗) ในด้านสาเหตุของหมอกควัน

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบระดับการจัดการหมอกควันของประชาชน ในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอนจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๕ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ รายได้ต่อเดือน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐาน

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอนจังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งให้เห็นว่าการจัดการหมอกควันของประชาชนในเขตตำบลแม่ทา อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพระดับหนึ่ง ซึ่งหากแยกตามด้านชี้ให้เห็นว่าด้านสาเหตุของหมอกควันเกิดจากการเผาป่าโดยฝีมือมนุษย์ การเผาขยะในชุมชน และการเผาเศษวัสดุในชุมชน เป็นส่วนใหญ่ ส่งผลผลกระทบต่อสุขภาพ โรคภูมิแพ้ และเกิดความเสียหายต่อการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานมีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหามหมอกควันควรมีการส่งเสริมความรู้การนำเกษตรอินทรีย์เพื่อลดการเผา และใช้มาตรการและกฎหมายการจัดการเผาอย่างเข้มงวดรวมถึงส่งเสริมด้านองค์ความรู้ในการจัดการหมอกควันให้ประชาชนทราบถึง บทบาทและหน้าที่ สาเหตุ และมีความรู้ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับปัญหาหมอกควัน และทุกภาคส่วนมีการเฝ้าระวังและลาดตระเวนในพื้นที่เสี่ยง

นอกจากนั้นการนำหลักอิทธิบาทธรรมมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาหมอกควันเกิดความพอใจในการจัดการหมอกควันระดับหนึ่ง แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็พยายามช่วยกันแก้ไขปัญหา ในส่วนของราชการและประชาชนนั้นได้ช่วยกันป้องกันสาเหตุของการเกิดปัญหาหมอกควัน และช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบในหลายด้าน ในส่วนของหน่วยงานก็มี

โครงการ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สามารถพินิจวิเคราะห์ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสิ่งใดเป็นอันดับแรก แล้วมาพิจารณาต่อถึงหนทางในการแก้ไขปัญหา รู้จะเอาใจใส่ในหน้าที่ ความเป็นอยู่ สังคมรอบข้างมากขึ้น มีความพอใจในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนที่ผูกพันกับธรรมชาติ

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

- ๑) ตำบลแม่ทาควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการหมอกควันโดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการที่แหล่งกำเนิดหมอกควัน
- ๒) ตำบลแม่ทาควรส่งเสริมกระบวนการจัดการปัญหาหมอกควันในเขตตำบลแม่ทา
- ๓) ตำบลแม่ทาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการหมอกควันที่แหล่งกำเนิด
- ๔) รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างเร่งด่วน
- ๕) ตำบลแม่ทาควรจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการปัญหาหมอกควันใหม่ โดยการทำงานแบบแบ่งงาน โดยมีผู้รับผิดชอบแต่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน รวมทั้งการมีเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความสามารถโดยตรง
- ๖) ตำบลแม่ทาควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีความเป็นธรรมกับพนักงานเหล่านั้น

๘.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาถึงแรงจูงใจของประชาชนในการจัดการหมอกควันในตำบลแม่ทา
- ๒) ควรศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการหมอกควันในตำบลแม่ทา
- ๓) ศึกษาถึงการนำหลักอิทธิบาทธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการในด้านอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้หลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาวะโลกร้อน.[ออนไลน์].แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/tayton8761/khwam-hmay-khxng-phawa-lok-rxn/phawa-lok-rxn-mi-ki-prapheth> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. “ยุทธศาสตร์/มาตรการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ปี ๒๕๕๘”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dnp.go.th/forestfire/2558.pdf> [๑ สิงหาคม ๒๕๕๘].

อภินันต์จินตะณี.การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ.คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.๒๕๕๔

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม
ประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่नाकमाईตำบลสมอแข อำเภอ
เมือง จังหวัดพิษณุโลก

Participation of people and networks of local administration
organizations in local culture promotion for tourism : A case of “Hae-
Nak-Ma-Mai” of TambonSamokhaeAmphoeMuangPhitsanulokProvince

พัฒนปกรณ์ ดอนตุ้มไพร^{*}
ดร.วงศ์กร เจียมเผ่า^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่नाकमाईตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ในเขตตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑๕,๑๐๖ คนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๗การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านประโยชน์ต่อชุมชน

แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว ดังนี้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ประเพณีแห่नाकमाईให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย สืบสานอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป

คำสำคัญ:การมีส่วนร่วม, ประเพณีท้องถิ่น, แห่नाकमाई

^{*}นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{**}อาจารย์ที่ปรึกษา

Abstract

This research aims to study the involvement of the public and the network of local governments in promoting local traditions for tourism: A Case Study of Traditional Hae-Nak-Ma-Mai of the SamoDistrict Phitsanulok Province. The population consisted of residents and local leaders in the SamoDistrict Phitsanulok Province was ๑๕,๑๐๖ person. A sample ๓๙๐ was used in the research scales five levels of reliability was ๐.๙๗ Data analysis software package SPSS for window statistics. Data were analyzed using mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), independent sample t-test and F-test.

The research found as follow :

The participation of the people and a network of local governments in Submit by local traditions for tourism as a whole at a high level. Considering it was found that the participation in the evaluation. Compliance with the high level of the minor is engaging in the practice. And participation in the benefits. The side with the final sequence, including the benefit of the community.

The development of a network of public participation and a network of local governments in promoting local traditions for tourism should be the opportunity for local people to contribute more. The local governments should be encouraged to promote Naga Traditional wooden horse to be more widely known. Conservatives continue to remain forever.

Keywords: The Participation, Traditional, Hae-Nak-Ma-Mai

บทนำ

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน สามารถจัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเพณีวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม^๑

ชนบทร่วมประเพณีจึงเป็นส่วนสำคัญของชีวิตที่ควรศึกษาภูมิหลังของปราชญ์โบราณที่ยังปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนมีพลังในการขับเคลื่อนตัวเองสามารถผจญและสืบทอดได้ต่อเนื่อง อันเป็นเอกลักษณ์สำคัญยิ่งที่ทำให้มนุษย์และกลุ่มคนต่าง ๆ มีความมั่นใจในความเป็นมนุษย์และเชื่อมั่นในสังคมของตนเอง อีกทั้งยังช่วยพัฒนาศักยภาพแห่งความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยอาศัยชนบทร่วมประเพณีไทยซึ่งคนไทยทุกคนจะใช้ภูมิปัญญาไทยในการศึกษาเพื่อจะได้เป็นไทยที่มีค่ายิ่ง ประเพณีไทยส่วนใหญ่จะมีรากฐานสำคัญที่ยังปรากฏอยู่ในคำสอนของ

^๑นคร มุลงาม. (๒๕๕๒). ประสิทธิภาพในการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

พระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นนิสัย เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยไปโดยไม่รู้สีกตัว การวางแนวทางแห่งชีวิตที่จะอยู่ร่วมกันในการปฏิบัติตนเพื่อให้ สอดคล้องและเป็นที่พอใจแก่บุคคลทุกฝ่าย ดังนั้น ประเพณีไทยจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคน ทุกคน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้และนำไปปฏิบัติสำหรับตนและต่อสังคม ประเพณีถือ เป็นวัฒนธรรม ที่เป็นเครื่องแสดงออกถึงบุคลิกลักษณะของชาติและสืบต่อความเป็นชาติ ประเทศใดชาติใด ถ้าไร้ซึ่งวัฒนธรรมเป็นของตนเองแม้จะมีกำลังอำนาจเพียงใดก็ตามในที่สุดก็จะถูกกลืนชาติ เพราะ จะต้องรับเอาวัฒนธรรมของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเองและในที่สุดก็จะสูญเสียบุคลิกลักษณะของตน^๒

ประเพณีแห่นาคม้าไม้ถือเป็นประเพณีที่สำคัญของบ้านดงประโดกกรมธรรม์เป็นประเพณี การบวชนาคที่เก่าแก่เกิดขึ้นมานานแล้วแต่ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเพียงการบอกเล่าต่อ ๆ กันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งจนเป็นที่เข้าใจตรงกัน โดยจะนิยมบวชนาคในเดือน ๔ (เดือน เมษายน) ของทุกปี ชาวบ้านดงประโดกกรมธรรม์แม้จะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคนท้องถิ่นจังหวัด พิชณุโลกเนื่องจากเป็นชาวลาวพวนที่อพยพมาจากจังหวัดราชบุรี แต่นับถือพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน กับชาวท้องถิ่นพิษณุโลก ซึ่งชาวพุทธมีความเชื่อว่า ถ้ามีบุตรชายพ่อแม่จะภาคภูมิใจเมื่อลูกได้บวชเรียน ถ้ามี บุตรสาวพ่อแม่จะภาคภูมิใจเมื่อลูกได้เข้าพิธีแต่งงาน และมีความเชื่อว่าบุตรชายที่ได้บวชเรียนใน พระพุทธศาสนาจะส่งผลบุญต่อบิดามารดาเมื่อเวลาเสียชีวิตบิดามารดาจะได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ดังนั้นผู้ชายที่มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ที่มีความประสงค์จะบวชเรียนก็สามารถบวชได้ตามหลัก พระพุทธศาสนา ซึ่งจะกระทำในวันเวลาใดก็ได้ตามความสะดวกและเหมาะสม^๓

ประเพณีดังกล่าวถือเป็นประเพณีสำคัญที่เรียงร้อยคนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ถือว่าเป็น เป้าหมายอันสำคัญของการบริหารภาครัฐที่ยังประโยชน์สุขให้กับประชาชนผู้วิจัจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อ การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทาง ในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอ เมือง จังหวัดพิษณุโลก

๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๓. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

^๒ ฐานที่ปด้นัยฐานที่. (๒๕๕๓). การศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานีต่อจริยธรรม ทางการเมืองของนักการเมือง. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.

^๓ นันท์พร การสมดี. (๒๕๕๔). การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหา เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา ประเพณีแห่नाคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใน ๔ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๒.๒ ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ของประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่नाคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่नाคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๔ ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ในเขตตำบลสมอแขอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๑๕,๑๐๖ คน

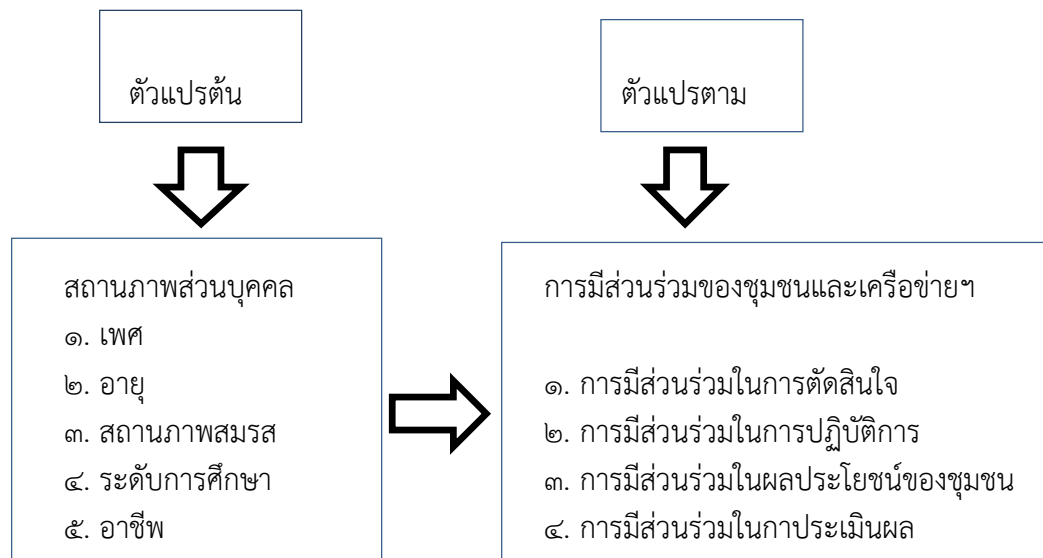
กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ในเขตตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๓๙๐ คน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่नाคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว ในการศึกษาอนุรักษประเพณีแห่नाคม้าไม้ ของตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ไว้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ในเขตตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๑๕,๑๐๖ คน

๕.๑.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนและกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ในเขตตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณหาขนาดของยามาเน่(Yamane, ๑๙๗๖)อ้างอิงในภคญดา คงสมัย “ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๐ คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling)

๕.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่นาคม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนแบบประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด “ได้แก่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) “อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ – ๑.๐๐ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๗

๕.๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑.การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

“ภคญดา คงสมัย.(๒๕๕๕).การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

“บุญชม ศรีสะอาด.(๒๕๕๔).การวิจัยเบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ ๙).กรุงเทพ : สุวีริยาสาส์น.

“พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(๒๕๔๐). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๘.กรุงเทพมหานคร : เจริญผล.

เรียบร้อย นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัย ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม ประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม ประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t – test) และตัวแปรต้นสองกลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่า (F-test)

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศแล้ว พบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ และรองลงมาอยู่ในช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็น ร้อยละ ๕๖.๗ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพอาชีพเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๑

๖.๒ การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุดไปลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเพณีผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘, S.D. = ๐.๔๓$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร ($\bar{X} = ๓.๘๓, S.D. = ๐.๓๖$) และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๘๐, S.D. = ๐.๓๔$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๓๕$) ซึ่งผู้วิจัยสรุปรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. ด้านการตัดสินใจ การตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อพัฒนาแห่งท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = ๔.๓๐, S.D. = ๐.๔๖$) รองลงมา คือ ได้มีโอกาสเสนอโครงการและกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$) และได้มีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา และความต้องการของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๗๗$)

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ได้มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = ๔.๓๐, S.D. = ๐.๗๘$) รองลงมา คือ ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดงานประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$) และได้มีส่วนร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๗๗$)

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ได้มีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาขนบธรรมเนียม

ประเพณีให้คงอยู่ชุมชน ให้สืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน ($\bar{X} = ๔.๒๐, S.D. = ๐.๗๕$) รองลงมา คือ ได้มีส่วนร่วมดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนจนกว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะเสร็จสิ้น ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$) และได้มีโอกาสใช้บริการในโครงการ/ กิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$) ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากลำดับสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาประเพณีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๒๐, S.D. = ๐.๔๐$) รองลงมา คือ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาประเพณีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๓$) และได้มีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการประเมินผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนบนธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๐๐, S.D. = ๐.๖๔$)

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุ สถานภาพสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๗. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามของโคเฮนและอัฟฮอฟ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะว่า ประเพณีแห่ناقม้าไม้ อยู่คู่กับชุมชนคนสมอแขมาช้านาน สอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ ซึ่งแบ่งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ รูปแบบ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน และในการประเมินผล และสอดคล้องกับแนวคิดของปริดา เจษฎารางกุล ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยมีสาระที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

๑.๑ ด้านการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชน ผู้นำท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด และได้เข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งได้มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนาชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัย

ของจิตตา จิตตังตรง^๙ ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองจันทบุรีผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมของอยู่ในระดับมาก และพบว่าคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๑.๒ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนและผู้นำท้องถิ่น มีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาขนบธรรมเนียม ประเพณีให้คงอยู่ชุมชนให้สืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน อีกทั้งได้มีส่วนร่วมในการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานตาม โครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของธันวัดน์คำภีลานนท์^{๑๐} ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการ พัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนใน การพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่าประชาชน ผู้นำท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีแห่งนาคม้าไม้เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่ คนทั่วไป อีกทั้งได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและได้นำเสนอ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนให้กับผู้นำชุมชน และประชาชนอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิด ของ ณรงค์ วารีชล^{๑๑} ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่ “เมืองน่าอยู่” กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของ กรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่ ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และพบว่ากรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา และอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๑.๔ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนะนำไม้ในหลายช่องทาง มีการ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในการ ลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐภาส การรินทร์^{๑๒} ที่ได้ ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผล การศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

^๙จิตตา จิตตังตรง. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๔๙ -๒๕๕1) เทศบาลเมืองจันทบุรี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการ ปกครองท้องถิ่น)มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

^{๑๐}ธันวัดน์คำภีลานนท์. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)มหาวิทยาลัยราชภัฏพระ นคร.

^{๑๑}ณรงค์ วารีชล. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่ กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการ บริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา.

^{๑๒}ณัฐภาส การรินทร์. (๒๕๕๓). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลเมือง กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการบริหาร) มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

๒. จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนและผู้นำท้องถิ่นที่มี อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ส่วนประชาชนและผู้นำที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

๓. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม มีการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ประเพณีแห่ناقม้าไม้ให้เป็นที่รู้จักและอย่างแพร่หลาย และสืบสาน อนุรักษ์ประเพณีแห่ناقม้าไม้ให้คงอยู่ตลอดไป

๘. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาประเพณีแห่ناقม้าไม้ ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง ๔ ด้าน สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการตัดสินใจ : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นในการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

๒. ด้านการดำเนินการ : ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณีให้คงอยู่คู่ชุมชนให้สืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน

๓. ด้านการรับประโยชน์ของชุมชน : ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีแห่ناقม้าไม้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป อีกทั้งได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและได้นำเสนอผลการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนให้กับผู้นำชุมชน และประชาชนอยู่เสมอ

๔. ด้านการประเมินผล : ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประเพณีแห่ناقม้าไม้ในหลายช่องทาง มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ อีกทั้งยังได้มีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน

๘.๑ ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๘.๑.๑ ควรนำเสนอผลการวิจัยที่ได้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมประเพณีแห่ناقม้าไม้ให้เป็นประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวระดับจังหวัด และระดับประเทศต่อไป

๘.๑.๒ ควรเผยแพร่ผลการวิจัยที่ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้ได้รับทราบเพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนประเพณีท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

๘.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๘.๒.๑ ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

๘.๒.๒ ควรศึกษาวิจัยถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

๘.๒.๓ ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

บรรณานุกรม

- ฐิตา จิตรตั้งตรง. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๑) เทศบาลเมืองจันทบุรี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น)มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณรงค์ วาริชล. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลสู่เมืองน่าอยู่
กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางพระ อ.แกลงจ.ระยอง. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐภาส การรินทร์. (๒๕๕๓). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการบริหาร) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนวัฒน์คำกลานนท์. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธำมพ์ปถนัย. (๒๕๕๓). การศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานีต่อจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมือง. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นคร มุลงาม. (๒๕๕๒). ประสิทธิภาพในการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- นันทชพร การสมดี. (๒๕๕๔). การมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองเส้น อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด.(๒๕๕๔).การวิจัยเบื้องต้น.(พิมพ์ครั้งที่ ๙).กรุงเทพ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดา เจษฎารามกุล. (๒๕๕๐). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น)มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (๒๕๕๐). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพมหานคร : เจริญผล.
- ภาคัญดา คงสมัย.(๒๕๕๕).การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

**การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชน
เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน**
**SOLID WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHADHAMMA
OF PEOPLEIN THUNGHUACHANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, THUNGHUACHANG
DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE**

ยุพินวัชรภาวิน^{*}
ดร.วิษณุพล ผลมาก^{**}
พระครูภาวนาโสภิต วิ.,ดร.^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ๑) เพื่อศึกษาการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน และ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ ๑๕ รูป/คน จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือ กลุ่มที่ ๑ ผู้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานของการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน ๑๐ คน กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ ท่าน และกลุ่มที่ ๓ ข้าราชการและประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๔ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เกิดจากบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ ร้านค้า ตลาดสด ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของขยะอย่างต่อเนื่อง และส่งกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงเริ่มการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี โดยจัดทำโครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ในการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด

^{*} นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา.

๒. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนก่อนนำขยะส่งให้รถขนขยะไปยังสถานที่กำจัดขยะ โดยใช้ถุงขยะสีดำกับถุงขยะสีแดง ถุงสีดำใช้ใส่ขยะประเภทเศษใบไม้ และขยะพลาสติก ซึ่งเศษใบไม้จะถูกคัดแยกออกไปหมักเป็นปุ๋ย และส่วนที่เป็นขยะพลาสติกจะถูกคัดแยกแล้วนำไปจัดจำหน่าย นำรายได้คืนสู่ครัวเรือน สำหรับถุงสีแดงใช้บรรจุประเภทขยะอันตรายนั้น ทางเทศบาลจะเป็นผู้นำไปจัดการอย่างถูกวิธี โดยไม่ให้เกิดสารพิษตกค้างแล้วส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ส่วนปัญหาที่พบคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ขาดจิตสำนึก และความตระหนักในเรื่องการจัดการกับขยะที่ถูกต้อง ทั้งนี้ เกิดจากโครงการจัดการขยะมีประชาชนเข้าร่วมโครงการไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือร้อยละ ๘๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีครัวเรือนเข้าร่วมเพียงร้อยละ ๒๘ เท่านั้น ดังนั้น เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างต้องรีบเร่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ด้วยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะให้ครบตามเป้าหมาย

๓. แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ด้วยหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะนั้น ควรส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสภาพแวดล้อม จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจที่จะจัดการขยะด้วยตนเอง ด้านวิริยะ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความมุ่งมั่น มีความเพียรต่อการจัดการขยะ ด้านจิตตะคือหมั่นกระตุ้นเตือนให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกรักชุมชน ให้ทราบถึงเป้าหมายของการจัดการขยะ สร้างแรงจูงใจ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ ด้านวิมังสา คือ หมั่นตรวจสอบระบบการจัดการขยะ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วนำข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ: การจัดการ, ขยะมูลฝอย, หลักพุทธธรรม

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to study the cause and solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province. 2) to examine the solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province and 3) to investigate the guideline of solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province. This research was conducted by qualitative research method and to in depth interview. The researcher was selected from 15 respondents with the key informant, including the 1st group the people who have the knowledge, understanding and direct experience in operation of solid waste consisted of 10 people. The 2nd group the Buddhist scholar consisted of 1 person and the 3rd group means officials and people in the area consisted of 4 people.

The findings of this research were found as follows:

1) the cause and solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province was the role of local governments to follow the Public Health Act 2535 and The relevant provisions of the National Environmental Quality Act 2535 combined with the expansion of economic prosperity stores, market affected to increase of solid waste continuously and affected to people quality of life. ThungHua Chang sub-district municipality began a campaign for providing the knowledge to the community people about solid waste management in the right way by arranging solid waste management project in ThungHua Chang sub-district municipality in fiscal year 2558 and activities continued in fiscal 2559 in order to people to get knowledge in waste management in the right way and good conscious mind to keep clean.

2) The lid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province was found that there was sorted out waste within household before taking waste to a waste disposal facility by using black garbage and red garbage bags. The black garbage bag put out leaves and plastic waste was sorted then distributed back to the household income. The redgarbage bag contained hazardous waste, the municipality will get rid of waste properly by without the toxic and affect the environment in the community. Most problems of people were still lack the knowledge, lack of understanding, lack of awareness and awareness about the right way to waste management. In order that the waste management project there were participants less than the targets, including 80 percent of all households with only 28 percent of households participated. Therefore, ThunHua Chang sub-district municipality has to rush to solve these problems by proactive public relations to people had been participated in waste management according to objectives.

3) The guideline of solid waste management according to Buddhadhamma of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province by the principle of Iddhipada IV, including Chanda should promotethe knowledge to people and awareness of the importance of preserving the environment until satisfaction to waste management by their own self. Viriya should promote the people to have commitment, perseverance to waste management. Citta should frequently urge to people in loving community by knowing objectives in waste management, making the motivation and morale to practitioners. Vimamsa should frequently check the system of waste management, listen to people opinion then took various faults for improvement.

Keywords: Solid Waste Management, Buddhaddhamma

๑. บทนำ

สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่เกิดภาวะวิกฤตอันเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาของโลกซึ่งมีปัญหาสืบเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ในโลกที่มุ่งสร้างเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแต่ผลพวงของเทคโนโลยีเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและกระทบต่อมวลมนุษยสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลกทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ต้องการความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขจากทุกคนในทุกระดับ^๑ สืบเนื่องจากการเจริญเติบโตของประชากรโลกมีมากจึงส่งผลให้มีการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์มีมากขึ้นตามไปด้วย จึงเป็นเหตุให้เกิดของเสียและของเหลือจากการบริโภคเพิ่มขึ้น^๒ ท่ามกลางความเจริญเติบโตของกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาเทคโนโลยีและภาคอุตสาหกรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศไทยยึดหลัก และแนวทางการพัฒนาแบบประเทศตะวันตก เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดการแข่งขัน และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นแล้ว สิ่งหนึ่งที่ตามมาเป็นผลพวงของการพัฒนาก็คือปัญหาในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และที่สำคัญ คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความสะดวกสบายในการอุปโภค บริโภค ประจำวัน จึงทำให้มีวัสดุเหลือใช้ และปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย กลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุด^๓

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ก็คือ๑) ความมั่งคั่ง และขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเป็นสาเหตุที่พบบ่อยมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำโดยไม่ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ให้ ๒) การผลิตหรือใช้สิ่งของมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่นการผลิตสินค้าที่มีกระดาษหรือพลาสติกหุ้มหลายชั้นและการซื้อสินค้าโดยห่อแยกหรือใส่ถุงพลาสติกหลายถุงทำให้มีปริมาณขยะมาก๓) การเก็บและทำลายหรือนำขยะไปใช้ประโยชน์ไม่มีประสิทธิภาพ จึงมีขยะตกค้าง และส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณจนก่อปัญหามลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอันเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ที่มองเห็นว่าขยะเป็นเพียงสิ่งที่ไม่ต้องการ และจะนำไปกำจัดอย่างไรก็ได้ โดยขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จึงเกิดผลกระทบด้านต่างๆ ตามมา เช่น มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ มีการจัดการขยะโดยการเผา

^๑ คู่มือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sustainable.kmutt.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

^๒ ศักดิ์ศรี รักไทย, เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sci.pit.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

^๓ ชัชพล โพธิสุวรรณ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือนกรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๓๕.

^๔ การจัดการและการคัดแยกขยะ กองทัพบก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.rta.mi.th/data/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

กลางแจ้ง หรือเผ่ายางรถยนต์ พลาสติกต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคต่างๆ การปนเปื้อนที่เกิดจากขยะติดเชื้อสามารถแพร่กระจายโรคไปสู่คนได้ ปัจจุบันนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อโลก ขยะมูลฝอยก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่อาศัยจนกลายเป็นปัญหาของประเทศ ดังนั้นเพื่อให้สังคม ชุมชน ที่อยู่อาศัยสะอาดน่าอยู่ปราศจากมลภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนต้องช่วยกัน โดยให้ความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเก็บขยะมูลฝอยก็คือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เนื่องจากปัญหาขยะในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีร้านค้าชุมชน ตลาดสดเพิ่มขึ้น การคัดแยกขยะกลายเป็นปัญหาเพราะประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะอย่างถูกวิธี

เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงได้รณรงค์จัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเขตเทศบาล ให้ถูกวิธี และด้วยเหตุผลดังที่กล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการจัดการขยะมูลฝอย ก็เพื่อให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยต่างๆที่เกิดจากมลภาวะขยะมูลฝอยในชุมชนที่อยู่อาศัย จนก่อให้เกิดการจัดระบบ และจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๒ เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

^๕ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๗๕.

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ข้อมูลที่จัดเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประกอบด้วย

๓.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) คือการเก็บข้อมูลเอกสาร (Documentary) โดยการศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก และสารงานวิจัยต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย แผนงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความวารสาร วิทยานิพนธ์

๓.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนามหรือจากพื้นที่ที่ทำการศึกษวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้อาจกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

๓.๓ ทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

๓.๔ นำเสนอผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษวิจัย

๔. ผลการศึกษา

๔.๑ การก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

การจัดการขยะมูลฝอย เกิดขึ้นด้วยบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดการกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอยไว้ในมาตรา ๒๐ และด้วยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นองค์ประกอบในการผลักดันให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบกับการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ ร้านค้า ตลาดสด ความนิยมในการใช้ถุงพลาสติกที่เพิ่มมากขึ้น การขาดความรู้และความตระหนักในเรื่องการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี การทิ้งขยะในสถานที่สาธารณะ สถานที่รกร้าง ป่าชุมชน ทำให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงเริ่มเกิดขึ้นเมื่อเทศบาลประสบกับปัญหาการเผาขยะในเขตพื้นที่ชุมชน และขยะที่มีการชุกช่อนในบริเวณพื้นที่รกร้าง พื้นที่ว่างเปล่า และพื้นที่สาธารณะ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ จึงเริ่มการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี จึงได้จัดทำโครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ในการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เกิดความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด และส่งเสริมให้เกิดบุคคลตัวอย่างที่ดีกับชุมชน ด้วยเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเป็นการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง

๔.๒ การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง เริ่มต้นจากโครงการ “การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง” ด้วยวิธีการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี เป็นแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติทางพฤติกรรมจัดการขยะของคนในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องถูกวิธี และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สร้างความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด และส่งเสริมให้เกิดบุคคลตัวอย่างที่ดีกับชุมชน โครงการดังกล่าวนี้ ใช้งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่จากเป้าหมายของเทศบาลกำหนดผู้เข้าร่วมโครงการไว้ ร้อยละ ๘๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๖๐๐ ครัวเรือน แต่มีผู้เข้าร่วมโครงการเพียง ๑๗๐ ครัวเรือนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ ๒๘ โครงการดังกล่าวนี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพไว้ว่า กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการต้องได้รับความรู้ในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

ในกระบวนการขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง เริ่มจากการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนให้ถูกต้องก่อนนำขยะส่งให้รถขนขยะไปยังสถานที่กำจัดขยะ เทศบาลจัดถุงสีดำนับสิบถุงแจกจ่ายให้กับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยถุงสีดำใช้ใส่ขยะประเภทเศษใบไม้ และขยะพลาสติก ซึ่งจะแยกคัดแยกออกไปหมักเป็นปุ๋ย และส่วนที่เป็นขยะพลาสติกจะถูกคัดแยกแล้วนำไปจัดจำหน่ายให้เกิดรายได้คืนสู่ครอบครัว สำหรับถุงสีแดงที่เทศบาลแจกให้นั้น ใส่บรรจุขยะอันตราย ซึ่งทางเทศบาลจะเป็นผู้นำไปจัดการอย่างถูกวิธี โดยไม่ให้เกิดสารพิษตกค้างแล้วส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

ผลการดำเนินโครงการ “การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง” พบว่าประชาชนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความต้องการในการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่ เจริญหู เจริญตา และปลอดภัยจากเชื้อโรคต่างๆ ที่เกิดจากขยะ และจากการเข้าร่วมโครงการประชาชนได้รับการอบรมความรู้ด้านการแยกขยะในเบื้องต้น สามารถจัดการแยกขยะได้ถูกต้อง และสามารถช่วยลดจำนวนปริมาณของขยะลงได้ ด้วยการลดใช้โฟมหรือถุงพลาสติก ทั้งนี้ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ส่วนประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการยังมีการจัดการขยะด้วยวิธีเฝ้าด้วยตนเอง จากรูปแบบวิธีดำเนินงานด้วยการรณรงค์ให้ใช้ถุงบรรจุขยะที่เทศบาลจัดไว้ให้ คือถุงดำ ใช้สำหรับใส่เศษใบไม้ กับขยะพลาสติก และถุงแดงเพื่อใส่ขยะอันตรายนั้น จัดว่าเป็นโครงการที่ดี ที่สามารถนำขยะบางส่วนไปใช้ประโยชน์ต่อได้

๔.๓ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๑) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ พบว่า ควรเริ่มด้วยการส่งเสริมให้

ประชาชนมีใจรักในสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน มีความพึงพอใจที่จะจัดการขยะด้วยตนเอง ผูกให้ประชาชนมีจิตอาสาด้วยความสมัครใจที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการทำประโยชน์ต่อสังคม

๒) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิเคราะห์พบว่า ควรมีความมุ่งมั่น มีความขยันหมั่นเพียร โดยตั้งใจทุ่มเทในสิ่งที่ทำ เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ด้วยการใช้ความมุ่งมั่นเพื่อการจัดการขยะในรูปแบบครบวงจร เป็นการแยกขยะจากต้นทางมาก่อนที่จะถึงสถานที่กำจัด

๓) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะพบว่า ควรดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศึกษาอบรม กระตุ้นให้ชุมชนเกิดสำนึกโดยทำการอบรมประชาชน สร้างแรงจูงใจให้ขยันและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขให้ช่วยกันดำเนินการ

๔) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสาพบว่า ควรแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ประชากรทุกครัวเรือนเข้าร่วมโครงการที่ทางเทศบาลจัดทำไว้ ให้ครบตามเป้าหมายคือร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) นโยบายภาครัฐควรส่งเสริมให้ทุกจังหวัดมีแผนงานการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจร และควรมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

๒) นโยบายภาครัฐควรปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษา และรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ควรดำเนินการจัดโครงการอบรมการคัดแยกขยะ มูลฝอยให้ถูกวิธี ให้กับประชาชนในตำบลทุ่งหัวช้าง ได้รับทราบ และควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๒) เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ควรจัดให้มีสถานที่รับซื้อขยะ นำกลับมาใช้ใหม่ในพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำขยะไปขายเพิ่มรายได้ และส่งเสริมพฤติกรรมการนำขยะกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดปริมาณขยะ

๕.๓ ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเป็นการนำนโยบายและกลไกการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย บูรณาการสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง

๒) ควรมีการศึกษาวิจัยถึงวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยในแต่ละวิธี พื้นที่หรือสถานที่ทิ้งขยะของชุมชน เพื่อรองรับขยะจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสธารการพิมพ์, ๒๕๒๗.

(๒) วิทยานิพนธ์

ชัยพล โพธิ์สุวรรณ. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือน : กรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่", การค้นคว้าแบบอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การจัดการและการคัดแยกขยะ กองทัพบก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.rta.mi.th/data/
[๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

คู่มือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.sustainable.kmutt.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

ศักดิ์ศรี รักไทย. เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมสถาบัน
เทคโนโลยีปทุมวัน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sci.pit.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

An Application of Aparihaniyadhammain Administration of Nongtong Sub-District Women Empowerment Funds, HangdongG District, Chiang Mai Province

ชนิตา จิรวสุกุล*
ดร.บุศรา โพธิสุข**
ดร.ศรีธเน นันทาลิต**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่(๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล(๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่(๔) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ใช้วิธีวิจัยแบบผสม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้จำนวน ๓๗๕ คน จากสตรีที่เป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตองและสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๐ รูป/คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๑) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สตรีที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนสตรีที่มี อายุ การศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า ปัญหาในการบริหารเกี่ยวกับเวลาการเข้าร่วมประชุมของสตรี เนื่องจากไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ทำให้โครงการไม่ต่อเนื่อง ขาดงบประมาณสนับสนุนต่อยอดจากโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วข้อเสนอแนะควรมีการแจ้งกำหนดการการ

ประชุมก่อนล่วงหน้า ควรดำเนินโครงการที่ทำอย่างต่อเนื่องและของงบประมาณสนับสนุนต่อยอดจากโครงการที่ทำไปแล้ว

๔)แนวทางในการพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง ควรเปิดโอกาสให้สตรีในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ส่งเสริมให้สมาชิกกองทุนร่วมมือในการบริหารจัดการองค์กร โดยเคารพให้เกียรติผู้บริหารกองทุนกันตามวิญญู คุณวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดโครงการกิจกรรมในการพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาไปสู่สวัสดิการสตรี สร้างความรักให้เกิดขึ้นในองค์กร

คำสำคัญ:ความคิดเห็น,อปริหานิยธรรม, การบริหาร, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the opinion of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province. 2) to find out the opinion of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province by personal factors. 3) to investigate the problems, obstacles and suggestions the opinion of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province. 4) to explore the opinion of women towards the application guidelines of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province. The research used mixed method research. The data collected by using the questionnaire with the samples were 375 people selected from the members of Nong Tong sub-district women empowerment funds and in – depth interview with the key of informant 10 persons. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and descriptive analysis content.

The findings of the research were as follows:

1. The opinion level of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province was at the high level in all aspects.

2. The result of opinion comparison of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province classified by personal factors, it was found that income of women was different. The opinion of women towards the application of Aparihaniyadhamma in administration of Nong Tong sub-

district women empowerment funds, Hangdong district, Chiang Mai province was not significant differences at 0.05. Age, education, occupation was different but not different opinion.

3. The problems, obstacles and suggestion was found that administration problem about attending the meeting because unable to attend the meeting, the project was discontinuous, lack of supporting further budget from the project was conducted. The suggestion should inform in advance meeting schedule and the project should be continued and further budget from the project was conducted.

4. The guideline in administration of Nong Tong sub-district women empowerment funds should be open to women in the community to participate in the meeting for finding the ways to solve the problem upcoming. The promoting members to cooperate fund in organization management by paying respect to fund administrator according to seniority, qualification and duty position. Further supporting project for activities development of women towards development of women's welfare and making love and relationship.

Keywords:Opinion,Aparihaniyadhammain, Administration, Women Empowerment Funds

๑. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับในด้านความเสมอภาคของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น ทั้งเรื่องของการประกอบวิชาชีพ และสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิต และมีการเปิดโอกาสในด้านวิชาชีพ โดยไม่แบ่งแยก เพศ ชนชั้น หรือฐานะ แต่มุ่งเน้นที่ความสามารถเฉพาะคน จึงจะเห็นได้ว่าในหน่วยงานต่างๆ จะมีบุคลากรหลากหลาย ที่มีส่วนร่วมในการผลักดันให้การทำงานนั้นบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายอรุณ ปินะดวงที่กล่าวว่า ปัจจุบันบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครองมีมากขึ้นเพราะว่าโดยกฎหมายให้สิทธิระหว่างบุรุษและสตรีเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับบทบาทด้านการเมืองการปกครอง สตรีจึงสามารถออกมามีบทบาทร่วมเคียงคู่กับบุรุษได้ ดังนั้นเมื่อเวลาเปลี่ยนไปท้องถิ่น ชุมชนจึงได้เปิดโอกาสให้สตรีที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับการยอมรับในการเป็นผู้นำกลุ่ม หมู่บ้าน ตำบล เข้าไปร่วมทำงานด้านการเมืองการปกครองมากขึ้นทั้งนี้ด้วยคุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งของสตรีคือเป็นที่ละเอียดรอบคอบ มองปัญหาได้ถ่วงถ่วงและสามารถเป็นสื่อบุคคลที่ทำความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนได้อย่างรอบด้าน ตลอดจนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งส่งผลทำให้ปัจจุบันบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรีจึงสูงขึ้น^๒

^๑มาลี พุกษ์พงศาวิไล, สิทธิความเป็นคนของผู้หญิง : พันธกรณีระหว่างประเทศ กฎหมายและข้อถกเถียง, (โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๗๓.

^๒สายหยุด ปินะดวง, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทสตรีที่มีต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ๒๕๕๙)

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในการพัฒนาสตรีด้วยการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้การพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ หรือสวัสดิการให้แก่สตรีรวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี การรณรงค์ให้สังคมเข้าใจปัญหาสตรีในทุกมิติการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสตรีการพัฒนาบทบาทและสร้างภาวะผู้นำสตรีในการแก้ไขปัญหาสตรีขององค์กรต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้คุณภาพชีวิตรวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรีทั่วประเทศ จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสตรีในวันนี้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการถูกระงับความรุนแรงในครอบครัว การขาดโอกาสในสังคม ปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ และที่สำคัญโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของสตรีมีน้อย จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาอีกมาก ดังนั้น “กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี” จึงถูกจัดเป็นนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับและเสริมศักยภาพสตรีในทุกมิติ โดยนำศักยภาพและความแตกต่างระหว่างหญิงชาย ซึ่งนับว่าเป็นพลังสังคมอย่างหนึ่ง ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีการนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อพัฒนาและขยายศักยภาพบทบาทสตรีให้เป็นพลังสังคมที่เข้มแข็งสามารถช่วยนำพาและร่วมสร้างสังคมไปสู่ความเสมอภาค อย่างสร้างสรรค์ และมีสันติสุขอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย สำหรับการดำเนินงานดังกล่าว รัฐบาลจะทำงานร่วมกับองค์กรสตรี ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา เพื่อสตรีทุกคน โดยความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสตรีต่างๆ ในการขับเคลื่อนกองทุน เพื่อให้สตรีทุกคนได้ใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเป็นคณะทำงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน เพื่อมุ่งให้สตรีได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ หรือปลอดดอกเบี้ย เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี แก้ไขปัญหาสตรีที่ยังขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนอยู่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมสตรีให้ดียิ่งขึ้นเพื่อตระหนักถึงศักยภาพของสตรีว่าไม่ใช่ผู้ตามเหมือนสมัยก่อน แต่เท่าเทียมกับชายในทุกๆ ด้าน ด้วยความภาคภูมิใจในศักยภาพของสตรี เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีบทบาทในทุกๆ มิติมากยิ่งขึ้นอันเป็นการพัฒนาสตรีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทสตรีต่อการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจึงมีความสำคัญต่อกองทุนในอนาคตที่จะเป็นอย่างไร เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพจึงควรนำหลักอภิธานียธรรม ๗ ประการ^๑ คือ ๑) ด้านหมั่นประชุมกัน (เนื่องนิตย์) ๒) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ๓) ด้านการกำหนดข้อบังคับของกองทุน ๔) ด้านเคารพบทบาทประธานคณะกรรมการกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ๕) ด้านเคารพสิทธิหน้าที่ประธานกลุ่ม

^๑สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, แนวทางการเขียนโครงการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, (มปท. : มปป.), หน้า คำนำ.

^๒คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ต้าบล, สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๕.

^๓อัญญา กันทะวงศ์, “แนวทางพัฒนาบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๕).

^๔อง.สตตท. (ไทย) ๒๓/๑๐/๑๘.

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี๖) ด้านการป้องกันและลดสมรรถภาพกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอื่นเป็นหลักธรรมว่าด้วยธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ หลักอปริหานิยธรรมมาเป็นกรอบในการดำเนินการศึกษาการบริหารงานดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๒.วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๓.ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์๒) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม๓) ด้านการกำหนดข้อบังคับของกองทุน ๔) ด้านการพบปะทบทวนประธานคณะกรรมการกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี๕) ด้านเคารพสิทธิหน้าที่ประธานกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี๖) ด้านการป้องกันและลดสมรรถภาพกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๓.๒.๑ ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

๓.๒.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์๒) พร้อมเพรียงกันประชุม๓) ด้านการกำหนดข้อบังคับของกองทุน ๔) ด้านการพบปะทบทวนประธานคณะกรรมการกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี๕) ด้านการเคารพ

สิทธิหน้าที่ประธานกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี๖) เคารพองค์กร ๗) ด้านการใส่ใจดูแลสมาชิกกลุ่ม
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๓.๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) คือ สตรีที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป
ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวน
๖,๐๐๐ คน^๗ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน ๑๐คน

๓.๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ประกอบด้วย

พื้นที่ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๓.๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึง เดือนกุมภาพันธ์พ.ศ.
๒๕๕๙รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๔.สมมติฐานการวิจัย

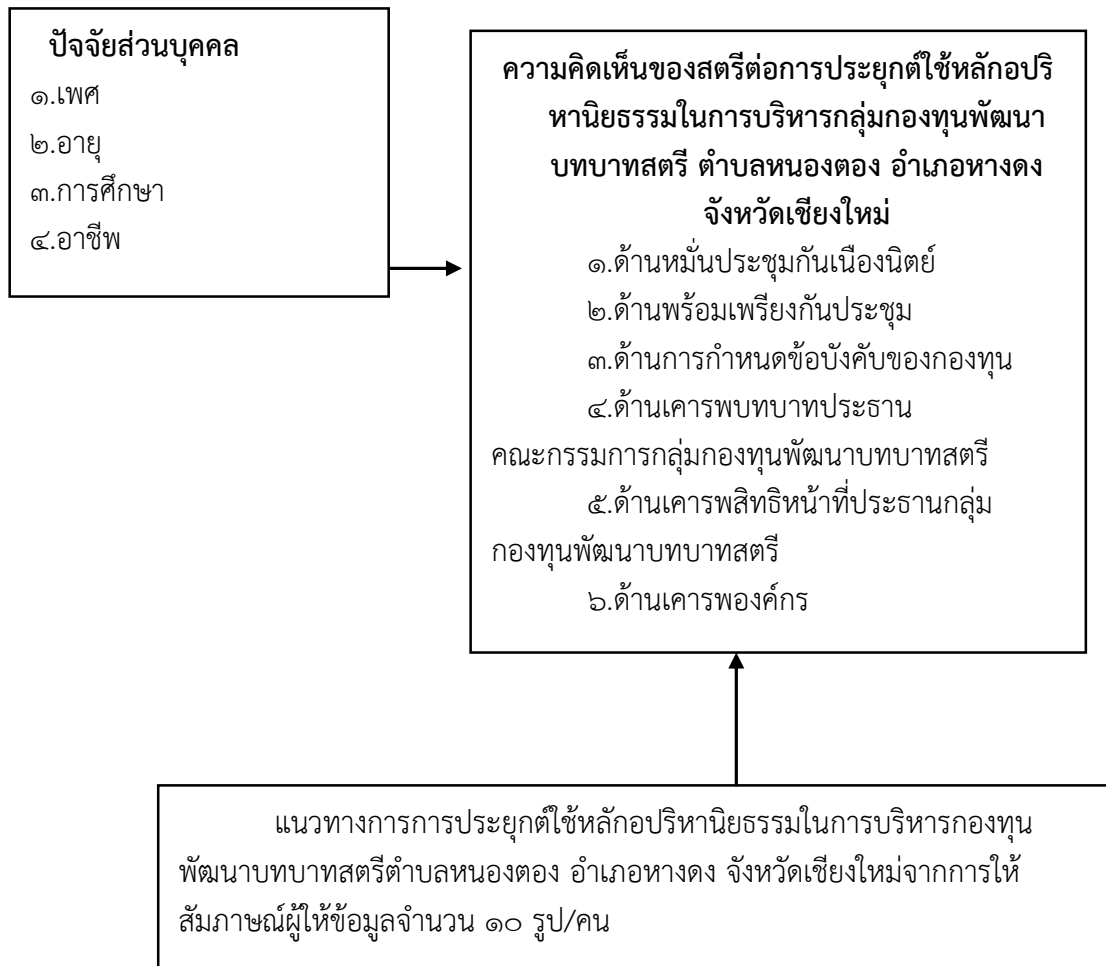
จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนด
สมมติฐาน ที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมในการ
บริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ดังนี้

สตรีที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัด
เชียงใหม่ แตกต่างกัน

^๗ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหนองตอง, ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
(สำรวจ ณ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาแล้วดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงผสมโดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สตรีที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวน ๖,๐๐๐ คนและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน ๑๐คน

กลุ่มตัวอย่างได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน ๓๖๕คนซึ่งทั้งนี้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

๖.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับคือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับความคิดเห็นมาก ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับความคิดเห็นน้อย และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน ๓๕ ข้อ

ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ ๔ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขออนุญาตประธานกองทุน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยลงพื้นที่นำแบบสอบถามจำนวน ๓๗๕ ชุดลงพื้นที่สำรวจสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่างและรับกลับคืนมา โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๖.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ค่าร้อยละ วิเคราะห์ความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่โดยการหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และการทดสอบค่า (F- test) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD) และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๖ – ๓๖ ปี จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๙๐ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐ มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๒๐

๗.๒ ระดับความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ สตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๗๓๖) ในข้อมีการจัดการประชุมเพื่อจัดทำโครงการอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสตรีอย่างเห็นได้ชัด รองลงมาคือมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำสม่ำเสมอ ($\bar{X} = ๔.๒๘$, S.D. = ๐.๘๐๓) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D. = ๐.๗๔๖) คือ มีการประชุมวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า

๒) ด้านการพร้อมเพรียงในการประชุม สตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D. = ๐.๗๘๖) ในข้อมีความพร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเมื่อมีกิจกรรมร่วมกันรองลงมาคือมีการเลิกประชุมพร้อมเพรียงกัน ($\bar{X} = ๔.๑๓$, S.D. = ๐.๘๐๖) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๗๖๓) คือ มีการหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับกองทุน

๓) ด้านการกำหนดข้อบังคับของกองทุน สตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๒๓$, S.D. = ๐.๗๒๖) ในข้อมีการส่งเสริมสนับสนุนโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ให้ประสบความสำเร็จรองลงมาคือมีการดำเนินการนโยบายมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = ๐.๗๙๔) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๐๙$, S.D. = ๐.๗๘๖) คือ มีการถือนโยบายการบริหารกองทุนเป็นหลักในการบริหารงาน

๔) ด้านเคารพบทบาทประธานคณะกรรมการกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = ๐.๗๐๒) ในข้อมีการเคารพเชื่อฟังประธานให้เกียรติประธานฯ เป็นผู้เปิดประชุมรองลงมาคือ มีการนำนโยบายที่ได้รับจากประธานฯ นำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D. = ๐.๗๘๗) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๖๙๖) คือ มีการเคารพในมติที่ประชุม

๕) ด้านเคารพสิทธิหน้าที่ประธานกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.737) ในข้อมีการส่งเสริมภาวะผู้นำแก่สตรีได้มีส่วนร่วมในชุมชนรองลงมาคือ มีการบริหารงานมุ่งสิทธิสตรีเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.743) และเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาบทบาทสตรี ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.737) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.746) คือ เปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

๖) ด้านเคารพองค์กรสตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.734) ในข้อพร้อมที่จะอุทิศตนเสียสละเพื่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รองลงมาคือ มีความรักในองค์กรกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.753) และในข้อมีการประเมินผลการบริหารงานขององค์กร ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.738) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.755) คือ มีการบริหารงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๗) ด้านการใส่ใจดูแลสมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสตรีมีความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.702) ในข้อมีการส่งเสริมให้สตรีในชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสตรีในชุมชนรองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้มีกองทุนได้พัฒนาไปสู่สวัสดิการสตรี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.755) และในข้อมีการออกกฎระเบียบควบคุมครองเคารพสิทธิสตรี พิกัดสตรีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.730) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.765) คือ มีการเปิดโอกาสให้ชุมชนช่วยเหลือเยียวยาสมาชิกเมื่อประสบปัญหา

๗.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานความคิดเห็นของสตรีต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าสตรีที่มีอายุการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ไม่แตกต่างกัน ส่วนสตรีที่มี รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่แตกต่างกัน

๗.๔ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะพบว่า ปัญหาในการบริหารเกี่ยวกับเวลาการเข้าร่วมประชุมของสตรี เนื่องจากไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ทำให้โครงการไม่ต่อเนื่อง ขาดงบประมาณสนับสนุนต่อยอดจากโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วข้อเสนอแนะควรมีการแจ้งกำหนดการการ

ประชุมก่อนล่วงหน้า ควรดำเนินโครงการที่ทำอย่างต่อเนื่องและของงบประมาณสนับสนุนต่อยอดจากโครงการที่ทำไปแล้ว

๗.๕ แนวทางในการพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตองอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่สามารถนำมาเสนอได้ดังนี้ควรเปิดโอกาสให้สตรีในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม เพื่อหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ส่งเสริมให้สมาชิกกองทุนร่วมมือในการบริหารจัดการองค์กร โดยเคารพให้เกียรติผู้บริหารกองทุนกันตามวิสัยทัศน์ คุณวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดโครงการกิจกรรมในการพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาไปสู่สวัสดิการสตรี สร้างความรักให้เกิดขึ้นในองค์กร

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรกระจายอำนาจงบประมาณให้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อใช้ในการบริหารงานกองทุนให้สตรีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒) ควรนำหลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม

๓) เปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบทบาทสตรีอย่างแท้จริง

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ควรกำหนดวันประชุมที่สมาชิกมีเวลาว่างหรือหยุดงานตรงกัน โดยเฉพาะช่วงเวลาเย็น หลังเลิกงาน

๒) ควรมีการแจ้งกำหนดการประชุมก่อนล่วงหน้า

๓) ควรส่งเสริมและเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน

๔) ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของสมาชิกให้รู้จักเคารพความคิดเห็นของคณะกรรมการที่มีประสบการณ์

๕) ควรเคารพการเป็นผู้นำของประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๖) ควรสนับสนุนส่งเสริมความสมัครสามัคคีในองค์กรสร้างจิตสำนึกในการเสียสละในการทำงานรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

๗) ควรสนับสนุนงบประมาณแก่ คคสต. ในการบริหารงานตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเยียวสตรีเมื่อประสบปัญหาขึ้นกับสตรีที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยในครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วยหลักธรรมอื่น

๒) ควรมีการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จการดำเนินโครงการ

๓) ควรมีการศึกษาการวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหารงานกองทุนอื่นๆ

บรรณานุกรม

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

คู่มือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ตำบล. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๕.

มาลี พฤษพงษ์สวัสดิ. **สิทธิความเป็นคนของผู้หญิง : พันธกรณีระหว่างประเทศ กฎหมายและข้อ ถกเถียง.**โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๐

สายหยุด ปิ่นดวง. “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทสตรีที่มีต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, ๒๕๕๙

สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. **แนวทางการเขียนโครงการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี**, มปท. : มปป.

อัจฉรา กันทะวงศ์. “แนวทางพัฒนาบทบาทสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ :มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๕

บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชน

ในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN PEOPLE CONFLICT MANAGEMENT IN RIMPING SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

ณัฐชยา มะโนใจ^{*}

พระครูภาวนาโสภิต วิ., ดร.^{**}

ดร.นิกร ยาอินตา^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro Yamane, ๑๙๖๗) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๗๘ ตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์

๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้ง โดยภาพรวม

^{*} นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา

จำแนกตาม อาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ เกี่ยวกับประชาชนมีทัศนคติที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมต้องการเอาชนะ ไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายตรงข้าม ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ เกี่ยวกับโครงการกู้เงินหมู่บ้านเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งเพราะเกิดการกู้เงินซ้ำซ้อน ผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้คืน ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม เกี่ยวกับมีความแตกต่างด้านสภาวะแวดล้อม การดำเนินชีวิตและค่านิยม ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างกัน ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร เกี่ยวกับระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะคือ ผู้นำควรให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการปรับทัศนคติ ให้ประชาชนลดทิฐิของตนเองและพูดคุยปรึกษากัน ออกกฎระเบียบกำหนดเงื่อนไขในโครงการเงินกู้ จัดกิจกรรมที่ประสานความสัมพันธ์ในค่านิยม ความเชื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจกันมากขึ้น และใช้เวทีการประชุมในการให้ข้อมูลข่าวสาร

๔. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี พบว่า ควรใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน ในจัดการความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ด้านปิยวาจาในการจัดการความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร ด้านอหิงสาในการจัดการความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์และด้านโครงสร้าง และด้านสมานัตตตาในการจัดการความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยม

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำชุมชน, การจัดการความขัดแย้ง, หลักพุทธวิธี, หลักสังคหวัตถุธรรม

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to examine the role of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. 2) to compare the role of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province classified by personnel factors. 3) to investigate the problems, obstacles and suggestions of the people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. 4) to study the promoting guideline of the role of community leaders according to Sanghavatthu IV in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province along the Buddhist way. This research is mixed research method. The populations and samples were collected from people who live in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. The samples were 378 people by using Taro Yamane's Table form (Taro Yamane, 1967) with reliability equal to 95%.

The findings of this research were found as follows:

1) The role level of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province was overall

at the moderate level in all aspects. When considering in each aspect, it was found that structure conflict was at the highest level, followed by interest conflict, belief conflict/popularity conflict, data conflict/communication conflict. Relations conflict was at the lowest level.

2) The comparison result of community leaders in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province classified by personal factors, including gender, age, education and occupation was found that when comparison of the role of community leaders in people conflict management. The overall occupation was not different but gender, age and education was significant differences at 0.05 level.

3) The problems, obstacles and suggestions of people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province was found that relations conflict about different attitude of people, to overcome behavior, not participate with opposition. Interest conflict about housing loan project it was caused of conflict for loan redundant, borrowers did not pay the loan back. Belief conflict/popularity conflict about different environment state, way of life and popularity resulted misunderstanding between them. Data conflict/communication conflicts about awareness levels of information were different. The suggestions of leaders should advise the correct attitude adjustment, people should reduce their intolerant and talk together, the rules set out conditions for loan project, arrange activity for connecting relations of values, belief. People understood every well and by using stage of the meeting informed information.

4) The promotion guideline of leaders role according to Sangahavatthu IV in people conflict management in Rimping sub-district municipality, Muang district, Lammphun province along the Buddhist way was found that there should apply Sangahavatthu IV, including Dāna in interest conflict management, Piyavācā in data conflict management/communication conflict management, Atthacariyā in relations conflict management/structure conflict management and Samanattatā in belief conflict/popularity conflict.

Keywords: Community, Leaders, Conflict, Management, Sangahavatthu IV

๑. บทนำ

ความขัดแย้งระหว่างชุมชนสามารถเกิดจาก ๒ ปัจจัยใหญ่ๆ คือ จากความต้องการทรัพยากรหรือเงินงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ และเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันหลายๆ ด้าน เช่น

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

ชาติพันธุ์ ภูมิประเทศการตั้งถิ่นฐาน วิธีชีวิตและตามความเชื่อในพิธีกรรมที่แตกต่างในความขัดแย้งยังพบสาเหตุเกิดจากความขัดแย้งในอดีตระหว่างตระกูล/เครือญาติที่เกี่ยวข้องที่ทำกิน การสืบอำนาจทางการเมือง การเอาผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง ความเห็นที่แตกแยกทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และมีมุมมองที่ต่างกัน ซึ่งแนวทางในการบริหารการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ๕ วิธี คือ ๑) วิธีเผชิญหน้า ๒) วิธีหลีกเลี่ยง ๓) วิธีบังคับ ๔) วิธีไกล่เกลี่ย และ ๕) วิธีประนีประนอม^๒

ในส่วนขององค์กรสงฆ์นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงวางแผนการจัดความขัดแย้งภายในองค์กรด้วยพุทธวิธีการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย พุทธวิธีการวางแผน พุทธวิธีการจัดองค์กร พุทธวิธีการบริหารงานบุคคล พุทธวิธีการอำนวยการ และพุทธวิธีการกำกับดูแล ในการบริหารงาน พระพุทธเจ้ายังทรงใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนไว้ ก่อให้เกิดความเคารพ ความรัก ความนับถือต่อกันและกัน เป็นเหมือนพาหนะที่จะนำพาคนไปสู่ความสุขความเจริญที่ต้องการได้สังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นหลักสงเคราะห์ ๔ อย่าง คือ (๑) ทาน ได้แก่ การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน (๒) ปิยวาจา ได้แก่ การมีวาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ (๓) อัตถจริยา ได้แก่ การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงคำช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม (๔) สมานัตตตา ได้แก่ ความเสมอต้นเสมอปลาย^๓

ตำบลริมปิงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีประชากรจำนวนมากอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มตามแต่ละชาติพันธุ์ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การแสดงความคิดเห็นและทัศนคติแต่ละบุคคล ต้องการที่จะได้รับการตอบสนองจึงเกิดความขัดแย้งอยู่เป็นประจำ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากผู้นำชุมชนถือเป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้านเหตุการณ์ความขัดแย้งจะสงบหรือลุกลามขยายใหญ่โตเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำชุมชนหากลดปัญหาที่เกิดขึ้นและสร้างความเข้าใจกันได้ย่อมส่งผลดีต่อชุมชนและประเทศชาติ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนนั้นๆ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาถึงบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิงอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักพุทธวิธีเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลประกอบการจัดการความขัดแย้งให้บรรลุผลสำเร็จนำมาซึ่งความสงบสุขของชุมชนอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

^๒ ทิพย์ โอสถ, “การบริหารความขัดแย้งระหว่างชุมชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอ้อ อำเภองาว จังหวัดลำปาง”, การวิจัยอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๓๔.

^๓ ถนอม อัดโน และพระมหาปณิธาน เป้งอิน, “การบริการความขัดแย้งของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านแหลมมะขบ”, การค้นคว้าอิสระ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑), หน้า ๔๑.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๒.

๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบล
ริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนใน
ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของ
ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการ
จัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาตามแนวคิดของ Christopher
Moore^๑ ประกอบด้วยสาเหตุ ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความสัมพันธ์ ๒) ด้านผลประโยชน์ ๓) ด้านความเชื่อ/
ค่านิยม ๔) ด้านข้อมูล/การสื่อสาร ๕) ด้านโครงสร้างและหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรได้แก่ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วน
บุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
สาเหตุความขัดแย้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความสัมพันธ์ ๒) ด้านผลประโยชน์ ๓) ด้านความเชื่อ/ค่านิยม ๔)
ด้านข้อมูล/การสื่อสารและ ๕) ด้านโครงสร้างและหลักสังคหวัตถุ ๔

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
จำนวน ๖,๘๘๓ คน

๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่ได้แก่ พื้นที่ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๔. สมมติฐานการวิจัย

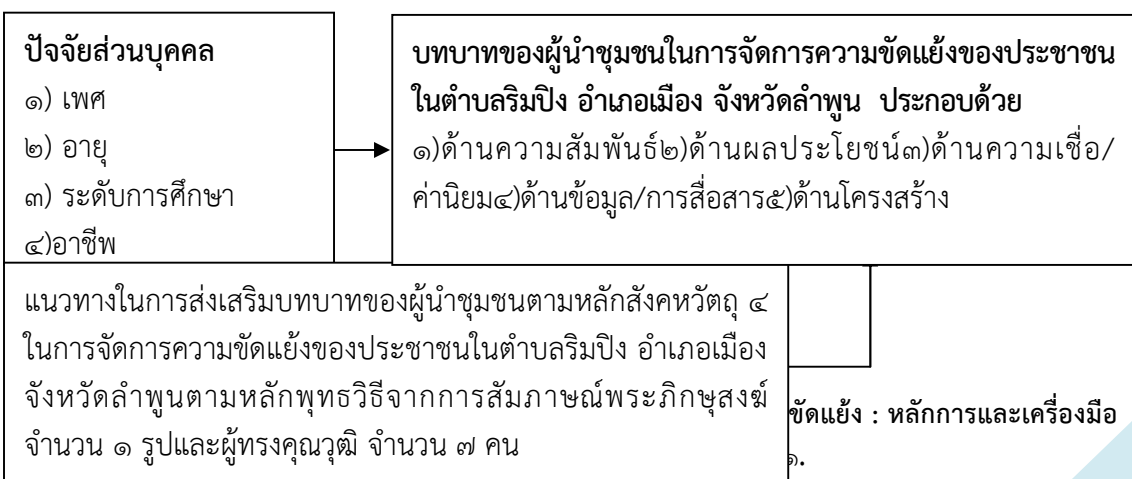
ผู้นำชุมชนที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และอาชีพแตกต่างกันมีบทบาทในการจัดการความ
ขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๖,๘๘๓คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๓๗๘คน

๓) ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยพระสงฆ์ จำนวน ๑ รูป และผู้ทรงคุณวุฒิระดับบริหารของเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๗ คน

๖.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญของการนำหลักพุทธวิธีมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๓ มีอายุระหว่าง ๓๖ – ๕๐ ปี จำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙๗ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่าจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๘ และมีอาชีพทำนา/ทำไร่/เลี้ยงสัตว์จำนวน ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗๖

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความขัดแย้งต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้ง โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = ๒.๙๑, S.D. = ๐.๕๕๔) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = ๓.๐๒, S.D. = ๐.๖๘๘) รองลงมาคือ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๒.๙๗, S.D. = ๐.๖๙๓) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = ๒.๗๙, S.D. = ๐.๖๔๖) ในความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์

๗.๓ ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๔ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๔ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ อาชีพ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๑, ๒ และ ๓ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐาน

๗.๔ แนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนตามหลักสังคหัตถ์ ๔ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนตามหลักพุทธวิธี

๑) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์พบว่า ควรส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้มีจิตใจที่ดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี

๒) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์พบว่า ควรส่งเสริมผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และควรออกกฎระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้สำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขของการแย่งชิงทรัพยากร

๓) ความขัดแย้งด้านความเชื่อ/ค่านิยมพบว่า ต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนด้านการนำหลักธรรมจากพุทธศาสนามาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อประสานความสัมพันธ์ในค่านิยมความเชื่อ ให้ประชาชนมีความเข้าใจกันมากขึ้นได้

๔) ความขัดแย้งด้านข้อมูล/การสื่อสาร พบว่า ต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำด้านการบริหารงาน เพราะผู้นำชุมชนจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกับประชาชนให้เข้าใจ

๕) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง พบว่าต้องส่งเสริมบทบาทของผู้นำให้มีใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม เสมอภาค ไม่เลือกข้าง ใช้กติกาที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๖) ด้านทานพบว่า ชุมชนควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการบริจาคทานให้แก่ผู้ที่ยากกว่า เสียสละเวลาของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จะทำให้สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่สงบสุข ไม่มีความขัดแย้ง

๗) ด้านปิยวาจาพบว่า ผู้นำชุมชนควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้วาจาที่สุภาพ อ่อนโยน และอ่อนน้อมต่อประชาชน ให้ประชาชนเกิดความประทับใจ มีความสนิทชิดเชื้อและไว้วางใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนยิ่งขึ้น

๘) ด้านอัตถจริยาพบว่า ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมโดยมุ่งเน้นการประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ทั้งด้านประชาชน และเพื่อนร่วมงานในองค์กร ซึ่งการกระทำอย่างนี้จะทำให้เกิดความประทับใจ เพราะแสดงถึงความมีน้ำใจต่อกัน เมื่อถึงคราวที่ต้องทำประโยชน์ตนที่ต้องใช้คนช่วยเป็นจำนวนมาก ก็สามารถที่จะขอกำลังความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและประชาชน

๙) ด้านสมานัตตตาพบว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติด้วยการยึดกรอบของกฎหมาย ให้ความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเหมาะสมแก่ฐานะตน ผู้นำชุมชนควรปฏิบัติต่อประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) นโยบายภาครัฐควรสนับสนุนเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการจัดการความขัดแย้งให้กับผู้นำชุมชน เพราะความขัดแย้งจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชน

๒) นโยบายภาครัฐควรหนุนเสริมองค์ความรู้ในด้านหลักธรรมทางศาสนา จัดกิจกรรมเข้าวัดฟังธรรมจัดอบรมการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการเป็นผู้นำให้แก่ผู้นำชุมชน

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ผู้นำชุมชนควรต้องพัฒนาตนให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ในชุมชน และควรใช้สถาบันทางศาสนา ในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะหลักสังคหวัตถุ ๔ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้นำในการจัดการความขัดแย้ง

๒) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้นำชุมชนในการใช้หลักพุทธวิธีเพื่อจัดการความขัดแย้งของประชาชนในระดับอำเภอและจังหวัด

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต).พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

วันชัย วัฒนศัพท์.**ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**.สถาบันพระปกเกล้า. นนทบุรี:
สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.

(๒) วิทยานิพนธ์

ถนอม อัดโน และพระมหาปณิธาน เป้งอิน.“การบริการความขัดแย้งของผู้นำชุมชน : กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านแหลมมะขบ”.**การค้นคว้าอิสระ.บัณฑิตวิทยาลัย** : มหาวิทยาลัยนเรศวร,
๒๕๕๑.

ทิพย์ โอสธ.“การบริหารความขัดแย้งระหว่างชุมชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอ้อน
อำเภอางาว จังหวัดลำปาง”.**การวิจัยอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์.วิทยาลัยการ
ปกครองท้องถิ่น** : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

แรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง
อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
THE PEOPLE'S MOTIVATION IN SOLID WASTE MANAGEMENT OF
RIMPING SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

บัวผืน สิงห์แก้ว*

ดร. ศรีธัน นันทาลิต, น.บ., รป.ม. น.ม., Ph.D.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีการจูงใจในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยแบบผสมผสานและการกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จำนวน ๖,๙๓๐ คน หารขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์เย ยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างแบบระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที และค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ระดับความคิดเห็นในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.69$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิงอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.77$) ในด้านความมั่นคงปลอดภัย ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.60$) ในด้านความรับผิดชอบ

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๒) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ต่อเดือน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนเพศ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๓) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยปัญหาเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชาชนในเทศบาล และขาดความตระหนักปล่อยปละละเลย รวมถึงสถานที่ทิ้งขยะของเทศบาลมีพื้นที่จำกัด และไม่มีความเหมาะสม และงบประมาณจำนวนจำกัด ซึ่งเทศบาลควรจัดกิจกรรม และมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา รวมถึงจัดหางบประมาณและจัดหาสถานที่ทิ้งขยะแหล่งใหม่

๔) การนำหลักฆราวาสธรรมใช้แรงจูงใจในการแยกขยะมูลฝอย เพื่อเพิ่มการจัดเก็บขยะมูลฝอย เป็นสิ่งเร้าให้เกิดการจัดเก็บขยะขยะมูลฝอย ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านลักษณะนิสัย มีความซื่อสัตย์ให้เป็นนิสัยและก่อให้เกิดความรับผิดชอบและข่มใจตัวเองของแต่ละคนให้รักสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นการให้ความร่วมมือทางอ้อมอีกทางหนึ่ง

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, ประชาชน, การจัดเก็บขยะมูลฝอย

Abstract

The purposes of this study were 1) to examine the people's motivation in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province, 2) to compare the people's motivation in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province by personal factors, 3) to explore the problems, obstacles and suggestions in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province, and 4) to apply the principle of Ghāravāsadhamma in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province. The research used mixed method research. The population and sample were 6,930 people selected from the peoples of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province by using the formula of Taro Yamane with random sampling. The data was collected by using the questionnaire and the data analysis performed by a computer program for social science research and following by the statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation: SD and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD). In the part of open-ended questions showed the problems, obstacles and suggestions, the researcher arranged the group according to the issues of open- end. Then, there was to analyze by frequency and data from interviews, the researcher will gather data on the essence of the interview, then content analysis technique.

The findings of this research as follows:

1) The opinion level in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province was overall at the high level ($\bar{x} = 3.69$). When considering in each aspect, it was found that all aspects of the opinion level in solid waste management of Rimping sub-district municipality was at the high level. The security was at the high level. ($\bar{x} = 3.77$). The responsibility was at the lowest level ($\bar{x} = 3.60$).

2) The comparison of the opinion level in solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province with testing the hypothesis by different analysis according to personal factors, including gender, age, education, occupation and income per month it found that age, education, occupation and income were different then accepted the hypothesis. In the part of gender was not different opinion.

3) The problems, obstacles and suggestions about solid waste management of Rimping sub-district municipality, Muang district, Lamphun province included the problems were caused by increasing the number of population in the municipality and lacking of awareness and inattention, including the litter place of municipality there was confined, improper place and limited budget. The municipality should arrange activities and there was the role of solving problem included the providing budget and the new place for litter.

4) The Ghāravāsadhamma principle of the motivation in separating lid waste for adding storage this was provocation in lid waste storage to help the characteristic development; the honesty, the responsibility and self-restraint of each one to conserve the environment, Including to cooperate an indirect way.

Keywords : Motivation, People, Solid waste management

บทนำ

ปัญหาของขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยี ขยะมูลฝอยจึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดมลพิษส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม

ในปัจจุบันพื้นที่เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และพื้นที่ข้างเคียง มีการขยายตัวของชุมชนอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้

พื้นที่เทศบาลตำบลริมปิง เริ่มประสบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน^๑

แรงจูงใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้และวิธีการกำจัดขยะของประชาชน ณ แหล่งกำเนิดนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน และผู้วิจัยได้นำหลักของ ฆราวาสธรรม ประกอบด้วย ๑) สัจจะ คือความซื่อสัตย์ต่อกัน ซื่อตรงต่อกัน จะทำอะไรก็ทำ หรือพูดด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่หลอกลวงคดโกง ๒) ทมะ คือการรู้จักข่มจิตของตน รู้จักข่มความไม่พอใจเมื่อเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว คนอยู่ร่วมกันนานๆ ย่อมต้องมีอะไรผิดพลาดบกพร่อง ต้องรู้จักข่มไม่แสดงอาการพลุกพล่านหรือเกรี้ยวกราด ๓) ขันติ คือความอดทน อดทนต่อความลำบากตรากตรำ ในการศึกษาเล่าเรียน ในการทำงานอาชีพ ๔) จาคะ คือความเสียสละ สละวัตถุสิ่งของสงเคราะห์เอื้อเฟื้อกัน ช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากขาดแคลน สละกำลังกาย กำลังสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนด้วย^๒

๑.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๒ เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑.๔ เพื่อประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๒.ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดแรงจูงใจในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของประชาชนในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ แรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนทั้งหมด ๔ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านความมั่นคงปลอดภัย ๒. ด้านความรับผิดชอบ ๓. ด้านสื่อสาร และ ๔. ด้านการยอมรับ

^๑ อเนก มหาเกียรติคุณ นายกเทศบาลตำบลริมปิง, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลริมปิง, งานธุรการเทศบาลตำบลริมปิง พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐, หน้า ๑-๒.

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐หมู่บ้าน จำนวน ๖,๙๓๐ คน และสัมภาษณ์ผู้ใช้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จำนวน ๘ รูป/คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่เขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐หมู่บ้าน

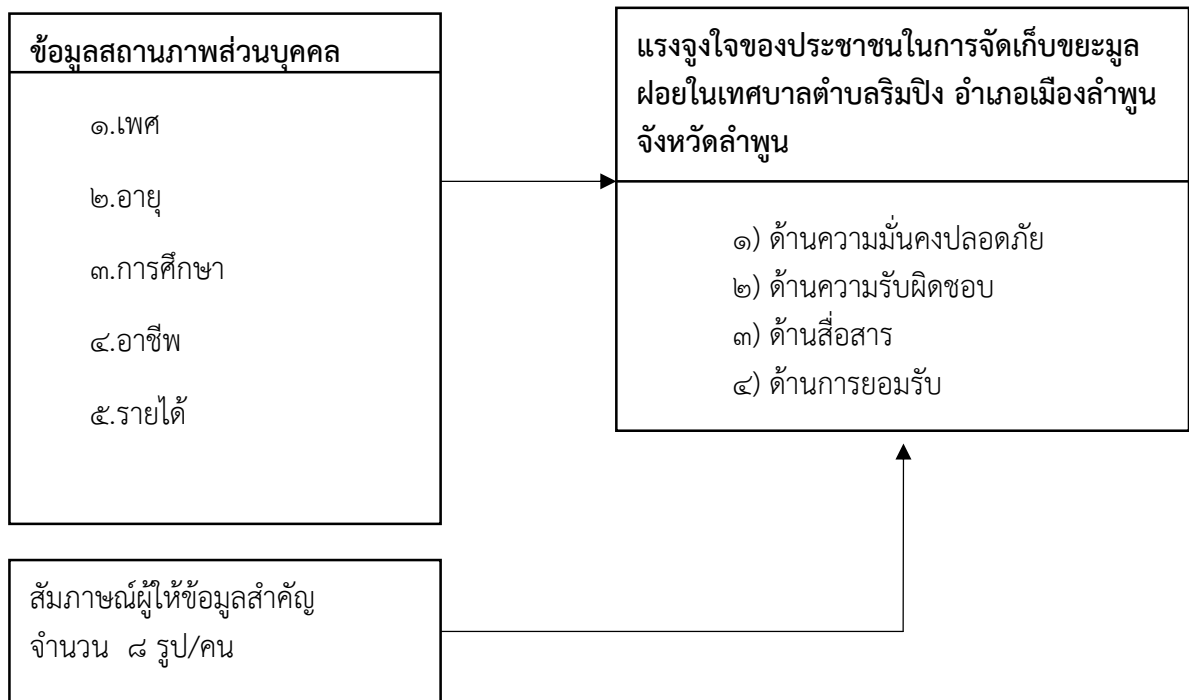
๒.๕ ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยได้ศึกษาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๘ถึง เดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓.สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่างกันมีแรงจูงใจการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑. แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการสำรวจ และการวิจัยเชิง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๖,๙๓๐ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรของ Taro Yamane^๑ จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๘ คน การสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลักการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๘รูป/คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา อธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามกรอบการวิจัยจากนั้นนำข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาความเรียงเชิงพรรณนา

^๑ อภินันต์จินตะณี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๕.

๖. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่องแรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒ อายุมีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปีจำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓ อาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างอิสระ จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ รายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ประชาชนมีแรงงใจการจัดเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๖๙$, S.D. = ๐.๖๐๙) และเมื่อจำแนกรายเป็นด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนด้านความมั่นคงปลอดภัย อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{x} = ๓.๗๗$, S.D. = ๐.๗๔๔) รองลงมาคือด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = ๓.๗๑$, S.D. = ๐.๖๐๘) ส่วนด้านความรับผิดชอบอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = ๓.๖๐$, S.D. = ๐.๗๔๙)

๗.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบระดับแรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๕ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๑ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ เพศ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้นคือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐาน

๘. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า แรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงแรงงใจของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ซึ่งหากมีการนำหลัก

ฆราวาสธรรม อันได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ สัจจะ หมายถึง ความจริงซื่อสัตย์ซื่อตรงจริงใจพูดจริง
ทำจริง, ทมะ หมายถึงการข่มใจฝึกนิสัยไม่หวั่นไหวรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึก
ฝึกหัดตนนิสัยแก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา, ขันติ หมายถึง ความ
อดทนความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็งทำหน้าที่การงานด้วยความรับผิดชอบมุ่งมั่นในจุดหมายไม่ทอดทิ้ง,
จาคะ หมายถึง ความเสียสละละกิเลสละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ใจกว้างพร้อมที่
จะรับฟังความทุกข์ความคิดเห็นและความต้องการของคนอื่นพร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตนเอง

ดังนั้น หากทุกภาคส่วนร่วมกันได้อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น ก็จะทำให้แก้ไขปัญหายยะ
มูลฝอยในชุมชนได้ รวมถึงเป็นชุมชนตัวอย่างในการแก้ไขปัญหายยะมูลฝอยได้ด้วย

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

- ๑) เทศบาลตำบลริมปิงควรจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายยะมูลฝอยใหม่
- ๒) เทศบาลตำบลริมปิงควรมีนโยบายให้เกิดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและ
ประชาชนในชุมชน ในการแก้ไขปัญหายยะมูลฝอย
- ๓) เทศบาลตำบลริมปิงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะ
มูลฝอยในครัวเรือนที่ถูกต้อง
- ๔) เทศบาลตำบลริมปิงควรหาวิธีการการนำขยะในชุมชนกลับมาใช้ใหม่

๙.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของประชาชนในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล
ตำบลริมปิง
- ๒) มีการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลริมปิง
- ๓) ควรศึกษาถึงการนำหลักฆราวาสธรรม มาประยุกต์ใช้ในการสร้างแรงจูงใจในด้านอื่นๆ
เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้หลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

- อเนก มหาเกียรติคุณ นายกเทศบาลตำบลริมปิง.แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลริมปิง.
งานธุรการเทศบาลตำบลริมปิง พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐.
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต).พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๘.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
อภินันต์จินตะณี.การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับวิจัยทางธุรกิจ.คณะวิทยาการจัดการ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.๒๕๔๙.

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรม
ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

THE DISASTER PREVENTION AND MITIGATION ACCORDING TO
THE SANGAHAVATTHU DHAMMA OF CIVIL DEFENCE VOLUNTEERS AT
SANSAIMAHAWONG MUNICIPAL SARAPEE DISTRICT CHIANG MAI

สืบเอกศิวกกร สมบูรณ์ *

พระครูภาวนาโสภิต, วิ.,ดร. **

ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์ **

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามปัจจัยส่วนบุคคลของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบล สันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Medthods) กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับความคิดเห็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความ

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

**อาจารย์ที่ปรึกษา

คิดเห็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53$) ในด้านการให้ทาน

๓. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคห
วัตถุธรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ
สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และวุฒิด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า
ด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และวุฒิด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
ส่วนด้านเพศและรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายงามทางค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๔. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สรุปได้คือ อุปพร.
ขาดประสบการณ์ ใช้กริยาวาจาไม่สุภาพ และขาดความตั้งใจ เอาใจใส่ในการบริการไม่เท่าเทียมกัน
ซึ่งควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่

๕. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้มีการ
ฝึกทบทวนความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ อยู่เสมอ อาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกคนควรจะมีการพูดจาด้วยวาจาที่สุภาพ มีการฝึกฝนตนอยู่เสมอ วางตัวให้
เหมาะสมกับการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

คำสำคัญ : การป้องกัน, หลักสังคหวัตถุ, อุปพร.

ABSTRACT

The research of the Disaster Prevention and Mitigation according to the Sangahavatthu Dhamma of Civil Defence Volunteers at Sansaimahawong Municipal Sarapee DisTrict Chiangmai.

1. The analysis of data about the level of public opinion on the Prevention and Mitigation of Civil Defence volunteers by Sangahavatthu objects found unfair, The overall level was high ($\bar{X} = 3.62$) considering that it was found the Piyavaca, Atthacariya and Samanattata at a high level, Tarn is moderate.

2. A comparative study of public opinion on the prevention and relief. According to the Justice Department Sangahavatthu by personal factors. Research found that Civil Defence volunteers are Sex, Age, Marital status, Education different. Have a comment on Prevention and Mitigation by Sangahavatthu the fair is no different. While Civil Defence volunteers with an average income per month and Study of Disaster Prevention and Mitigation different. Have a comment on Prevention and Mitigation by Sangahavatthu the fair the difference was statistically significant at the 0.05 level.

3. Problems and Suggestions on Prevention and Mitigation by Sangahavatthu the fair is found is the Tarn lack of experience in disaster prevention and relief, Training should be provided to improve the performance of Disaster Prevention and Mitigation always, is the Piyavaca use verbs verbally disrespectful to the people, should provide training in the service, is the Atthacariya lack of empathy, willingness to help the victims, There should be an awareness of the services on duty, is the Samanattata treating victims are not equal, Victims should be treated equally, Consistently.

4. The qualitative study found the most important information, Focus on a review of cognitive training in the prevention and mitigation are always different, Speaking verbal polite, Have always practiced their, Act in accordance with the Civil Defence volunteers.

Keyword : Prevention, Sangahavatthu Dhamma, Civil Defence volunteers

บทนำ

ภารกิจหนึ่งที่สำคัญของเทศบาล ได้แก่ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญและจำเป็นที่ต้องมีการเตรียมการรองรับสถานการณ์ไว้ ตั้งแต่ยามปกติเพื่อป้องกันอันตรายหรือลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและรัฐ จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้สมาชิก อปพร.หลายคน ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการปฏิบัติงานแบบจิตอาสา คือ การเป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือส่วนรวมหรือผู้ทุกข์ อย่างไรก็ตามคำว่า “จิตอาสา” ก็มีมิติในทางธรรมด้วย เพราะเกิดจากความเมตตากรุณา การคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดละตัวตน พูดได้ว่าจิตอาสาเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในพุทธศาสนา^๒ เกิดช่องว่างระหว่างศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล สันทรายมawangค์และประชาชน ขาดหลักธรรมน้อมนำใจการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงใช้ให้เกิดประโยชน์ และเสนอรายงานต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนางานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

^๒ พระไพศาล วิสาโล , “จิตอาสา สุขสร้างง่ายๆ แคลงมือทำ” [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.visalo.org [๒๐ ก.ค. ๒๕๕๘]

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามปัจจัยส่วนบุคคล ของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามหลักสัจจกัตถุธรรมของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามหลักสัจจกัตถุธรรม ของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจากหลักสัจจกัตถุ ซึ่งประกอบด้วย ๑. ด้านทาน ๒. ด้านปิยวาจา ๓. ด้านอัตถจริยา ๔. ด้านสมานัตตตา^๓ และประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสัจจกัตถุธรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ๑. ด้านทาน ๒. ด้านปิยวาจา ๓. ด้านอัตถจริยา และ ๔. ด้านสมานัตตตา

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒๑๐ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๗ คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตในพื้นที่ครอบคลุมชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งการปกครองระดับหมู่บ้าน จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

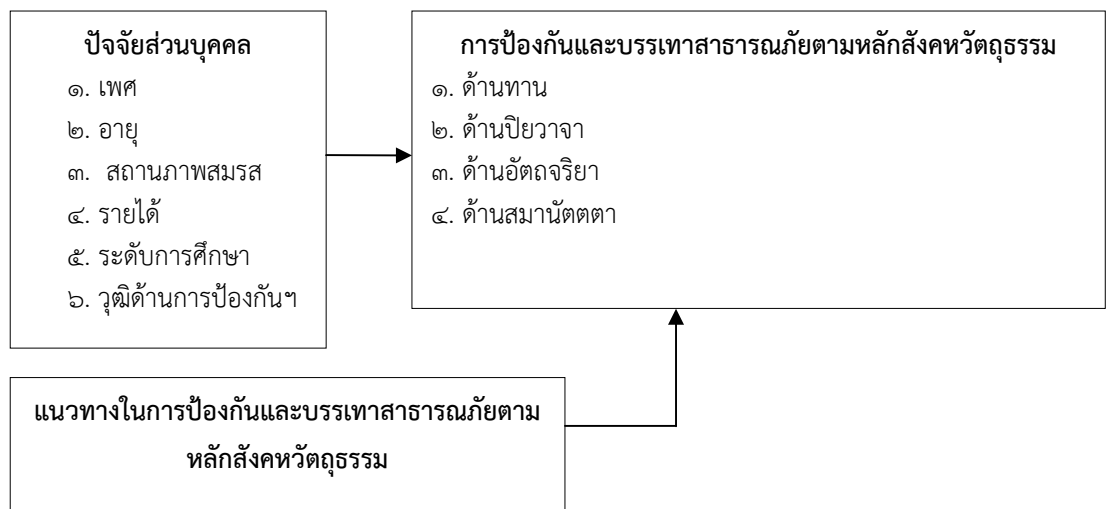
ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, สถานภาพ, รายได้, ระดับการศึกษา และวุฒิการศึกษาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

^๓ อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๒๔๒.

ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามหลักสังคหัตถุธรรมของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหัตถุธรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๒๑๐ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๙ รูป/คน ได้แก่ ๑) เจ้าอาวาสวัดศรีดอนชัย ๒) หัวหน้าสำนักปลัด ทต. สันทรายมawangค์ ๓) กำนันตำบล ๔) ผู้ใหญ่บ้านจำนวน ๒ คน ๕) สมาชิก อบพร.จำนวน ๓ คน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบวิจัยเรื่อง “การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรมของอาสาศมคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา และวุฒิด้านการป้องกันฯ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรมของอาสาศมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้สถิติทดสอบ ไคสแควร์ (Chi-Square Test) (χ^2)

๒. การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาสาศมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๖ เพศหญิง จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔ มีอายุระหว่าง ๔๑-๖๐ ปี จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒ สถานภาพสมรส จำนวน ๑๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๓ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒ มี

วุฒิการศึกษาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔

๖.๒ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักสังคหวัตถุธรรม

ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53$) ในด้านการให้ทาน

๖.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และวุฒิด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความสัมพันธ์กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านเพศและรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๖.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๑) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จะทำหน้าที่เกี่ยวกับงานรักษาความปลอดภัยของสถานที่ราชการ งานป้องกันและระงับอัคคีภัย งานตรวจสอบควบคุมดูแลในการจัดเตรียมและอำนวยความสะดวกในการป้องกันบรรเทาและระงับสาธารณภัยต่างๆ งานจราจรในชุมชน งานรักษาสีสิ่งแวดล้อมทำความสะอาดสถานที่ต่างๆ และคอยบริการน้ำอุปโภคบริโภคให้แก่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไป

๒) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ด้านทาน จะมีการฝึกทบทวนความรู้ความเข้าใจในการป้องกันบรรเทาและระงับสาธารณภัยต่างๆ อยู่เสมอ สอนทักษะการปฏิบัติตนเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยเวลาภัย

๓) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ด้านปิยวาจา อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกคนจะมีการพูดจาด้วยวาจาที่สุภาพ การให้คำแนะนำที่ดีกับผู้ประสบภัย การพูดแต่คำสัตย์คำจริง

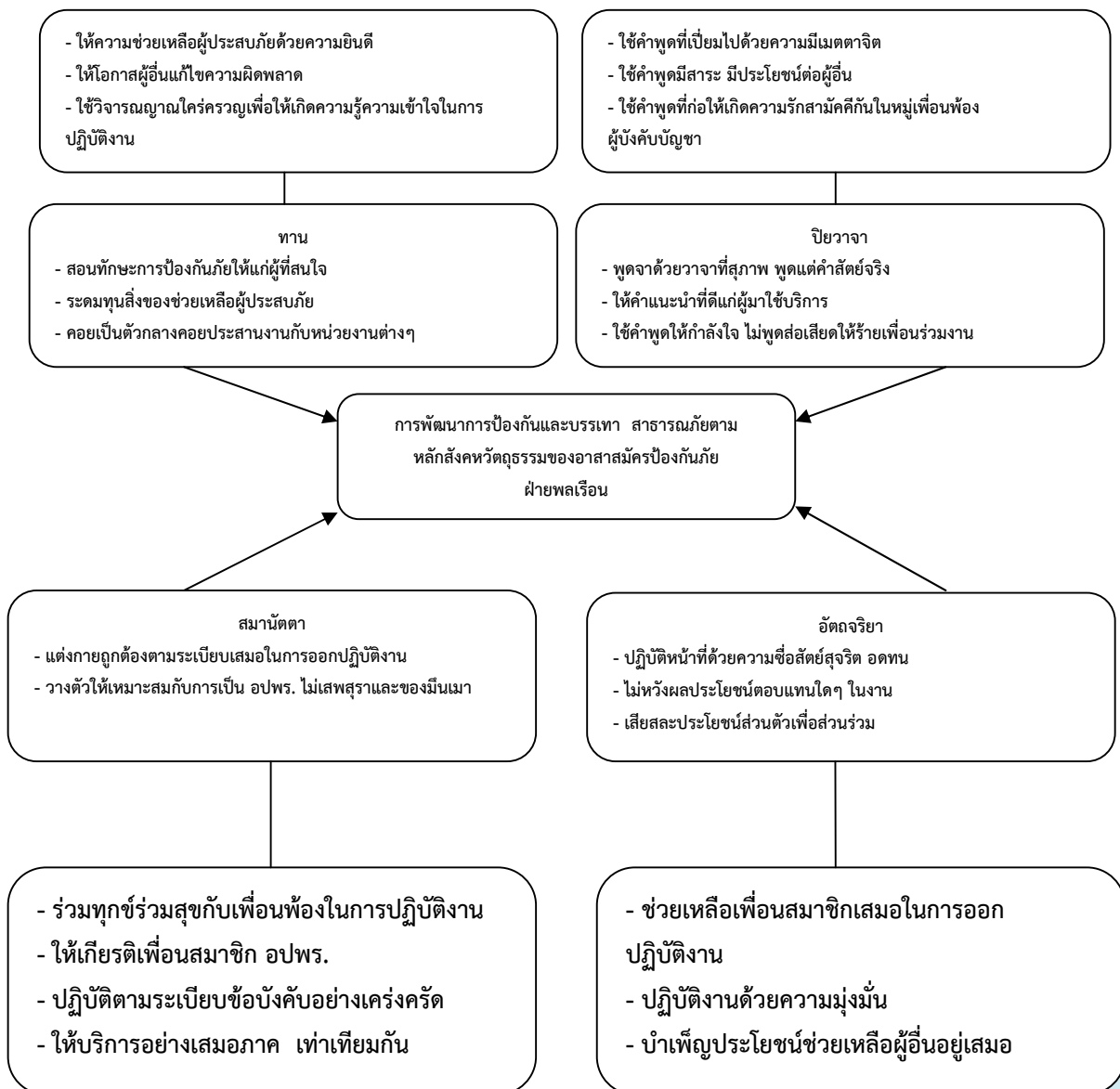
๔) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมawangค์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหวัตถุธรรม ด้านอตัลจริยา มีการฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในการ

ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอยู่เสมอ การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก อปพร. ในการปฏิบัติหน้าที่และร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ภายในศูนย์ อปพร

๕) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลตำบลสันทรายมหาวงศ์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ตามหลักสังคหัตถุธรรม ด้านสมานัตตตา มีการวางตัวได้เหมาะสมกับการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ปฏิบัติตามระเบียบของศูนย์ อปพร. อย่างเคร่งครัด

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ทำให้ทราบถึงการพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามหลักสังคหัตถุธรรมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้มีประสิทธิภาพ สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

ด้านทาน คือ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยความยินดี การให้โอกาสผู้อื่นแก้ไขความผิดพลาด การใช้วิจารณ์ญาณใคร่ครวญเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อปพร. **ด้านปิยวาจา** คือ การพูดจาด้วยวาจาที่สุภาพ เปี่ยมด้วยเมตตาจิต มีสาระที่ดีมีประโยชน์ ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคี **ด้านอัตถจริยา** คือ การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในการออกปฏิบัติหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย และด้านสมานัตตตา คือ มีการวางตัวที่เหมาะสมกับการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีการแต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบในการออกไปปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของศูนย์ อปพร. อย่างเคร่งครัด

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะได้มีความเชี่ยวชาญในการบรรเทาสาธารณภัยและรับมือกับภัยต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

๒) จัดสรรงบประมาณเพื่อดูแลอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความพร้อมในการออกใช้งานตลอดเวลา ตลอดจนจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

๓) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อปรับทัศนคติของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่เกี่ยวกับการให้บริการด้านปิยวาจา เพื่อให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีอัธยาศัยที่ดียิ้มแย้มแจ่มใส พูดด้วยวาจาที่สุภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานและการให้บริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอยู่ประจำศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตลอดเวลา และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเมื่อมาใช้บริการในศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๒) ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอัธยาศัยดีอยู่ประจำศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อแนะนำ ชี้แจง สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่มาใช้บริการในศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลักจากมีการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

บรรณานุกรม

พระไพศาล วิสาโล . จิตอาสา สุขสร้างง่าย ๆ แค่งมือทำ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
www.visalo.org [๒๐ ก.ค. ๒๕๕๘]

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
THE OPERATION OF VILLAGE FUNDS IN PABONG SUB-DISTRICT,
SARAPHI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

กิตติศักดิ์ ดุงคนาคร*

ดร.บุศราโพธิสุข**

ดร.ศรีธัน นันทาลิต**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง จำนวน ๒๖๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที(t-test) และการทดสอบค่า (F- test) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD) และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๑) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.631) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.569) ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.701) ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.730) ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.653) ด้านการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.732) ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.835)

๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า สมาชิกกองทุน

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หมู่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลปางบกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลปางบกที่มี เพศ สถานภาพ จำนวน สมาชิกในครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินที่กู้ยืม ระยะเวลาในการเป็น สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์และเหตุผลการขอกู้ยืมเงินต่างกันสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความ คิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลปางบกไม่แตกต่างกัน

๓) ปัญหา อุปสรรค พบว่า เงินที่ให้สมาชิกกู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก กองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารและบัญชีการเงิน ของกองทุนหมู่บ้าน ข้อเสนอแนะ พบว่า รัฐบาลควรกระจายงบประมาณให้กองทุนหมู่บ้านเพิ่มมาก ขึ้น ควรมีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารและบัญชีการเงินแก่คณะกรรมการ บริหารกองทุนหมู่บ้าน

๔) นำเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลปางบก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ควรจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการทำงานให้แก่คณะกรรมการได้เข้าใจ ในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจในกระบวนการกู้เงินและคืนเงินกองทุน ตามกำหนดระยะเวลาของกองทุน ควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน เพื่อให้มีการบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ:ความคิดเห็น,การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน, การบริหาร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the member opinion of village funds toward the fund operation in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province, 2) to compare the level of member opinion of village funds toward the fund operation in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province classified by personal factors, and 3) to investigate the problems, obstacles and suggestion of operation of village funds in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province. 4) to present the development guideline of village funds in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province. This research is mixed research method. The populations and samples were collected from members of village funds in Pabong sub-district. The sample consisted of 260 people. the analysis of data has been done by frequency, percentage, mean and standard deviation, statistical hypothesis testing using T- test, F-test, one way analysis for variance (One-way ANOVA) and the Least Significant Difference: LSD and to in-depth interview with the key of informant 12 persons by using descriptive analysis content.

The findings of this research were found as follows:

1) The member opinion of village funds towards the operation of village funds in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province was overall at the high level ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.631). When considering in each aspect, the context was

at the high ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.569), the management was at the high level ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.701), the planning was at the high level ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.730), the decision was at the high ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.653), the monitoring and evaluation was at the high level ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.732) and the participation was at the high level ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.835),

2) The result of comparison opinion of village funds members towards the operation of village funds in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiang Mai province classified by personal factors, it was found that the member of village funds, including age was different there was the opinion towards the operation of village funds in Pabong sub-district was significant differences at 0.01 level. The member of village funds in Pabong sub-district, including gender, status, number of family member, education, occupation, income, total loans, the duration of village fund members. The objective and reason of loan was different, the member of village funds had the opinion towards the operation of village fund in Pabong sub-district was not different.

3) The problems, obstacles were found that borrowing money was not enough for fund members, funds committees was still lack of understanding in the documentation and financial accounting of village funds. The suggestions were found that the government should distribute the budget to village funds more and more, Should be trained to understand the documentation and financial accounting to

4) the present of guideline development of village funds in Pabong sub-district, Sarapi district, Chiangmai province should provide the knowledge training and understanding in working to committees for understanding the administration even more, members understanding the loan and refunds process along the period of funds, should be planning operating system according to regulations of the fund and in order to achieve the management objectives of the project effectively.

Keywords:Opinion, The Operation of Village Funds, Management

๑. บทนำ

ความยากจนเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย และเป็นปัญหาเรื้อรังที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ในอดีตประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยนำทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่มีอยู่ภายในประเทศเป็นจำนวนมากนำมาใช้ อีกส่วนหนึ่งเป็นการนำเข้ามาจากต่างประเทศ คือ เทคโนโลยี เครื่องจักร และทุน เพื่อใช้ขยายฐานการผลิตในประเทศ รัฐบาลมีการส่งเสริมการลงทุน โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก จากผลของแนวทางการพัฒนาประเทศ ภาพรวมมีอัตรา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และรายได้ประชาชาติ อีกด้านหนึ่งเกิดจากผลประโยชน์จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่

เป็นธรรม คือ ภาคชนบท ซึ่งมีผู้ประกอบการอาชีพด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ กลับมีปัญหาต่างๆ อย่างมากมายเพิ่มมากขึ้น ที่เห็นเด่นชัด คือ ปัญหาความยากจน และการอพยพของแรงงานภาคการเกษตรในชนบทเข้ามารับจ้างขายแรงงานประเภทไร้ฝีมืออยู่ในตัวเมืองใหญ่ๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ และเมื่อผู้คนจากชนบทเข้ามาอยู่ในสังคมเมืองใหญ่ๆ ปัญหาทางด้านสังคมก็เกิดตามมา ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้มีช่องว่างและความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนในภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรเป็นอย่างมาก^๑

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาความยากจน โดยอาศัยกระบวนการชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของชุมชน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืนโดยมีกลไกสำคัญในการนำนโยบายเข้าไปปฏิบัติให้บรรลุผลโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นมากองทุนละ๑คณะมีจำนวน ๙-๑๕ คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือกโดยประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ให้มาทำหน้าที่บริหารจัดการเงินกองทุน มีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง^๒

คณะกรรมการกองทุนมีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ตั้งแต่เริ่มเตรียมความพร้อมของกองทุนการบริหารเงินกองทุนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งการจัดสรรผลประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ประชาชนในหมู่บ้านที่สำคัญต้องบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้เพื่อช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตัวเองได้ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งเน้นเรื่องการพัฒนาความรู้และการฝึกอาชีพการพัฒนาศักยภาพความคิดและจิตใจโดยการพัฒนาให้มีอารยธรรมซึ่งมุ่งให้คนมีสวัสดิการชุมชนขั้นต่ำคือการจัดสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมถึงการสงเคราะห์สังคมการประกันสังคมและบริการสังคมโดยภาครัฐองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นองค์การพัฒนาเอกชนและภาคชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการบริการสวัสดิการสังคมโดยการกำหนดยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมการจัดทำนโยบายสวัสดิการสังคมรวมทั้งการมองสวัสดิการสังคมเชิงนโยบายทางสังคมอย่างเป็นองค์รวมโดยใช้คนเป็นศูนย์กลาง จึงสามารถป้องกันปัญหาและพัฒนาได้^๓ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลปาลงมีปัญหาเนื่องจากการกรรมการบางคนไม่ทำหน้าที่ของตนสมาชิกกองทุนชำระเงินคืนไม่ตรงตามกำหนดเวลาปัญหาด้านกระบวนการไม่มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการติดตามควบคุมดูแล การจัดทำหลักฐานทางด้านการเงินและบัญชีที่ไม่ได้มาตรฐานมีการจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันทำให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตำบลปาลงมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร

^๑วิวรรณพงษ์ทองเมือง, ความรู้ความเข้าใจและการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติ ศึกษากรณีอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า บทนำ.

^๒สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, หลักการพัฒนากองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชน, (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๔), หน้า ๘-๙.

^๓ญาณกรพิชญาสิน, สวัสดิการชุมชน : ทนทางสู่ความมั่นคงของมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๔๖)

ด้วยเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานกองทุนตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำไปแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้กองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบางมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน สิทธิประโยชน์ของสมาชิก ซึ่งผลการศึกษาจะช่วยให้การพัฒนาในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารกองทุนฯ ที่จะทำให้กองทุนมีความยั่งยืน

๒.วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่

๒.๔ เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่

๓.ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑.ด้านบริบท ๒.ด้านการบริหารจัดการ ๓.ด้านการวางแผน ๔.ด้านการตัดสินใจ ๕.ด้านการติดตามประเมินผล ๖.ด้านการมีส่วนร่วม

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๓.๒.๑ ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินที่กู้ยืม ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์และเหตุผลของการขอกู้ยืมเงิน

๓.๒.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑.ด้านบริบท ๒.ด้านการบริหารจัดการ ๓.ด้านการวางแผน ๔.ด้านการตัดสินใจ ๕.ด้านการติดตามประเมินผล ๖.ด้านการมีส่วนร่วม

๓.๒.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๘๒๓ คนใช้วิธีการเปิดตารางของแครซี และมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ๒๖๐ คน

ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่

พระภิกษุ จำนวน ๑ รูป คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง นายกเทศมนตรีตำบลป่าบง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๑๑ คน

๓.๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ประกอบด้วย

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ในตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๓.๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๘ เดือน

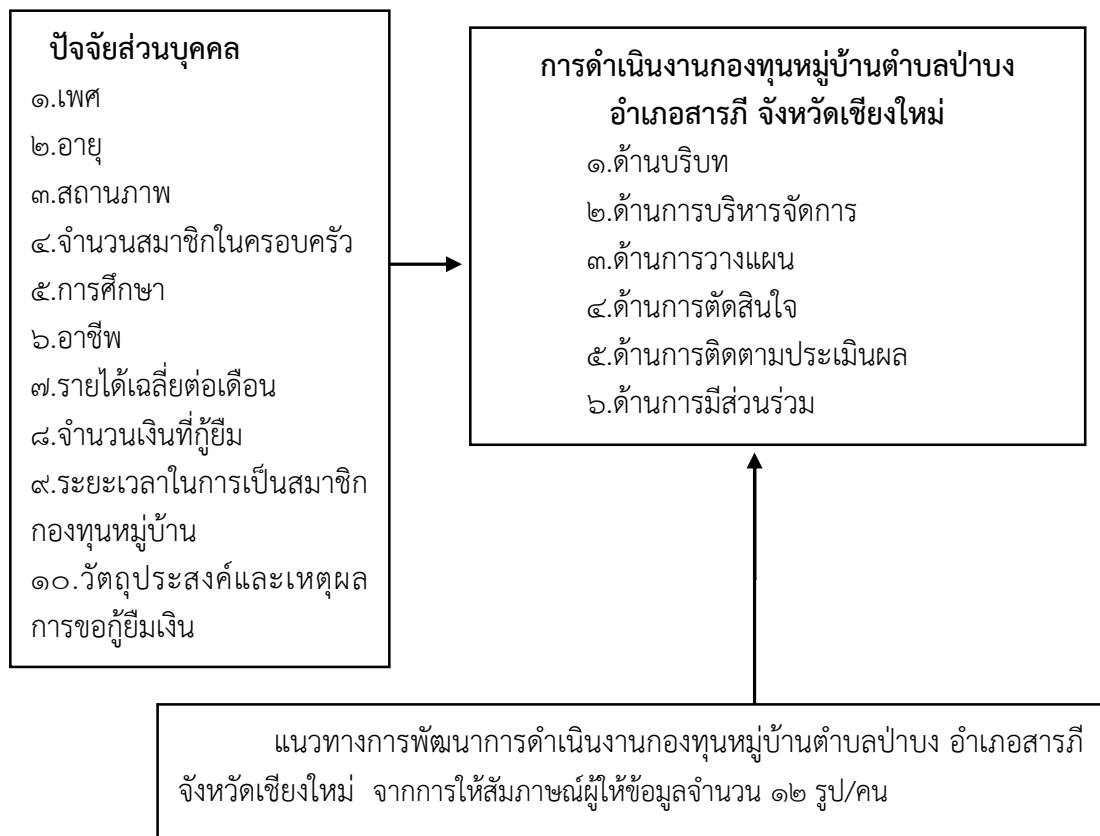
๔. สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐาน ที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศอายุสถานภาพจำนวนสมาชิกในครอบครัวการศึกษาอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวนเงินที่กู้ยืมระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านวัตถุประสงค์และ เหตุผลการขอกู้ยืมเงินต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอ สารภี จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาแล้วดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงผสมโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในตำบลป่าบง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย บ้านไชยสถาน , บ้านร้องดอนชัย, บ้านศรีคำชมภู, บ้านป่าบงหลวง, บ้านเทพาราม, บ้านสุพรรณ, รวมทั้งสิ้น จำนวน ๘๒๓ คน^๒

กลุ่มตัวอย่างได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อย่างเป็นระบบ รวมจำนวน ๒๖๐คน จากจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในตำบลป่าบงอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งทั้งนี้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๓

๖.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบงอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๒เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)๕ ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับความคิดเห็นมากระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับความคิดเห็นน้อยและระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน ๓๐ ข้อ

ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ ๔ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบงอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตประธานกองทุน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยลงพื้นที่นำแบบสอบถามจำนวน ๒๖๐ชุดลงพื้นที่ไปสำรวจแก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลป่าบงอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่างและรับกลับคืนมา โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๖.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่หาค่าร้อยละ วิเคราะห์การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการหาค่าเฉลี่ย

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที(t-test) และการทดสอบค่า (F-test) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD) และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ รูป/คน โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ความเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลป่าบางอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕ เป็นเพศชาย จำนวน ๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕ มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไปจำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๔ มีสถานภาพสมรสจำนวน ๑๗๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๖ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน ๓ - ๔ คนจำนวน ๑๕๙ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๕ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘๕ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๔ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๘ ส่วนใหญ่จำนวนที่กู้ยืมระหว่าง ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕๔ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๒๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๓ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์และเหตุผลการขอกู้ยืมเงินอื่นๆ จำนวน ๑๐๘ คนคิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕๔

๗.๒ ความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านบริบทการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านบริบท ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$, S.D. = ๐.๕๖๙) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๘๘$, S.D. = ๐.๗๑๒) ในข้อคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานน้อยกว่า ๑ ปี ($\bar{X} = ๓.๘๗$, S.D. = ๐.๖๔๒) และการกำหนดให้มีสัดส่วนของคณะกรรมการชาย-หญิงเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = ๓.๘๗$, S.D. = ๐.๖๓๖) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๗๓$, S.D. = ๐.๗๘๕) คือ คณะกรรมการกองทุน ต้องมีอายุ ๒๕ ปีบริบูรณ์

๒) ด้านการบริหารจัดการการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$, S.D. = ๐.๗๐๑) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๘๙$, S.D. = ๐.๙๐๔) ในข้อหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ขอกู้ยืมเงินกองทุนฯ ตามกฎระเบียบข้อบังคับ และ สายการบังคับบัญชาของกลุ่มกองทุนฯ มีการแบ่งสายงานรับผิดชอบตามกฎระเบียบข้อบังคับค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๙$, S.D. = ๐.๘๑๐) รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการชี้แจงและช่วยเหลือสมาชิกในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ($\bar{X} = ๓.๘๕$, S.D. = ๐.๘๖๔) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๗๓$, S.D. = ๐.๘๐๔) คือ คณะกรรมการกองทุน เข้าร่วมอบรมการคิดเงินปันผลเฉลี่ยคืน

๓) ด้านการวางแผนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัด เชียงใหม่ ในด้านการวางแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.730) และเมื่อ พิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.867) ในข้อคณะกรรมการกองทุน มีการแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือคณะกรรมการกองทุน มีการวางแผนจัดสรรการใช้ งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.820) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.852) คือ คณะกรรมการกองทุน มีการประชุมทุกเดือน

๔) ด้านการตัดสินใจการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัด เชียงใหม่ ในด้านการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.653) และเมื่อ พิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.740) ในข้อคณะกรรมการกองทุน ตัดสินปัญหาโดยมีคณะกรรมการ เข้าร่วมประชุมตามวาระประจำปีรองลงมาคือคณะกรรมการมีการตัดสินใจในการดำเนินงานใช้ กฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.733) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.786) คือ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

๕) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการติดตามและประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.732) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.882) ในข้อคณะกรรมการมีการ ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือคณะกรรมการกองทุน ได้ติดตามตรวจสอบ การใช้เงินกู้ยืมคืนกองทุนของสมาชิก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.819) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.890) คือ คณะกรรมการกองทุน เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการทำงาน ของคณะกรรมการ

๖) ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัด เชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.835) และเมื่อ พิจารณาในแต่ละข้อพบว่า การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.855) ในข้อในการประชุมสมาชิกประจำปี ได้มีการรายงานผล การดำเนินงานของกองทุนฯ ให้สมาชิกได้รับทราบ รองลงมาคือ เปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกทราบถึง ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.930) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.129) คือ สมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ ได้นำเงินที่กู้ยืมไปใช้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

๗.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบาง อำเภอสาร์ภี จังหวัด เชียงใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบางแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ 0.01 ส่วนสมาชิก กองทุนหมู่บ้านตำบลป่าบางที่มี เพศ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินที่กู้ยืม ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์และเหตุผล การขอกู้ยืมเงินต่างกันสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลป่ างไม่แตกต่างกัน

๗.๔ ปัญหา อุปสรรค พบว่า เงินที่ให้สมาชิกกู้ยืมไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก กองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารและบัญชีการเงิน ของกองทุนหมู่บ้าน ข้อเสนอแนะ พบว่า รัฐบาลควรกระจายงบประมาณให้กองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น ควรมีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารและบัญชีการเงินแก่คณะกรรมการ บริหารกองทุนหมู่บ้าน

๗.๕ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำมาเสนอได้ดังนี้ นำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลป่าบง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ควรจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการทำงานให้แก่คณะกรรมการได้ เข้าใจในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจในกระบวนการกู้เงินและคืนเงินกองทุนตาม กำหนดระยะเวลาของกองทุน ควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามระเบียบข้อบังคับ ของกองทุน เพื่อให้มีการบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๘.๑.๑ ควรมีการจัดโครงการฝึกอบรมคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้มีความรู้ความ เข้าใจในกระบวนการขั้นตอนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๑.๒ ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อ ได้รับทราบปัญหาและความต้องการของสมาชิกในการนำมาพัฒนากองทุนหมู่บ้าน

๘.๑.๓ ควรส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสได้เข้าถึงแหล่งทุนและกู้เงินจากกองทุนอย่างทั่วถึง

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๘.๒.๑ ควรมีการประชุมวางแผนกันก่อนดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของกองทุนหมู่บ้าน

๘.๒.๒ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อหาข้อยุติร่วมกันก่อนที่จะตัดสินใจในการ ดำเนินงาน เพื่อให้เป็นมติร่วมกันก่อนทุกครั้ง

๘.๒.๓ ควรมีการติดตามรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

๘.๓ ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยในครั้งต่อไป

๘.๓.๑ ควรศึกษาการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านด้วยหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา

๘.๓.๒ ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จในการ ดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้มีการดำเนินงานที่ดี

๘.๓.๓ ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการ บริหารกองทุนและสมาชิก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดถี่ถ้วนและนำมาพัฒนาการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ญาณกรพิชญาสิน.สวัสดิการุมน : หนทางสู่ความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๖
- รวิวรรณพงษ์ทองเมือง.ความรู้ความเข้าใจและการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านไปปฏิบัติศึกษากรณี
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี.กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๕๕
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. หลักการพัฒนากองทุนเป็นสถาบัน
การเงินชุมชน. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๔

พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน
กับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
PEOPLE'S BEHAVIOR IN APPLICATION OF GHĀRAVĀSADHAMMA
FOR LIVING WITH FOREST OF COMMUNITY BANSANDONHOM,
BANPUNG SUB-DISTRICT, THUNGHUACHANG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

นายวิรัช เอื้องใจ^{*}
ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์^{**}
ดร.ไพเราะ สุภาพ^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีโควตา (Quota) โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรกับตารางมาตรฐานว่าด้วยขนาดประชากรและขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน ๓๑๓ ตัวอย่าง

^{*}นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{**}อาจารย์ที่ปรึกษา.

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสัจจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านจาคะ ด้านทมะ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านขันติ พบว่า ท่านไม่ห่วงไหวต่อคำติฉินนินทาในการบริหารจัดการป่าชุมชนอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังนั้น ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมด้านการศึกษาธรรมะเพราะจะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกและเกรงกลัวบาปด้านการใช้วาจา

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน โดยภาพรวมจำแนกตาม เพศ และสถานภาพ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า ในด้านสัจจะ ประชาชนมีการลукล่าป่าด้วยความไม่รู้แนวเขตที่ชัดเจน ด้านทมะ ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการที่เข้ามารับหน้าที่ดูแลป่าชุมชน ด้านขันติ ขาดระบบการบริหารจัดการสร้างความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และด้านจาคะ ประชาชนขยายที่ทำกินเข้าไปในเขตป่าเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม

๔. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนควรแสดงออกถึงความสามัคคี มีสัจจะในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน ใช้ปัญญาในการแก้ไข ปัญหา มีความอดทน อดกลั้นต่อความยากลำบากในการรักษาป่าชุมชน โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การประยุกต์, หลักฆราวาสธรรม, ป่าชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to study the people's behavior in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province. 2) to examine the people's behavior in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province classified by personal factors. 3) to investigate the problems, obstacles and guideline of solving the problems of the people's behavior in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuangsub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province and 4) to explore the

application guideline according to Ghāravāsadhamma for the people's behavior development in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province. This research is mixed research method. The populations and samples were collected from people's who live in Bansandonhom, Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province and the sample was determined by Quota sampling to compare quantity of the people's with standard tale with size of the people's and size of the example of Krejcie&Margan with reliability equal to 95 The number of sample consisted of 313 samples.

The findings of this research were found as follows:

1) The level of people's behavior in the application according to Ghāravāsadhamma for living with community forest was overall at the high level in all aspects. When considering in each aspect, it was found that Sacca was at the highest level, followed by Caga and Dama and the lowest level was Khanti. It was found that was not shaken to the blame in management of community forest was at the low level. Therefore, community leaders should promote of studying Dhammabecause it will make the people's awareness and fear to sin of using speech.

2) The result of comparison level of people's behavior in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuangsub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province classified by personal factors, it was found that when compared the behavior in application of the principle of Ghāravāsadhamma for living with community forest classified by gender and status were not different but age, education, income and occupation were significant differences at 0.05 level.

3) The problems, obstacles and guideline of solving the problems of people's behavior in application of Ghāravāsadhamma for living with forest of community Bansandonhom, Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province, it was found that Sacca : the people's had transgressed the forest by ignorance of boundaries clearly. Dama : the people's did not focus on importance withcommitteesthat undertook for community forest care. Khanti : lack of management system in understanding and analysis of the problems between people's and government officials. Caga: the people's expanded the arable in the forest area for farmers.

4) The guideline of application of the principle of Ghāravāsadhammafor people's behavior development for living with forest of community Bansandonhom,

Banpuang sub-district, ThungHua Chang district, Lamphun province. It was found that the people's should show unity, truth in living with community forest, wisdom in solving the problem, tolerance, endurance to difficulty in maintaining community forest by abiding common interest more than personal interest.

Keywords: Behavior, Application, Ghāravāsadhamma, Forest of Community

๑. บทนำ

ในการดำรงชีพของมนุษย์ น้ำคือสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ให้คงอยู่เมื่อน้ำคือชีวิต ป่าก็คือต้นน้ำ ถ้ามนุษย์ไม่มีการวางแผนในการรักษาผืนป่าให้ดีแล้ว ในอนาคตมนุษย์จะไม่มีน้ำให้ใช้สอย และหล่อเลี้ยงชีวิต เมื่อพื้นดินขาดน้ำจะส่งผลกระทบต่อสภาวะทางอากาศจะร้อนตาม สัตว์ป่าจะขาดอาหารและจะสูญพันธุ์ไปในที่สุดผลกระทบต่างๆ จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะมนุษย์ที่ต้องอาศัยพึ่งพิงอาหารจากป่า แต่เมื่อภาครัฐถือว่าป่าเป็นของรัฐ ประชาชนไม่สามารถครอบครองเป็นเจ้าของในทรัพยากรได้ ประชาชนที่เข้าไปอาศัยทรัพยากรจากป่าเหล่านี้จึงตกอยู่ในสภาพของผู้บุกรุกป่าบ้าง เป็นผู้ลักลอบตัดไม้บ้างต้องอยู่ในสภาพของผู้กระทำผิดกฎหมายของรัฐคือ รูปแบบการใช้ที่ดิน ป่าและทรัพยากรต่างๆ จากป่า ซึ่งแต่เดิม ประชาชนตามชุมชนในชนบทที่อยู่อาศัยอยู่ในป่าหรือบริเวณใกล้กับแนวป่าได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ โดยมีการจัดระบบจำแนกการใช้ที่ดิน ป่าและทรัพยากรต่างๆ มีอาณาเขตและกฎเกณฑ์การใช้เป็นที่รับรู้ และยอมรับกันทั้งภายในชุมชนใกล้เคียงพร้อมกับมีองค์กรประชาชนรูปแบบหนึ่งรับผิดชอบด้านการจัดการอย่างเหมาะสมตามพื้นฐานภูมิปัญญาของท้องถิ่น อันเกิดจากประสบการณ์ของประชาชน ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพป่าหรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดและสั่งสมภูมิปัญญาแหล่งที่มาตลอดอายุชั่วคน^๑

ในอดีตหมู่บ้านสันดอนฮ่อมอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารประชาชนส่วนใหญ่ ใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อการดำรงชีพด้วยปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคป่าไม้ยังเป็นศูนย์รวมแหล่งการเรียนรู้ในหลายๆด้าน ป่าผืนนี้ได้รับการดูแลและมีการจัดการควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการป่าชุมชนของหมู่บ้านสันดอนฮ่อม ควบคู่กับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และมีฝ่ายปกครองประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน

ปัจจุบัน ป่าชุมชนบ้านสันดอนฮ่อม ประสบกับปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค และขาดแคลนอาหาร ด้วยสภาพของป่าชุมชนที่ถูกบุกรุก ลักลอบตัดต้นไม้เพื่อการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และเพื่อจำหน่าย มีการเผาป่าทำไร่เลื่อนลอย และด้วยทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาป่าชุมชนและความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรป่าไม้ลดน้อยลง ต่างเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัวต่างแย่งชิงทรัพยากร และด้วยพฤติกรรมต่างๆ ของประชาชนนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้และระบบนิเวศวิทยา ซึ่งหากประชาชนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการทำลายล้างเป็นการบำรุงรักษาป่าให้คงอยู่แล้ว ประชาชนเองจะได้รับผลกระทบโดยตรง

^๑ ฉลาดชาย รมิตานนท์, “ความหมายของป่าและชุมชน”, นิตยสารสารคดี, ฉบับที่ ๗๘ (ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป., หน้า ๔๖.

ในทางพระพุทธศาสนา มุ่งประกอบของหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน คือ หลักธรรมฆราวาสธรรม เป็นหลักของผู้ประกอบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในทางโลกประกอบไปด้วยธรรม ๔ ประการ คือ ๑) สัจจะ คือ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พูดจริง ทำจริง เป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกัน และมีความจริงใจในการทำงาน ๒) ทมะ คือ รู้จักการข่มจิต บังคับตัวเองไม่ให้ลี้เผลอในการทำงาน ปรับปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ๓) ขันติ คือ อุดหนุนต่อการทำงานและความอดทนต่อคำพูดที่จะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ และ ๔) จาคะ คือ การเสียสละในการทำงานเพื่อสังคมหรือหมู่คณะในการบริหาร^๒

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน และเพื่อให้บุตรหลานได้อนุรักษ์ป่าชุมชนให้คงอยู่และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนและศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึงศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชน แล้วนำแนวทางการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม ไปพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนให้สภาพป่าชุมชนได้กลับสู่ความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๓. ขอบเขตการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักฆราวาสธรรม ซึ่งเป็นหลักการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านสัจจะ ๒) ด้านทมะ ๓) ด้านขันติ และ ๔) ด้านจาคะ

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๓-๑๑๔.

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปรได้แก่ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาชาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย ๑) ด้านสัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ ๒) ด้านทมะ คือ รู้จักควบคุมจิตใจ ๓) ด้านขันติ คือ อดทนไม่หวั่นไหว และ๔) ด้านจาคะ คือ ความเสียสละ

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรได้แก่ ประชาชน ๔ หมู่บ้าน ในตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑,๖๘๐ คน

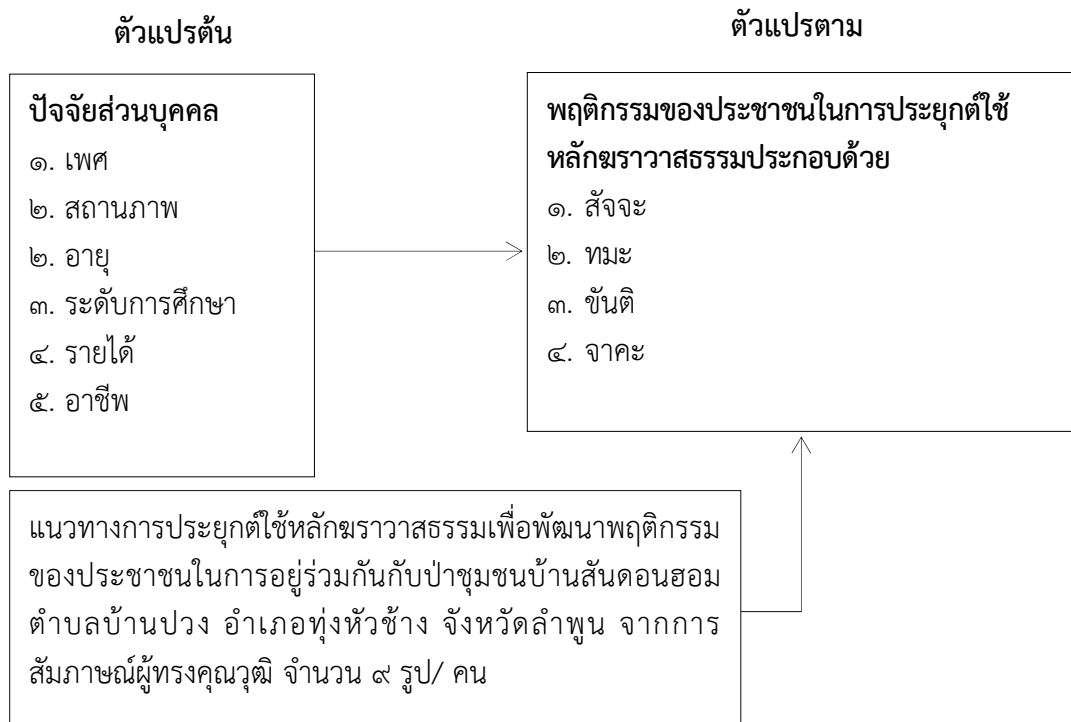
๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ พื้นที่เขตตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน ๔ หมู่บ้าน ได้แก่ ๑) บ้านสันดอนหอม ๒) บ้านดอนมูล ๓) บ้านหนองบัว และ๔) บ้านปวง

๔. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาชาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนแตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๑กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

๖.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแจงแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๖.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑,๖๘๐ คน

๒) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน ๓๓๓ คน

๓) ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยพระสงฆ์ จำนวน ๑ รูป ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ คน

๖.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้างด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๖.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ โดยกระบวนการ ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลและลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง เป็นการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๔ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑ มีอายุระหว่าง ๓๖ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑ มีรายได้ในระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๓ และมีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๒๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๙

๗.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับพฤติกรรมในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนโดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.554) และเมื่อจำแนกรายเป็นด้านพบว่า ด้านสัจจะ อยู่ในลำดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.554) รองลงมาคือ ด้านจาคะ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.631) ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.635) ในด้านขันติ

๗.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวน ๖ สมมติฐาน มีสมมติฐานที่ ๑ และ ๒ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ เพศ สถานภาพ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนสมมติฐานที่ ๓, ๔, ๕ และ ๖ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐาน

๗.๔ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๑) ด้านสัจจะ พบว่า ควรแสดงออกถึงความซื่อสัตย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารการยอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย เป็นการเปิดใจกว้าง พร้อมทั้งจะร่วมกันแก้ไขปัญหา

๒) ด้านทมะพบว่า ควรออกตรวจลาดตระเวน เมื่อเจอปัญหาในการบุกรุกแนวเขตสิ่งที่จะต้องทำจุดแรกบอกกล่าวเหตุและผล และทำความเข้าใจก่อน จากนั้นให้ติดป้ายให้ชัดเจน เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการบาดหมางซึ่งกันและกัน และจะมีการพัฒนาร่วมกันตลอดไป

๓) ด้านขันติพบว่า ควรอดกลั้นการทำงานบริหารจัดการป่าชุมชน ไม่ว่าฝนจะตกหรือน้ำจะไหล หรือจะแล้งแค่ไหน การทำงานนั้นต้องไปอย่างต่อเนื่อง หยุดไม่ได้ เพราะว่ามีชาวบ้านมาร้องเรียน เรื่องการบุกรุก หรือมีผู้ลักลอบตัดไม้ คณะกรรมการหรือทีมบริหาร ต้องออกพื้นที่ ในยามค่ำคืน เพื่อให้ปากลับสู่ชุมชนเหมือนเดิม

๔) ด้านจาคะ พบว่า การทำงานเพื่อป่าชุมชน ต้องเป็นผู้มีจิตสาธารณะทำเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม เป็นผู้รู้จักห่วงแหนรักษาป่าไว้ให้กับลูกหลาน ด้วยการทำให้ปากลับสู่ความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายกระจายอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติให้กับชุมชน โดยให้ชุมชนหรือตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการบริหารจัดการป่า
- ๒) ภาครัฐควรมีกิจกรรม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยประสานงานทุกภาคส่วน เพื่อให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ประชาชนในตำบลบ้านปวง ควรยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการป่าเป็นวิถีชุมชน และให้ชุมชนเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ๒) ประชาชนต้องมีความจริงจัง อดทนและเสียสละและมีการบริหารจัดการป่าอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกในการรักษาป่าไม่ให้รู้ถึงคุณประโยชน์และโทษผลที่ได้รับในการดูแลรักษาป่า

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาวิจัยด้านการส่งเสริมพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
- ๒) ควรศึกษาถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนาด้านอื่นๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาพฤติกรรมของประชาชนเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

บรรณานุกรม

ฉลาดชาย รมิตานนท์. “ความหมายของป่าและชุมชน”. **นิตยสารสารคดี**. ฉบับที่ ๗๘ (ภาควิชาสังคม
วิชามนุษย์วิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

รูปแบบการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่

The Model of Administration for the Elderly Cash Allowance according
to Sangahavatthu 4 of Banlao Sub-District Administrative Organization
Sungmen District , Phrae Province

วิไลลักษณ์ ชุ่มดวง*

Miss Wilailuk Chumdoung

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์ , ดร.สายันท์ อินันใจ**

บทคัดย่อภาษาไทย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่ ซึ่งดำเนินการวิจัยโดยวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสุงเม่น จังหวัดแพร่ จำนวน ๑,๐๗๑ คน ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๒๙๑ คน ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปและทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าทีและค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,
(บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์.

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$, $S.D. = ๐.๑๐๙$) ระดับความคิดเห็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ สรุปได้ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ผู้สูงอายุไม่สามารถเดินทางมาติดต่อขอรับบริการได้ด้วยตนเอง ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการอ่านและเขียนทำให้ไม่เข้าใจแบบฟอร์มหรือเอกสาร ควรเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้มากขึ้น ตั้งจุดให้บริการรับเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ให้คำแนะนำและอธิบายรายละเอียดแก่ผู้สูงอายุในการกรอกแบบฟอร์มเอกสารต่างๆ สำหรับแนวทางการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังกัดวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการนำหลักสังกัดวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนการสงเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยการให้การสงเคราะห์ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆและปฏิบัติตามภารกิจ อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุในท้องถิ่น

คำสำคัญ : การบริหารงาน , เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ , หลักสังกัดวัตถุ ๔

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the model of administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province, 2) to compare the elderly's opinions to the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province of classification along individual factor, 3) to investigate problem, obstacle and suggestion in the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province, 4) to study the guideline of the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province. This study was Mixed

Methods Research. The population used by the elderly of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province. The populations were 1,071 people and the sampling used 291 by using the formula of Taro Yamane . The data were collect by using the questionnaire and analyzed for finding frequency, percentage, mean and standard deviation to descript generation information. Testing the hypothesis used t-test and F-test with one way ANOVA. The result of test showed the different as least significant difference (LSD). In the part of open-end showed problem , obstacle and suggestion the researcher was arrange the group according to issue of open-end. Then they were analyzed by frequency and data on the essence of the interview, the researcher will gather data on the essence of the interview and then by content analyzed.

The results of the research were found that : The elderly's opinions to the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district, Phrae province overall were ranked at the high level. ($\bar{X}$ = 4.01 , S.D. = 0.109) With regard to the comparison of the elderly's opinions to the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province using the hypothesis test by different analysis according individual factor that was; gender , age , level of education, status, and income that found gender , age , status , level of education and income were not different, it un-accepted the hypothesis. The result of study was problem, obstacle and suggestion of the administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province. Conclusion that the amount of cash allowance given to each elderly was not enough for their subsistence . They were unable to obtain services for themselves and their reading and writing skills were limited as the result the elderly could not be completely understanding all documents . The elderly cash allowance should be raised and the point services of the elderly cash allowance should establish cover all villages. The officer should give advices clearly about the information all documents. The result of interview the guideline of the model of administration for the elderly cash allowance according to Sangahavatthu 4 Of Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province found that the most key informant were to emphasize in the main objective that Banlao sub-district administrative organization , Sungmen district Phrae province should apply the principles of Sangahavatthu 4 to manage the administration for the elderly cash allowance in order to support the quality of life and social welfare for

the elderly such as virtues making for group integration , accessibility for the elderly and conduct mission authority in full compliance of the local administration.

Keywords : The administration,the elderly cash allowance,Sangahavatthu 4

๑. บทนำ

การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ถือเป็นสวัสดิการสังคมประเภทหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและองค์กรภาครัฐที่รับผิดชอบ ประกอบด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุได้เริ่มเป็นรูปธรรม ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ จากแนวคิดของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕ ให้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน (เบี้ยยังชีพ) พุทธศักราช ๒๕๓๖ เพื่อให้เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน เดือนละ ๒๐๐ บาท

ต่อมา กรมประชาสงเคราะห์ได้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สืบเนื่องมาจากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช ๒๕๓๗ มาตรา ๖๗(๖) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ต้องส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ^๑ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ (๑๐) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการส่งเสริมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส^๒ จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในสมัยรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายต่อรัฐสภาจัดให้มีโครงการหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนมีสิทธิได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพเท่าเทียมกัน กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการรับขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุที่ประสงค์จะขอรับสิทธิสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในอัตราเดือนละ ๕๐๐ บาท ต่อมารัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุโดยให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ – ๖๙ ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ ๖๐๐ บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๗๐ – ๗๙ ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ ๗๐๐ บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๘๐ – ๘๙ ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ ๘๐๐ บาทต่อเดือนและผู้สูงอายุที่มีอายุ ๙๐ ปีขึ้นไปจะได้รับเบี้ยยังชีพ ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการรับลงทะเบียนผู้ที่จะมีอายุครบ ๖๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไปในปีงบประมาณถัดไปภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีและดำเนินการเบิกจ่ายสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันไดให้แก่ผู้สูงอายุตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน

^๑ กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗, หน้า ๑๐.

^๒ กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒, หน้า ๓.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางได้ดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งในปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๗๑^๓ คนถึงแม้้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่ามีความพร้อมในการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระดับหนึ่งแต่ในข้อเท็จจริงยังประสบปัญหาในกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน อาทิเช่น ปัญหาด้านความพร้อมในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากบุคลากร ถึงแม้้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่ามีความพร้อมในการดำเนินงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในระดับหนึ่งแต่ในข้อเท็จจริงยังประสบปัญหาในกระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงาน อาทิเช่น ปัญหาด้านความพร้อมในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอ การยื่นคำขอของผู้สูงอายุมาลงทะเบียนไม่ตรงตามระยะเวลาที่รับขึ้นทะเบียน ปัญหาการยื่นคำขอลงทะเบียนซ้ำซ้อน การตรวจสอบสถานะการมีชีวิตรอยู่และการจัดทำประกาศรายชื่อผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ปัญหาด้านทัศนคติที่มีต่อสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ในการบริหารงานขององค์กรจำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายและเป้าหมายขององค์กร ซึ่งปัจจุบันมีนักวิชาการทางตะวันตกให้ความสนใจการประยุกต์หลักธรรมทางพุทธศาสนาใช้ในการบริหารองค์กรซึ่งในส่วนของประเทศไทยเริ่มนำนโยบายการใช้หลักธรรมาภิบาลมาช่วยในการบริหารงานส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าองค์กรต่างๆ เริ่มตระหนักและเห็นความสำคัญในการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานซึ่งหลักสังคหวัตถุ ๔ ก็เป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ อันประกอบด้วย ทาน คือ โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือ แบ่งปันให้ความรู้และคำแนะนำ, ปิยวาจา คือ พูดจาไพเราะ, อตถจริยา คือ การสงเคราะห์ประชาชนและสมานัตตตา คือ การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย การไม่เลือกปฏิบัติซึ่งเมื่อนำหลักธรรมดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในเกี่ยวกับงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะส่งผลให้การดำเนินงานด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

จากเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญของการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่โดยนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูล เพื่อการพัฒนาบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าและเป็นฐานข้อมูลเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

^๓ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า, ประกาศอบต.บ้านเหล่า เรื่อง ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘, หน้า ๓๔.

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า จำนวน ๑,๐๗๑ คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของทาร์โร ยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๒๙๑ คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการหาตามสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗ มีอายุ ๖๐-๖๙ ปี จำนวน ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๕ สถานภาพสมรส จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๒๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๘ และมีรายได้ ๐-๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๙

๒. ระดับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า ผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = ๐.๑๓๐) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านทาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยาและด้านสมานัตตตามลำดับ

๓. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ ๑) ด้านทาน ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่า ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ควรเพิ่มเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถนำเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์และนำไปดำรงชีพได้อย่างเพียงพอ ๒) ด้านปิยวาจา ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่า เมื่อผู้สูงอายุมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพ ไม่สามารถเดินทางมาติดต่อขอรับบริการได้ด้วยตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า ควรตั้งจุดให้บริการรับเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ๓) ด้านอรรถจริยาผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการอ่านและเขียน ทำให้ไม่เข้าใจแบบฟอร์มหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำและอธิบายรายละเอียดในการกรอกแบบฟอร์ม เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเอาใจใส่ ๔) ด้านสมานัตตตา ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่า ผู้สูงอายุมีความยากลำบากเมื่อเข้ามาใช้บริการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า ควรจัดให้มีทางลาดชันสำหรับให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพและจัดให้มีเจ้าหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกเมื่อผู้สูงอายุมาใช้บริการ

๕. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ๑) ด้านทาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าควรมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านรายได้พื้นฐานที่รัฐจัดให้เป็นรายเดือนตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเพื่อสามารถนำเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปใช้ให้ประโยชน์และนำไปใช้ในการดำรงชีพเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการเกี่ยวกับสวัสดิการ ๒) ด้านปิยวาจา หากนำหลักปิยวาจา การพูดต่อกันด้วยความเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้คำแนะนำด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง อันเป็นธรรมอีกประการหนึ่งซึ่งนำไปสู่ความรักใคร่ผูกพันกัน โดยอาศัยเมตตาเป็นฐานเช่นเดียวกัน ด้วยความหวังดีต่อผู้ฟังหรือผู้ที่ตนพูดถึง โดยมองจากเนื้อหาสาระของวาจาที่เป็นความจริง เป็นธรรมและคำนึงถึงความรู้สึกผู้ฟังเป็นเรื่องที่มีประโยชน์และสมควรแก่เวลาและโอกาส โดยมุ่งเอาประโยชน์แก่คนทุกฝ่ายเป็นสำคัญ ๓) ด้านอรรถจริยา การทำประโยชน์ ช่วยเหลือตามกำลังร่างกายด้วยความเต็มใจ ขวนขวายช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุ ๔) ด้านสมานัตตตา การประยุกต์ใช้หลักสมานัตตตาในการเอาตัวเข้าไปสู่สมาน การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่นให้ความเสมอภาคแก่ผู้สูงอายุทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

๖. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ควรกำหนดแผนงาน นโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทั้ง ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านทาน โอบอ้อมอารี การให้ความช่วยเหลือ การแบ่งปันให้ความรู้และให้คำปรึกษา คำแนะนำ การอำนวยความสะดวก การปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ๒) ด้านปิยวาจา การพูดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนน้อม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตสำนึกในการให้บริการด้วยความเต็มใจ เปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ๓) ด้านอัตถจริยา การทำประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือในการให้บริการและช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเต็มใจ มีน้ำใจต่อประชาชน ไม่มีอคติหรือความลำเอียง ๔) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความเสมอภาค ปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้สูงอายุอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่งกายด้วยความสุภาพเหมาะสมตามกาลเทศะ

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑) ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ นี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่ามากยิ่งขึ้น

๒) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่าควรประยุกต์หลักสังคหวัตถุ ๔ ทุกข้อมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพในทุกขั้นตอนสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยและนโยบายของรัฐบาล

๓) ควรศึกษากลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เกี่ยวกับการบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

๔) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อให้การบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น หลักอิทธิบาท ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสุจริต ๓ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการบริหารงานงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒, หน้า ๓.

กระทรวงมหาดไทย, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗, หน้า ๑๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมานุชชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๔.
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า, **ประกาศอบต.บ้านเหล่า เรื่อง ผู้มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ**
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ.๒๕๕๘, หน้า ๓๔.

การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบล
อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่
The Administration according to Brahmaviharadhamma
of Local Health Insurance in Sub-District Level,
Rongkwang District, Phare Province

บุญธฤต อัฐวงศ์*

Boontarit Auttawong

ดร. ดำเนิน หมายดี, พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์, ดร.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ โดยจำแนกตาม สถานภาพส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนอำเภอร้องกวาง กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๗ คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Multi – Stage Random Sampling) ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro, Yamane) หาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละตำบลเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

* นิสิตปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๔๘ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, E-Mail Address: noynow_nat@hotmail.com (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ควมคุณวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.

(Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอวังทอง จังหวัดแพร่มีระดับการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = ๐.๕๔๕) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเมตตา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา ด้านกรุณา ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลอำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ด้วยการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพสมรสพบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานของกองทุนสุขภาพระดับตำบล ผู้นำชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน คณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับตำบลรับผิดชอบงานหลายบทบาท โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์หลักการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆของกองทุนสุขภาพระดับตำบลให้ประชาชนเพื่อให้ประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ของกองทุนสุขภาพระดับตำบล และสนับสนุน แผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชนที่มีปัญหาและด้อยโอกาสสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านสุขภาพ และปรับเปลี่ยนทัศนคติผู้นำชุมชนให้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี ชีวีมีสุข

๔. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลอำเภอวังทอง จังหวัดแพร่ ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค คณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับตำบล และผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องจัดให้มีผู้รับผิดชอบชัดเจนที่มีความเมตตาปรารถนาให้ประชาชนได้รับการด้าน ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสนั้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ จะต้องมีความยินดี ชื่นชมผลงานจากความร่วมมือของประชาชนในการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในพื้นที่ ยินดีให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ต้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับการทั้งทางด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอย่างทั่วถึง ด้วยความมีใจเป็นกลางและเป็นธรรม

คำสำคัญ: การบริหารงาน, พรหมวิหารธรรม, กองทุนสุขภาพระดับตำบล

Abstract

The purposes of this research were 1) to study The Administration according to Brahmviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level , Rongkwang District, Phare Province, 2) to compare the level of population opinion

towards the administration according to Brahmaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province classified by personal status, 3) to investigate problem, obstacle and suggestion in the administration in According to Brahmaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province, and 4) to study the guideline to develop in the administration according to Brahmaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province.

This study was a Mixed Methods Research. The population Rongkwang district is a group sample for this research. The populations were 397 people and proportional Multi - Stage Random Sampling. The sample size calculated by using the formula of Taro Yamane. Determine the sample size by the proportion of people in each district. The data were collected by using a questionnaire and analyzed by using a computer program in the Social Science research for finding the frequency, percentage, average (Mean) and standard deviation to describe generational information. Testing hypothesis used t test (t-test) and F (F-test) with one-way analysis of variance (One Way Anova). The result of test showed the different as least significant Difference: LSD. In part of the open-end showed problem, obstacle and suggestion. The researcher arranged the group, according to the issue of the open-ended questionnaire. Then analyzed by frequency and data on the essence of the interview. The researcher shall gather data on the essence of the interview and then analyzed the content.

The results of the research were found as follows;

1. The level of the administration in accord to Brahmaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province. It was found that the overall were at high level ($=3.75$, S.D. = 0.545). When considering the each item found that loving-kindness is the highest level, subordinate is sympathetic joy, the third is equanimity and finally is compassion respectively.

2. The result of comparison the level of The Administration accordance to Brahmaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province is using the hypothesis test by differential analysis according individual factor that was; gender, age, education, income and marital status were not significantly different that the reason rejects the hypothesis.

3. The problem and obstacle result of the population had not understood the principles of the district health fund. The community leaders have not focused on the health of the population. The district health board fund more responsible roles. The suggestions for information about the principles and activities to get the

benefit, support project and activities for population had problems and disadvantages. Promoting implementation of health community leaders and change attitude to the importance of population health to provide resident with healthy life.

4. The result of the interview the administration according to Brahnaviharadhamma of Local Health Insurance in Sub-District Level, Rongkwang District, Phare Province in health promotion and prophylactic especially disadvantaged group. The involvement all of the parties to relieving suffering to happiness and admire the work arising from the cooperation of the population. Also support activities that promote good health and good mental health. Consider the budget allocated for the operation of population services, including health promotion and prophylactic with neutral and fair.

๑.บทนำ

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๑๓ (๓) มาตรา ๑๘ (๘) มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๘ (๔) ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรชุมชนองค์กรเอกชน และภาคเอกชนที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ดำเนินงานและบริหารจัดการเงินทุนในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ภายในปี พ.ศ.๒๕๕๒^๑ องค์กรบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลทุกแห่งจะต้องเข้าร่วมดำเนินการกองทุนสุขภาพระดับตำบล กิจกรรมที่แต่ละกองทุนสุขภาพตำบลดำเนินการนั้น มีทั้งการจัดซื้อบริการตามชุดสิทธิประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมาย เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง การสนับสนุนหน่วยบริการปฐมภูมิในพื้นที่และประชาชนเพื่อดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพป้องกันโรคเชิงรุกในชุมชน ขณะเดียวกันก็เน้นการส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพในกลุ่มโรคเรื้อรังที่สำคัญ เช่น เบาหวาน/ความดันโลหิตสูง อัมพฤกษ์/อัมพาต โรคไต โรคหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคเอดส์ เป็นต้น ซึ่งมีผลการดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรมสุขภาพชุมชนเป็นตัวอย่างการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ของพื้นที่ต่างๆได้เป็นอย่างดีในพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมที่สำคัญที่ใช้ในการบริหารให้ประสบผลสำเร็จ หลักธรรมดังกล่าวได้แก่ หลักพรหมวิหาร ๔^๒ ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่าคนมีคุณแก่ส่วนรวมมีธรรมคือหลักความประพฤติดังนี้.มีพรหมวิหารคือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐหรือผู้ที่มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม๔อย่างดังต่อไปนี้เมตตาความรักกรุณาความสงสารมูทิตาความเบิกบานพลอยยินดีอุเบกขาความมีใจเป็นกลางข.บำเพ็ญการสงเคราะห์สวดคล้อยกับหลักพรหมวิหาร ๔ อันเป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหมเป็นแนวธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ที่ผู้ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ ๔ ประการ คือ ๑. เมตตา ๒. กรุณา ๓. มูทิตา ๔. อุเบกขา

^๑สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, คู่มือระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่, (นนทบุรี: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑.

^๒พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมานุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๗), หน้า ๒๐.

กองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ กองทุน จากผลการประเมินกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวาง^๓ ของคณะกรรมการประเมิน กองทุนสุขภาพระดับตำบลได้สรุปปัญหาการดำเนินงาน พบว่ากองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ ตำบลมีการใช้เงินที่หลากหลายเนื่องจากความเข้าใจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การใช้เงินของหน่วย บริการขาดการติดตามจากหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีการวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาด้านสุขภาพร่วมกันจากสภาพปัญหาสุขภาพ การดำเนินงานบางแห่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรค และบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบล ให้มีประสิทธิภาพ ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุด

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลใน อำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่
๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักพรหม วิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ โดยจำแนกตาม สถานภาพ ส่วนบุคคล
๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารงาน ตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่
๔. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุน สุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้กำหนด วิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอนดังนี้

๑. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลใน อำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจก แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(In depth Interview)

^๓คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอร้องกวาง, เอกสารสรุปผลการดำเนินงานตาม นโยบายการตรวจราชการและนิเทศงานกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗, (แพร่: คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอร้องกวาง, ๒๕๕๗), หน้า ๓.

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนอำเภอร้องกวาง มีจำนวนทั้งสิ้น ๕๑,๔๓๓ คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนอำเภอมียจำนวนทั้งสิ้น ๓๙๗ คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Multi – Stage Random Sampling) ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน (Taro, Yamane)^๕เชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๗ รูป/คน

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) เชิงคุณภาพผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

๔.การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๒) ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ

๓) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับประชาชนอำเภอร้องกวางจำนวน ๓๙๗ คน

๔) ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง

๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูล

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(๒) ระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๕

(๓) การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร้องกวางจังหวัดแพร่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ โดยวิเคราะห์ค่าโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ(F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามี

^๕ อภินันท์ จันตะณี, การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ, ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙, หน้า ๓๕.

^๕ สุรชัยศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

ความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร่องกว้างจังหวัดแพร่

๕) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. ประชาชนในอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐ คนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๔๐-๔๙ ปี จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน ๓๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๖ มีรายได้ของประชาชนในอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๐ อยู่ในสถานภาพสมรสจำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕

๒. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร่องกว้างจังหวัดแพร่พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับประชาชนอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่ มีระดับการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = ๐.๕๔๕) และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเมตตา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๕๙๘) รองลงมาคือ ด้านมูทิตาและรองลงมาคือ ด้านอุเบกขาน้อยที่สุด คือ ด้านกรุณาตามลำดับ

๓. ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร่องกว้างจังหวัดแพร่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลในอำเภอร่องกว้างจังหวัดแพร่ พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนอำเภอร่องกว้าง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = ๐.๕๔๕) และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเมตตา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๕๙๘) รองลงมาคือ ด้านมูทิตาและรองลงมาคือ ด้านอุเบกขาน้อยที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพระดับตำบลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนสุขภาพระดับตำบล ในการให้บริการประชาชน ด้าน ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค ตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุด เมื่อพิจารณาหลักพรหมวิหารสุขภาพระดับตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนธรรม ผลการวิจัยทั้ง ๔ ด้าน สามารถอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

๑) ด้านเมตตา การบริหารงานกองทุนสุขภาพตำบลด้วยความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้ประชาชนมีความสุข ด้วยการใชหลักการบริหารในด้านการประสานงานกันเป็นอย่างดีของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนสุขภาพระดับตำบลไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ท้องที่ คณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับตำบล บุคลากรทางด้านสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขและประชาชน เพื่อให้เกิด

ความร่วมมือในการบริหารงานกองทุนสุขภาพระดับตำบลให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ให้มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๒) ด้านกฎหมาย การบริหารงานกองทุนสุขภาพตำบลความสสาร คิดช่วยให้พื้นที่ทุกข์ ใฝ่ใจ ในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารกองทุนและ คณะกรรมการกองทุนจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ โดยคำนึงถึงปัญหาทางด้านสุขภาพที่สำคัญและคำนึงถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่เป็น สำคัญเพื่อบำบัดความทุกข์ร้อนของประชาชนในพื้นที่ ได้รับบริการทั้งทางด้านส่งเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคอย่างทั่วถึง

๓) ด้านมูทิตา ผู้บริหาร และคณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับตำบลจะต้องมีความยินดี ชื่นชมผลงานอันเกิดจากความร่วมมือของประชาชนในการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในพื้นที่ และยินดีสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

๔) ด้านอุเบกขา ผู้บริหาร และคณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับตำบลจะต้องพิจารณา จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับบริการทั้งทางด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกัน โรคอย่างทั่วถึง ด้วยความมีใจเป็นกลางและเป็นธรรม

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการของกองทุนสุขภาพระดับตำบล จะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานเพื่อให้แผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประชาชน ได้รับประโยชน์สูงสุด

๒) เพื่อเป็นการควบคุม กำกับการดำเนินงานของกองทุนสุขภาพระดับตำบลซึ่งสำนักงาน หลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีแนวทางการควบคุม กำกับการดำเนินงานอยู่แล้ว ในระดับพื้นที่ในส่วน ของจังหวัด อำเภอ จะต้องมีความร่วมมือที่ช่วยในการควบคุม กำกับ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับ กองทุนสุขภาพตำบลเพื่อให้จัดกิจกรรมที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของกองทุน

๓) การบริหารงานกองทุนสุขภาพระดับตำบล จะต้องมีการชี้แจง ประชาสัมพันธ์ กิจกรรม แผนงาน โครงการให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบ ทุกกระบวนการงานจึงจะได้รับความร่วมมือ จากประชาชนเป็นอย่างดี

๔) แผนงาน โครงการ กิจกรรมของกองทุนสุขภาพระดับตำบลควรให้ความสำคัญ กับปัญหาสุขภาพในพื้นที่ และเน้นการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะ กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก และผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

๕) ควรศึกษาการบริหารงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในเรื่องประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ของการบริหารงานกองทุนสุขภาพระดับตำบล

๖) ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการวิจัย เพื่อให้การบริหารงาน กองทุนสุขภาพระดับตำบลยกตัวอย่างเช่น หลักธรรมาภิบาล หลักสัปปุริสธรรม ๗ เพื่อให้ทราบถึง แนวทางในการบริหารงานกองทุนสุขภาพระดับตำบลที่เหมาะสมกับบริบทของอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

๖. บรรณานุกรม

คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอร้องกวาง.เอกสารสรุปผลการดำเนินงานตามนโยบายการตรวจราชการและนิเทศงานกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗.แพร่:คณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอร้องกวาง, ๒๕๕๗.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต).ธรรมานุญชีวิต.พิมพ์ครั้งที่๑๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๗.

สุวริย์ศิริโกการภิรมย์.การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.).คู่มือปฏิบัติงานกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่.นนทบุรี: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) อาคาร B ชั้น ๒,๓และ๔ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา, ๒๕๕๒.อนันต์ จันตะนี.การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อม
สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน
จังหวัดเพชรบูรณ์

A Development of Small and Micro Community Enterprise
Processing Food to Support ASEAN Economic Community : A Case
Study of Local Administration Organizations, ChonDaen District,
Phetchabun Province.

รังสรรค์ แคนเพชร*

ผศ.ดร.โชติ บดีรัฐ**

บทคัดย่อ

จากการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมทั้งศึกษาศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และเพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกนที่จำนวน ๓๕๕ คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนานำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเชิงอนุมานทดสอบค่าสถิติ (t-test), และ (F-test) ผลการวิจัยพบว่าระดับการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร พบว่า สมาชิกกลุ่มที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพหลัก และรายได้จากอาชีพหลัก มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แนวทางการเสริมสร้างการพัฒนาให้มีการปรับปรุงสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีความทันสมัย ความสะดวกในการใช้บริการ และการจัดโครงการศึกษาดูงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ตรงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นๆอีกทั้งสอนให้สมาชิกกลุ่มรู้จักจัดทำและวิเคราะห์ระบบบัญชีตลอดจนมีการประสานหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษาในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการองค์กรด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงินอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

*นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

**อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study levels of development of Small and Micro Community Enterprise processing food to support ASEAN Economic Community of Local Administration Organizations, ChonDaen District, Phetchabun Province, to study factors affecting the investigate and examine ways to strengthen the development. The subjects of this quantitative research were the 345 people, with 95% reliability by using Krejcie and Morgan. The data were collected by using a questionnaire and analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. The research showed that their levels of development were at a high level with the highest mean on management organization, production, marketing and finance, respectively. It was found that there was a significant difference on the opinions of people with different sex, marriage status, occupation, career, salary and facilities at the level of 0.05. As for the guidelines then should be malls modernization, of shop ease of services, field trips to other Small and Micro Community Enterprise, a study of accounting, educational institution training for management of organizations, production, marketing and finance.

Keywords : A Development of Small and Micro Community Enterprise

๑. บทนำ

การพัฒนาของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมาได้เดินตามรอยของทุนนิยมตะวันตกมาโดยตลอด เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรม และเปลี่ยนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แล้วก็การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามกระแสโลก ผลการพัฒนาประเทศไทยที่มุ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะระบบทุนนิยมและภาคอุตสาหกรรมที่ผ่านมาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้น รายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้น แต่ช่องว่างของรายได้ระหว่างชนชั้นคนรวยซึ่งมีน้อยและคนจนซึ่งมีจำนวนมาก นับวันมีมากขึ้นและยิ่งห่างออกไปซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประกอบกับค่านิยมสังคมไทยเน้นวัตถุนิยมมากขึ้นจึงเกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรมของคนในสังคมขาดศีลธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย มีการเอารัดเอาเปรียบ ทำให้ค่านิยมที่ดีงามของไทยเริ่มจางหายไป พร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น ขณะเดียวกันการที่สังคมไทยเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้จากการลดลงของพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ การเพิ่มขึ้นของมลพิษ น้ำเสีย และการเพิ่มขึ้นของอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการทำงานและสภาพแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและหลงลืมรากเหง้าของตนเอง

ประเทศไทยถือเป็นประเทศเกษตรกรรม แม้ว่าภาคการเกษตรจะไม่ใช่อะไรที่ทำรายได้หลักเข้าประเทศหากแต่ภาคการเกษตรก็ถือได้ว่ามีความสำคัญในการเลี้ยงปากท้องของคนในประเทศ รวมถึงยังสร้างรายได้เข้าประเทศจากการส่งออก จึงนับได้ว่าภาคเกษตรของไทยมีความสำคัญไม่น้อย

ที่ผ่านมาหลายประเทศทั่วโลกพยายามในการเพิ่มพื้นที่ทางการเกษตรของตนเพื่อเพิ่มผลผลิตในประเทศ แม้กระทั่งประเทศที่ไม่สามารถเพาะปลูกได้ก็พยายามในการเข้าเช่าพื้นที่เพาะปลูกในประเทศอื่น การเกษตรจึงถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับฐานรากด้วยการเพิ่มศักยภาพด้านรายได้ ลดรายจ่ายสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรต่างๆ ด้วยการอัดฉีดเงินสู่รากหญ้าผ่านโครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน เอสเอ็มแอล หรือวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ที่นับวันทำให้เกิดช่องว่าง ระหว่างคนจนกับคนรวยได้อย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นทางออกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เนื่องจากสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ มีวิถีการดำรงชีวิต การผลิต ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากปัญหาในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่น ชุมชนมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติช่วยเหลือค้ำจุนซึ่งกันและกัน มีระบบเศรษฐกิจพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและแบ่งปันด้วยน้ำใจไมตรีสามารถสร้างความพอเพียงให้กับครอบครัวและชุมชนได้นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมของเศรษฐกิจชุมชน มีความสำคัญในแง่ของการดำเนินการที่ง่ายกว่าเพราะจากแนวทางในการพัฒนาของรัฐบาลที่ผ่านมามักจะดำเนินการแบบข้างบนลงสู่ข้างล่าง (Top-Down) คือ จากหน่วยงานของทางราชการหรือการวางแผนจากส่วนกลาง ไปสู่ข้างล่าง คือ ภาคประชาชน ซึ่งในเชิงทฤษฎีการพัฒนาในแนวทางนี้มักจะไม่ค่อยเหมาะสมและประสบความสำเร็จได้ยาก แต่เศรษฐกิจชุมชนจะเป็นการดำเนินการแบบข้างล่างขึ้นสู่ข้างบน (Bottom Up) จึงเป็นการดำเนินการที่ง่ายกว่า นอกนี้ยังมีโอกาสสำเร็จสูงกว่า เพราะปัจจัยในการพัฒนาต่างๆ มีอยู่ในท้องถิ่นและความร่วมมือจากคนในท้องถิ่นเองและการวางแผนจากส่วนกลางน่าจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่นและทุนของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ น้อยกว่า^๑

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการทำวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นประโยชน์ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการสร้างความรู้ของคนในท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษาให้กับคนในท้องถิ่นในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคนท้องถิ่นให้มีความเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อไป

^๑ ขวัญกมล ดอนขวา, รายงานวิจัย : การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕, หน้า ๔

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

๒. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน ๙ แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาดูน องค์การบริหารส่วนตำบลดงขุย องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม องค์การบริหารส่วนตำบลพุดบาท องค์การบริหารส่วนตำบลลาดแค องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกล้วย องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพยุธา องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาลาย และองค์การบริหารส่วนตำบลตะกุดไร

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่เป็นสมาชิกภูมิวิสาหกิจชุมชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนประชากรทั้งหมด ๓,๔๒๕ คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๕ คน

๓.๓ ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งหมด ๔ ด้าน คือ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน

๓.๔ ตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้แยกเป็นประเด็นคือ

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรสระดับการศึกษาอาชีพหลักรายได้จากอาชีพหลักและระยะเวลาในการเป็นสมาชิก

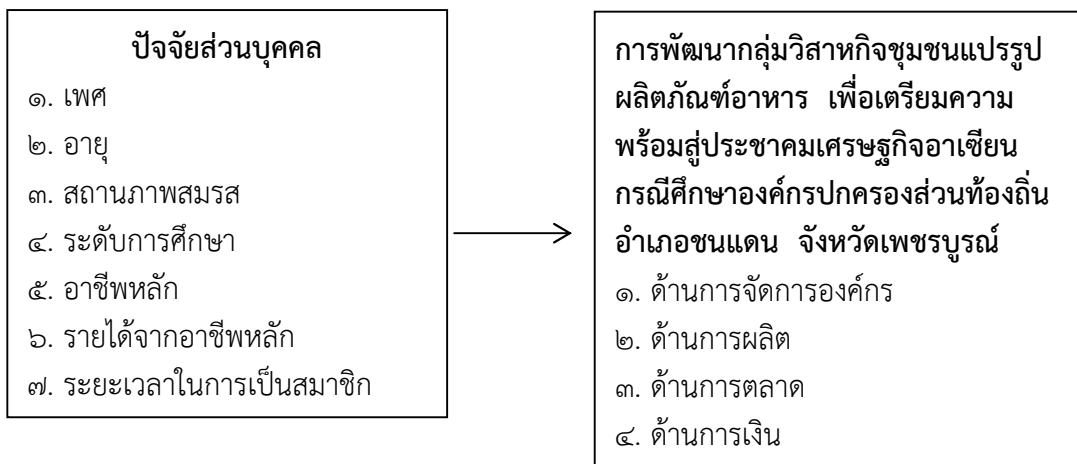
ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน

๔. สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่ประกอบไปด้วย เพศอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ จากอาชีพหลัก ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกที่ต่างกันมีการพัฒนาภูมิวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ที่แตกต่างกัน

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี เพื่อเสริมสร้างความพร้อมวิสาหกิจชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาแล้วดังกล่าวข้างต้น สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย ตำบลชนแดน, ตำบลพุทบาท, ตำบลศาลาลาย, ตำบลท่าข้าม, ตำบลลาดแค, ตำบลซับพุทรา, ตำบลบ้านกล้วย, ตำบลตะกุดไรและตำบลดงขุย รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓,๔๒๕ คน^๒

๒. กลุ่มตัวอย่างได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) อย่างเป็นระบบ รวมจำนวน ๓๔๕ คน จากจำนวนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตองค์กรปกครอง

^๒สำนักงานเกษตรอำเภอชนแดน, รายงานรายชื่อและจำนวนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอชนแดน, เพชรบูรณ์ : สำนักงานเกษตรอำเภอชนแดน, ๒๕๕๗.

ส่วนท้องถิ่น อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ซึ่งทั้งนี้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๓

๖.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกันโดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ปัจจัยด้านคุณลักษณะบุคคล

ส่วนที่ ๒ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับคือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับความคิดเห็นมาก ระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับความคิดเห็นน้อยและระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดจำนวน ๔๐ ข้อ

ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารได้แสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น

๖.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการโดยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยลงพื้นที่นำแบบสอบถามจำนวน ๓๔๕ คน ลงพื้นที่ไปสำรวจในเขตอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และอธิบายขั้นตอนในการกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบและรับกลับคืนมา โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

๖.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ข้อมูลและลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการวิเคราะห์ความถี่ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีกับระดับปัจจัยมีผลต่อความพร้อมของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น ๒ กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ

^๓Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities, Educational and Psychological Measurement, 30(3),1970, pp. 607-610

(F-test)สำหรับตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น ๓ กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันใช้วิเคราะห์โดยใช้วิธีแอลเอสดีของฟิเชอร์(Fisher's LSD test)

๗. ผลการวิจัย

๗.๑ ข้อมูลและลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๙๐ ช่วงอายุที่พบมากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ระหว่างอายุ ๔๐-๔๙ ปี มีจำนวน ๑๗๖ คนคิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๐ สถานภาพส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสมีจำนวน ๒๙๒ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๔๐ ระดับการศึกษาที่จำนวนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๒๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๓๐ ด้านอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีจำนวน ๓๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๗๐ รายได้จากอาชีพหลักส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๐ และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ๕-๖ ปี มีจำนวน ๒๓๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๗๐

๗.๒ ระดับการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอชนแดนจังหวัดเพชรบูรณ์

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ให้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ทั้งหมด ๔ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๓.๙๔, S.D. = .๘๙๔) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการองค์กรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๔.๐๒, S.D. = .๘๒๖) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๓.๙๕, S.D. = .๘๖๘) ด้านการตลาด อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๓.๙๔, S.D. = .๘๘๒) และด้านการเงิน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = ๓.๘๕, S.D. = ๑.๐๐๑)

๗.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษา และระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีเพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, อาชีพหลัก และรายได้จากอาชีพหลักที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๘. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ควรนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้ให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีการบริหารจัดการ

กลุ่มครอบครัวทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

๒. ควรเผยแพร่ผลการวิจัยที่ได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ให้ได้รับทราบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

๓. ผลการวิจัยนี้สามารถจะนำมาพัฒนาจัดฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมไปถึงผู้ประกอบการอื่นๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ซึ่งผลการวิจัยอาจมองภาพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพราะแต่ละพื้นที่มีจุดเด่นจุดด้อยในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกันอย่างไร รวมทั้งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๒. ควรใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อทราบถึงรายละเอียดเชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร

๓. ในโอกาสต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนว่ามีความแตกต่างอย่างไรในการนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของประเทศไทย วางกลยุทธ์เพิ่มความมั่นคงของชุมชนฐานรากเพื่อรองรับการเปิดประตูอาเซียนหรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

บรรณานุกรม

ขวัญกมล ดอนขวา, รายงานวิจัย : การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ๒๕๕๕.

สำนักงานเกษตรอำเภอชนแดน, รายงานรายชื่อและจำนวนสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ อำเภอชนแดน, เพชรบูรณ์ : สำนักงานเกษตรอำเภอชนแดน, ๒๕๕๗.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities, Educational and Psychological Measurement, 30(3), 1970.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัด
เชียงใหม่ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒
Factors Affecting to the Success of the Moral Teaching Monk in
the School : A Case Study of the Office of Chiang Mai
Educational Zone 2

พระสมุห์ปัญญา ปญฺญารโ (ชัยรัตน์)*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒” มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ และ (๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนใน ๘ ประเด็น คือ การสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน แนวทางในการพัฒนาด้านการเรียนรู้หรือด้านทักษะของผู้เรียน วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนการสอน วิธีการในการจัดระบบการปกครองในชั้นเรียนให้เรียบร้อย การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน วิธีการประเมินผลการเรียน การปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและนักเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ทั้ง ๘ ด้านโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการปกครองในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

คำสำคัญ: ปัจจัย, ศีลธรรม

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

Abstract

The research entitled “Factors Affecting to the Success of the Moral Teaching Monk in the School : A Case Study of the Office of Chiang Mai Educational Zone 2” consists of 2 objectives as 1) to study the role of moral teaching monks in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2 and 2) to study the factors affecting to the success of monks teaching morality in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2.

The results of the research revealed that recent advances in prenatal testing technology have made for a diagnosis of genetic disorders and fetal anomaly. Most of the time termination of pregnancy is accepted for a proven fetal disease and agreement terminate of pregnancy. Termination of pregnancy after Prenatal diagnosis raised important ethical dilemma, Physicians and midwives are faced with a conflict between the woman’s right to self-determination on one hand and the right to life of the child on the other.

Regarding to monks teaching morality in schools under the Office of Chiang Mai Educational Zone 2, it was found that they have played their roles in the school for eight aspects e.g. familiarize themselves with students, provide the appropriated learning activities for students, develop the learning skill for students, develop the teaching technique, manage the classrooms, create the classroom atmosphere, create the learning evaluation and adjusting their personalities to suit the school and students.

The relationship between the factors that affects to the successful teaching of monks teaching morality in schools, it was found eight aspects in overall at high level ($\bar{X} = 3.95$). When specifically considered, it was found that the highest mean on the instructors’ personality ($\bar{X} = 3.99$) followed by the classroom management at high level ($\bar{X} = 3.98$). In case of the lowest, it was found in the teaching technique ($\bar{X} = 3.92$).

Keywords: Factors, Moral Teaching

บทนำ

สังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตทางศีลธรรม ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วยังเป็นรากเหง้าของวิกฤตต่าง ๆ อีกมากมายในปัจจุบัน อาทิ วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม วิกฤตทางการเมือง และวิกฤตทางเศรษฐกิจ (ซึ่งสามารถหวนกลับมาได้ตลอดเวลา) รวมไปถึงช่องว่างที่ถ่างกว้างขึ้นระหว่างคนรวยกับคนจน และความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นภายในชาติ นอกจากนี้วิกฤตศีลธรรมดังกล่าวมายังเป็นภาพสะท้อนถึงความล้มเหลว สถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ในการเสริมสร้างศีลธรรมในสังคมไทย อาทิ ครอบครัว

ชุมชน วัด และโรงเรียน^๑ซึ่งปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้น สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้คนนิยมทางวัตถุนิยมมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมในเด็กวัยรุ่น อาทิ ปัญหาสังคม ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และปัญหาอาชญากรรม จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษาดังกล่าว พบว่ารากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริง คือ การที่นักเรียน นักศึกษา ได้รับการกล่อมเกลாதงัดใจไม่เพียงพอและในบางกรณีถูกละเลยจากสถานศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ขาดความสำนึกต่อหน้าที่ ขาดความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เว้นแต่นักเรียน นักศึกษา จะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันด้านทาน ด้วยหลักธรรมทางศาสนา^๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ได้แก่ อำเภอแมริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว และอำเภอสะเมิง ได้ประสบปัญหาเนื่องมาจากตัวของพระสอนศีลธรรมจำนวนหนึ่งสมัครเข้าโครงการแต่ไม่ปฏิบัติงานตามสัญญา เช่น อ้างว่าเป็นเจ้าอาวาสต้องรับกิณนิมนต์ไม่สามารถมาสอนตามกำหนดได้บางรูปลาสิกขาบางรูปย้ายวัด และบางรูปเลิกสอนกลางคันเป็นต้น ทำให้งบประมาณสูญเปล่า และนักเรียนขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาจากพระที่มีคุณภาพ และเต็มใจมุ่งมั่นในการสอน ส่วนใหญ่พระสอนตามหลักสูตรวิชาพุทธศาสนาในโรงเรียนและเป็นเพียงผู้ช่วยสอนได้เวลาน้อย พระจำนวนมากสอนโดยการบรรยาย อาศัยตำรา และให้นักเรียนท่องจำข้อเท็จจริง จะเห็นได้ว่า เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ ยังขาดบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการสอนศีลธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนไทย ซึ่งอาจจะมีปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขาดประสิทธิภาพในการสอน ส่งผลให้เยาวชนไทยได้รับความรู้เรื่องศีลธรรมจริยธรรมอย่างไม่เต็มที่ ไม่สามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอนต่อไป

๑.วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๒

^๑ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, แนวทางการดำเนินงานหน่วยเผยแผ่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๒ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการสอน ได้แก่ ประสิทธิภาพในการสอน ภาระงาน บุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการใช้สื่อการสอน

๒.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๑) พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ รูป ประกอบด้วย ๕ อำเภอ แยกออกเป็นอำเภอแม่ริม จำนวน ๔ รูป อำเภอแม่แตง จำนวน ๔ รูป อำเภอสันทราย จำนวน ๔ รูป อำเภอพร้าว จำนวน ๒ รูป อำเภอสะเมิง จำนวน ๑ รูป

๒) ผู้บริหารหรือครูประจำ จำนวน ๓๐ คน แยกออกเป็น ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒ คน

๓) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๑๐ คน

๒.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีครูพระไปสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ ประกอบด้วย อำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอสันทราย อำเภอพร้าว อำเภอสะเมิง

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบประสานวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และสอบถามครู นักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๔. ผลการวิจัย

จากผลการจัดเก็บข้อมูลจาก ๓ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ รูป ประกอบด้วย ๕ อำเภอแยกออกเป็นอำเภอแม่ริม จำนวน ๔ รูป อำเภอแม่แตง จำนวน ๔ รูป อำเภอสันทราย จำนวน ๔ รูป อำเภอพร้าว จำนวน ๒ รูป อำเภอสะเมิง จำนวน ๑ รูป กลุ่มที่ ๒ กลุ่มผู้บริหารหรือครูประจำ จำนวน ๓๐ คน แยกออกเป็น ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๒ คน และกลุ่มที่ ๓ กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒ จำนวน ๑๕ โรงเรียน ๆ ละ ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น ๑๙๕ รูป/คน

จากผลการศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต ๒ พบว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับการแสดงบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนใน ๘ ประเด็น คือ

๑. การสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน โดยการเข้าหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นที่ปรึกษาให้นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การเอาใจใส่และติดตามพฤติกรรมของนักเรียน การพบปะและให้เวลากับนักเรียน การสอนโดยใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์และเน้นความสนุกสนาน

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เช่น การจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อจัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียน

๓. แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้หรือด้านทักษะของผู้เรียน ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสาร และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ เพื่อเตรียมคนให้มีทักษะและศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้านทักษะฝีมือ ด้านร่างกายและจิตใจ ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน เช่น ความขยัน อดทน กระตือรือร้น ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบ

๔. วิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ยึดหลักการเรียนรู้ จากสิ่งใกล้ตัวที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และวิถีชุมชน ออกแบบการเรียนรู้ของศิษย์ให้เริ่มที่สิ่งใกล้ตัว สิ่งที่น่าสนใจเริ่มที่ความสนใจของศิษย์ แล้วชวนคิดเชื่อมโยงออกสู่ประเด็นการเรียนรู้ให้เด็กคิด ลองทำ และนำเสนอผลสำเร็จ

๕. วิธีการในการจัดระบบการปกครองในชั้นเรียนให้เรียบง่าย โดยการฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

๖. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย นักเรียนและครูจะยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้รู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีเหตุผล นักเรียนจะรู้สึกสบายใจในการเรียน เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

๗. วิธีการประเมินผลการเรียน การประเมินผลที่ดีต้องได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะเดียวกันจะต้องใช้เวลาน้อยที่สุดในการประเมิน เชื่อมโยงกับเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชาและจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

๘. การปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน ซึ่งบุคลิกภาพของครูในการสอน ครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะตามที่หลักสูตรกำหนด รวมไปถึงการแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นครูจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดีบุคลิกภาพของครูมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียน

๕.๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒ พบว่า

ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น ๑๘๐ รูป/คน เป็นเพศชาย จำนวน ๑๔๕ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๖ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ มีสถานภาพเป็นนักเรียน จำนวน ๑๕๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓ เป็นครู จำนวน ๒๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ และเป็นผู้บริหาร จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๗ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๐๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗ รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๗ รูป/คน คิด

เป็นร้อยละ ๑๕.๐ และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๒๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแสดงออก ด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม แจ่มใส ในขณะที่สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๖$) รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ผลิตเปลี่ยนกันพูดให้เหตุผลเพื่อการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงเสมอต้นเสมอปลายเมื่อนักเรียนมีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$)

การจัดเลือกกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ในแต่ละบท อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๒$) รองลงมา คือ ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และน่าสนใจ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีตำรา / เอกสารประกอบการสอน ความเหมาะสมกับรายวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$)

การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองและเข้าใจผู้อื่นด้วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$) รองลงมา คือ ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และน่าสนใจ โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดกิจกรรมเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$)

กลวิธีการสอนและอุปายในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์เมื่อเริ่มสอนแต่ละครั้งชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๑$) รองลงมา คือ กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยการใช้ตัวอย่าง การแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้ภาษาเล่นคำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการวางแผนเพื่อสร้างกฎระเบียบในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖$) รองลงมา คือ มีความยุติธรรม เที่ยงธรรม ในการปกครองชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๐$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๓$) รองลงมา คือ มีความสามารถสร้างบรรยากาศที่มีความอบอุ่น ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๓$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สามารถในการจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$)

การปกครองในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชี้แจงเกณฑ์และวิธีการประเมินผลก่อนการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$) รองลงมา คือ วัดผลและประเมินผลตรงตามผลการเรียนรู้ที่

คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวัดผลตามสภาพที่แท้จริง โดยวัดจากแฟ้มผลงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

บุคลิกภาพของผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางตัวอย่างเหมาะสมกับความเป็นครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ ความสนใจต่อผู้เรียนและการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจและความอดทน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต ๒ ทั้ง ๘ ด้านโดยรวม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการปกครองในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกลวิธีการสอนและอุปายในการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$)

๕. สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พระสอนศีลธรรมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชนในโรงเรียน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการเข้าไปมีส่วนร่วมของครูพระสอนศีลธรรมในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเยาวชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและความสนใจในเรื่องครูผู้สอน นักเรียน สถานที่สอน สื่อการสอน การวัดผลที่ได้ประสิทธิภาพและการจัดการหลักสูตรที่ต้องมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับหลักสูตรสามัญ และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินการ ควรจัดให้มีความเหมาะสม และควรมีการวางรูปแบบการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างเดียวกันและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะทำให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญสืบไป

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนา และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพระสอนศีลธรรมมีความรู้ในด้านต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทั้งในแง่ของวิชาการ เทคโนโลยี ตลอดจนเครื่องมือที่ทันสมัยต่างๆ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมมีความรอบรู้มากขึ้นและสามารถที่จะนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหล่านั้นมาผนวกเข้ากับวิชาสามัญที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนและสามารถสอดแทรกหลักสูตรต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การสอนศีลธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่นๆ ว่ามีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันอย่างไร

๒. ควรศึกษาเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้ครูพระสอนศีลธรรมมีศักยภาพในการสอนมากยิ่งขึ้น

๓. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๔. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ

๕. ควรศึกษาสภาพปัญหาและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ

๖. ควรมีการศึกษาแนวทางการประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในการส่งเสริมดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ปีงบประมาณ ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๐.

..... . แนวทางการดำเนินงานหน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). “โรงเรียนวิถีพุทธเพื่อสังคมไทย” บทความใน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑.

สุนทร สุนันท์ชัย. เทคนิคและวิธีสอนพุทธศาสนาในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๕.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๐.

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕
ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
RELATIONSHIP BETWEEN WORK EFFICIENCY AND QUALITY OF LIFE
IN ACCORDANCE WITH THE FIVE PRECEPTS OF THE PERSONNEL OF
SANKAMPHAENG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE

พระสุกิจ อคฺคมหาเสนาวิโส (อัครมหาเสนาวงศ์)*

ดร.วิชัยพล ผลมาก**

ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง จำนวน ๑๔๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

๑) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{x} = ๔.๑๑$) ด้านบุคคล ($\bar{x} = ๔.๐๑$) และด้านผลผลิต ($\bar{x} = ๓.๘๖$)

๒) คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ($\bar{x} = ๔.๒๐$) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ($\bar{x} = ๔.๑๙$) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = ๔.๑๔$) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา ($\bar{x} = ๔.๑๑$) และด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ($\bar{x} = ๔.๐๙$)

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๓) ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) การบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ (๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต พบว่าผู้บริหารควรค้นหาสาเหตุของปัญหา ใช้วิธีการพูดโน้มน้าวชี้ให้เห็นโทษของการเบียดเบียน การว่ากล่าวตักเตือน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน (๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน พบว่า ผู้บริหารควรชี้แนะให้บุคลากรให้ตระหนักถึงโทษของการทุจริต เป็นผู้นำในการให้ทาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ (๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว พบว่า ควรให้ความรู้แก่บุคลากรในการแต่งกายให้ ชู้ให้เห็นโทษ ของการประพฤติดิฉันในภาม และมีมาตรการในการป้องกัน (๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน พบว่า ควรมีการปลูกฝังมารยาทที่ดีในการพูดตั้งแต่การรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้แรงเสริมทางบวก ด้วยการให้คำชม และควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการพูด (๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา พบว่า ควรจัดกิจกรรมการอบรมสัมมนาโน้มน้าวให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาสุขภาพ และการลดจัดกิจกรรมที่อาจจะทำให้เกิดการดื่มสุรา

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, คุณภาพชีวิต, ศีล ๕

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the work efficiency of Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai Province, 2) to study the quality of life according to the five precepts of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province, 3) to study the relationship between work efficiency and the quality of life according to five precepts of the personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province and 4) to study the quality of integration according to five precepts and work efficiency and the quality of life according to five precepts of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. This research was a mixed method research by using the quantitative research. The research study was survey research. The sample includes 142 of personnel's Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai province. The research data were collected by questionnaires and the data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard, deviation and analysis and correlation using the Pearson Correlation Coefficient with statistically significant at the 0.05 level. This study was qualitative research by using documentary research and to in-depth interview with a group of key 11 persons and the data was analyzed by descriptive interpretation.

The findings of this research were found as follows:

1) The work efficiency of Sankamphaeng sub-district municipality, Sankamphaeng district, Chiang Mai Province, the overall was at high level ($\bar{x}=3.99$). When considering into each aspect was at

the highest all aspects, with an average of descending order the following; processes ($\bar{x}$ = 4.11), individuals ($\bar{x}$ = 4.01) and output ($\bar{x}$ = 3.86).

2) The quality of life according to the five precepts of San Kamphaeng sub-district municipality, Chiang Mai province, the overall was at high level ($\bar{x}$ = 4.15), when considering into each aspect was at high level for all sides, with an average of descending order, the provision of security to the property ($\bar{x}$ = 4.20), the safety of life ($\bar{x}$ = 4.19), the sincerity in the performance ($\bar{x}$ = 4.14) and the protection of intellectual ($\bar{x}$ = 4.11), and the provision of security to families ($\bar{x}$ = 4.09).

3) The relationship between work efficiency and quality of life according to the five precepts of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality, San Kamphaeng district, Chiang Mai province found that the overall work efficiency were positive correlation high level with the quality of life according to the five precepts of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality with statistically significant at the 0.05 level .

4) The integrating quality of life according to the five precepts and work efficiency of personnel of San Kamphaeng sub-district municipality, San Kamphaeng district, Chiang Mai province as follows: (1) the provision of security of life found that the administrators should find the cause of the problem, pointed out the danger of encroachment, to warn and evaluate of working. (2) the provision of security to the property found that the administrator should aware of the danger of corruption, to be the leader to give alms, duties with devotion. (3) the providing security for the family found that provide the knowledge to the dressing of personnel, indicated the penalty of sexual misconduct and having the measures of deterrence. (4) the sincerity of performance found that should be cultivated the good manners of speech when getting people into work. Administrators should provide positive reinforcement by giving praise and should be a good example in speaking. (5) the protection of intellectual found that should be provided the seminar activity, persuade the importance of maintaining healthy and reducing activities that may cause of drinking.

Keywords : Efficiency, Quality of Life, The Five Precepts

บทนำ

กำเนิดพัฒนาการเทศบาลในประเทศไทยเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีวัตถุประสงค์แรกเริ่มที่จะให้เทศบาลทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการป้องกันโรคติดต่อ และบำรุงทางสัญจรไปมาให้สะอาดยิ่งขึ้น^๑ ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ.๒๔๙๖ กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่หลายประการ อาทิ การรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ การป้องกันโรคติดต่อ^๒ มีโรคไข้เลือดออก และโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ในกรณีโรคไข้เลือดออก ในบางครั้งเทศบาลต้องใช้สารเคมีในการกำจัดยุงลายซึ่งเป็น

^๑ ปธาน สุวรรณมงคล, สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย, (เนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓๙.

^๒ เสน่ห์ จัยโต, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร, (เนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖), บทที่ ๙ หน้า ๓๘.

พาหะของโรค หรือการกำจัดสุนัขที่มีลักษณะสุนัขเสี่ยงต่อการเป็นพาหะของโรคพิษสุนัขบ้า การกระทำเช่นนี้ทำให้เทศบาลมีความจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์โดยรวมของประชาชน แต่การเบียดเบียนสรรพสัตว์จะก่อให้เกิดเป็นอุปนิสัยในการเบียดเบียน การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน ยังเป็นปัจจัยช่วยกระตุ้นให้เกิดการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน คิดที่จะตำหนิติเตียนเพ่งโทษผู้อื่นผู้อื่นด้วยเจตนามุ่งร้าย การเบียดเบียนนั้นทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทสร้างความเดือดร้อนวุ่นวาย สร้างความวิตกกังวลหวาดระแวงซึ่งกันและกัน สุขภาพจิตของบุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานก็จะเสื่อมโทรมเพราะเกรงจะว่าตนจะถูกเบียดเบียน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง ตลอดจนจนถึงการที่บุคลากรของเทศบาลจะต้องออกพบปะประชาชน ไปร่วมงานในโอกาสสำคัญ การจะหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา ก็เป็นไปได้โดยยาก การดื่มสุราเป็นการทำร้ายตนเอง ทำลายสุขภาพร่างกาย ทำลายสติสัมปชัญญะ เมื่อขาดสติสัมปชัญญะทำอะไรไม่ยั้งคิด ควบคุมร่างกายตนเองไม่ได้ นอกจากนั้นสามารถกระทำการทุจริตได้ด้วยอำนาจของสุรา เป็นผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็ลดน้อยลง

ศีล ๕ เป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตได้ครบถ้วน เพราะศีล ๕ จะรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักของศีลธรรม เมื่อมนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วการปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าเทศบาลตำบลสันกำแพง จะมีแนวนโยบายในการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างไร ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามหลักทฤษฎีตะวันตก ควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตโดยยึดถือปฏิบัติศีล ๕ และน่าจะเป็นแนวทางตัวอย่างให้แก่เทศบาลทั่วประเทศ ในการนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาชนบทสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตการวิจัย

๒.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้ง ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านบุคคล ๒) ด้านกระบวนการทำงาน ๓) ด้านผลผลิต และผู้วิจัยศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักของศีล ๕ ทั้ง ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

๒.๒ **ขอบเขตด้านตัวแปร** ได้แก่ ตัวแปรที่ ๑ คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑.ด้านบุคคล ๒.ด้านกระบวนการ

ทำงาน ๓. ด้านผลผลิต และตัวแปรที่ ๒ คือ คุณภาพชีวิตตามหลักศีลทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ๒. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ๓. ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว ๔. ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน ๕. ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑๔๒ คน จากประชากร จำนวน ๒๒๕ คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๑ ท่าน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

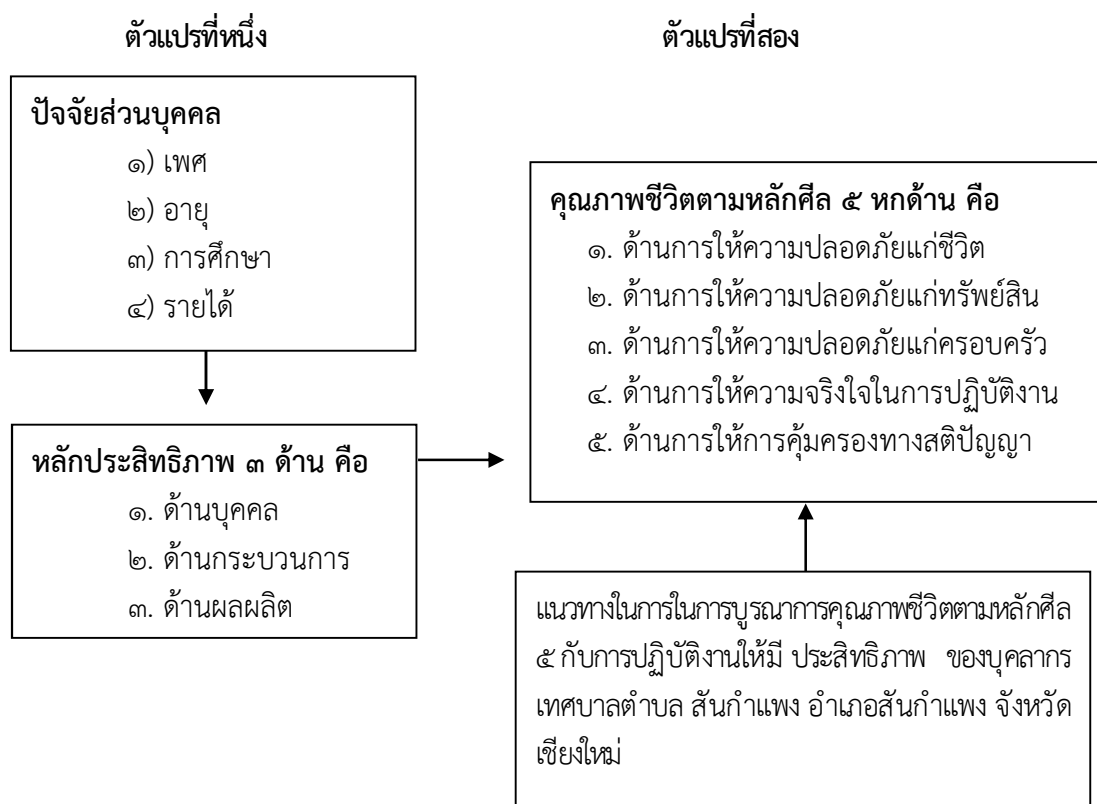
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๘ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓. สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและ คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ๒๒๕ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจากการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๔๒ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth – Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๑ ท่าน ได้แก่ ๑) พระสงฆ์ จำนวน ๒ รูป ๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ ท่าน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและ คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

๒. การวิเคราะห์คำถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดตามกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) สารสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการพรรณนาแบบความเรียงตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชายจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑๕ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๔ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙๖ และมีอาชีพเป็นลูกจ้างชั่วคราว จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗๙

๖.๒ ระดับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้ ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๑$, S.D. = ๐.๕๔) ด้านกระบวนการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๕๘) และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๖$, S.D. = ๐.๕๙)

๖.๓ ระดับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

คุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้ ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๖๔) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๗๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๙$, S.D. = ๐.๘๖) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๔$, S.D. = ๐.๖๗) และด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๘๙)

๖.๔ ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง ในภาพรวมพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๖.๕ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต

ควรมีการเลือกใช้แนวทางอื่นเพื่อป้องกันโรค การโน้มน้าวชี้แนะให้เห็นโทษของการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนถึงควรมีการประเมินผลการทำงาน

๒) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน

ผู้บริหาร และสื่อมวลชน ควรมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการทุจริต มีการตรวจสอบการทำงาน และต้องมีการลงโทษตามระเบียบข้อกฎหมาย และควรชี้แนะให้บุคลากรตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการไม่ลักขโมย ผู้บริหารก็ควรเป็นผู้นำในการทำบุญให้ทาน อันจะทำให้บุคลากรได้นำเอามาเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงาน

๓) ด้านการให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว

ควรรณรงค์ให้ความรู้ แนะนำให้บุคลากรแต่งตั้งตัวในการปฏิบัติงานให้รัดกุม ชี้ให้เห็นโทษของการประพฤติดีกในกาม การสร้างค่านิยมที่ดีในการยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชายหญิง และควรจัดให้มีกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร มีมาตรการในการป้องปราม โดยการว่ากล่าวตักเตือน หรือการพิจารณาไม่ต่อสัญญาจ้าง

๔) ด้านการให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน

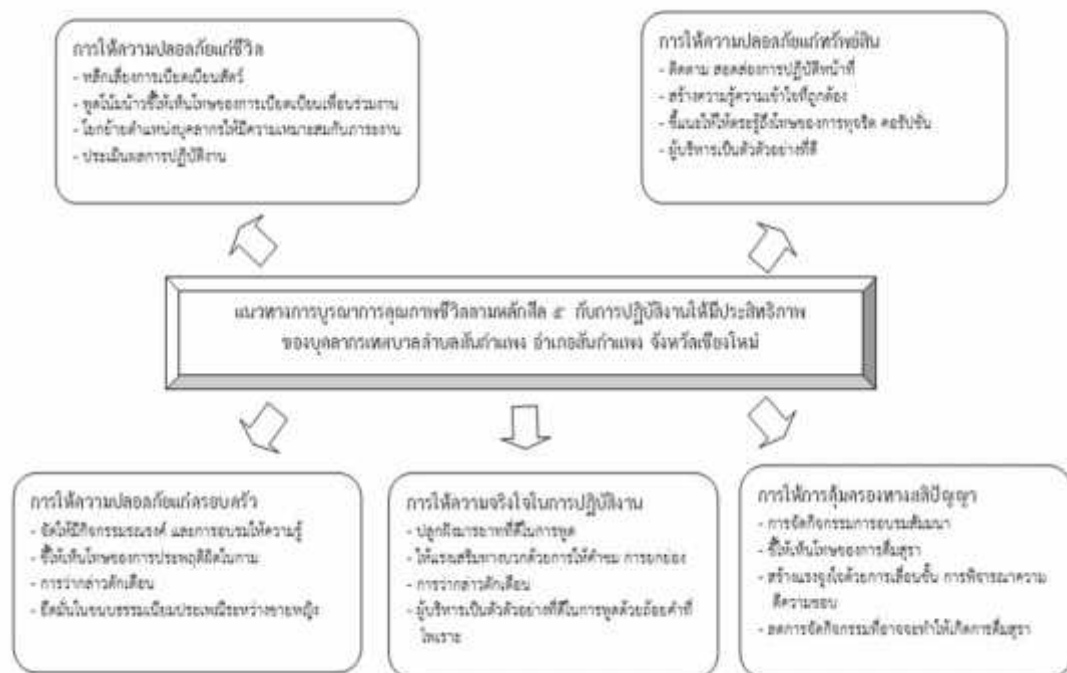
ควรมีการปลูกฝังมารยาท ที่ดีในการพูดตั้งแต่การรับบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรให้แรงเสริมทางบวกด้วยการให้คำชม และควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการไม่พูดคำหยาบ พูดคุยกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยคำพูดที่ไพเราะ อ่อนน้อมถ่อมตน อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติตาม

๕) ด้านการให้การคุ้มครองทางสติปัญญา

ควรชี้ให้เห็นคุณประโยชน์จากการไม่ดื่มสุรา การลดจัดกิจกรรมที่อาจทำให้เกิดการดื่มสุรา เปลี่ยนเป็นกิจกรรมการฟังเทศน์ หรือกิจกรรมอื่น เมื่อบุคลากรของเทศบาลปฏิบัติได้ดังนี้ ก็จะมีสติสัมปชัญญะในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

๗. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อปรับปรุงแนวนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด และให้บุคลากรของเทศบาล มีคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

การให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต คือ ควรใช้แนวทางการป้องกันโรคระบาด ด้วยการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัข เพื่อลดพฤติกรรมการเบียดเบียนสัตว์ แก้ไขปัญหาการเบียดเบียนเพื่อนร่วมงาน โดยวิธีการโยกย้ายตำแหน่งบุคลากร ให้มีความเหมาะสมกับภาระงาน

การให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน คือ ควรให้ความสำคัญ ในการสอดส่องดูแล พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรเทศบาล การเผยแพร่ข่าวสารการกระทำผิด ก็จะเป็นกรณีศึกษาให้กับบุคลากร ได้เข้าใจและตระหนักรู้ถึงโทษของการนำสิ่งของในทางราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

การให้ความปลอดภัยแก่ครอบครัว คือ ควรควรณรงค์ ให้ความรู้ ชี้ให้เห็นโทษของการประพฤติดิในกาม การสร้างค่านิยมที่ดีในการยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีระหว่างชายหญิง

การให้ความจริงใจในการปฏิบัติงาน คือ ควรมีการปลูกฝังมารยาทที่ดีในการพูด หากบุคลากรกระทำผิด ก็ควรตักเตือน ด้วยคำที่สุภาพ อ่อนโยน

การให้การคุ้มครองทางสติปัญญา คือ ควรชี้ให้เห็นโทษของการดื่มสุราแล้ว และชี้ให้เห็นคุณประโยชน์จากการไม่ดื่มสุรา โดยการ มีนโยบายส่งเสริมบุคลากรที่ให้ความร่วมมือในการไม่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่

การบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารในการวางแผนนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ อีกทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักศีล ๕ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจหลักศีล ๕ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการในการปฏิบัติงานของบุคลากร และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน

๒) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อย่างสม่ำเสมอ

๓) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรจัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

๔) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นต้นแบบในการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมให้บุคลากรได้ปฏิบัติตาม

๕) เทศบาลตำบลสันกำแพง ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแนวทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อให้การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรกำหนดนโยบายทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยครอบคลุมหลักศีล ๕ ตามแนวทางที่ได้ศึกษาวิจัยนี้

๒) บุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรศึกษาความรู้วิชาการทางด้านพระพุทธศาสนาเพิ่มเติม เพื่อนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง

๓) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรติดตามประเมินผลการดำเนินการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง

๔) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป

๕) ผู้บริหารเทศบาลตำบลสันกำแพง ควรติดตามผลการทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างใกล้ชิด

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กับคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ในระดับชาติ

๒) ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยคุณภาพชีวิต ของบุคลากรของเทศบาลตำบลสันกำแพง เช่น หลัก พรหมวิหารธรรม สังคหัตถุธรรม เป็นต้น

๓) ควรศึกษาถึงผลการทางการบูรณาการคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ กับการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากศึกษาและใช้ในการบูรณาการตามงานวิจัยนี้แล้ว

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ :

ปธาน สุวรรณมงคล. สถาบันและกระบวนกรทางการเมืองไทย. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.

เสน่ห์ จัยโต. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖.

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์

งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์

บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

THE EFFECTIVE OPERATION OF GOVERNMENT POLICY IN QUIT DRINKING CAMPAIGN ON BUDDHIST LENT OF PERSONNEL OF CPF FOOD ANIMAL FACTORY CO., LTD, LAMPHUN PROVINCE

ประสงค์ ฝักฝ่าย *

ดร.วิชัยพล ผลมาก **

ดร.นิกร ยาอินตา **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ ๑) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากร ตามปัจจัยส่วนบุคคลของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการรณรงค์ในโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนต่อไป ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Medthod) กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๒ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๑๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มเหล้า และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

** อาจารย์ที่ปรึกษา

๒. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จากการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนไม่แตกต่างกัน ในขณะที่บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ช่องทางในการประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบริษัทยังมีน้อยมาก บริษัทควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ในหลาย ๆ ช่องทาง ด้านการอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มเหล้า พบว่า บริษัทไม่มีการจัดอบรมเรื่องพิษภัยและโทษของการดื่มเหล้าให้กับพนักงานเลย บริษัทควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ มีชื่อเสียงมาอบรมให้ความรู้กับพนักงานในโรงงาน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการงดเหล้าเข้าพรรษา พบว่า บริษัทขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการงดเหล้าเข้าพรรษาและไม่มีใครเป็นแบบอย่างที่ดีในหน่วยงาน บริษัทควรจัดกิจกรรมให้เข้าถึงพนักงานทุกคนทุกระดับและควรจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๔. แนวทางในการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ พบว่า มุ่งเน้นให้จัดกิจกรรมการงดเหล้าเข้าพรรษาให้เป็นกิจกรรมหลักในแผนงานประจำปีของบริษัทที่ต้องกระทำกันอย่างต่อเนื่อง สร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของการงดเหล้าเข้าพรรษาว่าเป็นการรักษาศีลและนำมาเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตประจำวัน ส่งเสริมแนวทางให้ปฏิบัติตามศีลข้อที่ห้าโดยเน้นกิจกรรมการทำบุญเข้าวัดเข้าวา การปฎิญาณตนเลิกเหล้าเข้าพรรษา

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, นโยบายภาครัฐ, งดเหล้าเข้าพรรษา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the opinion level of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel according to personal factors of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province. 2) to compare the opinion level of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province. 3) to examine the problems, obstacles and suggestions of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province. 4) to investigate the guideline of quit

drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province. The research used mixed method research. The samples were 132 people

The findings of this research were found as follows:

1) The opinion level towards effective operation of government policy about quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel according to personal factors of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province was overall at the moderate level ($\bar{x}$ = 3.12). When considering in each aspect, it was found that the training provides knowledge about the dangers of drinking and the ethics promotion in quit drinking campaign on Buddhist Lent was at the moderate level in all aspects.

2) The compare the effective operation of government policy about quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province classified by personal factors, including gender, status and income was different the opinion level towards the effective of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province was not different. While personnel was different education, the opinion level towards the effective of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province was significant differences at 0.05 levels.

3) The problems, obstacles and suggestions of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province was found that public relations in information channels of quit drinking campaign project of company still lacked. Company should provide more information in various channels. The training provides knowledge about the dangers of drinking was found that no training on the dangers of drinking and penalties to personnel yet. Company should provide personnel who have the knowledge, popularity to train the personnel in factory. The providing activity of promoting ethics in quit drinking campaign on Buddhist Lent was found that the company had not provide activity of promoting ethics in quit drinking campaign on Buddhist Lent and no one is a good model in the organization. Company should provide activity to reach all personnel and levels, and should provide consistently.

4) The guideline of quit drinking campaign on Buddhist Lent of personnel of CPF food animal factory Co., Ltd., Lamphun province found that there focused on providing activity of quit drinking on Buddhist Lent it was main activity of annual plan of company that must provide it continuously, to make the basic understanding of quit drinking on Buddhist and considered the observing precepts and apply in daily life. The promotion guideline of following the five precepts by focusing on charity activity at temple and attestation to quit drinking on Buddhist Len.
Keyword : Effective, Operation of Government, Drinking.

บทนำ

โครงการงดเหล้าเข้าพรรษาซึ่งได้ดำเนินการต่อเนื่องมาทุกปี เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายแอลกอฮอล์ในสังคมไทย และได้กลายมาเป็นต้นแบบของการรณรงค์เรื่องปัญหาจากแอลกอฮอล์ด้านอื่นๆ ด้วย ขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาก็ได้ขยายตัวจากภาคส่วนที่ไม่เป็นทางการไปสู่ภาคส่วนที่เป็นทางการมากขึ้นและภาคีต่างๆ ก็ล้วนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนโยบายแอลกอฮอล์ด้านอื่นๆ โดยใช้เทศกาลเข้าพรรษาเป็นช่วงเวลาสำคัญของการผลักดันนโยบาย^๑ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนร่วมกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดลำพูน สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน และมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล มีแนวความคิดร่วมกันในการสนับสนุนกิจกรรม รณรงค์ หรือป้องกันปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคลากรของบริษัท โดยอาศัยช่วงเทศกาลเข้าพรรษามาช่วยในการกำหนดเป้าหมายของโครงการ และยังได้นำหลักเบญจศีลมาใช้ประกอบการทำโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๑ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่มีต่อการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

๑.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่มีต่อการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่มีต่อการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

๑.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการรณรงค์ในโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

๒. ขอบเขตการวิจัย

^๑ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, งดเหล้าเข้าพรรษา ให้อะไรกับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ๒๕๕๘) หน้า ๑๘.

๒.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยใช้การดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากร โรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ทั้ง ๓ ด้านคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มเหล้า และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการงดเหล้าเข้าพรรษา โดยศึกษาควบคู่กับหลักเบญจศีลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

๒.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา และรายได้ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษตามหลักทฤษฎีการรณรงค์ ประกอบด้วย ๑) การประชาสัมพันธ์ ๒) การอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มเหล้า และ ๓) การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการงดเหล้าเข้าพรรษา

๒.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรในโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๒๐๓ คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน ๗ คน

๒.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ได้จำกัดขอบเขตในพื้นที่โรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

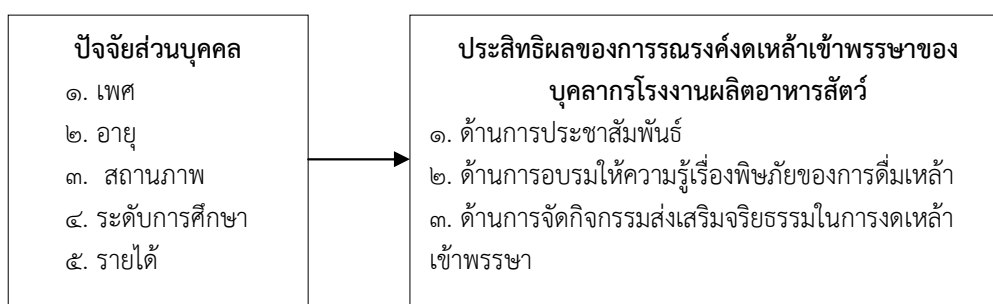
๒.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๘ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๙ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

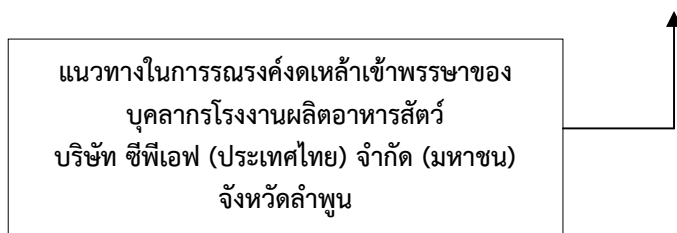
๓. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, และรายได้ต่างกัน มีผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๕. วิธีดำเนินการวิจัย

๕.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๕.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรในบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โรงงานอาหารสัตว์จังหวัดลำพูน จำนวน ๒๐๓ คน

๕.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๒ คน

๕.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๗ คน ได้แก่ ๑) ผู้บริหารโรงงาน จำนวน ๓ ท่าน ๒) ผู้จัดการฝ่ายต่างๆ จำนวน ๔ ท่าน

๕.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน” และผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Intertie)

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ

อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลตามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลได้กำหนดกรอบของการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามกรอบที่ได้กำหนดเอาไว้ แล้วทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

๖. ผลการวิจัย

๖.๑ ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน

ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแนวนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการอบรมให้ความรู้เรื่องพิษภัยของการดื่มเหล้า และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๖.๒ ผลการทดสอบสมมติฐาน

บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ในขณะที่บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๖.๓ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ๑) การรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาเป็นการทำบุญในวันสำคัญของชาวพุทธ ในการลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และถือเป็นการปฏิบัติตามหลักการศาสนา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเตือนสติให้ประชาชนตระหนักถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ที่ส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ๒) โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนเป็นโครงการที่ดีที่บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน ทำกันมาอย่างต่อเนื่องทุกปีถือเป็นกิจกรรมหลักในแผนงานประจำปี ๓) การนำหลักเบญจศีลมาปรับใช้ในโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูนเป็นการนำคำสอนของพุทธศาสนามาใช้กับบุคลากรให้สำนึกถึงคำสอนที่ดี เนื่องจากเรานับถือศาสนาพุทธเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ การนำหลักเบญจศีลมาใช้ร่วมกับการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาทำให้เรา ชาวพุทธได้ปฏิบัติตามหลักศีลห้าและนำมาเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตประจำวัน ส่งผลให้มีการประพฤติปฏิบัติที่ดี การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ปัญหาสังคมใดๆ จะไม่เกิดขึ้น ๔) โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของบุคลากรโรงงานผลิตอาหารสัตว์ของบริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จังหวัดลำพูน จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการเลิกดื่มแอลกอฮอล์ได้เป็นอย่างดี เพราะจะช่วยเตือนสติให้ผู้เข้าร่วมโครงการตระหนักถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อทั้งสุขภาพ การเงิน การงาน ครอบครัว และผู้คนในสังคมรอบข้างที่ต่างก็ได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรมีการจัดให้กิจกรรม “การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา” เป็นกิจกรรมในแผนงานหลักประจำปีของทางบริษัทที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องไปทุกปี
- ๒) ร่วมมือกับสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า และภาคีเครือข่ายงดเหล้าทั่วประเทศจัดกิจกรรมรณรงค์ให้บุคลากรงดเหล้าเข้าพรรษา

๘.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ผู้บริหารของบริษัทควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในหลายๆ ช่องทาง เน้นให้พนักงานทุกกลุ่ม ทุกระดับได้เข้าร่วมกิจกรรม
- ๒) บริษัทควรมีกระบวนการติดตาม ชม ช่วย เชียร์ ช่วงระหว่างอยู่ในโครงการไม่ควรปล่อยให้ผู้เข้าร่วมโครงการเผชิญช่วงเวลาดังกล่าวเพียงลำพัง แต่มีการติดตาม พูดคุย พร้อมทั้งให้คำแนะนำให้กำลังใจในการงดเหล้าในช่วงเวลาดังกล่าว
- ๓) ควรสร้างพื้นที่ สร้างสังคมในโรงงานให้กับผู้งดเหล้าในช่วงเวลาเข้าพรรษาได้มาพูดคุย แลกเปลี่ยนทำกิจกรรมกับกลุ่มคนเป้าหมายเดียวกัน ทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและมีกำลังใจในการทำบรรลุเป้าหมาย
- ๔) เมื่อสิ้นสุดโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา บริษัทควรจัดให้มีกลวิธีในการสร้างความภาคภูมิใจให้กับบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่ว่าจะเป็น การแจกประกาศนียบัตร ต่อยอดผู้ที่เลิก

ดื่มเหล้าได้ให้เป็นบุคคลต้นแบบ นำเอาประสบการณ์ที่เลิกได้ วิธีการเลิก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเองกับครอบครัว ไปบอกเล่าให้กับคนอื่นๆ ให้ได้เรียนรู้

๘.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษา เพื่อหาแนวทางในการรณรงค์รูปแบบต่างๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. งดเหล้าเข้าพรรษา ให้อะไรกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, ๒๕๕๘.